

## CAPUT XXXVI.

Primo coram se reverentia vestra habeat, &c. me orthodoxæ fidei veram, sanctam, & sinceram regulam, &c. habere, &c. sicut sancta synodus Nicæna constituit, sicut CP. sanctorum Patrum congregatio definit, sicut Ephesini primi cœtus unitas affirmavit, sicut Chalcedon. concilii definitio protulit, &c. *Recessuin. Rex in tomo ante canones Toletan. VIII.*

## TITULUS XII.

## DE SYNODO NICÆNA.

## CAPUT I.

**N**ON sperendam esse fidem Patrum trecentorum decem & octo, qui Nicææ Bithyniæ conveniunt, sed manere eam ratam oportet. *CP. cap. 1.*

## CAPUT II.

Neceffe est, ut concorditer salubres suscipiatis hortatus, &c. & divinis, & Apostolicis constitutionibus pareatis, & in nullo patiamini providentissima canonum decreta violari, quatenus, & Nicænorum canonum constituta, & quæ a nobis vel a prædecessoribus nostris sunt provide, & salubriter decreta, intemerata permaneant in futuro. *Liber. epist. 2. in fin. Pelag. II. epist. 1. post med.*

## CAPUT III.

Canonibus obsequendum esse scribimus, qui Nicææ sunt decreti, quos solos consecrari decet Ecclesiam catholicam, & juxta eos judicare. Sin alii a quopiam proferuntur a Nicænis canonibus dissonantes, & hæreticos auctores referentes, ii a catholicis Episcopis reiiciuntur. *Inn. epist. ad clerum, & populum CP. epud Niceph. lib. 13. cap. 32.*

## CAPUT IV.

Nulla sibi met de multiplicatione congregationis synodalia concilia blandiantur, neque trecentis illis decem atque octo copiosior numerus sacerdotum comparare se audeat, vel præferre. Cum tanto divinitus privilegio Nicæna sit synodus consecrata, ut sive per pauciores, sive per plures ecclesiastica judicia celebrentur, omni penitus auctoritate sit vacuum, quidquid ab illorum fuerit constitutione diversum. *Leo ep. 51. vel 53. ad Anatolium Episc. CP. ante med.*

## CAPUT V.

Sancti illi, & venerabiles Patres, qui in urbe Nicæna, sacrilego Ario cum sua impietate damnato, mansuras usque in finem mundi leges ecclesiasticorum canonum condiderunt, & apud nos in toto orbe terrarum in suis constitutionibus vivunt, & si quid usquam aliter quam illi statuerunt, præsumitur, sine cunctatione cassatur, ut [quæ ad perpetuam utilitatem generaliter instituta sunt, nulla commutatione varientur, nec ad privatum trahantur commodum, quæ ad bonum sunt commune præfixa, &c. *Leo d. epist. 51. post med. ad Anatolium CP. Capitul. lib. 6. cap. 254. & lib. 7. cap. 227. Ivo par. 16. cap. 317. decret. Anselm. lib. 6. cap. 121. Tarrac. lib. 3. cap. 77.*

## CAPUT VI.

Privilegia ecclesiarum, sanctorum Patrum ca-  
Tom. V.

nonibus instituta, & venerabilis Nicænae synodi fixa decretis, nulla possunt improbitate convelli, &c. Ad meum tendit reatum, si paternarum regulæ sanctionum, quæ in synodo Nicæna ad \* totius Ecclesiæ regimen, spiritu Dei instruente sunt conditæ, me, quod absit, connivente, violentur, & major sit apud me unius fratris voluntas, quam universæ domus Domini communis utilitas. *Leo ep. 52. vel 54. ad Marcianum August. post med. Anselm. lib. 4. cap. 2. Caesar. lib. 7. c. 13. Tarr. lib. 1. cap. 298.*

## CAPUT VII.

Contra statuta paternorum canonum, quæ ante longissimæ ætatis annos in urbe Nicæna spiritualibus sunt fundata decretis, nihil cuique addere conceditur, ita ut si quis diversum aliquid decernere velit, se potius minuat, quam illa corrumpat, quæ si, ut oportet, a cunctis Pontificibus intemerata servantur, per universas ecclesias tranquilla erit pax, & firma concordia, nullæ de mensuris harum dissentiones, nullæ de ordinationibus lites, nullæ de privilegiis ambiguitates, nulla erunt de alieni usurpatione certamina, sed ea, quæ jure charitatis rationabilis est, & morum, & officiorum servabitur unanimitas, &c. Consensiones vero Episcoporum, sanctorum canonum apud Nicænam conditorum regulis repugnantes, unita nobiscum vestrae fidei pietate, in irritum mittimus, & per auctoritatem Beati Petri Apostoli, generali prorsus definitione cassamus, in omnibus ecclesiasticis his legibus obsequentes, quas ad pacificationem omnium sacerdotum, per trecentos decem & octo Antistites Spiritus sanctus instituit, ita ut etiam, si multo plures aliud, quam illi statuere decernerent, in nulla reverentia sit habendum, quidquid fuerit a prædictorum constitutione diversum. *Leo epist. 53. ad Pulcheriam, ante med. & in fin.*

## CAPUT VIII.

De custodiendis sanctorum Patrum statutis, quæ in synodo Nicæna inviolabilibus sunt fixa decretis, observantiam vestrae sanctitatis admo-  
neò, ut jura ecclesiarum, sicut ab illis cœcœvni. Patribus divinitus inspiratis sunt ordinata, permaneant. *Leo ep. 59. ad synodum Chalcedonen-  
sem ante finem.*

## CAPUT IX.

Tanta apud me est Nicænorum canonum reverentia, ut ea, quæ sunt a sanctis Patribus constituta, nec permiserim, nec patiar aliqua novitate violari, &c. Quod si quid a quoquam contra Nicænorum canonum statuta in quacumque synodo vel tentatum est, vel ad tempus videtur exortum \*, nihil præjudicii potest inviolabilibus inferre decretis, &c. Hoc proprium definitionis meæ est, ut quantumlibet numerus sacerdotum amplior aliquid per quorundam surreptionem decernat, quod illis trecentorum decem & octo Patrum constitutionibus inveniat adversum, id justitiæ consideratione cassetur: quoniam universæ pacis tranquillitas non aliter poterit custodiri, nisi sua canonibus reverentia intemerata servetur, &c. Quidquid præter speciales causas synodalia conciliorum ad examen Episcopale de-

E e  
fer.

25. 9. 1. c. 3.

25. 9. 2. c. 2.  
17.

\* exortum, f.

fertur, potest aliquam dijudicandi habere rationem, si nihil de eo est a sanctis Patribus apud Nicæam definitum. Nam quod ab illorum regulis, constitutioneque discordat, Apostolicæ sedis numquam obtinebit consensum. *Leo ep. 60. ad Maxim. Episc. Antioch. in med.*

## CAPUT X.

Super omnia, fraterna charitate hortor, & moneo, ut ea, quæ ad gloriam, vel ad munimen pertinent sacerdotalis officii, Nicænorum canonum, universalis Ecclesiæ pacem servantia decreta custodias. Sic enim inter Domini sacerdotes inviolata charitas permanebit, si paribus studiis, quæ sunt a sanctis Patribus constituta, serventur. *Leo epist. 69. ad Anatolium Episcopum CP. in fine.*

## CAPUT XI.

Quod nostris temporibus apud Chalcedonem de Domini nostri Jesu Christi Incarnatione firmatum est, hoc etiam apud Nicæam mysticus ille Patrum numerus definiuit, ne catholicorum confessio aut unigenitum Dei filium in aliquo crederet Patri imparem, aut eundem, cum factus est filius hominis, non veram carnis nostræ, atque animæ habuisse naturam, &c. De rebus & apud Nicæam, & apud Chalcedonem, sicut Deo placuit, definitis nullum audemus inire tractatum, tamquam dubia, vel infirma sint, quæ tanta per Spiritum sanctum fixit auctoritas. *Leo epist. 76. ad Leon. Imperat. post princ. & post med.*

## CAPUT XII.

*Dist. 50. c. 16. Quia sanctitas.* Nos generales synodos a Nicæna incipientes cum reliquis quattuor veneramus, quia ipsam sequentes in cunctis sententiis unanimes concordant. *Gregor. epist. ad Secundinum in med. lib. 7. registr. epist. 53. Raban. cap. 1. de pœnit. Burchard. lib. 19. cap. 43. Ivo lib. 3. tit. 11. cap. 15. panorm. & part. 6. cap. 85. decr.*

## CAPUT XIII.

Constantinus magnus Imperator omnium Regum, & Principum fere totius orbis dominus, in sancta Nicæna synodo, post omnes Episcopus ultimus residens, nullam iudicii sententiam super Episcopos dare præsumpsit: sed illos etiam Deos vocans, non suo debere subesse iudicio, verum se ad illorum pendere arbitrium iudicavit. *Greg. VII. lib. 8. registr. epist. 21. ante med. ex Greg. in epist. ad Mauricium Imperatorem lib. 4. cap. 75. epist. 31.*

## CAPUT XIV.

Hoc placuit custodiri, ut nihil contra magnam synodum (Nicænam) Metropolitanam existiment vindicandum. *Arel. II. c. 37.*

## CAPUT XV.

Si quis cognitis gestis Nicæni concilii (de ordinandis clericis) aliud, quam statutum est, facere præsumperit, &c. excommunicatus habeatur, &c. *Tolet. I. in princ.*

## CAPUT XVI.

Faustinus Episcopus legatus, &c. dixit: „Injuncta nobis sunt a sede Apostolica aliqua per scripturam, aliqua etiam in mandatis, cum vestra beatitudine tractanda, sicut & gestis su-

„ perioribus meminimus, hoc est, de Nicænis „ canonibus, ut conserventur, & constituta eorum & consuetudo, quia aliqua ordine, & canone tenentur, aliqua consuetudine firmata sunt“, &c. Alypius Episcopus dixit: „Id nos servaturos profiteamur, quod in Nicæno concilio constitutum est“. *Carth. VI. c. 2. & 4.*

## CAPUT XVII.

Universum concilium dixit: „Omnia, quæ in Nicæno concilio statuta sunt, nobis omnibus placent“. Jocundus Episcopus, &c. dixit: „Quod constitutum est in Nicæno concilio, violari a quoquam nullatenus potest“. *Carthag. VI. cap. 7.*

## CAPUT XVIII.

Quæ in Nicæna synodo definita sunt, serventur. *Carth. I. G. Carth. VI. c. 9. L.*

## CAPUT XIX.

In Nicæa urbe post (Arii) damnationem sancti Patres regulæ formulam de fidei orthodoxæ unitate statuerunt, & capitula canonum promulgaverunt, quæ nos cum omni veneratione suscipimus. *Mansuetus Episcopus, & syn. Mediolan. post princ. ad Constantin. IV. Imperat. ante VI. syn. CP.*

## CAPUT XX.

Prima synodus Nicææ cccxviii. Patrum contra Arium Alexandrinum presbyterum, qui tres gradus in Trinitate asserbat, Patrem scilicet majorem, Filium minorem, Spiritum sanctum creaturam, temporibus Constantini Principis, Silvestri Papæ Romani, Macarii Hierosolymitani, Alexandri Alexandrini \*. Qui condemnata hæresi statuerunt canones xx. quorum auctor maxime præfatus sanctus Alexander Episcopus fuit. *Ante Isid. Mercatoris collectio conc. Dist. 16. c. 10. CP.*

## TITULUS XIII.

## DE NUMERO CANONUM CONCILII NICÆNI.

## CAPUT I.

DE capitulorum veritate, & numero Nicæni concilii, cui vos interfuisse litteris vestræ fraternitatis significastis, a nostris qui una vobiscum interfuerunt, diligentioribus requisivimus colloquutionibus, qui ita, ut vestræ testatae sunt litteræ, omnem nobis ordinem exposuerunt, & vestram epistolam per omnia veram esse testificati sunt, non ut nos aliquid sinistrum vestra ex parte arbitremur \*, sed nos, & vos, illosque absque ulla in posterum titubatione unum sentire optaremus, &c. Diligenter requirentes in sancto nostræ, & Apostolicæ sedis serinio eadem, quæ sanctæ recordationis prædecessori meo Silvestro sunt directa, septuaginta, sicut significastis, capitula illæ invenimus. Ipsa enim vobis propter auctoritatem, & subscriptionem tantorum Patrum, & ejus magni concilii minime misimus, sed pro eisdem coram Apocrisariis vestris alia similia, eundem numerum, eademque verba, & ipsam subscriptionem continentia, vobis rescribere, & sub certa stipulatione, & confirmatione mittere curamus, &c. *Marcus ep. ad Athan. & alios Episcop. Ægypt. Ivo part. 4. c. 109. decr. Ans. lib. 1. c. 60. Cæsar, lib. 1. c. 31.*

CA.

CAPUT II.

Duo canones de appellationibus, & de judiciis concilii Nicæni apud Zosimum referuntur in concilio Carthaginense VI. & dubitatur, an sint legitimi, cum apud Græcos non sint, sed sint in Sardic. c. 5. & 14. Vide Carth. 135. G. & ante canones G. Cyrillus Alexandrinus, & Atticus CP. habuerunt xx. canones Nicænos, ut in Carthag. VI. in fine, & 136. 137. G. Vide Afr. 101. L. Carth. VI. c. 6.

CAPUT III.

Præsentibus nobis octoginta capitula in memorata tractata sunt synodo, (loquitur de Nicæna) scilicet quadraginta a Græcis, Græca edita lingua, & quadraginta a Latinis, similiter Latina edita lingua. Sed visum est trecentis decem & octo Patribus, sancto Spiritu repletis, in prædicto concilio congregatis, & maxime jam dicto Alexandro, & Apostolicæ sedis Apocrisariis, ut decem capitula adunarentur aliis, atque congruis locis insererentur, & ad formam septuaginta discipulorum, vel totius orbis terræ linguarum septuaginta tanti, & tam excellentis concilii fierent capitula, quæ omnem Christianorum informarent orbem, &c. Athanasius, & alii in ep. ad Marcum Papam. Ivo lib. 2. tit. 11. c. 18. pan. & part. 4. c. 108. decr. Anf. lib. 1. c. 59. Cæsar. lib. 1. cap. 30.

CAPUT IV.

Nicæni canones viginti, & confessio fidei ante canones. Carth. G. Carth. VI. L. in fine.

CAPUT V.

Plura, quam illa viginti capitula, quæ apud nos habentur, Nicænae synodi reperimus, & in decretis Julii Papæ LXX. capitula ejusdem synodi esse debere legimus, &c. Nam quod plura, quam xx. capitula sint Nicæni concilii, in multis invenitur locis, &c. His, & aliis quamplurimis exemplis patet plura esse, quam xx. Nicæni concilii capitula, & veram esse prædictam Julii Papæ epistolam. Nobis autem quidem e consortio fratrum nostrorum Orientales testati sunt se vidisse concilium Nicænum habens potiore quatuor Evangeliorum magnitudinem, continens in se sessiones Episcoporum, & introductiones, judiciaque querimoniarum, atque definitiones, & constitutiones, nec non & subscriptiones eorum, ad cujus similitudinem magnum Chalcedonen- se concilium conscriptum esse confirmaverunt. Isidor. Mercator in præfation. concil. prope fin.

TITULUS XIV.

CANONES QUIDAM CONCILII NICÆNI, PRÆTER VIGINTI NOTOS.

CAPUT I.

SENTENTIA aliquorum canonum Nicæni concilii in prima epistola Julii, & in secunda ejusdem.

CAPUT II.

Patres sancti synodum congregaverunt generalem Nicænae, &c. posueruntque leges, quas sacros canones appellamus, quibus multa pernecessaria, &c. sunt decreta, & nocumenta Episcoporum prohibita, ita ut, qui talia agere tentaverint, aut eis nocere præsumpserint, si quidem clerici fuerint, a proprio gradu decendant, si vero monachi,

aut laici, anathematizentur. Julius contra Orientales ep. 1. in medio.

CAPUT III.

Verba XXIV. vel XXII. canonum Nicæni concilii apud Julium in epistola secunda contra Orientales. Ivo part. 4. cap. 111. decr.

CAPUT IV.

Sanctum concilium definiit Nicænum, aliam fidem nulli licere proferre, aut conscribere, vel componere, aut sapere, vel docere aliter, nec quidquam in fide sentire, aut proferre, quod his Patrum regulis possit obviare. Qui autem præsumpserit componere aliam fidem, aut proferre, docere, vel tradere aliud symbolum, ad viam veritatis converti desiderantibus, de quacumque hæresi, vel ex Judæis, vel ex paganis Christianos se fieri volentibus, hi, si Episcopi fuerint, aut clerici, alienari quidem Episcopos ab Episcopatu, clericos a clero; si vero monachi, aut laici fuerint, anathemate feriri. Liber. epist. 1. ad Athanasium, & alios post princip.

CAPUT V.

„ Quiescite [ inquit sancta magna synodus Nicæna ], & nolite persequi eos, qui Deo perfeste ministrant „, &c. Felix II. ep. 1. in princ. Burch. lib. 1. cap. 180. Ivo part. 5. cap. 296. decr.

CAPUT VI.

Personæ accusantium tales esse debent, quarum fides, & conversatio, & vita probabilis, & absque reprehensione sit, & quæ omni careant suspitione, quia & hoc, te præsentem [ Athanasium ] ut bene nosti, in Nicæna synodo, propter malorum hominum infestationem, ab omnibus definitum est. Felix II. d. epist. 1. cap. 12.

CAPUT VII.

Accusatores, & accusationes, quas sæculi leges non recipiunt, qua ratione sacerdotalis eas recipere debet ordo, invenire nequeo, cum hæc & in Nicæna synodo prohibita sint, &c. Felix II. d. epist. 1. cap. 14. Anselm. lib. 3. cap. 62.

CAPUT VIII.

Quamquam comprovincialibus una cum eorum Metropolitano suæ provinciæ causas Episcoporum liceat charitative & concorditer agitare, non tamen, sicut in prædicta, te præsentem, constitutum est synodo [ Nicæna ] licet definire absque Romani Pontificis auctoritate, &c. Felix II. d. epist. 1. cap. 18.

CAPUT IX.

Episcopum a synodo provinciali ad Romanum Pontif. appellare posse, in concilio Nicæno definitum est. Felix II. d. epist. 1. cap. 19. Anselm. lib. 1. cap. 59. Tarrac. lib. 2. cap. 43.

CAPUT X.

Dux provinciæ sub uno Metropolitano non sint. Ex Nicæna synodo Bonif. ad Hilarium ep. 3. Vide Nicæna. cap. 4. & 6. Verba canonis, Per unamquamque, &c. Vide supra lib. 3. tit. 5. c. 5.

CAPUT XI.

Omnes, qui ausi fuerint dissolvere definitionem sancti, & magni concilii, quod apud Nicænam congregatum est, sub præsentia piissimi, & venerandi Principis Constantini, de salutifera solemnitate sacratissimi Paschatis, excommuni-

3. 7. 6. Si quis. 35. & 11. 7. 3. Si Episcop. c. 4.

6. 7. 1. 6. 12.

2. 7. 6. c. 16. Quotiens.

candos, & de ecclesia pellendos esse censemus, &c. *Antiochen. cap. 1.*

## CAPUT XII.

*Dist. 73. in princ.* De modo faciendi formatas epistolas a Patri-  
bus Nicæni concilii introducto. *Atticus Episcopus CP. in fine Chalced. synod. Ivo part. 6. cap. 433. decr. Anselm. lib. 6. cap. 116.*

## CAPUT XIII.

De septimo gradu consanguinitatis in Nicæna synodo, & aliis prohibito. *Felix Episcopus ad Gregor. Papam.*

## CAPUT XIV.

*9. 9. 2. c. 9. Non invi- tati. in fin.*  
Quod plura, quam xx. capitula sint Nicæni concilii, in multis invenitur locis. Legitur enim in Constantinopol. concilio ita: „ Manifestum est, quod illa, quæ sunt per unamquamque provinciam, ipsius provincie synodus dispenset, sicut Nicæno constat decretum esse concilio “. Legitur & in epistola Innocentii Papæ Victorio Rothomag. Episcopo directæ, ita [ „ Si quæ causa vel contentiones inter clericos, & laicos, &c. fuerint exortæ, placuit, ut secundum synodum Nicænam congregatis omnibus ejusdem provincie Episcopis judicium terminetur “. &c. Sanctæ etiam memoriæ Theophilus Alexandr. Episcopus suis in epistolis meminit in concilio Nicæno statutum esse [ *de Paschate* ] &c. *Isidor. Mercator in præfat. concil. prope finem, CP. cap. 3. Innoc. epist. 2. cap. 3. Capitul. lib. 6. c. 287. & lib. 7. cap. 109. Anselm. lib. 2. cap. 53. Casar. lib. 5. cap. 10. Tarrac. lib. 1. cap. 148.*

## TITULUS XV.

## DE SYMBOLO NICÆNO, ET CONSTANTINOPOLITANO.

## CAPUT I.

Nicænum symbolum refert Corpus canon. ante canones Nicænos, & in epist. Ephesin. synod. & in concil. African. cap. 104. Item Isidor. Mercator post canones Nicænos, & post canones Carthagin. vi. synod. & in epist. Ephesin. synod. Item exstat in actis Ephesin. synod. relatis in Chalcedon. concilio action. 1. Refert etiam Romana synod. sub Julio. Leo epist. 95. post princ. ad Leon. Aug. Athan. & syn. Alexand. in epist. ad Liberium post princ. Cyrill. & synod. Alexand. in epist. ad Nestor. relata in v. synod. CP. action. 6. Bracaren. synod. 3. in princ.

## CAPUT II.

Constantinopol. symbolum referunt Corpus canon. ut Isidor. Mercator ante canon. CP.

## CAPUT III.

Utrumque symbolum refert Isidor. Mercator in definit. Chalced. synod. ante canones, & in concilio Tolet. 3. post princ. Exstant in Chalc. syn. action. 2. quæ refertur etiam in v. syn. CP. action. 6. ubi etiam refertur iterum ex Chalced. synod. action. 5. in definitione, de qua supra. Exstant etiam apud vi. synod. CP. action. 17. & in concil. Lateranen. sub Martino I. secretario 4.

## CAPUT IV.

De utroque symbolo, vide apud vii. synod. Nicæni. in definitione, & apud viii. synod. CP. sub Hadrian. in definit. & in concil. To-

letan. viii. in princ. & Toletan. 12. post princ. Tolet. 13. post princ. Tolet. 15. & Tolet. 17. & Forojul.

## TITULUS XVI.

## DE CONSTANTINOPOLITANA SECUNDA SYNODO GENERALI.

## CAPUT I.

Quendam Eudoxium damnavit, quem neque in synodis damnatum invenimus, neque a decessoribus ejus in suis synodicis reprobatum. Et canones quidem Constantinopol. concilii Eudoxianos damnant, sed quis fuerit eorum auctor Eudoxius, minime dicunt. Romana autem Ecclesia eosdem canones, vel gesta synodi illius hætenus non habet, vel accipit \*; in hoc autem eandem synodum accepit, quod est per eam contra Macedonium definitum; reliquas vero hæreses, quæ illic memoratæ sunt, ab aliis jam Patribus damnatas, reprobat, de Eudoxianis vero nihil hætenus agnovit. In historia autem Sozomeni de quodam Eudoxio, qui CP. ecclesie Episcopatum arripuisse dicitur, aliqua narrantur. Sed ipsam quoque historiam sedes Apostolica recipere recusat, quoniam multa mentitur, &c. In Latina vero lingua de hoc Eudoxio nunc usque neque in Philastrio, neque in B. Augustino, qui multa de hæresibus conscripserunt, neque in aliis Patribus aliquid invenimus. *Greg. lib. 6. registr. epist. 31. cap. 195. indict. 15. ad Eulogium Alex. & Anastas. Antiochen. post princ. Vide eund. lib. ead. ep. 5. cap. 169. ad Cyriacum CP. Episc. in fine.*

\* accepit.

## CAPUT II.

Præterea de Eudoxii hæretici persona, de cujus errore in Latina lingua nil reperi, mihi a vestra beatitudine largissime gaudeo satisfactum. Virorum quippe fortissimorum Basilii, Gregorii, atque Epiphaniî testimonia protulistis, & manifeste peremptum cognoscimus eum, in quem heroes nostri tot jacula dederunt. *Idem Greg. lib. 7. epist. 30. indict. 1. ad Eulogium Alex. post princ. refert Hadrian. ad Carolum cap. 50. pro imag.*

## CAPUT III.

Constantinopolitana synodus canonum suorum sexto dignoscitur prohibere capitulo: (*ne inimici aeculatores, aut iudices sint*) quod tamen non apud nos invenitur, sed apud vos haberi perhibetur. *Nicol. epist. ad Michael. Imperat. ante medium.*

3. 9. 5. c. 15. Quod sus- specti.

## CAPUT IV.

Macedonium, qui Spiritum sanctum non consubstantialem Deo Patri, sed magis creaturam impulsu Satanæ ausus est prædicare, Theodosio Principe in Regia urbe CP. Patrum CL. concilio congregato, cum suis, &c. anathematis vinculo subdiderunt. *Mansuetus Episcopus, & synodus Mediolan. in epist. ad Constant. IV. in princ. ante VI. synod.*

## CAPUT V.

Secunda synodus est CXL. \* Patrum sub Theodosio seniore CP. congregata, qua Macedonium sanctum Spiritum Deum esse negantem condemnans, consubstantialem Patri, & Filio eundem Paraclætum demonstravit, dans latius sym- boli

Dist. 15. c. 1. §. Secunda. \* CL. 6.

boli

boli formam, quam tota Græcia, & Latinitas in ecclesiis prædicat. *Isidorus in præfat. collect. concil. ex Isidor. Hispalens. lib. 6. cap. 16. etymol. Ivoq. lib. 2. tit. 11. cap. 20. panorm. Totidem verbis Isidorus Mercator in præfat. collect. conc.*

CAPUT VI.

Dist. 16. Prima. 10. §. Secunda.

Secunda Constantinopoli CL. Patrum contra Macedonium CP. Episcopum, qui negabat Spiritum sanctum Deum esse, temporibus Gratiani, & Theodosii Principum, Damasi Papæ Romani, Cyrilli Hierosolymitani, Nectarii CP. qui condemnata hæresi statuerunt canones tres, quorum maxime auctor Nectarius CP. fuit. *Ante Isidor. Mercat. collectionem.*

CAPUT VII.

\* trifulgurum, s.

Secundus congregatur conventus in Regia civitate CL. Patrum, &c. qui trifulgorem \* Macedonii, Apollinarisque & Magni impietatem extinxit. *Sophronius Hierosol. ad Sergium CP. in med. action. 11. synodi VI. CP.*

CAPUT VIII.

Secundæ [synodi] decreta recipio, quæ definiunt Deum esse Spiritum sanctum, Dominum vivificantem. Aversor autem Macedonium, & omnes, qui ab illius partibus stant. Cum his vero & Deo odiosum Apollinarium hominem plane de divinis insipide loquentem. *Tarasius CP. in epist. ad Episcopos Antiochiæ, Alexandria, & sanctæ urbis in med. apud VII. synod. action. 3.*

CAPUT IX.

Secunda CP. convenientibus CL. Patribus congregata est contra πνευματόμαχον Macedonium, & eos, qui a partibus (ejus) stabant, Deo odibiles, Semiarianos. Hæc sancta synodus Spiritum sanctum ducem, & ductorem nacta declaravit, ex Patre ante tempora, & perpetuo Spiritum sanctum egressum habuisse, præterea Patri, & Filio consubstantiali, coadoratum, & conglorificatum, &c. (hæreticos) execrationibus infinitis devoverunt, & cum his insanum Apollinarium, qui & Servatorem hominem sine mente, ipse demens blasphemavit. *Theodor. Hierosol. Episcopus in synodica post princ. apud VII. synodus Nicæn. II. action. 3.*

CAPUT X.

Familiaris est (Græcis) ista præsumptio, & singularis quodammodo ambitionis indicium: siquidem in secunda synodo contra statuta magnæ Nicænæ synodi, & sanctorum decreta Præsulorum Romanorum, Alexandrinæ privilegia sedis, CP. contulere Pontifici: & quædam penes illos reperiuntur capitula regularum, quæ illi quidem tertiæ \* dicunt existere synodi, cum apud Latinos nec in verustissimis inveniuntur editionibus. *Anast. bibliothec. in præf. synodi CP. VIII. sub Hadr. II. prope finem. Vide CP. 3. G. Chalced. 28. G. Trull. 36.*

TITULUS XVII.

DE EPHESINA TERTIA SYNODO GENERALI.

CAPUT I.

Elagius, qui in Ephesina synodo damnatus est, ea intentione hoc dixit, ut ostenderet, nos a Christo vacue redemptos. Si enim nos per

Adam in anima mortui non sumus, quod dicere nefas est, vacue redempti sumus. Ephesinam autem synodum perscrutantes de Adelphio, & Saba, & ceteris aliis, qui illic dicuntur esse damnati, omnino nihil invenimus. Et existimamus, quia sicut Chalcedon. synodus in uno loco ab ecclesia CP. falsata est, sic aliquid in Ephesina synodo factum est. Charitas ergo vestra vetustos omnino codices ejusdem synodi requirat, &c. novis codicibus passim non credat, &c. Romani autem codices multo veriores sunt, quam Græci, quia nostri, sicut non acumina, ita nec imposturas habent. *Greg. lib. 5. registr. epist. 14. c. 114. Narsi Comiti, post princ.*

CAPUT II.

Joannes litteras misit, quibus nitebatur ostendere (monachos Isauriæ) Ephesinæ synodi definitionibus contradixisse, & velut ex eadem synodo certa nobis, quibus ipsi obfisterent, capitula destinavit. Inter alia autem scriptum illic continebatur de Adæ anima, quia peccato mortua non fuerit, eo quod diabolus in cor hominis non ingrediebatur; & si quis hoc dixisset, anathema esset, &c. Quia ergo perscrutantes Ephesinam synodum, nihil in ea tale invenimus contineri, de Ravennati quoque ecclesia vetustum valde codicem ejusdem synodi ad nos deferri fecimus, & synodo, quam habebamus, eum concordare invenimus, &c. & nihil aliud continet in definitione anathematis, & reprobationis, nisi (illud) quod duodecim capitula beatæ memoriæ Cyrilli reprobant. *Idem Gregor. lib. 6. registr. ep. 31. c. 195. indict. 15. Eulogia Episcopo Alex. & Anast. Antiocheno, post med.*

CAPUT III.

Dum de sanctorum conciliorum custodia tua fraternitas loqueretur, sanctam Ephesinam synodum primam se custodire professæ est: sed quia ex annotatione hæretici codicis, qui ad me ex Regia urbe transmissus est, agnovi, per hoc, quod quædam capitula catholica cum hæreticis fuerant reprehensa, quia quidam illam Ephesinam primam synodum in eadem urbe existimant, quæ quondam ab hæreticis traditur esse composita, &c. Illa enim synodus, quæ sub primæ Ephesinæ imagine facta est, quædam in se oblata capitula asserit approbata, quæ sunt Cælestii, atque Pelagii prædicamenta. Et cum Cælestius, atque Pelagius in ea synodo sint damnati, quomodo poterant illa capitula recipi, quorum damnabantur auctores? *Idem Gregor. lib. 7. registr. ep. 47. indict. 2. ad Anast. Antiochen. Episcopum, prope finem.*

c. 4. de heret. Greg. IX. c. in 1. coll.

CAPUT IV.

Nestorius quidam CP. ecclesiæ magis prædo, quam pastor, &c. ausus est dicere, beatam Mariam non Dei genitricem, sed tantummodo hominis fuisse matrem, & propter duarum veritatem naturarum, tergiversationem faciens, duas in Christo asserere esse personas, unam passibilem, & aliam impassibilem. Quod infandum dogma piorum aures non ferentes, congregata est sancta synodus Ephesi ec. sanctorum Patrum, ubi sanctæ memoriæ Cyrillus Alexandrinæ eccle-

\* II. forte.

clesiæ Præsul, auctoritate sanctæ sedis Apostolicæ præditus caput extitit, qui, &c. præfatum Nestorium cum vipereis commentis perpetuo anathemate condemnavit. *Mansuerus Episcopus, & synodus Mediolan. in ep. ad Constantin. IV. ante VI. synod. post princ.*

## CAPUT V.

*Dist. 15. c. 1. S. Tertia. \* minore.*

*\* duabus naturis, f.*

Tertia synodus est Ephesina prima cc. Episcoporum sub Juniore \* Theodosio Aug. edita, quæ Nestorium duas personas in Christo asserentem justo anathemate condemnavit, ostendens manere in duas naturas \* unam D. N. Jesu Christi personam. *Isid. in præf. collect. concil. ex Isidor. Hispal. lib. 6. c. 16. etymol. Ivo lib. 2. tit. 11. c. 21. panorm. Totidem verbis Isidor. Mercator in præf. collect. concil.*

## CAPUT VI.

*\* Minoris, f.*

*\* Hierosol. f.*

Tertia Ephesi cc. Patrum contra Nestorium CP. Episcopum, qui dicebat beatam Virginem Mariam non Dei, sed hominis tantummodo genitricem, ut aliam personam carnis, aliam faceret divinitatis, temporibus Theodosii \* Magni Principis, Cælestini Papæ Romani, Juvenalis CP. \* Cyrilli Alexandrini, qui XII. capitula contra Nestorii blasphemiarum totidem capitula auctore eodem sancto Cyrillo anathematizando conscripserunt. *Ante Isidori Mercat. coll. conc.*

## CAPUT VII.

*\* personarum, f.*

Ex tertia synodo unum D. N. Jesum Christum (credo) verum Deum nostrum, ex Patre genitum, ipsumque in extremis diebus nostra causa ex sancta Deipara semper Virgine Maria incarnatum, & Nestorium hominis adorantem, ejusque asseclas, Diodorum inquam, & Theodorum, quique illius quadruplarem fabulam sectantur, & in Christo dualitatem personalem \* constituunt, longe a mea confessione propello. *Taras. CP. in epist. ad Episcopos Alexandria, Antiochiæ, & sanctæ urbis, in med. apud VII. syn. action. 3.*

## CAPUT VIII.

Tertia, quæ Ephesi prior ex cc. Patribus emicuit, Nestorii adorantis hominis vesaniam sustulit, & abscidit, ejusque asseclas in perpetuum damnavit. Hic enim, &c. alium ante sæcula Deum verbum, alium vero ex Virgine pro nostra salute incarnatum, nugatus est, &c. nomen hoc Θεοτόκος, hoc est, Deipara, impie iste abjurans, pro eo χριστόκος, id est, Christipara, substituit. Cum omnes cognoscant eam vere Dei matrem, &c. *Theoderus Hierosol. Episcopus in synodica post princ. apud eand. VII. synod. d. act. 3.*

## TITULUS XVIII.

## DE CHALCEDONENSI QUARTA GENERALI SYNODO.

## CAPUT I.

LEO sanctæ synodo apud Chalcedonem habitæ. *Leo epist. 43. & epist. 59.*

## CAPUT II.

*\* Hoc ipso.*

Hæc ipsa \* sexcentorum fere fratrum, coepiscoporumque nostrorum synodus congregata, (loquitur de Chalcedonensi) nullam artem ratiocinandi, nullum eloquium disserendi contra

fundamentum fidei inspirare permisit. *Leo ep. 50. ad Episcopos Gallie, in med.*

## CAPUT III.

De Chalcedonensi synodo a Leone Pontifice maximo confirmata. *Idem Leo epistol. 57. ad Marcianum Imperat. 58. ad Pulcheriam. 59. ad synodum Chalced. 66. ad Julianum Episcopum.*

## CAPUT IV.

Detestandum illum Ephesinæ synodi iudicium (loquitur de pseudosynodo Ephesina) ita sancta Chalcedonensis synodi auctoritate (Christus) destruxit, ut nullum depravatorum a remedio correctionis arceret. *Leo epist. 70. ad Juvenalem Episc. post princ.*

## CAPUT V.

In Chalcedonensi concilio, per Spiritum sanctum congregato, tam plenis, atque perfectis definitionibus cuncta firmata sunt, ut nihil ei regulæ, quæ ex divina inspiratione prolata est, aut addi possit, aut minui. *Leo epist. 71. ad Leonem Imperat. in med.*

## CAPUT VI.

Quod nostris temporibus apud Chalcedonem de D. N. Jesu Christi incarnatione firmatum est, hoc etiam apud Nicæam mysticus illum Patrum numerus definit, &c. De rebus & apud Nicæam, & apud Chalcedonem, sicut Deo placuit, definitis, nullum audemus inire tractatum, tamquam dubia, vel infirma sint, quæ tanta per Spiritum sanctum fixa auctoritas. *Leo ep. 76. ad Leonem Imp. post princ.*

## CAPUT VII.

Exeuntes maligni homines turbaverunt animos vestros, &c. adstruentes, quod aliquid de sancta Chalcedon. synodo, piæ memoriæ Justiniani temporibus sit immutatum, quam omni fide, omnique devotione veneramus, &c. Anathematizamus autem, si quis ex definitione fidei, quæ in eadem synodo prolata est, aliquid imminuere præsumit, vel quasi corrigendo ejus sensum immutare, sed sicut illic prolata est, per omnia custodimus. *Gregor. lib. 2. registr. ep. 10. cap. 49. indict. 2. Sabino subdiacono.*

## CAPUT VIII.

Nos Chalcedonens. synodum, &c. per omnia veneramus, & sequimur, & si quis de fide ejus minuere, aut addere aliquid præsumperit, anathematizamus. *Idem Gregor. lib. 7. ep. 6. indict. 1. Brunichilde Regina Francor. prope fin.*

## CAPUT IX.

Orientis Ecclesiæ fidem, atque doctrinam sanctæ memoriæ Leonis sequuntur, &c. sanctamque Chalcedonens. synodum ita nobiscum custodiunt, atque venerantur, ut nullus esse Episcopus reputetur, qui ejusdem synodi defensor, sectatorque non fuerit. Hinc est etiam \*, quod quotiens in quattuor præcipuis sedibus Antistites ordinantur, synodales sibi epistolæ vicissim mittant, in quibus se sanctam Chalcedonens. synodum cum aliis generalibus synodis custodire fateantur. Sicut & nos averfamur, & anathemate plectendos ducemus, si qua de fide ejusdem synodi aliquid minuere, vel addere præsumant, &c. *Idem Gregor. lib. 7. registr. epist. 53. indict. 2. Sc.*

\* enim.

2. *Secundino incluso, ante med. Ivo part. 4. c. 118. decret.*

CAPUT X.

Duo vasa iniquitatis bellantia, Dioscorus scilicet Alexandrinus Præsul, & Eutyches CP. Archimandrita, &c. aderebant in D. N. Jesu Christo ante adunationem duas naturas, post vero adunationem unam. Tunc a Marciano Imperatore collecta est sancta synodus Chalcedone DCXXX. Patrum, quibus mediatores fuerunt beatissimi Præsulis Leonis urbis Romæ missi, quorum auctoritate prædicti hæretici anathematis sententia percussi, extra gremium matris Ecclesiæ catholicæ sunt ejeti. Qui sancti Patres in concilio constituti, &c. symbolum orthodoxæ fidei confecerunt, &c. statuentes, ut si quis supra id, quod ibidem in causa fidei statutum est, addere, aut minuere præsumperit, anathematis vinculo subjaceret. *Mansuetus Episcopus, & synodus Mediolan. in epist. ad Constantin. IV. post princ. ante VI. synodum.*

CAPUT XI.

Quarta est synodus Chalcedonensis. DCXXX. sacerdotum sub Marciano Principe habita, in qua Eutychen CP. Abbatem verbi Dei, & carnis unam naturam pronuntiantem, & ejus defensorem. Dioscorum quondam Alexandrinum Episcopum, & ipsum rursum Nestorium cum reliquis hæreticis, una Patrum sententia, prædamnavit, prædicans eadem synodus Christum Deum sic natum de Virgine, ut in eo substantiam & divinam, & humanam confiteatur naturam. *Isidor. in præfat. collection. concil. ex Isid. Hispal. lib. 6. cap. 16. etym. Ivo lib. 2. tit. 11. c. 22. pan.*

CAPUT XII.

Quarta est synodus Chalcedonensis. &c. (ut cap. proximo, sed in fine est) ut in eo unam personam & divinam, & humanam confiteatur naturam. *Isidor. Mercator in præfat. collect. concil.*

CAPUT XIII.

Quarta Chalcedone DCXXX. Patrum contra Eutychen CP. Abbatem, qui assererat Christum post humanam assumptionem non ex duabus naturis existere, sed solum in eo divinam naturam permanere, temporibus Marciani Principis, Leonis Papæ Romani, Juvenalis Hierosolymitani, Anatolii CP. qui condemnata hæresi statuerunt canones XXVII. quorum auctor maxime idem sanctus Anatholius CP. Episcopus fuit. *Ante Isidor. Mercator collect. conciliorum.*

CAPUT XIV.

Quartus post hæc tria tempora congregatur conventus DCXXX. Patrum Chalcedone, concertantemque habuit Euphemiæ martyrem, quæ hodieque super fidei eorum definitione propugnat, &c. Perimit vero profanam dualitatem, Eutychen inquam, & Dioscorum, & eorum obturat Deo rebellem malitiam ex Apollinari undantem, &c. & Nestorii Deo rebellis immundissimam hæresim, &c. *Sophron. Hierosol. ad Sergium CP. apud VI. synod. post med. action. II.*

CAPUT XV.

Quartæ synodi capita hæc accipio, ex duabus naturis, & in duabus naturis unum esse sanctæ

Trinitatis Christum Deum nostrum, in carne peregrinantem. Anathematizo autem Eutychen, Dioscorum, & omnem acephalon eorum turbam, cum his etiam Dei hostem Severum, & impium illum Julianum Halycarnassensem, qui incorruptibile corpus Dominum nostrum assumpsisse fabulatur. *Taras. CP. in ep. ad Episcopos Antiochie, Alexandria, & sanctæ urbis, in med. apud VII. synod. act. 3.*

CAPUT XVI.

Quæ Chalcedoni celebrata est synodus, in qua DC. Patres erroneam hæresin, quæ Christi duas naturas confundit, sustulerunt, quam sane primus Eutychen induxit, &c. Hic Dioscorum, &c. advocatum nactus est, &c. Sed hos duas sancta quarta synodus subvertit, &c. Præter hæc Nestorii quoque divisionem, ipsumque adeo, & qui dogmata illius sectantur, abrenuntiavit. *Theodorus Hierosolym. Episcopus in synodica in med. apud eand. VII. synod. d. action. 3.*

CAPUT XVII.

Leo natione Tuscus, &c. invenit duas hæreses Eutychianam, & Nestorianam. Hic ordinavit Præcepta sua auctoritate, & misit ad Marcianum Aug. catholicum Principem fidelem. Et facta collatione cum eodem Principe collecti sunt Episcopi, & factum est concilium sanctum Chalcedone in martyrio sanctæ Euphemiæ, &c. MCC. \*DCXXX. Episcoporum cum August. Marciano, qui exposuerunt fidem catholicam, duas asserentes naturas in uno Christo Deo, & homine, &c. & damnaverunt Eutychen, & Nestorium, & Dioscorum, &c. Beatus vero Leo direxit fidei catholicæ tomum, & exposuit damnans omnes hæreses, &c. Hic firmavit frequenter suis epistolis synodum Chalcedonensem, &c. *Ex libro Pontificali.*

TITULUS XIX.

DE QUINTA SYNODO GENERALI, CONSTANTINOPOLITANA SECUNDA.

CAPUT I.

HOC sanctum nostrum universale concilium &c. sanctis, & universalibus quinque synodis consonuit, &c. Super has (quatuor) & ultimæ harum quintæ scilicet synodi, quæ hic congregata est adversus Theodorum Mopsuestenum, Origenem, Didymum, & Evagrium, & scripta Theodoriti adversus XII. capitula laudabilis Cyrilli, & epistolam, quæ dicitur Ibæ ad Mariam Perlam scriptam immutatas quidem in omnibus pietatis renovans sanctiones, profanas vero impietatis expellens doctrinas. *VI. synod. CP. action. 17. in definit.*

CAPUT II.

Præterea Origenis, Evagrii, & Didymi fabulatas anathematizamus, quemadmodum synodus CP. constata, quinta numero docuit. *VII. synod. Nicæn. II. act. 7. in definition.*

CAPUT III.

Ultra has CP. congregata Justiniani Imp. imperio, &c. synodus est, quæ Origenem, qui & Adamantius, Evagrium, Didymum, cum gentilibus illorum commentariis, anathemate devovit. Præterea Theodorum Mopsuestiæ Episcopum, & Dio-

\* Domini.

Dist. 16. e.  
Prima. 10.  
S. Quarta.

& Diodorum Nestorii præceptorem, Severum, Petrum, Zoaram, cum impiis eorum dogmatibus damnavit. Et epistolam Ibæ appellatam, quæ ad Marin Persam exstat. Decreta autem, & statuta quartæ synodi universalis approbavit. *Greg. Neocæsariens. & pseudosyn. VII. CP. relata ab Epiphano VII. synod. Nicæn. II. act. 6. tomo 2. nomine ejusd. synodi, qui hæc non improbat.*

## CAPUT IV.

Quin & duas naturas in uno Christo secundum manifestiorem expositionem sanctæ quintæ, & universalis synodi prædicantes anathematizamus Severum, & Petrum, & Zoaram, Origenem etiam, qui vana suscipit, & Theodorum Mopsuestiæ quoque pariter, & Evagrium, qui etiam secundum easdem, & diversas opiniones eodem perditionis irretiti sunt baratro. *VIII. syn. CP. sub Hadr. II. act. 10. in definition.*

## CAPUT V.

*Dist. 15. c. 2. Sicut.* Quintum concilium pariter veneror, in quo epistola, quæ Ibæ dicitur, erroris plena reprobat, & Theodorus personam mediatoris Dei, & hominum in duabus subsistentiis separans, ad impietatis perfidiam cecidisse convincitur. Scripta quoque Theodoriti, per quæ B. Cyrilli fides reprehenditur, ausu dementiæ prolata, refutantur, &c. *Greg. lib. 1. ep. 24. ad Joann. CP. & alios Patriarchas, in fine. Ivo part. 4. cap. 117. decr. Anselm. lib. 6. c. 52. Casar. lib. 1. c. 36. Tarr. lib. 1. cap. 140.*

## CAPUT VI.

Exeuntes maligni homines turbaverunt animos vestros, &c. adstruentes, quod aliquid de sancta Chalcedonenf. synodo, piæ memoriæ Justiniani temporibus sit immutatum, &c. de personis vero, de quibus post terminum synodi aliquid actum fuerat, ejusdem piæ memoriæ Justiniani temporibus est ventilatum. Ita tamen, ut nec fides in aliquo violaretur, nec de eisdem personis aliquid aliud ageretur, quæ apud eandem sanctam Chalcedonenf. synodum fuerat constitutum. *Idem Greg. lib. 2. registr. ep. 10. c. 49. indict. 11. Sabino Subdiacono.*

## CAPUT VII.

In synodo, in qua de tribus capitulis actum est, aperte liquet nihil de fide convulsus esse, vel aliquatenus immutatum. Sed sicut scitis, de quibusdam illic solummodo personis est actitatum, quarum una, cujus scripta evidenter a rectitudine catholicæ fidei deviant, non injuste damnata est, &c. Postquam recordandæ memoriæ Vigilius Papa in urbe Regia constitutus, contra Theodoram tunc Augustam, vel Acephalos damnationis promulgavit sententiam, tunc Romana \* videtur ab hostibus adita, & captivata est. Ergo bonam causam habuerunt Acephali, &c. Ut igitur de tribus capitulis animis vestris ablata dubietate possit satisfactio abundanter infundi, librum, quem ex hac re sanctæ memoriæ decessor meus Pelagius Papa scripserat, vobis utile judicavi transmittere. *Idem Greg. lib. 2. registr. epist. 36. indict. 10. Episcopis Hiberniæ.*

## CAPUT VIII.

De illa synodo, quæ CP. postmodum facta

est, quæ a multis quinta nominatur, scire vos volo, quia nihil contra quattuor sanctissimas synodos constituerit, vel senserit, quippe quia in ea de personis tantummodo, non autem de fide aliquid gestum est, & de his personis de quibus in Chalcedon. concilio nihil continetur. Sed post expressas synodos, seu canones facta contentio, & extrema actio de personis ventilata est. *Idem Greg. lib. 3. reg. epist. 37. indict. 12. Constantio Episcopo Mediolan. in med.*

## CAPUT IX.

Cuncta, quæ sanctæ quattuor universales synodi recipiunt, te semper recepisse, ac recipere, & quæ condemnant, condemnasse, condemnareque professus es. Eam quoque synodum, quæ Justiniani temporibus de tribus capitulis facta est, & suscipere, & custodire promissisti. *Idem Greg. lib. 5. reg. ep. 64. c. 164. indict. 14. Athanasio presbytero, prope finem.*

## CAPUT X.

Historiam Sozomeni sedes Apostolica recipere recusat, quoniam multa mentitur, & Theodorum Mopsuestiæ nimium laudat, atque usque ad diem obitus sui magnum doctorem Ecclesiæ fuisse perhibet. Restat ergo, ut si quis illam historiam recipit, synodo, quæ piæ memoriæ Justiniani temporibus de tribus capitulis facta est, contradicat, qui vero huic contradicere non valet, illam historiam necesse est, ut repellat. *Idem Greg. lib. 6. reg. ep. 31. c. 195. indict. 15. Eulogio Alex. & Anastasio Antiocheno, in med.*

## CAPUT XI.

Orientis ecclesiæ fidem, atque doctrinam sanctæ memoriæ Leonis sequuntur, ne fortasse earum sensus inter semetipsas pro trium capitulorum defensione divisus sit, &c. Nam synodus, quæ post (Chalcedon.) generaliter facta est, idcirco a nobis recipitur, quia ejusdem synodi in omnibus sequax, honorem illius, auctoritatemque custodit, &c. Perversi autem homines, qui trium capitulorum occasione reperta, ecclesiasticam disciplinam fugiunt, &c. subeile sedis Apostolicæ præceptis nolunt, & nos quasi de fide reprehenditur, quam ipsi nesciunt, &c. Sancta Chalcedon. synodus usque ad definitionem fidei, & prolationem canonum, de generalibus causis locuta est. Nam post prolationem canonum, specialia Episcoporum certamina sopiri curavit. Epistola vero, quam in ea reverentiss. Ibas denegat suam, quod in extrema parte synodi jaceat, agnoscis. Quæ videlicet epistola Nestorium inauditum, & inquisitione non facta damnatum asserit, Cyrillum vero in Apollinaris dogma cecidisse suspicatur. Et, si totus superior textus prædictæ synodi legitur, quantum hæc epistola eidem synodo adversetur, invenitur, &c. *Idem Greg. lib. 7. reg. ep. 53. indict. 2. Secundino inclusio.*

## CAPUT XII.

Eam synodum, quæ piæ memoriæ Justiniani facta est (tempore) per latores præsentium transmissi, ut, &c. ipsam relegens agnoscat, quia falsa sunt omnia, quæ contra sedem Apostolicam, vel catholicam Ecclesiam audierat. Absit enim nos cujuslibet sensum hæretici recipere, vel a tomo



mo sanctæ memoriæ Leonis prædecessoris nostri in aliquo deviare, sed quæcumque a sanctis quatuor synodis sunt definita, recipimus, & quæcumque reprobata sunt, condemnamus. *Idem Greg. lib. 12. reg. ep. 7. indict. 7. Theodelind. Regina Longobardorum.*

## CAPUT XIII.

Quinta synodus etiam jam mortuos Origenem, atque Theodorum, per eorum damnanda scripta non recte sapuisse repertos, anathemate percudit. *Nicol. in ep. ad Michael. incip. Quanto majora, post med.*

## CAPUT XIV.

Quattuor concilia omnimode recipio, &c. Pari modo recipio, & veneror reliqua tria concilia, id est, secundum Constantinopolitanum sub Vigilio Papa, & Justiniano Augusto. Deinde tertium CP. contra Monothelitas, &c. Ultimum secundum Nicænum, &c. pro imaginibus. *Leo IX. ep. ad Petrum Antioch. in fine.*

## CAPUT XV.

*majoris, f.* Iterum Constantinopoli quinto congregati sunt concilio tempore Justiniani junioris \* contra Theodorum, & Theodoritum, & eorum dogmata contra Cyrillum, &c. *Augl. 2.*

## CAPUT XVI.

Justiniano Imperatore existentibus quibusdam qui sanctam Chalcedonensem synodum reiicere jactabant, a præfato Principe iterum in Regia urbe CP. concilio congregati sunt clx. Patres Chalcedonensem synodum ab omni suspicione absolventes, tria capitula, pro quibus accusabatur, aperta damnatione ultii sunt, &c. *Manfuetus Episcopus, & synodus Mediol. in ep. ad Const. IV. ante VI. syn.*

## CAPUT XVII.

*Dist. 16. c. 7.* Quoniam sanctæ, & universales duæ synodi in hac Imperiali civitate congregatæ, una quidem temporibus divinæ recordationis Justiniani, altera vero sub piæ memoriæ Imperatore Constantino tuæ mansuetudinis patre, &c. sacros canones nequaquam conscripserunt, sicut reliquæ sanctæ quattuor universales synodi, &c. Propterea ergo tuæ pietatis jussu in hac Dei observatrice urbe congressi, sacros canones scripsimus, &c. *Trull. ante canones ad Justinian. II. Ivo part. 4. c. 123. decr. Cesar. lib. 1. c. 40.*

## CAPUT XVIII.

Sed & clxv. divinorum Patrum in hac civitate Imperiali congregatorum sub Justiniano piæ memoriæ Imperatore nostro, piæ voces, ut a Spiritu sancto editas, cognoscimus, & posteros nostros docemus, qui Theodorum Mopsuestiæ, Nestorii magistrum, & Origenem, & Didymum, & Evagrium, qui Græcas fabulas rursus fictas retulerunt, &c. Et quæ a Theodorito scripta sunt adversus rectam fidem, & xii. Beati Cyrilli capita, & eam, quæ dicitur Ibæ, epistolam synodice anathematizarunt, & execrati sunt. *Trull. c. 1.*

## CAPUT XIX.

Ad (Nicæni) similitudinem magnum Chalcedonensem concilium conscriptum esse confirmaverunt, & demum alia CP. condita, unum videlicet sub Justiniano Imperatore contra Dei im-  
*Tom. V.*

pugnatores Origenem, Didymum, & Evagrium, & aliud temporibus Agathonis Papæ, & Constantini Imperatoris contra Macarium Episcopum, & Stephanum ejus discipulum, ac reliquos Episcopos, qui pro frumento zizania ecclesiis seminaverunt, &c. *Isid. Merc. in præf. collect. conc. prope fin.*

## CAPUT XX.

Quinta Constantinopoli contra Theodorum Mopsuestenum, & omnes hæreticos, qui Theodorus dicebat alium esse Deum verbum, & alium Christum, & sacram Virginem Mariam negabat Dei genericem fuisse, temporibus Justiniani Principis, Vigilii Papæ, Domini Antiocheni, Eutychiei CP. qui xiv. capitula anathematizando scripserunt contra Theodori, & sociorum ejus blasphemias. *Ante Isidori Mercat. collectionem.*

## CAPUT XXI.

Quintum sanctum concilium universaliter constitutum suscipio, quod in Regia urbe celebratum est Justiniano Imperatore, omnesque ejus præclaras definitiones, quod ad confirmationem Chalcedonensis concilii congregatum est. Perimit autem principaliter Origenem insanum, &c. Evagrii quoque & Didymi dogmata, &c. Post quos & Mopsuestenum avellit Theodorum, magistrum Deo rebellis Nestorii, &c. cum suis blasphemis opusculis ab Apostolica Ecclesia proicit. Scripta quoque Theodoriti, quæ male, & impie adversus Cyrillum propugnatorem pietatis effecta sunt, & quæ tam contra xii. ejusdem divini Cyrilli capitula, quam sanctum primum Ephesinum concilium, nostræque fidei rectitudinem accusavit, impio favendo Nestorio, &c. & Diodoro, & Theodoro, &c. cum quibus & epistolam, quæ dicitur Ibæ, ad Marin Persam scriptam obtruncavit, &c. *Sophron. Hierosol. ad Sergium CP. post med. apud VII. syn. CP. act. 12.*

## CAPUT XXII.

Quintam (synodum) velut Spiritus sancti macharam amplector, quæ a multis ante temporibus vigentes impias hæreses amputavit, & de eorum auctoribus triumphavit, Origene nimirum, Didymo, & Evagrio, quos omnes, ut hæreticorum magistros execror. *Taras. CP. in ep. ad Episcopos Antiochiæ, Alexandriæ, & sanctæ urbis, in med. apud VII. syn. Nicæn. II. action. 3.*

## CAPUT XXIII.

Deinceps & quinta congregata synodus est in Imperiali civitate ex clxiv. Episcopis, quæ priores iv. synodos confirmavit, jussitque, ut harum decretis acquiesceremus, execrans Arium, Nestorium, Eutychem, Theodorum Mopsuestensem, horumque omnium blasphemias. Præterea Origenem, Evagrium, Didymum, omnesque fabulosas, & gentiles eorum prodigiosas narrationes. Ad hæc epistolam, quæ Ibæ cujusdam nomine ad Marin Persam circumfertur. His adde Theodoriti commentaria, quæ contra recta xii. capita beatæ memoriæ Cyrilli conscripta. *Theodorus Hierosol. Episc. in synodica in med. apud can. VII. synod. action. 3.*

## CAPUT XXIV.

In quinta synodo epistolam Vigilii Papæ ad  
*F f* *Men-*

*Dist. 16. c. Prima, 20. §. Quinta.*

Mennam Patriarcham, atque libellum ejusdem Mennæ in quaternionibus noviter additis falsaverunt, unam voluntatem, & operationem dicentes, quod coram Principe (*Constantino IV.*) & synodo (VI.) claruit. *Ex Pontif. in Agathone.*

## CAPUT XXV.

Sergii Papæ temporibus Aquilejensis ecclesiæ Archiepiscopus, & synodus, quæ sub eo congregata est, sanctum quintum universale concilium, utpote errantes suscipere diffidebant, sed ejusdem beatissimi Papæ spiritualibus monitis, atque doctrinis instructi, conversi sunt, idemque venerabile concilium satisfacti susceperunt, &c. *Ex Pontif. in Sergio. Ivo part. 4. cap. 119. decr.*

## TITULUS XX.

## DE TERTIA CONSTANTINOPOLITANA, ET SEXTA GENERALI SYNODO.

## CAPUT I.

Cuncta Ecclesiæ catholicæ dogmata conferamus, & sex universalibus conciliis inherentes eorum acta comprobamus, &c. Duas voluntates, & actus, secundum naturarum proprietatem, in Christo prædicamus, quem admodum sexta Constantinopolitana synodus definiit, de testaturque cum ea Sergium, Honorium, Cyrum, Pyrrhum, Macarium, in ipsos istos pietatis impugnatores, omnesque illis consentientes anathematizamus. *VII. syn. Nicæn. II. in definition. action. 7.*

## CAPUT II.

Deinde temporibus Constantini pii Imperatoris in hac devota civitate clxxx. Episcoporum concilium coactum est, in quo Theodorus, quem Pharan vocant, & Cyrus Alexandria Præsul, & Honorius Romanus Episcopus, Sergius item, & Paulus, Pyrrhus, & Petrus, qui illic præsidebant, item Macarius Antiochenus cum Stephano illius discipulo, anathemate percussus est, & extra catholicam Ecclesiam ejecit, quod unam voluntatem, & operationem in duabus unius Dei nostri Christi naturis statuerent. *Gregorius Neocæsariens. Pseudosyn. VII. CP. relata action. 6. tomo 4. ab Epiphania nomine VII. synodi Nicæn. II. qui superscripta non improbat.*

## CAPUT III.

Cum prædictis (*quinque*) synodis consonantem, & eadem consentientem, sanctam, & universalem sextam synodum suscipientes, in unius Christi duabus naturis, consequenter etiam duas operationes, & totidem voluntates sapientes asseveravit. Anathematizamus autem Theodorum, qui fuit Episcopus Pharan, & Sergium, & Pyrrhum, & Paulum, ac Petrum impios Præsules CP. Ecclesiæ, atque Honorium Romæ, una cum Cyro Alexandria, nec non & Macarium Antiochiæ, ac discipulum ejus Stephanum, qui malæ opinionis Apollinarij, & Eutychetis, ac Severi impiorum hæresiarcharum dogmata sectantes (*fuerunt*), &c. *VIII. synod. CP. action. 10. in definition.*

## CAPUT IV.

Cognovimus, quod sancta, & universalis ac magna sexta synodus, quæ per Dei gratiam, in

Regia urbe nuper congregata est, eademque & universum concilium alludens huic sanctæ sedi Apostolicæ, cujus ministerio fungimur, senserit, atque decreverit sub orthodoxæ fidei integritate, &c. duas idcirco naturales voluntates (*Christi*) duasque naturales operationes eum habere, veraciter prædicavit, &c. Per quæ revera probavimus hanc sanctam, & laudabilem, atque prædicabilem, sextam synodum, &c. Apostolicam prædicationem inoffenso pede fuisse sequutam, sanctorumque, & universalium v. conciliorum regulas amplectentem, nihil super statuta orthodoxæ fidei augentem, aut minuentem, &c. Hanc igitur rectæ, atque Apostolicæ traditionis normam prædecessor meus Agatho Apostolicæ memoriæ Papa cum sua synodo prædicavit, hanc, &c. per suos legatos emiit, &c. Idcirco, & nos, &c. & hæc veneranda sedes Apostolica concorditer, ac unanimiter his, quæ definita sunt ab ea (*sexta synodo*) consentit, Beati Petri auctoritate confirmat, &c. Propterea sicut suscepimus, atque firmiter prædicamus sancta v. universalia concilia, &c. quæ & omnis Christi Ecclesia approbat, & sequitur, ita & quod nuper in Regia urbe, pio vestræ Serenitatis adnitu celebratum est, sanctum sextum concilium, &c. pari veneratione, atque censura suscipimus, &c. Pariter anathematizamus novi erroris inventores, id est, Theodorum Pharanitanum Episcopum, Cyrum Alexandrinum, Sergium, Pyrrhum, Paulum, Petrum CP. Ecclesiæ successores \* magis, quam Præsules, nec non & Honorium, qui hanc Apostolicam Ecclesiam non Apostolicæ traditionis doctrina illustravit, sed profana prodicione immaculatam fidem subvertere conatus est, & omnes, qui suo errore defuncti sunt, &c. Macarium quondam fallaciss. Antiochiæ Ecclesiæ deceptorem, cum sui erroris discipulo, immo magistro, Stephano, & cum eis Polychronium novum, & vere dictum est, Simonem, &c. & qui similia eorum sapuerunt, vel sapiunt, qui unam videlicet voluntatem, & unam operationem dicere præsumperunt, vel præsumunt in duabus naturis D. N. Jesu Christi, &c. *Leo II. ad Constantinum IV. in fine VI. synodi CP. Ivo part. 4. c. 120. decr.*

## CAPUT V.

Quattuor concilia omnimode recipio, &c. Pari modo recipio, & veneror reliqua tria concilia, id est, secundum CP. sub Vigilio Papa, & Justiniano Aug. Deinde tertium CP. contra monothelitas, sub Agathone Papa, & Constantino nepote Heraclii. Ultimum secundum Nicænum, &c. *Leo IX. in ep. ad Petrum Antiochenum, in fine.*

## CAPUT VI.

Quoniam sanctæ, & universales duæ synodi in hac Imperiali, & Dei observatrice civitate congregatæ, una quidem temporibus divinæ recordationis Justiniani, altera vero sub pia memoriæ Imperatore Constantino tuæ mansuetudinis patre, ad paterne declarandum fidei mysterium, sacros canones nequaquam conscripserunt, sicut reliquæ sanctæ quattuor universales synodi, per quos populi a deteriori, & abjectiori vivendi ratione recedant, &c. *Ubi enim sunt duo, vel tres in Matt. 18. nomi-*

\* successores, f.

Dist. 16. c. 7.

Matt. 18.

nomi-

*nomine meo congregati, illic sum in medio illorum*, inquit Dominus; & rursus per Hieremiã nobis exclamavit: *Querite me in toto corde vestro, & apparebo vobis.* Propterea ergo tuã pietatis iussu in hac Dei observatrice, & Imperiali urbe congressi sacros canones scripsimus. Quamobrem tuam pietatem rogamus, eas, quã prius in hac Dei observatrice civitate, a congregatis sub bonã memoriã Imp. (Constantino) nostro Patribus editã sunt, voces tibi adducentes, ut quemadmodum Ecclesiã scriptis Ecclesiam honorasti, sic & eorum, quã per viros pios, & sinceros decreta sunt, finem obsignes. CP. *synod. in Trullo posterior ad Imp. Justinian. II. ante canones. Ivo part. 4. c. 123. decr. Cas. lib. 1. c. 40.*

## CAPUT VII.

Porro sextã quoque synodi, quã in hac civitate Imperiali sub divinã memoriã Imperatore nostro Constantino pridem congregata fuerat, fidem, quã majorem firmitatem ex eo accepit, quod pius Imperator noster ejus decisiones suo signaculo munit, &c. nos servare profiteamur, quã duas naturales voluntates, duasque naturales operationes in incarnata Domini N. Jesu Christi veri Dei œconomia, nos pie opinari debere aperte docuit, &c. pia sententia condemnatis Theodoro Pharan, Cyro Alexandria, Honorio Romã, Sergio, Pyrrho, Petro, Paulo, qui, &c. in hac civitate præfederunt, Macario, qui fuit Antiochenus Episcopus, Stephano ejus discipulo, & infano Polychronio, &c. *Trull. c. 1.*

## CAPUT VIII.

Clara omnes notio populos Hispaniã implet, &c. quod per Romani Præulis bajulum gesta synodalia societati nostrã advecta sunt, quibus CP. Constantino pio, & religioso Principe mediante magna, & sublimi copia aggregata Pontificum, Apollinaris dogma comperimus fuisse detritum. Cum quibus etiam gestis, Leonis quoque antiquã Romã Pontificis invitoria epistolaris gratiã consulta suscepimus, &c. *Tolet. XIV. c. 2.*

## CAPUT IX.

Prædicta gesta (*Loquitur de actis synodi VI. generalis CP.*) cum antiquis conciliis conferentes, &c. probavimus, decretis quidem illis synodalibus, & præcipuis in omnibus consona, & Nicænã quidem, Constantinopolitanã, vel Ephesinã fidei concordantia, Chalcedonenfi vero tam esse unita, utpote ipsis verbis edita, &c. Et ideo supradicta acta concilii in tantum a nobis veneranda sunt, & recipienda constabunt, in quantum a præmissis conciliis non desciscunt, immo in quantum cum illis concordare videntur, &c. Post Chalcedonenfe igitur concilium hæc debito honore, loco, & ordine collocanda sunt, ut cujus glorioso themate fulgent, ei & loci, & ordinis coaptentur honore. *Tolet. 14. c. 5. 6. 7.*

## CAPUT X.

Ad (*Nicani*) similitudinem magnum Chalcedonenfe concilium conscriptum esse confirmaverunt, & demum alia CP. condita, unum videlicet sub Justiniano Imp. contra Dei impugnatores Origenem, Didymum, & Evagrium, & aliud temporibus Agathonis Papã, & Constantini Imp.

contra Macarium Episcopum, & Stephanum ejus discipulum, ac reliquos Episcopos, qui pro frumento zizania ecclesiis seminaverunt, &c. *Isid. Mercator in præfat. conc. prope fin.*

## CAPUT XI.

Sexta CP. CL. Patrum contra Macarium Antiochenum Episcopum, & socios ejus, qui unam voluntatem, & operationem in Christo, falsa suspitione astruebant, temporibus Constantini Principis, Agathonis Papã Romani, Georgii CP. qui condemnata hæresi anathematizando scripserunt octo \* capitula. *Ante Isidor. Mercat. collection. concil.*

## CAPUT XII.

Sextam laudo, quod ex duabus naturis Christum prædicavit, ob id etiam illi duas naturales voluntates, & operationes in alterutra natura, humana scilicet, & divina adsignavit. Anathemate autem execror Cyrum, Sergium, Honorium, Pyrrum, Paulum, & omnes, qui eorum decretis insistant, &c. *Taras. CP. ad Episcopos Antiochiã, Alexandria, & sanctæ urbis, in med. apud VII. synod. Nicæn. II. act. 3.*

## CAPUT XIII.

Post (*quintam*) sancta sexta synodus, veluti alter sol, ex CCLXXXIX. Patribus in Regia civitate locum sortita illuxit, in qua eos, qui duas sui juris voluntates, & operationes in Christi Dei nostri incarnata œconomia negant, & unam voluntatem, unamque operationem, &c. constituunt, anathematizavit, nimirum Sergium, Pyrrum, Petrum, Cyrum, Honorium, Theodorum dictum Pharam, nec non Polychronium delirantem senem, &c. His itaque ex sacris synodis, quas solas universales agnoscimus, concorditer orthodoxa fides stabilita est, neque aliam præter has synodum accepimus, &c. *Theodorus Episcopus Hierosol. in synodica post princ. lecta in VII. synod. Nicæn. II. d. action. 3.*

## CAPUT XIV.

Agatho suscepit divalem jussionem piiss. Principum Constantini, Heraclii, & Tiberii Augustorum per Epiphanium gloriosum. A secretis missam prædecessori suo Dono \* Papã, invitante, atque adhortante, ut debeat sacerdotes, vel missos suos dirigere in Regiam urbem pro adunatione faciendã sanctorum Dei ecclesiarum. Quod & ordinare non distulit, & direxit Abundantium Paternensem, Joann. Regit. & Joannem Portuensem Episc. Theodor. & Georg. presbyteros, Joannem diaconum, Constantinum subdiaconum, Theodorum presbyterum Ravennatem, atque religiosos servos Dei monachos. Et post alia. Suprascripti missi, &c. Regiam urbem ingredienti die x. Novemb. ix. Indictione, &c. suscepti sunt a Principe, &c. Die xxii. Nov. in basilica, quã Trullus appellatur intra Palatium, sub Regali cultu residente Imp. & cum eo Georgio Patriarcha CP. ac Macario Antiocheno, suscepti sunt missi sedis Apostolicæ, deinde Metropolitanæ, vel Episcopi orientalium partium CL. &c. & relegentes per singula, reperti sunt mendaces, unam operationem, & voluntatem dicentes. Et in quinta synodo epistolam Vigilii Papã ad Me-

*Dist. 16. c. 10. Prima. §. Sexta.*

\* *novem.*

\* *Domno, f.*

nam Patriarcham, atque libellum ejusdem Menæ in quaternionibus noviter additis falsaverunt, &c. (*Et post alia ejusd. synodi VI. acta*) Die \* *XV. f. xxv.* \* Februarii synodica sanctiss. Agathonis Papæ relecta est, &c. in qua synodica Episcopi occidentalis partis subscripserunt cxx. (*Et postea.*) Sancta synodus una cum Principe, Macario orarium auferri jusserunt. Exiliens Basilus Cretenfis Episcopus ejus orarium abstulit. Et anathematizantes eum foris synodum profecerunt, simulque & thronum ejus. Stephanum autem discipulum ejus cervicibus a sancta synodo clerici Romani eiicientes expulerunt. In locum Macarii ordinatus est Theophanius Abbas, &c. Patriarcha Antiochenæ ecclesiæ. Macarius vero cum suis amatoribus, id est, Stephano, Anastasio, expresbytero, Leontio exdiac. Polycronio, Epiphanio, & Anastasio expresbyteris, & inclusis, in exilio in Romanam directi sunt civitatem. Deinde abstulerunt de diptychis ecclesiarum nomina Patriarcharum, vel de picturis ecclesiæ, aut in \* *de, f.* foribus, ubi, & ubi esse poterant, auferentes, id est, Cyri, Sergii, Pyrrhi, Pauli, & Petri, &c. *Ex Pontificali in Agathone.*

## CAPUT XV.

Leo junior suscepit sextam sanctam synodum, quæ per Dei providentiam nuper in regia urbe celebrata est, Græco eloquio conscripta, exequente ac residente piissimo Principe Constantino intra Regale Palatium ejus, quod appellatur Trullus simulque cum eo Legati sedis Apost. & duo Patriarchæ, CP. & Antioch. atque cl. Episcopi. In qua condemnati sunt, Cyrus, Sergius, Honorius, Pyrrus, Paulus, & Petrus, nec non & Macarius cum discipulo suo Stephano, sed & Polichronius novus Simon, qui unam voluntatem, & operationem in Domino Jesu Christo dixerunt &c. Quam & studiosissime in Latinum transtulit &c. Macarium, Stephanum, Polychronium, & Anastasium, dum nolent a suo recedere proposito, per diversa monasteria retrusit, &c. *Ex eod. Pont. in Leone II. Ivo part. 4. c. 124. p. 1. decret.*

## TITULUS XXI.

## DE REPETITA SYNODO SEXTA

## CP. IN TRULLO.

## CAPUT I.

**I**n synodis confessionis vestræ fidei, quæ Apostolica sedi nostræ directæ sunt, per Leonem reverendissimum presbyterum vestrum, invenimus, indicio primæ paginæ, reverentiam vestram ex laico ordine, & Imperatoria administratione ad sacri gradus sublimatam esse fastigium. Et vehementer in his anima nostra mirata est, nisi vestrâ facram, & orthodoxam fidem in predictis synodis sacri symboli, secundum ritum sanctarum sex universalium synodorum, & de venerabilibus imaginibus bene se invenissemus habere, nullatenus auderemus hujuscemodi obaudire synodica. (*Ita est in Græco, sed a Papa in his est verbis* \* *quanto.* *transmissum.*) Sed quantum \* cor nostrum mærore consumptum est, de illicita vestra ordinatione & quantum cor nostrum tristabatur de (inepta veteri ex nobis distantia,) tanto confessionem, & rectam fidem vestram anima nostra inveni-

lata est. Invenimus autem in prædicta synodica epistola sanctitatis vestræ, post plenitudinem, & confessionem sacri symboli, & omnium sanctarum sex synodorum, & de sacris, ac venerabilibus characteribus miraculum \* laude, ac veneratione dignissimum contineri. Quia & easdem sanctas sex synodos suscipio cum omnibus regulis, quæ jure, ac divinitus ab ipsis promulgatæ sunt, quas \* continetur, In quibusdam venerabilium, imaginum picturis agnus digito præcursoris exaratus ostenditur, &c. "Hoc testimonio orthodoxæ fidei maligno \* curiositatē, & hereticorum garulitatem vestrum repulit sacerdotium. *Hadr. in ep. ad Taras. CP. post princ. apud VII. synod. d. Nic. II. action. 2. Idem Hadr. ad Carolum c. 35 Nicol. in ep. ad Photium, incip. Postquam beato Petro, ante med. Trull. 83. Ivo part. 4. c. 122. & 126. decret. Cas. lib. 1. c. 39.*

## CAPUT II.

Idcirco testimonium de sancta sexta synodo protulerunt, ut clarifice ostenderent, quod jam quando sancta sexta synodus acta est, a patris temporibus sacras imagines, & historias pietas venerabantur. Unde ipsa sancta sexta synodus fideliter per canones orthodoxe statuens ita constituit dicens: "In quibusdam venerabilium imaginum picturis agnus digito præcursoris monstratus designatur", &c. *Hadr. ad Carolum pro VII. synod. cap. 35. Trull. 83. Ivo part. 4. cap. 126. decret.*

## CAPUT III.

In sexto sancto concilio (*Patres*) non solum contemnere non sunt ausi, sed etiam easdem sacras imagines venerantes statuerunt, Agnum Christum Deum nostrum secundum humanam figuram, & in imaginibus a nunc pro veteri agnoscitur. *Idem Hadr. ad Carol. cap. 19. posterioris partis.*

## CAPUT IV.

Sextam (*synodum*) laudo, quod ex duabus naturis Christum prædicavit, ob id etiam illi duas naturales voluntates, & operationes, &c. assignavit, &c. Ejusdem quoque sextæ synodi omnia recte, & divine decreta edita, traditiosque canones recipio, præcipue tamen in quo assignatur, quibusdam in picturis agnum digito præcursoris indicatum, feliciter effigiari, &c. *Taras. CP. in epist. ad Episcopos Antiochiæ, Alex. & sanctæ urbis, in med. apud VII. syn. Nic. II. act. 3.*

## CAPUT V.

Helias venerabilis Protopresbyter sanctæ ecclesiæ Dominæ nostræ Deiparæ in Blachernis legit ex charta, quæ definitiones sanctæ, & universalis sextæ synodi continet: "Canon sanctæ, & universalis sextæ synodi, in quibus \* sanctarum imaginum picturis, Agnus digito Præcursoris indicatus, expressus est", &c. Sabas venerabilis monachus dixit: "Qua de causa hæc non ex libro, sed ex charta lecta sunt?" "Tarasius sanctiss. Patriarcha dixit: "Quoniam charta ipsum est autographum, in qua \* Patres subscripserunt". Petrus Metropolitæ Nicomediæ dixit: "Quin etiam habeo alterum codicem sextæ sacre synodi canones continentem", &c. Sanctissimus Pa-

\* *verbum, f.**Dist. 16. c. 5. Sextam. de consec. d. 3. c. 29. Sextam.*\* *inter quas, f.*\* *malignorum, f.**De consec. d. 3. c. 29. Sextam.**De consec. d. 3. c. 29. Sextam.*\* *quibusdam, f.*\* *quo, f.*

Pa-

*Dist. 16. Habeo. cap. 6.* Patriarcha dixit : „ Quæ est hæc ignorantia , qua plerique laborant circa hos canones ? scandalum est enim dubitare , num sint sextæ synodi “. Cognoscant igitur tales sextam synodum temporibus Constantini fuisse congregatam contra eos , qui tantum unam actionem , & voluntatem in Christo collocant. Illi igitur hæreticos anathemate verberantes , orthodoxamque fidem confirmantes , sub annum xiv. Imperii Constantini domum redierunt. Post annos igitur quattuor , aut quinque iidem illi Patres sub Justiniano Constantini filio congregati prædictos canones ediderunt , neque hac de re quisquam dubitet. Nam qui temporibus Constantini subscripserunt , iidem illi sub Justiniano quoque præsentem hanc chartam subfignarunt. Quæ res satis clara est ex eorundem propriarum manuum immutabili similitudine. Necessum autem erat post synodum universalem definitam canones quoque ecclesiasticos ederent. *Taras. act. 4. ante med. Nicæn. II. five VII. synodi. Trull. 83. Ivo part. 4. cap. 121. C. 122. decret. Casar. lib. 1. cap. 28. C. 39.*

## CAPUT VI.

*Dist. 16. c. 6. Habeo. in fine.* Sacra sexta , & universalis synodus , postquam sententiam suam de una voluntate Christi sub Constantino , qui per ea tempora Imperium administrabat , cujusque nutu , & voluntate conventus is erat indictus , pronuntiasset , contigit Imperatorem de vita decedere. Justiniano autem ejus filio Imperium assumente , iterum unanimiter omnes divina voluntate post quattuor , aut quinque annos congregati de rebus ecclesiasticis , statusque earum correctione circiter ciii. canones edidit. In quorū lxxxii. de imaginibus sic tradiderunt : „ In quibusdam venerandarum imaginum picturis , Agnus digito Præcursoris , indicatus , figuratus est “ , &c. *Epiphanius contra VII. pseudosyn. apud VII. synod. act. 6. in fine tomi primi.*

## CAPUT VII.

*De consecr. d. 3. c. 29. Sextam.* Sane notandum est , quod quædam in hac synodo ( septima ) & Apostolorum , & sextæ universalis synodi canonibus , & sententiis inveniri , quæ penes nos interpretata non habentur , nec admittuntur , &c. Regulas , quas Græci a sexta synodo perhibent editas , ita in hac synodo principalis sedes admittit , ut nullatenus ex his illas recipiant , quæ prioribus canonibus , vel decretis sanctorum sedis hujus Pontificum , aut certe bonis moribus inveniuntur adversæ. Quamvis omnes hætenus ex toto maneat apud Latinos incognitæ , quia non interpretatæ. Sed nec in ceterarum Patriarchalium sedium licet Græca utantur lingua , reperiantur archivis. Nimirum quia nulla earum , cum ederentur , aut promulgans , aut consentiens , aut saltem præfens inventa est. Quamquam eosdem Patres illas Græci promulgasse perhibeant , qui in sexta synodo sunt inventi. Sed hoc nullis probare certis possunt indicia. *Anastas. bibliothec. in præfat. VII. synod. Nicæn. II.*

## CAPUT VIII.

Alia ostendunt ( Græci ) regularum numerosa , & præsumptuosa satis capitula præfate traditioni

pene omnia valde contraria , quæ a sexta falso perhibent synodo promulgata , cum sexta synodus nullam protulerit , præter fidei regulam , sed quas ejus audiverant regulas , longe post sextam synodum ab ipsis constat esse penes se , privatimque depromptas. *Anastasius bibliothec. in præmio syn. VIII. CP. ad Hadrian. II.*

## CAPUT IX.

Sergii temporibus Justinianus Imperator Concilium in Regiam urbe fieri iussit , in quo & Legati sedis Apostolicæ convenerant , & decepti subscripserant. Compellebatur autem & ipse Papa subscribere , sed nullatenus acquievit , pro eo quod quædam capitula extra ritum ecclesiasticum fuerant in eo adnexa , quæ & quasi synodali-ter definita , & in sex tomis conscripta a tribus Patriarchis , id est CP. Alexandrino , & Antiocheno , vel ceteris Præsulibus , qui eo tempore illic convenerant , suscepta erant , manuque Imperiali confirmata. Hæc itaque missa in locello , qui scharo carnale † vocatur , in hanc Romanam urbem ad confirmandum , vel in superiori loco subscribendum , Sergio Pontifici utpote capiti omnium sacerdotum , directæ sunt. Sed venerabilis Pontifex , ut dictum est , penitus eidem Justiniano Aug. non acquievit , nec eosdem tomos suscipere , aut lectioni pandere passus est. Porro eos , ut invalidos respuit , atque abiecit , eligens ante mori , quam novitatum erroribus consentire. *Ex Pontif. in Sergio. Ivo lib. 2. tit. 11. cap. 35. panorm. C. part. 4. cap. 79. decret. Casar. lib. 1. cap. 46.*

## TITULUS XXII.

DE NICÆNO SECUNDO , SIVE SEPTIMO GENERALI CONCILIO , ET DE OCTAVO , CP. QUARTO.

## CAPUT I.

Septimam sanctam , & universalem Nicææ secundo celebratam synodum orthodoxe dogmatizasse novimus , unum , & eundem Christum , & Dominum invisibilem , & visibilem , &c. inscriptibilem , & scriptibilem. Cui concordans sancta hæc , & universalis synodus magna voce anathematizat Anastasium , Constantinum , & Nicætam irrationabilem stercoralis nominis Prælatum , vel verius putredinem , necnon & Theodosium , & Antonium , atque Joannem quondam Præsules novæ Romæ , &c. Idem de singulis , qui cum eis sapiunt , & Iconomachicæ sunt auctores hæreseos , atque de aliis omnibus hæresiarchis , ac impiis , &c. Propter quod hos omnes transmisit anathemati , & dinumeratas nobis sanctas , & universales septem synodos recipientes , & hanc octavam , & universalem synodum congregavit , &c. *VIII. synodus CP. sub Hadr. II. in definition. ante med. act. 10.*

## CAPUT II.

Reprehensio. Quod hæc synodus , quæ nec synodus quidem dicenda est , nullatenus æquiparari possit Nicææ synodo , quamquam in eodem sit agitata loco , &c. Responsio. Jam superius exaravimus , hujus synodi divina dogmata irreprehensibilia existere , sicut præcipuorum sanctorum Patrum mirifice demonstrant opuscula. Nam si quis

quis a prædictæ synodi symbolo discrepare se dixerit, discrepare videtur a sanctorum sex synodorum symbolo, eo quod isti non ex se, sed per sanctorum dogmatum constitutiones locuti sunt. *Hadr. Papa ad Carolum cap. 60. pro VII. synod. Nicæn. II. de imaginibus. Ivo part. 4. cap. 127. decret.*

**C A P U T III.**

Sic synodum istam (VII.) secundum nostram adhortationem fecerunt, & in pristino statu sacras, & venerandas imagines erexerunt, & sicut pro eisdem imaginibus sancti Gregorii sensum, & nostrum continebatur, ita & ipsi in eadem synodo (in) definitione confessi sunt. Has \* osculum & honorabilem salutationem reddere, nequaquam secundum fidem nostram, veram culturam, quæ decet soli divinæ naturæ. Insuper & pseudosyllogum illud, quod ab hæreticis factum est sub Constantino hæretico Imp. anathematizantes, cor eorum sequacibus, atque complicibus damnaverunt, & ad fidem orthodoxam sanctæ, catholicæ, & Apostolicæ reversi Ecclesiæ, per libellos eorum fecerunt rectæ fidei confessionem. Et ideo ipsam suscepimus synodum, nam si eam minime recepissemus, & ad suum pristinum vomitum erroris fuissent reversi, quis pro tot milibus animarum Christianorum interitum \*, habuit reddere rationem, &c. nisi nos solummodo? &c. Nos vero adhuc pro eadem synodo nullum responsum usque hætenus eidem Imperatori reddidimus, metuentes, ne ad eorum reverterentur errorem, &c. *Hadr. ad Carolum cap. ult. Ivo lib. 2. tit. 11. cap. 28. panorm. & part. 4. cap. 128. decret.*

**C A P U T IV.**

Quamvis dixeritis, non nostri eguisse vos ad expugnandos hæreticos, pro eo quod jam fuerunt hujusmodi hæreses in Nicæa secundo convocata synodo, & a magno Methodio deinde subversæ. Quasi non & ipsi secundo Nicææ collectæ synodo Apostolica nostra sedes præfederit: & Prima contra mala \* sentientes spiritalem sagittam emisserit? &c. Nam & in causa sacrarum imaginum ante sanctiss. Methodium, quinimmo & ante synodum Nicææ sub Irene congregatam, cum adhuc hoc schisma noviter esset exortum, &c. Romani Præsules, Gregorius inter ceteros, & Stephanus, convocatis Episcopis occidentalium regionum, inveniuntur fortiter dimicasse, & hoc funditus condemnasse. *Nicol. in epist. ad Mich. Imp. incip. Proposueramus, post med.*

**C A P U T V.**

Quattuor concilia unanimode recipio, & velut quattuor Evangelia veneror, &c. Pari modo recipio, & veneror reliqua tria concilia, &c. Ultimum secundum Nicænum sub Hadriano Papa, & Constantino Irenæ \* filio, pro reverendis Domini Jesu Christi, & sanctorum imaginibus. Quidquid supra dicta VII. sancta, & universalis concilia senserunt, & collaudaverunt, sentio, & collaudo, & quoscumque anathematizaverunt, anathematizo, &c. *Leo IX. in epist. ad Petrum Episcopum Antiochen. in fine.*

**C A P U T VI.**

Hadriani II. temporibus celebrata est apud CP. synod. pro expulsionem Photii, & restitutionem Ignatii Patriarchæ, & Bulgarorum legati coram Basilio \*, & legatis IV. Apostolicarum sedium longam disceptationem habuere, utrum Romanæ, an CP. ecclesiæ subiecti esse deberent. *Ex Pontif. in Hadr. II.*

**C A P U T VII.**

Joannis (VIII.) temporibus floruit Anastasius Romanæ Ecclesiæ bibliothecarius, qui tam Græco, quam Latino eloquio septimam universalem synodum de Græco Latino ipso jubente transfudit, &c. *Ex Pontif. in Joann. VIII.*

**C A P U T VIII.**

Sancta octo universalis concilia, id est, Nicænum, CP. Ephesinum primum, & Chalced. quintum quoque, & sextum item CP. & septimum item Nicænum, octavum quoque item CP. usque ad unum apicem immutata servare, &c. (*profiteor.*) *Professio summorum Pontificum ex libro Diurno. Ivo lib. 2. tit. 11. cap. 15. panorm. & p. 4. c. 132. decret.*

**TITULUS XXIII.****DE EISDEM OCTO CONCILIIIS GENERALIBUS VARIA.****C A P U T I.**

**C**ognosce numerum sacrarum synodorum, quotcumque contra impios valuerunt, o Rex, Septem omnes extitere. Prima Nicææ divino regnante domino Constantino, & in sacerdotii dignitate CP. Metrophanæ. Hæc furiosi Arii linguam diffecit, &c. dicendo minorem Patre Filium, cum sit æqualis. Prima post ascensionem Domini ann. ccc. congregata est. A prima synodo ad secundam ann. lvi. Facta est secunda CP. sub Imperatore Theodosio Magno, & Nectario Episcopo CP. contra Macedonium Spiritum sanctum creaturam dicentem. Tertia post annos xl. Ephesina sub Theodosio Jun. contra Nestorium, qui Dei incarnationem negabat, & nudum hominem Christum asserbat, Mariamque Virginem Christiparam, non Deiparam esse dicebat. Quarta post annos xxx. Chalcedone sub Marciano Imperatore Patres dccc. contra Eutychen infelicem, & Dioscorum, qui corpus Domini phantasticum esse dicebant. Quinta post annos cii. CP. iterum Patres cxxv. Chalced. approbaverunt, contra Evagrium, Didymum, & Origenem, qui negabant corporum resurrectionem, & paradisi, & Adæ corpus, pœnas inferni non perpetuas, & dæmonum restitutionem asserbant. Et contra Episcopum Mopsuestiæ quasi Nestorii mystagogum & epistolam priorem Ibae ad Marin Persam, & Theodoriti Episcopi Tyri scripta contra Cyrillum. Sexta post annum cxxix. CP. rursus contra Theodorum Episcopum Pharan, Honorium Romanæ, Cyrum Alexandrinum, Sergium, Pyrrhum, Paulum Samosat, & Petrum, & Macarium, & Stephanum, & Polychronium, qui negabant Christi duas naturas, & actiones, (*& voluntates.*) Septima post annos lx. Nicæna Patres cccc. Irene, & Constantino Imperatore ut sacræ picturæ honore afficerentur, & contra Basilium Episcopo-

\* *Hic.*\* *interim, f.*\* *malis, f.*\* *Irenæ, f.**Dist. 16. c. 8.*\* *Basilio, f.*

fco-

scopum Pisidiæ, Theodosium Ephesi, Sifinnium Perges, & alios. *Pfellus ante VII. synodum.*

CAPUT II.

Facta est hæc sacrosancta synodus anno Imperii Basilii pii Principis tertio, quæ in universos Patriarchales thronos, sicut aliarum ulla, in eorum locis \*servantibus Præsules habens, universalis non inconvenienter ab omnibus appellatur. Universalis est enim, quia catholica fides in ea, & sanctæ leges, quæ non solum a sacerdotibus, sed ab universis Christianis coli debent, & venerari contra hostes ipsarum consona voce defenditur, &c. Et post alia synodus universalis dicitur, ut aliæ septem synodi universales, & octava, & Constantinopolitana quarta. *Anastaf. biblioth. in præfatione synod. VIII. sub Hadriano II.*

CAPUT III.

Justinianus orthodoxus Imperator trucidatus est, Philippicus vero hæreticus in Imperiali promotus est arce. Cujus & sacram cum pravi dogmatis exaratione, non post multum *Constantinus Papa* suscepit, sed cum Apostolicæ sedis concilio \*resipuit. Hujus rei causa, zelo fidei accensus dominus Papa, & omnis cœtus Romanæ urbis, imaginem, quam Græci votaream † vocant, continentem sex sanctas, ac universales synodos, in porticu ecclesiæ sancti Petri, cum picturis erexit. Nam & hujusmodi picturas, cum haberentur in Regia urbe, Philippicus iusserat auferri. *Ex Pontific. in Constantino. Ivo part. 4. cap. 124. decr.*

CAPUT IV.

Dato sacramento Anastasius (*Imp.*) clericus factus, atque presbyter est consecratus. Protinus etiam, ut ingressus est Theodosius (*Imp.*) Regiam Urbem, imaginem illam venerandam, in qua sex sanctæ synodi erant depictæ, & a Philippico nec dicendo fuerat depositæ in pristinum erexit titulum, atque locum: ita ut hujus fidei fervore omnis ab ecclesia cessaret quæstio. *Ex Pont. in Greg. II.*

TITULUS XXIV.

DE VARIIS CONCILIIS, IN QUIBUS INTERFUERUNT ROMANI PONTIFICES PRÆTER EA QUORUM EXSTANT ACTA, ET CANONES.

CAPUT I.

Ecce te, simul cum sancta synodo, quæ apud amplam urbem Romam congregata est, presidente sanctissimo, & reverendissimo Patre, & confacerdote nostro Cælestino Episcopo, his scriptis synodicis te etiam tertio convenimus, &c. Et postea. Epistolis autem ab Alexandrina ecclesiæ tuæ religioni directis consensum præbuit, tam ea, quæ apud urbem Romanam convenit sancta synodus, quam etiam nos omnes, &c. *Ephes. syn. ad Nest. post princ.*

CAPUT II.

In hac sancta sede Apostolica a nobis, & reliquis Episcopis, ceterisque Domini sacerdotibus statutum est, ut sacra vasa non ab aliis quam a sacratiss, Dominoque dicatis contrectentur hominibus, &c. *Xystus ep. 2. in princ. Burch. lib. 3.*

De consecr. d. 1. In sancta. 40.

c. 214. *Ivo part. 2. c. 70. & part. 3. c. 264. decr. Anf. lib. 6. c. 161. in addit.*

CAPUT III.

Cognoscite a nobis, & a cunctis Episcopis in hac sancta, & Apostolica sede congregatis statutum esse, ut septem Hebdomadas plenas ante sanctum Pascha, omnes clerici, in sortem Domini vocati, a carne jejurent, &c. *Telesph. ep. sing. in pr. Ivo lib. 2. tit. 14. c. 1. pan. & part. 4. c. 25. decr. Anf. lib. 7. c. 165. Casar. lib. 11. c. 20. Tarr. l. 4. c. 60.*

Dist. 4. Statuimus. c. 4.

CAPUT IV.

In hac sancta sede dudum a multis Episcopis constitutum erat, & modo ad vestrum & ceterorum fratrum auxilium est denuo roboratum, ut omnes Episcopi, qui in quibusdam gravioribus pulsantur, vel criminantur causis, quotiens necesse fuerit, libere Apostolicam appellent sedem, &c. *Xyst. II. epist. 1. prope finem. Nicæn. XVIII. apud Jul. epist. 2. c. 2. Capitul. lib. 7. cap. 156. in addit. Burch. lib. 1. c. 144. Ivo lib. 4. tit. 12. cap. 2. panorm. & part. 5. c. 257. decr. Anf. lib. 2. cap. 12.*

CAPUT V.

Nos ad supplementum vestrum fratres, & coepiscopos nostros vocavimus amplius, quam LXX. cum quibus hæc, quæ subter habentur inserta, regulariter tractando decrevimus. Vestris enim epistolis in omnium audientia perlectis, &c. decretisque, quæ sunt de accusationibus Episcoporum sancta synodus dixit, &c. *Felix epist. 2. in princ. Vid. Hadrian. cap. 5. ad Episcopum Mediom.*

CAPUT VI.

Reverendissimis, atque dilectissimis fratribus Athanasio, & universis Ægyptiorum, Thebaidorum, Libyorum Episcopis in sancta Alexandria synodo congregatis, Felix almæ Romanæ urbis, & universalis Ecclesiæ Episcopus, & sancta synodus, quæ in urbem Romam convenit, in Domino salutem, &c. *Felix II. epist. 1. in princ.*

CAPUT VII.

Felix sanctæ universalis Ecclesiæ Papa, atque per gratiam Dei catholicæ, & Apostolicæ Ecclesiæ urbis Romæ Episcopus, una cum sancto concilio nostro reverendissimorum sacerdotum huc nobiscum convenientium, in confirmatione piissimorum catholicæ Ecclesiæ dogmatum, &c. *Felix II. ep. 2. in princ.*

CAPUT VIII.

Post concilium Nicænum, aliud in urbe Romana postea congregatum est, in quo catholici Episcopi addiderunt de Spiritu sancto, &c. *Professio fidei. Damasi ad Paulin. Antiochen.*

CAPUT IX.

Damasus, & ceteri Episcopi Romæ congregati dilectissimis fratribus in Illyrico constitutis Episcopis in Domino salutem. *Dam. ep. 5.*

CAPUT X.

Facto presbyterio constitit (*scripta hæreticor.*) doctrinæ nostræ, id est Christianæ legi esse contraria. Unde Apostolicum sequuti præceptum quia aliter, quam quod accepimus, annuntiabant, omnium nostrorum tam presbyterorum, & diacono-

Galat. 1. b.

cono-

conorum, quam etiam totius cleri unam scitote fuisse sententiam, ut Jovinianus, Auxentius, &c. extra Ecclesiam remanerent. *Syric. epist. 2. Mediol. ecclesie prope finem.*

## CAPUT XI.

Cum in unum plurimi fratres convenissemus, ad sancti Apostoli Petri reliquias, &c. placueritque propter emergentes plurimas causas, &c. ut de cetero sollicitudo esset unicuique, &c. litteras tales dare placuit, &c. *Syric. ep. 4. lecta in concil. Telenfi. Vidend. Innocent. epist. 2. ante canones.*

## CAPUT XII.

Innocentii epistolæ xvii. incipientis *Apostolici favoris*, ad Alexandrum Antiochenum Episcopum, subscripserunt Episcopi xx. Italiae xxiv.

## CAPUT XIII.

2. q. 4. Mandat. 10.

Scitote, me criminari a quodam basso, & injuste persequi. Quod audiens Valentinianus Augustus nostra auctoritate synodum congregari iussit. Et facto concilio cum magna examinatione, satisfaciens omnibus, &c. coram omnibus me purgavi, &c. *Xystus III. ep. un. post princ.*

## CAPUT XIV.

Leo Episcopus, & sancta synodus, quæ in urbe convenit, clero, honoratis, & plebi consistenti apud CP. dilectissimis filiis in Domino salutem. In notitiam nostram, &c. *Leo ep. 21.*

## CAPUT XV.

Leo Episcopus, & sancta synodus, quæ in Urbe Roma convenit, clero, honoratis, & plebi consistenti Constantinopoli. Licet de his, &c. *Leo epist. 22. olim ep. 11.*

## CAPUT XVI.

Leo Episcopus, & sancta synodus, quæ in Urbe Roma convenit, Theodosio Augusto. Litteris clementiæ vestræ, &c. *Leo ep. 23. olim ep. 12.*

## CAPUT XVII.

Leo Episcopus, & sancta synodus, quæ in Urbe Roma convenit, Pulcheriæ Augustæ. Si epistolæ, &c. *Leo ep. 24. al. 26. olim ep. 13.*

## CAPUT XVIII.

Leo Episcopus, & sancta synodus, quæ in Urbe Roma convenit, Fausto, Martino, &c. presbyteris, & Archimandritis Constantinopolitanis dilectissimis filiis in Domino salutem. Quamvis ea, &c. *Leo ep. 26. al. 28. olim 84.*

## CAPUT XIX.

Cum in Dei nomine in Romana Ecclesia synodorum Episcoporum, sive ceterorum consacerdotum, Christi que fidelium coadunatum habuissemus, &c. relatum est nobis, &c. *Leo epist. 86. ad Germaniam, & Gallia Episcopos, in princ. al. ep. 88. olim 66.*

## CAPUT XX.

Dominis fratribus merito beatiss. in Christo venerabilibus Samartioni, Carathoni, Desiderio Episcopis, &c. Leo, Victorius, Eustathius Episcopi. Tanta sæculi, &c. *Leo epist. 94. vel 96. olim 97. vel 98.*

## CAPUT XXI.

Quamvis ad diem concilii Episcopalis, quem pietas vestra constituit, occurrere me ratio nulla permittat, cum nec aliqua ex hoc exempla præ-

cesserint, & temporalis necessitas me non patiatur deserere civitatem, tamen in quantum Dominus juvare dignatur, meum studium commodavi, &c. *Leo ep. 16. ad Theodos. in fine.*

## CAPUT XXII.

Firma sit hæc tua depositio a me, & ab his, qui una mecum Apostolicum thronum regunt, & ab Acacio CP. &c. *Felix III. ad Petrum Antioch. in ep. incip. Quoniam importabilibus, post princ. apud V. synod. action. 1.*

## CAPUT XXIII.

Hæc tibi scripsi una cum præsentis synodo, conveniens te coram Deo, & sanctis Angelis, ut ea doceas, &c. *Idem Felix III. in alia ep. ad eund. Petrum Antioch. incip. Quis dabit, apud eand. V. syn. act. 1.*

## CAPUT XXIV.

Plebi suavum est Christianæ, nos talibus præbuisse consensum, quos mox regressi sunt\*, prævaricatio impune non habuit. Nam eos apud B. Petrum Apostolum sancta mecum synodus residens, dum convicti plura mentirentur, ordine, & communionem nudavit, ne eorum incorrecta perfidia securitatem præberet inimicis. *Felix III. in ep. ad Zenonem Imp. de Vitali, & Miseno Episcopis, ut refert Nicol. in epist. ad Episcopos, & clerum CP. incip. Ea, quæ nuper, ante canones: relata in VIII. syn. CP. sub Hadr. II. action. 7. Eadem verba refert idem Nicol. in ep. ad Mich. Imper. incip. Quanto majora, ante medium.*

\* regressos.

## CAPUT XXV.

Non dimitto officium meum, sed cum Episcopis, quos congregare potui, eos, qui talia erga me egerunt, anathematizavi, & una cum illis Apostolica, & synodali auctoritate statui, &c. *Silver. ep. 1. post princ. Anf. lib. 12. c. 8.*

27. q. 4. Beneficent. 30.

## CAPUT XXVI.

Cælius Silverius Papa urbis Romæ huic decreto anathematis in Vigilio pervasore\* facto, ad omnia statuta consensum præbens subscripsi, pariter, & quattuor Episcopi subscripserunt, id est, Terracinenis, Fundanus, Firmanus, & Minturnensis. *Silver. in fine epist. 2.*

\* in Vigiliis pervasorem, s.

## CAPUT XXVII.

Cum in Dei nomine in Romana Ecclesia synodum Episcoporum, sive ceterorum consacerdotum Dei fidelium congregatam habuissemus, &c. supervenere litteræ vestræ, &c. *Pelag. II. epist. ult.*

## CAPUT XXVIII.

Beatæ memoriæ sanctissimi Patres Julius, Innocentius, & Cælestinus cum Episcoporum plurimorum, & sacerdotum conventu\*, in ecclesia beati Apostolorum Principis prohibentes talia perscripserunt, &c. *Deus dedit epist. unic. Burch. lib. 17. cap. 44. Ivo lib. 6. tit. 11. cap. 8. parv. & part. 1. cap. 305. decret. Anselm. lib. 10. cap. 29. Casar. lib. 10. cap. 78. Tarrac. lib. 5. cap. 2.*

30. q. 1. c. 1.

\* consensu.

## CAPUT XXIX.

Coacervari cœtum in hac urbe Romana Antistitum fecimus, ut nobiscum confidentes & petitio ejusdem Episcopi (Joannis) & acta sacerdotaliter cognoscerentur. Dum ergo esset in hac Romana

mana



mana urbe congregata eadem synodus Episcoporum pro hujusmodi negotio audiendo, vel faciendo, statim nobis nuntiata sunt ejusdem exemplaria actionis a tua fraternitate directa, &c. *Vitalian. ep. 1. Vidend. ejusd. epist. 2. & 4.*

CAPUT XXX.

Piissimis Dominis, &c. Constantino magno Imperatori, Heraclio, & Tiberio Augustis Agatho Episc. fervus fervorū Dei, cum universis synodis subjacentibus concilio Apostolicæ sedis. Omnium bonorum, &c. *Agathon. in ep. relata in VI. synod. act. 4. cum subscriptione multorum Episcoporum.*

CAPUT XXXI.

Iste Theodorus Patriarcha Hierosolymorum cum ceteris præcipuis Patriarchis, videlicet Cosma Alexandria, & Theodoro alio Antiochiæ, dudum prædecessori nostro, &c. Paulo Papæ miserunt propriam eorū rectæ fidei synodicā, &c. Quam synodicā in Latino interpretatā eloquio prædecessor noster, &c. Stephanus Papa in suo concilio, quod & ipse pro sacris imaginibus una cū diversis Episcopis in partibus Franciæ, seu Italiæ fecit, suscipientes ac relegentes placuerunt\*, &c. ubi fati sunt, dicentes: „ Si quis alium terminum“, &c. *Hadr. ad Carolum Regem de imaginib. c. 2. Vide eund. cap. 18. & c. 26. & c. 34. & 36. & 59.*

\* probaverunt, f.

CAPUT XXXII.

Prædecessores nostros, videlicet beatiss. Pontifices Gregorium, & Gregorium, Zachariam, & Stephanum, Paulum, & iterum Stephanum reperimus pro sacrar. imaginum erectione in Spiritu sancto ferventes, rectæ fidei zelum habere. Pro quo dominus Gregorius Papa secundus junior, una cum LXXIX. sanctissimis Episcopis, ante confessionem B. Petri Apostolorum Principis, præsidens multorum sanctorum Patrum testimonia roborantes, venerari, & adorare sacras imagines in eorum concilio censuerunt. Porro & prædecessor noster, &c. Stephanus Papa similiter cum Episcopis partiū Franciæ, atque Italiæ præsidens in basilica Salvatoris Domini Nostri Jesu Christi, quæ appellatur Constantiniana, prædecessoris sui venerabile concilium confirmans, atque amplectens, &c. adorare, atque venerari sacras imagines statuerunt. *Idem Hadrian. ad Carolum c. 63. vel cap. 5. Vide cap. 70. al. 12. & cap. 71. al. 13. & cap. 76. al. 5. & cap. 80. al. cap. 10. & cap. 84. al. cap. 3. & cap. 90. al. 19. & cap. 95. al. 24.*

CAPUT XXXIII.

Nos divina docente gratia, dum idem adesset legatus (*Imperatoris*) convocata tota, quæ apud nos est, Ecclesia, decrevimus, & statuimus, atque professi sumus coram ipso, & coram Ecclesia Dei, sicut & profiteamur, nos pro dejectione Ignatii, vel consecratione Photii numquam misisse, &c. *Nicol. epist. 1. prope finem, omnibus fidelibus incip. Quæ apud CP. & in epist. ad Episcopos, & clericum CP. incip. Ea quæ nuper, post princ. quæ relata est ab VIII. synod. CP. sub Hadr. II. action. 7.*

CAPUT XXXIV.

Tunc convocato multarum provinciarum octo-  
Tom. V.

cidentalium regionum sanctiss. Episcoporum coetu, & collecta sancta synodo in ecclesia Dei, ubi \* *in qua.* B. Petrus Apostolorum Princeps corpore floret \* *redolet.* & virtutibus emicat; deinde propter frigidiorum locum in ecclesia Salvatoris, quæ ab auctore vocatur Constantiniana, & quæ prima in toto terrarum orbe constructa est, ibique recitatis omnibus scripturis de Græco sermone in Latinum conversis, &c. in quibus omnibus dispositio Ignatii continebatur, deductus (*est*), &c. Quæ autem in eadem venerabili, & sancta synodo, &c. de sacris imaginibus statuimus, & promulgavimus, insuper autem, quid in alia synodo a nobis olim collecta decreverimus adversus eos, qui divinitatem D. N. Jesu Christi cum Valentino, Mani, Apollinari, & Eutyche, ac sectatoribus eorum contra primum Pastorem, & Apostolum, qui Christum tantum carne passum dicit, passibilem ore sacrilego in quibusdam regionibus vestris prædicare dicuntur, subter abnexis capitulis declaratur. *Cap. 1. Photius, qui ex schismaticorum, &c. Idem Nicolaus in d. ep. ad Episcopos, & clericum CP. incip. Ea quæ nuper, lecta in dicta VIII. synod. CP. act. 7. & in alia ep. sive fragment. cujus initium, His ita se habentibus, quod fragmentum exstat post epist. ad Photium incip. Postquam B. Petro.*

CAPUT XXXV.

In causa sacrarum imaginum ante sanctissimū Methodium, quiniimo & ante synodum Nicææ sub Irene congregatam, cum adhuc hoc schisma noviter esset exortum, & Constantinop. pene cunctos more pestilentia invasisset, Romani Præfules Gregorius inter ceteros, & Stephanus, convocatis Episcopis occidentalium regionum, inveniuntur fortiter dimicasse, & hoc funditus condemnasse. *Nic. in epist. incip. Proposueramus. ad Mich. Imp. post med.*

CAPUT XXXVI.

Pervenientes missi nostri CP. &c. spretis monitis nostris, contemptis & epistolis sibi a nobis coram tota Ecclesia nostra datis, immo postposito timore Dei, sicuti postea claruit, in contrarium verterunt omnia, quæ sibi fuerant imperata. Verum de his a nobis collecto bis sanctorum Episcoporum occidentalium regionum concilio, &c. contigit illis, quemadmodum Vitali quondam, & Miseno Episcopis, &c. *Nicol. in ep. ad eund. Mich. Imp. incip. Quanto major, ante med.*

CAPUT XXXVII.

Christi præterea confessor Papa Martinus Cyrum Alexandrinum, Sergium, Pyrrum, & Paulum CP. solis eorum in sua sacra synodo scriptis recensitis, damnationi contradidit. *Idem Nicol. in d. ep. incip. Quanto major, ad eund. Mich. Imp. post med.*

CAPUT XXXVIII.

Synodus quæ vestris temporibus in basilica beati Petri Apostoli pro nonnullis malis eradicandis, & maxime pro causa domini Formosi sanctissimi Papæ acta est, vestro Imperiali consensu, & venerabilium Episcoporum, ac optimatum vestrorum roboratur, & perpetualiter stabilita servetur, quæ non invidia zelo, sed rectitudinis gratia ca-

nonice est peracta. *Ravenn. sub Joann. IX. part. 3. c. 3. ad Lambertum Imp.*

## CAPUT XXXIX.

Anno ab incarnatione Domini millesimo septuagesimo quarto, Pontificatus vero Domini Gregorii Papæ anno secundo indictione terdecima, celebravit ipse Dominus Gregorius Papa Romæ synodum a VI. Kal. Martii usque ad II. Kal. prædicti mensis, ubi interfuit Archiepiscoporum, & Episcoporum, & Abbatum multitudo atque diversi ordinis clericorum, & laicorum copia. *Synod. Rom. sub Greg. VII. habita anno 2. sui Pontificatus.*

## CAPUT XL.

Anno ab incarnatione Domini millesimo septuagesimo quinto, indictione quartadecima, celebravit Dominus Gregorius Papa synodum in Ecclesia Domini Salvatoris, quæ Constantiana dicitur, ubi interfuit Episcoporum, & Abbatum, atque diversi ordinis clericorum, & laicorum copia. *Synod. Rom. sub Gregor. VII. habita anno 3.*

## CAPUT XLI.

Anno ab incarnatione Domini millesimo septuagesimo octavo, Pontificatus vero Domini Gregorii Papæ septimi anno quinto, celebravit ipse Dominus Gregorius Papa synodum, ubi interfuere Archiepiscopi, Episcopi diversarum urbium fere numero centum, nec non Abbatum, ac diversorum ordinum clericorum, & laicorum innumerabilis multitudo, in qua Apostolica constituta corroborans multa, quæ corrigenda erant correxit, & quæ corroboranda, firmavit. *Synod. Rom. sub Gregor. VII. habita anno 5. sui Pontificatus.*

## CAPUT XLII.

Anno ab incarnatione Domini millesimo septuagesimo octavo, Pontificatus vero Domini Gregorii septimi Papæ sexto, terdecimo Kalendas Decembris, indictione secunda, celebrata est synodus Romæ in Ecclesia sancti Salvatoris pro restauratione Ecclesiæ sanctæ. *Syn. Roman. sub Greg. VII. anno 6.*

## CAPUT XLIII.

Anno ab incarnatione sempiterni principii millesimo septuagesimo nono, mense Februarii, indictione secunda, Pontificatus vero Domini Gregorii universalis Pontificis septimi anno sexto, ex præcepto sedis Apostolicæ conveniunt finitimi, & diversarum provinciarum Archiepiscopi, Episcopi, religiosæque personæ, ut sanctam synodum celebrarent.

## CAPUT XLIV.

Anno ab incarnatione Domini millesimo octuagesimo, Pontificatus vero Domini Gregorii septimi Papæ anno septimo, indictione tertia celebravit ipse Dominus Papa synodum Romæ, ubi interfuerunt Archiepiscopi, & Episcopi diversarum urbium, nec non & Abbatum, ac diversorum ordinum, clericorum, & laicorum innumerabilis multitudo, in qua Apostolica constituta corroborans, multa, quæ corrigenda erant, correxit, & quæ corroboranda, firmavit.

## CAPUT XLV.

Anno ab incarnatione Domini millesimo octuagesimo primo, Pontificatus vero Domini Gregorii septimi Papæ anno octavo, præfidente eodem Apostolico, celebrata est synodus Romæ in basilica ejusdem Salvatoris, ac Redemptoris nostri Jesu Christi.

## CAPUT XLVI.

Anno ab incarnatione Domini millesimo octuagesimo quarto, Pontificatus vero Domini Gregorii Papæ septimi, anno decimo, quartodecimo Kalendas Decembris, Præsidente eodem Apostolico, celebrata est tribus diebus in Lateranensi basilica synodus, in qua fuerunt Archiepiscopi, Episcopi, & Abbates Campani, & de Principatu, atque Apulia, pauci quoque Galliani, nam plurimos Henrici tyranni perfidia iter retro vertere compulit. Tres autem synodos quadragesimales ejusdem Henrici persecutio præpediuit. *Synod. Rom. Greg. VII. anno 10. sui Pontificatus.*

## CAPUT XLVII.

Suscepimus sanctas, & universales V. synodos beatorum, & Deo acceptabilium Patrum, &c. Et synodum, quæ facta est in urbe Roma tempore Martini Papæ beatissimi Indict. VIII. Imperante Constantino piissimo anno IX. *Anglic. syn. II. ex Beda lib. 5. c. 17. Angl. hist. eccl.*

## CAPUT XLVIII.

Victor constituit, ut necessitate faciente, ubicumque inventus fuisset, quicumque hominum ex gentibus veniens, &c. baptizaretur, &c. Et fecit concilium\*. Et collatione facta cum presbyteris, ac diaconibus accersitoque Theophilo Alexandria Episcopo constituit, ut a XIII. luna primi mensis usque ad XXI. die dominica custodiatur sanctum Pasch. *Dam. in Victore.*

## CAPUT XLIX.

Congregantes sacerdotes concilium, ordinarunt in locum (Liberii) Episcopum Felicem presbyterum venerabilem virum. Et fecit concilium Felix, & invenit duos Episcopos consentientes Constantio Augusto Ariano, nomine Ursatium, & Valentem, & damnavit eos in concilio XLVIII. Episcoporum. Et postea: Constantius Imperator una cum Ursatio, & Valente convocaverunt aliquos, qui ex fece Ariana erant, & quasi facto concilio misit, & revocavit Liberium de cœneterio Beatæ Agnetis, ubi federat. Et ingressus Romam, in ipsa hora Constantius Augustus fecit concilium cum hæreticis, simul etiam cum Ursatio, & Valente, & ejecit Felicem de Episcopatu, qui erat catholicus, & revocavit Liberium. *Dam. in Lib.*

## CAPUT L.

Cum (Damaso) ordinatur sub contentione Ursinus\*. Et facto concilio sacerdotum, constituerunt Damasum, quia fortior, & plurima multitudo erat, &c. Hic constitutum fecit de Ecclesia. Hic invidiose accusatus, ac incriminatus de adulterio, facta synodo purgatus est a XLIV. Episcopis, qui etiam damnaverunt Concordium, & Callistum diacones accusatores ejus, & projecerunt de Ecclesia. *Ex Pont. in Dam.*

CA-

\* constitu-

tum.

\* XIV.

\* Ursinus.

## CAPUT LI.

Facta synodo deponitur Eulalius a cclii. Episcopis, quia iuste non fuerat ordinatus, & ex consensu omnium. *Ex Pont. in Bonif.*

## CAPUT LII.

Sub Felicis (tertii) Episcopatu relatio venit de Græcia, Petrum Alexandrinum revocatum ab Acacio Episcopo CP. Tunc venerabilis Felix Archiepiscopus sedis Apostolicæ urbis Romæ mittens Defensorem cum consilio sedis suæ: & facto concilio damnavit Acacium cum Petro, &c. Venientibus (Mefeno, & Vitali) Romam, præfatus Papa synodum fecit, & facta est discussio, & invenit Episcopos Mefenum, & Vitalem reos, & corruptos pecunia, & ejecit eos a communione, &c. Hoc factum est tempore Odoacri Regis. *Ex Pont. in Fel. III.*

## CAPUT LIII.

Gelasius sub gesta synodica revocavit Mefenum Episcopum ad communionem, & restituit eum ecclesiæ suæ sub satisfactione libelli, & purgatus est, & receptus. *Ex Pont. in Gelas.*

## CAPUT LIV.

Eodem tempore, ex constituto synodi cū concilio Regis Theodorici, misit (Hormisda) in Græciam, humanitatem ostendens sedis Apostolicæ, quia Græci obligati erant sub vinculo anathematis propter Petrum Alexandrinum, & Acacium CP. sub Joanne CP. Episcopo. Direxit autem Evodium Episcopum Nemensem, &c. *Ex Pont. in Hormisda.*

## CAPUT LV.

Bonifacius zelo ductus, cum grandi amaritudine coacta synodo, sub vinculo anathematis chirographo damnavit Dioscorum, & reconciliavit clerum, qui ejus ordinationi consenserat, &c. Hic congregavit synodum in basilica Beati Petri Apostoli, & fecit constitutum cum chirographis sacerdotum, & jusjurandum ab eis exegit ante confessionem Beati Petri Apostoli, ut in electione Vigiliæ diaconi post eum consentirent. Eodem tempore facta est iterum synodus, &c. quia contra canones fuerat hoc factum, &c. Ipse Bonifacius Papa reum se confessus est majestatis, &c. ita quod in præsentia omnium sacerdotum, & cleri, & senatorum ipsum constitutum incendio consumpsit. *Ex Pont. in Bon. III.*

## CAPUT LVI.

Bonifacius (tertius concilium habuit) in quo relederunt Episcopi lxxii. presbyteri Romani xxiii. diaconi, & clerus omnis. Sub anathemate (statuerunt,) ut nullus Pontifice vivente, aut Episcopo civitatis suæ præsumeret loqui, aut partes sibi facere, nisi tertia die depositionis ejus, adunato clero, &c. *Ex Pont. in Bon. III.*

## CAPUT LVII.

Sanctissimus Theodorus convocans universos sacerdotes, & clerum Principis, condemnavit (Pyrrhum CP.) sub vinculo anathematis, &c. iuste, canonicèque depositus est. *Ex Pontif. in Theodoro.*

## CAPUT LVIII.

Hic venerabilis Papa Joannes facto concilio sacerdotum Novellum Episcopum, qui ab eodem

Archiepiscopo (Caralitano) ordinatus fuerat, sub ditione sedis Apostolicæ redintegravit, &c. *Ex Pont. in Joann. IV. vel V.*

## CAPUT LIX.

Justiniano occiso Philippicus hæreticus in Imperiali promotus est arce, cujus & sacram cum pravi dogmatis exaratione non post multum suscepit, sed cum Apostolicæ sedis concilio respuit, &c. *Ex Pont. in Const. Papa.*

## CAPUT LX.

Gregorius [tertius] fuit temporibus Leonis Imperatoris, & Constantini filii ejus, ea persecutione grassante, quæ per ipsos mota est, ad depositionem, & destructionem sacrarum imaginum D. N. Jesu Christi, & sanctæ ejus genitricis, omniumque sanctorum. Pro quibus idem venerabilis vir, &c. quemadmodum, & sanctæ memoriæ decessor ipsius direxerat, misit per Georgium presbyterum, qui humano ductus timore, non eadem scripta Imperatori porrexit, &c. Quem magna comminatione Pontifex ipse voluit ab ordine sacerdotali privare, residens in concilio, sed obsecrante tam concilio, quam optimatibus, ut non deponeretur, sed magis pœnitentiæ submitteretur, imposita ei digna pœnitentia, iterum, &c. eum ad Regiam direxit urbem, &c. Et postea: Unde majore fidei ardore permotus Pontifex, synodale decretum cum sacerdotali conventu celebravit, coram sacrosancta confessione sacratissimi corporis Beati Petri Apostoli, residentibus cum eodem, &c. Antonio Gradense Archiepiscopo cum ceteris Episcopis Hespericæ istius, & aliis partibus innumeris, seu presbyteris sanctæ hujus Apostolicæ sedis, adstantibus diaconibus, vel cuncto clero, nobilibus etiam Consulibus, & reliquis Christianis plebibus simul, & decrevit, ut si quis deinceps antiquæ consuetudinis Apostolicæ Ecclesiæ fidelem usum contemnens, &c. sacrarum imaginum depositor, vel destructor, &c. extiterit, sit extorris a corpore, & sanguine D. N. Jesu Christi, vel totius Ecclesiæ unitate, atque compage, &c. Et postea: Hoc etiam constituit secundum constitutum servatum, quod a collegio sacerdotum coram sacro corpore Beati Petri factum est pro celebrandis solemnibus vigiliarum, atque missarum, &c. ut in oratorio nomini eorum dedicatio, &c. a monachis vigiliæ celebrarentur, & a presbyteris hebdomadariis missarum solemnata, &c. *Ex Pont. in Greg. III.*

## CAPUT LXI.

Mense Aprili, Indiæ vii. Stephanus sanctissimus Papa congregavit diversos Episcopos Tusciæ, atque Campaniæ, & aliquantos istius Italiæ provinciæ. Quibus omnibus congregatis concilium peractum est in basilica Salvatoris D. N. Jesu Christi juxta Lateranum. In quo damnatus est Constantinus invasor Apostolicæ sedis: & omnis populus accepit pœnitentiam, quia de manibus ipsius communionem suscepit. Tunc allatis sacratissimis canonibus, eisque liquido perscrutatis, prolata est sententia ab eodem sacerdotali concilio, sub anathemate interdicens, ut nullus umquam præsumat laicorum, neque ex alio ordine, nisi per distinctos gradus ascendens diaconus,

aut presbyter Cardinalis factus fuerit, ad sacri Pontificatus honorem promoveri. Et alia plura, quæ canonica indigebant correctione, in eodem concilio statuerunt emendanda, &c. *Ex Pont. in Stephano III.*

## CAPUT LXII.

Carolus Rex, dum in basilica Petri beati Apostoli cum magno honore susceptus fuisset, fecit in eadem ecclesia congregari Archiepiscopos, & Episcopos, & Abbates, & omnes nobilitates Francorum atque Romanorum; & sedentes pariter tam magnus Rex, quam beatus Pontifex (*Leo*) fecerunt residere sanctissimos Archiepiscopos, seu Episcopos, & Abbates, stante reliquo clero, seu optimatibus Francorum, & Romanorum, ut crimina, quæ adversus alium Pontificem dicta fuerant, delirarent. Quæ universi Archiepiscopi, Episcopi, & Abbates unanimiter audientes, dixerunt: „ Nos sedem Apostolicam, quæ est caput „ omnium Dei Ecclesiarum judicare non aude- „ mus, ipsa autem a nemine judicatur, quemad- „ modum, & antiquitus mos fuit. Sed sicut ipse „ sanctissimus Pontifex consuevit \* obediemus „ canonicè, &c. “ *Ex Pontif. in Leone III.*

\* consuevit, f.

## CAPUT LXIII.

Nicolaus Pontifex concilium cum Episcopis, Archiepiscopis, atque clericis in domo, quæ dicitur Leoniana, fecit, & Archiepiscopum (*Joannem Ravennat.*) cum Imperialibus nuntiis audivit. Archiepiscopus itaque reum se dicebat esse, misericordiam a summo Pontifice, cum universo expetivit concilio, &c. Et postea: Pontifex in basilica Salvatoris, quæ Constantiniana dicitur, cum omnibus Episcopis, & cuncto clero, altero die descendit, &c. & de crimine hæreseos, quo impetebatur (*Archiepiscopus*) se expurgavit, quem communioni ipse Papa restituit, &c. *Ex Pontif. in Nicolao.*

## CAPUT LXIV.

Deinde in Galliam transitum faciens, anno Incarn. Domini DCCCLXXIX. quintodecimo Kalend. Septemb. Indiæ. XI. anno Pontif. sui, &c. sexto, apud Treas civitatem, in præsentia domini Ludovici serenissimi Regis, concilium per maximum celebravit. *Ex Pontif. in Joann. VII. vel VIII.*

## CAPUT LXV.

Urbanus (*secundus*) sex concilia celebravit, unum apud Clarummontem, alterum apud Guardastallum Langobardiæ, in quo fecit præfationem de festivitibus B. Mariæ Virginis, aliud vero apud Melfiam, & alterum Romæ in ecclesia B. Petri, aliud apud Trojam in Apulia, & aliud apud Placentiam. In quibus conciliis, quidquid prædecessor suus Gregorius de stabilimento Ecclesiæ fecerat, & ipse firmavit. *Ex Pontif. in Urbano II.*

## CAPUT LXVI.

Eo anno Dominus Papa (*Paschalis II.*) in Tuscia apud Florentiam concilium celebravit, in quo cum Episcopo loci de Antichristo, quia eum natum dicebat, satis disputatum est, sed frequentia populi, &c. nec concilium finem, nec

disputatio deliberationem suscepit. In Longobardia apud Guardastallum celebravit concilium, in quo quidem de investituris, de hominiis, & sacramentis Episcoporum laicis exhibitis, exhibendisque certis capitulis statutum est. Sic pertransiit usque in Franciam, & Treas concilium celebravit, in quo multa, quæ ordinanda erant, ordinavit, & quæ destruenda erant, bono fine destruxit. *Ex Pontif. in Paschali II.*

## CAPUT LXVII.

Innocentius Papa nullum in Urbe subsidium habens, cum Cardinalibus in duabus galeis transiit in Galliam, & a Rege Francorum honorifice receptus est. Postquam in Claromonte, & Remis celebrasset concilia, in reditu pacificatur Jannensis, & Pisanis. Et postea: Lotharius Imperator Christianissimus rediit in Teutoniæ, Papa Romam, ubi solemniter celebrato concilio sepultus est. *Ex Pontif. in Innoc. II.*

## CAPUT LXVIII.

Nicolaus Papa scribit a tali præsumptione (*Photii*) cessandum, suoque decreto (*cum*) non obedientem cum complicibus sacra dignitate nudat, & cum fautoribus anathema fore decernit. Jam dictis missis suis primitus sententiam secundum exempla rever. memor. Felicis Papæ in Vitalem, & Mesenum Episcopos similiter excedentes synodaliter inferens, &c. Et postea: „ Tu „ vero Junior Hadrianæ injurias propriæ sedis „ protinus vindicasti. Nam synodo mox apud „ B. Petrum collecta, profanum codicem illum, „ (*CP. synodi contra Nicolaum*) cremari censuisti, & ita fieri apud CP. si qua exemplaria „ ejus ibidem invenirentur, mandasti, &c. “ *Anast. bibliothec. in præfat. VIII. synod. CP. sub Hadrian. II.*

## TITULUS XXV.

## DE CONSTITUTIS ROMANORUM PONTIFICUM, PRÆTER SUPRASCRIPTA.

## CAPUT I.

**H**ortamur vos, sicut & in hac sancta Ecclesia constitutum habemus, ut semper testes vobiscum sacerdotes, & diaconos habeatis, &c. Quoniam & in hac sancta sede constitutum habemus, ut duo presbyteri, vel tres diaconi in omni loco Episcopum non deserant, &c. *Lucius epist. unic. post princ. Anselm. lib. 6. cap. 133. Tarrac. lib. 3. cap. 51.*

## CAPUT II.

Pius constituit hæreticum venientem ex Judæorum hæresi suscipi & baptizari. Et constitutum de Ecclesia fecit. *Damas. in Pio.*

## CAPUT III.

Zephyrinus constituit, ut præsentibus clericis, & laicis fidelibus, sive clericus, sive levita, sive sacerdos ordinetur. Et fecit constitutum de Ecclesia, ut patenas vitreas ministrantes sacerdotes portarent dum Episcopus missam celebraret; & ut sacerdotes omnes astarent, dum sic missæ celebrarentur. *Damas. in Zephyr.*

## CAPUT IV.

Silvester fecit constitutum etiam de omni Ecclesia. *Damas. in Silvest.*

De consecr. d. 1. Jubeamus.

## CAPUT V.

Marcus constituit, ut Episcopus Ostiensis, qui consecrat Episcopos Urbis, tunc pallio uteretur, & ab eodem Episcopus urbis Romæ consecraretur. Et constitutum de omni ecclesiastico ordine fecit. *Damas. in Marco.*

## CAPUT VI.

Illius constitutum fecit, ut nullus clericus causam quamlibet in publico ageret, nisi in ecclesia; & ut notitia, quæ omnibus fidem facit, per notarios colligeretur, &c. *Damas. in Julio.*

## CAPUT VII.

Syricius constitutum fecit de omni Ecclesia, & contra omnes hæreses, & dispersit per universum mundum, ac per omnes provincias, ut in omni archivo ecclesiæ conservaretur ob oppugnationem contra omnes hæreses. Hic constituit, ut nullus presbyter missas celebraret per omnem hebdomadam, nisi consecratum Episcopi loci designati susciperet declaratum, quod declaratur fermentum. (*Item alia constituit.*) *Ex Pontif. in Syricio.*

## CAPUT VIII.

Anastasius constituit, ut quotiescumque sancta Evangelia recitarentur, sacerdotes non sedent, sed curvi starent. Hic fecit constitutum de Ecclesia. Et postea: Et hoc constituit, [nulla ratione transmarinum hominem in clericatus honorem suscipi, nisi quinque Episcoporum designaret chirographus, &c. *Ex Pontific. in Anast. Vidend. Siroester in epilog. conc. Rom. in fin. Anselm. lib. 7. cap. 19. Tarrac. lib. 3. cap. 39.*

## CAPUT IX.

Innocentius constitutum fecit de omni Ecclesia, & de regulis monasteriorum, & de Judæis, & de paganis, &c. Et hoc constituit, ut qui natus fuerit de Christiano, denuo nasci debeat per baptismum, hoc est, baptizari, quod Pelagius damnabat. (*Item alia constituit.*) *Ex Pontif. in Innocent.*

## CAPUT X.

Cælestinus multa constituta fecit, & constituit, ut psalmi David cl. ante sacrificium psallerentur antiphonatum ex omnibus, &c. Hic fecit constitutum de omni Ecclesia maxime, & de religionibus, quod hodie archivis ecclesiæ tenetur reconditum. *Ex Pontif. in Cælest.*

## CAPUT XI.

Post transitum (*Felice III.*) factum est a presbyteris, & diaconis constitutum de omni Ecclesia. *Ex Pontifical. in Felice III.*

## CAPUT XII.

Gelasius fecit constitutum de omnia Ecclesia. *Ex Pontif. in eod.*

## TITULUS XXVI.

DE FALSIS CONCILIIS, AUT VERIS CORRUPTIS, ITEM DE FALSIS, AUT CORRUPTIS DECRETIS PONTIFICUM ROMANORUM, ET DE FALSIS EPISCOPIS, AUT LEGATIS, ET SUBSCRIPTIONIBUS CONCILIORUM.

## CAPUT I.

Quoniam quidem apparuit Photium, post prolata contra se justissimam senten-

tiam, & damnationem a sanctiss. Papa Nicolao, propter nequissimam invasionem CP. ecclesiæ, cum aliis malis operibus suis, etiam quosdam nequam, & adulatorem de plateis, & vicis invenisse, & Vicarios hos sanctissimarum trium Patriarchalium sedium Orientis nominasse, ac proposuisse, atque cum his ecclesiam malignantium, & concilium vanitatis colligens, depositorias accusationes, & crimina contra beatissimum Papam Nicolaum commovisse, & anathema contra eum, &c. promulgasse, &c. Anathematizamus quidem primitus prædictum Photium, etiam propter hujuscemodi causam, deinde vero & omnem, qui amodo calliditatem fraudulenter egerit, & verbum veritatis adulteraverit, & falsos Vicarios simulaverit, vel libros dictatu mendaci finxerit, & ad propriorum favorem votorum commentus fuerit, quemadmodum & fortiss. pietatis athleta Martinus sanctissimus Papa Romanus tales synodica pepulit. *VIII. synod. CP. sub Hadr. II. cap. 6. Martin. in concil. Later. cap. 20.*

## CAPUT II.

Si quis, secundum scelerosos hæreticos, quocumque modo, aut verbo, aut tempore, aut loco, terminos removens illicite, quos posuerunt firmius sancti catholicæ Ecclesiæ Patres, id est sanctæ, & universales quinque synodi, novitates temere exquirere, & fidei alterius expositiones, aut typos, vel leges, aut definitiones, aut libellos, aut epistolas, aut conscripta, aut subscriptiones, aut testimonia falsa, aut synodos, aut gesta monumentorum, aut ordinationes vacuas, & ecclesiastica regulæ incognitas, aut loci servaturas incongruas, & irrationabiles, & compendiose, si quid aliud impiissimis hæreticis consuetum est agere, per diabolicam operationem tortuose, & callide agit, contra pias orthodoxorum catholicæ Ecclesiæ, &c. operationes, &c. & usque in finem sine poenitentia permanet, hæc impie agens, hujusmodi in sæcula sæculorum condemnatus sit, & dicat omnis populus, *Fiat, fiat. Martin. in Lateran. concil. secretario 5. cap. 20. refertur in VIII. synod. CP. sub Hadrian. II. action. 8. & cap. 6.*

## CAPUT III.

Quia quorundam hæreticorum versuta nequitia, ad conturbandam aliorum simplicitatem, epistolam meam, quam ad beatæ memoriæ Flaviani dedi, falsasse \*perhibetur, ut commutatis quibusdam verbis, vel syllabis, receptorem Nestoriani erroris asserat \*, obsecro venerabilem clementiam vestram, ut eandem epistolam, &c. in Græcum sermonem jubeatis integre, diligenterque translata, per idoneum latorem sub vestri signaculi impressione deferri, tradendam iudicibus Alexandrinis, qui eam clero, & plebi ipsius civitatis, cum prædictorum Episcoporum prædicationibus, qui & meo scripto consentiunt, faciant recitari, ut agnoscant, se fallacium hominum fraude ulterius decipi non debere. *Leo epist. 67. ad Marcian. Imperat. in fine.*

## CAPUT IV.

Ephesinam synodum perscrutantes, de Adelfio, & Saba, & ceteris aliis, qui illic dicuntur esse

\* falsam esse, vel falsam esse, &c. asserant, &c.

esse damnati, omnino nihil invenimus. Et existimamus, quia sicut Chalcedonensis synodus in uno loco ab ecclesia CP. falsata est, sic aliquid in Ephesina synodo factum est. Charitas ergo vestra vetustos omnino codices ejusdem synodi requirat, &c. Novis codicibus passim non credat, &c. Romani autem codices multo veriores sunt, quàm Græci, quia nostri sicut non acumina, ita nec imposturas habent. *Gregor. lib. 5. registr. ep. 14. cap. 114. Narzi Comiti. Vide eund. lib. 6. epist. 31. c. 195. indict. 15.*

## C A P U T V.

Quia ex annotatione hæretici codicis, qui ad me ex Regia urbe transmissus est, agnovi, per hoc quod quædam capitula catholica cum hæreticis fuerant reprehensa, quia quidam illam Ephesinam primam synodum in eadē urbe existimant, quæ quondam ab hæreticis traditur esse composita, &c. illa enim synodus, quæ sub primæ Ephesinæ imagine facta est, quædam in se oblata capitula asserit approbata, quæ sunt Cælestii, atque Pelagii prædicamenta, &c. *Idem Gregor. lib. 7. registr. epist. 47. indict. 2. ad Anast. Antioch. prope finem.*

## C A P U T VI.

Sicut synodus sub Constantino, & Irene facta indicat, in cujus initio, id est in epistola beatæ memoriæ Præsulis Hadriani, quantum idem Pontifex illam præsumptionem, qua ex laicis quidam subito tonsurantur, & in Episcoporum numerum exacerbate prosiliunt, damnaverit, &c. invenietis. Si tamen non falsata, Græcorum more, sed sicut a sede missa est Apostolica, penes ecclesiam Constantinopolitanorum hæcenus perseverat. *Nicol. ad Mich. Imper. post princ.*

## C A P U T VII.

Cum Legati vestri venerint, mittite quæsumus & epistolas authenticas, quas per Radualdum, & Zachariam dudum Episcopos misimus, vestræ scilicet eminentiæ, atque synodo, quæ tunc pro sacris imaginibus esse colligenda putabatur: quatenus si tales permanent apud vos, quales a nobis constat fuisse transmissas, apud nos investigentur: sicque de cetero falso dicentium, alia nos scripserit, præter quæ misimus, labia conticescant. Si vero quædam in eis habentur inserta, quæ nos scribi non jussimus, nec mitti volumus, diligenter scrutemur, & cujus culpa sit actum, reperiamus. *Nicol. in ead. epist. ad Mich. Imper. ante fin.*

## C A P U T VIII.

Quia superius de falsatæ epistolæ per jam dictos tunc Radualdum, & Zachariam Episcopos ad te directæ scriptura memoriam fecimus; restat, ut partim loca, in quibus falsata est, quantum inspectis exemplaribus Græcis, quæ nobis per Leonem a secretis misisti, nosse tribuitur, aperiamus, &c. Quamvis in his, quæ ibidem ex ea lecta sunt, nonnulla addita, multa mutata, plura subtracta reperiantur, & per omnia talia vobis effecta sit, ut aut nihil, aut parum aliquid nos per eam de crebro dicti comministri nostri Ignatii disposuisse causa videamur, &c. Et post alia: Et si quidem per vestratum aliquem tantum nefas pa-

tratum est, quoniam apud Græcos, sicut nonnulla diversi temporis scripta restantur, familiaris est ista temeritas, miramur, & modis omnibus obstupescimus, si Regius excellentiæ tuæ honor, qui judicium diligit, ad tantum potuerit dedecus incurvari, &c. *Idem Nicol. in epist. ad eund. Mich. Imp. incip. Quanto majora, circa med.*

## C A P U T IX.

Libros nostros usque ad minimum incendentes [Ariani] nec jota unum relinquentes, propter veritatis fidem, etiam Nicænam synodum, quæ clerus, & populus imbuebatur, & maxime jam imbuti erant, in contumeliâ nostram, & omnium Christianorum incenderunt, &c. *Athanasius, & Egyptian. Episcopi ad Marcum Papam, in princ. Ans. lib. 1. c. 59.*

## C A P U T X.

Nam scimus in Nicæna magna synodo cccxviii. Episcoporum ab omnibus concorditer esse roboratum, non debere abique Romani Pontificis sententia concilia celebrare, nec Episcopos damnare. Licet hæc & alia quamplura necessaria ab hæreticis, qui nos cotidie infestant, & perdere nituntur, ut facilius nos capere possint, sint synodica capitula incensa, nobisque sublata. *Athanas. & alii ad Felicem II. post princ. Ans. lib. 2. cap. 50.*

## C A P U T XI.

Constantinus piissimus Imperator dixit: „ Præfens Antiochus religiosus lector, & notarius, suscipiens librum [quintæ synodi] relegat. Et accipiens, aperiensque eundem librum exorsus est principium prædicti libri, qui ita continebat. Sermo sanctæ memoriæ Mennæ Archiepiscopi Constantinopoleos ad Vigilium beatissimum Papam Romanum, &c. “ Et exsurgentes Legati Apostolicæ sedis Romæ exclamaverunt: „ Piissime Domine falsatus est præsens liber quintæ synodi. Nequaquam relegatur sermo, qui dicitur Mennæ ad Vigilium, quia fictus est: sed jube diligenter advertere præsentem librum: satisfieri enim habet piissimum vestrum imperium, quia non est tunc temporis positus in exordio, cum fierent acta in sancta quinta synodo. “ Istæ qui dicitur sermo Mennæ ad Vigilium, nuper appositus est in principiis præsentis libri, eo quod xxi. anno Justiniani diviniæ memoriæ obiit Mennas. Quinta autem synodus xxvi. anno Imperii ejus congregata est, Episcopatum tenente hujus Regiæ urbis Eutychio venerabilis memoriæ. Et inspicientes tam piissimus Imperator, una cum gloriosissimis judicibus, & quibusdam ex sancta synodo Deo amabilibus Episcopis, & aperientes, ac discernentes, invenerunt tres quaterniones in principio libri additos, non habentes subnotationem numeri, qui secundum consuetudinem affigitur in quaternionibus, sed in quarto quaternione habente primum numerum, & in sequenti quaternione secundum & tertium, atque quartum subsequenter: alias vero, & dissimiles esse litteras eorundem in exordiis submissorum quaternionum, in quibus continebatur sermo, qui dicitur Mennæ ad Vigilium, a litteris, quæ prius scriptæ sunt in eodem codice, &c.

&c. Et dum relegeretur septima actio, reperti sunt in ea duo libri quasi ex nomine Vigilii sanctæ memoriæ, qui fuit Papa Romanus, &c. Et exurgentes iterum Legati Apostolicæ sedis antiquæ Romæ, unaque qui cum eis erant, Deo amabiles viri, exclamaverunt dicentes, &c. „ Fal- „ satus est hic liber, sicut exordia primi libri præ- „ sentis, quintæ synodi, &c. Dum relecta ergo „ fuerit, piissime Domine, ipsa definitio, inven- „ niet Dominus omnem veritatem “. Consequenter itaque, & secundum ordinem relecto eodem libro, ipsaque definitione usque ad finem relecta, nullo modo aliquid de una operatione in eadem definitione inventum est contineri, &c. *VI. syn. gen. CP. act. 3. in princ.*

## CAPUT XII.

Idem religiosus Antiochus relegit ex eodem codice sermonem quasi Mennæ quondam Patriarchæ CP. ad Vigilium Papam Romanum. Et dum hic relegeretur, gloriosissimi iudices, & sanctum concilium dixerunt: „ Superflua etiam præ- „ sens lectio sermonis existit, quia penitus fictus „ & falsus est, eo quod neque in repositis gestis „ hic sitis venerabilis Patriarchii epistolarum „ Mennæ sanctæ memoriæ hujus Regiæ urbis „ Antistitis, sermo qui dicitur Mennæ ad Vigilium, invenitur. Sed & in superius posita tertia „ actione, dum relegeretur primus liber gestorum sancti quinti concilii, inventi sunt additi „ tres falsi quaterniones, hunc sermonem ad- „ struentes; reliqua vero ejusdem codicis relegan- „ tur “. Item relegit idem religiosissimus Antiochus exemplaria septimæ, & octavæ actionis sancti, & universalis quinti concilii transcripta, actis principalibus reagentibus in venerabili Patriarchio. Dum hæc igitur relegerentur, gloriosissimi iudices, & sanctum concilium dixerunt: „ Jam- „ dudum & præsentis septimæ, & octavæ actio- „ nes, dum relegerentur, sancti quinti concilii, „ declaratae sunt nobis; sed & in memoria habemus, quod tunc profecuti sunt ex parte Apostolicæ sedis antiquæ Romæ, falsatam fuisse „ prædictam septimam actionem, eo quod sint „ fallaces duo libelli, qui in ea continentur, quasi „ porrecti a Vigilio Justiniano, & Theodoræ „ piæ memoriæ: ergo superflua existit etiam „ præfatarum duarum actionum lectio “. *VI. syn. gen. CP. act. 12. post princ.*

## CAPUT XIII.

Si, quod non decet, quilibet presbyter, sive diaconus, aliquam perturbationem machinando, & nostro ministerio insidiando, redarguatur falsam ab Apostolico detulisse epistolam, vel aliud quid, quod inde non convenerit, salva fide, & integra circa Apostolicum humilitate, penes Episcopum sit potestas, utrum eum in carcerem, aut in aliam detrudat custodiam, usquequo, &c. Apostolicam interpellet sublimitatem, &c. ut dignetur decernere, quid de talibus iusto ordine lex Romana statuatur definire, &c. *Tribur. 30.*

## CAPUT XIV.

Hæc itaque diximus, intentos reddere studiosos curantes, ne forte processu temporis, quicquam de subiicienda CP. dicecesi Bulgarum terra

statutum, vel definitum ab universali, & octava putetur synodo, vel actionum illius codici a Græcis hinc aliquid adici præsumatur. Nam familiaris est illis ista præsumptio, & singularis quodammodo ambitionis indicium. Siquidem in secunda synodo contra statuta magnæ Nicænæ synodi, & sanctorum decreta Præfulum Romanorum, Alexandrinæ privilegia sedis, Constantinopolitano contulere Pontifici. Et quædam penes illos reperiuntur capitula regularum, quæ illi quidem tertiæ dicunt existere synodi, cum apud Latinos, nec in vetustissimis inventiantur editionibus. In quartæ quoque synodi quibusdã codicibus quoddam de privilegiis Constantinopoleos ostendunt capitulum, quod inter canones ejusdem synodi ab universa Ecclesia veneratos nec Latinitas, nec alia lingua sub sole recipere comprobatur. Quodque licet ab Anatolio, & Imperatore, vel fautoribus eorum post omnia gesta synodi, & prolatos canones in absentia Romanorum loci servatorum clam depromptum exstiterit, mox tamen ibi ipsum ab eisdem loci servatoribus est repulsum, & a sede Apostolica, &c. neque ut confirmaretur a Leone inpetrare potuit AnatoIus, aut Imperator, &c. Et alia ostendunt [Græci] regularum numerosa, & præsumptuosa fatis capitula prisca traditioni pene omnia valde contraria, quæ a sexta falso perhibent synodo promulgata, cum sexta synodus nullam protulerit præter fidei regulam. Sed quas ejus asseverant regulas, longe post sextam synodum, ab ipsis constat esse penes se, privatimque depromptas. Porro in septimæ synodi codice, quia sæpe contra canones Constantinopoli ex neophytis Antistites provehuntur, & eo tempore Tarasius ex laicis Patriarcha fuerat ordinatus, ita epistolam beatæ recordationis Papæ Hadr. existimant transcribendam, ut nihil in ea ex iis, quæ ad prædictum Præfulem, vel contra neophytos idem Pontifex sanctissimus scripserat, vel scriptum, vel translatum Græce reperiatur. Sic igitur Græci accepta occasione celebratorum universalium conciliorum frequenter egisse clarescunt, & nunc minuendo, nunc addendo, nunc absentia lociorum, nunc abscondito angulorum, nunc extra synodum, nunc post synodum, astutia sua, immo fraude communibus sanctionibus abutuntur, & ad suos libitus cuncta, quæ sibi visa fuerunt, etiam violenter inflectunt. Itaque quidquid in Latino actionum octavæ synodi codice reperitur, ab omni est fucio falsitatis extraneum; quidquid vero Apostolicus †, sive de dicecesi Bulgarica, sive aliunde in Græco ejusdem synodi codice forsitan invenietur, totum est mendacii venenis infectum. Denique disceptatio, quam coram Imperatore, vicariis, & Bulgaris tantum super Bulgarorum terra supra fuisse significavimus actam, post synodum consummatam, canonesque in viginti prolatis, & septem tantum capitulis, atque terminum fidei depromptum, & omnia hæc in quinque codicibus scripta, sive compacta, & omnium subscriptionibus roborata, sed & ipsos codices plumbea bulla munitos, atque sigillatim loci servatoribus traditos, Patriarchalibus sedibus deferendos, effecta est. Ne ergo Græcorum astutia, quin potius do-  
lo-

lofitas, etiam circa præsentem synodum agat, hæc me admonendi causa dixisse sufficiat. *Anastafius bibliothecar. in præmio synod. VIII. CP. ad Hadrian. II.*

## CAPUT XV.

In quinta synodo epistolam Vigilii Papæ ad Mennam Patriarcham, atque libellum ejusdem Mennæ in quaternionibus noviter additis falsaverunt, unam voluntatem, & operationem dicentes, quod coram Principe (*Constantino IV.*) & synodo (*sexta*) claruit. *Ex Pont. in Agathone.*

## TITULUS XXVII.

*PATRIARCHÆ EST CONVOCARE METROPOLITANOS OMNES SIBI SUBJECTOS AD SYNODUM.*

## CAPUT I.

**P**Atriarchæ univerforum Metropolitanorum, &c. habeant potestatem, videlicet ad convocandum eos, urgente necessitate, ad synodalem conventum, vel etiam ad coercendum illos, &c. sed quoniam sunt quidam Metropolitanorum, qui ne secundum vocationem Apostolici Præfulis occurrant, a mundi Principibus se detineri sine ratione causantur, placuit talem excusationem omnimodis esse invalidam. Cum enim Principes pro suis causis conventus frequenter agant, impium est, ut summos Præfules ad synodos pro ecclesiasticis negotiis celebrandis impediant, vel quosdam a conciliis eorum prohibeant, licet tale impedimentum, & fictam prohibitionem Metropolitanorum suggestionem diversis modis fidei didicerimus. Consueverunt autem Metropolitanis bis in anno synodos facere, ideoque sicut dicunt, ad Patriarchale penitus non posse concurrere caput. Sed sancta hæc, & universalis synodus, nec concilia, quæ a Metropolitanis fiunt, interdicens, multo magis illa novit rationabiliora esse, ac utiliora Metropolitanorum conciliis, quæ a Patriarchali sede congregantur, & idcirco hæc fieri exigit. A Metropolitanis unius quidem provinciæ dispositio efficitur; a Patriarcha vero læpe totius causæ diceceles dispensatur, ac per hoc communis utilitas provideretur. Propter quod & speciale lucrum propter generale bonum præponi convenit, cum a majoribus super hoc facta fuerit advocatio. Quamvis apud quosdam Metropolitanorum antiqua consuetudo, & canonica traditio per contemptum ipsorum postposita videatur, non concurrentibus eis ad communem profectum, quos leges Ecclesiæ severe condemnantes, omni excusatione remota, subjacere vocationibus proprii Patriarchæ, sive cum communiter, sive cum sigillatim factæ fuerint, exigunt, &c. Quisquis ergo Metropolitanorum proprium Patriarcham contempserit, & vocationi ejus, quæ sive ad unum & solum, sive ad plures, sive ad omnes fit, & absque validissima ægrotatione, vel paganorum incurfu non obedierit, & per totos duos menses post notitiam vocationis ad proprium venire Patriarcham minime festinaverit, vel si quocumq. modo latitare, aut non cognoscere nuntium ab illo missum tentaverit, segregetur. Si vero intra unum annum eandem contumaciam, & inobedientiam de monstra verit, deponatur omnimodis, & ab o-

mni sacerdotali operatione decidat, atque a dignitate, & honore, qui Metropolitanis convenit, propellatur. Is autem, qui huic definitioni non obedierit, etiam anathema sit. *Cap. 17. syn. VIII. CP. sub Hadr. II.*

## TITULUS XXVIII.

*ARCHIEPISCOPI EST VOCARE EPISCOPOS AD CONCILIUM.*

Vide supra libro tertio titulo decimo. Adde

## CAPUT I.

**S**I Episcopus vacans ecclesiam vacantem surripiat sine perfecta synodo, abiiciatur, etsi a plebe recipiatur. Illam vero perfectam synodum dicimus, in qua Metropolitanus interest. *Antioch. 16. Chalc. act. 12. G. 11. L. Marr. Brac. c. 9. Vide syn. Trosl. in princ. Burch. lib. 1. cap. 39. Ivo part. 5. cap. 150. decr. Casar. lib. 4. cap. 88. Tarrac. lib. 6. cap. 69.*

## TITULUS XXIX.

*NE ARCHIEPISCOPUS CONVOCET ALIENA CONCILIA.*

## CAPUT I.

**S**uis unaquæque provincia sit contenta conciliis, nec ultra Hilarius audeat conventus indicere synodales, & sacerdotum Domini judicia se interferendo turbare, qui non tantum noverit se ab alieno jure depulsum, sed etiam Viennensis provinciæ, quam male usurpaverat, potestate priyatam. *Leo epist. 67. vel 87. Episcopis Vienn. provinc. ante sine.*

## TITULUS XXX.

*SYNODUS PROVINCIALIS SINGULIS ANNIS SALTEM SEMEL COGATUR.*

## CAPUT I.

**S**ingulis annis bis in unaquæque provincia synodus omnium Episcoporum ejus provinciæ fiat. Ab eis inquiratur de excommunicatis a singulis Episcopis, an affectu potius, quam ex justa causa excommunicati sint, & de aliis rebus. Si merito, ab omnibus fervetur excommunicatio, quoad eisdem mitior sententia placeat. Fiant autem synodi altera ante quadragesimam, ut omni contentione sublata munus Deo mundum offeratur, altera tempore autumnii. *Nicæn. c. 5. Aquisgr. cap. 42. Tribur. cap. 2. Burch. lib. 11. c. 36. Ivo part. 14. c. 100. decr. Ans. lib. 11. cap. 168. in addit.*

## CAPUT II.

In aliquibus provinciis concilia Episcoporum non fiunt, & ita negligitur correctio multarum rerum ecclesiasticarum. Itaque secundum canones sanctorum Patrum bis singulis annis in unaquæque provincia Episcopi conveniant, ubi Metropolitanus voluerit, ut corrigantur, quæ emerferint. Qui non convenerint, cum sani in suis sedibus sunt, neque excusatione, aut alia necessaria causa impediuntur, fraterne admoneantur. *Chalc. 19. Capit. lib. 1. c. 13. Ivo part. 4. c. 243. decr. Ans. lib. 6. c. 199.*

## CAPUT III.

Cum canon sit, ut bis annis singulis in unaquæque provincia in conventu Episcoporum canonicæ quæstiones fiant, ob aliquas difficultates sextæ synodi Patres semel singulis annis fieri voluerunt.

*Dist. 92. Si quis, c. 8.*

*11. q. 3. c. 73. Servetur.*

*Dist. 18. Habeatur. c. 3.*

*Dist. 18. c. 6. Pervenit.*

*Dist. 18. Quoniam. 7.*



luerunt, quod nos renovamus. Si quis magistratus hoc prohibeat, excommunicetur. Si quis Metropolitanus negligat facere sine aliqua causa necessaria, canonicis pœnis subiiciatur. *Nicæn. II. c. 6. Ivo part. 5. c. 373. decret. Vide Trull. 8.*

CAPUT IV.

*De accus. c. 25. Gregor. IX. c. 5. cod. tit. in 4. collect.* Sicut olim a sanctis Patribus noscitur institutum, metropolitani singulis annis cum suis suffraganeis provincialia non omittant concilia celebrare. In quibus de corrigendis excessibus, & moribus reformandis, præsertim in clero, diligentem habeant cum Dei timore tractatum. Canonicas causas, & maxime, quæ statuta sunt in hoc generali concilio relegentes, ut eas faciant observari debitam pœnam transgressoribus infligendo. Ut autem id valeat efficacius adimpleri, per singulas diœceses statuunt idoneas personas, providas videlicet, & honestas, quæ per totum annum simpliciter, & de plano, absque ulla jurisdictione, sollicitè investigent, quæ correctione, vel reformatione sint digna, & ea fideliter perferant ad Metropolitanum, & suffraganeos in concilio subsequenti, ut super his, & aliis, prout utilitati, & honestati congruerit, provida deliberatione procedant, & quod statuerint, faciant observari publicantes ea in Episcopalibus synodis annuatim per singulas diœceses celebrandis. Quisquis autem hoc salutare statutum neglexerit adimplere, a suis beneficiis, & executione officii suspendatur, donec per superioris arbitrium ejus suspensio relaxetur. *Inn. III. in conc. gen. Lat. c. 6.*

CAPUT V.

*De Judæis c. 16. Gregor. IX. c. 2. cod. tit. in 4. collect.* Si quis officium publicum Judæis commiserit, per provinciale concilium, quod singulis præcipimus annis celebrari, monitione præmissa, distributione, qua convenit, compescatur. *Inn. III. in conc. gen. Later. c. 69.*

CAPUT VI.

Bis in anno synodus Episcoporum fiat, & inter se dogmata religionis inquirant, & incidentes ecclesiasticas controversias dissolvant quarta hebdomada Pentecostes, & XII. die Hyperberetæi ( *IV. Id. Oct. L.* ) *Ap. 37. G. 38. L.*

CAPUT VII.

*2. q. 6. c. 3. Omnis.* Si difficiles causæ, aut majora negotia orta fuerint, ad majorem sedem referantur. Et si illic facile discerni non potuerint, aut juste terminari ubi fuerit summorum congregata congregatio, quæ per singulos annos bis fieri solet, & debet, &c. *Anacl. ep. 1. ante fin.*

CAPUT VIII.

Quia saluberrime a sanctis Patribus constitutum est, binos in annis singulis Episcoporum debere esse conventus, terni semper ex vobis ad diem III. Kal. Oct. Romam fraterno concilio sociandi occurrant, &c. *Leo ep. 62. alias ep. 4. c. 7. ad Episcopos Sicilia.*

CAPUT IX.

*Dist. 18. c. 2.* De conciliis Episcopalibus non aliud judicamus, quam sancti Patres salubriter ordinarunt, ut scilicet bini conventus per annos singulos habeantur, in quibus de omnibus querelis, quæ inter diversos Ecclesiæ ordines nasci assolent, judicetur. *Leo ep. 82. c. 7. ad Anast. Thessal. Burch. Tom. V.*

*lib. 1. c. 43. Ivo lib. 4. tit. 2. c. 1. pan. c. part. 4. c. 241. decret.*

CAPUT X.

Ob hoc Patres providentia, qua Spiritus sanctus cultores suos compungere dignatus est, incitati, bis in anno per parochias singulas concilia haberi docuerunt, ut in unum juxta salubris institutionis dogmata congregati, pro ecclesiasticis causis tractandis libere convenirent, &c. De conveniendo bis in anno, notum est sanctos canones constituisse, & præfinitum quidem, si possibile est, inviolabiliter convenit custodiri. Sed si aut temporum necessitas, aut emergentes causæ hoc non patiuntur impleri, semel saltem, quamvis non licuerit, sine ulla excusatione præcipimus convenire. *Hormisd. epist. 4. cap. 3. ad Episcopos Hispania.*

CAPUT XI.

Quia de habendo bis in anno concilio, Patrum sit regulis statutum, non latet: sed ne forte aliqua impleri hoc necessitas non permittat, semel tamen sine excusatione aliqua decernimus congregari, ut expectatione concilii nihil pravum, nihil præsumatur illicitum. *Greg. lib. 7. registr. epist. 108. vel 110. indict. 2. ad Syagrium, & Ætherium, & alios Episcopos, post med. Vide eund. lib. 12. registr. epist. 31. ad Felicem Episcopum, in fine.*

CAPUT XII.

Catholica, & sanctorum Patrum jubet auctoritas, ut bis in anno pro salute populi Christiani, seu exhortatione adoptionis filiorum, synodalia debeant celebrari, & causarum canonicarum examinatio provenire, &c. in quo vobis loco ad celebranda concilia convenire ( *Bonifacius* ) mandaverit, veniatis, &c. *Greg. III. ep. 3. in princ.*

CAPUT XIII.

Vice nostra volumus, ut omni anno apto tempore in Erancorum provincia concilium debeas celebrare, ut frequentia sacerdotum, sive institutis sacrorum canonum mediantibus, illic quid adversum nullo modo audeat pullulare, &c. *Zachar. epist. 4. ad Bonifacium Episcop. in fin.*

CAPUT XIV.

Propter ecclesiasticas necessitates, & controversiarum dissolutiones, recte placuit synodos Episcoporum in singulis provinciis bis in anno fieri post tertiam hebdomadam Paschatis; ita ut quarta hebdomada Pentecostes synodus fiat, commemoratione Metropolitanæ, qui provinciales admoneat. Altera synodus fiat Id. Oct. hoc est, x. die Hyperberetæi: ut in his synodis presbyteri, & diaconi veniant, & omnes, qui injuria se affectos dicunt, a synodo judicentur. Non vero licet synodos fieri, nisi ab his, quibus creditæ sunt Metropoles. *Antioch. 20. Vide Mart. Brac. cap. 18. Troslejan. in princ. Capitul. lib. 1. cap. 13. Burch. lib. 1. c. 44. Ivo lib. 4. tit. 2. cap. 3. & 4. panorm. c. part. 5. c. 154. decr.*

CAPUT XV.

Juxta Nicænos canones propter ecclesiasticas causas, quæ inveteratæ sæpe ad perniciem populi feruntur, singulis annis synodus convocetur, ad quam qui primas sedes in provinciis habent,

ex suis synodis duos, vel amplius, quos elegerint, Episcopos legatos eligant, & mittant, ut major sit auctoritas ex tali congregatione. *Carth. 18. G. Carth. III. c. 2. L.*

## C A P U T XVI.

In Hipponensi synodo definitum est, ut singulis annis synodus totius Africae fiat, non solum Carthagine, sed per diversas provincias ordine suo: quod saepe factum est in Numidia, & in Byzacio. Deinceps non sit necesse, sed quotiens communis necessitas coget, per totam Africam datis litteris, ut in hanc provinciam veniant, aut ubi necesse sit, si necessitas non est communis, causae in suis provinciis judicentur. *Carth. 96. 97. G. Mil. 9. L. Afric. 62. L.*

## C A P U T XVII.

Secundum antiquam consuetudinem, &c. bis in anno (*Episcopi*) conventus agant, &c. *Regiens. cap. 7.*

## C A P U T XVIII.

Synodum secundum constituta Patrum annis singulis placuit congregari. *Agath. 71.*

## C A P U T XIX.

Si similibus deinceps paginis, pro salubritate ecclesiastica, ac remediis, congregare conventus voluerimus, constituamus, ut nullus conventus, sine alterius conventus denuntiatione solvatur. Itaque sequenti anno, &c. XV. Kal. Nov. in Arausico territorio conventum habeamus, &c. *Araus. 29.*

## C A P U T XX.

Cuncti Metropolitanus de comprovincialibus suis in provincia sua annis singulis synodum debeant congregare; ut dum in unum se fraternitas injungit, semper & censura teneatur, & charitas. *Aurel. IV. cap. 36.*

## C A P U T XXI.

Bis ad synodum annis singulis Metropolitanus, & comprovinciales sui in locum, quem deliberatio Metropolitanus elegerit, Deo propitiantes conveniant: aut si necessitas fuerit inevitabilis, sicut praecipit auctoritas, vel semel in anno, sine cujuslibet excusatione personae, id est, Regiae, vel privatae, sive cujuscumque utilitatis obstaculo, praeter infirmitatis certissima labore preventum, nullius occasione velaminis habeat unusquisque concursus. Sed neque per impedimentum ordinationis Regiae, neque sub occasione utilitatis, aut causae propriae debeat a concilio separari, Apostolo praedicante: *Quis nos separabit a charitate Christi? tribulatio, an angustia, an persecutio, an fames, an nuditas, an periculum, an gladius?* &c. *Turon. II. c. 1.*

## C A P U T XXII.

In omnibus Patrum conciliis praecipue habetur scriptum, ut intra anni circulum unusquisque Metropolitanus Episcopus junctis in unum locum comprovincialibus suis, intra provinciam suam studeat habere concilium, ut aut si qua accesserint, charitatis emendentur studio, aut si pax Regalis, vel disciplina in cunctis Deo adjuvante permanerit, auctore bonorum omnium Deo, de charitate, & praesentia gratulentur, &c. *Aurel. V. c. 22.*

## C A P U T XXIII.

Praecipit haec sancta, & universalis synodus, ut stante priorum auctoritate canonum, quae bis in anno praecipit congregari concilia, consulta itineris longitudine, & paupertate ecclesiarum Hispaniae, semel in anno, in loco, quem Metropolitanus elegerit, Episcopi congregentur. Judices vero locorum, aut auctores fiscalium patrimoniorum, ex decreto domini nostri Reccardi Regis simul cum sacerdotum concilio, autumnali tempore die K. Nov. in unum conveniant, ut discant, quam pie, juste, & humaniter cum populis agere debeant: nec injustis vestigialibus, & immoderatis exactionibus eos premant, &c. A sacerdote, & senioribus deliberetur, quid per provincias praestare debeant Judices, si ad concilium non venerint. Concilium vero non solvatur, nisi prius locum elegerint, quo succedente tempore iterum ad concilium conveniatur, ut Metropolitanus non litteras destinet pro congregando concilio, si in priore tempore, & locus denuntiatur. *Tolet. III. cap. 18.*

## C A P U T XXIV.

Decretum est praecipis canonibus, semel in anno fieri concilium, ubi elegerit Metropolitanus Episcopus. *Emerit. c. 7.*

## C A P U T XXV.

Antiquorum Patrum juribus in omnibus custoditis, ad synodum post triennii tempus omnes conveniant, ut de alterna praesentialiter \* sospitate exhilarati, causarum exurgentium tam divinae religionis, quam humanae necessitatis discutiant, & omnibus justum, aequumque finem imponant. Et hoc adimplere sollicitudinis sit Metropolitanus Lugdunensis Episcopus una cum dispositione magnifici Principis nostri, prius designantis locum mediterraneum, ad quem omnes Episcopi sine labore alacres congregentur. *Matisco. II. cap. 20.*

## C A P U T XXVI.

Nulla pene res disciplinae mores ab Ecclesia Christi magis depolit, quam sacerdotum negligentia, qui contemptis canonibus ad corrigendos ecclesiasticos mores synodum facere negligunt. Ob hoc a nobis universaliter definitum est, ut quia juxta Patrum antiqua decreta, bis in anno difficultas temporis fieri concilium non sinit, saltem vel semel a nobis celebretur. Ita tamen, ut si fidei causa est, aut quaelibet alia Ecclesiae communis, generalis totius Hispaniae, & Galliae \* synodus convocetur. Si vero nec de fide, nec de communi Ecclesiae utilitate tractabitur, speciale erit concilium, prout uniuscujusque provinciae Metropolitanus elegerit peragendum esse. Omnes autem, qui causas contra Episcopos, ac judices, ac potentes, aut contra quoslibet alios habere noscuntur, ad idem concilium concurrant, & quaecumque examine synodali a quibuslibet prave usurpata inveniuntur, Regii executoris instantia justissime his, quibus jura sunt, reformentur. Ita ut pro compellendis iudicibus, vel saecularibus viris ad synodum Metropolitanus studio quidam executor a Principe postuletur. Quintadecima autem Kalend. Jun. congreganda

Rom. 8. f.

\* principa-  
liter.

\* Gallia.

est in unaquaque provincia synodus. *Tolet. IV. cap. 3.*

CAPUT XXVII.

Priscis canonibus cavetur, ut Metropolitanus cum eorum comprovincialibus, per singulos annos debeant in synodali conjungi Deo propitiantes concilio, &c. *Cabilon. 1.*

CAPUT XXVIII.

Patris institutionibus obsequentes omni anno ad peragendam celebritatem concilii in Metropolitana sede, tempore, quo Principis, vel Metropolitanus electio defuerit, omnes provinciarum Pontifices adfint. Quisquis Episcoporum, excepta inevitabili causa, se absentaverit, unius anni erit excommunicatione plerendus. Quod si absque celebratione concilii, anni unius metas transferit, omnium in commune Pontificum Carthaginis provinciarum superiorum censuram sententiam obnoxius retinebit, id est, si nulla eum impediens Principis potestate, vel infirmitate, aut inevitabili causa, sed solius propriæ voluntatis libitu sese ad celebrandum concilium non collegerit. *Tolet. XI. cap. 15.*

CAPUT XXIX.

Bis in anno synodus congregetur, sed quia diversa impediunt, placuit omnibus in communi, ut Kal. Aug. in loco, qui appellatur Clofaes hoc semel in anno congregetur. *Angl. 7.*

CAPUT XXX.

Renovamus canonem jubentem synodos fieri singulis annis, ubi Metropolitanus voluerit: si propter barbarorum incursiones, & alias causas non possunt bis fieri, statuimus, ut semel fiat synodus Episcoporum, ubi Metropolitanus voluerit, ubi omnia ecclesiastica negotia terminentur. A festo Paschatis, & per totum Octob. qui presentis non venerint, dum sani sunt, & necessitas, aliave causa non excusat, fraterne corripantur. *Trull. 8. Vide Nicen. II. c. 6.*

CAPUT XXXI.

Placuit huic sancto concilio, ut juxta priorum Episcoporum singularum provinciarum canonum instituta, annis singulis in unaquaque provincia Kal. Nov. concilium celebraturi conveniant. Quisquis Kal. Nov. pro celebratione concilii venire distulerit, excommunicationi debitæ subjacebit. *Tolet. XII. c. 12.*

CAPUT XXXII.

Statuimus per annos singulos synodum congregare, ut nobis presentibus canonum decreta, & Ecclesiæ jura restaurentur, &c. *Synod. Franc. Capitul. lib. 5. c. 2.*

CAPUT XXXIII.

Nos una cum consensu Episcoporum, sive sacerdotum, seu servorum Dei, & optimatum, eorum consilio decrevimus, ut annis singulis synodum renovare debeamus. *Synod. Sueffion. sub Pipino.*

CAPUT XXXIV.

Bis in anno synodus fiat. Prima synodus mense primo, quod est kalend. Mart. ubicumque Dominus Rex jussit, in ejus presentia. Secunda synodus kalend. Octobris, aut ad Sueffiones, vel alibi, uti in Martii kal. *Vern. sub Pipino. c. 4.*

CAPUT XXXV.

Si concilia, aliqua præpediente necessitate, bis fieri nequeunt, saltem in anno semel fiant. Quoniam si hæc semel, ut dictum est, in anno, per unamquamque provinciam celebrata fuerint, & honor ecclesiasticus vires ordinis sui obtinebit, & impudentia quorundam superbiorum clericorum, quæ passim auctoritate canonica calcata, auribus Imperialibus molestiam ingerit, cessabit, & impunitas diversorum flagitiorum, locum delitescendi, quem nunc habet, non habebit, & alia multa, quæ hæcenus secus quam ecclesiastica disciplina docet, inceserunt, ordinem suum servabunt. *Parisiens. sub Ludov. & Loth. lib. 1. cap. 26.*

CAPUT XXXVI.

Cum sacri canones bis in anno concilia celebrari jubeant, illud obnixè a vestra pietate deposcimus, ut saltem semel in anno libertas opportuni temporis concedatur, quod hæc ad honorem Dei, & utilitatem sanctæ Dei Ecclesiæ, multorumque correctionem congruenter, decenterque fieri possint, quoniam si hæc semel, &c. (ut in capite superiori). *Parisiens. sub Ludovico, & Lothario lib. 3. cap. 11.*

CAPUT XXXVII.

Ut Principes juxta decreta canonum, per singulas provincias saltem bis, aut semel in anno a Metropolitanis, & diocesanis Episcopis synodice conveniri concedant, quia quælibet confusio rerum temporalium dissolvere non debet collegium, & studium sacerdotum. *Melden. cap. 32.*

CAPUT XXXVIII.

Concilia Episcoporum, juxta antiquam Ecclesiæ observantiam, & studium catholicorum Principum, nullatenus omittantur, sed per singulas quasque provincias, saltem semel per annos singulos, cum eorum favore, & pia exhortatione celebrentur. In eorum quoque palatiis saltem semel intra biennium Episcoporum conventus agatur. Et quod secundum voluntatem Dei, juxta auctoritatem scripturarum, & sacrorum canonum, ipso Deo adjuvante, invenire potuerint, confidenter statuunt, & annuntiant. *Syn. Trullensis part. ult. cap. 7.*

CAPUT XXXIX.

Propter ecclesiasticas curas \*, & altercationum solutiones, bene placuit per singulas provincias bis in anno concilium fieri, convocante Metropolitanæ Episcopo omnes provinciales Episcopos, &c. *Mart. Bracon. cap. 18. Vid. Antioch. 20.*

TITULUS XXXI.

QUO PACTO CONCILIIUM PROVINCIALE PUBLICARI EXTRA LOCUM CONCILII DEBEAT.

CAPUT I.

Sicut olim a sanctis Patribus noscitur institutum, Metropolitanus singulis annis, cum suis suffraganeis provincialia non omittant concilia celebrare, &c. Et quod statuerint, faciant observari, publicantes ea in Episcopalibus synodis, annuatim per singulas dioceses celebrandis, &c. *Innocent. III. in concil. gener. Later. cap. 6.*

*Dist. 18. c. 15. causas.*

*De accusat. c. 25. Greg. IX. c. 5. eod. tit. in 4. coll.*

## CAPUT II.

Omnis Episcopus, qui convenit ad concilium, fidem suam chirographo confirmet, ut deinceps rediens ad parochiam suam compaginem nostræ salutationis plebi suæ innotescat, ut fide concilii declarata intemeratus ordo servetur. *Syn. Rom. cum CCLXXV. Episcopis sub Silvestro cap. 3.*

## CAPUT III.

*\* correctio.* Grandis populo datur emendationis correctio\*, si gesta synodalia, dū quandoque peraguntur, relatione Pontificum in suis parochiis publicantur. Et ideo [decernimus, ut dum in qualibet provincia concilium agitur, unusquisque Episcoporum admonitionibus infra sex mensium spatia omnes Abbates, presbyteros, diaconos, atque clericos, seu etiam omnem conventum civitatis ipsius, ubi præesse dignoscitur, nec non & cunctam diocæsis suæ plebem aggregare nequaquam moretur, quatenus coram eis publice omnia referata, de his, quæ eodem anno in concilio acta, vel definita extiterint, plenissime notiores efficiantur, &c. *Tolet. XVI. cap. 7.*

*Dist. 18. c. ult.*

## TITULUS XXXII.

## EPISCOPI VENIANT AD SYNODUM PROVINCIALEM.

Vide libro quarto titulo sexagesimo quinto.

## TITULUS XXXIII.

## QUI PRESBYTERI, ET ABBATES INTERSINT IN SYNODIS.

## CAPUT I.

**S**UB (*Apostolica*) auctoritate, & determinatione omnes Abbates Lombardiæ ad præfatum concilium invitamus, nullamque in hac obedientia ficticiam excusationem prætere admonemus, atque præcipimus. *Gregor. VII. lib. 1. registr. epist. 46.*

## CAPUT II.

Epistolæ tales per fratres a Metropolitano sunt dirigendæ, ut non solum e cathedralis ecclesiæ presbyteris, verum etiam de diocæsanis ad concilium trahant, & aliquos de filiis ecclesiæ sæcularibus adducere debeant. *Tarrac. 13. Burch. lib. 1. cap. 48. Ivo part. 5. cap. 158. decr.*

## CAPUT III.

Veniant ad synodum Metropolitanam, & alii Episcopi, vel Abbates, seu presbyteri, quos ipsi Metropolitanam ad se venire jusserint. *Vern. cap. 4.*

## CAPUT IV.

In ipsis conciliis adsint presbyteri, & diaconi, & omnes, qui se læsos existimant, & synodi experiantur examen: adsint etiam uniuscujusque Episcopi eruditi viri, quos ad Christi militiam, ejusque Ecclesiæ honorem, utilitatemque præparat, quatenus & ceteris ecclesiis noti sint, & studium, ac providentia Episcopi ad aliorum exempla manifesta fiant. *Paris. sub Ludov. & Loth. lib. 1. cap. 26.*

## CAPUT V.

Quando ad provinciale Episcoporum concilium ventum fuerit, unusquisque Rectorum scholasticos suos eidem concilio adesse faciat, ut suum solers studium circa divinum cultum omnibus manifestum fiat. *Paris. sub Ludov. & Loth. lib. 1. cap. 30.*

## CAPUT VI.

Residentibus in synodo venerabilibus Episcopis Hincmaro, &c. & quampluribus aliis sacerdotibus, & Abbatibus stantibus diaconibus, adstante quoque reliquorum graduum clero, &c. venit Sigloardus, &c. *Synod. apud S. Medardum in causa Hincmari, in principio.*

## TITULUS XXXIV.

## LAICI NON INTERSUNT IN CONCILIIS NON GENERALIBUS.

## CAPUT I.

**I**llud tamquam perosum quiddam ab auribus nostris repulimus, quod a quibusdam imperitis dicitur, non posse synodum absque Principali præsentia celebrari, cum nusquam sacri canones convenire sæculares Principes in conciliis sanxerint, sed solos Antistites, unde nec interfuisse illos synodis, exceptis conciliis universalibus invenimus. Neque enim fas est, sæculares Principes spectatores fieri rerum, quæ sacerdotibus Dei nonnumquam eveniunt. *Synod. VIII. CP. cap. 17. sub Hadr. II.*

## CAPUT II.

Serenissimus Rex (*Theodoricus*) taliter Deo aspirante respondit, in synodali esse arbitrio in tanto negotio sequenda præscribere, nec aliquid ad se, præter reverentiam, de ecclesiasticis negotiis pertinere, &c. *Synod. Rom. IV. sub Symmac. in med.*

*Dist. 17. c. 6. Concilia. §. Ad hæc.*

## CAPUT III.

Ubinam legistis Imperatores antecessores vestros in synodalibus conventibus interfuisse? nisi forsitan in quibus de fide tractatum est, quæ universalis est, quæ omnium communis est, quæ non solum ad clericos, verum etiam ad laicos, & ad omnes omnino pertinet Christianos. Vos autem non solum synodo in causa sacerdotis collectæ interfuistis, verum etiam numerosa sæcularium millia forte ad videndum ejus opprobrium aggregastis. *Nicol. ep. ad Mich. Imper. in med.*

*Dist. 96. c. 4.*

## CAPUT IV.

Theodosius minor sanctæ synodo scribens Ephesinæ primæ dicit: „ Deputatus est igitur „ Candianus magnificentissimus Comes strenuorum domesticorum transire usque ad sanctissimam synodum vestram, & in nullo quidem, quæ faciendæ sunt de piis dogmatibus quæstiones, seu potius expositiones, communicare. Illicitum namque est, eum, qui non sit ex ordine sanctissimorum Episcoporum ecclesiasticis intermisceri tractatibus, &c. Siquidem in tantum vestra sententia Præsulum precessit sententiam, ut non solum vestro sit iussu, a credita sibi ante omnem interrogationem, idem Antistes pulsus ecclesia, verum etiam postea in damnatione ipsius, sicut gesta illius lætrocinialis synodi, &c. indicant, quod nunquam, ni fallimur, aliquando fuit actum, primi, & ante omnes scripseritis Episcopos “. *Nicol. in eadem epistola ad Michael. Imperat. ante finem. Anselm. lib. 1. cap. 72.*

*Dist. 96. c. 7. Satis. §. 1.*

## CAPUT V.

Opportune instituendum credimus initio totius adunationis, ut trium dierum spatiis percurrerent.

rente jejunió, de mysterio sanctæ Trinitatis, vel aliis spiritualibus rebus, sive pro moribus sacerdotum corrigendis, nullo sæcularium assistente inter eos, habeatur collatio. *Tolet. XVII. cap. 2.*

CAPUT VI.

Has pias litteras ad tuam direximus claritatem, quatenus eos, qui præter nostram evocationem, aut permissionem suorum Episcoporum ibidem (*in concilio*) commorantur, clericos, sive intra hunc ordinem constitutos, sive aliqui eorum a propriis Episcopis sunt remoti, vel monachos, atque laicos quos nulla ratio ad concilium vocat, omni modo debeas de civitate, & ipsis locis expellere, &c. *Pulcheria Augusta ad Consularum Bithyniæ, ante Chalc.*

TITULUS XXXV.

RES OMNES MAGNÆ, ET ARDUÆ AD SYNODUM DEFERANTUR.

CAPUT I.

11. q. 3. Ser-  
vetur. 73.

DE his, qui communione privantur, seu ex clero, seu ex laico ordine ab Episcopis, per unamquamque provinciam sententia regularis obtineat, ut hi, qui abiciuntur, ab aliis non recipiantur, &c. Placuit, annis singulis bis in anno concilia celebrari, ut communiter simul omnibus Episcopis congregatis provinciæ discutiantur hujusmodi quæstiones. *Nican. cap. 5. Aquisgran. 42. Troslej. in princ. Burch. lib. 11. c. 36. Ivo part. 14. cap. 100. deer.*

CAPUT II.

Quidquid de comprovincialium Episcoporum causis [*loquitur de Metropolitanis*] suarumque ecclesiarum, & clericorum, ac sæcularium necessitatibus agere, aut disponere necesse fuerit, hoc cum omnium consensu comprovincialium agatur Pontificum, non aliquo dominationis fastu, sed humillima, & concordia omnium administratione, &c. *Nican. c. 61. apud Jul. ep. 2. c. 23. Hadr. ad Episcopum Med. c. 43. Capit. lib. 7. c. 358. & in additis c. 142.*

CAPUT III.

9. q. 2. c. 9.  
Non invita-  
ti.

In singulis provinciis synodus ejus provinciæ gubernet juxta Nicæna decreta. *CP. 2. G. 3. L. Vide Nic. c. 5. Hadr. c. 9. tit. Episc. Med. Isid. Merc. in proæm. conc.*

CAPUT IV.

Bis in anno synodus Episcoporum fiat, & inter se dogmata religionis inquirent, & incidentes ecclesiasticas controversias dissolvant, &c. *Ap. cap. 37. G. 38. L.*

CAPUT V.

2. q. 6. O-  
mnis. c. 3.

Si difficiles causæ, aut majora negotia orta fuerint, ad majorem sedem referantur. Et, si illic facile discerni non potuerint, aut juste terminari, ubi fuerit summorum congregata congregatio, quæ per singulos annos bis fieri solet, & debet, &c. *Anacl. epist. 1. prope fin.*

CAPUT VI.

Salva in omnibus Apostolica auctoritate quæcumque sunt ad religionis observantiam pertinentia, locis suis, & a suæ diceceseos synodis audiantur. *Pius ep. 2. in fin.*

CAPUT VII.

Has litteras de ratione paschali alterius anni

præscripti, &c. Sententiæ meæ exposui, atque edixi tenorem. Jam prudentiæ tuæ erit, consors mihi frater, cum unanimis confacerdotibus nostris hanc ipsam rem in synodo religiosissime tractare, ut si nihil dispositioni nostræ resultat, nobis plenissime, aperteque rescribas. *Innoc. ep. 11. ad Aurelium.*

CAPUT VIII.

Si causa aliqua major extiterit, ob quam necessarium sit fraternum advocare conventum, binos de singulis provinciis Episcopos, quos Metropolitanus crediderint esse mittendos, ad fraternitatem tuam venire sufficiat. Ira ut a præstituto tempore non ultra xv. dies, quo convenerint, retardentur. Si autem in eo, quod cum fratribus tractandum, definiendumve credideris, diversa eorum fuerit a tua voluntate sententia, ad nos omnia sub gestorum testificatione referantur, ut remotis ambiguitatibus, quod Deo placeat, decernatur. *Leo ep. 54. alias 82. ad Anast. Theff. cap. 10. & 11.*

CAPUT IX.

Salvo Romanæ Ecclesiæ in omnibus Primatu, manifestum est, quod illa, quæ sunt per unamquamque provinciam ipsius provinciæ synodus dispenseret, sicut in Nicæno constat decretum esse concilio. *Hadr. ad Ingelram. Episcopum Med. cap. 9. Vide CP. 2. G. 3. L. Capit. lib. 6. c. 287. Anf. lib. 3. c. 88.*

CAPUT X.

Episcopus ordinatus, qui negligit ire ad ecclesiam suam, excommunicatus sit, donec eat, aut perfecta synodus omnium Episcoporum in provincia sua definiat, quid de eo agendum sit. *Antioch. 17. [Vide Ap. 36. G. 37. L.] Si non sua culpa, sed populi, aliave de causa non eat, maneat in honore, & ministerio, sed abstineat a rebus ejus ecclesiæ, quoad perfecta synodus decernat, quid agendum sit. Antioch. 18. Mart. Brac. c. 10. & 11. Chalc. act. 12. G. 11. L. Burch. lib. 1. cap. 37. & 40. & 41. Ivo part. 5. cap. 148. & 151. & 152. decr. Anselm. lib. 6. cap. 41. & 200. Casar. lib. 3. cap. 60. Tarrac. lib. 6. cap. 68. & 69.*

CAPUT XI.

Si cogat necessitas vendere rem ecclesiasticam, consulatur Primas, qui cum consilio certi numeri Episcoporum, deliberet. Si urgeat necessitas, adhibeat Episcopus vicinos in testes, & curam habeat ostendere in synodo ecclesiæ necessitates, vel obnoxius sit Deo, & synodo, & alienus ab honore suo. *Carth. 26. G. Carth. V. c. 4. L. Ivo part. 3. c. 153. decr. Anf. lib. 3. c. 45.*

CAPUT XII.

Episcopis non licet vendere prædia ecclesiæ sine voluntate synodi, vel presbyterorum sine necessitate. *Carth. 33. G. Capit. lib. 7. c. 27. Burch. lib. 3. c. 178. Ivo part. 3. c. 239. decr. Anf. lib. 7. cap. 148. Casar. lib. 7. c. 70.*

CAPUT XIII.

Dies sancti Paschatis tempore synodi divulgatur. *Carth. 34. G. Afr. 1. L. Carth. III. cap. 41. L. Vide Carth. 52. G. & Carth. III. cap. 1. L.*

3. q. 6. c. 16.  
Neminem.  
§. 1. & 5. q.  
4. c. 2.  
§. Item Ha-  
dr.

Dist. 92. Si  
quis. c. 7.

Dist. c. 5. Si  
quis Epi-  
scopus, & c.  
Si quis or-  
dinatus. c. 4.

17. q. 4.  
Nullus. 39.

12. q. 2. c.  
51. Placuit.

## 246 Juris Pontificii Veteris Epitome

### CAPUT XIV.

Placuit, ut plebes, quæ nunquam habuerunt proprios Episcopos, nisi ex concilio plenario uniuscujusque provinciæ, & Primatis, &c. decretum fuerit, minime accipiant. *Afric. cap. 63. L. Carth. 101. G. Burch. lib. 1. cap. 33. Ivo part. 5. c. 145. decr.*

### CAPUT XV.

*7. q. 1. Episcopus. 37.* De translatione Episcopi in synodo Episcoporum pro utilitate ecclesiæ facienda. *Carth. IV. c. 27. Ivo lib. 3. tit. 6. c. 2. panorm. & part. 5. c. 125. decr.*

### CAPUT XVI.

*Dist. 65. c. Si quis. 8.* Si Episcopus intra duos menses coram Metropolitanano non compareat post ordinationem, in synodo increpatus a fratribus corrigatur. *Tarr. 5.*

### CAPUT XVII.

Quotiens secundum statuta Patrum sancta synodus congregatur, nullus Episcoporum aliquam prius causam suggerere audeat, quam ea, quæ ad emendationem vitæ, ad severitatem regulæ, ad animæ remedium pertineat, finiantur. *Arvern. 1. Burch. lib. 1. c. 58. Ivo lib. 4. tit. 2. c. 9. pan. & part. 5. c. 168. decr.*

### CAPUT XVIII.

*De consecr. d. 3. Placuit. 25.* Postquam omnia in concilio sacerdotum fuerint ordinata, observetur, ut superventurum ipsius anni Pascha, quo Kalend. die, vel quota luna debeat suscipi, a Metropolitanano Episcopo nuntietur, &c. *Brac. II. c. 9.*

### CAPUT XIX.

*17. q. 2. Si Episcopus. 73.* De consensu concilii sui Episcopus unam de parochitanis ecclesiis suis monasterium dicere potest, &c. *Toletan. III. cap. 4. Ivo part. 3. cap. 168. decr.*

### CAPUT XX.

*12. q. 2. Qui. 66.* Remuneratoria donatio Episcopi ad concilium provinciale deferatur, ut eorum conniventia confirmetur. *Tolet. IV. c. 36.*

### CAPUT XXI.

*\* concilii, f.* Propinqui morientis Episcopi nihil de rebus ejus absque Metropolitanano cognitione usurpare præsumant. Quod si is, qui recesserit, Metropolitanus fuerit, successoris ejus sententiam, aut concilium \* sustinebunt. *Tolet. IX. c. 7.*

### CAPUT XXII.

Quo plura emergunt in populo Dei noxia & Episcopali diligentia recidenda, ad hoc plures, & frequentius necesse est convenire Pontifices. Hac intentione confluximus ad memoratum locum, ut fida colloctione, quid nobis in tantis periculis, & tribulationibus agendum sit, sollicitè quæreremus, & Sancto spiritu demonstrante inveniremus. Ad hanc colloctionem vos præsertim evocatos non cucurrisse molestius tulimus. Decuerat enim, ut quorum est unum officium, par studium probaretur. *Syn. Fullensis in ep. ad quosdam Episcopos.*

### CAPUT XXIII.

Statuit sancta synodus, annitente pio Principe, ut idonei legati dirigerentur, qui singulorum locorum statum (*loquitur de Monasteriis*) sollicitissime perscrutarentur, & quæ ipsi per se non valerent corrigere, judicio proxime futuri concilii

revelarent. *Suession. synod. apud S. Medard. cap. 4.*

### CAPUT XXIV.

Sanctum, & Deo auctore celebratum generaliter, & sine ulla exceptione Nicænum præcipit concilium, ut, omnibus simul Episcopis provinciæ congregatis, discutiantur quæstiones necessariæ, & quod regulariter omnibus placuerit, in communionem hoc omnes, tam Metropolitanus, quam ceteri sequantur Episcopi. Simili modo & Antiochenum concilium, si qua sunt agenda, peragere jubet provinciales Episcopos sui consilio Metropolitanani, & Metropolitanum concilio Episcoporum provincialium, sicuti est ibidem designatum. *Concil. Trosl. in princ. Vide Nicæn. c. 4. Antioch. 20.*

### TITULUS XXXVI.

#### JUDICIA DE REBUS GRAVIORIBUS AD SYNODUM DEFERUNTUR.

### CAPUT I.

*11. q. 3. c. 73. Servetur.* Singulis annis bis in unaquaque provincia synodus omnium Episcoporum ejus provinciæ fiat. Ab eis inquiretur de excommunicatis a singulis Episcopis, an affectu potius quam ex justa causa excommunicati sint, & de aliis rebus. Si merito, ab omnibus servetur excommunicatio, quoad eisdem mitior sententia placeat. *Nicæn. cap. 5. Vide Tribur. cap. 2. Aquisgran. 42. Trosl. in princ. Burch. lib. 11. c. 36. Ivo part. 14. c. 100. decr.*

### CAPUT II.

Salvo in omnibus Romanæ Ecclesiæ privilegio, nullus Metropolitanus, absque ceterorum omnium comprovincialium Episcoporum instantia aliquorum, audiat causas eorum, quia irritæ erunt, immo & causam in synodo pro facto dabit. *Nicæn. LI. apud Julium epist. 2. cap. 14. Hygin. epist. 1. ante finem. Luc. epist. 1. cap. 4. Hadr. ad Episcop. Mediom. cap. 14. Capitul. lib. 7. cap. 106. & in addit. cap. 146. Burch. lib. 1. cap. 65. Ivo part. 5. c. 99. & 174. decr. Ans. lib. 2. cap. 22. in Rom.*

### CAPUT III.

Salva Apostolicæ Ecclesiæ auctoritate, nullus Episcopus extra suam provinciam ad judicium devocetur, sed evocatus ipse canonice in loco omnibus congruo, tempore synodali ab omnibus comprovincialibus Episcopis audiatur, qui concordem super eum, canonicamque proferre debent sententiam. Quoniam si hoc minoribus tam clericis, quam laicis concessum est, quanto magis de Episcopis servari convenit? *Nicæn. c. 54. apud Jul. epist. 2. cap. 17. Hadr. c. 18. ad Episc. Mediom. Capitul. lib. 7. cap. 314. Burch. lib. 1. cap. 170. Ivo part. 5. cap. 280. decret. Ans. lib. 3. cap. 88.*

### CAPUT IV.

Caveant judices Ecclesiæ, ne absente eo, cujus causa ventilatur, sententiam proferant, quia irrita erit, quippe & rationem pro actione reddent in synodo, & ut proditoris calumnia, nec eorum postea vox audiatur. *Nicæn. LXIII. apud Julium epist. 2. cap. 14. Vide Eleuth. epist. un. ante finem. Felix epist. 1. post princ. Hadrian. cap. 49. ad*

49. ad Episcopum Mediom. Capitul. lib. 6. cap. 279. *lib. 7. c. 319. Burch. lib. 16. c. 14. Ivo part. 6. c. 319. decr. Anselm. lib. 3. c. 28. Cesar. lib. 5. cap. 65. Tarrac. lib. 2. c. 58.*

CAPUT V.

Irritam esse injustam Episcoporum damnationem decernimus, & idcirco a synodo retractandam, ita ut oppressis ab omnibus in cunctis subveniatur causis. *Nicæn. LXVI. apud Jul. epist. 2. c. 27. Felix ep. 1. post princ. Hadr. cap. 54. ad Episc. Med. Carth. IV. c. 28.*

CAPUT VI.

Si non possint provinciales corrigere Episcopum, ad majorem synodum, quam illa fuit, perveniant. Et non ante instituaturs accusatio, quam se inscribant simili periculo subiacere, si quid in accusatione per calumniam obiiciant. *CP. 6. G.*

CAPUT VII.

Parœciæ rusticæ, vel prædia in sigulis ecclesiis ejus Episcopi permaneant, qui ea possidet, & gubernat. Si vero intra xxx. annos quæstio moveatur de eis, licet ei, qui se lædi putat, movere litem apud synodum provinciæ. *Chalced. c. 17. Trull. c. 25. Burch. lib. 3. c. 148. Ivo lib. 2. tit. 6. c. 1. panorm. *part. 3. c. 106. decr. Anselm. lib. 5. cap. 26.**

CAPUT VIII.

LECTA est definitio Episcoporum Orientis super depositione Photii, quæ conveniebat cum ea, quæ facta fuerat a synodo Rom. præsentè Nicolao Papa. *Syn. VIII. CP. act. 1. in med.*

CAPUT IX.

Joannes Antiochenus Episcopus in Ephesina synodo idcirco damnatus est, quia Cyrillum anterioris, id est Alexandrinæ sedis Antistitem damnare non metuit. Unde præfata universalis synodus ad Cælestinum summæ sedis nostræ Pontificem scribens, inter cetera dicit: „ Indignetur ergo tua religiositas competenter pro his, quæ facta sunt: si enim data fuerit volentibus licentia, & majores injuriis sedes afferre \*, & contra eos, in quibus non habent potestatem, contra leges, & contra canones proferre sententias, ibunt ad ultimam confusionem Ecclesiæ res.“ *Syn. Rom. sub Hadr. II. in allocutione 3. apud synod. VIII. gen. CP. act. 7. refert etiam Nic. ad Mich. Imp. ante med.*

CAPUT X.

Nos ad supplementum vestrum fratres, & coepiscopos nostros vocamus amplius, quam LXX. cum quibus hæc, quæ subter habentur inserta, regulariter tractando decrevimus, &c. Sancta synodus dixit: „ Hæc sunt, quæ deinceps propter malorum hominum insidias observari volumus“, &c. [ Si quis Episcopus ab illis accusatoribus, qui recipiendi sunt, fuerit accusatus, postquam ipse ab eis charitative conventus fuerit, ut ipsam causam emendare debeat, & eam corrigere noluerit, non olim, sed tunc ad summos Primate causa ejus canonice deferatur, qui in congruo loco infra ipsam provinciam tempore congruo, id est autumnali, vel æstivo, concilium regulariter convocare debebunt, ita ut ab omnibus ejusdem provinciæ Episcopis inibi audiatur, quo & ipse

regulariter convocatus, si eum aut infirmitas, aut alia gravis necessitas non detinuerit, adesse debet, quia ultra provinciæ terminos accusandi ante licentia non est, quam audientia rogetur, &c. Spoliatus Episcopus ab honorabili concilio redintegretur legali ordine. Præful vero cum omni honore statui pristino reddatur: & ipse dispositis, ordinatisque libere, atque secure diu suis tunc regulariter intra IV. vel V. aut VII. menses, juxta quod possibilitas ei fuerit, & non ante convocatus ad tempus concilio in legitimo, & canonico, veniat ad causam; & si ita juste videtur, accusantium propositionibus respondeat, &c. Quod [ si ægrotans fuerit Episcopus, aut aliqua eum gravis necessitas detinuerit, pro se legatum ad synodum mittat. Hæc fratres ad vestram, & omnium coepiscoporum opem, & defensionem in synodo unanimiter sunt decreta, &c. *Felix *part. 5. c. 161. *part. 5. c. 248. *part. 5. c. 292. decr. Anselm. lib. 3. cap. 88. Cesar. lib. 4. cap. 18.****

CAPUT XI.

Capitula quædam a sanctis Patribus, tam in Nicæna synodo, quam & in hac sede constituta ponamus, &c. [ Si Primate accusatores Episcoporum cum eis pacificare familiariter minime potuerint, tunc tempore legitimo eos ad synodum canonice convocatam, non intra angusta tempora, canonice convocent; & non prius, quam eis per scripta significant, quid eis opponitur, ut ad responsionem præparati adveniant. Nam si aut vi, aut timore ejecti, aut suis rebus spoliati fuerint, nec canonice evocari ad synodum possunt, nec respondere a æmulis debent, ante quam canonice restituantur, & sua eis omnia legaliter reddantur. *Felix II. *part. 5. c. 335. decr.**

CAPUT XII.

Si Episcopus legitime accusatus, & supradicto ordine ad concilium canonice convocatus fuerit, absque ulla trepidatione ire debet, & si ire non potuerit, pro se legatum ad synodum mittat, &c. Ille vero, qui vi aut timore a sede pulsus, aut suis rebus spoliatus fuerit, non prius vocetur ad synodum quam ei omnia legibus redintegrentur, &c. *Felix II. *part. 5. c. 8. pan. Anselm. lib. 3. c. 52.**

CAPUT XIII.

Quotiens Episcopus super certis accusatur criminibus, si tales fuerint accusatores, qui juste, & canonice recipi debeant, legitima in synodo suo in tempore congregata, ab omnibus canonice audiatur, qui sunt in provinciis Episcopi. *Felix II. *part. 5. c. 279. decr.**

CAPUT XIV.

Quamquam comprovincialibus Episcopis una cum eorum Metropolitanis, suæ provinciæ causas Episcoporum liceat charitative, & concorditer agitare, non tamen, sicut in prædicta (Nicæna)

3. q. 6. c. 11.  
11. q. 3.  
c. 35.

16. q. 3. c. 1.

afficere, f.

e. 2. de accus.  
Greg. IX. c.  
8. eod. tit. in  
1. coll.

3. q. 2. Si  
Episcopus.  
cap. 8.

5. q. 2. c. 1.

5. q. 2. c. ult.

te præsente (*Athanasii*) constitutum est synodo, licet definire absque Romani Pontificis auctoritate, &c. *Felix II. Syn. d. ep. 1. c. 18.*

## CAPUT XV.

Si fuerit ecclesiasticum negotium, apud Episcopos interveniente Primato, si quidem major causa fuerit, si vero minor, Metropolitano. Si vero fuerit sæculare, apud ejusdem ordinis viros, iudicio tamen Episcoporum terminetur, &c. Si autem difficiles causæ, aut majora negotia orta fuerint, ad majorem sedem referantur; & si illic facile discerni non potuerunt, aut iuste terminari, ubi fuerit summorum congregata congregatio, quæ per singulos annos bis fieri solet, & debet iuste, & Deo placite coram Patriarcha, aut Primato ecclesiastico judicentur, &c. *Anacl. epist. 1. in fin.*

2. 9. 6. O.  
mnis. 6. 3.

## CAPUT XVI.

Archiepiscopus nihil de Episcoporum causis, aut de aliis communibus juxta statuta Apostolorum, absque cunctorum illorum agat concilio, &c. *Anicet. ep. unic. ante med.*

9. 9. 3. 6. 5.

## CAPUT XVII.

Primates, & synodus Episcopo spoliato restituant, &c. *Steph. ep. 2. in princ. Capit. lib. 7. cap. 131. in addit. Burch. lib. 1. cap. 142. Ivo part. 5. cap. 255. decr.*

2. 9. 2. Nul-  
lus. 6. 3.

## CAPUT XVIII.

Episcopus aliter non debet audiri, aut judicari, nisi in præsentia omnium comprovincialium, & ab omnibus comprovincialibus Episcopis, quia ipsis absentibus, nec debet, nec potest. *Steph. ep. 2. in med.*

## CAPUT XIX.

Qualiter ad concilium veniatur, &c. qualiter spoliati restituti suorum amicorum, & ecclesiasticorum Patrum consiliis \* uti debeant, sufficienter ab Apostolis, eorumque successoribus, ac nostris prædecessoribus statutum esse putamus. *Cajus ep. 1. in princ. Ans. lib. 3. c. 45.*

\* conciliis.

## CAPUT XX.

Nullus Episcopus, nisi in legitima synodo, suo tempore Apostolica, aut regulari auctoritate convocata, super quibuslibet pulsatus criminibus audiatur, vel judicetur, ne innocens damnetur, aut perdat communionem. *Marcell. ep. 2. in med. Ivo part. 4. c. 240. decr.*

## CAPUT XXI.

Spoliatos Episcopos scias nec ad synodum comprovincialem, nec ad generalem posse vocari, nec in aliquo iudicio, ante quam cuncta, quæ eis sublata sunt, legibus potestati eorum reintegrentur, &c. tantum temporis spatium eis indulgeatur, quantum spoliati, vel expulsi esse videntur, ante quam ad synodum convocentur, & ab omnibus quibusque suæ provinciæ Episcopis audiantur, &c. In synodalibus Patrum decretis, & Regum edictis legitur statutum. [ Reintegranda sunt omnia, &c. ante accusationem, aut regularem ad synodum vocationem eorum. *Euseb. ep. 2. in fin. Vide Jo. I. ep. 1. Ivo lib. 4. tit. 6. cap. 4. Syn. panorm. part. 5. cap. 249. decret. Anselm. lib. 3. cap. 44. Syn. 51. Tarrac. lib. 2. cap. 49.*

2. 9. 2. In  
scripturis. 6.  
4.

3. 9. 2. Pri-  
us. 6. 6.

3. 9. 1. 6. 3.  
4.

## CAPUT XXII.

Discutere Episcopos, & summas ecclesiasticorum negotiorum causas, Metropolitano, una cum omnibus suis comprovincialibus, ita ut nemo ex eis desit, & omnes in singulorum concordent negotiis, licet, sed definire eorum, atque ecclesiasticarum summas querelas causarum, vel damnare Episcopos absque hujus sanctæ sedis auctoritate minime licet, &c. Nam ut nostis, synodum sine ejus auctoritate fieri non est catholicum, nec Episcopus, nisi in legitima synodo, & suo tempore Apostolica vocatione congregata definite damnari potest. *Damas. epist. 3. c. 2. Burch. lib. 1. c. 179. Ivo part. 5. c. 395. decr. Ans. lib. 2. c. 60. Tarr. lib. 2. c. 45.*

3. 9. 6. c. 6.

## CAPUT XXIII.

Tempus congruum prævideri oportet, quando uniuscujusque accusatæ personæ causa rectissime in medio producat, quatenus gravitatem ejus, consonantiamque contra Patrum decreta, vel synodorum confessionem prodi minime cognoscatur, &c. *Damas. d. ep. 3. ante med.*

## CAPUT XXIV.

Relatum est ad Apostolicam sedem, vos accusationes fratrum per scripta suscipere, &c. Quod factum corrigi rogamus, nec umquam prius per scripta [ eorum, qui accusantur, causam discutere, nisi per querelantium institutiones vocati, canonice ad synodum veniant, &c. *Dam. ep. 6. in princ. Ans. lib. 3. c. 47.*

5. 9. 2. c. 3.

## CAPUT XXV.

Si quæ causæ, vel contentiones inter clericos, vel inter laicos tam superioris gradus, quam etiam inferioris, fuerint exortæ, placuit, ut secundum synodum Nicænam, congregatis omnibus ejusdem provinciæ Episcopis iudicium terminetur, &c. Si autem majores causæ in medium fuerint devolutæ, ad sedem Apostolicam, sicut synodus statuit, & vetus \* consuetudo exigit, post iudicium Episcopale referantur. *Innoc. ep. 2. ad Victoric. c. 3. Isid. Mercator in prol. conc. Vid. Niccol. in ep. ad Carolum Regem inc. Quamquam. Rothad. Syn. in ep. ad Episc. Gallie inc. Quamvis singul. Capit. lib. 6. c. 287. Syn. lib. 7. c. 109. Ans. lib. 2. c. 53. Casar. lib. 5. c. 10. Tarr. lib. 1. c. 148.*

11. 9. 1. 2. 27.

## CAPUT XXVI.

Massiliensis ecclesiæ sacerdotem, qui dicitur in necem fratris taliter gratulatus, ut huic, qui ejus sanguine cruentatus advenerat, portionem cum eodem habiturus, occurreret, vestro eum audiendum collegio delegamus. *Cælest. ep. 2. c. 6. in fin. ad Episc. Gallie.*

\* beata.

## CAPUT XXVII.

Prius oportet omnia [ Episcopis spoliatis ] legibus reintegrari, & ecclesias, quæ sibi sublata sunt, cum omni privilegio suo restitui, & postmodum non sub angusti temporis spatio, sed tantum temporis spatium indulgeatur, quantum spoliati, vel expulsi esse videntur, antequam ad synodum convocentur, & ab omnibus quisque suæ provinciæ Episcopis audiantur. *Joan. ep. 1. post princ. Euseb. ep. 2. in fine. Ivo lib. 4. tit. 6. c. 7. panorm. Syn. part. 5. c. 249. decr. Ans. lib. 3. cap. 44. Syn. 51.*

3. 9. 2. c. 2.  
6.



CAPUT XXVIII.

Diff. 17.  
Multis. 6. 5.

Si in qualibet provincia ortæ fuerint quæstiones, & inter ipsius provincie Episcopos discrepare cœperit ratio, atque inter ipsos diffidentes non conveniat, ad majorem tunc sedem referantur. Et si illic facile, & iuste non discernuntur, ubi fuerit synodus regulariter congregata, canonicè, & iuste judicentur. *Pelagius II. epist. 1. in fine. Anselm. lib. 2. cap. 34.*

CAPUT XXIX.

Si clericus, vel laicus habuerit causam adversus Episcopum proprium, vel adversus alterum, aut Episcopus adversus quemquam, apud synodum provincie judicetur. *Hadrian. ad Episcop. Mediom. cap. 26. Capit. lib. 7. cap. 321.*

CAPUT XXX.

Lambertus Episcopus in Meldensi concilio excommunicatus est, tum pro aliis nefariis, tum pro eo, quod quinque clericos ad Romanam synodum ire, & de malitia ejus querimoniam volentes facere, captione pessima afflixit. *Gregor. VII. lib. 9. registr. epist. 34. ante medium.*

CAPUT XXXI.

Si quis excommunicatum alterius sive clericum, sive saecularem recipere post interdictum præsumpserit, noverit se reum fraternitatis factum, causam in concilio redditurum. *Arel. II. c. 8.*

CAPUT XXXII.

Episcopi sui, f.

Si quis Episcopus suæ sententiæ non acquiescit, synodi legibus audiendum. *Arel. II. c. 29.*

CAPUT XXXIII.

Si liceat (Episcopos) vel aliquos etiam minorum graduum clericos, nisi canonicè tempore legitimo vocatos, aut sine legitimis accusatoribus a suis sedibus ejectos, aut suis spoliatos rebus vocare ad synodum, vel damnare, quia legimus eos non posse canonicè ad synodum, ante suam diu tenendam, & gubernandam, viribus scilicet pleniter resumptis, restitutione, suisque omnibus sibi legaliter restitutis integerrime, vocari, aut ut veniant ad synodum, nisi sponte voluerint, imperari. *Steph. & alii ad Damas. in med.*

CAPUT XXXIV.

De injustitia, vel iniquitate excommunicationis proximæ synodo reservetur. *Araus. II.*

CAPUT XXXV.

6. 9. 4. Si quis. c. 1. 2.

Si quis Episcopus de aliquibus criminibus judicetur, deinde contingat discordare de eo Episcopos ejus provincie, aliquibus noxium esse censentibus, placuit ut de tota re Metropolitanus a vicina provincia alios vocet, qui controversiam dissolvant una cum eis, qui ex provincia sunt. *Antioch. 14. Si omnes Episcopi ejus provincie in eadem sententia sint, ab aliis non judicetur. Antioch. 15. Mart. Brac. 13. Burch. lib. 1. cap. 150. Ivo part. 5. cap. 263. decr. Anselm. lib. 5. cap. 77. & 78. in addit.*

CAPUT XXXVI.

seu Vicariorum, f.

Clerico, nisi ex permisso Episcopi sui, servorum suorum saecularia judicia adire non liceat. Sed si fortasse Episcopi sui iudicium cœperit habere suspectum, aut ipsi de proprietate aliqua adversus ipsum Episcopum fuerit nata contentio, aliorum Episcoporum audientiam, non saecularium

Tom. V.

rium potestatum debet ambire, aliter a communionem habeatur alienus. *Venet. cap. 9.*

CAPUT XXXVII.

Si quis superbia elatus officium suum indignatione quacumque implere noluerit, juxta statuta priora, laica communionem contentus\*, & ab ordine depositus tamdiu habeatur, quamdiu præsentem Episcopo satisfecerit poenitentia, &c. De quibus si querela procedat, officium agens recurat ad synodum. *Arel. III. cap. 19.*

\* a communionem retentus.

CAPUT XXXVIII.

Cum in synodum ventum fuerit, in præsumptores, juxta personarum, & ordinum qualitatem, a Pontificibus, qui tunc in unum collecti fuerint, vindicetur. *Arel. III. cap. 2.*

11. 9. 1. Si quis. 26.

CAPUT XXXIX.

Si Metropolitanus a quocumque comprovinciali Episcopo bis fuerit in causa propria appellatus, & eum audire distulerit, ad proximam synodum, quæ constituetur, negotium suum in concilium licentiam habeat exerendi, & quidquid pro justitia a comprovincialibus suis statutum fuerit, studeat observare. *Arel. V. cap. 17. in fin.*

CAPUT XL.

Si quid inter fratres, id est coepiscopos nostros contentions ortum fuerit, si de una provincia sunt, Metropolitanus cum comprovincialibus suis iudicio sint contenti. *Lugd. cap. 1.*

CAPUT XLI.

Si talis fuerit immanitas causæ, ut eam solus Metropolitanus definire non valeat, advocet secum unum, vel duos coepiscopos. Quod si & ipsi dubietas fuerit, conciliabulo definito, diem, vel tempus instituant, in quo universi rite collecti fratris sui, & coepiscopi causas discutiant, & pro merito, aut iustificent, aut culpent. *Matis. II. cap. 9.*

CAPUT XLII.

Omnes, qui causas adversus Episcopos, ac iudices, ac potentes, aut contra quoslibet alios habere noscuntur, ad idem concilium concurrant, & quæcumque examine synodali a quibuslibet prave usurpata inveniuntur, Regii executoris instantia iustissime his, quibus jura sunt, reformentur, ita ut pro compellendis iudicibus, vel saecularibus viris ad synodum, Metropolitanus studio quidam exequutor a Principe postuletur. *Toler. IV. cap. 3.*

CAPUT XLIII.

Confinitimi hostium sacerdotes, &c. quodlibet mandatum ad gentem extraneam occulte accipere, vel dirigere non præsumant. Qui autem deprehenditur, aut convincitur denuntiatus Principi apud concilium, condigna animadversio multabitur. *Toler. IV. cap. 29.*

CAPUT XLIV.

Visum nobis fuit, ut quia ordo canonicus docet, ut in ipsis conciliis adsint presbyteri, & diaconi, & omnes, qui se laesos existimant, & synodi experiantur examen, ut adsint etiam uniuscujusque Episcopi eruditi viri, quos ad Christi militiam, ejusque Ecclesie honorem, utilitatemque præparat, quatenus & ceteris Ecclesiis noti sint, & studium, ac providentia Episcopi, & aliorum

exempla manifesta fiant. *Parisiens. sub Ludovico, & Lothar. lib. 1. cap. 26.*

TITULUS XXXVII.  
SYNODUS JUDICAT INTER EPISCO-  
POS, ET CLERICOS.

CAPUT I.

11. 9. 1. c. 47. **S**I clericus cum suo, vel alieno Episcopo con-  
troversiam habet, apud synodum provin-  
ciae judicetur. *Chalcedonens. 9. Vide Aquisgr.  
cap. 86. Nicol. in epist. ad Mich. Imp. ante med.  
Hadr. Papa cap. 26. ad Episc. Mediom. Capit.  
lib. 7. cap. 321. Ivo lib. 6. cap. 360. decr. Tarr.  
lib. 1. cap. 148.*

CAPUT II.

Quicumque presbyter, aut diaconus a proprio  
Episcopo depositus fuerit propter aliquod cri-  
men, &c. potestatem habeat ad Metropolitanam  
ipsius provinciae concurrere, &c. Metropolita  
vero ille libenter suscipiat hujusmodi, & advocet  
Episcopum, qui deposuit, vel alio modo cleri-  
cum laetit, & apud se cum aliis etiam Episcopis  
negotii faciat examen, ad confirmandam scilicet  
sine omni suspitione, vel destruendam per gene-  
ralem synodum, & multorum sententia clerici  
depositionem, &c. *Syn. VIII. CP. sub Hadr. II.  
cap. 26.*

CAPUT III.

1. 9. 7. Si A suo Episcopo excommunicatus, si ab eo-  
quis. 6. 22. dem receptus non fuerit, non ante ab aliis susci-  
11. 9. 3. Si piatur quam synodo facta comparens se expur-  
quis. 6. 2. get, & si persuaserit, a synodo aliam sententiam  
consequatur. Idem in laicis, presbyteris, & dia-  
conis, & clericis sit. *Antiochen. 6. Vide Nicen.  
5. Aquisgr. 72. Mart. Brac. 36. Burch. lib. 11.  
cap. 37. Ivo lib. 5. tit. 3. cap. 21. panorm. & p.  
14. cap. 27. & 101. decr. Deusd. cap. 4.*

CAPUT IV.

6. 9. 2. c. 1. Episcopus si clerico, vel laico crimen impo-  
suerit, deducatur ad probationem in synodum.  
*Carth. IV. cap. 29. Caesar. lib. 4. cap. 90.*

CAPUT V.

11. 9. 3. c. 30. Clericus, qui Episcopi circa se distractionem  
injustam putat, recurrat ad synodum. *Carthag.  
IV. cap. 66.*

CAPUT VI.

Si quis Episcopi sui sententiae non acquiescit,  
recurrat ad synodum. *Vasens. 5.*

CAPUT VII.

Si quis clericorum circa se distractionem Epi-  
scopi sui putat injustam, juxta antiquas consti-  
tutiones recurrat ad synodum. *Aurel. III. cap. 20.*

CAPUT VIII.

15. 9. 7. c. 1. Juxta priscorum Patrum decretum, nullus  
& ult. Episcopus sine concilii examine deicere presby-  
terum, vel diaconum potest, &c. *Hispalens. II.  
cap. 6.*

CAPUT IX.

Si quilibet laicorum, vel clericorum, contra  
Episcopum, vel alicujus ordinis clericum aliquid  
queritur, noverint nos paratos & legitimam pra-  
bere audientiam, & si quid perperam gessisse  
probatum fuerint, debita animadversione punire.  
*Ticin. sub Lud. II. cap. 3.*

TITULUS XXXVIII.

SYNODI EST PUNIRE EPISCOPOS,  
PRESBYTEROS, ET RELI-  
QUOS CLERICOS.

CAPUT I.

3. 9. 6. c. 5. **P**lacuit, ut [accusatus, vel judicatus a com-  
provincialibus in causa Episcopus licenter  
appellet, & adeat Apostolicae sedis Pontificem,  
qui aut per se, aut per vicarios suos ejus retra-  
ctari negotium procuret, & dum iterato judicio  
Pontifex causam suam audit\*, nullus alius in  
ejus loco ponatur, aut ordinetur Episcopus. *Ni-  
can. cap. 19. apud Jul. epist. 2. cap. 3. Victor.  
epist. 1. cap. 3. Xystus II. epist. 1. in fin. Capit.  
lib. 7. cap. 155. in addit. Burch. lib. 1. cap. 144.  
& cap. 176. Ivo lib. 4. tit. 12. cap. 2. panorm.  
& part. 5. cap. 4. & cap. 257. decr. Anselm. lib.  
2. cap. 11. Caesar. lib. 5. cap. 60.*

CAPUT II.

Synodo facta de canonicis, & Evangelicis ne-  
gotiis, oportet Episcopos curare servari manda-  
ta Dei, &c. non autem liceat Metropolitanano ju-  
mentum, vel speciem aliquam exigere ab aliquo  
Episcopo suo: si convincatur, reddat quadru-  
plum. *Nican. II. cap. 6. Ivo part. 5. cap.  
373. decret.*

Distinct. 18.  
Quonia. 7.

CAPUT III.

Si Episcopus accusetur de aliqua re a fide di-  
gnis, vocetur ab Episcopis. Si venerit, & confes-  
sus fuerit, poenitentia compertens definiatur. Si  
vocatus non paruerit, iterum vocetur duobus  
Episcopis ad eum missis. Si ne tum quidem tertio  
vocetur duobus rursus Episcopis ad eum missis.  
Si vero etiam tum eos contemnat, neque compa-  
reat, synodus definiat in eum, quod arbitrabitur  
oportere, ne fugiendo judicium, lucrari videatur.  
*Ap. 74.*

CAPUT IV.

5. 9. 4. c. 2. & 3. 9. 8. c. 2. & 3. **D**uodecim iudices quilibet Episcopus accusa-  
tus, si necesse fuerit, eligat, a quibus ejus causa  
juste judicetur, nec prius audiatur, aut excom-  
municetur, vel judicetur, quam ipsi per se eligan-  
tur, & regulariter vocatus ad suorum primo con-  
ventum Episcoporum per eos ejus causa juste au-  
diatur, & rationabiliter discernatur. Finis vero  
ejus causae ad sedem Apostolicam deferatur, ut  
ibidem terminetur. *Zeph. epist. 1. ante med. Ivo  
part. 5. cap. 245. decr. Anselm. lib. 3. cap. 41.  
Caesar. lib. 5. cap. 41. Tarrac. lib. 2. cap. 52.*

Judices.

CAPUT V.

Nullus Episcopus, nisi in legitima synodo, suo  
tempore Apostolica auctoritate convocata, su-  
per quibuslibet criminibus pulsatus, audiatur,  
vel judicetur. *Marcellus epist. 1. in princ. & e-  
pist. 2. in med. Ivo part. 4. cap. 240. decr. An-  
selm. lib. 2. c. 7.*

CAPUT VI.

Nullus Episcopus, nisi in legitima synodo, suo  
tempore, Apostolica, aut regulari \* auctoritate \* regali, &  
convocata, super quibuslibet pulsatus crimini-  
bus audiatur, vel judicetur, ne innocens damnetur,  
aut perdat communionem. *Marcellus ep. 2.  
in med. Ivo part. 4. c. 240. decr.*

CA-

CAPUT VII.

5. 7. 4. c. 1. In Nicæna synodo statuerunt (Patres) ut [ nullus Episcopus, nisi in legitima synodo, & suo tempore Apostolica auctoritate convocata, super quibusdam criminationibus pulsatus audiat, id est, judicetur, vel damnetur. Sin aliter præsumptum a quibusdam fuerit, in vanum deducatur, quod egerint, nec inter ecclesiastica ullo modo reputabitur. *Julius ep. 1. in med. Vide Hadr. ad Episcopum Mediom. c. 3. Capitul. lib. 6. c. 287. th. 4. & lib. 7. c. 150. in addit. Ivo ep. 239. ad Guidobaldum Antisiodoren. Ep.*

CAPUT VIII.

3. 9. 2. c. 1. Episcopus, nisi in legitima synodo, & suo tempore Apostolica vocatione congregata, definite damnari non potest, &c. [ Vocatio ad synodum juxta decreta Patrum, canonica ejus, qui impetitur, tam sua præsentia, quam & scriptis, atque apocrisariis per spatium fieri debet congruum, atque canonicum. Quia nisi canonicè vocatus fuerit suo tempore, & canonica ordinatione, licet venerit ad conventum, quacumque necessitate, nisi sponte voluerit, nullatenus suis respondebit insidiatoribus, quoniam nec sæculi leges hoc permittunt fieri, quanto magis divinæ. *Dam. ep. 3. c. 4. Burch. lib. 1. c. 156. & 179. Ivo part. 5. c. 266. & 295. decr. Anselm. lib. 2. c. 61. & lib. 3. c. 46. Tarrac. lib. 2. c. 65.*

CAPUT IX.

3. 9. 9. De-  
cernimus. c.  
10. Dilationem (Maximo Episcopo) dedimus, & decrevimus vestrum debere intra provinciâ esse judicium, & congregari synodum ante diem Kal. Nov. ut si adesse voluerit præsens, si confidit, ad objecta respondeat, si vero adesse neglexerit, dilationem sententiæ de absentia non lucretur. *Bonif. ep. 2. in fin. Burch. lib. 1. c. 161. Ivo part. 5. c. 271. & part. 6. c. 338. decr. Anselm. lib. 3. c. 34.*

CAPUT X.

\* humani-  
tatem. Condemnatus est memoratus Bassus a synodo, ita tamen, ut in ultima die viaticum ei non denegetur propter humilitatem \* pietatis Ecclesiæ. *Xystus III. epist. unic. cap. 1. in fine. Pontificat. in eod. Xysto.*

CAPUT XI.

2. 9. 4. c. ult.  
\* fit. Nullam damnationem Episcoporum esse unquam censemus, nisi aut ante legitimum numerum Episcoporum, qui sit \* per duodecim Episcopos, aut certa probata sententia per idoneos testes. *Leo IV. in ep. ad Episc. Britann. in princ. Ivo part. 5. c. 116. decr.*

CAPUT XII.

15. 9. 7. c. 1.  
\* quia. Communi decreto censemus, ut quandocumque aliquis Episcoporum criminetur, congregatis omnibus ejusdem provinciæ Episcopis, causa ejus audiat, ut non occulte judicetur, vel damnetur, qui \* ab aliis prius judicari non potest, nisi ab iis, a quibus ordinari potuit. Quod si aliter factum fuerit, nullas vires habebit. *Hadr. ad Episc. Mediom. cap. 25. Hispal. II. c. 6. Capit. lib. 7. cap. 320.*

CAPUT XIII.

7. 9. 1. c. 24.  
Si quis. Si Episcopus susceperit presbyterum, diaconum, clericum depositum a suo Episcopo, quod noluit redire ad suam parœciam, sed in aliena

versari, a synodo communi puniatur, ut dissolvens leges Ecclesiæ. *Antioch. 3. Aquisgran. 31. Mart. Brac. 34. Anselm. lib. 7. c. 195.*

CAPUT XIV.

Episcopus ad alienam urbem, vel locum discedens, & ordinans alienos presbyteros, vel diaconos, ad loca alteri Episcopo pertinentia, sine voluntate ejus Episcopi, irrita sit ordinatio, & ipse a synodo puniatur. *Antioch. 22. Burch. lib. 1. c. 71. Ivo part. 5. cap. 178. decr.*

9. 9. 1. Epi-  
scopum. c.  
7.

CAPUT XV.

In synodo Episcopus, & Presbyteri, & diaconi de mala administratione plecentur. *Antioch. 25. Mart. Brac. 16. Anselm. lib. 6. c. 163.*

10. 9. 1. Epi-  
scop. c. 8.  
12. 9. 1. c.  
23. Episc.

CAPUT XVI.

Gaudentius Episcopus dixit: „ Addendum si placet huic sententiæ, quam plenam sanctitate protulisti, ut cum aliquis Episcopus depositus fuerit eorum Episcoporum judicio, qui in vicinis locis commorantur, & proclamaverit agendum sibi negotium in urbe Roma, alter Episcopus ejus in cathedra post appellationem ejus, qui videtur esse depositus, omnino non ordinetur, nisi causa fuerit in judicio Episcopi Romani determinata“. *Sard. c. 4. Tullen. post ep. syn. Anselm. lib. 2. cap. 75.*

CAPUT XVII.

Placuit, ut si quis Episcopus accusatus fuerit & judicaverint congregati Episcopi regionis ipsius, & de gradu suo eum ejecerint, si appellaverit, qui dejectus est, & confugerit ad Episcopum Romanæ Ecclesiæ, & voluerit se audiri, si justum putaverit, ut renovetur judicium, vel discussionis examen, scribere his Episcopis dignetur, qui in finitima, & propinqua provincia sunt, ut ipsi diligenter omnino singula requirant, & juxta fidem veritatis definiant. Quod si is, qui rogat causam suam iterum audiri, deprecatione sua moverit Episcopum Romanum, ut e latere suo presbyteros mittat, erit in potestate Episcopi, quid velit, & quid æstimet. Et si decreverit mittendos esse, qui præsentibus cum Episcopis judicent, habentes ejus auctoritatem, a quo destinati sunt, erit in suo arbitrio. Si vero crediderit Episcopos sufficere, ut negotio terminum imponant, faciet quod sapientissimo consilio judicaverit. (Responderunt Episcopi, Placet.) *Sard. cap. 5. G. 7. L. Carth. G. in princ. Carth. VI. in princ. L. Afr. in fin. L. Carth. c. 135. G. ex litteris ad Bonif. Papam. Ivo part. 5. c. 27. decr.*

2. 9. 6. Si  
quis. 55.

CAPUT XVIII.

Si quis Episcopus accusetur, apud Primates provinciæ accusator deferat causam, sed non prohibeatur a communione accusatus, nisi ad defensionem vocatus in judicium electorum non compareat, &c. Si vero ad synodum anniversarium omnium comparere noluerit, ut etiam illic causa terminetur, ipse se condemnasse videtur, &c. *Carth. cap. 19. G. Carth. 3. cap. 7. L. Tullen. post epist. synod. Burch. lib. 1. cap. 160. Ivo lib. 4. tit. 10. c. 2. panorm. & part. 5. c. 270. decr. Anselm. lib. 3. c. 33.*

4. 9. 5. Quis-  
quis. c. un.

CAPUT XIX.

De Quodvultdeo Centuriato \* (Episcopo) qui

c. 1. de jud.  
Gregor. IX.  
& in 1. coll.  
\* Centuri-

qui cum adversarius ejus peteret, ut ad synodum ingrederetur, interrogatus, an vellet cum eo apud Episcopos experiri, prius quidem suscepit\*, alia vero die id sibi non placere respondit, & recessit. Placuit omnibus Episcopis, ut nemo eidem communicet, donec causa contra eum\* expediat. Episcopatum vero ei auferri ante finem causæ, nemini Christiano placere potest. *Carthag. 88. G. Milev. c. 3. L. Afric. 54. L. Vide Felicem epist. 2. in princ. Hadr. c. 5. them. 3. ad Episc. Mediom. Capitul. lib. 7. in addit. cap. 143. C. cap. 154. Burch. lib. 1. cap. 181. Ivo part. 5. cap. 297. decret.*

## CAPUT XX.

*Dist. 90. c. 1.* Discordantes clericos Episcopus, vel ratione, vel potestate ad concordiam trahat, inobedientes synodus per audientiam damnet. *Carth. IV. c. 59. Burch. lib. 2. c. 215. Ivo part. 6. cap. 290. decr. Ans. lib. 8. cap. 34. in addit. Cas. lib. 4. cap. 112.*

## CAPUT XXI.

*27. q. 1. c. 26. De filia.* Episcopi, sive presbyteri, sive diaconi filia, si devota fuerit, & peccaverit, & maritum duxerit, si eam pater, vel mater in affectum receperint, a communione habeantur alieni. Pater vero causas in concilio noverit se præstaturum. *Tolet. I. c. 19. Mart. Brac. c. 30.*

## CAPUT XXII.

Episcopi dum conspiciunt iudices, ac potentes pauperum oppressores existere, prius eos sacerdotali admonitione redarguant, & si contempserint emendari, eorum insolentiam Regis auribus intiment, &c. Si quis autem Episcoporum id neglexerit, concilio erit reus. *Tolet. IV. c. 31.*

## CAPUT XXIII.

Si quis sacerdotum, secundum statuta concilii Valentini, ad humana decedentis Episcopi membra venire commonitus, pigra voluntate distulerit, appellantis clericis obeuntis Episcopi apud synodum, sive apud Metropolitanum Episcopum, tempore anni unius, nec faciendi misfam, nec communicandi habeat licentiam, &c. *Tolet. VII. c. 3. Valent. in Hispan. c. 4. Burch. lib. 1. c. 16. Ivo part. 5. c. 330. decr.*

## CAPUT XXIV.

Agapium, & Babonem Diviensis urbis Episcopos, pro eo, quod ipsos contra statuta canonum in multis condicionibus errasse, vel deliquisse cognovimus, ipsos juxta tenorem canonum ab omni Episcopatum eorum ordine decrevimus regradare. *Cabillon. cap. 19. in addit.*

## CAPUT XXV.

Si clerici vagi Episcopis suis canonicè obedire noluerint, excommunicentur usque ad iudicium Archiepiscopi regionis illius, & si ille eos corrigere non valuerit, tunc omnino sub vinculis constringantur usque ad synodum, ut ibi eis indicetur, utrum ad iudicium Domini nostri, aut ad istam magnam synodum afferantur sub custodia publica. *Maguntin. 22.*

## CAPUT XXVI.

Precamur, ut si aliquis deinceps accusator adnitus fuerit aliquem excessum in Episcopali ordine rite reprehendere, & ad aures Imperiales per-

ducere, ut non facile per cujuscumque personam officium tanti ministerii in aliquo vilescere videatur. Accusator itaque uti, sicut hactenus, delitescendo se subtrahere locum non habeat, sed neque accusatus, hujus rei veritas synodali conventui pateat, ibidemque omni occasione remota, utrorumque examinatio secundum veritatem examinetur, ut quod quisque meretur, accusatus videlicet, sive accusator, pro merito canonicæ disciplinæ subiaceat. *Aquisgr. II. sub Ludov. part. ult. c. 7.*

## CAPUT XXVII.

De Ebbone Archiepiscopo Remensi sua confessione damnato (C. deposito) a se ipso, & a quadraginta & quatuor Episcopis, cujus damnatio confirmata fuit a Sergio Pontifice maximo. *Syn. Sueffion. apud Sanctum Medard. in causa Hincmari.*

## CAPUT XXVIII.

Statutum est in hac sancta, & universali synodo, ut nullus Episcopus deponatur, nisi a duodecim Episcop. presbyter a sex, diaconus a tribus. In concilio Carthaginensi cap. duodecimo, [Felix Episcopus dixit: „ Si quis Episcopus in reatum aliquem incurrit, & non potest plurimos congregare Episcopos, ne in crimine remaneat, a duodecim Episcopis audiatur, & presbyter a sex, cum proprio suo Episcopo, & diaconus a tribus Episcopis audiatur“. Et in eodem concilio cap. vigesimo: „ Ut presbyter a sex, diaconus a tribus discutiatur Episcopis. Reliquorum clericorum causas etiam solus Episcopus loci cognoscat, & definiat“. *Tribur. c. 10. Carth. 12. 20. G. Carth. II. c. 10. L. Carth. III. c. 4. L. Tullen. post epist. synodi. Burch. lib. 1. c. 149. C. lib. 2. c. 205. Ivo part. 5. c. 162. C. part. 6. c. 280. decr. Ans. lib. 2. c. 42.*

## TITULUS XXXIX.

## DE APPELLATIONE AD SYNODUM.

## CAPUT I.

Osius Episcopus dixit: „ Quid me adhuc moveat, reticere non debeo. [ Si Episcopus forte iracundus, quod esse non debet, cito, aut aspere commoveatur adversus presbyterum, sive diaconum suum, & exterminare eum de ecclesia voluerit, providendum est, ne innocens damnetur, aut perdat communionem“. Et ideo habeat potestatem eiecius, ut finitimos interpellat Episcopos, ut causam suam audiant, & diligenter tractent, quia non oportet negari audientiam roganti, & ille Episcopus, qui aut juste, aut injuste eum ejecit, patienter accipiat, ut negotium discutiatur, aut probetur ejus, aut emendetur sententia. *Nicæn. syn. ex Zosimo apud Carth. VI. c. 6. L. (quamvis illic ex Sardieensi dicatur L.) C. in epist. ad Bonif. ejusdem concil. L. C. ante canones Græcos Carth. C. c. 135. G. C. in fine Afr. L. Sed vid. Sard. c. 14. G. ubi eadem sententia aliis verbis. 17. L. Ivo lib. 5. tit. 5. cap. 4. panorm. C. part. 4. cap. 15. decret. Anselm. lib. 3. cap. 68. Casar. lib. 5. cap. 48.*

## CAPUT II.

Omnis oppressus libere sacerdotum, si voluerit, appell-

15. q. 7. c.  
4. 7. 9. 8.  
Suggero. c.  
2.

11. q. 3. c. 4.

appellet iudicium, & a nullo prohibeatur, sed ab his fulciatur, & liberetur. *Anaclet. epist. 1. ante finem.*

CAPUT III.

Omnes partium nostrarum ecclesie, omnes mansuetudini vestrae cum gemitibus, & lacrymis supplicant sacerdotes, ut quia & nostri fideliter reclamaverunt, & eisdem libellum appellationis Flavianus Episcopus dedit, generalem synodum jubeatis intra Italiam celebrari, &c. Quam autem post appellationem interpositam hoc necessario postuletur, canonum Nicææ habitorem decreta testantur, quæ a totius mundi sunt sacerdotibus constituta. *Leo epist. ad Theodos. ante Chalcedon. in fine.*

CAPUT IV.

A sententia Episcopi ad vicinos Episcopos a clericis appellatur, ab eis ad synodos Africæ, vel ad Primates singularum provinciarum, non ad iudicia ultramarina. *Carth. 28. & 126. G. Mil. 22. L. Afr. 92. L.*

CAPUT V.

Clericus, qui Episcopi circa se districtiorem injustam putat, recurat ad synodum. *Carth. IV. cap. 66.*

CAPUT VI.

Ad synodos provinciales, & œcumenicam licet a iudicibus provocare, &c. *Carth. 138. G. Carth. VI. in fin. ep. ad Celest. L. Hadr. ad Episcop. Med. c. 12. Capit. lib. 6. c. 287.*

CAPUT VII.

Si quis Episcopi sui sententiæ non acquiescit, recurat ad synodum. *Vasen. c. 5.*

CAPUT VIII.

Si Metropolitanus a quocumque comprovinciali Episcopo bis fuerit in causa propria appellatus, & eum audire distulerit, ad proximam synodum, quæ constituetur, negotium suum in concilium licentiam habeat exerendi; & quidquid pro iustitia a comprovincialibus suis statutum fuerit, studeat observare. *Aurel. V. cap. 17. in fine.*

CAPUT IX.

Si amplius tertia parte Episcopus acceperit, per concilium restauretur, appellantes ipsi conditoribus, aut propinquis eorum, si decesserint. *Tolet. IV. c. 32. Raban. c. 32. de pœn. Burch. l. 3. c. 203. Ivo p. 3. c. 255. decret.*

TITULUS XL.  
RECONCILIANTUR IN SYNODO EPISCOPI, VEL CLERICI DISSIDENTES.

CAPUT I.

Dissidentes Episcopos si non timor Dei, synodus reconciliet. *Carth. IV. c. 25. Burch. lib. 1. c. 62. Ivo part. 5. c. 172. decret.*

CAPUT II.

Discordantes clericos Episcopus vel ratione, vel potestate ad concordiam trahat: inobedientes synodus per audientiam damnet. *Carth. IV. c. 59. Burchard. lib. 2. cap. 215. Ivo part. 6. c. 290. decret. Anselm. lib. 8. c. 34. in addit. Casar. lib. 4. cap. 112.*

CAPUT III.

Si confacerdotes mediantibus fratribus reconciliari neglexerint, cum ad synodum venerint,

non solum reatum coram ea se cognoscant incurere, verum etiam congruæ poenitentiae intelligant vindictam subire. *Turon. II. c. 2.*

TITULUS XLI.

DE PœNA, QUÆ AFFICITUR, QUI SYNODO NON OBTEMPERAT.

CAPUT I.

SI procedente tempore animale aliquod peccatum circa personam inventum fuerit, & a duabus, vel tribus personis convincatur, cesset, qui talis est a clero. Qui adversus hæc fecerit, uti contraria magnæ synodi ausus de clero periclitetur. *Nican. 2. Mart. Brac. cap. 22. Joan. VIII. in epist. lecta in VIII. sive IX. syn. CP. Ivo in prol. pan. & decret.*

CAPUT II.

Fraternitatem tuam negligentiae merito argui putamus, quod de castitate clericorum, sicut nobis relatum est, præceptis Romanæ synodi, cui interfuistis, inobediens usque hodie videaris. *Greg. VII. lib. 1. reg. ep. 33.*

CAPUT III.

Si Episcopus a synodo depositus, vel presbyter, aut diaconus a suo Episcopo audeat ministrare, spem restitutionis amittat in alia synodo, neque quicquam possit pro se allegare, sed omnes cum eo communicantes abiiciantur ab Ecclesia, maxime si causam norint. *Antioch. 4. refertur V. syn. act. 1. Aquisgr. 47. Mart. Brac. 37. Nic. epist. 2. ad Michael. Imperat. Capitul. lib. 1. cap. 7. Burch. lib. 1. cap. 199. Ivo part. 5. c. 362. decret. Anselm. lib. 12. cap. 26. Casar. lib. 14. cap. 27.*

CAPUT IV.

Si depositus presbyter, vel diaconus a suo Episcopo, aut Episcopus a synodo, molestare audeat aures Imperatoris: ad majorem Episcoporum synodum veniatur, & quæ iusta sunt, accipiat, proferatque coram pluribus Episcopis, & eorum examen, atque iudicium consequetur. Si hos contemnat, & molestet Imperatorem, venia indignus sit, neque defensionis, aut restitutionis locus. *Antioch. 12. Mart. Brac. c. 35. Vide Aquisgran. 74. Burchard. lib. 2. cap. 180. Ivo part. 6. cap. 225. decret. Anselm. lib. 5. cap. 74. in addit.*

CAPUT V.

Monasteria tam virorum, quam puellarum, secundum ordinem regulariter vivant. Et si hoc facere contempserint, Episcopus emendet. Quod si nec ipse, nec Metropolitanus potuerint, res ad synodum deferatur. Et si publicam synodum contempserint, aut honorem suum perdant, aut excommunicentur ab omnibus Episcopis. *Vernen. cap. 5.*

TITULUS XLII.

DE SYNODIS DAMNATOS, ET EJECTOS, PONTIFEX MAXIMUS RESTITUIT ET ALIA ACTA RESCINDIT.

Vide libro primo titulo nono de restitutione damnatorum, & ejectorum a synodis. Adde

CAPUT I.

Quod firmavit in synodo sedes Apostolica, hoc robor obtinuit, quod refutavit, habere

Dist. 90. c. 1. Quoniam multis. \* mortale.

II. 9. 3. Si quis. c. 6. & 7.

21. 9. 5. c. 1. & 5. Si quis.

2. 9. 6. c. 34. Placuit. & 12. 9. 3. Presbyteri, 34.

11. 9. 3. c. 39.

16. 9. 1. Constitutum. 60.

Dist. 90. c. 6.

Dist. 90. c. 1.

re non potuit firmitatem, & sola rescindit, quod præter ordinem congregatio synodica putaverat usurpandum. *Gelas. in tomo de anathema. vinculo, post med.*

## TITULUS XLIII.

## DE SYNODIS DAMNATIS.

## PARS PRIMA.

De synodo Ariminensi Arianorum.

## CAPUT I.

*Disposit. 15.  
Sancta. S. In  
primis, c. 3.*

**A**riminensem synodum a Constantio Cæsare Constantini filio congregatam mediante Tauro Præfeto, in æternum confitemur esse damnatam. *Gelas. Syn. LXX. Episcop. post med. Burch. lib. 3. c. 221. Ivo lib. 2. tit. II. cap. 36. panorm. Syn. part. 4. cap. 65. decret. Cæsar. lib. 2. cap. 23.*

## CAPUT II.

*Ephes. A. b.*

Non licet ab impiis Arianis baptizatos denuo baptizare, cum hoc fieri Apostolus vetet, & canones contradicant, & post cassatum Ariminense concilium missa ad provincias, a veneranda memoria prædicto meo Liberio generalia decreta prohibeant, &c. *Syrta. ep. 1. c. 1. ad Eumerium Tarracon.*

## CAPUT III.

Quicumque Ariminense concilium ex toto corde non respuerit, & damnaverit, anathema sit. *Tolet. III. ante canones.*

## PARS SECUNDA.

De synodo Ephesina, secunda Dioscori.

## CAPUT IV.

In notitiam nostram, quæ Ephesi contra opinionem omnium sunt acta, perlatis, magno animo nostrum fatemur mæore confusum, nec tantum licuisse iniquitati, facile potuissimus credere, nisi filius noster Hilarius diaconus, qui a nobis vice nostra cum aliis, ut interesset synodo missus fuerat, fugiens revertisset, declinans ne injusta particeps esset sententiæ. Quippe cum vox illic a nostris contradictionis emissa sit, quam (Dioscorus) Alexandrinus Antistes, qui totum solus ibi potentia suæ vindicavit, audire contempsit, in consortium suæ voluntatis invitos protrahens sacerdotes, ut per vim coacti subscriberent, qui nullam damnationis Flaviani CP.) causam idoneam reperissent, &c. *Leo Syn. Rom. ep. 21. ad clerum, & plebem CP. in principio.*

## CAPUT V.

Leo Episcopus, & sancta synodus, quæ in urbe Roma convenit, clero, honoratis, & plebi consistenti CP. Licet de his, quæ in concilio Sacerdotum apud Ephesum gesta memorantur, multus nos mæror afficiat, eo quod sicut consonans fama dispersit, & ipso rerum monstratur effectu, nec justitiæ illic moderatio, nec fidei est servata religio, de vestra tamen devotionis pietate gaudemus, &c. *Leo ep. 22. in princ.*

## CAPUT VI.

Comperimus non incerto nuntio, sed fidelissimo rerum, quæ gestæ sunt, narratore Hilario diacono nostro, qui vix ne subscribere per vim cogere, effugit, convenisse ad synodum (Ephesinam) plurimos sacerdotes, quorum utique fre-

quentia consultationi \*, & judicio profuisset; si is, qui sibi locum principalem vendicabat, sacerdotalem moderationem custodire voluisset, ut sicut moris est, omnium sententiis ex libertate prolatis, id tranquillo, & æquo constitueretur examine, quod, & fidei congrueret, & errantibus subveniret. In ipso autem judicio non omnes, qui convenerant, interfuisse cognovimus, nam alios rejectos, alios didicimus intromissos, qui pro supradicti sacerdotis (Dioscori) arbitrio, impiis subscriptionibus captivas manus dederent, & nocituri statui suo scirent, nisi imperata fecissent, talemque ab ipso prolatam esse sententiam, ut dum homo unus impetitur, in omnem ecclesiam sæviretur. *Leo, Syn. Rom. ep. 23. ad Theod. Augustum, post princ.*

## CAPUT VII.

Quæ, congregata apud Ephesum synodo, sopienda, & sananda pacis remedio \* credebantur, hæc non solum in majora pacis dispendia, sed quod nimis dolendum est, etiam in ipsius fidei, qua Christiani sumus, excidia processerunt, &c. *Leo, Synod. Rom. epist. 24. ad Pulcheriam Augustam, post princ. Vide etiam de hac eadem pseudosynodo Ephesina Leonem epist. 12. 13. 14. 25. 26. 27. 28. 30. 41. 49. 70. ubi graviter in ipsam pseudosynodum, & in Dioscorum Alexandrinum invehitur. Vide etiam Chalced. act. 1. ubi illius acta commemorantur, & act. 2. & 3. ubi multa de hac pseudosynodo, & de Dioscoro, & ipsius damnatione.*

## PARS TERTIA.

De pseudosynodo CP. Iconomachor. sub Constantino Copronymo Imp.

## CAPUT VIII.

Multa de pseudosynodo CP. quæ ab Iconomachis contra imagines fuit habita. *Nican. II. variis in locis, & in primis act. 6. ubi longam illis refutationem invenies.*

## CAPUT IX.

Conciliabulum (Iconoclastarum) Cajaphicum inventum est. Hoc enim contra Dominum conflatum est, sed Iconoclastarum adversus ejus imaginem conciliabulum, liberationem nostram per Christum factam, sibi, & aliis inscripsit. Hoc autem consilium profundum, non per Christum coepit, confederationes iniit, sed non per spiritum illius, quia ornatum venerandorum templorum sustulit. In hoc conciliabulo nullus invenietur, qui imaginem ad similitudinem Dei ferat, quia imaginem Domini, & sanctorum illius ignominiose confringentes, igni tradiderunt. Hoc conciliabulum insania, & dementia occasionem dedit multarum, & Satanicarum caedum. Hoc conciliabulum falso nomen sibi assumpsit sacerdotale, & sacrum concilium. Improba enim, & profana mente conflatum est. Hoc conciliabulum os habet, intemperans, spiritu autem falso Christum, & veritatem simulavit, mendaciis vero in totum est confisum. Hoc conciliabulum catholica Ecclesia, tanquam zizania ex area Dominica, hoc est, Ecclesia catholica, extirpavit, & sputo divini judicii ejecit. Itaque ex Ecclesia

catholica ablatum est, &c. *Nicæn. II. in epist. ad clericos CP. in med.*

## CAPUT X.

*Psal. 73.* Quod scriptum est, *Quoniam non est jam Propheta, & nos non cognoscer amplius.* Pro hæreticis illis, qui in pseudosyllogo sub Constantino quondam hæretico Imper. gloriantes se aliquid sapere, & intelligere, nescientes talia, illi psalmifice dixerunt, coæquantes eos Judæis, &c. *Hadr. ad Carolum Regem de imaginibus cap. 19. Vide ibid. cap. 21. 38. in fine. 39. 52. & 55.*

## CAPUT XI.

Duos libros inargentatos, eo quod quiddam de imaginibus in his continebatur, comburentes, & alterius libri duo folia præciderunt. Responsio: Hoc proprium hæreticorum factum demonstratur, quemadmodum in eorum pseudosyllogo sub quondam Constantino hæretico Imper. deliraverunt, &c. *Hadr. cap. 77. al. 6. ad Carolum.*

## CAPUT XII.

Ita & ipsi in ejusdem synodi (*Nicænæ II.*) definitione confessi sunt. His osculum, & honorabilem salutationem reddere, nequaquam secundum fidem nostram, veram culturam, quæ decet soli divinæ naturæ. Insuper pseudosyllogum illud, quod ab hæreticis factum est, sub Constantino hæretico Imp. anathematizantes, cum eorum sequacibus, atque complicitibus damnaverunt, &c. *Hadr. ad Carol. cap. ult.*

## PARS QUARTA.

*De pseudosynodis CP. Photii.*

## CAPUT XIII.

Quoniam quidem apparuit, Photium, post prolata contra se justissimam sententiam, & damnationem a sanctissimo Papa Nicolao, propter nequissimam invasionem CP. ecclesiæ, cum aliis malis operibus suis etiam quosdam nequam, & adulescentes de plateis, & vicis invenisse, & Vicarios hos sanctissimarum trium Patriarchalium sedium Orientis nominasse, atque cum his ecclesiam malignantium, & concilium vanitatis colligens, depositorias accusationes, & crimina contra beatissimum Papam Nicolaum commovisse, & anathema procaciter, & audacter contra eum, & cunctos communicantes ei, sæpe promulgasse, quorum quasi monumentorum libros nos quoque vidimus ab ipso maligno opere, ac fallaci dictatione confutos, qui etiam synodice ab igne consumpti sunt, hujus rei gratia, &c. anathematizamus prædictum Photium etiam propter hujusmodi causam, &c. *Syn. VIII. gen. CP. sub Hadr. II. cap. 6.*

## CAPUT XIV.

\* *Ob.* Photius, qui ex \* schismaticorum, & se a sanctæ communionis participatione avertentium parte esse dignoscitur, &c. deinde cum damnatis & anathematizatis, &c. communicans, &c. congregavit concilium, & una cum sequacibus suis depositis, & damnatis, excommunicatis, & anathematizatis, & aliis sine sedibus, &c. contra eundem Ignatium depositionem facere, & anathema dicere ausus est. Deinde Apostolicæ sedis Missos, &c. quibus potuit, argumentis a nostris mandatis avertere, more Acacii quondam CP. hæretici

Patriarchæ præsumpsit, & ad processionem \* \* *professionem.* quæ ei cum paribus suis habebatur, &c. ad damnatorum, & schismaticorum communionem contempta legatione, &c. pertraxit, &c. Hæc \* \* *Ob hæc.* & his similia contra Evangelicæ, Apostolicæ, Prophetica, atque canonica instituta asserens \* \* *se efferens.* sit Dei omnipotentis, & beatorum Apostolorum Principum Petri, & Pauli, & omnium simul sanctorum, atque venerandorum sex universalium conciliorum auctoritate, nec non & Spiritus sancti per nos iudicio, omni sacerdotali honore, & nomine alienus, &c. *Nicol. in syn. Rom. cap. 1. refertur in registro post epist. ad Photium, incip. Postquam beato: & in epist. ad Episcop. & clericum CP. incip. Ea, quæ nuper retata in VIII. synod. CP. sub Hadrian. II. actio. 7.*

## CAPUT XV.

Conciliabulum vanitatis a Photio, & hujus auctore Michaelē tyrannice imperante Constantinopoli, nuper adversus Apostolicæ sedis reverentiam, & privilegium, congregatum, utpote veritatis inimicum, & omni falsitate repletum, quin & sibi consentientium animas interficiens, Ephesino latrocinio comparandum fore statuimus, & ipsius execranda gesta, quibuscumque habeantur monumentis inserta, &c. penitus abolenda decernimus, ita ut igni tradantur, & anathemate perpetuo percellantur. Similiter, & de ceteris scripturis, quæ viris jam nominatis auctoribus, contra eandem sedem, tempore diverso sunt editæ, gerendum modis omnibus definimus. De conventiculis contra Ignatium Patriarcham collectis, similiter abolendis, pari etiam modo de conventiculis ab eisdem viris, Michaelē videlicet Imperatore, seu Photio Constantinopolitano in valore adversus fratrem, & coepiscopum nostrum Ignatium factione collectis, deliberamus, &c. *Hadr. II. in syn. Rom. cap. 1. apud syn. VIII. gener. CP. act. 7.*

## CAPUT XVI.

De iis, qui eidem impio conciliabulo consenserunt, vel scripserunt, si decreta decessoris mei secuti fuerint, & ad reverendi Patriarchæ Ignatii repedaverint, atque idem conciliabulum anathematizaverint, atque monumenta illius, vel exemplaria inventa cremaverint, Ecclesiæ communionem fruantur; alias autem, nec hac digni reperiantur. *Hadr. II. in syn. Rom. cap. 3. apud syn. VIII. gener. CP. act. 7.*

## CAPUT XVII.

Quamdiu post notitiam hujus Apostolicæ sanctionis, sibi prolata monumenta, vel exemplaria gestorum ipsius execranda conciliabuli penes se quisquam retinens cælaverit vel defenderit, & non potius populaverit, vel igni tradiderit, tamdiu anathemate constructus communionis Christi munere careat. Quinimmo, si clericus est, qui postremum hæc vel cælare, vel defendere convictus fuerit, gradum, quo potiebatur, amittat, &c. *Hadr. II. in syn. Rom. cap. 4. apud syn. VIII. gener. CP. act. 7.*

## CAPUT XVIII.

Quia codex, in quo execrationes illius nefandi conciliabuli scriptæ sunt, &c. apud nos hæte-

nus

nus retinetur, providendum ducimus, quid de illo faciendum ratio dicet, &c. Codex iste a schismatico, Dioscorum in hoc imitante, Photio fictus, ac totus mendaciis, & perversis dogmatibus fabricatus existit, hunc æque, ac illa perpetuo anathemati duco subdendum, & contemplantibus cunctorum & præcipue Græcorum legatis, igni traditum, in cineres quoque conicio redigendum, quatenus, nec simpliciorum puritas illius contagione polluat, nec fidelium mentes hujusmodi colluvione quoquo modo faucientur.

*A planta quippe pedis, ut ita dixerim, usque ad verticem ejus non est ulla in eo sanitas.* Honorandum concilium per famosissimum \* Episcopum sanctæ Portuensis Ecclesiæ exclamavit in hæc verba: „ Pia consideratio summi Pontificis, „ justa sententia universalis Ecclesiæ Præsulis, „ omnibus placet, omnes ita dicimus, omnes ita „ volumus, omnes hoc rogamus, omnes hoc totis „ præcordiis consentimus“. *Syn. Rom. sub Hadr. II. allocut. II. apud syn. VIII. CP. gen. act. 7.*

## CAPUT XIX.

*Diff. 96. e. 7. Satis, in fine.* His manifeste repertis apparet, comministrum nostrum Ignatium per Imperialem tantummodo sententiam nullo modo potuisse profus expelli. In cujus damnatione, quia Præsulum quoque assensus est subsecutus, apparet id causa fuisse pagratum adulationis, non legitimæ sanctionis, &c. Sicut gesta illius latrocinialis synodi, quæ nobis per Leonem, &c. misistis, indicat, &c. *Nic. in epist. ad Mich. Imp. incip. Propoluera- mus. prope fin. Anselm. lib. 1. cap. 72.*

## CAPUT XX.

Volumus illic numerosum celebrari concilium, &c. in quo videlicet sacratio cœtu, execrandi vanitatis concilii, quod adversus sedis hujus (Pontificem) actum est, &c. cuncta decernimus exemplaria profus a possessoribus suis ablata, contemplantibus cunctis igne cremari, nec superesse apud quemlibet ex his omnibus saltem unum jota, vel unum apicem, nisi forte quis totius clericatus, immo totius nominis Christianitatis anathemate percussus carere voluerit. Non enim tam detestandum collegium, nisi Arimense sub Constantio, vel Ephesino a Dioscoro congregato latrocinio comparandum decernimus. *Hadr. II. ad Basil. Imp. apud syn. gen. CP. act. 1. in med.*

## CAPUT XXI.

Synagogas malignantium, immo speluncas latronum, & conventicula sanguinum, & fabricatorum mendacii, atque inventorum perversorum dogmatum, quas sub Michaele Imp. bis contra beatissimum Patriarcham Ignatium, & semel adversus Apostolicum Principatum factiose conspiraverunt, insolubilibus anathematis nexibus innodamus, ea defendentes, vel impia gesta ipsorum calantes, & non potius, si hæc invenerint, concremantes, & anathematizantes, usque ad satisfactionem, & obedientiam, dignos eadem anathematis sententia judicamus. *Libellus datus ad Hadr. II. Legatis apud syn. VIII. gen. CP. act. 1. in med.*

## CAPUT XXII.

In actione octava tractatum est de abolendis chirographis injustis, & universis actis conciliabulorum, quæ a Photio contra Papam Nicolaum, & Patriarcham Ignatium patrata sunt, quæ universa præcepto Imperatoris, & synodi combusta sunt. *VIII. synod. CP. sub Hadrian. II. act. 8. in princ.*

## CAPUT XXIII.

Photius persuaso Imperatore (Michaele) subministrante Barda congregavit concilium quorundam Episcoporum adulatione sibi, vel timore faventium, & eundem Ignatium deposuit, & anathemate percussit, &c. Pervenientibus Missis Apostolicæ sedis CP. & concilio congregato, Græci epistolas (Nicolai) suscipientes, quidquid in eis erat pro Ignatio, & contra Photium, inverterunt, subtraxerunt, & in concilio legi minime pertulerunt, Missis Romanis, &c. nullatenus intelligentibus, &c. Ignatius in medium trahitur, &c. & denuo damnationi submititur, & sacerdotalibus infulis spoliatur, &c. Et postea: Quod horribilius est, conciliabulum præsidente Michaele Imperatore collegit, falsos homines, quasi vicarios orientalium sedium format, accusatores muneribus armat, & mendaciis construit, &c. excelsus quosdam quasi Prælati summi Pontificis (Nicolai) fingit, impingit, & sicut putabat damnationem, simul & anathemate punit, &c. mendacium codice compilat mille circiter Antistitum subscriptiones falsas interferit, sibi nemine consentiente, &c. exceptis uno & viginti Præsulibus, &c. *Anast. bibl. in præf. VIII. syn. CP. sub Hadr. II.*

## CAPUT XXIV.

Profanum codicem, in quo continebantur gesta conciliabuli, quæ Photius adversus Apostolicæ memoriæ Papam Nicolaum falso fuerat commentatus, &c. tibi præclaro successoris ejus Domine junior Hadriane Præsul eximie sedis Apostolicæ gubernacula egregie moderanti (legati Imp. Basilii) præsentant, qui, &c. injurias propriæ sedis protinus vindicasti, nam synodo mox apud B. Petrum collecta, profanum codicem illum cremari censuisti, & ita fieri apud Constantinopolim, si qua exemplaria ejus ibidem invenirentur, jure mandasti, quod & factum est. *Anast. bibliothecarius in d. præmio syn. VIII. sub Hadr. II. in med.*

## PARS QUINTA.

*De synodo quadam Romana, in qua damnatus est Formosus Papa.*

## CAPUT XXV.

Synodum tempore piæ recordationis sexti Stephani Papæ decessoris videlicet nostri celebratâ, in qua venerabile corpus Formosi venerabilis Papæ de sepultura violata per terram tractum est, & quasi ad judicium deductum judicari, & damnari præsumptum est, quod nunquam decessorum nostrorum temporibus fuisse auditum est, penitus abdicamus; & ne ulterius præsumatur fieri per quodlibet \* Spiritus sancti judicium \* interdiciamus, &c. Episcopi, presbyteri, & reliquus clerus, qui eidem synodo interfuit, quia veniam

\* quemlibet,  
f. \* judicio, f.



niam petentes coactos se terroris metu, ac formidine interfuisse confessi sunt prece sanctæ synodi eis indulgimus. *Ravenn. sub Joanne IX. cap. 1. & 2.*

CAPUT XXVI.

Ea, quæ de iplo concilio (*contra Formosum*) scripta esse noscuntur, quoniam irrita, & contra canonicam auctoritatem præsumpta sanxistis, decernimus una cum vestro consulti omnium vestrum, si placet, igne cremantur, sicut de latrocinali Ariminensi synodo, & Ephesina secunda scriptum continetur de his, quæ contra sanctissimum Papam Leonem ab hæreticis acta sunt, & secundum quod tempore Domini Hadriani junioris Papæ synodali conventu illa, quæ contra dominum Nicolaum beatissimum Papam Constantinopoli nequiter acta fuerant, igne cremata in sancta Romana Ecclesia constat fuisse. *Ravenn. sub Joanne IX. cap. 7.*

PARS SEXTA.

*De aliis conciliis inutilibus, & damnatis.*

CAPUT XXVII.

Concilium Carthaginense Beati Cypriani de hæreticis rebaptizandis, & baptizatis ab eis, quod non improbat synodus Trullen. c. 2. sed illo tempore tantum vires obtinuisse ait. Cypriani opinionem tamen refert Basil. c. 1. ad Amphil. non tamen sequitur eam indistincte, sed in quibusdam recipit. Item CP. synod. c. 6. Vide Apost. c. 46. & 47. & 68. & Syric. ep. 4. apud conc. Telen. Idem ep. 1. c. 1. & Ina. ep. 2. c. 8. & ep. 18. c. 3. & epist. 22. cap. 4. & 5. Carth. I. cap. 1. & c. 14. Carth. III. cap. 38. Cypr. lib. 2. epist. 1. ad Stephan. Papam, & in epist. ad Jubajan. & in ep. ad Pompejum, in qua verba Stephani contraria huic concilio refert.

CAPUT XXVIII.

Domino beatissimo, & honorabili Patri Julio Apostolicæ sedis venerabili Episcopo, Eusebius, Theognius, Theodorus, & Berinthus una cum reliquis fratribus, & cæpiscopis nostris in Antiochia congregatis: „ Licet circa omnes, &c. Optarem vos nobiscum concordare, & quos a „ communione suspendimus, a vobis esse suspensos, &c. Nec solum in his nobis contumeliam irrogatis, sed etiam in his, quod concilia „ nostra dissolutis, neque ea rata finitis esse. Sunt „ namque a nobis, & maxime a totius Orientis „ Episcopis damnati Athanasius Alexandrinus, „ Paulus CP. Marcellus Ancyrae, Asclepius „ Gaza, Lucianusque Hadrianopolites, &c. Inter sacerdotes maximam generantes discordiam, quod consubstantialitatis vocem, quæ „ scripta non invenitur, in fidei doctrina poluissent „ , &c. Et postea: „ Nec hæc, quæ prædicta „ sunt, solummodo Athanasio, & sequacibus „ eorum irrogamus, sed etiam quod contra „ regulam egerit, quam nos decreveramus, quia „ non decreto communi concilii Episcoporum „ recepit sacerdotium, &c. cum dudum „ decretum fuisset, nullum a pauciore numero restitui „ debere, quam depositum fuisse constaret „ , „ &c. *Eusebius, & alii in synod. Antioch. ad Jul. Antioch. c. 12.*

Tom. V.

CAPUT XXIX.

Julius sanctæ Romanæ, & Apostolicæ Ecclesiæ Episcopus Eusebio, Theognio, Theodoro, Berintho, & ceteris Orientalibus Episcopis: „ Decuerat vos, &c. Unde jam silentio non „ tinguatur, quæ vestro in concilio turbulenter, „ atque cum tempestate decreta sunt „ , &c. Et postea: „ Vellem vos magis ad jam dictam „ canonicam convenire vocationem, ut coram „ universali concilio redderetis rationem, cur „ synodum ad statum ecclesiarum, & fratrum in „ Antiochiam subvertendum, & Nicæni magni „ concilii destructionem fecistis, aut cur nobis „ inconsultis Episcopos in eam convocastis, &c. „ Quibus ita gestis scripsi vobis, & omnibus „ qui in Antiochiam contra Apostolicam, „ canonicamque regulam nobis inconsultis fueratis „ congregati, arguens vos primum de injuriis „ litterarum, deinde cur Athanasium, suosque „ sectatores ad vestrum concilium convocastis „ , &c. Et postea cap. 29. „ De receptione „ vero sedis, & sacerdotii, atque honoris, quæ „ dixistis Athanasium absque concilii decreto „ suscipere, non ita invenimus, &c. Quod enim „ scripsistis, non eum posse a pauciore numero „ Episcoporum restitui, quam depositus fuerat: „ non ita est, nec hæc regula orthodoxorum „ sanctæ ecclesiæ est Episcoporum, sed Ariano- „ rum, sociorum videlicet vestrorum, &c. Nam „ quando Antiochiæ pro damnatione fidei de „ consubstantialitate prolata fuistis congregati, „ odio prædicti Athanasii hanc regulam protulistis, „ quæ nullas habet vires, nec habere poterit, „ quoniam nec ab orthodoxis Episcopis hoc „ concilium actum est, nec Romanæ Ecclesiæ „ negatio interfuit „ , &c. *Julius ep. 2. in princ. c. 29. Anf. lib. 2. c. 47.*

*Distinct. 17. Regula. c. 2.*

CAPUT XXX.

Constantius Imperator una cum Ursatio, & Valente convocaverunt aliquos, qui ex fece Ariana erant, & quasi facto concilio misit, & revocavit Liberium de cœmeterio Beatæ Agnetis, ubi sederat. Et ingressus Romam, in ipsa hora Constantius Augustus fecit concilium cum hæreticis, simul etiam cum Ursatio, & Valente, & ejecit Felicem de Episcopatu, qui erat catholicus, & revocavit Liberium. *Damas. in Liberio.*

CAPUT XXXI.

Dilectissimis fratribus universis Episcopis, qui illicita vocatione Joannis CP. Episcopi ad synodum CP. convenerunt, Pelagius: „ Manifesto „ sicut optavimus, &c. Relatum est ergo ad „ Apostolicam sedem, Joannem CP. Episcopum „ universalem se subscribere, vosque ex hac sua „ præsumptione ad synodum convocare „ generalem, &c. Quapropter quidquid in prædicto „ vestro conventiculo, quia synodus taliter „ præsumpta esse non potuit, statuistis, ex auctoritate „ Sancti Petri, &c. Præcipio, omnia, quæ „ ibi statuistis, & vana, & cassata esse, ita „ ut deinceps nunquam appareant „ , &c. *Pelag. II. ep. 1. in princ.*

K k

TI.

*Arianorum Episc. p. pseudo syn. hac scribit.*

TITULUS XLIV.  
COMMUNIA DE CONCILIIS.

## CAPUT I.

*Ephes. 4. b.* **N**on licet ab impiis Arianis baptizatos denuo baptizare, cum hoc fieri & Apostolus vetet, & canones contradicant, & post cassatum Ariminense concilium missa ad provincias a venerandæ memoriæ prædecessore meo Liberio generalia decreta prohibeant, quos nos cum Novatianis, aliisque hæreticis, sicut est in synodo constitutum, per invocationem solam septiformis Spiritus, Episcopalis manus impositione catholicorum conventui sociamus, quod etiam totus Oriens, Occidensque custodit, a quo tramite vos quoque posthac minime convenit deviare, si non vultis a nostro collegio synodali separari sententia. *Syric. epist. 1. cap. 1. ad Eumerium Tarraccon.*

## CAPUT II.

Exposcite, ut perioni nostræ, qua plenariam indici synodum postulamus, clementissimus Imperator dignetur annuere. *Leo, & syn. epist. 11. alias 22. ad Constantinopol. in fine.*

## CAPUT III.

Credebamus, clementiam vestram id desiderio nostro posse præstare, ut præsentis necessitate respecta, differri ad opportunus tempus sacerdotalem synodum juberetis, ut vocatis de cunctis provinciis sacerdotibus vere posset esse universale concilium. *Leo epist. 47. ad Marcianum Imp. in princ.*

## CAPUT IV.

*24. 9. 7. c. 2.* *\* ut.* *\* quod acta.* *\* deconvissit.* *\* recitationibus.* *24. 9. 3. c. 36.* **M**ajores nostri divina inspiratione cernentes, necessarie præcaverunt, ne \* contra unamquamque hæresim coacta semel \* synodus pro fidei communionem, & veritate catholica, atque apostolica promulgasset \*, non sineret novis post hæc retractationibus \* mutari, ne pravis occasio præberetur, quæ medicinaliter fuerant statuta, pulsandi, &c. Ponamus tamen, etiam si nulla synodus præcessisset, cujus Apostolica sedes recte fieret executrix, [ cum quibus erat de Acacio synodus in unda? &c. Catholici Pontifices fuerant undique jam depulsi, solique remanserant socii perfidorum, cum quibus jam nec licebat habere conventum, &c. *Gelas. ep. 6. ad Episcop. Dardan. in princ. & med. Ans. lib. 12. c. 69.*

## CAPUT V.

In synodo Hipponensi constitutum est, ut provinciæ tempore synodi visitentur, & de visitatione Mauritanæ. *Vide Carthag. 53. G. Afric. 19. L.*

## CAPUT VI.

Ne diutius synodus haberetur, & difficilior omnes convenirent, placuit ternos judices in singulis provinciis a synodo eligi. *Carthag. 128. G. Mil. 27. L. Afric. 94. L.*

## CAPUT VII.

*Distin. 50.* *Placuit. 67.* **E**um poenitentem dicimus, qui post baptismum aut pro homicidio, aut pro diversis criminibus, gravissimisque peccatis, publicam poenitentiam gerens, sub concilio \*, divino fuerit reconciliatus altario. *Tolet. I. cap. 2. Mart. Brac. cap. 23. Burck. lib. 2. cap. 37. Ivo lib. 3. tit. 5. cap. 20.*

*panorm. & part. 6. cap. 138. decret. Anselm. lib. 7. cap. 26.*

## CAPUT VIII.

Quicumque deinceps ad ordinem sacerdotii postulatur, &c. & examinatus, probabilis vita, atque doctrina extiterit, tunc secundum synodalia, vel decretalia constituta, &c. in sacerdotem die dominica consecrabitur. *Tolet. IV. c. 18.*

## CAPUT IX.

Hoc sacratissima statuit synodus, ut in omni concilio Episcoporum Hispaniæ, universalis concilii decretum, quod propter Principum nostrorum est salutem constitutum, peractis omnibus in synodo publica voce debeat provinciari, &c. *Tolet. V. c. 7. Vide Tolet. IV. cap. 74.*

## CAPUT X.

Cum nihil in divino canone debeat esse confusum, nihil dubium, nihil etiam indiscretum, in collatione nostri cætus relectus est canon Tolentani concilii primi ( 14. ) &c. *Tolet. XI. c. 11.*

## CAPUT XI.

Scitis, quia in præteritis temporibus Imperatores erant, qui congregabant synodos, & ex toto terrarum orbe Vicarios, & dispositionem hujusmodi causarum colligebant. Quorum more, & Dei cultor Imperator noster hanc synodum fecit non in abstruso, neque in clandestino, sed evidenter, ac manifeste. *Helias presbyter Vicarius throni Hierol. apud syn. VIII. CP. gener. act. 5. sub Hadr. II. post med.*

## CAPUT XII.

Quando ad ( Provinciale ) Episcoporum concilium ventum fuerit, unusquisque rectorum scholasticos suos eidem concilio adesse faciat, ut suum solers studium circa Divinum cultum omnibus manifestum fiat. *Parisiens. sub Ludovico, & Lothario lib. 1. c. 30.*

## CAPUT XIII.

Nigesio Episcopo, vel universo concilio Lucensis ecclesiæ Martinus Episcopus. Canones sancti, qui in partibus Orientis ab antiquis Patribus constituti sunt, Græco prius sermone conscripti sunt, postea autem succedenti tempore in latinam linguam translati sunt, &c. *Mart. Brac. in prol.*

## TITULUS XLV.

## DE SYNODIS EPISCOPALIBUS.

## CAPUT I.

**S**icut olim a sanctis Patribus noscitur institutum, Metropolitanis singulis annis cum suis suffraganeis provincialia non omittant concilia celebrare, &c. Quod statuerint, faciant observari, publicantes ea in Episcopalibus synodis annuatim per singulas dioceses celebrandis, &c. *Innoc. III. in conc. gener. Lat. c. 6.*

## CAPUT II.

Presbyteri, qui in diversis locis, baptisteriis, vel quibuscumque sacris oratoriis ordinantur, instanter, ac inexcusabiliter ad concilium diocesis Episcopi occurrere, secundum sanctorum statuta Patrum decernimus. Hi autem, qui colonatus possessiones retinent, nihilominus volumus ad Episcopi indifferenter convenire concilium. Nam si per contumaciam se quasi in alterius potestate subtraxerint, & proprio non subiciantur Episcopo.

*Dist. 51. Qui in aliquo. c. 5. prope fin.*

*De accus. c. 25. Gregor. IX. & c. 5. eod. tit. in 4. collect.*

scopo, canonicis correctionibus subiaceant. *Rom. sub Leone II. c. 40.*

CAPUT III.

*Dist. 38. c. 2.* Quando vel ad litanias, vel ad concilium venerint presbyteri, qui in parochiis ordinantur, rationem Episcopo suo reddant, qualiter susceptum officium celebrent, vel baptizent. *Tolet. IV. c. 25. Ivo lib. 3. tit. 2. c. 16. pan. & part. 3. cap. 129. decr. Anf. lib. 7. c. 104.*

CAPUT IV.

*12. q. 2. c. 58.* Episcopus, qui mancipium juris ecclesie, non retento ecclesiastico patrocinio, manumitti desiderat, duo meriti ejusdem, & peculii, coram concilio ecclesie, cui preeminet, per commutationem, subscribentibus sacerdotibus offerat, &c. *Tolet. IV. c. 67. Burch. lib. 3. c. 176. Ivo part. 3. c. 237. decr.*

CAPUT V.

Omnes presbyteri ad concilium Episcopi sui conveniant. *Vernen. c. 8.*

CAPUT VI.

A sanctis Patribus institutum est, ut quando ad concilium venerint presbyteri, rationem Episcopo suo reddant, qualiter susceptum officium, vel baptismum celebrent. *Arelat. sub Carolo c. 4.*

CAPUT VII.

Monachus, qui ecclesiam parochialem habet convocatus ad synodum veniat. *Magunt. sub Raban. cap. 14.*

CAPUT VIII.

De monasteriis clericorum monachorum, atque puellarum, quae clericis, sive laicis beneficii jure donata sunt, placuit, ut tales eis præficiant

provisores, & præpositos, sicut in Cabilonensi concilio scriptum est: „ Qui & præesse noverint „ & prodesse, & qui ad Episcopum recurrant, & „ secundum ejus ordinationem ad conventum „ synodi occurrant “. *Magunt. sub Arnulph. cap. 25.*

CAPUT IX.

Ut omnes presbyteri ad synodum in civitatem veniant, & Kalend. Nov. omnes Abbates ad concilium veniant. *Antisiod. 7. (quæ est Episcop. synodus.)*

CAPUT X.

Quo modo habenda sit synodus Episcopalis. *Concil. Salegunstat. in fin. post Burchardi collectionem. Ivo part. 4. cap. 246. & seqq. decret.*

CAPUT XI.

Quando more solito ad synodum convenitis, vestimenta, & libros, & vasa sancta, cum quibus vestrum ministerium, & injunctum officium peragatis, vobiscum deferre. Nec non duos, aut tres clericos, cum quibus Missarum sollemnia celebratis, vobiscum adducite, ut probetur, quam diligenter, quam studiotè Dei servitium peragatis. *Theodulphus ad presbyteros Aurelian. c. 4.*

CAPUT XII.

Cum Domino opitulante ad synodum in unum convenerimus, sciat nobis unusquisque dicere, quantum Domino adjuvante laboraverit, aut quem fructum adquisierit, & si quis forte nostro indiget adjutorio, nos cum charitate admoneat, & nos cum charitate nihilominus ei pro viribus adjutorium ferre non differemus. *Theodulphus ad presbyteros Aurelianenses, c. 24.*

LIBER SEXTUS.

De Chorepiscopis, & Presbyteris, sive Sacerdotibus.

TITULUS I.

DE INSTITUTIONE CHOREPISCOPORUM, ET NE CHOREPISCOPI EPISCOPORUM MUNERA ATTINGERE AUDEANT.

CAPUT I.

**S** in eadem civitate sunt duo Episcopi, alter Catholicus, & alter Novatianus, detur Novatiano, si ad Ecclesiam redierit, locus Chorepiscopi. *Nicæn. cap. 8.*

CAPUT II.

Igitur de Chorepiscopis, de quibus nos consulerè voluistis, quale sit eorum ministerium, aut quid eis agere liceat, aut quam auctoritatem habeant, vel si liceat eos fieri, an non, quia audivimus eos jam esse prohibitos, aut quid de his, qui jam ordinati reperiuntur, agendum sit, nihil vobis certius respondere videtur, quam olim a prædecessoribus nostris decretum reperimus, ut eis ad veniam nihil prorsus aliud reservetur, quam privatio sacri ministerii, quod illicite assumpserunt, quia prohibiti tam ab hac sacra sede quam a totius orbis fuerant Episcopis, &c. quia Deo gratias modo necessarii, sicut in primitiva Ecclesia, propter studium, quod erga pauperes

*Distin. 68. Chorepiscopi. c. 5.*

exigebant, non sunt, &c. Nam, ut nobis relatum est, quidam Episcoporum propter suam quietem eis plebes suas committere non formidant, &c. *Bonus pastor, &c. cognoscit oves suas, &c.* Si aliqui ex his reperti fuerint, a proprio decidant gradu. Illi namque Episcopi videntur mihi esse meretricibus similes, quæ statim ut pariunt, infantes suos aliis nutricibus tradunt educandos, &c. Pro talibus enim animæ negliguntur, oves pereunt, morbi crescunt, hæreses & schismata prodeunt, ecclesie destruuntur, sacerdotes vitiantur, & reliqua mala proveniunt. *Damas. ep. 4. in princ. & post princ. Anf. lib. 7. cap. 115. Tarr. lib. 3. c. 79.*

*Joann. 10. 1.*

CAPUT III.

Non amplius, quam duos ordines, inter discipulos Domini esse cognovimus, id est XII. Apostolorum, & LXX. discipulorum, unde iste tertius processerit, funditus ignoramus, &c. Quod enim Episcopi non sint, qui minus quam a tribus sunt ordinati Episcopis, omnibus patet, quoniam, ut bene nostis, prohibitum a sacris est Patribus, ut qui ab uno, vel a duobus sunt ordinati Episcopis, nec nominentur Episcopi, &c. præsertim cum nullum ex LXX. discipulis, quorum speciem isti,

*Distin. 68. Chorepiscopi. c. 5.*

antequam prohiberentur, in Ecclesia gerebant, nil de hoc, quod Apostolis, eorumque successoribus specialiter debebatur, legitur assumpsisse, &c. De his, quæ in summis sacerdotibus, id est, Episcopis sunt, quorum figuram Moyses, & Aaron tenuerunt, illi, qui LXX. discipulorum formam gestant, in quorum videlicet typo filii Aaron erant, nihil præsumere debent, sicut nec illi quicquam de summi sacerdotii ministerio attingebant. Nam quod Chorepiscopi, antequam præfato prohiberentur tenore, ad formam LXX. instituti erant, canon sufficienter manifestat, ubi ait: „Chorepiscopi quoque ad exemplum, & „formam LXX. videntur esse“, & reliqua. Nec illud prætereundum nobis videtur, quod alibi in canonibus expressum est: „Qui in vicis, & „possessionibus Chorepiscopi nominantur, „quamvis manus impositionem Episcoporum „perceperint, & ut Episcopi consecrati fuerint „( *tamen modum proprium recognoscant* )“, &c. Videtur enim mihi, quod tunc non ab uno, sed a pluribus ordinabantur, quia nullatenus diceret *Episcoporum*, si ab uno fieret talis ordinatio, &c. cum autem dixit *Chorepiscopum*, profecto villanum voluit intelligi Episcopum, & si villanus, quid agit in civitate, cum in una civitate duo omnino prohibeantur esse Episcopi? & si in villa, & in eo loco, ubi antea Episcopi non fuerunt, cum & in modica civitate, vel in villa, aut castello Episcopus fieri prohibeatur, & in omnibus omnino locis, ubi antea Episcopi non fuerunt, ne vilescat auctoritas, & nomen Episcopi, fuerint constituti, quid rogo erant? &c. Ubi sunt consecrati? ad villam: quia *Chore* villa est apud Græcos, &c. Tria obstant, quibus eorum cassatur actio, vel institutio: unum, quod ab uno Episcopo ordinari solent, in quo eorum ordinatio a canonibus discordat, qui per manus Episcoporum eos institui jubent. Aliud, si a pluribus Episcopis sunt ordinati, & aut in villa, aut castello, seu in modica civitate, aut omnino non in eo loco præfixi, quo iuste Episcopi fieri debent, aut dudum non fuerunt, ubi vilescat auctoritas, & nomen Episcopi, aut si in civitate cum altero Episcopo, cum, ut prædictum est, in una civitate duo non debeant consistere Episcopi. Tertium, si absolute fuerint instituti, sicut de quibusdam audivimus, quæ omnia Episcopali omnino carent auctoritate. Et illud adhuc restat, quod eorum ordo non habet in divinis libris auctoritatem, quia ordines sunt duo tantum primi in Ecclesia, id est, Apostolorum, & LXX. discipulorum. Sane, si nec Episcopi sunt, quia pro præfatis causis Episcopi esse non possunt, nec presbyteros se nominari volunt, quia amplius esse ambiunt, atque plus quam LXX. discipuli, &c. ideo nec in sacerdotali catalogo habeantur, nisi tantum, ut pro misericordia illis, qui humiliter hoc ferre voluerint, nec amplius ambierint, & per scriptum propria manu subter corroboratum, id ipsum confirmaverint, hoc solummodo concedatur, ut inter sacerdotes locum habeant, & ministerio presbyterorum contenti sint, atque mensæ Domini tantummodo participes existant. Amplius autem, qui ambi-

re voluerint, nec hoc retineant, ut sacerdotes sint, sed omni ecclesiastico funditus priventur honore. Quod vero eis non liceat sacerdotes consecrare, nec diaconos, aut subdiaconos, nec virgines, nec altare erigere, nec ungere, aut sacrare, nec ecclesias dedicare, nec chrisma conficere, nec chrismate baptizatorum frontes signare, nec publice quidem in Missa quemquam pœnitentem reconciliare, nec formatas epistolas mittere, nec populum benedicere, nec ante Episcopum in baptisterio, aut in sacrario introire, nec præsentem Episcopo infantem tingere, aut signare, nec pœnitentem sine præceptione Episcopi sui reconciliare, nec eo præsentem, nisi illo jubente, sacramentum corporis, & sanguinis Christi conficere, nec eo coram posito populum docere, aut salutare, nec plebem exhortari, quæ omnia solis Pontificibus deberi, tam ex superioribus, quam ex aliis Patrum constitutis, aut sacris canonibus edocti estis, &c. ut per hoc, & discretio graduum, & dignitatis fastigium summorum Pontificum demonstraretur. Similiter & de presbyteris hæc habeantur, ut sine iussu proprii Episcopi nihil agant, &c. Triplex itaque in hac parte reatus est, quod & prohibita agunt, & quod sacrum ministerium talis confortii utilitate polluitur, & Episcoporum, quantum ad illicitæ usurpationis temeritatem pertinet, jura solvuntur. Quod autem solis Apostolis, eorumque successoribus proprii sit officii tradere Spiritum sanctum, liber actum Apostolorum docet, præsertim cum nullus ex LXX. discipulis, quorum isti in Ecclesia speciem gerunt, legatur, donum sancti Spiritus per manus impositionem tradidisse. Hæc ergo, quia omni carent ratione, nullus deinceps usurpet, aut consentiat sacerdotum, qui noluerit a nostro sacerdotali collegio separari. Nec quod a nobis extinguitur, & a prædecessoribus nostris, ac reliquis totius orbis Episcopis jam extinctum est, apud aliquos tenebris seminetur radicibus, &c. Nam benedictio, quam prædicti Chorepiscopi ante suam prohibitionem per manus impositionem dabant, magis nobis videtur vulnus inferre, quam salutem; & illi, qui Pontificatus apicem non habebant, quo modo ea, quæ non habebant, dare poterant? &c. reiterari necesse est, quod legitime actum, aut collatum minime approbatur, si perfectum esse debebit, &c. qui honorem Pontificalem non habuit, Pontificalia non potest jura tribuere, &c. Restat etiam, quod per ostium hi nequaquam subintrarunt, quia non habebant ostium, per quod ingrederentur, quia, ut dictum est, si nec Episcopi sunt, & plus quam presbyteri esse ambiunt, per quod ostium intrabunt? cum hi tantum duo ordines in Ecclesia leguntur, nec amplius ad pastorale officium aliquod patet ostium, per quod pastor intret, &c. *Damas. epist. 4. post prime. Leo epist. 66. vel 88. Joann. III. epist. unic. Ivo lib. 3. tit. 10. c. 3. panorm. Anselm. lib. 7. cap. 115. Tarrac. lib. 3. cap. 79. Casar. lib. 4. cap. 42.*

## CAPUT IV.

Relatum est nobis ( *in synodo Episcoporum* ) quod quidam Germaniarum, & Galliarum urbium

*Neotaf. 14. G. 13. L.*

*Antioch. 10.*

*Leo epist. 66. vel 88.*

*Ag. 8. c.*

*t. 9. 7. cap. 25. Per illicitam. c. 9. q. 1. cap. 3.*

um Episcopi frequenter Chorepiscopos, qui juxta canones Neocæsarienses, sive secundum aliorum decreta Patrum, iidem sunt, qui & presbyteri, vel presbyteros destinarent, qui absente Pontifice altaria erigerent, basilicasque consecrarent. Quod quidem non est mirum id præcepisse viros ecclesiasticæ disciplinæ ignaros, &c. Ne ultra talis licentia usurpetur, communi sententia statuendum oportuit, scientes quia, sicut Chorepiscopo, vel presbytero illicita consecratio est altaris, ita & constitutio. In divinis enim litteris, præcipiente Domino, solus Moyses in tabernaculo Dei erexit altare, solus ipse unxit, qui utique summus sacerdos Dei erat, sicut scriptum est de eo; *Moyse, & Aaron in sacerdotibus ejus*: ideoque id, quod tantum facere principibus sacerdotum iustum est, quorum typum Moyses, & Aaron tenuerunt, omnino decretum est, ut Chorepiscopi, vel presbyteri, qui filiorum Aaron gestant figuram, arripere non præsumant. Nam [quamvis cum Episcopis plurima illis ministeriorum communis sit dispensatio, quædam tamen auctoritate veteris legis, quædam novæ, & ecclesiasticis regulis sibi prohibita noverint, sicut presbyterorum, & diaconorum, aut virginum consecratio, sicut constitutio altaris, ac benedictio, vel unctio. Siquidem nec erigere eis altaria, nec ecclesias vel altaria consecrare licet, nec per impositiones manuum fidelibus baptizandis, vel conversis ex hæresi paracletum Spiritum sanctum tradere, nec chrisma conficere, nec chrismate baptizatorum frontes signare, nec publice quidem in Missa quemquam pœnitentem reconciliare, nec formatas cuilibet epistolas mittere. Hæc enim omnia illicita sunt Chorepiscopis, qui ad exemplum, & formam septuaginta discipulorum esse noscuntur; vel presbyteris, qui eandem gestant figuram, quoniam, quamquam consecrationem habeant, Pontificatus tamen apicem non habent. Quæ omnia solis debentur summis Pontificibus auctoritate canonum præcipitur, &c. *Leo ep. 86. vel 66. ad Episcopos Germaniæ, & Gall. Neocæs. 14. G. 13. L. Damas. epist. 4. Ivo part. 6. cap. 72. decret. Anselm. lib. 7. cap. 114. Vid. Capit. lib. 7. cap. 98. & 260. & 394. & 402. & 423. & 424. Tarrac. lib. 3. cap. 80.*

CAPUT V.

Non in aliis locis, quam in Domino sacratis ab Episcopis, & non a Chorepiscopis, qui sæpe prohibiti sunt, nisi summa exigente necessitate, Missas celebrare, nec sacrificia offerre Domino debemus. *Felix IV. epist. 1. cap. 1. prope fin. Anselm. lib. 7. cap. 127. Tarrac. lib. 3. cap. 86.*

CAPUT VI.

Perlatum est ad sedem Apostolicam, emeruisse, & denuo reviviscere prohibitum, & funditus extirpatum, tam a sancto Damaso, quam a sancto Leone viris Apostolicis, atque ab universis synodali auctoritate Episcopis, reprehensibilem, atque oppido inolitum usum, eo quod quidam Chorepiscopi, qui & a prædictorum antecessorum sanctorum Apostolicorum Patribus, & viris Apostolicis, & ab ipsis, sive a nobis sunt prohibiti, sicut eorum hæcenus testantur decreta, ul-

tra modum suum progredientes, donum sancti Spiritus per impositionem manuum tradant, & alia, quæ solum Pontificibus debentur, contra fas peragant, præsertim, cum nullus ex septuaginta discipulis, quorum speciem in Ecclesia gerunt, legatur, donum Spiritus sancti per manus impositionem tradidisse. Quod autem solis Apostolis, eorumque successoribus proprii sit officii tradere Spiritum sanctum, liber actuum Apostolorum docet, &c. Omnia quoque maxima concilia affirmant, eum non esse Episcopum, qui minus quam a tribus Episcopis, auctoritate etiam Metropolitani fuerit factus Episcopus. Ideoque illos, quos Chorepiscopos vocatis, quia ab uno, ut audivimus, fiunt Episcopo, Episcopos non esse, nec aliquid de pontificali privilegio agere debere perspicuum est, quoniam si nomen non habent, quomodo officium possunt habere? si ergo Episcopi non sunt, & presbyteri, quorum vicem gerunt, quia ad exemplum, & formam LXX. olim fiebant, esse despiciunt, quid erunt? &c. *Joann. III. epist. unic. in princ. Anselm. lib. 1. cap. 55.*

CAPUT VII.

Chorepiscopi non possunt presbyteros, aut diaconos ordinare, sed neque presbyteros urbis sine permissione Episcopi, & litteris in aliena parœcia. *Ancyra. cap. 13. G. 12. L.*

CAPUT VIII.

Chorepiscopi sunt quidem in typum LXX. ut comministri, propter curam erga pauperes, offerant (*sacra*) cum honore. *Neocæs. 14. G. 13. L. refert Damas. epist. 4. Leo epist. 86. & Joann. III. epist. unic. Paris. sub Ludov. & Loth. lib. 1. cap. 27. Capit. lib. 5. cap. 168.*

CAPUT IX.

Quod in quibusdam schismaticis Nicænum concilium statuit, hoc etiam præsens conventus in hoc (*qui a duobus tantum fuerat consecratus Episcopus*) statuit, id est, ut cuicumque liceat in unam parochiarum suarum ecclesiam cedere, in qua aut Chorepiscopi nomine, ut idem canon loquitur, aut peregrina, ut ajunt, communione foveatur. *Regien. c. 3. Vid. Nicæn. 8.*

CAPUT X.

Episcopus Cordubensis frequenter Chorepiscopos, vel presbyteros destinavit, qui juxta canones unum sunt, qui absente Pontifice altaria erigerent, basilicas consecrarent, &c. Sicut presbytero, vel Chorepiscopo illicita est consecratio altaris, ita & constitutio. Erexit altare in tabernaculo solus Aaron, ipse unxit, quia summus sacerdos Dei erat, cum scriptum sit: *Moyse, & Aaron in sacerdotibus ejus*. Ideo quod tantum facere Principibus sacerdotum iustum est, quorum typum Moyses, & Aaron tenuerunt, presbyteri, qui filiorum Aaron gestant figuram, arripere non præsumant. Nam quamvis cum Episcopis plurima illis mysteriorum communis sit dispensatio, quædam tamen auctoritate veteris legis, quædam novellis, & ecclesiasticis regulis sibi prohibita noverint, sicut presbyterorum, & diaconorum, ac virginum consecratio, sicut constitutio altaris, benedictio, vel unctio. Si quidem nec benedicere eis liceat ecclesiam, vel altaria con-

Num. 7. 4.

Psal. 98.

Dist. 68. c. 4.

Act. 8. 6.

De consecr. dist. 1. Sicut. 10. c. 1. Tabernaculū.

Psal. 98.

consecrare, nec per impositiones manus fidelibus baptizandis, vel conversis ex hæresi Spiritum sanctum tradere, nec chrisma conficere, nec chrismate baptizatorum frontem signare, sed nec publice quidem in Missa quemquam pœnitentem reconciliare, nec formatas cuilibet epistolas mittere. Hæc omnia illicita esse presbyteris, vel Chorepiscopis, quia Pontificatus apicem non habent, quem solis deberi Episcopis auctoritate canonum præcipitur, ut per hoc & discretio graduum, & dignitatis fastigium summi Pontificis demonstratur. Sed neque coram Episcopo licere eis in baptisterium introire, nec infantem tingere, aut signare, nec pœnitentem sine præcepto Episcopi sui reconciliare, nec eo præsentem sacramentum corporis, & sanguinis Christi conficere, nec eo coram posito populum docere, vel benedicere, aut salutare, nec plebem utique exhortari, quæ omnia eis a sede Apostolica prohibita esse noscuntur. *Hispalen. II. c. 7.*

## CAPUT XI.

Episcopos locum Apostolorum, Chorepiscopos autem exemplum, & formam tenere septuaginta discipulorum, & liber actuum Apostolorum, & canonica auctoritas aperte demonstrat, &c. Quidam Chorepiscopi ultra modum suum progredientes, & donum sancti Spiritus per impositionem manum tradant, & alia quæque, quæ solis Pontificibus debentur, contra fas peragant, cum nullus ex LXX. discipulis, quorum speciem in Ecclesia gerunt, legatur donum sancti Spiritus per manus impositionem tradidisse, &c. Et post alia ordinatio potro Chorepiscoporum qualiter fieri debeat, & qualiter, qualesve ipsi ordinationes jubentibus Episcopis suis facere debeant jura canonum liquido decernunt. Unde quia hætenus quidam Chorepiscopi sæcus, quam auctoritas canonica doceat, in officiis ecclesiasticis minus caute egerunt, providendum summopere Episcopis est, ut ulterius eorum Chorepiscopi tale quid, quod nec eorum ministerio, nec auctoritati divinæ concordat, facere pertentent, nec Episcopi sui eis aliud agendum permittant, nisi quod ad eorum officium proprie pertinet, & in sacris canonibus præfixum habetur. *Paris. sub Lud. & Lothar. lib. 1. c. 27. Capit. lib. 5. c. 168.*

## CAPUT XII.

Chorepiscopus modum suum juxta canonicam institutionem teneat, & nec sanctum chrisma, nec sanctum paracletum Spiritum solis Episcopis, juxta decreta Innocentii, tribuere debitum, tradere tenet, nec ecclesias consecret, nec ordines ecclesiasticos, qui per impositionem manus tribuuntur, id est, non nisi usque ad subdiaconatum, & hoc jubente Episcopo, & in locis, quibus canones designant, agere præsumat. Impositioni autem pœnitentiæ, aut pœnitentium reconciliatoni, per parochiam secundum mandatum Episcopi sui inserviat. Si vero civitatis Episcopus obierit, nihil ex Episcopali ministerio specialiter Episcopis debito attendet, quia ex hoc magnam scandalum, & divisionem rerum ecclesiasticarum, atque dilationem in canonicè ordinandis Episcopis, Dei ecclesiis accidisse conspeximus. Nam si Episcopus civitatis propter de-

fidiam, aut sæcularem pervagationem, vel propter infirmitatem, modum suum Chorepiscopis transcendere consenserit, sententiam canonicam debet attendere, qua decretum est, ut qui contra dicta canonum fecerit, gradus sui periculo sine retractatione subiaceat. *Meld. c. 44.*

## CAPUT XIII.

Ut basilicæ a Chorepiscopis consecratæ ab Episcopis consecrentur, roboratum est, quia juxta decreta Damasi Papæ, Innocentii, & Leonis, vacuum est, atque inane, quidquid in summi sacerdotii Chorepiscopi egerunt ministerio, & quod & ipsi iidem sint, qui & presbyteri, sufficienter invenitur. *Meten. c. 5.*

## CAPUT XIV.

Eos, qui olim ecclesiæ ministrabant, consuetudo, quæ ex ecclesiis versabatur, diligentissime & accuratissime probatos admittebat, & omnis eorum vitæ agendæ ratio curiose inquirebatur, an non essent maledici, an non ebriosi, &c. Referrebant autem ad Chorepiscopos, quia vere testificantibus susceptis suffragiis, & eorum admonitis Episcopis, ita ministrum in sacerdotalem numerum cooptabant. *Basiliius in ep. ad Chorep.*

## TITULUS II.

## DE REBUS, QUAS CHOREPISCOPI FACERE POSSUNT.

## CAPUT I.

Juxta veterem morem Chorepiscopi ex permissione Episcopi ordinant lectores. *Nican. II. c. 14. Ivo part. 5. c. 376. decr.*

## CAPUT II.

Presbyteri vicani canonicas epistolas non dent, aut ad vicinos Episcopos mittant. Chorepiscopi vero irreprehensibiles, pacificas dent. *Antioch. 8.*

## CAPUT III.

Qui in vicinis, aut in agris sunt Chorepiscopi, etsi ordinationem ab Episcopis ceperint, suam mensuram norint, & gubernent ecclesias subjectas, & sua cura, & administratione contenti sint: ordinent vero lectores, & subdiaconos, & exorcistas tantum, non vero presbyterum, aut diaconum, sine urbis Episcopo, cui substant ipsi, & ager. Si quis audeat his contravenire, deponatur, quocumque honore sit. Chorepiscopus autem fiat ab Episcopo ejus urbis, cui subjacet. *Antioch. 10. refert Damas. ep. 4. & Parisiens. sub Ludovico, & Lothar. lib. 1. c. 27. Capit. lib. 1. c. 9. & lib. 5. cap. 169.*

## TITULUS III.

## DE INSTITUTIONE PRESBYTERORUM.

## CAPUT I.

Episcopos vicem Apostolorum gerere Dominum docuisse dicebat (*Petrus*) & reliquorum discipulorum vicem tenere presbyteros. Si quis aliquem ex his scandalizaret, gravissimam illi pœnam inferri debere prædicabat. *Clem. ep. 1. post med. Burch. lib. 1. c. 127. Ivo lib. 3. tit. 7. c. 8. par. & part. 5. c. 227. decr.*

## CAPUT II.

Moyse præcipitur, ut eligat presbyteros, unde & in proverbii dicitur: *Gloria senum canities.* Hæc vero canities sapientiam designat, de qua scriptum est: *Canities hominum prudentia est,* &c.

*Distin. 84. cap. ult. Exod. 19. a. Num. 11. Prov. 20. d. Job. 12. b. Sap. 4. b. Gen. 14. d. &c.*

&c. Abraham primus presbyter, id est senior appellatus est propter sapientiam. Initium sacerdotii Aaron fuit, licet Melchisedech prior obtulerit sacrificium, &c. Aaron summus sacerdos, id est Episcopus fuit, filii ejus presbyterorum figuram demonstrarunt, &c. filii Aaron super tunicas lineas cincti tantummodo, tyarati assistebant sacrificio Domini. *Anacl. ep. 2. in med. Hieron. in c. 3. Esai. post princ. Isid. lib. 2. cap. 5. & 6. de eccl. offic. apud Aquisgr. cap. 8. & 9. Raban. lib. 1. cap. 4. & 5. de institut. cleric. Burch. lib. 2. cap. 5. Ivo part. 6. cap. 25. decret. Ans. lib. 7. cap. 89.*

CAPUT III.

*Dist. 21. in novo. cap. 2. in fine. Matt. 9. d. Luc. 10. a. \* eo, f. \* LXXII.* Videntes Apostoli messem esse multam, & operarios paucos, rogaverunt dominum messis, ut mitteret operarios in messem suam. Unde electi sunt ab eis \* LXX. \* discipuli, quorum typum gerunt presbyteri, atque in eorum locum sunt constituti in Ecclesia, de quorum ordinatione, & reliquorum ministrorum dixisse supra sufficiat. *Anaclet. epist. 2. post med. Ivo lib. 3. tit. 7. cap. 7. panorm. & part. 5. cap. 1. & part. 6. cap. 44. decret.*

CAPUT IV.

*Luc. 10. a. Dist. 80. c. 3.* Sacerdotum ordo bipartitus est, &c. Scitis autem a Domino Apostolos esse electos, &c. Cum vero messis coepisset crecere, videns paucos esse operarios, ad eorum adjumentum, LXX. eligi praecepit discipulos. Episcopi vero Domini Apostolorum, presbyteri LXX. discipulorum locum tenent. [ Episcopi non in castellis, aut modicis civitatibus debent constitui, sed presbyteri per castella, & modicas civitates, atque villas debent ab Episcopis ordinari, & poni; singuli tamen per singulos titulos suos, &c. presbyter ad quemcumque locum, vel ecclesiam in eo constituta est praeficiendus, atque in ea diebus vitae suae duraturus. Amplius quam isti duo ordines sacerdotum nec nobis a Deo collati sunt, nec Apostoli docuerunt. *Anaclet. ep. 3. in princ. Burchard. lib. 1. c. 4. Ivo part. 5. c. 58. & 98. decr.*

CAPUT V.

*Num. 3. c.* Sacerdotes Dominus sibi elegit, ut sacrificent ei, & offerant oblationes Domino; levitas quoque sub eis esse iussit in ministeriis eorum. Unde ad Moysen loquitur dicens: *Princeps autem principum levitarum Eleazar filius Aaron, &c. Fabian. ep. 2. in med.*

CAPUT VI.

Presbyterorum ordo exordium sumpsit a filiis Aaron: qui enim sacerdotes vocabantur in veteri Testamento, hi sunt, qui nunc appellantur presbyteri, & qui nuncupabantur Principes sacerdotum, nunc Episcopi nominantur. Presbyteri autem interpretantur seniores Graecis. His enim, sicut Episcopis dispensatio mysteriorum Dei commissa est. Praesunt enim Ecclesiae Christi, & in confectione Dominici corporis, & sanguinis confortes sunt cum Episcopis, similiter & in doctrina populorum, & in officio praedicandi, &c. Summo sacerdoti clericorum ordinatio, & consecratio reservata est, ne a multis disciplina Ecclesiae vindicata, concordiam solveret, scandala

generaret. Nam Paulus Apostolus eosdem presbyteros, ut vere sacerdotes, sub nomine Episcoporum ita asseverat, loquens ad Titum: *Tit. 1. b.*  
 » Hujus rei gratia reliqui te Cretae, ut ea,  
 » quae defunt, corrigas, & constituas per civi-  
 » tates presbyteros, quemadmodum ego tibi dis-  
 » posui. Si quis sine crimine est, unius uxoris  
 » vir, filios habens fideles, non in accusatione lu-  
 » xuriae, aut subditos. Oportet enim Episco-  
 » pum sine crimine esse. Qua sententia ostendit,  
 » etiam presbyteros sub Episcoporum nomine  
 » taxari. Unde & ad Timotheum de ordinatione  
 » Episcopi, & diaconi scribens, de presbyteris  
 » omnino tacuit, quia eos in Episcoporum nomi-  
 » ne comprehendit. Secundus enim primo pene  
 » conjunctus est gradus. Sicut & ad Philippen-  
 » ses Episcopis, & diaconibus scribit, cum una civitas plu-  
 » res Episcopos habere non possit. Et in actibus A-  
 » postolorum presbyteros Ecclesiae iterum Hieroso-  
 » lymam congregavit, quibus inter cetera dicit: *Vide-  
 » dere gregem (al. Attendite vobis, & universo  
 » gregi) in quos vos Spiritus sanctus ordinavit.*  
 » Unde etiam tales in Ecclesia presbyteros consti-  
 » tuendos esse, sicut Episcopos, & Apostolus Pau-  
 » lus ad Titum loquitur, & canones ipsi testantur. *Tit. 1. d.*  
 » Presbyteros autem merito, & sapientia dici non  
 » aetate, &c. Quod si ita est, mirum, cur insipientes  
 » constituantur. *Isid. lib. 2. cap. 7. de eccl. off.  
 » apud Aquisgr. 8. Raban. lib. 1. c. 6. de inst. cler.  
 » Ans. l. 7. c. 119.*

CAPUT VII.

Cinges baltheo Aaron, & liberos ejus, & im- *Exod. 29.*  
 » pones eis mitras, eruntque sacerdotes mei reli-  
 » gione perpetua. Quo in loco contemplari oportet,  
 » Aaron summum sacerdotem, id est Episcopum  
 » fuisse, & filios ejus presbyterorum figuram  
 » praemonstrasse: fuerunt enim, & ipsi sacerdotes,  
 » quibus merito ad stare debuissent levitae, sicut  
 » summo sacerdoti, &c. *Isid. lib. c. 2. 5. de eccl. off.  
 » apud Aquisgr. 9. Vid. Anaclet. ep. 2. Raban. lib. 2.  
 » c. 4. de instit. cler.*

CAPUT VIII.

Diligenter Apostoli attendamus verba dicen- *Tit. 1. b.*  
 » tis: *Ut constituas per civitates presbyteros, sicut  
 » ego tibi disposui.* Qui qualis presbyter debeat or-  
 » dinari, in consequentibus differens hoc ait: *Si  
 » quis est sine crimine unius uxoris vir, &c.* Post-  
 » ea intulit: *Oportet enim Episcopum sine cri-  
 » mine esse, tamquam Dei dispensatorem.* Idem  
 » ergo est presbyter, qui Episcopus. Et antequam  
 » diaboli instinctu studia in religione fierent, & di-  
 » ceretur in populis: *Ego sum Pauli, ego Apollo,*  
 » *ego autem Cephae,* communi presbyterorum  
 » concilio ecclesiae gubernantur. Postquam vero  
 » unusquisque eos, quos baptizaverat, putabat suos  
 » non Christi, in toto orbe decretum est, ut unus  
 » de presbyteris electus, superponeretur ceteris,  
 » ad quem omnis cura ecclesiae pertineret, & schi-  
 » smatum semina tollerentur. Putat aliquis non  
 » scripturarum, sed nostram sententiam esse, Episco-  
 » pi, & presbyteri unum esse, & aliud aetatis, aliud  
 » esse nomen officii? relegat Apostoli ad Philippen-  
 » ses verba dicentis: *Paulus, & Timotheus servi Christi  
 » Jesu, omnibus sanctis in Christo Jesu, qui  
 » sunt*

*Sunt Philippis, cum Episcopis, & diaconibus, gratia vobis, & pax, & reliqua.* Philippi una est urbs Macedonia, & certe in una civitate plures, ut nuncupantur, Episcopi esse non poterant, sed quia eisdem Episcopos illo in tempore, quos presbyteros appellabant, propterea indifferenter de Episcopis, quasi de presbyteris est locutus, &c.

*Act. 20. f.* In actibus Apostolorum scriptum est, quod cum venisset Apostolus Paulus Miletum, miserit Ephesum, & convocaverit presbyteros ejusdem ecclesie, quibus postea inter cetera sit locutus: *Attendite vobis, & omni gregi, in quo vos Spiritus sanctus posuit Episcopos pascere Ecclesiam Domini, quam acquisivit per sanguinem suum.* Et hic diligentius observate, quo modo unius civitatis Ephesi presbyteros vocans, postea eisdem Episcopos dixerit. Videamus ergo, qualis presbyter five Episcopus ordinandus sit: „ Si quis est sine „ crimine, unius uxoris vir, filios habens fideles, „ non in accusatione luxurie, aut non subditos. „ Oportet enim Episcopum sine crimine esse tamquam Dei dispensatorem, non protervum, „ non iracundum, non vinolentum, non percussorem, non turpis lucri appetitorem “. [Primum itaque sine crimine sit, quod puto alio verbo ad *1. Tim. 3. a.* Timotheum irreprehensibilem nominatum. Non quod eo tantum tempore, quo ordinandus est, sine ullo sit crimine, & preteritas maculas nova conversatione diluerit, sed ex eo tempore, quo in Christo renatus est, nulla peccati conscientia mordeatur. *Hieron. in ep. ad Titum apud Aquisgran. c. 10. Ars. lib. 7. c. 119.*

## CAPUT IX.

Sicut Episcopi Apostolorum in Ecclesia, ita presbyteri ceterorum discipulorum Domini vicem tenent. Et illi tenent gradum summi Pontificis Aaron, isti vero filiorum ejus. Unde oportet vos semper memores esse tantae dignitatis, memores vestrae consecrationis, memores sacrae, quam in manibus suscepistis, unctiois, ut nec ab eadem dignitate degeneretis, nec vestram consecrationem irritam faciatis, nec manus sacro unguine delibutas peccando polluatis. Sed cordis, & corporis munditiam conservantes, plebibus exemplum bene vivendi praebentes, his quibus praestis ducatum ad caelestia regna praebentis. *Theodulph. ad presbyteros Aurelinenses c. 1.*

## TITULUS IV.

## DE POTESTATE, ET DIGNITATE PRESBYTERI, SIVE SACERDOTIS.

## CAPUT I.

*v. 1. de sum. Trin. Greg. IX. & in 4. collect.* **E**T hoc utique sacramentum Eucharistiae nemo potest conficere, nisi sacerdos fuerit rite ordinatus, secundum claves Ecclesiae, quas ipse concessit Apostolis, & eorum successoribus Jesus Christus. *Innoc. III. in concil. gen. Lateran. c. 1. prope fin.*

## CAPUT II.

Non decet, ut ii, qui corpus Christi cotidie proprio conficiunt ore, tantam patiantur persecutionem. *Felix II. in syn. ep. 1. in princ.*

## CAPUT III.

Presbyteri, vel quicumque ordinati, caste, & prudenter se habeant, ut libere, & aperta fronte

possint reprehendere errantem populum sibi commissum, & juxta Apostolum illos tradere Sathanæ excommunicare scilicet, & a liminibus Ecclesiae sanctae separare, qui vincula Christi dirumpunt, jugum scilicet disciplinae abiiciunt, & praevaricatores legis existunt, pacis videlicet violatores, fures, adulteros, incestos, fornicatores, raptos, perjuros, fidei proditores, sacrilegos, qui coemeteria, & ecclesias, earumque ministros, resque Deo, & eis dicatas, violant, vel auferunt, falsos testes, fortilegos, haruspices, usurarios, & quos supra diximus, donec resipiscant, & de his Deo, & sanctae Ecclesiae, & quibus nocuerunt satisfaciant. *Gregor. VII. in concil. Roman. incerto cap. 25.*

## CAPUT IV.

Ipsi (sacerdotes) pro populo interpellant, & populi peccata comedunt, quia precibus suis, & oblationibus ea delent, atque consumunt. *Alex. ep. 2. in princ. refert Trosl. c. 5. Ivo part. 2. c. 69. & part. 6. c. 45. decr.*

## CAPUT V.

De sacerdotibus Domini, quos vos audivimus contra pravorum hominum insidias adjuvare, eorumque causas portare, scitote vos in eo Deo valde placere, qui sibi eos ad serviendum adiecit, & familiares in tantum sibi esse voluit, ut etiam aliorum hostias per eos acceptaret, atque eorum peccata donaret, sibi que reconciliaret. Ipsi quoque proprio ore corpus Domini conficiunt, & populis tradunt. *Pontian. ep. 1. in princ.*

## CAPUT VI.

Abstineat, ut quidquam sinistrum de iis loquar, qui Apostolico gradui succedentes, Christi corpus sacro ore conficiunt, per quos nos etiam Christiani sumus, qui claves regni caelorum habentes ante iudicii diem iudicant. *Anter. ep. un. post med. Hieron. ep. 1. ad Heliodorum post med. Ivo ep. 57. ad Landonem presbyt.*

## CAPUT VII.

Sacerdotes Dominus sibi elegit, ut sacrificent ei, & offerant oblationes Domino. *Fabian. epist. 2. in med.*

## CAPUT VIII.

Non leviter quisquam assentiat in detractioe, vel iudicatione, vel damnatione fratrum, maximeque sacerdotum, qui proximiores sunt Deo, & qui proprio ore corpus Christi conficiunt. *Damas. ep. 3. post med.*

## CAPUT IX.

Mediator Dei, & hominum, Deus, & homo Christus Jesus hanc praepositis Ecclesiae tradidit potestatem, ut & confitentibus satisfactionem poenitentiae darent, & eadem salubri satisfactione purgatos ad communionem sacramentorum per januam reconciliationis admitterent. Cui utique operi incessabiliter ipse Salvator intervenit, nec umquam ab his abest, quae ministris suis exequenda commisit dicens: *Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi: ut si quid per servitum nostram bono ordine, & grato replemur effectu, non ambigamus per Spiritum sanctum nobis fuisse donatum, &c.* Multum utile, ac necessarium est, ut peccatorum

1. Cor. 5.

1. q. 1. c. 91. Osee, 4.

11. q. 3. c. 14.

De pan. d. 1. Multiplex. 49.

Mat. 28. d.

rum



rum reatus ante ultimum diem sacerdotali supplicatione solvatur. *Leo ep. 89. ad Theod. Capit. lib. 5. c. 55. Ans. lib. 4. c. 56. & lib. 11. cap. 11. Casar. lib. 15. c. 12.*

CAPUT X.

Presbyteri in consecutione Domini corporis, & sanguinis consortes sunt cum Episcopis, &c. *Isid. lib. 2. de offic. eccles. c. 7. apud Aquisgr. c. 8. & Tribur. c. 4. in fine.*

CAPUT XI.

Alia monachorum causa est, alia clericorum. Clerici pascunt oves, ego pascor, &c. Mihi ante presbyterum sedere non licet. Ipsi, si peccavero, licet tradere me Sathanæ in interitum carnis, ut spiritus salvus sit in die Domini Jesu. Et in veteri quidem lege quicumque sacerdotibus non obtemperasset, aut extra castra positus lapidabatur a populo, aut gladio cervice subjecta, contemptum expiabat cruore. Nunc vero inobediens, spiritali mucrone truncatur, aut eiectus de ecclesia, rabido dæmonum ore discerpitur. *Hieron. ad Heliodorum apud Aquisgr. c. 97.*

CAPUT XII.

Ipsis sacerdotibus propriæ animarum curandarum sollicitudo commissa est, &c. Ipsi sunt Ecclesiæ decus, ipsi columnæ firmissimæ, quibus in Christo fundatis innititur multitudo credentium. Ipsi januæ civitatis æternæ per quas omnes, qui credunt ingrediuntur ad Christum. Ipsi janitores, quibus datæ sunt claves regni cælorum. Ipsi etiam dispensatores Regiæ domus, quorum arbitrio in aula Regis æterni dividuntur gradus & officia singulorum, &c. Consultu sacerdotum, & optimatum, ceterorumque fidelium suorum (*Ludovicus & Lotharius Imperatores*) idem negotium super placando furore Domini, his digne censuerunt esse committendum, per quos homines de infidelitatis tenebris liberantur, & in lucem fidei transferuntur, & de filiis iræ filii adoptionis efficiuntur. Per quos etiam homines de iis, quæ post baptismum committunt, pœnitentiæ satisfactione peracta Deo reconciliari merentur. Ad quorum imperium secundum sanctæ legis decretum, qui lepræ immunditia sordebant, emaculabantur, ceteraque eorum iudicio in legalibus institutis decernendo prorogabantur. Quibus & in Evangelio a Domino tanta confertur potestas, ut quæ statuerent in terra, statuta sint & in cælo, & quæ solverent in terra, soluta sint & in cælis, & quorum remiserint peccata, remittantur eis: Hos quippe constat vicarios esse Apostolorum, & luminaria mundi. *Paris. sub Lud. & Loth. in præfatione.*

CAPUT XIII.

Constat, quod fundamentum Christianæ religionis fides sit catholica, hoc est credere in Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, &c. & credere, quod per Spiritum sanctum remissio peccatorum in baptisate conferatur, & quod fidelibus in Ecclesia Christi ejusdem Spiritus sancti dono per ministerium sacerdotale, & per pœnitentiam remissio peccatorum indubitanter attribuat. *Paris. sub Ludov. & Lothar. lib. 1. cap. 1.*

Tom. V.

CAPUT XIV.

Decet sacerdotes Christi tanta dignitate donatos, quos utique constat janitores cælestis aulae existere, exempla decellorum suorum, qui Deo placuerunt, idem infatigabiliter sectari, quatenus terrena despiciendo, & cælestia amando, primum ipsi atria supernæ civitatis subire, deinde auditoribus suis dictis, & exemplis ea studeant aperire. Ne quod absit, audiant a Domino: *Habentes clavem scientiæ, vos ipsi non intratis, & alios intrare non sinitis. Prosper lib. 2. de vita contemplativa, cap. 2. apud Paris. sub Ludov. & Loth. lib. 1. cap. 4.*

Luc. 11. 8.

CAPUT XV.

Presbyterorum, qui præsent Ecclesiæ Christi, & in consecutione Divini corporis, & sanguinis consortes cum Episcopis sunt, ministerium esse videtur, ut in doctrina præsent populis, &c. *Aquisgr. II. sub Ludov. part. 3. cap. 5.*

CAPUT XVI.

His (*presbyteris*) sicut & Episcopis dispensatio mysteriorum Dei commissa est. Præsent enim Ecclesiæ Christi, & in consecratione Divini corporis, & sanguinis consortes sunt Episcopis. Similiter & in doctrina populorum, & in officio prædicandi, *Isidor. apud Tribur. cap. 4.*

TITULUS V.

DE ORDINATIONE PRESBYTERORUM.

CAPUT I.

Sacerdotes constitui non oportet, nisi in ecclesiis, aut speciali monasterio deputentur, necessitas in sæcularibus domibus illis habitandi occurrat, alioquin a propriis Episcopis, aut in Episcopia, aut in monasteria habitandi, & conversandi pro exercendo officio constituantur, in quibus mulieres conversari nulla ratio permittit. Ideoque ibi eos conversari, & nutrirî oportet. *Syn. Rom. sub Eugen. II. & Leone IV. cap. 10.*

CAPUT II.

Presbyter, diaconus, clericus ab uno Episcopo ordinetur. *Ap. cap. 2.*

CAPUT III.

Presbyteros, quos ibidem reperisti, si incogniti fuerint illi, a quibus fuerint ordinati, & dubium est eos Episcopos fuisse, qui eos ordinarerint, si bonæ actionis, & catholici viri sunt ipsi presbyteri, & in ministerio Christi, omnique lege sancta edocti, apti, ab Episcopo suo benedictionem presbyteratus suscipiant & consecrentur, & sic ministerio sacro fungantur. *Greg. III. ep. 5. ad Bonif. Episcop. in med.*

Dist. 68. c. 2. Presbyteri.

CAPUT IV.

Presbyter cum ordinatur, Episcopo eum benedicente, & manum super caput ejus tenente, etiam omnes presbyteri, qui præsent sunt, manus suas juxta manum Episcopi super caput illius teneant. *Carth. IV. cap. 3. Ivo lib. 3. tit. 3. cap. 6. panorm. & part. 6. cap. 12. de cr. Anselm. lib. 7. cap. 53. Casar. lib. 8. cap. 20.*

Dist. 23. c. 8.

TITULUS VI.

NE LAICUS STATIM PRESBYTER FIAT.

CAPUT I.

SI quis propter ipsum bonum humilitatis, quæ

L I

est

1. Cor. 5. b.

Deut. 17. c.

Lev. 13. & 14.

Mat. 18. e.

Joann. 20. f.

est circa Christum Jesum, abrenuntians mundo fiat clericus, aut monachus, & omnem gradum ecclesiasticum transiens per definita nunc tempora, irreprehensibilis inventus extiterit, & probatus, ita ut in gradu lectoris annum compleat, in subdiaconi vero duos, sitque diaconus tribus, & presbyter quattuor annis, bene placuit huic sanctæ, & universali synodo eligi hunc (*Episcopum*) & admitti, &c. Si vero præter hanc definitionem nostram quisquam ad jam factum supremum honorem provectus extiterit, reprobetur, & ab omni sacerdotali operatione profus abiiciatur, ut pote qui extra sacros canones sit provectus. *Synod. VIII. gener. Constantinop. sub Hadr. II. cap. 5.*

## CAPUT II.

Si quis clericatum promereri desiderat, hoc justum est, ut sit ostiarius annum unum, lector ann. \* xx. exorcista ann. \* x. acolythus ann. v. subdiaconus ann. v. diaconus ann. v. & sic ad honorem presbyterii accedat. *Silvest. in conc. Rom. CCLXXV. Episcoporum, cap. 5.*

## CAPUT III.

Silvester præsentem synodo constituit, ut nullus ex laica persona ab honore acolythi ad Episcopatum sublevaretur, nisi prius fuisset ostiarius, lector annis \* xxx. deinde una die exorcista, postea caperet onus acolythi, & faceret in eodem ordine annos x. ut acciperet onus subdiaconi, & in subdiaconatu esset ann. v. deinde ad diaconatus honorem pertingeret fixus rogantibus xxx. presbyteris examen, ut esset diaconus Cardinalis, quia a prima sede erat constitutum, ut serviret anno vii. &c. Si quis desideraret ordinem presbyterii, in vii. annis a cuncto clero Romano probaretur gratia doctrinæ, nativitatibus, generositatis, & consilii, non expetens prædam a quoquam, & cujus opinionem claram, & firmam omnes presbyteri declararent, & confirmarent, & sic ad ordinem presbyterii accederet, &c. *Silvester in syn. Rom. CCCLXXXIV. Episcoporum, cap. 11.*

## CAPUT IV.

Illud mandamus, ut ad ordines ecclesiasticos sic ascendant in Ecclesia, qui ordinari merentur, id est, si quis Episcopus esse meretur, sit primo ostiarius, deinde lector, postea exorcista, inde facretur acolythus, demum vero subdiaconus, deinde diaconus, & postea presbyter. *Caius epist. unic. in fine.*

## CAPUT V.

Quid ab universis posthac ecclesiis sequendum sit, quid vitandum, generali pronuntiatione discernimus. [Quicumque itaque se Ecclesiæ voverit obsequiis, a sua infantia ante pubertatis annos baptizari, & lectorum debet ministerio sociari, qui ab accessu adolescentiæ usque ad tricesimum \* ætatis annum, si probabiliter vixerit, una tantum, & ea, quam virginem communi per sacerdotem benedictione percepit, uxore contentus, acolythus, & subdiaconus esse debet. Posteaque ad diaconi gradum, si se ipse primitus continentia præeunte dignum probaverit, accedat, ubi, si ultra quinque annos laudabiliter vixerit, & ministraverit congrue, presbyterium con-

sequatur; exinde post decennium Episcopalem cathedram poterit adipisci, si tamen per hæc tempora integritas vitæ, ac fidei ejus fuerit approbata. Qui vero jam ætate grandævus, melioris propositi conversatione provocatus, ex laico ad sacram militiam pervenire festinat, desiderii sui fructum non aliter obtinebit, nisi eo, quo baptizatur tempore, statim lectorum, aut exorcistarum numero societur, si tamen eum unam habuisse, vel habere, & hanc virginem accepisse constet uxorem, qui dum initiatus fuerit, expleto biennio, per quinquennium aliud acolythus, & subdiaconus fiat, & sic ad diaconatum, si per hæc tempora dignus judicatus fuerit, provehatur. Exinde jam accessu temporum presbyterio, vel Episcopatu, si eum cleri, ac plebis evocaverit electio, non immerito societur. *Syric. epist. 1. cap. 8. 9. & 10. Ivo part. 6. cap. 91. & 92. decret.*

## CAPUT VI.

Ne laicus statim presbyter aut diaconus ordinetur. *Syric. epist. 3. cap. 3.*

## CAPUT VII.

Laici, qui habentes uxores baptizati sunt, &c. non prohibentur ad clericatus sortem assumi, ita sane ut in eos tempora a majoribus constituta serventur, nec cito quilibet lector, acolythus, diaconus, sacerdos fiat, quia in minoribus officiis si diu perdurent, & vita eorum pariter, & obsequia comprobantur, ut ad sacerdotium posthac emensis stipendiorum meritis veniant, nec præripiant, quod vita probata meretur accipere. *Innoc. epist. 4. cap. 4. & 5. Ivo lib. 3. tit. 5. cap. 4. panorm. & part. 6. cap. 95. decret. Anselm. lib. 7. cap. 29. Tarrac. lib. 1. cap. 129.*

## CAPUT VIII.

Quis ille tam arrogans, tam impudens invenitur, ut in cælesti militia, &c. statim dux esse officia, desideret, cum tyro ante non fuerit? & prius velit dicere \*, quam discere? Assuescat in Domini castris in lectorum primitus gradu divini rudimentis servitii, nec illi vile sit, exorcistam, acolythum, subdiaconum, diaconum per ordinem fieri, nec hoc saltu, sed statutis majorum ordinatione temporibus. Jam vero ad presbyterii fastigium talis accedat, ut & nomen ætas impleat, & meritum probitatis stipendia antea acta testentur. *Zosim. epist. 1. cap. 1. Anselm. lib. 6. cap. 24.*

## CAPUT IX.

Hæc autem [in singulis gradibus observanda sunt tempora, si ab infantia ecclesiasticis ministeriis nomen dederit, inter lectores ad xx. ætatis annum continuata observatione perduret. Si major, & grandævus accesserit, qui tamen post baptismum statim se divinæ militiæ desideret mancipari, sive inter lectores, sive inter exorcistas quinquennio teneatur. Exinde acolythus, vel subdiaconus iv. annis sit, & sic ad benedictionem diaconatus, si mereatur, accedat, in quo ordine quinque annis, si inculpate se gesserit, hærete debet. Exinde suffragantibus stipendiis per tot gradus datis propriæ fidei documentis, presbyterii sacerdotium poterit promereri, &c. *Zosim. epist. 1. cap. 3. Anselm. lib. 7. cap. 41.*

CA.

CAPUT X.

Dist. 61. Mi-  
ramur. c. 5.

Merito beatorum Patrum venerabiles sanctio-  
nes, cum de sacerdotum electione loquerentur,  
eos demum idoneos sacris administrationibus  
censuere, quorum omnis ætas a puerilibus exor-  
diis usque ad provectiores annos per disciplinæ  
ecclesiasticæ stipendia cucurrisset, ut unicuique  
testimonium prior vita præberet, nec posset de  
ejus provectione dubitari, cui pro laboribus mul-  
tis, pro moribus castis, pro actibus strenuis, cel-  
sioris loci præmium deberetur, &c. Eos, quorum  
provectio hoc tantum reprehensionis incurrit,  
quod ex laicis ad officium Episcopale delecti  
sunt, &c. susceptum sacerdotium tenere permit-  
timus, non præjudicantes Apostolicæ sedis statu-  
tis, nec præcessorum nostrorum, nostrisque de-  
cretis, quibus salubriter statutum est, ne primum,  
vel secundum, aut tertium in Ecclesia gradum  
quisquam laicorum quibuslibet suffragiis fultus  
ascendat, prius quam ad hoc meritum per legiti-  
ma augmenta perveniat. *Leo epist. 85. ad Epi-  
scop. Africa cap. 1. Ivo part. 5. cap. 105. decr.*

1. 9. 7. Exi-  
gunt. c. 18.

Dist. 77. c. 8.  
c. 9. Mo-  
nachus.

Si quis etiam de religioso proposito, & disci-  
plinis monasterialibus eruditus ad clericale mu-  
nus accedat, in primis ejus vita præteritis acta  
temporibus inquiratur, &c. continuo lector, vel  
notarius, aut certe defensor effectus, post tres  
menses existat acolythus, maxime si huic æ-  
tas etiam suffragatur, sexto mense subdiaconi  
nomen accipiat, ac si modestæ conversationis,  
honestæque voluntatis existit, nono mense dia-  
conus, completoque anno sit presbyter, cui ta-  
men, quod annorum interstitia fuerant collatura,  
sancti propositi sponte suscepta docetur præstitisse  
devotio. Si vero laicus quispiam ecclesiasticis  
est aggregandus officiis, tanto sollicitius in singu-  
lis hujusmodi decet examinare personam, quan-  
tum inter mundanam, religiosamque vitam con-  
stat esse discriminis, &c. quorum promotionibus  
super anni metas sex menses nihilominus subro-  
gamus, &c. Quæ tamen eatenus indulgenda cre-  
didimus illis ecclesiis, quibus infestatione bello-  
rum, vel nulla penitus, vel exigua remanserunt  
ministeria, &c. *Gelas. ep. 1. c. 3. c. 4. Nicol. in  
ep. ad Mich. Imp. incip. Principatum. lecta in  
VIII. syn. CP. act. 4. Ivo part. 3. c. 143. decr. Ans-  
lib. 7. c. 46. in Rom.*

CAPUT XII.

Dist. 61. In  
sacerdoti-  
bus. c. 2.

Æstimet quis pretium dominici gregis, ut  
sciat, quod meritum constituendi deceat esse pa-  
storis. Hoc ita fiet, si non sacerdotii gradus, saltu  
quodam passim laicis transferantur. Longa debet  
vitam suam probatione monstrare, cui gubernacula  
committuntur Ecclesiæ. [Non negamus esse  
in laicis Deo placitos mores, sed milites suos pro-  
batos sibi quærunt instituta fidelia. Discere prius  
quisque debet, ante quam doceat, & exemplum  
religiøsæ conversationis de se potius aliis præstare  
quam sumere. Emendatiorem esse convenit po-  
pulo, quem necesse est orare pro populo. Longa  
observatione religiosus cultus tradatur, ut luceat,  
& clericalibus obsequiis erudiendus inserviat, ut  
ad venerandi gradus summam perductus, qui sit

fructus humilitatis, offendat. *Hormisdæ ad Epi-  
scop. Hispan. ep. 4. c. 1. Ans. lib. 6. c. 19. Farrac.  
lib. 3. c. 13.*

CAPUT XIII.

Quidam desiderio honoris inflati defunctis E-  
piscopis tonsurantur, & fiunt repente ex laicis  
sacerdotes, atque inverecunde religiosi propositi  
ducatum arripiunt, qui nec esse adhuc milites di-  
dicerunt. Quid putamus, quid isti subjectis præ-  
statori sunt, qui ante quam discipulatus limen at-  
tingat, tenere locum magisterii non formidant?  
Qua de re necesse est, ut quamvis inculpati quis-  
que sit meriti, ante tamen per distinctos ordines  
ecclesiasticis exerceatur officiis, &c. *Greg. ad Sy-  
agrium, c. Æther. Episc. lib. 7. registr. epist.  
108. vel 110. c. 2. Vid. idem lib. 4. ep. 51. c. 95.  
c. ep. 53. c. 97. Anselm. lib. 6. c. 27. Farrac. lib.  
3. cap. 16.*

Dist. 99. c.  
3. Hoc ad  
nos.

CAPUT XIV.

Gelasius non solum Episcopos de laicis fieri  
prohibuit, sed etiam presbyteros, ne talia præ-  
fumerent, vetuit in decretorum suorum c. III.  
*Nicol. in epist. ad Mich. Imp. ante med. incip.  
Principatum. lecta in act. 4. syn. VIII. CP. sub  
Had. II. Gelas. ep. 1. c. 3. c. 4.*

CAPUT XV.

Episcopatus, vel presbyteri honorem, nullus  
laicus ante præmissam anni conversionem, vel  
ante xx. annos ætatis accipiat. *Arel. III. cap. 1.  
in fine.*

CAPUT XVI.

Nullus Metropolitanorum cuicumque laico  
dignitatem Episcopatus tribuat, sed nec reliqui  
Pontifices presbyteri, vel diaconatus honorem  
conferre præsumant, nisi anno integro fuerit ab  
eis præmissa \* conversio. *Arelat. III. c. 2.*

\*promissa, s.

CAPUT XVII.

Nullus ex laicis ante annalem conversionem,  
&c. presbyter ordinetur, &c. *Aurel. III. c. 6.*

CAPUT XVIII.

Ex laico ad gradum sacerdotii nemo veniat,  
nisi prius anno integro in officio lectorum, vel  
diaconatus disciplinam ecclesiasticam discat, &  
sic per singulos gradus eruditus, ad sacerdotium  
veniat. Nam satis reprehensibile est, ut qui non-  
dum didicit, jam docere præsumat, dum & anti-  
quis hoc Patrum institutionibus interdictum sit.  
*Brac. I. c. 38.*

CAPUT XIX.

Qui saltu sine gradu diaconi ad sacerdotium  
prosilivit, in degradationem debitam resilire de-  
bet. *Synod. Suession. apud S. Medard. in accusa-  
tione Hincmari, in fine.*

CAPUT XX.

Cajus constituit, ut omnes ordines in Ecclesia  
sic ascenderent. Si quis Episcopus fieri mereretur,  
ut esset ostiarius, lector, exorcista, acolythus, se-  
quens subdiaconus, diaconus, presbyter, & exin-  
de Episcopus ordinaretur. *Damas. in Caii.*

CAPUT XXI.

Silvester constituit, ut si quis desideraret in  
Ecclesia militare, aut proficere, ut esset ostiarius  
annis † lector annos \* xxx. exorcista dies xxx.  
acolythus annis v. subdiaconus annis v. custos

\* dies, s.

martyrum annis v. diaconus annis vii. presbyter annis iiii. probatus ex omni parte. *Damas. in Silvest. post principium.*

TITULUS VII.  
QUI PROHIBEANTUR ESSE  
PRESBYTERI.

CAPUT I.

*Dist. 48. c. 1.* Quoniam plura, aut per necessitatem, aut alias cogentibus hominibus adversus ecclesiasticam facta sunt regulam, ut homines ex gentili vita nuper accedentes ad fidem, & instructos \* brevi tempore, mox ad lavacrum spirituale perducerent, simulque ut baptizati sunt, ad Episcopatum, vel ad presbyterium promoverent, placuit nihil tale de reliquo fieri, &c. *Nicæn. c. 2. Mart. Brac. cap. 22. Joann. VIII. in epist. apud IX. synod. act. 2. Ivo in prol. panorm. & decreti.*

\* catechumenos.

*De ar. & qual. c. 4. Greg. IX. c. 4. eod. tit. in 4. coll.*

CAPUT II.

Cum sit ars artium regimen animarum districte præcipimus, ut Episcopi promovendos in sacerdotes diligenter instruant, & informant, vel per se ipsos, vel per alios viros idoneos super divinis officiis, & ecclesiasticis sacramentis, qualiter ea rite valeant celebrare. Quoniam si ignaros, & rudes de cetero ordinare præsumperint, quod quidem facile poterit comprehendere, & ordinatores, & ordinatos gravi decrevimus subiacere ultioni, &c. *Innoc. III. in concil. general. Lat. cap. 27.*

CAPUT III.

*Dist. 33. Si quis. cap. 1.* Binis nuptiis post baptismum, aut concubina implicatus, non potest esse Episcopus, presbyter, diaconus, clericus. *Ap. c. 17. Item is, qui viduam, ejectam, meretricem, ancillam, aut scenicam duxit. Ap. c. 13. Vid. Trull. c. 3. in fin. Ivo part. 8. c. 287. decret. Anselm. lib. 6. c. 143.*

*Dist. 34. Si quis. c. 15.*

CAPUT IV.

*1. Tim. 3. a.* De digamis nec consuli debet, quod manifesta lectio sit Apostoli, *unius uxoris virum*, ad sacerdotium, sive ad clericatum admitti debere, & hanc ipsam tamen si virginem accepit, &c. *Innoc. ep. 4. c. 2.*

*Tit. 1. b.*

CAPUT V.

*Dist. 51. c. 1.* Quicumque curiales, aut causidici, aut milites ordinati fuerint sacerdotes, cum ordinatoribus suis deponantur. *Innoc. epist. 23. cap. 2. ad syn. Toleran.*

CAPUT VI.

*Dist. 54. c. 1.* Admittuntur passim ad ordinem sacrum, quibus nulla natalium, nulla morum dignitas suffragatur, & qui a dominis suis libertatem consequi minime potuerunt, ad fastigium sacerdotii, tamquam servilis vilitas hunc honorem jure capiat, provehuntur, &c. Ab his fratres carissimi, omnes vestrae provinciae abstineat sacerdotes, ab aliis etiam, qui originali, aut alicui conditioni obligati sunt, volumus temperari, &c. *Leo epist. 1. cap. 1. Tribur. cap. 29. Burch. lib. 2. cap. 22. Ivo part. 6. cap. 64. decret. Anselm. lib. 7. cap. 25. in addit.*

CAPUT VII.

Quamlibet quis bonis moribus præditus, & sanctis operibus inveniat ornatus, nequaquam ta-

men, vel ad diaconii gradum, vel ad presbyterii honorem, vel ad Episcopatus culmen ascendat, si aut ipsum, non unius uxoris virum, aut uxorem ejus, non unius viri fuisse claruerit, &c. *Leo epist. 85. c. 1. ad Episcopos Afric.*

CAPUT VIII.

Nullus homicida, nullus adulter, nullus fornicator sacrum ministerium debeat attingere, sed neque pœnitens, aut qualem sacri canones prohibent esse sacerdotem. *Zach. ep. 4. post princ. ad Bonifac.*

CAPUT IX.

Si quis in infirmitate baptizatus est, presbyter non fiat, vi enim magis quam voluntate credidit nisi propter ejus sequentem fidem & diligentiam, & propter raritatem hominum. *Neoc. 12. Paris. lib. 1. c. 8. Burch. lib. 4. c. 33. Ivo part. 1. c. 227. & part. 6. c. 101. decret.*

*Dist. 57. c. un.*

CAPUT X.

Ordinari ad diaconatus, vel sacerdotii officium neophytum non debere. *Arel. II. c. 1.*

CAPUT XI.

Conveniens non est, nec ratio, vel disciplina patitur, ut temere, & leviter ordinetur, aut Episcopus, aut presbyter, aut diaconus, qui neophytus est, maxime cum & magister gentium beatus Apostolus, ne hoc fieret, denuntiasset, & prohibuisse videatur, sed hi quorum per longum tempus examinata sit vita, & merita fuerint comprobata. *Sardic. c. 13. L. 10. G. Burch. lib. 1. c. 17. Ivo p. 5. c. 71. decret.*

*1. Tim. 3.*

CAPUT XII.

Non oportet nuper baptizatum promoveri ad ordinem sacerdotalem. *Laod. c. 3.*

\* sacrum.

CAPUT XIII.

Episcopi, diaconi, & presbyteri non ordinantur, ante quam omnes, qui in domo eorum sunt, Christiani orthodoxi fiant. *Carth. c. 36. G. Carth. III. c. 18. L. Afr. c. 3. L.*

CAPUT XIV.

Libertos, quos sacerdotes, vel diaconos de ecclesia sibi commissa facere voluerint, actus ecclesie profequi jubemus. *Agath. c. 49. Ivo part. 3. c. 161. decret.*

*12. q. 2. Diaconos. c. 35. in fin.*

CAPUT XV.

Nullus pœnitentem, nullus digamum, nullus viduarum maritos in prædictis honoribus presbyterii, vel diaconatus) audeat ordinare. *Arel. III. cap. 3.*

*Dist. 55. c. 2.*

CAPUT XVI.

Ne secundæ uxoris, aut renuptæ maritus presbyter, aut diaconus ordinetur, abunde sufficeret ab Apostolo constitutum, &c. Qui scienter eum contra dicta ordinaverit, reus fratribus fiat, &c. *Epaun. c. 2.*

*1. Tim. 3.*

CAPUT XVII.

Si servus absente, vel nesciente domino, Episcopo sciente, diaconus, aut presbyter fuerit ordinatus, ipso in clericatus officio permanente Episcopus eum domino duplici satisfactione compenferet, &c. *Arel. c. 8. al. 10. Vorm. c. 40. Burch. lib. 2. c. 24. Ivo part. 6. c. 125. decret.*

*Dist. 54. c. 19.*

CAPUT XVIII.

Presbyter, vel diaconus, si nec litteras, vel

\* nec, f. ba-

baptizandi ordinem nesciat, nullatenus ordinetur. *Aurel. II. c. 15.*

CAPUT XIX.

Nullus ex laicis ante annualem conversionem vel ætatem legitimam, &c. presbyter ordinetur, ita ut de ipsis quoque, &c. custodiatur, ne aut duarum uxorum vir, aut renuptæ maritus, aut pœnitentiam professus, aut senius \* corpore, aut qui publice aliquando arreptus ad superscriptos ordines promoveatur, &c. *Aurel. III. c. 6. Burch. lib. 2. c. 33. Ivo lib. 3. tit. 5. c. 18. pan. & part. 6. c. 134. decret.*

*c. 1. de bigam. Greg. IX. c. 2. eod. tit. in 1. coll. \* scilicet, f.*

CAPUT XX.

Si quis Episcoporum sciens bigamum, aut internuptæ maritum, ad officium leviticæ dignitatis, sive presbyterii contra jus canonum promoveri præsumperit, sciat se unius anni spatio ab omni officio sacerdotii esse suspensum, &c. *Aurel. IV. c. 10.*

CAPUT XXI.

De familiis ecclesiæ constituere presbyteros, & diacones per parochias liceat, quos tamen vitæ rectitudo, & probitas morum commendat. Ea tamen ratione, ut antea manumissi libertatem status sui percipiant. *Tolet. IV. c. 73.*

*De serv. non ordin. cap. 3. Greg. IX. c. 4. eod. tit. in 1. coll.*

CAPUT XXII.

Ut presbyteri non ordinentur, prius quam examinentur. *Vorm. c. 56.*

CAPUT XXIII.

Secundum decreta sanctorum Patrum præjudicamus, & nos id acturos profiteamur, ut nullum servum Episcopus ordinare præsumat, ante quam perfecta ditetur ingenuitate, quia non debet vilis persona fungi sacerdotii dignitate. *Triburiens. cap. 29.*

CAPUT XXIV.

In scortatione, aut adulterio si quispiam post baptismum fuerit deprehensus, divini canones illum ad sacerdotium non admittunt. *Taras. ante VII. syn. ep. ad Jo. presb. post med.*

TITULUS VIII.

DE ÆTATE PRESBYTERORUM.

CAPUT I.

SI ante trigessimum annum liceat sacerdotem ordinari? Bonum, & congruum, si fieri potest, ut provectæ ætatis, & boni viri testimonii, juxta sacrorum canonum instituta, ordinentur sacerdotes. Si autem minime reperiuntur, & necessitas exposcat, a xxv. annorum & supra Levitæ, & sacerdotes ordinentur, quemadmodum in lege Domini continetur. *Zach. ep. 5. ad Bonif. Episc. ante fin.*

*Dist. 78. c. ult.*

CAPUT II.

Presbyter ante triginta annos non fiat, & si dignus sit; & nã Dominus Jesus Christus trigesimo anno baptizatus est, & cœpit docere. *Neoc. 11. Trull. 14. Mart. Brach. cap. 20. Capitul. lib. 1. cap. 50. Burchard. lib. 2. cap. 10. Ivo lib. 3. tit. 3. cap. 2. panorm. & part. 6. cap. 30. decret. Ans. lib. 7. c. 87. Tarr. lib. 6. c. 122.*

*Dist. 78. c. 1. Si quis. & c. 4. Presbyter.*

CAPUT III.

Presbyterum, vel Episcopum ante xxx. annos, id est, ante quam ad viri perfecti ætatem perveniat, &c. nullus Metropolitanorum ordinare præ-

*Dist. 77. Episcopus. c. 6. in fin.*

sumat, ne per ætatem, quod aliquotiens evenit, aliquo errore culpentur. *Agath. cap. 17. Burch. lib. 2. cap. 9. Ivo lib. 3. c. 1. panorm. & part. 6. cap. 29. decret.*

CAPUT IV.

Episcopatus, vel presbyterii honorem nullus laicus ante præmissam anni conversionem, vel ante xxx. annos ætatis accipiat. *Arelat. III. cap. 1. in fine.*

CAPUT V.

Ne ullus ex laicis ante annualem conversionem vel ætatem legitimam, id est xxv. annorum diaconus, & xxx. presbyter ordinetur. *Aurelian. III. cap. 6.*

CAPUT VI.

XXV. annorum ætatis Levitæ consecrentur, & triginta presbyteri ordinentur, ita ut secundum præceptum Apostolicum, probentur primum, & sic ministrent, nullum crimen habentes. *Tolet. IV. c. 19. Burch. lib. 2. c. 12. Ivo lib. 3. tit. 3. c. 4. pan. & part. 6. c. 32. decret.*

*Dist. 77. In veteri.*

*1. Tim. 3. c.*

CAPUT VII.

Presbyter ante xxx. annos ordinatus deponatur. *Trull. 14. & 15.*

*Dist. 77. c. 4. Subdiaconus.*

CAPUT VIII.

Presbyterum ordinari non debere ante legitimum tempus, hoc est trigessimum ætatis annum, &c. *Turon. sub Carolo c. 12.*

TITULUS IX.

PRESBYTERI SINT DOCTI, ET SCIANT ADMINISTRARE SACRAMENTA.

CAPUT I.

Quamquam admonita doctorum, & statuta Patrum sacerdotes indoctos prohibeant consecrari, opportuni temporis moderatione, si Episcopus inveniatur indoctus, a Metropolitano proprio, & deinceps sacerdotes, presbyteri, diaconi, vel etiam subdiaconi a suo Episcopo, ut doceri possint, admoneantur. Interim subjecti sacerdotes, & tales clerici ad tempus a celebratione divinæ hostiæ, & officiis suspendantur, ut docti valeant ad debitum ministerium advenire. *Syn. Rom. sub Eug. II. & Leone IV. c. 4.*

CAPUT II.

Presbyteros oportet scire canones, alioquin quomodo judicabunt Ecclesiam? Quis poterit fieri medicus, si ignorat medicinam? *Greg. VII. in conc. Rom. ann. incert. c. 28.*

CAPUT III.

Presbyteri sint litterati, aliter enim quomodo erunt magistri, qui non fuerunt discipuli? aut qualiter scient docere gregem sibi commissum, & exortari? Illi sunt canes non valentes latrare. *Greg. VII. in conc. Rom. ann. incert. c. 30.*

CAPUT IV.

Sacerdotes doctiores esse oportere ceteris populis, docebat Christus, dicens: *Quia si cæcus cæco ducatum præstet, ambo in foveam cadunt.* [Sacerdotes vero sal terræ, & mundi lumen docens præcedit in splendore bonorum operum Patrem glorificare Deum, &c. *Clem. epist. 1. post med. Ans. lib. 7. c. 63.*

*Matt. 5. b. & 15. b. Dist. 93. c. 7. Matt. 5. b.*

CAPUT V.

Doceri omnes oportet, qui Domini sacerdotio fun-

funguntur, ut ceteros instruant, & sibi proficiant. *Anac. ep. 1. in med.*

**CAPUT VI.**

*Dist. 38. c. 3. Si in laicis.* Si vix in laicis tolerabilis videtur infcitia, quanto magis in eis, qui præsunt, nec excusatione est digna, nec venia. *Leo ep. 22. in princ. ad Constantinopolitanos. Ans. lib. 7. c. 107.*

**CAPUT VII.**

Licet sacerdotibus canones ignorare non liceat, tamen pene levior error fuerat, si per ignorantiam deliquisses, quam ut eorum custodia, vel vicarii tui manus subscriptione canonum transgressor existeres. *Carpentoract. in epist. ad Agræcium Episc. in med.*

**CAPUT VIII.**

Nulli liceat Episcoporum ordinare diaconum, aut presbyterum litteras ignorantem; sed si qui ordinati fuerint, cogantur discere, &c. *Narbon. cap. 11.*

**CAPUT IX.**

*Dist. 38. c. 1.* Ignorantia mater cunctorum errorum, maxime in sacerdotibus Dei, vitanda est, qui docendi officium in populis susceperunt. Sacerdotes enim legere sanctas scripturas, frequenter admonet *1. Tim. 4. d.* Paulus Apostolus dicens ad Timotheum: *Intende lectioni, & exhortationi, doctrinae quoque, & semper permane in his.* Sciant igitur sacerdotes scripturas sanctas, & canones meditentur, ut omne opus eorum in prædicatione divina, & doctrina consistat, atque ædificent cunctos, tam fidei scientia, quam operum disciplina. *Tolet. IV. c. 24. Arcl. sub Carolo c. 3. Burch. lib. 1. c. 100. Ivo part. 5. c. 202. decr. Ans. lib. 7. c. 105. Cas. lib. 4. c. 54.*

**CAPUT X.**

*Dist. 38. c. 2.* Quando presbyteri in parochiis ordinantur, libellum officialem a suo sacerdote accipiant, ut ad ecclesias sibi deputatas instructi succedant, ne per ignorantiam etiam in ipsis divinis sacramentis offendant, ut quando vel ad litanias, vel ad concilium venerint, rationem Episcopo suo reddant qualiter susceptum officium celebrent, vel baptizent. *Tolet. IV. c. 25. Arcl. sub Carolo c. 4. Ivo lib. 3. tit. 2. c. 16. pan. & part. 3. c. 129. decr. Ans. lib. 7. c. 104.*

**CAPUT XI.**

Juxta sanctorum canones, unusquisque presbyter in parochia habitans Episcopo illi subiectus sit in cujus parochia habitat, & semper in quadragesima rationem, & ordinem ministerii sui sive de baptismo, sive de fide catholica, sive de præcibus, & ordine missarum Episcopo reddat, & ostendat. *Franc. syn. Capitul. lib. 5. c. 2.*

**CAPUT XII.**

*Dist. 38. c. 1.* De baptismo, & mysterio sanctæ fidei unusquisque Archiepiscopus suos suffraganeos diligenter, studioseque admoneat, quatenus per studium sacræ lectionis imbuti, & de mysterio sanctæ fidei, & de sacramento baptismatis unusquisque illorum in propria parochia perfecte studioseque presbyteros, & universum populum docere, & instruere non negligat. Quia [ignorantia mater cunctorum est errorum, & maxime in sacerdotibus Dei vitanda est, qui docendi officium in populo sus-

sceperunt. Sacerdotes enim legere sanctas scripturas admonet Paulus Apostolus dicens ad Timotheum: *Attende lectioni, & exhortationi doctrinae.* Sciant igitur sacerdotes scripturas sanctas, & canones, ut omne opus eorum in prædicatione, & doctrina consistat, atque ædificent cunctos tam fidei scientia, quam operum disciplina. *Arcl. sub Carolo cap. 3. Tolet. IV. cap. 24.*

**CAPUT XIII.**

Quando presbyteri ab Episcopis in parochiis ordinantur, necesse est, ut ab ipsis Episcopis diligenter instructi ecclesias sibi deputatas accipiant, &c. *Arcl. sub Carolo cap. 4.*

**CAPUT XIV.**

Sicut iniqui, & peccatores ministerium sacerdotale assequi prohibentur, ita indocti, & imperiti a tali officio retrahuntur. Illi enim exemplis suis vitam bonorum corrumpunt, isti sua ignavia iniquos corrigere nesciunt. Quid enim docere poterunt, quod ipsi non didicerunt? &c. *Cæcus enim si cæco ducatum præstet, ambo in foveam cadunt.* Sacerdotes indoctos per Esaiam Prophetam ita Dominus improbat, *Ipsi pastores ignoraverunt intelligentiam, &c. Isidor. de summ. bono lib. 3. cap. 35. apud Aquisgr. cap. 16.*

**CAPUT XV.**

Ait Aggæus Propheta: „ Interroga sacerdotes legem “. Quod B. Hieronymus ita exponit: „ Simul (inquit) considera sacerdotum officium esse, de lege interrogatos respondere. Si sacerdos est, sciat legem Domini, si ignorat legem, ipse se arguit, non esse Domini sacerdotem. Sacerdotis enim est scire legem, & ad interrogationem respondere de lege “. *Paris. sub Ludov. & Lothar. lib. 1. in princ.*

**CAPUT XVI.**

Presbyteri imperiti sollerti studio ab Episcopis suis instruendi sunt, qualiter & consentium peccata discrete inquirere, eisque congruum modum, secundum canonicam auctoritatem, pœnitentiæ noverint imponere. *Paris. sub Lud. & Lothar. lib. 1. cap. 32.*

**CAPUT XVII.**

Doctrina sacerdotalis secundum cuiusque qualitatem omnibus sufficiens esse debet, modesta, prudens, discreta, & honesta, atque utilis, &c. *Aquisgr. II. sub Lud. part. 1. cap. 8.*

**CAPUT XVIII.**

Medicinam spiritualem, consiliumque salubre animarum, pastores populi scire oportet, uti medicos spirituales, asserente sanctissimo Pontifice Gregorio, atque dicente: *Quia ars artium est regimen animarum.* Quis autem cogitationum interiora vulnera occultiora esse nesciat vulneribus viscerum? & ideo metuendum est, cordis se esse medicos, profiteri sacerdotes ministerii sui ignoros. *Aquisgr. II. sub Ludov. part. 2. cap. 3.*

**CAPUT XIX.**

Convenit sacerdotali ministerio scire formam Evangelicam, documenta Apostolica, canonum instituta, normam regulæ pastoralis a sanctissimo Pontifice Gregorio editæ, ne juxta eundem sanctissimum virum ab imperitis, quod absit, pastoralem ministerium aliqua temeritate usurpetur

*1. Tim. 4. d.**Matt. 15. b.**Esai. 56. d.**Agg. 2. b.**Gregor. in proem. pastoral.*

tur, aut vilescat. *Aquisgr. II. sub Lud. part. 2. cap. 4.*

TITULUS X.

MUNUS PRESBYTERI EST DOCERE,  
ET CORRIGERE PLEBEM.

CAPUT I.

Sacerdotes, & alii clerici, qui fuerint in exercitu Christiano, tam subditi, quam Prælati orationi, & exhortationi diligenter insistant, docentes eos verbo pariter, & exemplo, ut timorem, & amorem semper habeant divinum ante oculos, ne quid dicant, aut faciant, quod divinam majestatem offendat, &c. *Innoc. III. in concil. gen. Later. cap. ult. post principium.*

CAPUT II.

Episcopus, vel presbyter, qui negligit clerum vel plebem suam religionem docere, excommunicetur, si perseverat, deponatur. *Ap. c. 58.*

CAPUT III.

Monita vitæ a presbyteris inquirere oportet, a diaconibus vero ordinem disciplinæ. *Clem. ep. 3. in princ. Anf. lib. 7. c. 76.*

CAPUT IV.

Hoc etiam pro ædificatione omnium ecclesiarum, & pro utilitate totius populi nobis placuit, ut non solum in civitatibus, sed etiam in omnibus parochiis, verbum faciendi daremus presbyteris potestatem. *Vasen. II. c. 2.*

CAPUT V.

Oportet eos, qui præsent ecclesiis, in omnibus quidem diebus, sed præcipue dominicis, omnem clerum, & populum docere pietatis, & rectæ religionis eloquia, ex divina scriptura colligentes intelligentias, & judicia veritatis, &c. *Trull. c. 19.*

CAPUT VI.

De prædicatione providimus pro ædificatione omnium ecclesiarum, & pro utilitate totius populi, ut non solum in civitatibus, sed etiam in omnibus parochiis, presbyteri ad populum verbum faciant, & bene vivere studeant, & populo sibi commisso prædicare non negligant. *Arel. sub Capolo c. 10.*

CAPUT VII.

De fide vera omnes omnino Christianos alterutrum inter se jugiter admonere, & docere oportet. Maxime tamen Domini sacerdotes in eo certamine laborare decet, ut firmiter ab omnibus teneatur. *Magunt. c. 1. Magunt. sub Rab. cap. 1.*

CAPUT VIII.

In doctrina populorum, & in officio prædicandi presbyteri consortes sunt cum Episcopis. *Isidor. lib. 2. de offic. eccles. cap. 7. apud Aquisgran. cap. 8.*

CAPUT IX.

Quod doctrina a sacerdotibus expectatur, & veteris præcepta sunt legis, & ad Titum plenius scribitur: *Innocens enim, & absque sermone conversatio, quantum exemplo prodest, tantum silentio nocet.* Nam latratu canum, baculoque pastoris luporum rabies deterrenda est. *Hieronym. in ep. ad Oceanum, apud Aquisgr. cap. 11. post princip.*

CAPUT X.

*Clama, ne cesses, sicut tuba exalta vocem tuam.* Præconis namque officium suscipit quisquis ad sacerdotium accedit, ut ante adventum judicis, qui terribilis sequitur, ipse scilicet clamando gradiatur. Sacerdos ergo si prædicationis est nescius, quam clamoris vocem daturus est præco mutus? *Gregor. in reg. lib. 1. cap. 24. ante med. apud Aquisgr. c. 13. & Greg. lib. 2. c. 11. pastor.*

CAPUT XI.

Tam doctrina, quam vita clarere debet ecclesiasticus doctorum; nam doctrina sine vita arrogantem reddit, vita sine doctrina inutilem facit. Sacerdotis prædicatione operibus confirmanda est, ita ut, quod docet verbo, instruat exemplo. Vera est enim illa doctrina, quam vivendi sequitur forma. Nam nihil turpius est, quam si bonum quod sermone quisque prædicat, explere opere negligat. Tunc enim prædicatione utiliter profertur, quando efficaciter adimpletur. Unusquisque doctor & bonæ actionis, & bonæ prædicationis habere debet studium; nam alterum sine altero non facit perfectum. Sed præcedat justus bene agere, ut sequenter possit bene docere. Sicut in numismate metallum, & figura, & pondus inquiritur, ita in omni doctore ecclesiastico, quid sequatur, quid doceat, quomodo vivat, per qualitatem igitur metalli doctrina, per figuram similitudo Patrum, per pondus humilitas designatur. Qui ergo ab his tribus discrepaverit, non metallum, sed terra erit. *Isid. lib. 3. de summo bono. c. 36. apud Aquisgran. cap. 20.*

CAPUT XII.

In sacerdotis habitu ante omnia aurum fulget, ut in eo intellectus sapientiæ principaliter emicet. Cui hyacinthus, qui aereo colore resplendet, adjungitur, ut per omne, quod intelligendo penetrat, non ad favores infimos, sed ad amorem cælestium surgat, ne, dum incautus suis laudibus capitur, ipso etiam veritatis intellectu vacuetur. Auro quoque & hyacintho, ac purpuræ bis tinctus coccus adjungitur, ut ante interni judicis oculos omnia virtutum bona ex charitate decorentur, & cuncta, quæ coram hominibus rutilant, hæc in conspectu occulti arbitri flamma intimi amoris accendat, &c. Ceterum cum Rector se ad loquendum præparat, sub quanto cautelæ studio eloquatur, attendat, ne si inordinate ad loquendum rapitur, erroris vulnere auditorum corda feriantur, & cum fortasse sapiens videri desiderat, unitatis compagem insipienter abscindat. Hic namque in Evangelio veritas dicit: *Habete sal in vobis, & pacem habete inter vos:* per sal quippe, verbi sapientia designatur. Qui ergo loqui sapienter nititur, magnopere metuat, ne in ejus eloquio audientium unitas confundatur. Hinc Paulus ait: *Non plus sapere, quam oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem.* Ne igitur Rector incautus ad loquendum prouat, hoc, quod jam præmissimus, per semetipsam veritas discipulis clamat: *Habete sal in vobis, & pacem habete inter vos,* ac si figurate per habitum sacerdotis dicat: *Mala punica tintinnabulis jungite, ut per omnia,*

*Esa. 58. a.*

*Exod. 28. a. b.*

*Marc. 9. g.*

*Rom. 12.*

omnia, quæ dicitis, unitatem fidei cauta observatione teneatis. Sacerdos semper vocem prædicationis habeat, ne superni spectatoris iudicium ex silentio offendat, &c. Vestimentis itaque illius tintinnabula inhærent, ut vitæ viam cum linguæ sonitu, ipsa quoque opera sacerdotis clament. Nos quia infirmi homines sumus, cum de Deo hominibus loquimur, debemus primum meminisse, quid sumus, ut ex propria infirmitate pensemus, quo docendi ordine infirmos fratres consolemur. Consideremus igitur, quia aut tales sumus, quales nonnullos corrigimus, aut tales aliquando fuimus, et si jam divina gratia operante non sumus, ut tanto temperantius eos corde humili corrigamus, quanto nosmetiplos verius in his, quos emandamus, agnoscimus, &c. *Greg. in pastor. lib. 2. cap. 3. & cap. 4. apud Aquisgr. cap. 24.*

## CAPUT XIII.

Ad hoc, nisi me fallit opinio, sancte vivendum est sacerdoti, ne dicta sua repugnantibus factis evacuet, si, quod prædicat fieri debere, non faciat, aut si quod non facit, prædicare præsumperit, nihil apud eos, qui ejus vitam novere, proficiat. Quia ad hoc est Ecclesiæ Dei præpositus, ut non solum bene vivendo alios exemplo suæ conversationis instituat, sed etiam fiducialiter prædicando, singulis ante oculos suos peccata constituat, quæ pœna maneat duris, quæ gloria obedientibus ostendat. Nullius salutem desperando contemnat, animas emendari nolentium plangat, imitatus Apostolum, qui ait, *Ut lugeam multos ex his, qui ante peccaverunt, & non egerunt pœnitentiam*; & iterum: *Quis infirmatur, & ego non infirmor? quis scandalizatur, & ego non uror?* Quapropter sciens, quod si quibuslibet divitibus, ac potentibus male viventibus parcat, aut foveat, eos perdat, simul & pereat, & sancte debet vivere propter exemplum, & pie docere propter suæ administrationis officium certus, quod ei sua justitia nihil suffragetur, de cuius manu anima pereuntis exigitur. Quando quicumque alius perierit, quem nulla docendi necessitas manet, solus pœnas sui sceleris dabit. Ille autem, cui dispensatio verbi commissæ est, etiam si sancte vivat, & tamen perditæ viventes arguere aut erubescat, aut metuat, cum omnibus, qui eo tacente perierint, perit, & quid ei proderit non puniri suo, qui puniendus est alieno peccato? Mentior, nisi hoc Dominus per Ezechielem Prophetam sub cuiusdam terroris denuntiatione loquitur ad eum: *Et tu fili hominis speculatorem dedi te domui Israel.* Nec hoc transeunter debemus audire, quod sacerdotem speculatorem appellet, &c. *Audies, inquit, sermonem ex ore meo, & annuntiantibus eis ex me, &c. Si ei sua peccata non annuntiaveris, si eum non argueris, ut ab impietate sua convertatur, & vivat, & te, qui non increpasti, & ipsum, qui te tacente peccavit, flammis perennibus perdam.* Quis, rogo, tam faxei pectoris, quis tam ferreus erit, quem sententia ista non terreat? quis tam alienus a fide, qui sententiæ istius non credat? *Prosper lib. 1. de vita contempl. capit. 20. apud Aquisgran. c. 26.*

## CAPUT XIV.

Omnis spiritalis zelus doctoris animum frangit, quia valde cruciatur, dum infirmos quosque æterna deserere, & rebus corporalibus delectari conspiciat. Nullum quippe omnipotenti Deo tale est sacrificium, quale est zelus animarum, sicut Psalmista ait: *Zelus domus tuæ comedit me.* Paulus Apostolus zelo animarum cruciatus dicebat: *Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis scandalizatur, & ego non uror?* &c. Quid est, quod Ezechiel Propheta sartagine inter se, & civitatem murum ferreum ponit, nisi quod idem fortis zelus, qui nunc in mente doctoris agitur, in die extremi iudicii inter eum, & animam, quam a vitis zelatur, testis est: ut si audire is, qui doceretur, noluerit, doctor tamen pro zelo, quæ exhibet, de auctoris negligentia reus non sit? Murum ferreum Propheta inter se, & civitatem ponit, quia in ultionis tempore inde doctor a damnationis periculo munitur, unde nunc per zelum custodia: cordis frixuram patitur, &c. Tunc enim hunc murum ferreum inventuri sumus, si nunc eum fortiter tenemus, videlicet docendo, custodiendo, suadendo, increpando, mulcendo, terrendo, aliquando vero & severius agendo. De qua severitate per Ezechielem recte subditur: *Et obfirmabis faciem tuam ad eam, & erit in obsidionem,* &c. Quantumlibet ira ex zelo rectitudinis movetur, attendat, ne ira extra (mentis) dominium transeat, sed in ultione peccati tempus, modumque considerans, surgentis animi perturbationem subtilius retractando restringat, animositatem reprimat, & motus fervidos sub æquitate disponat, ut eo fiat justior ultor alienus, quo prius extitit victor suus, quatenus sic culpas delinquentium corrigat, ut ante ipse, qui corrigit, per patientiam crescat, & fervorem suum transcendendo dijudicet, ne intemperanter excitatus ipso zelo rectitudinis, longe a rectitudine aberrat. *Greg. lib. 1. super Ezech. homil. 12. & in moral. lib. 5. c. 33. apud Aquisgr. c. 34.*

## CAPUT XV.

Sacerdotes pro populorum iniquitate damnantur, si eos aut ignorantes non erudiant, aut peccantes non arguant, testante Domino ad Prophetam: *Speculatorem dedi te domui Israel.* Si non fueris locutus, ut se custodiat impius a via sua, ille in iniquitate sua morietur: *sanguinem vero ejus de manu tua requiram.* Sic enim Heli sacerdos pro filiorum iniquitate damnatus est, & licet eos delinquentes admonuit, sed tamen, ut oportuit, non redarguit. Sacerdotes exquirere debent peccata populorum, & sagaci sollicitudine unumquemque probare, juxta testimonium domini ad Hieremiam loquentis: *Probatores, inquit, dedi te in populo meo robustum, & scies, & probabis vias eorum.* Sacerdotes studio corrigendi facta perscrutari debent subditorum, ut emendatos lucrifacere possint. Sicut autem peccatorem convenit argui, ita justum non exulcerari. Sacerdotes curam debent habere de his, qui pereunt, ut eorum redargutione aut corrigantur a peccatis, aut si incorrigibiles existunt, ab Ecclesia separentur, &c. Bonorum stu-

*Pf. 68. b.  
2. Cor. 11. g.  
Ezec. 4. a.*

*Ezec. 4. a.*

*2. Cor. 12. g.*

*2. Cor. 11. g.*

*Ezec. 3. d.  
& 23. b.*

*Ezec. 3. d.*

*Ezec. 3. d.*

*1. Reg. 2. c.  
& 4. d.*

*Hier. 6. g.*

stu-



studia sacerdotum multa diligentia etiam parva plebium facta perquirunt, ut dum in minimis subditorum peccatis se acerrimos præstant, majori malo cautos sibi subditos, ac sollicitos faciant. Sicut medici morbos imminentes curandos suscipiant, futuros vero, ne irrepant, medicinæ objectu quadam præscientia antecedunt, ita & doctores boni sic ea, quæ mala acta sunt, refectant, ut ea, quæ admitti possunt, ne perpetrentur, doctrina sua succurrente præveniant, &c. *Isidor. lib. 3. de summo bono, cap. 46. apud Aquisgr. c. 46.*

CAPUT XVI.

Sicut studendum est sacerdotibus, ut auditores sui mysterium sacri baptismatis intelligant, & Deo opem ferente operibus compleant, ita nihilominus procurare debent, ut abrenuntiationes, quas in diabolum, suaque opera, ejusque pompas fecerunt, intelligant, & his intellectis, ne ad eas denuo redeant, sollicitè invigilent. Quibus etiam admonendo sæpius inculcandum est, ne jugo Sathanae, quod rejecerant, ejusque dominationi, quam alpernati sunt, quoquo modo succumbant. *Paris. sub Lud. & Loth. lib. 1. c. 10.*

CAPUT XVII.

Qui sacerdos est, & non corripit delinquentes, sacerdotis officium præterit. *Hieron. in cap. 2. Malach. apud Parisiens. sub Ludov. & Lothar. lib. 1. cap. 12.*

CAPUT XVIII.

Doctrina sacerdotalis secundum cujusque qualitatem omnibus sufficiens esse debet, modesta, prudens, honesta, atque utilis, nec minus exemplum boni operis doctrinæ conveniens in sacerdotibus esse debet, ut quod ore doctrina profert, vitæ meritum justæ operationis, verba sacerdotis omnibus delectabilia faciat exequenda, vitamque probabilem commendet. *Aquisgran. II. sub Ludov. part. 1. c. 8.*

CAPUT XIX.

Presbyterorum, qui præsent Ecclesiæ Christi & in confectione divini corporis, & sanguinis confortes cum Episcopis sunt, ministerium esse videtur, ut in doctrina præsent populis, &c. Item ut de omnibus hominibus, qui ad eorum ecclesiam pertinent, pro omnia curam gerant, scientes se pro certo reddituros rationem pro ipsis in die judicii, quia cooperatores oneris nostri esse proculdubio noscuntur. *Aquisgr. II. sub Ludov. part. 3. cap. 5.*

CAPUT XX.

Omnes sacerdotes Domini pia vigilantia fidem catholicam indagare, & subditos sibi cum mandatorum Domini observantia, Episcopi quique studiosissime docere contendant. *Meld. c. 29.*

CAPUT XXI.

Terribilem nimis, imminentemque nobis, & gregi nostro damnationem, & per nos, & per secundi ordinis sacerdotes, omnibus modis evadere conemur, erudientes assidue commissos nobis, fidei verbis, & bonorum operum exemplis; ut in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros, ut non vituperetur ministerium nostrum. *Troslejan. c. 3.*

*Fom. V.*

CAPUT XXII.

Hortamur vos paratos esse ad docendas plebes. Qui scripturas scit, prædicet scripturas; qui vero nescit, saltem hoc, quod notissimum est, plebibus dicat: *Ut declinent a malo, faciant bonum,* Ps. 33. c. &c. Nullus ergo se excusare poterit, quod non habeat linguam, unde possit alium ædificare, mox enim, ut quemlibet errantem viderit, pro ut potest, & valet, aut arguendo, aut obsecrando, aut increpando, ab errore retrahat, & ad peragendum bonum opus hortetur. *Theodulph. ad presbyteros Aurelian. c. 28.*

TITULUS XI.

NE PRESBYTERI ECCLESIAS ACCIPIANT A LAICIS, SED AB EPISCOPIS.

CAPUT I.

Presbyter, sive clericus, qui ecclesiam per laicos sine proprii Episcopi auctoritate receperit tenendam, communionem privetur, & si perstiterit, a ministerio ecclesiastico, & ordine deponatur. *Alexander II. in concil. gener. Lateran. cap. 14.*

*De jure patron. cap. 6. Greg. IX. c. 5. cod. tit. in 1. coll.*

CAPUT II.

Nullus in ecclesiis præsumat presbyteros constituere, nisi qui & sacerdotalem gradum dare licite potest, & canonicè de neglectis presbyteros increpare, sed ab his venerabiliter sacerdotes ad divini ministerii officium expetantur Episcopis, quibus singulariter & dioceses pertinent, & canonicè debent ipsas ecclesias providere, ordinareque provisas. *Synod. Rom. sub Leone IV. c. 42.*

CAPUT III.

Ut per laicos nullo modo quilibet clericus, aut presbyter obtineat ecclesiam, nec pretio. *Nicæn. II. in syn. Rom. CXIII. Episc. c. 6.*

*16. q. 7. c. 20.*

CAPUT IV.

Decernimus, ut nullus clericorum investituram Episcopatus, vel Abbatia, vel ecclesiæ de manu Imperatoris, vel Regis, vel alicujus laicæ personæ, viri, vel sceminae suscipiat. Quod si præsumperit, recognoscat investituram illam Apostolica auctoritate irritam esse, & se usque ad dignam satisfactionem excommunicationi subjacere. *Synod. Roman. sub Gregor. VII. ann. 6. Pont. 1078. Kalend. Dec. cap. 3. Farræ. lib. 5. cap. 47.*

*16. q. 7. c. 13. Quoniam.*

CAPUT V.

Nullus presbyter ministerium ecclesiæ, vel ipsam ecclesiam ab aliquo accipiat, nisi ab Episcopo, qui injungat sibi obedientiam, & curam animarum. *Gregor. VII. in synod. Rom. ann. incert. cap. 2.*

CAPUT VI.

Laici presbyteros absque judicio proprii Episcopi non eiiciant de ecclesiis, nec alios immittere præsumant, quia quando presbyteri ab Episcopis in parochiis ordinantur, necesse est, ut ab ipsis Episcopis diligenter instructi, ecclesias sibi deputatas accipiant, ne per ignorantiam, quod absit, etiam in ipsis divinis sacramentis offendant, &c. *Arclat. sub Carolo cap. 4. Tolet. IV. cap. 25. Ivo lib. 3. tit. 2. cap. 16. panorm. c. part. 3. cap. 129. decret. Anselm. lib. 7. cap. 104.*

*Dist. 38. c. 2.*

M m

CA-

*2. Cor. 6. d.*

CAPUT VII.

Interdicendum videtur clericis, sive laicis, ne quis cuilibet presbytero præsumat dare ecclesiam sine licentia, & consensu Episcopi sui. *Turon. sub Carolo cap. 15. Magunt. sub Rab. c. 12. Magunt. sub Arnulph. c. 5.*

CAPUT VIII.

16. q. 7. c. 38. Inventum est, quod multi arbitrii sui temeritate, & quod gravius est, ducti cupiditate, presbyteris quibuslibet absque consensu suorum Episcoporum ecclesias dant, vel auferunt. Unde oportet, ut canonica regula servata nullus absque consensu Episcopi sui cuilibet presbytero ecclesiam det. Quam si iuste adeptus fuerit, hanc non nisi gravi culpa sua, & coram Episcopo canonica severitate amittat. *Cabil. sub Carolo cap. 42. Capitul. lib. 7. c. 65. in addit. Burch. lib. 3. c. 122. Ivo lib. 2. tit. 4. c. 19. panorm. C. part. 3. cap. 88. decret.*

CAPUT IX.

16. q. 7. c. 37. Laici presbyteros non eiiciant de ecclesiis suis, neque constituent sine consensu Episcoporum suorum. *Magunt. cap. 29. Capit. lib. 5. cap. 82. Burchard. lib. 3. cap. 111. Ivo lib. 2. cap. 20. panorm.*

CAPUT X.

Statutum est, ut sine auctoritate, vel consensu Episcoporum presbyteri in quibuslibet ecclesiis nec constituentur, nec expellantur. Et si laici clericos probabilis vitæ, & doctrinæ Episcopis consecrandos, suisque in ecclesiis constituendos obtulerint, nulla qualibet occasione reiiciant. *Vorm. c. 49. Trosl. 6. Capit. lib. 1. c. 90.*

CAPUT XI.

Nullus laicus presbyterum in ecclesiam mittere, vel eiicere præsumat sine consensu Episcopi. *Vormac. cap. 57.*

CAPUT XII.

Hanc habeant auctoritatem Episcopi, ut in nullis ecclesiis nec constituentur presbyteri, nec expellantur, illis inconsultis, & non contententibus. In epistola beati Papæ Clementis legitur: *Attendendum sum mopere est omnibus presbyteris, & reliquis clericis, ut nihil absque Episcopi proprii licentia agant, &c. Tribur. c. 32. Clem. ep. 3. post med.*

16. q. 1. c. 41. Cunctis.

CAPUT XIII.

Si quilibet presbyterorum defunctus fuerit, vicinus presbyter apud sæcularem seniore nulla præcatione, vel aliquò xenio ecclesiam illam obtineat, quia titulus per se constans antea extitit, sed neque capellam sine consultu Episcopi. *Nannet. cap. 16. Burchard. lib. 3. cap. 229. Ivo part. 3. cap. 269.*

CAPUT XIV.

Nullus presbyterorum quemquam, nisi iussu Episcopi, in ecclesiam introducere præsumat, cui pro aliquo delicto illam ingredi non liceat. *Salegumst. cap. 20. Burch. in fin. decr. Ivo part. 15. cap. 186. decr.*

CAPUT XV.

Sicut habet Episcopus in sua ordinatione omnem generaliter parochiam cum omnibus rusticis parochiis, quas per tricennium inconcussè

possidet, ita & unusquisque presbyter in sua ordinatione, ac dispensationis cura habeat parochiam suam cum dote, & decimis ecclesiæ, videlicet cum sui Episcopi consilio, ac dispensatione, secundum regulas antiquitas, & divinitus constitutas, &c. Sine auctoritate, vel consensu Episcoporum presbyteri in quibuslibet ecclesiis nec constituentur, nec expellantur. Et si quis deinceps hoc facere tentaverit, synodali sententia districte feriat. *Trosl. cap. 6. ex Capitular. lib. 7. cap. 155. Hodie Capitul. lib. 1. cap. 90. Vorm. cap. 49.*

CAPUT XVI.

Nullus laicus presbyteros in suis ecclesiis mittat, nisi in manu Episcopi sui, quia Episcopus curam animarum debet unicuique presbytero commendare de parochiis ecclesiarum singularum. *Bituric. c. 21. apud Lemovic. act. 2.*

CAPUT XVII.

Decrevit sancta synodus, ut nullus Episcopus, Abbas, presbyter, vel qualibet persona de clero accipiat de manu Regis, vel Comitum, vel cujuslibet laicæ personæ donum Episcopatus, vel Abbatia, vel ecclesiæ, vel aliquarum ecclesiasticarum rerum. Sed Episcopus a suo Metropolitano, Abbas, presbyter, & ceteræ personæ a proprio Episcopo, &c. *Pictavien. c. 1.*

TITULUS XII.

DE PARTE, QUÆ EX REDDITIBUS ECCLESIASTICIS AD PRESBYTERUM PERTINENT.

CAPUT I.

DE redditibus ecclesiæ quattuor partes fiant, quarum una cedat Pontifici ad sui sustentationem, alia presbyteris, & diaconis, & omni clero, tertia templorum, & ecclesiarum reparationi, quarta pauperibus, & infirmis, & peregrinis. *Silvest. in syn. Rom. CCLXXXIV. Episc. c. 4.*

CAPUT II.

Statuimus in nostris ecclesiis, vel civitatibus hoc esse servandum, ut quidquid pecuniæ a fidelibus in ecclesia fuerit oblatum, fideliter collectum maneat, & conservatum fideliter Episcopo præsentetur, qualiter exinde tres partes fiant æquales, unam Episcopus habeat, & alteram presbyteri, & diacones inibi deservientes consequantur, & inter se, ut dignitas, & ordo poposcerit, dividant, tertia vero subdiaconibus, & clericis tribuatur, ut a Primicerio, juxta quod in officio eos percipit esse intentos, ita singulis dispensetur. Similis forma & de parochianis presbyteri in ecclesiis illis a Deo creditus erit servanda. *Emerit. cap. 14.*

CAPUT III.

Quatuor partes ex decimis, & oblationibus fiant, una ad fabricam ecclesiæ relevandam, altera pauperibus distribuenda, tertia presbytero cum suis clericis habenda, quarta Episcopo reservanda, ut quidquid exinde jussit, prudenti consilio fiat. *Nannet. cap. 10. Burch. lib. 3. cap. 138. Ivo part. 3. cap. 204. decr.*

TITULUS XIII.

QUOMODO PRESBYTERI BONA ECCLESIAE DISPENSARE DEBEANT.

CA.

CAPUT I.

AD domum Episcopi, & presbyterorum fructus afferantur, quos ipsi diaconis, & ceteris clericis dividant. *Ap. 4. G. 5. L.*

CAPUT II.

12. q. 1. c. 22. Ex his. Per presbyteros, & diaconos ex auctoritate Episcopi bona ecclesie, quibus opus est, distribuuntur. Pro se vero, & peregrinis fratribus, si indiget, percipiat Episcopus. *Ap. 41.*

CAPUT III.

12. q. 1. c. 23. Episc. Si diffamatur Episcopus, aut sui presbyteri, quae ecclesie sunt, sive ex agris, sive ex alia causa ecclesiastica ad se convertere, & pauperes penuria opprimi, & calumnia, & infamia rationibus, & administratoribus eorum injungatur. In hos quidem correctione opus erit, ut synodus arbitrabitur oportere. *Antioch. cap. 25. Paris. sub Ludov. & Loth. lib. 1. cap. 15. Mart. Brac. cap. 16. Anselm. lib. 6. cap. 163.*

CAPUT IV.

\* oblationibus, f. De obligationibus\*, vel agris, quos dominus noster Rex Ecclesie suo munere conferre dignatus est, vel Deo inspirante contulerit, ipsorum agrorum, vel clericorum immunitate concessa, in reparationibus ecclesiarum, alimoniis sacerdotum, & pauperum refectione, vel redemptionibus captivorum, quidquid Deus in fructibus dare dignatus fuerit, expendatur, & clerici ad adiutorium ecclesiastici operis constringantur. Quod si aliquis sacerdotum, seu minoris officii ad hanc curam minus sollicitus fuerit, ac devotus exstiterit, publice a comprovincialibus Episcopis confundatur. Si non se correxerit, donec emendet errorem, communionem fratrum habeatur indignus, minores vero, ut dignum est, distringantur. *Aurel. cap. 5. vel 7.*

CAPUT V.

Præbendum est a sacerdotibus vitae solatium indigentibus, &c. *Tolet. IV. cap. 37.*

CAPUT VI.

Licetum sit Episcopis, presentibus presbyteris, & diaconibus, de thesauro ecclesie familiae, & pauperibus ejusdem ecclesie, secundum canonicam institutionem, juxta quod indigerint, erogare. *Turon. sub Carol. cap. 11.*

CAPUT VII.

Oportet, ut si quando sacerdotes fruges, vel quosdam redditus terrae congregant, & protelant, non ideo hoc faciant, ut carius vendant, & thesauros congregent, sed ut pauperibus tempore necessitatis subveniant. *Cabil. sub Carolo cap. 8.*

CAPUT VIII.

Sacerdos, cui dispensationis cura est, non solum sine cupiditate, sed etiam cum laude pietatis accipit a populo dispensanda, & fideliter dispensat accepta, qui\* omnia sua aut reliquit, aut pauperibus distribuit, aut ecclesie rebus adjunxit, & se in numero pauperum paupertatis amore constituit, ita ut unde pauperibus ministrat, inde & ipse, tamquam pauper voluntarius, vivat. *Prosper lib. de vita contemplativa 2. cap. 11. apud Aquisgr. cap. 108.*

CAPUT IX.

Quod nulli sacerdotum liceat res Deo dicatas,

fibi committas, ut proprias tractare, & ad multifarios, secundum libitum suum, eas usus retorquere, sed potius secundum canonicam auctoritatem, sanctorumque Patrum dicta, & exempla, administrare, vel dispensare, ea, quae sequuntur, perspicue manifestant. Quod autem ea, quae Domino sanctificabantur, ad jus pertinerent sacerdotum, legalia instituta sanciant. In novo quippe testamento, in initio videlicet sanctae nascentis Ecclesie, vota fidelium ante pedes ponebantur Apostolorum, eorumque judicio unicuique, prout opus erat, distribuuntur. Et licet crescente fidelium devotione, copiosissimis, ac munificentissimis eorum liberalitatibus sancta donata sit Ecclesia, eundem tamen usum Apostolorum successores in tractandis, ac dispensandis ecclesiasticis rebus se servare meminerint. Quoniam qui stipem ecclesie, juxta documentum B. Hieronymi in suos convertit usus Scriba est, & Phariseus, similisque Judae perdit, &c. *Paris. sub Lud. & Loth. lib. 1. cap. 15.*

CAPUT X.

Instruendi sunt presbyteri, pariterque admonendi, quatenus noverint decimas, & oblationes, quas a fidelibus accipiunt, pauperum, & hospitum, & peregrinorum esse stipendia, & non quasi suis, sed quasi commendatis uti, de quibus omnibus sciant se rationem posituros in conspectu Dei, & nisi eas fideliter pauperibus, & his, qui praemissi sunt, administraverint, damna pasturos. *Nannet. c. 10. Capit. lib. 7. cap. 375. Burch. lib. 3. cap. 138. Ivo part. 3. cap. 204. decret.*

TITULUS XIV.

PRESBYTER PAUPERES ALAT.

CAPUT I.

Episcopus, vel presbyter, si clerico indigentem non praebeat necessaria, excommunicetur, si perseverat, deponatur, quasi fratris sui occisor. *Ap. cap. 59.*

CAPUT II.

Licet propitio Deo omnium Domini sacerdotum, vel quorumcumque haec cura posset esse fidelium, ut egentibus necessaria debeant ministrari, specialiter tamen debilibus id pietatis causa convenit, ut unusquisque Episcoporum incolis, quos infirmitatem incurrisse agnoverit, &c. necessaria subministret, &c. *Aurel. V. cap. 21.*

CAPUT III.

Decimae solvantur ecclesiasticis, quibus sacerdotes, aut in pauperum usum, aut captivorum redemptionem prorogatis, suis orationibus pacem populo, ac salutem impetrent. *Mariscon. II. c. 5.*

CAPUT IV.

Si quando sacerdotes fruges, vel quosdam redditus terrae congregant, & protelant, non ideo hoc faciant, ut carius vendant, & thesauros congregent, sed ut pauperibus tempore necessitatis subveniant. *Cabil. sub Carolo cap. 8.*

TITULUS XV.

DE BENEDICTIONE PRESBYTERI.

CAPUT I.

NON licet presbyteris coram Episcopo populum benedicere, aut salutare. *Leo. epist. 86. ad Episc. Germanos & Gall. in fin.*

**CAPUT II.***Dist. 26. c. 6. Denique.*

Illi, qui ante nos fuerunt, providam in ecclesiis consuetudinem tradiderunt, hodieque in Ecclesia Romana, quæ magistra est omnium ecclesiarum imprætermisere servatur, ita ut nullus sacerdos majore suo non innuente confacerdote cuilibet rei benedicere nitatur. *Nicolaus ep. ad Michael. Imperat. ante med. Ivo part. 5. cap. 17. C. part. 6. cap. 355. decr. Ans. lib. 7. cap. 144. Cæs. lib. 8. cap. 26.*

**CAPUT III.**

Presbyteri privatim fidelibus desiderantibus ubique benedicere possunt. *Regiens. 4. Burch. lib. 2. cap. 41.*

**CAPUT IV.***26. q. 6. Ministrare. c. 3.*

Benedictionem super plebem in ecclesia fundere, presbytero non licet. *Agath. 44. Burch. lib. 2. cap. 90.*

**TITULUS XVI.****DE VARIIS MUNERIBUS PRESBYTERI.****CAPUT I.**

**V**OS o presbyteri Ecclesiam excolite, & ordinate sponsam Christi ad pudicitiam. Sponsam autem dico omnem Ecclesie congregationem, quæ si pudica inventa fuerit a sponso suo ingentibus ab eo donis, & muneribus honorabitur, & vos, velut ministri sponsæ, & amici sponsi, ingenti gaudio, & lætitia perfruemini. Si vero sponsa hæc reperta fuerit commaculata peccatis, ipsa quidem tanquam indigna extrudetur a regalibus toris, vos autem pœnas dabit, si forte per vestram negligentiam, vel desidiam obrepserit contagio sæva peccati. Idcirco ante omnia sobrietatis, & pudicitie sollicitudinem gerite, &c. Diligite omnes fratres vestros, & cum religione, ac misericordia respicite ad omnes, orphanis exhibete vosmetipsos parentes, viduis virorum curam impendite cum omni castitate, quæ necessaria sunt præbentes. Juniores tamen viduas nuptiis copulate. His, qui ignorant artificia, exquirite honestas aliquas occasiones, quibus viduum necessarium quærant. Artificibus vero opera providete, debilibus misericordiam facite. Scio autem hæc omnia facturos vos, si charitatem præ ceteris, & ante omnia in vestro corde figatis, &c. Esurientes reficite, & sitientibus potum date, nudis vestimentum, ægros visitate, & eos, qui in carcere sunt, prout possibile est, juvate, peregrinos satis prompte in domibus vestris suscipite, &c. *Clem. epist. 1. ante med.*

**CAPUT II.***De conf. d. 2. c. 23.*

Tribus gradibus commissa sunt sacramenta divinum secretorum, id est, presbytero, diacono, & ministro, &c. *Clem. epist. 2. in princ. Ivo part. 2. cap. 64. decret. Anselm. lib. 8. cap. 38. in addit.*

**CAPUT III.***Dist. 81. c. 33. Ad reatum.*

Presbyter, qui parochiæ præest, provideat, ne clerici feminis valde familiariter utantur. *Carth. IV. cap. 102. Burch. lib. 8. cap. 55. Ivo part. 7. cap. 73. decr. Cæs. lib. 9. cap. 60.*

**CAPUT IV.**

Hæreticos in mortis discrimine positos, si ca-

tholici esse desiderent, si desit Episcopus, a presbyteris cum chrismate, & benedictione consignari placet. *Arouf. c. 2.*

**CAPUT V.**

Presbyteri, & diaconi alternas septimanas observent in diœcesanis ecclesiis. *Tarrac. c. 7.*

**CAPUT VI.**

Presbyteri, & diacones in omnibus bonorum operum exhibitionibus sui Episcopi vestigia sectentur, & in bonorum morum probitate, quæ Episcopo sunt observanda, eadem & sibi observanda esse cognoscant. *Turon. sub Carolo c. 9.*

**CAPUT VII.**

Sacerdotes vice Mosis iram Domini super populum sævientem præcibus suis debent mitigare. *Meten. c. 3.*

*Exod. 32.***CAPUT VIII.**

Cum sacerdos audierit aliquem infirmari in sua plebe, quam citius ad eum pergat, & ingressus cubiculum, aquam benedictam super eum, & per omne cubiculum aspergat cum antiphona: *Asperges me Domine*, & versu: *Exurgat Deus*. Deinde dicat orationem: *Deus, qui sacerdotibus tuis*, &c. Deinde cantet septem psalmos cum precibus pro infirmis. Post hæc omnes jubeat extra cubiculum secedere, & appropinquas lecto, quo infirmus decumbit, eum blande, leniterque alloquatur, ut omnem spem suam in Deo ponat, ut flagellum Dei patienter toleret, ut hoc ad purgationem, & castigationem suam provenire credat, ut peccata sua confiteatur, ut emendationem promittat, si Dominus vitam concesserit, ut pœnitentiam pro culpis commissis spondeat, ut substantiam suam, dum adhuc sensus, & ratio in eo vigent, disponat, ut peccata sua eleemosynis reddimat, ut is, qui in se peccaverunt, indulgeat, ut rectam fidem, & credulitatem teneat, ut de Dei misericordia nunquam desperet. Cum his, & humiliter modi allocutionibus fuerit meas infirmi relevata, data benedictione recedat sacerdos, non post multum reversurus, detque locum, ut ægrotus de peccatis suis possit cogitare. *Nanneten. cap. 4.*

**TITULUS XVII.****PRESBYTERI CONSTITUANTUR IN VICIS, ET IN PARVIS CIVITATIBUS.****CAPUT I.**

Episcopi non in castellis, aut modicis civitatibus debent constitui, sed presbyteri per castella, & modicas civitates, atque villas debent ab Episcopis ordinari, & poni, singuli tamen per singulos titulos suos. *Anacletus epist. 3. in princ. Burch. lib. 1. cap. 4. Ivo part. 5. cap. 58. C. 98. decr.*

*Dist. 80. c. 3.***CAPUT II.**

Ubi minores sunt plebes, minoresque conventus, presbyterorum cura sufficit. *Leo ep. 85. c. 2. ad Episcopos Africa. Burch. lib. 1. c. 32. Ivo part. 5. c. 107. C. 143. decr.*

*Dist. 80. 11. lud. c. 4.***CAPUT III.**

Non licet ordinare simpliciter Episcopum in vico, vel parva urbe, cum unus presbyter sufficiat, ne contemnatur nomen Episcopi. *Sard. c. 6.*

TI.

TITULUS XVIII.

DE RESIDENTIA, ET MINISTERIO PRESBYTERORUM IN SUIS ECCLESIIS, UT ET QUI PRESBYTERI IN VICIS DEGUNT, DIEBUS SOLEMNIORIBUS AD CIVITATEM VENIANT.

CAPUT I.

*Dist. 92. c. ult.* **P**resbyter, diaconus, subdiaconus, vel quilibet ecclesie deputatus clericus, si intra civitatem fuerit, vel in loco, in quo ecclesia est, aut castella, aut vici sunt, aut villæ, si ad ecclesiam, aut ad sacrificium quotidianum non venerit, clericus non habeatur, si castigatus per satisfactionem, veniam ab Episcopo noluit promereri. *Tolet. c. 5. Mart. Brac. c. 64. Burch. lib. 2. c. 152. Ivo p. 6. decr. c. 243.*

CAPUT II.

*De consecr. distinct. 1. Si quis. 34.* Clerici, qui in majoribus festivitatis in oratorio, nisi iubente, aut permittente Episcopo, missas facere, aut tenere voluerint, a communione pellantur. *Agathens. cap. 21. Ivo part. 4. c. 9. decret.*

CAPUT III.

Si qui ex presbyteris, aut diaconis, qui neque in civitate, neque in parochiis canonicus esse dignoscitur, sed in villulis habitans, in oratorio sancte deserviens, celebret divina mysteria, festivitates precipuas, Domini natale, Pascha, Pentecosten, & si quæ principales sunt festivitates reliquæ, nullatenus alibi, nisi cum Episcopo suo in civitate teneat, &c. *Arvern. c. 14. Burch. lib. 2. c. 231. Ivo p. 6. c. 306. decr.*

CAPUT IV.

Episcopus, presbyter, diaconus, clericus, laicus, qui sine necessaria causa, relicta ecclesia sua in urbe vagans tres dominicas dies tribus hebdomadibus non convenerit, clericus deponatur, laicus communione arceatur. *Trull. cap. 81.*

TITULUS XIX.

ECCLESIIS PRESBYTERI PROPRII PREFICIANTUR, ET NON CONDUCTICII.

CAPUT I.

**P**resbyteri non intrent ecclesias conducti pretio ad unum annum, sicut mercenarii, sed per manum Episcopi, vel Archidiaconi gratis habeant, quamdiu recte eas regere poterunt. *Greg. VII. in conc. Rom. ann. inc. c. 31.*

CAPUT II.

*25. q. 2. c. 3. Præcipimus.* Præcipimus, ne conducticiis presbyteris ecclesie committantur, sed unaquæque ecclesia, cui facultas suppetit, propriam habeat sacerdotem, nec ab ejus regimine, alicujus, nisi Episcopi, vel Archidiaconi, in cujus parochia fuerit, canonico iudicio depellatur. *Rem. sub Eugen. III. c. 10. vel 11. Innoc. II. in syn. Rom. c. 8.*

CAPUT III.

Communi consensu censuimus, ubicumque possibile fuerit, unicuique ecclesie suus provideatur ab Episcopo presbyter, ut per se eam tenere possit, aut etiam priori presbytero subjugatus, ministerium sacerdotale perficere possit. *Aquisgr. II. sub Ludovic. part. 3. c. 16.*

CAPUT IV.

Enormis quædam consuetudo invaluit, ut po-

nantur in ecclesiis conducticii sacerdotes vicarii temporales: ne id fiat de cetero, modis omnibus inhibemus. Sed cum vicarius poni debet, & potest, perpetuo instituat, &c. *Concil. habitum in Germania sub Conrado Card. cap. 12.*

TITULUS XX.

DE MODO ELIGENDI PAROCHUM, ET UT ELECTUS CURAM POPULI SUSCIPIAT.

CAPUT I.

**O**mni electionem, quæ fit a magistratibus, Episcopi, vel presbyteri, vel diaconi irritam manere ex canone dicente: „[ Si quis Episcopus secularibus magistratibus usus, per eos ecclesiam obtinuerit, deponatur, & excommunicetur, & omnes, qui cum eo communiant. „ *Nican. II. c. 3. Apost. c. 30. G. 31. L. Burch. lib. 3. c. 109. Ivo part. 3. c. 85. G. part. 5. cap. 119. G. 120. decr. Anselm. lib. 6. cap. 5. Deusd. c. 1. G. 4. Tarrac. lib. 1. c. 46. Caesar. lib. 3. cap. 64.*

*Dist. 63. c. 7. Omnis.*

*16. q. 7. c. 14.*

CAPUT II.

Si Episcopus, presbyter, diaconus non susceperit curam, & ministerium populi sibi commissi, excommunicetur, donec suscipiat. *Apost. c. 36. G. 37. L.*

CAPUT III.

(Diaconus) accessu temporum presbyterio vel Episcopatu, si eum cleri, ac plebis evocaverit electio, non immerito societur. *Syric. ep. 1. c. 10. Ivo part. 6. c. 91. decr.*

*Dist. 77. c. 7. Quæcumque. c. 4. in fin.*

CAPUT IV.

In ordinandis plebium rationibus, civium instituta ferventur, &c. & primum quidem ipsius loci presbyteri, vel ceteri clerici idonei sibi rectorem eligant, deinde populi, qui ad eandem plebem aspiciunt, sequatur assensus. Si autem in ipsa plebe talis inveniri non potuerit, qui illud opus competenter peragere possit, tunc Episcopus de suis, quem idoneum judicaverit, inibi constituat. *Ticin. 4.*

TITULUS XXI.

DE PRESBYTERIS PEREGRINIS.

CAPUT I.

**E**piscopi, vel presbyteri, si causa visitanda ecclesie alterius Episcopi, ad Ecclesiam venerint, & in gradu suo suscipiantur, & tam ad verbum faciendum, quam ad oblationem consecrandam invitentur. *Garth. IV. c. 33.*

*7. q. 1. c. 38.*

CAPUT II.

Statuimus, ut secundum cautelam omnes undecumque supervenientes ignotos Episcopos, vel presbyteros ante probationem synodalem in ecclesiasticum ministerium non admittamus. *Syn. Franc. post med. Capit. lib. 5. cap. 2.*

CAPUT III.

Episcopi, vel presbyteri de aliis regionibus non suscipiantur in ministerium Ecclesie, nisi prius fuerint probati ab Episcopo, cujus parochia est. *Suess. sub Pipino post med.*

TITULUS XXII.

NE PRESBYTERI PAROCHIANOS ALIENOS APUD SE RECIPIANT, NEVE ILLIS SACRAMENTA CONFERANT.

CA-

## CAPUT I.

Nullus presbyter parochianum alterius recipiat, nisi per necessitatem in baptismo, & in absolutione. Et si quid charitative sibi oblatum fuerit, ex consensu illius, cujus parochianus fuerat, habeat, vel reddat. *Greg. VII. in concil. Rom. incert. c. 7.*

## CAPUT II.

Placuit, ut deinceps nulli sacerdotum liceat quemlibet commissum alteri sacerdoti, ad poenitentiam suscipere sine ejus consensu, cui se prius commisit; nisi per ignorantiam illius, cui poenitens prius confessus est. Qui vero contra hæc statuta facere tentaverit, gradus sui ordinis periculo subiacebit. *Synodus Hibern. sub Leone III.*

## CAPUT III.

Dominicis, & festis diebus presbyteri, antequam missas celebrent, plebem interrogent, si alterius parochianus in ecclesia sit, qui proprio contempto presbytero, ibi missam velit audire. Quem si invenerint, statim ab ecclesia eiiciant, & ad suam parochiam redire compellant. *Nanneten. cap. 1. Burch. lib. 2. cap. 92. Ivo part. 2. c. 122. decret.*

## CAPUT IV.

Nullus presbyter alterius parochianum, nisi in itinere fuerit, vel placitum ibi habuerit, ad missam recipiat. *Nanneten. c. 2. Capit. lib. 1. c. 153. Burch. lib. 2. c. 91.*

## TITULUS XXIII.

## VARIA DE PAROCHIS, ET ECCLESIIS PAROCHIALIBUS.

## CAPUT I.

In parochialibus ecclesiis presbyteri per Episcopos constituentur, qui eis respondeant de animarum cura, & de his, quæ ad Episcopum pertinent decimas, & ecclesias a laicis non suscipiant absque consensu, & voluntate Episcoporum; & si aliter præsumptum fuerit, canonicæ ultioni subiaceant. *Callist. II. in concil. Roman. cap. 18.*

## CAPUT II.

De Ecclesiis parochianis unde Apostolicam sedem consulere voluisti, qualiter sint custodiendæ per Cordubensem provinciam, ac dividendæ sacerdotibus, nihil tuæ charitati melius nobis videtur intimare, quam ut sequaris, quod nos in Romana Ecclesia nuper egimus. [Ecclesias singulas singulis presbyteris dedimus, parochias, & cœmeteria eis divisimus, & unicuique jus proprium habere statuimus, ita videlicet, ut nullus alterius parochiæ terras, terminos, aut jus invadat, sed unusquisque suis terminis sit contentus, & taliter ecclesiam, & plebem sibi commissam custodiat, ut ante tribunal æterni judicis, ex omnibus sibi commissis rationem reddat, & non iudicium, sed gloriam pro suis actibus accipiat. *Dionys. ep. 2. post princ. Burch. lib. 3. c. 43. Ivo lib. 2. tit. 4. cap. 15. panorm. & part. 3. cap. 47. decret. Ans. lib. 7. cap. 112.*

## CAPUT III.

Ipsi, qui ad gubernandas plebes legitime pro-  
fecti sunt, nullatenus a suis Episcopis repellantur, nisi aut alicujus criminis reatum inciderint,

aut easdem plebes male tractaverint. *Ticin. sub Ludov. II. cap. 5.*

## TITULUS XXIV.

## HABEATUR HONOR PRESBYTERIS.

## CAPUT I.

Qui bene præfunt presbyteri, duplici honore digni habeantur, maxime qui laborant in verbo, & doctrina, &c. *Paul. epist. 1. ad Timoth. cap. 5.*

## CAPUT II.

Ne diaconi eucharistiam dent presbyteris, neve illam accipiant, prius quam presbyteri, neque in medio presbyterorum liceat diaconis sedere. *Nican. c. 18. Aquisgr. c. 41. Burch. lib. 5. c. 26. Ivo part. 2. c. 36. decret. Ans. lib. 7. c. 55. Cas. lib. 8. cap. 13.*

## CAPUT III.

Ubi cumque presbyter, vel monachus, vel peregrinus, vel res eorum captæ fuerint, statim excommunicetur receptum\*, unde factum vel ad quod ductum fuerit. *Greg. VII. in concil. Rom. ann. incert. cap. 15.*

## CAPUT IV.

Si quis parochianus, vel diæcis, vel factis contumelias suo intulerit presbytero, extra Ecclesiam fiat, donec satisfaciatur, ne nomen Dei, & ordo vilescat. *Greg. VII. in concil. Rom. ann. incert. cap. 26.*

## CAPUT V.

Ne Episcopus, vel sacerdos, Regi, vel alicui laico, in manibus ligatæ fidelitatem faciat. *Urban. II. in concil. Clarom. c. 17.*

## CAPUT VI.

In singulis ecclesiis sacerdotes divinis orationibus Deo dicatos poni, quos ab omnibus venerari oportet, & non a quoquam gravari. *Clem. ep. 2. ante fin. Casar. lib. 4. c. 46.*

## CAPUT VII.

Sacerdotes non sunt infestandi, sed honorandi: in eis quoque Dominus honoratur, cujus legatione funguntur, &c. Si peccaverint, a reliquis arguantur sacerdotibus, sed & a summis Pontificibus constringantur, & non a sæcularibus, aut malæ vitæ hominibus arguantur, vel arceantur. *Pont. ep. 1. in med.*

## CAPUT VIII.

Oportet pietatem vestram sacerdotibus, qualescumque sint, propter eum, cui deserviunt, reverentiam potius, quam injurias exhibere, &c. Quid mirum si Christianus Imperator veri Dei sacerdotes honoret, dum pagani Principes honorem impendere sacerdotibus noverunt, qui diis ligneis, & lapideis serviebant? &c. [Non quales sint sacerdotes Domini, sed quid de Domino loquantur, est vobis magnopere providendum, &c. *Nic. ad Mich. Imp. in princ. Ivo part. 5. c. 18. decret. Ans. lib. 1. c. 72.*

## CAPUT IX.

De presbyteris, qualescumque sint, vobis, qui laici estis, nec iudicandum est, nec de vita ipsorum quippiam investigandum, sed Episcoporum iudicio, quidquid est, per omnia reservandum. *Nic. ad consult. Bulgar. c. 70.*

CA-

9. 9. 2. c. 2.  
& de poen.  
d. 6. c. ult.

9. 9. 2. c. 4. c.  
2. de paroch.  
Greg. IX. &  
in 1. collect.

9. 9. 2. c. 5.

Distinct. 93.  
Pervenit.

\* raptor, f.

16. 9. 7. c. 28.  
Ecclesias,  
& de conf.  
d. 1. c. 12.

1. 7. 1. c. 86.

CAPUT X.

Auctoritate sanctæ Romanæ Ecclesiæ, vice beatorum Apostolorum Petri, & Pauli nobis licet indignis concessa, vos admonemus, ut ecclesiis honorem, pauperibus afflictis compassionem, sacerdotibus, præcipueque Episcopis reverentiã ac obedientiam, quasi patribus procuretis impendere. *Greg. VII. lib. 8. registr. ep. 14.*

CAPUT XI.

De diaconibus urbicis, ut non aliquid per se præsumant, sed honor presbyteris reservetur. *Arelat. I. c. 18.*

CAPUT XII.

*Distinct. 93. c. 15.* Non oportet Diacono ante presbyterum sedere, sed eo jubeate. *Laodic. 20. Mart. Brac. 40. Vid. Agath. 65. Burch. lib. 2. cap. 221. Ivo part. 6. cap. 2. 96. decr. Anselm. lib. 7. c. 56. Cæs. lib. 8. cap. 19.*

CAPUT XIII.

*Dist. 95. c. 9.* Episcopus in quolibet loco sedens, stare presbyterum non patiatur. *Carthag. IV. c. 34. Cæsar. lib. 4. c. 51. & 76.*

CAPUT XIV.

*Distinct. 95. c. 10.* Episcopus in ecclesia in confessu presbyterorum sublimior sedeat, intra domum vero collegam se presbyterorum esse cognoscat. *Carth. IV. cap. 35. Ivo part. 5. c. 337. decr. Cæs. lib. 4. cap. 51. & 76.*

CAPUT XV.

Ad ullam administrationem Pontifices, presbyteros, atque diaconos. ideo excusatos esse decrevimus, quia, quod lex sæculi. etiam paganis sacerdotibus, & ministris ante præstiterat, justum est, ut erga Christianos specialiter conservetur. *Aurel. IV. c. 13.*

CAPUT XVI.

Quicumque judex, aut sæcularis presbytero, aut diacono, aut cuilibet de clero, aut de junioribus absque audientia Episcopi, aut Archidiaconi, vel Archipresbyteri, injuriam inferre præsumperit, anno ab omnium Christianorum consortio habeatur extraneus. *Antisiod. c. 43.*

CAPUT XVII.

*Distinct. 45. Cum beatus. 8.* Presbyteri, Abbates, & Levitæ, exceptis gravioribus, & mortalibus culpis, nullis debent verberibus subiacere, &c. Si quis aliter fecerit, juxta modum verberum, quem intulerit, excommunicationem pariter, & exilii sententiam sustinebit. *Brac. III. c. 6.*

CAPUT XVIII.

Si quis presbyterum calumniatus fuerit, & spalfaverit, septem quadragesimas sine subditis annis pœniteat, &c. *Synod. apud Theodonis villam. cap. 3.*

CAPUT XIX.

Ab sit, ut quidquam de clericis sinistram loquar, qui Apostolico gradui succedentes, Christi corpus sacro ore conficiunt, per quos nos etiam Christiani sumus, qui claves regni cælorum habentes, quodammodo ante judicii diem, judicant, qui sponsam Domini sobria castitate conservant. Sed alia monachi causa est, alia clericorum. Clerici pascunt oves, ego pascor. Illi de altario vivunt, mihi quasi infructuosæ arbori, se-

curis ponitur ad radicem, si munus ad altare non defero. Nec possum obtendere paupertatem, cum in Evangelio Christi anum viduam, duo, quæ sibi sola supererant, æra mittentem, laudaverit Dominus. Mihi ante presbyterum federe non licet, ipsi, si peccavero, licet tradere me Sathanæ, &c. *Hieronym. ad Heliodorum, apud Aquisgr. cap. 97.* *Luc. 21. a.*

CAPUT XX.

Vestrum erit præcipere laicis, ut ipsi congruum (*presbyteris*) & debitum impendant honorem, & in eos, qui contra eos perperam gesserunt, congrua procedat castigatio, quatenus, & illi corrigantur, & reliqui terreantur. *Aquisgr. II. sub Ludov. part. 3. cap. 10. loquitur syn. cum Imperatore.*

CAPUT XXI.

Licet sacerdotes moderno tempore propter imminentes perturbationes in multis sint negligentes, non sunt tamen vituperandi, nec despiciendi, sed propter illum, cujus ministerium gerunt, audiendi, & congruo honore venerandi. Post Apostolos enim ad ipsos hæc Domini sententia dirigitur: *Qui vos audit, me audit, & qui vos spernit, me spernit.* Quapropter attendendum est, quod sacerdotum Christi spretio ad injuriam Christi pertinet, cujus vicem, & ministerium gerunt. *Aquisgr. II. sub Ludov. part. 4. c. 7.* *Luc. 10.*

CAPUT XXII.

Laici monendi sunt, ne sacerdotes contemptui habeant, neve eorum monita despiciant, & tam turpiter tractent, uti adenus, ne superveniat, quod dicit Propheta: *Populus tuus sicut hi, qui contradicunt sacerdoti, & corruet hodie, & corruet etiam Propheta tecum.* *Aquisgr. II. sub Ludov. part. 4. c. 19.* *Osee, 4. a.*

CAPUT XXIII.

Sacerdotes, ac servi Dei vigorem ecclesiasticum, & debita privilegia, juxta reverendam auctoritatem obtineant; eisdem vero Regalis potestas, & illustrium virorum strenuitas, seu reipub. administratores, ut suum ministerium competenter exsequi valeant, in omnibus rationabiliter, & juste concurrant. *Meld. c. 1.*

CAPUT XXIV.

Ut hi, qui sacerdotes ac viros ecclesiasticos non solum dehonorent, verum & diverso atque adverso modo affigunt, velut sacrilegi canonicæ sententiæ subigantur. *Melden. c. 60.*

CAPUT XXV.

Per singulas parochias eas festivitates populus observare studeat, quas proprius eorum Episcopus venerari prædicaverit, &c. Si vero aliqui inventi fuerint, qui sacerdotibus obtemperare noluerint, per ministros reipub. distringantur, & satisfactionem pœnitentiæ, quam presbyteri imposuerint, subire cogantur. *Ticin. sub Ludov. II. cap. 17.*

CAPUT XXVI.

Relatum est sanctæ synodo, quod a malis Christianis plurimæ vexationes sacerdotibus Christi, seu ceteris clericis inferioris gradus inferantur, &c. Si quis clerico aliquam injuriam, seu calumniam ingesserit, a liminibus sanctæ Ecclesiæ arcea-

arceatur, usque ad condignam satisfactionem. *Magunt. sub Arnulph. c. 7.*

## CAPUT XXVII.

Quidam homines scelerati gravissimas injurias, & vulnera intulerunt cuidam presbytero, jubet synodus eos anathematis vinculo constringi quousque dignam fecerint pœnitentiam. *Magunt. sub Arnulph. c. 8.*

## CAPUT XXVIII.

Si quis presbyter, quod absit, quia sacerdos altissimi est, vulneratus, vel quibuslibet injuriis, & contumeliis dehonestatus, evaserit, & supervixerit, tota compositio persolvatur presbytero, &c. Sacerdotes non sunt lacerandi, sed potius coronandi, quia de his Ecclesiasticus liber loquitur dicens: *In tota anima tua time Dominum, & sacerdotes illius sanctifica, & ministros ejus non derelinquas, & honorifica sacerdotem. Tribur. cap. 4.*

Eccles. 7.

## CAPUT XXIX.

Qui sacerdotibus injuriam, vel contumeliam irrogant, Domino Deo nostro Jesu Christo, cujus vices agunt, injuriosi, & contumeliosi existunt, &c. Si Sacerdotes Dei non sunt infestandi, &c. non aliqua injuria, vel contumelia afficiendi, quanto minus persequendi, excæcandi, aut interficiendi? *Trosk. cap. 5.*

## CAPUT XXX.

Si quis in hoc genus sacrilegii proruperit, ut in ecclesias, earumque res irruens, sacerdotibus, & ministris, vel ipso cultu, locoque aliquid importet injuriæ, vel inferat ad divini cultus injuriam, convictos, sive confessos reos capitali sententia noverit vindicandum. *Troskian. cap. 5. ex Capitul. lib. 6. cap. 297.*

## CAPUT XXXI.

Quicumque judex sæcularis presbyterum, aut diaconum, aut quemlibet de clero, atque de junioribus absque audientia Episcopi, vel Archidiaconi, vel Archipresbyteri injuriam inferre præsumperit, anathema ab omnium Christianorum consortio habeatur. *Trosk. cap. 5. ex Capit. Caroli Imper.*

## CAPUT XXXII.

Nullus judex, neque presbyterum, neque diaconum, aut clericum, aut juniorem ecclesiæ sine conscientia Pontificis per se distringat, aut condemnare præsumat, &c. *Trosk. cap. 6. Capitul. lib. 6. cap. 154. & lib. 7. cap. 139. & in addit. cap. 210. Burch. lib. 16. cap. 22.*

*It. q. r. de foro compet. c. 2. Greg. IX. & in 1. coll. c. 3. eod. tit.*

## CAPUT XXXIII.

Maras excommunicatus est a proprio Archidiacono, quoniam injuriam fecit presbytero. *Ibas Episcop. in syn. habita Beryti, apud Chalcedon. act. 10. ante med.*

## TITULUS XXV.

DE ORDINE ANTIQUIORUM PRESBYTERORUM, ET ALIORUM CLERICORUM SERVANDO.

## CAPUT I.

Dist. 61. c. 12.

NE emeritis in suis ecclesiis clericis, peregrini, & extranei, & qui ante ignorati sint, ad exclusionem eorum, qui bene de suorum civium merentur testimonio, præponantur, &c. *Cæ-*

*lest. epist. 2. cap. 4. Anselm. lib. 6. cap. 7.*

## CAPUT II.

Libello Pauli presbyteri tui, &c. cognovimus, apud te novo ambitu, fœdoque colludio, presbyterii ordinem fuisse turbatum, ita ut unius festina, & immatura provectio, quædam eorum dejectio facta sit, quos ætas commendabat, & nulla culpa minuebat. Quod si ambientis intentio, aut imperita faventium studia, id, quod nunquam habuit consuetudo, poscebant, ut incipiens emeritis, & novellus præferretur antiquis, tuæ fuerat industriæ, atque doctrinæ, ut injuste petentium desideria rationabili auctoritate cohiberes, ne quem in sacerdotali propere provehebas honore, ad injuriam eorum, quibus sociabatur, inciperet, &c. dum in illo non humilitatis virtus, sed elationis vitium roboraretur, &c. Si vero, ut asseritur, primi, secundique presbyteri, &c. tam huic assentatio favit\*, ut illum cum sui dedecore poscerent honorari, nec hoc quidem illis, proprio se judicio deicientibus tribui debuit, quod volebant, cui tam miseræ voluntati, te dignius fuerat obviare, quam cedere. Deformis autem, & ignava subjectio bene sibi consciis, & non irram facientibus gratiam Dei, præjudicare non potuit, ut primatus suos quocumque commercio in alterutrum transferentes, subsequenorum suorum minuerent dignitatem, & quem ultimum sibi anteposuerant, ceteris præmineret, &c. *Leo epist. 5. ad Dorum Episcop. Benevent.*

\* fuit.

## CAPUT III.

Ne cujuslibet utilitatis causa, seu presbyter, seu diaconus iis præferatur, qui ante ipsum fuerint ordinati. *Gelas. epist. 1. cap. 13. Gregor. II. epist. 3. Ivo lib. 3. tit. 2. cap. 18. panorm. & part. 6. cap. 74. deer. Anselm. lib. 7. cap. 38. Tarrac. lib. 3. cap. 48. & lib. 6. cap. 40.*

## CAPUT IV.

Placuit, ut quicumque deinceps ab Episcopis ordinantur, litteras accipiant ab ordinatoribus suis, manu eorum subscriptas, continentes Consulem, & diem, ut nulla altercatio de posterioribus vel anterioribus oriatur. *Carth. cap. 90. G. Milevit. cap. 14. L. Afric. cap. 56. L.*

## CAPUT V.

Episcoporum, quorum vita non reprehenditur, posteriorem (presbyterum, vel clericum) priori nullus præponat, nisi forte elatus superbia, quod pro necessitate ecclesiæ Episcopus jussit, implere contemnat, &c. *Agath. cap. 23.*

Dist. 74. c. 1.

## TITULUS XXVI.

DE VITA, ET HONESTATE PRESBYTERORUM.

## CAPUT I.

CUnctorum sacerdotum vitam superiorem, sanctioremque ac discretam a sæcularibus, & laicis hominibus esse, & spirituales, quosque, atque sacerdotes super carnales, ac laicos semper constituendos docebat (Petrus Apostolus). *Clem. epist. 1. post med. Anselm. lib. 3. cap. 1.*

6. q. 1. c. 5. Beatus.

## CAPUT II.

Sunt quidam presbyteri, seu Episcopi multis vitis irreciti, quorum vita in se ipsis sacerdotum maculat, & (adjecisti) si tibi liceret cum eis edere,

re,



re, aut loqui, nisi coerciti fuerint. Hos ex Apostolica auctoritate redarguendo admoneas, & ad munditiam ecclesiasticæ disciplinæ reduces. Et si quidem obedierint, salvabunt animas suas, & ipse mercedem lucratus es. Verumtamen colloquutionem, & mensam communem cum eis agere non recuses, &c. Plerumque conviviorum fedulitas, & admonitio blanda ad viam perducit justitiæ. *Greg. III. epist. 4. in fin.*

CAPUT III.

Episcopus, presbyter, atque diaconus tam sancta conscientia resplendeant, ut effugiant probitate \* actuum maledicorum obloquia, & testimonium in se divinum implere contendant, quo Dominus ait: *Sic luceat lumen vestrum \* coram hominibus, ut videntes \* vestra bona opera, glorificent \* Patrem vestrum qui in cælis est.* *Arvern. cap. 15. Maficon. cap. 1.*

\* improbitatem.  
\* lux vestra.  
\* videant.  
\* & magnificent.

CAPUT IV.

Cum rerum necessitas exposcit, pensandum valde est, ad culmen quisque regiminis qualiter veniat, atque ad hoc rite perveniens, qualiter vivat, & bene vivens qualiter doceat, & recte docens, infirmitatem suam cotidie quanta consideratione cognoscat, ne aut humilitas accessum fugiat, aut perventioni vita contradicat, aut vita doctrinam destruat, aut doctrinam præsumptio extollat, &c. *Greg. in præm. lib. 1. pastor. apud Aquisgr. 13.*

CAPUT V.

Tam doctrina, quam vita, clarere debet ecclesiasticus doctor. Nam doctrina sine vita arrogantem reddit, vita sine doctrina inutilem facit. Sacerdotis prædicatio operibus confirmanda est, ita ut, quod docet verbo, instruat exemplo. Vera est enim illa doctrina, quam vivendi sequitur forma. Nam nihil turpius est, quam si bonum, quod sermone quisque prædicat, explere opere negligat. Tunc enim prædicatio utiliter profertur, quando efficaciter adimpletur. Unusquisque doctor & bonæ actionis, & bonæ prædicationis habere debet studium. Nam alterum sine altero non facit perfectum. Sed præcedat justus bene agere, ut sequenter possit bene docere. Sicut in numismate metallum, figura, & pondus inquiritur, ita in omni doctore ecclesiastico, quid sequatur, quid doceat, quomodo vivat. Per qualitatem igitur metalli doctrina, per figuram similitudo Patrum, per pondus humilitas designatur. Qui ergo ab his tribus discrepaverit, non metallum, sed terra erit. *Isidor. lib. 3. de summo bono cap. 36. apud Aquisgr. cap. 20.*

CAPUT VI.

Sunt nonnulli, qui sollerti cura spiritalia præcepta perscrutantur, sed quæ intelligendo penetrant, vivendo conculcant. Repente docent, quæ non opere, sed meditatione didicerant, & quod verbis prædicant, moribus impugnant, unde fit, ut cum pastor per abrupta graditur, ad præcipitium grex sequatur. Per Prophetam Dominus contra contemptibilem pastorum scientiam queritur dicens: *Cum ipsi limpidissimam aquam biberetis, reliquam pedibus vestris turbabat.* Et oves, quæ conculcata pedibus vestris

*Tom. V.*

*Eze. 34. c.*

fuerant, pascebantur, & quæ pedes vestri turbarant, hæc bibebant. Aquam limpidissimam pastores bibunt, cum fluentia veritatis recte intelligentes hauriunt, sed eandem aquam perturbare, est sanctæ meditationis studia male vivendo corrumpere, &c. Nemo amplius nocet in Ecclesia, quam qui perverse agens, nomen, vel ordinem sanctitatis \* habet. Delinquentem namque hunc redarguere nullus præsumit, & in exemplum culpa vehementer extenditur, quando pro reverentia ordinis peccator honoratur. Qui ergo ad sanctitatis speciem deductus, vel verbo ceteros destruit, vel exemplo, melius profecto fuerat, ut hunc ad mortem sub exteriori habitu terrena acta constringerent, quam sacra officia in culpa ceteris imitabilem demonstrarent. *Greg. lib. 1. pastor. cap. 2. apud Aquisgr. cap. 27.*

\* sancte vite

CAPUT VII.

Cum sacerdos non agit bona, quæ loquitur, ei etiam sermo subtrahitur, ne loqui audeat, quod non operatur, sicut per Prophetam dicitur, *Peccatori autem dixit Deus, quare tu enarras justitiam meam, & assumis testamentum meum per os tuum* &c. Plerumque doctor qui docere audeat, quod negligit agere, cum deserit bona loqui, quæ operari contempsit, docere subiectos incipit prava, quæ agit, ut justo omnipotentis Dei iudicio, in bono jam nec linguam habeat, qui habere bonam vitam recusat, quatenus dum mens ejus terreno amore incenditur, de terrenis rebus temper loquatur, &c. *Greg. lib. 11. Moral. cap. 9. & 10. apud Aquisgr. cap. 27.*

*Psal. 49.*

CAPUT VIII.

Qui bene docet, & male vivit, quod docet, bene viventibus proficit, quod vero male vivit, se ipsum occidit. Sicut sacerdos, qui si digne agit, ut sacerdotem decet, ministerium ejus, & ipsi, & aliis utile est; indigne autem vivens, aliis quidem utilis est loquendo, se autem interficit prave vivendo, &c. *Isidorus lib. 3. de summo bono cap. 37. apud Aquisgr. cap. 29.*

CAPUT IX.

Plerique sacerdotes, & clerici prave viventes, forma ceteris in malum existunt, qui in bonis exemplum esse debuerunt. Hi enim quoscumque exemplo malæ conversationis suæ perdunt, de illis rationem sine dubio reddaturi sunt. Ex carnalium præpositorum exemplo plerumque fit vita deterior subditorum, & plebis merito fiunt tales sacerdotes, qui exemplo deteriore populum destruant, non ædificent. Ex merito enim plebis nonnumquam Episcopi depravantur, quatenus proclivius corruant, qui sequuntur, &c. Deteriores sunt, qui sive doctrinis, sive exemplis vitam, moreque bonorum corrumpunt, his, qui substantias aliorum, prædiaque diripiunt, &c. Multum distant damna morum a damnis temporalium rerum, dum ista extra nos sint, mores vero in nobis. *Isidor. de summo bono cap. 38. apud Aquisgr. cap. 30.*

CAPUT X.

Decet sacerdotes Christi tanta dignitate donatos, quos utique constat janitores cælestis aulae existere, exempla decessorum suorum, qui Deo

N n

pla-

Luc. 11.

placuerunt, infatigabiliter sectari, quatenus terrena despiciendo, & cælestia amando, primum ipsi atria supernæ civitatis subire, deinde auditoribus suis, dictis, & exemplis ea studeant aperire, ne, quod absit, audiant a Domino: *Habentes clavem scientiæ, vos ipsi non intratis, & alios intrare non finitis.* Quando vero vita sacerdotum cum doctrina non concordat, & auditoribus infirmis scandalum, & animarum provenire periculum, non est dubium. Proinde summopere cavendum est sacerdotibus, ne offendiculum fiant iis, quibus præsent. Tunc enim offendiculum fiunt illis, quando, quod verbis prædicant, moribus impugnant. Unde fit, ut sicut beatus Gregorius scribit, *cum pastor per abrupta graditur ad præcipitium grex sequatur.* Nemo quippe, ut idem ait, amplius in Ecclesia nocet, quam qui perverse agens, nomen, vel ordinem sanctitatis habet, &c. *Paris. sub Ludov. & Lothar. lib. 1. cap. 12.*

Pastor. lib. 1. cap. 2.

## CAPUT XI.

Grandis dignitas sacerdotum, sed grandis ruina si peccet. Latamur ad ascensum, sed timeamus ad lapsum; non est tanti gaudii excelsa tenuisse, quam mæroris de sublimibus corruisse. Nec enim solum pro delictis nostris reddemus rationem, sed pro omnibus, quorum abutimur, donis, & nequam sumus de eorum salute solliciti. *Hieron. in c. 44. Ezechielis apud Parisiens. sub Ludov. & Lothario lib. 1. c. 12.*

## CAPUT XII.

Non potest dicere sacerdos contemptoribus admonitionis suæ, futurum cogitare iudicium, quod ipse forte non cogitat, amatoribus mundi, nolite diligere mundum, si eum mundi amor oblectat; ambitiosis, ambitione fidem imponite, si eum ambitio ruinosa præcipitat; Ebriosis, ebrietatem cavete, si se mero usque ad alienationem mentis ingurgitat; Sumptuosis dapibus crudus non potest abstinentiam laudare, quam calcat; Vitio cupiditatis addictus, cupidus amorem non potest dissuadere pecuniæ; Inimicitarum tenax, non audebit animos dissidentium sacerdotali tranquillitate componere. Iustitiã prædicare iudicibus erubescit, quam ipse personæ potentis favore corrumpit; Nec defendet oppressos, si personas aut honorat, aut despicit, & quidquid boni non facit, aut mali committit, nec jubebit fieri, nec vetabit, quia necessariam docendi auctoritatem contrarietate suæ actionis, aut amittit, aut minuit. *Prosper lib. 1. de vita contemplativa cap. 15. apud Paris. sub Ludovico, & Lothario lib. 1. cap. 13.*

## CAPUT XIII.

In ipsa vita sacerdotum pensandum est, qualiter quisque doceat, sicut ait egregius doctor beatus Gregorius: „ ut recte docens infirmitatem „ suam cotidie omni consideratione cognoscat, „ ne aut humilitas accessum fugiat, aut perventioni vita contradicat, aut vitam doctrina „ destituat, aut doctrinam præsumptio extollat. „ Prius ergo appetitum timor temperet, post autem magisterium, quod suscipitur, vitam commendat, ac deinde necesse est, ut pastoralis

vita bonum, quod vivendo ostenditur, etiam loquendo propagetur. *Aquisgr. II. sub Ludov. part. 1. c. 7. ex Greg. in proæm. lib. 1. pastor.*

## CAPUT XIV.

Presbyteros, & clericos ita vivere oportet ut subditæ plebi exemplo suæ conversationis proficiant. *Ticin. sub Ludov. II. c. 1. in fine.*

## TITULUS XXVII.

## DE CASTITATE PRESBYTERI.

## CAPUT I.

Episcopus, presbyteros, & diaconos, ita placuit, ut concederet sacrosanctos Antistites, & Dei sacerdotes, nec non & Levitas, vel qui sacramentis divinis inserviunt, continentes esse in omnibus, quo possint simpliciter, quod a Deo postulant, impetrare: ut quod Apostoli tradiderunt, & ipsa servavit antiquitas, nos quoque custodiamus. *Carth. cap. 3. & 4. G. Carth. II. c. 2. L. Raban. c. 29. de pœnit. Ivo lib. 3. tit. 8. c. 10. panorm.*

Distinç. 31. Presbyteros c. 3. & dist. 84. cap. 3. Cum in præterito.

## CAPUT II.

Non solum castitatem retinendam Pontifices suo corpore censeant, sed & presbyteris, & diaconibus ministrantibus Dei altaribus modis omnibus observandam constituent, ut ex his, qui castitatis voluerit patientiam violare, tali sorte coerceatur, ut ultimus, a quo est gradu dejectus, Deo amplius non ministret, sed sacerdotis sui electione sit tali claustro conseptus, ut ceteros suo exemplo corrigat, & ille ex pœnitentia reviviscat. *Tolet. sub Reccaredo Rege XVI. Episcoporum. cap. 1.*

## CAPUT III.

Hæc sancta synodus fieri elegit, ut annuis vicibus unusquisque nostrum omnes Abbates monasteriorum, vel presbyteros, & diaconos suæ diocesis ad locum, ubi Episcopus elegerit, congregare præcipiat, &c. cunctosque sub ecclesiasticis regulis adesse præmoneat, quosque etiam parsimoniam, & sobrietati, atque veridicæ castimoniam honestorum virorum testimonio fama commendat. Sollicitum etiam pro hac re unumquamque nostrum esse convenit, ut curiosa indagine perquiramus, si presbyteris, & diaconibus atque subdiaconibus, & clericis pudica, & casta sit vita &c. *Oscen. syn. Vid. Egaren.*

## CAPUT IV.

Sancta instituit synodus, ut constitutio, quæ dudum in concilio Oscensi constituta quidem, sed minime conscripta fuit, confirmata, & in perpetuum valitura perduret, & omnia, quæ ex castimoniam presbyterorum, & inferius clericorum conscripta sunt, habeant eandem formam de Episcopis, &c. *Egaren. syn.*

## CAPUT V.

Inoffensos, & immaculatos decet Dei existere sacerdotes, nec ullius eos fornicationis contagio pollui, sed caste viventes, mundos semetipfos celebrandis exhibeant sacramentis. Abstineamus ergo nos ab omni opere malo, & ab omni inquinamento carnis liberi maneamus, ut mundi corpore, purgati mente possimus ad sacrificium Christi digni accedere, & Deum pro delictis omnium deprecari. *Tolet. IV. c. 20.*

CA-

CAPUT VI.

*Dist. 28. c. 3.* Quando presbyteri, aut diaconi per parochias constituuntur, oportet eos primum professionem Episcopo suo facere, ut caste, & pie vivant sub Dei timore, ut dum eos talis professio obligaverit, vitæ sanctæ disciplinam retineant. *Tolet. IV. c. 26. Capitul. lib. 7. c. 466. Burch. lib. 2. cap. 157. Ivo lib. 3. rit. 2. cap. 15. panorm. & part. 3. cap. 130. & part. 6. cap. 248. decr. Anselm. lib. 7. c. 106.*

CAPUT VII.

*Distin. 32. c. 17.* Hospitium tuum aut raro, aut nunquam mulierum pedes terant. Omnes puellas, & virgines Christi aut æqualiter ignora, aut æqualiter dilige. Ne sub eodem tecto manseris, nec in præterita castitate confidas, nec David sanctior, nec Salomone sapientior potes esse. Memento semper, quod paradisi colonum de possessione sua mulier ejecit. Ægrotanti tibi sanctus quilibet frater assistat, & germana, vel mater aut probatæ quælibet fidei apud omnes. Quod si hujuscemodi non fuerint consanguinitatis, castimoniamque personæ, multas anus nutrit Ecclesia, quæ & officium præbeant, & beneficium accipiant ministrando, ut infirmitas quoque tua fructum habeat eleemosynæ. Scio quosdam convalescere corpore, & animo ægrotare cœpisse. Periculose tibi ministrat, cujus vultum frequenter attendis. Si propter officium clericatus, aut vidua visitatur, aut virgo, nunquam domum solus introas: talesque habeto socios, quorum contubernio non infameris. Si lector, si acolythus, si psalter te sequitur, non ornentur veste, sed moribus; nec calamistro crispent comas, sed pudicitiam habitu polliceantur. Solus cum sola secreto & absque arbitro, vel teste non sedeat. Si familiaris est aliquid loquendum, habet nutricem majorem domus, virginem, viduam, maritam: non est tam inhumana, ut nullum præter te habeat, cui se audeat credere. *Cavete.* omnes suspiciones, & quidquid probabiliter fingi potest, ne fingatur, ante devota. Crebra munuscula, & sudariola, & fasciolas, & vestes ori applicitas, & degustatos cibos, blandasque, & dulces litteras sanctus amor non habet, &c. *Hieron. ad Neoporianum, apud Aquisgr. c. 94. Casar. lib. 8. c. 64. in fine.*

CAPUT VIII.

Prima tentamenta sunt clericorum feminarum frequentes accessus. Iste sexus reprehensibiles exhibet clericos. Quid tibi revera cum feminis, qui ad altare cum Domino fabularis? Te in publico cuncti, te in agro rustici, aratores, ac vinitores cotidie lacerabunt, si contra depositum fidei cum feminis habitare contendis. Et quia, ut arbitror, concupiscis irreprehensibilis inveniri, testimonio bono munire. Numquid in choro Apostolorum feminae adfuerunt? prohibe virgines tecum commorari, etiam quæ de genere tuo sunt. Dilige eas exterius ordina, frequenter visita junctus obsequio clericorum, ne cum secretaliter, ac solus ingrederis, macules testimonium tuum. Aliter namque conjugati, aliter virgines\* edocentur ecclesiasticum lubire ministerium, & onus. *Femina-*

rum cum clericis nullo pacto conjuncta præcipitur conversatio, &c. Ferreas mentes libido domat. Si alligaverit quis ignem in sinu suo, vestimenta ejus non comburentur? Aut si ambulaverit quis super carbones ignis, pedes suos non comburet? Mihi crede, non potest toto corde habitare cum Domino, qui feminarum accessibus copulatur, &c. Si pudicitiam quæris, feminam, quam videris conversantem bene, mente dilige, non corporali frequentes ornatu. Non vestis tenera clericum facit, aut sacerdotem, sed casta mentis intentio. Hæc enim devotionem honoris in te custodit. Honorem quidem gloriosum boni operis fama conservat. Sacerdotes quippe decet, vel ceteros clericorum gradus a feminis segregari, &c. Nec si duæ, aut tres pariter Dei ancillæ morentur, solum ad eas decet ingredi sacerdotem. Si quis hæc præcepta non observarit, hostis est animæ suæ. Quod si post monita nostra aliquis clericus Agapetas amplius quæsierit amare, quam Christum, secundum synodalem regulam conveniatur, & præcepta Patrum in Nicæa definita ei legantur. Jam vero, si conventus prædicta fugerit, & reliquerit, consecuti sumus maximum lucrum. Alioquin talis ab Ecclesia anathematizandus est. Germinant enim feminae spinas cum viris habitantes, & arcana mentium acuto mucrone percutiunt &c. *Hieron. ad Oceanum, apud Aquisgr. c. 98.*

*Dist. 32. c. 17. Hospitium.*

TITULUS XXVIII.

NE PRESBYTER UXOREM DUCERE AUDEAT, AUT CONCUBINAM.

CAPUT I.

Nemo presbyter a die oneris presbyterii summat conjugium. *Silvest. in synodo Rom. CCLXXXIV. Episcopor. c. 19.*

CAPUT II.

Quicumque sacerdotum, diaconorum, subdiaconorum post constitutum bonæ memoriæ prædicti nostri sanctissimi Papæ Leonis de castitate clericorum concubinam palam duxerit, vel duxam non reliquerit, &c. missam non cantet, neque Evangelium, vel epistolam ad missam legat, neque in presbyterio ad divina officia cum iis, qui præfatæ constitutioni obedientes fuerint, maneat, neque partem ab ecclesia suscipiat. *Nicol. II. in syn. Rom. CCIII. Episc. c. 3. Ivo lib. 3. tit. 11. c. 3. pan. Casar. lib. 8. c. 44.*

*Distin. 32. Nullus. c. 5. & 6. Præter.*

CAPUT III.

Nullus sacerdos, aut diaconus, vel subdiaconus, sed & nullus, qui canonicam habet, fornicationis sibi copulam adjungat. Quod si fecerit quis, a canonica omnino arceatur. *Urb. II. in conc. Claromont. c. 9.*

CAPUT IV.

Presbyteris, diaconibus, subdiaconibus, & monachis concubinas habere, seu matrimonia contrahere penitus interdiximus, contracta quoque matrimonia ab hujusmodi personis disjungi, & personas ad poenitentiam debere redigi, juxta sacrorum canonum definitionem, judicamus. *Callist. II. c. 20. in synod. Roman. Poenit. Rom. lib. 8. cap. 8.*

*Dist. 27. c. 8.*

CAPUT V.

Decernimus, ut hi, qui in ordine diaconatus\* &

*Dist. 28. c. 2. \* subdiaconatus.*

*continen-*

& supra, uxores duxerint, aut concubinas habuerint, officio, atque ecclesiastico beneficio careant, *27. q. 1. c. 40. &c.* Statuimus, quatenus Episcopi, presbyteri, diaconi, subdiaconi, regulares canonici, & monachi, atque conversi, & professi, qui sacrum transgredientes propositum, uxores sibi copulare præsumperint, separentur, &c. Qui etiam ab invicem separati pro tantis excessibus condignam poenitentiam agant. *Innoc. II. in syn. Rom. c. 5. Eugen. III. in syn. Rom. c. 7. Pœnit. Rom. tit. 8. cap. 7.*

## CAPUT VI.

Qui in ordine subdiaconatus, aut supra uxores duxerint, aut concubinas habuerint, officio, atque ecclesiastico beneficio careant, *Eugen. III. in syn. Rom. c. 3.*

## CAPUT VII.

Episcopi, presbyteri, diaconi, subdiaconi, regulares canonici, monachi, atque conversi professi, qui uxores sibi copulare præsumperint, separentur, & agant poenitentiam. *Eugen. III. in conc. Remen. c. 7.*

## CAPUT VIII.

*Distin. 31. cap. 10.* Lex continentia eadē est ministris altaris, quæ Episcopis, atque presbyteris, qui cum essent laici, sive lectores, licite & uxores ducere, & filios procreare potuerunt, sed cum ad prædictos pervenerint gradus, cœpit eis non licere, quod licuit, &c. *Leo ep. 90. ad rustic. Narbon. Episcop. c. 3. Burch. lib. 2. c. 114. Ivo lib. 3. tit. 8. c. 23. pan. & part. 6. cap. 68. decret. Anselm. lib. 7. cap. 135. Cæsar. lib. 8. cap. 57. Tarrac. lib. 1. cap. 101.*

## CAPUT IX.

*Dist. 28. c. 9.* Presbyter, si uxorem duxerit, deponatur ab ordine: si fornicetur, vel adulter sit, eiiciatur, & agat poenitentiam. *Neocæs. c. 1. Paris. sub Lud. & Loth. lib. 1. c. 35. in fin. Magunt. sub Arnulph. c. 19. Mart. Brac. cap. 27. Burch. lib. 2. cap. 108. Ivo lib. 3. tit. 8. cap. 8. panorm. & part. 6. cap. 185. decr.*

## CAPUT X.

*Dist. 32. c. 7. Si quis.* Apud Apostolicos canones reperitur in clericum vocatos ante nuptias posse uxores ducere lectores, & cantores tantum: statuimus subdiaconum, diaconum, presbyterum post ordinationem non posse uxorem ducere; si fecerit, deponatur, &c. *Trull. c. 6. Vid. Ap. c. 26. G. 27. L. Ivo lib. 3. tit. 8. c. 19. pan.*

## CAPUT XI.

*Distin. 28. Presbyterum. c. 10.* Presbyter per ignorantiam illegitimis nuptiis copulatus in sede sua maneat, ceteris actionibus abstineat, non benedicat, quia sanctificationis traditio est benedictio, neque est sanctificatus, qui per ignorantiam cecidit. Itaque neque publice, neque privatim benedicat, neque corpus Christi de aliis, neque in alia re administret, sed sua sede contentus defleat ignorantia peccatum: nuptia vero illicite dissolvantur, & non habeat ad eam mulierem accessum. *Trull. c. 26.*

## CAPUT XII.

Presbyteri, & diacones, & subdiaconi, sicut lex canonum præcepit, nec uxores, neque concubinas habeant, & qui modo eas habent, ita eas

sine mora peracto hoc concilio derelinquant, ut numquam ulterius ad eas accedant. Qui vero derelinquere eas noluerint, a proprio gradu, & officio cessent, & inter lectores, & cantores permanent. *Bituric. c. 5. apud Lemovicen. act. 2.*

## TITULUS XXIX.

PRESBYTER, QUI HABET UXOREM, ABSTINEAT AB ILLA.

## CAPUT I.

Sacrorum canonum instituta renovantes præcipimus, ut a tempore subdiaconatus nulli liceat carnale commercium exercere; qui deprehensus fuerit, ordinis sui periculum sustinebit. *Urban. II. in syn. apud Melfiam cap. 2.*

## CAPUT II.

Eos, qui a subdiaconatu uxoribus vacare voluerint, ut ab omni sacro ordine removeamus, officioque, atque beneficio ecclesie carere decernimus. Quod si ab Episcopo admoniti non se correxerint, principibus licentiam indulgemus, ut eorum feminas mancipent servituti. *Urban. II. in syn. apud Melfiam c. 12.*

## CAPUT III.

Presbyteris, diaconibus, & subdiaconibus concubinarum, & uxorum contubernia poenitus interdiciamus. *Callist. II. in conc. Rom. c. 3.*

## CAPUT IV.

Unde scis tu, qui passim sacrarii panes indignis impendis, si a mulieribus mundi sunt? Hinc & David ab Achimelech, &c. panes propositionis accepit, &c. Ad Dominica autem mysteria tales elegantur, qui ante ordinationem conjuges suas non noverint, Quod si post ordinationem ministro altaris contigerit proprium invadere cubile uxoris, sacrarii non intret limina, nec sacrificii portior fiat, nec altare contingat, nec ab offerentibus holocausti oblationem suscipiat, nec ad Dominici corporis portationem \* accedat, sed \* a- \* portionem. \* nec. quam sacerdotibus porrigat ad manus, ostia forinfecus claudat, minora gerat officia, urceum, sive calicem ad altare non iufferat. *Clem. ep. 2. post princ. Ivo part. 6. c. 87. decr. Ans. lib. 8. c. 2. & c. 36. in addit. Cæsar. lib. 8. c. 59.*

## CAPUT V.

Plurimos sacerdotes Christi, atque Levitas, post longa consecrationis sue tempora, tam de conjugibus propriis, quam etiam de turpi coitu sobolem didicimus procreasse, & crimen suum hac præscriptione defendere, quia in veteri testamento sacerdotibus, ac ministris generandi facultas legitur attributa, &c. Quarum sanctionum sacerdotes omnes, atque Levitæ insolubili lege constringimur, ut a die ordinationis nostræ sobrietati, ac pudicitia & corda nostra mancipemus & corpora, dummodo per omnia Deo nostro in his, quæ cotidie offerimus, sacrificiis placeamus. Qui autem in carne sunt, Deo placere non possunt, &c. Ignoranter lapsi sine ullo honoris augmento, in hoc, quo detecti \* sunt, quamdiu vixerint, officio perseverent, si tamen posthac continentes se studuerint exhibere. Hi vero, qui illiciti privilegii excusatione nituntur, & sibi asserunt veteri hoc lege concessū, noverint se ab omni ecclesiastico honore, quo indigne usi sunt, Apostolicæ

*Levit. 21. c.*

*Rom. 8. b. Distin. 82. Quia aliquant. c. 4. detenti, f.*

licæ sedis auctoritate dejectos, nec umquam posse veneranda atrectare mysteria, quibus se ipsi, dum obscenis cupiditatibus inhiant, privaverunt, &c. Si quilibet Episcopus, presbyter, atque diaconus deinceps fuerit talis inventus, jam nunc sibi omnem per nos indulgentiæ aditum intelligat observatum; quia ferro, necesse est, excindantur vulnera, quæ fomentum non fenserint medicinam. *Syric. ep. 1. c. 7. Ivo part. 6. cap. 50. de cr. Cæsar. lib. 8. c. 53. Tarrac. lib. 6. c. 35.*

CAPUT VI.

Quod dignum, & pudicum, & honestum est, suademus, ut sacerdotes, & Levitæ cum uxoribus suis non coeant, quia in ministerio divino cotidianis necessitatibus occupantur. Ad Corinthios namque Paulus scribit: *Abstinetes vos, ut vacetis orationi.* Si ergo laicis abstinentia imperatur, &c. quanto magis sacerdos utique omnimomento paratus esse debet, munditiæ puritate securus, ne aut sacrificium offerat, aut baptizare cogatur? &c. Tollatur hoc opprobrium, quod potest jure etiam gentilitas acculare. Forte creditur, quia scriptum est, *unius uxoris virum*, non permanenti in concupiscentia generandi dixit, sed propter continentiam futuram, neque enim integros non admitit, qui ait vellem omnes homines sic esse, sicut & ego, & apertius declarat: *Qui autem in carne sunt, Deo placere non possunt; vos autem jam non estis in carne, sed in spiritu.* *Syric. & syn. in ep. 4. c. 9. apud conc. Telen. Inn. ep. 2. c. 9. paucis mutatis, & ep. 3. c. 1.*

CAPUT VII.

Præterea, quod dignum, & pudicum, & honestum est, tenere ecclesia omnimodo debet, ut sacerdotes, & Levitæ cum uxoribus suis non misceantur, &c. *Innoc. ep. 2. c. 9. Burch. lib. 2. c. 118. Ivo lib. 3. tit. 8. c. 11. pan. & part. 6. c. 94. & 194. de cr. Ans. lib. 7. c. 132.*

CAPUT VIII.

Proposuisti, quid de his observari debeat, quos in diaconii ministerio, aut in officio presbyterii positos, incontinentes esse, aut fuisse generati filii prodiderunt. De his & divinarum legum manifesta est disciplina, & beatæ recordationis viri Syriacii Episcopi monita evidentiâ commearunt, ut incontinentes in officiis talibus positi, omni ecclesiastico honore privarentur, nec admittantur ad tale ministerium, quod sola continentia oportet impleri. Est enim vetus admodum sacræ legis auctoritas, jam inde ab initio custodita, quod in templo anno vicis suæ habitare præcepti sunt sacerdotes, ut servientes sacris oblationibus puri, & ab omni labe purgati\* sibi vindicent divina ministeria\*, neque eos ad sacrificia fas sit admitti, qui exercent vel cum uxore carnale consortium, quia scriptum est: *Sancti estote, quia & ego sanctus sum Dominus Deus vester.* Quibus utique propter sobolis successionem uxorius usus fuerat relaxatus, quia ex alia tribu ad sacerdotium nullus fuerat præceptus accedere, quanto magis hi sacerdotes, vel Levitæ pudicitiam ex die ordinationis suæ servare debent, quibus vel sacerdotium, vel ministerium sine successione est, nec præterit dies, qua vel a sacrificiis divinis,

vel a baptismatis officio vacant? Nam si beatus Paulus ad Corinthios scribit: *Abstinetes vos ad tempus, ut vacetis orationi*, & hoc utique laicis præcepit, multo magis sacerdotes, quibus & orandi, & sacrificandi jure officium est, temper debent ab hujusmodi consortio abstinere, &c. *Unius uxoris virum, non permanentem in concupiscentia generandi dicit, &c. & habentem, filios non generantem dicit, &c.* Si ad aliquos forma illa ecclesiasticæ vitæ, pariter & disciplinæ, quæ ab Episcopo Syriaco ad provincias commearit, non probabitur pervenisse, his ignorantibus venia remittetur, ita ut de cetero penitus incipiant abstinere, & ita gradus suos, in quibus inventi fuerint, si retinent, ut eis non liceat ad potiora conscendere\*, quibus in beneficio esse debet, quod hunc ipsum locum, quem retinent, non amittunt. Si qui autem scisse formam vivendi missam a Syriaco deteguntur, neque statim cupiditates libidinis abjecisse, illi sunt modis omnibus submovendi, quia post admonitionem cognitam, præponendam arbitrati sunt voluptatem. *Innoc. ep. 3. cap. 1. & ep. 2. cap. 9. Troslejan. cap. 9. Ivo lib. 3. tit. 11. c. 5. & tit. 8. c. 12. panorm. & part. 6. cap. 57. de cr. Anselm. lib. 8. cap. 8. Tarrac. lib. 6. cap. 194.*

CAPUT IX.

Cum extra clericorum ordinem constitutis nuptiarum societati, & procreationi filiorum studere sit liberum, ad exhibendam tamen perfectæ continentiam puritatem, nec subdiaconibus quidem carnale connubium conceditur, ut, *& qui habent, sint tamquam non habentes, & qui non habent, permaneant singulares.* Quod si in hoc ordine, qui quartus a capite est, dignum est custodiri, quanto magis in primo, aut secundo, vel tertio servandum est, ne aut levitico ministerio, aut presbyterali honori, aut Episcopali excellentiæ quisquam idoneus existimetur, qui se a voluptate uxoria nec dum frænasse detegitur. *Leo epist. 82. cap. 4. ad Anastas. Thessalon. Episcop. Burch. lib. 2. cap. 148. Ivo lib. 3. tit. 8. cap. 17. panorm. & part. 6. cap. 221. de cr. Anselm. lib. 7. cap. 137.*

CAPUT X.

A die suscepti sacerdotii etiam ab ipso proprio conjugio prohibendi sunt (*sacerdotes*), &c. Quomodo non pertimescunt divina mysteria contingere, aut quomodo ad orandum pro peccatis populi accedere præsumunt, dum sacri canones neque purum clericum, cui sacerdotium non est, secundis copulari nuptiis præcipiunt? Isti e contrario non solum post susceptum sacerdotium se abstinere ab una uxore nolunt, immo luxuria obvoluti, pejora sæcularium scelera committunt, ut plures uxores habere præsumant, quibus neque unam concessum est post susceptum ministerium atrectare. *Zach. epist. 6. ante med.*

CAPUT XI.

Consulendum decernitis, utrum presbyterum uxorem habentem debeatis sustentare, & honorare, an a vobis proicere. In quo respondeamus, quoniam licet ipsi valde reprehensibiles sint, vos tamen Deum convenit imitari, *qui solem suum,*

1. Cor. 7. a.

1. Tim. 3. a.

Tit. 1. b.

\* ascendere.

Dist. 32. Omnium. c. 1.

1. Cor. 17. c.

Luc. 1. a. 1. Par. 24. c.

\* mundati. \* mysteria. Dist. 31. c. 6.

Lev. 11. g. & 20. b.

Dist. 28. c. ult.

*Matt. 5.8.* suum, ut Evangelium testatur, oriri facit super bonos, & malos, & pluit super justos, & injustos. Deicere vero eum a vobis ideo non debetis, quoniam nec Judam Dominus, cum ellet mendax discipulus, de numero Apostolorum dejecit. *Nicol. ad consult. Bulgaror. cap. 70. Ivo lib. 5. tit. 1. cap. 11. panorm. & part. 2. cap. 81. decr. Tarrac. lib. 1. cap. 167.*

CAPUT XII.

Placuit in totum prohibere Episcopis, presbyteris, diaconibus, ac subdiaconibus positus in ministerio abstinere se a conjugibus suis, & non generare filios. Quod quicumque fecerit, ab honore clericatus exterminetur. *Elib. cap. 33.*

CAPUT XIII.

*Dist. 84. c. 3.* Tres gradus hos castos esse oportet, Episcopos, & presbyteros, & diaconos, quod Episcopi, sacerdotes, & Levitæ divinis sacrificiis serviunt, ut possint a Deo, quod petunt, impetrare, & quod ab Apostolis traditum est, & ab antiquitate servatum, nos observemus. Ab uxoribus abstineant Episcopi, presbyteri, diaconi, & omnes qui sacra contingunt. Pudicitia custodiatur ab omnibus his, qui altari serviunt. *Carth. 3. & 4. G. Carthag. II. cap. 2. L. Raban. cap. 29. de pœnit. Ivo lib. 3. tit. 8. cap. 10. panorm.*

CAPUT XIV.

*Dist. 32. Placuit. c. 13.* Episcopus, presbyter, diaconus, subdiaconus, qui ab uxore non abstinet, ab officio ecclesiastico amoveatur. *Carth. cap. 25. G. Carth. V. cap. 3. L. Afric. cap. 37. L. Magunt. sub Arnulph. c. 19. Ivo lib. 3. tit. 8. cap. 23. panorm. Anselm. lib. 8. cap. 7.*

CAPUT XV.

Si quis ex presbyteris ante interdictum filios suos suscepit de presbytera, ad Episcopatum non admittatur. *Tolet. I. cap. 1. Ivo lib. 3. tit. 8. cap. 5. panorm.*

CAPUT XVI.

Placuit, ut si presbyteri, vel diaconi conjugati ad torum uxorum suarum redire voluerint, Patris Innocentii ordinatio, vel Syricii Episcopi auctoritas, &c. servetur. Quod si ad aliquos formula illa ecclesiasticæ vitæ, pariter & disciplinæ, quæ a Syricio Episcopo ad provincias commevit, non probabitur pervenisse, eis ignorationis venia remittitur, ita, ut de cetero penitus incipiant abstinere, & ita gradus suos retineant, ut ad potentiora eis non liceat ascendere, quibus in beneficio esse debet, quod locum ipsum, quem retinent, non amittunt. Si qui autem scisse formam vivendi missam a sancto Syricio Episcopo deteguntur, neque statim cupiditates libidinis abjecisse, illi sunt modis omnibus submovendi, eo quod post admonitionem cognitam præponendam arbitrati sunt voluptatem. *Agath. cap. 9.*

CAPUT XVII.

Licet a Patribus nostris fuerit constitutum, ut quicumque sacerdos, vel Levita filiorum procreationi operam dare fuisset convictus, a communione dominica abstineret, nos tamen, &c. decrevimus, ut sacerdos, vel Levita conjugali concupiscentiæ inhærens, vel a filiorum procreatione non desinens, ad altiore gradum non con-

scendat, &c. Sed ut hæc valeant observare, formitem omnium vitiorum oportet abscindi, Apostolo præcipiente: *Nolite inebriari vino, in quo est luxuria, &c. Neque fornicarii, neque idolis servientes, neque ebriosi regnum Dei possidebunt. Turon. cap. 2.* *Eph. 5. d. 1. Cor. 6.*

CAPUT XVIII.

Nullus clericorum, a subdiacono, & supra, quos uxores in proposito suo accipere inhibetur, propriæ, si forte jam habeat, misceatur uxori; quod si fecerit, laica communione contentus, juxta priorum canonum statuta, ab officio deponatur. Quem, si sciens Episcopus suus in hac vilitate permixtionis viventem, ad officium postea admiserit, & ipse Episcopus ad agendam pœnitentiam tribus mensibus sit a suo officio sequestratus. *Aurel. III. cap. 2.*

CAPUT XIX.

Cum presbyteri, atque diaconi sublimi dignitatis apice prærogentur, actibusque omnino sæculi renuntient, & ad sacrum ministerium electi, repudient, & quisquis est presbyter, atque diaconus, divino munere benedictione percepta, uxoris suæ prius frater illico efficiatur & conjugis: attamen quosdam reperimus, &c. inhibita conjugia repetisse, &c. quod nati etiam filii prodiderunt. Quod quisquis fecisse cognoscitur, omni in perpetuum, quam admisso jam crimine perdidit, dignitate privabitur. *Arvern. cap. 12.*

CAPUT XX.

Ab officio degradentur sacerdotes, & diaconi, qui cum conjugibus suis communem lectum, vel cellulam habuerint. *Aurel. IV. cap. 17.*

CAPUT XXI.

Si inventus fuerit presbyter cum sua presbytera, aut diaconus cum sua diaconissa, aut subdiaconus cum sua subdiaconissa, annum integrum excommunicatus habeatur, & depositus ab omni officio clericali inter laicos se observare cognoscat, eo tamen permisso, ut inter lectores in psallentium choro colligatur. *Turon. II. cap. 20.*

CAPUT XXII.

Si quis clericus post acceptam benedictionem cujuslibet loci, vel ordinis ad conjugalem torum jam sibi illicitum denuo redire præsumpserit, usque in diem vitæ ab honore accepti ordinis, sicut habent antiquorum Patrum canones, ab officio deponatur, ei tantummodo communione concessa. *Aurel. V. cap. 4.*

CAPUT XXIII.

Compertum est a sancto concilio, Episcopos, presbyteros, & diaconos venientes ex hæresi, carnali adhuc desiderio uxoribus copulari. Ne ergo de cetero hoc fiat, præcipitur, quod & canonicis prioribus continetur, ut non liceat eis vivere libidinosa societate, sed manente inter eos fide \* conjugali communem utilitatem habeant, & non sub uno conclavi maneant, &c. Si quis vero post hanc conventionem obscene cum uxore elegerit vivere, nec lector habeatur. Qui vero semper sub canone ecclesiastico jacuerint, si contra veterum imperata, in suis cellulis mulierum, quæ infamiæ suspicionem possunt generare, confortium habuerint, illi canonicè quidem distri-

gan-

gantur; mulieres vero ab Episcopis venundentur, & pretium ipsum pauperibus erogetur. *Tolet. III. cap. 5.*

CAPUT XXIV.

Episcopi, presbyteri, vel universi honoratiore clerici, cum sublimi dignitatis apice sublimantur, actibus omnino renuntiant sæculi, & sacro electi ministerio repudient carnale consortium, &c. & uxori suæ pius frater efficiatur ex conjugē, &c. *Matisc. cap. 11.*

CAPUT XXV.

Quicumque uxoribus juncti ad diaconatus, aut presbyteratus ordinem quoquo modo pervenerint, non solum lecto, sed etiam frequentatione quotidiana debeant de uxoribus suis sequestrari. Quod, si quod Deus avertat, de eorum familiari contubernio post benedictionem infans natus paruerit, ab officii gradu privetur. *Lugdun. II. cap. 1.*

CAPUT XXVI.

Non licet presbytero in uno lecto post acceptam benedictionem cum presbyteria dormire, nec in peccato misceri, nec diacono, nec subdiacono. *Antisiod. cap. 21.*

CAPUT XXVII.

Pervenit ad nos, quosdam sacerdotes, & ministros obliviscentes majorum, ac veterum constitutorum, aut uxorū, aut quarumcumque feminarum immunda societate, & execrabili contagione turpari, & pessima cordis obstinatione, tam sacris litteris, quam Patrum regulis obviantes, &c. quibus quanto est pertinacior vis in malis, tanto austerioribus convenit obviare decretis, &c. Omnes Episcopi id ipsum in suis querere sollicitè curent, & cum repperint, omnes placita cautione taliter distringant, ut numquam ulterius tam abominanda committant, &c. *Tolet. VIII. cap. 5.*

CAPUT XXVIII.

Si (sacerdos) relabatur ad conjugium, moreque sæculi, mox omni ecclesiastici ordinis dignitate privetur, & ut apostata a sanctæ Ecclesiæ liminibus, & societate fidelium habeatur prorsus exclusus, monasterii claustris, donec vixerit, sub pœnitentia retrudendus. *Tolet. VIII. cap. 7. in fine.*

CAPUT XXIX.

Romana Ecclesia sanctissima servare proposuit canonem severitatis, CP. humanitatis in conjugio clericorum, &c. *Trull. 3.*

CAPUT XXX.

*Distin. 3. 1. Quoniam. 13.*

In Romana Ecclesia in ordine canonis traditur, ut qui ad ordinem diaconi, vel presbyteri veniunt, promittant se suis uxoribus non copulare, &c. *Trull. 13. Ivo lib. 3. tit. 8. cap. 3. panorm.*

CAPUT XXXI.

Placuit, ut Episcopi, presbyteri, diaconi, subdiaconi, abstineant se a conjugibus, & non generent filios. Quod si hoc decretum violaverint, ab honore clericatus pellantur. *Vorm. cap. 9.*

TITULUS XXX.

NE APUD PRESBYTERUM HABITENT FEMINÆ PRÆTER MATREM, ET SOROREM, ET QUASDAM ALIAS PERSONAS.

CAPUT I.

Interdixit per omnia magna synodus, non Episcopo, non presbytero, non diacono, nec alicui omnino, qui in clero est, licere subintroductam habere, nisi forte aut matrem, aut sororem, aut amitam, vel materteram, vel eas personas, quæ suspiciones effugiunt. *Nicæn. cap. 3. Aquisgr. cap. 39. Troslejan. cap. 9. Mart. Brac. cap. 32. Justin. novell. 123. in princ. Capitul. lib. 1. cap. 4. Burch. lib. 2. cap. 109. Ivo lib. 3. tit. 8. cap. 29. panorm. 6. cap. 186. decr. Anselm. lib. 7. cap. 133. Cæsar. lib. 8. cap. 63.*

*Distin. 3. cap. 16.*

CAPUT II.

Clerici in sacris ordinibus constituti, qui mulierculas suas in domibus suis incontinentiæ nota tenuerint, aut abiciant eas, & continenter vivant, aut ab officio, & beneficio ecclesiastico fiant alieni. *Alex. III. in conc. Lat. c. 11.*

*cap. ult. de cohob. cler. in 1. coll.*

CAPUT III.

Presbyteri, vel diaconi subintroductas mulieres nullo modo secum audeant habitare \*, nisi forsitan matrem suam, aut proximitatem generis sibi habentes, quæ suspiciones effugiant, sicut in synodo Nicana continetur. Si quis vero præsumperit præter statuta agere, sacerdotii sui privetur honore. *Zachar. in syn. Rom. c. 2.*

*\* habere.*

CAPUT IV.

Neque hoc silentium est, pervenisse ad nos, quod cum grandi tristitia animi dico, per diversa loca hujus Italiæ, & Longobardorum partes, sacerdotes cū sanctimonialibus fœminis, id est monachis habitare. Quod nefarium est dicere, vel audire contra canonum esse sancita. Ubi enim talis fuerit commorantium habitatio, antiqui hostis stimuli non desunt, &c. *Zach. in syn. Rom. cap. 15.*

CAPUT V.

Sacerdotes constitui non oportet, nisi in ecclesiis, aut speciali monasterio deputentur, ne necessitas in sæcularibus domibus illis habitandi occurrat, alioquin a propriis Episcopis, aut in Episcopia, aut in monasteria habitandi, & conversandi pro exercendo officio constituantur, in quibus mulieres conversari nulla ratio permittit, ideoque ibi eos conversari, & nutrirī oportet. *Eugen. II. 6. Leo IV. in syn. Rom. c. 10.*

CAPUT VI.

Presbyteris, diaconibus, & subdiaconibus concubinarum, & uxorū contubernia penitus interdiximus, & aliarum mulierum cohabitationes præter quas synodus Nicana propter solas necessitudinum causas habitare permisit, videlicet matrem, sororē, amitam, vel materteram, aut alias hujusmodi, de quibus nulla juste valeat oriri suspicio. *Callist. II. in conc. Rom. c. 3.*

*d. 27. c. 8.*

CAPUT VII.

Cum iis, qui sacro sunt ordine constituti, habitare mulieres perhibentur, de quibus ne antiquus humani generis inimicus exulter, omnium definiendum consensu est ut præter eas, quas sacri canones complectuntur, alias mulieres habere secum non debeant. *Greg. ad Syagrium, 6. Æther. Episcop. lib. 7. registr. ep. 108. vel 110. post med.*

## CAPUT VIII.

Volumus te synodum congregare, atque ut in ea omnia, quæ sanctis canonibus sunt adversa, districte sub anathematis interpositione damnentur &c. id est, ut neque aliæ mulieres cum sacerdotibus habitent, nisi eæ, quæ sacris canonibus sunt permittæ. *Greg. ad Syagrium, & Æther. Episc. lib. 7. reg. d. ep. 108. vel 110. in fine.*

## CAPUT IX.

Si quis de clericis a gradu diaconatus in solatio suo mulierem, præter aviam, matrem, sororem, filiam, neptem, vel conversam secum uxorem habere præsumperit, a communione alienus habeatur. Par quoque & mulierem, si se separare noluerit, pœna percellat. *Arel. II. c. 3.*

## CAPUT X.

Antiqua concilia non siluerunt, ut nullus clericorum a gradu subdiaconatus, & supra, in confortio familiaritatis habeat mulierem, vel ingenuam, vel libertam, vel ancillam. Sed si sunt ei hujusmodi servitia, matri, vel forori, vel alii propinquæ contradat, & quidquid suis manibus perfecerint, proprio Domino deferatur. Si propinqua deest, alterius domus adhærens quærat, ita ut fœmina domum ejus non ingrediatur, &c. *Tolet. II. c. 3.*

## CAPUT XI.

Episcopus, presbyter, diaconus tam sancta conscientia resplendant, ut effugiant probitate actuum maledicorum obloquia, & testimonium in se divinum implere contendant, quo Dominus ait: *Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videntes vestra bona opera, glorificent Patrem vestrum, qui in cælis est, &c.* Fugiat ab his extranearum mulierum culpanda libertas, & tantum cum avia, matre, sorore, vel nepte, si necessitas compulerit, habitent, de quibus ut priorum canonum series continet, nefas est aliud, quam natura constituit, suspicari. In cubiculo etiam horum, atque cællario, vel familiari quolibet servitio, neque sanctimonialis ulla, neque extranea mulier, neque ancilla ullo modo admittatur. Quod si quis præceptorum Dei immemor crediderit contemnendum, sciat se auctoritate canonica, communionis sine dubio jacturam subire, &c. *Arvern. c. 15. & 16. Matisc. c. 1.*

## CAPUT XII.

Nullus clericorum Episcopus, presbyter, diaconus, subdiaconus, quasi sanctimonialem, aut viduam, vel ancillam propriam pro confirmatione rerum in domo sua stabilire præsumat, quæ & ipsa extranea est, dum non est mater, aut soror, aut filia, &c. Si quis Episcopus, presbyter, diaconus, subdiaconus de hac re statuta Patrum, vel nostra temerare præsumperit, excommunicetur. *Turon. II. c. 1.*

## CAPUT XIII.

Nullus Episcoporum presbyterorum, & diaconorum, extranearum mulierum intra domum præsumat habere solatium, quibus etiam pro utilitate sua aliqua familiariter regenda committat. Quod etiam de propinquis fœminis indicentes similiter prohibemus, ne sub concessa sibi licentia parentali, ex earum sequipedis memoratorum

vita, vel opinio polluat, &c. *Aurel. V. cap. 3.*

## CAPUT XIV.

Licet jam prioribus canonibus fuerit statutum, placuit tamen renovare, ut si quis Episcopus, presbyter, aut diaconus, vel quicumque ex sacerdotali catalogo, præter personas, quæ in ipsis canonibus continentur, cum qualicumque extranea muliere familiaritatem habere præsumperit, quæ dedecoris, vel adulterii possit adferre suspicionem, juxta statuta canonum ab ordine degradetur. *Cabilon. c. 3.*

## CAPUT XV.

Omnem fornicandi occasionem cupientes auferre, sancimus, ut nullus sacerdotum, sive quisque de clero absque honesto, & competenti testimonio, excepta sola matre, cum quibuslibet fœminis secrete se præsumat adjungere, & non solum cum extraneis mulieribus, sed nec cum ipsis etiam fororibus, vel propinquis, ne licentia fororum, vel propinquarum mulierum, quisque solus familiarior habeatur ad perpetrandum scelus. Hujus præceptionis transgressor sex mensibus se noverit pœnitentiæ legibus subjacere. *Brac. III. cap. 4.*

## CAPUT XVI.

A sacerdotibus omnis suspicio mulierum funditus eradicetur, cum quibus etiam nulla habitatio eis conceditur, præter illam, quæ in Nicæna synodo permittitur, id est matrem, aut sororem, vel eas tantum personas, a quibus omnes suspensiones effugiant. *Remen. c. 22.*

## CAPUT XVII.

Illud didicimus, quod in quorundam Episcoporum parochiis quosdam presbyteros contra interdicta sanctorum canonum feminas in domibus suis non solum habitare, sed etiam ministrare sibi faciunt, quas & laqueum sacerdotibus persæpe extitisse, & multos hac occasione in scandalum, & in detractionem corruisse cognovimus. Quæ transgressio & tempore genitoris vestri, & vestro in conventibus Episcoporum secundum auctoritatem canonicam prohibita, sed necdum ad correctionem plene est perducta. Unde in commune censuimus, ut hi qui tantæ transgressionis incorrectores hætenus extiterint si ab hinc hujus rei correptores esse neglexerint, juxta Apostoli sententiam, quasi consentientes malorum coercean- *Rom. 1. in fine.*

## CAPUT XVIII.

Quicumque clericatus utuntur officio, extranearum mulierum familiaritatem habere prohibentur, matrum suarum, aut filiarum sibi solatia intra domum suam noverint tantum esse concessa. Sed quia sub occasione istarum personarum aliæ mulieres subintroduci cœperunt, sancti Africani canones decreverunt, ut nec ipsi Episcopi, aut presbyteri soli habeant accessum ad viduas, vel virgines, vel quascumque fœminas, sed ubi, aut clerici præsentibus sint, aut graves aliqui Christiani &c. Hinc Christiani Imperatores legem decreverunt, dicentes: „ Presbyteris, diaconis, & subdiaconis, & aliis in clero scriptis, non habentibus uxores, secundum regulas divinas interdicitur & nos mulierem habere in sua domo, „ ex-

„ ex-



„ excepta matre, & filia, & sorore, & aliis per-  
 „ sonis, quæ omnem querelam effugiunt. Si quis  
 „ autem contra istam observationem mulierem  
 „ in sua domo habuerit, quæ potest inferre su-  
 „ spicionem turpitudinis, & ille a conclericis suis  
 „ audierit, quod cum tali muliere non debeat  
 „ habitare, & noluerit eam a sua domo repelle-  
 „ re, vel accusatore emergente probatus fuerit  
 „ cum tali muliere inhoneste versari, tunc Epi-  
 „ scopus secundum ecclesiasticos canones clero  
 „ eum repellat, curiæ civitatis ejus, cui clericus  
 „ est, tradendum“, &c. Si quicumque presby-  
 „ ter, non solum in nostra parochia, sed in nostra  
 „ dicecesi confessus, vel legali, ac regulari judicio  
 „ fuerit convictus de cohabitatione, vel frequenta-  
 „ tione, sive accessu cum fœminis contra canones,  
 „ dicente Apostolo: *Si quis non obedierit verbo*  
 „ *nostro, sive per verbum, sive per epistolam,*  
 „ *hunc notate, & nolite commisceri ei:* modis o-  
 „ mnibus secundum decreta B. Greg. sine gradus  
 „ sui restitutione deponatur. Quod item Zozimus  
 „ decrevit. *Trosi. c. 9.*

2. *Thessal.*  
 3. *d.*

CAPUT XIX.

Nec primi, nec soli statuimus, ne mulieres cum  
 viris cohabitarent, sed lege canonem, qui a san-  
 ctis Patribus nostris Nicææ editus est, qui aperte  
 prohibet, ne sint introducticiæ. In hoc autem si-  
 tum est cælibatus decus, & honestas, quod sepa-  
 ratus sit a consuetudine, & consortio mulierum  
 &c. *Basil. ad Gregorium presbyterum.*

CAPUT XX.

Nullus Episcopus neque presbyter, neque dia-  
 conus, neque omnino aliquis ex clero licentiã ha-  
 beat intromittendi ad se quasi adoptivã aliquam  
 mulierẽ quasi in loco filiæ, aut sororis, aut matris  
 nisi forte sororem patris vel matris, & illas solas  
 personas quæ ab omni mala suspicione alienæ  
 sunt. *Marr. Brac. c. 32. Vide Nicæn. c. 3.*

TITULUS XXXI.

NE FŒMINA ULLA APUD PRESBYTE-  
 RUM HABITET.

CAPUT I.

UT juxta Nicæni venerandi definitionẽ con-  
 ciliĩ nullus patiatur subintroductas mu-  
 lieres secum in domo propria habere, vel private  
 cum eis cohabitantes conversari. Et quamquam  
 de quibusdam inhonestis carentibus suspicione,  
 clementius aliquo modo inibi legatur indultum,  
 nos tamen omnes omnino nunc necessarium ve-  
 tare prospeximus, eo quod experimento didiceri-  
 mus, illarum velamento alias licentius ad eos ad-  
 ditum veniendi perditionis causam habuisse. Non  
 autem vetamus, quempiam, sed potius adhorta-  
 mur, pauperibus personis jure sibi cognationis  
 conjunctis benefacere, cum sit omnibus facien-  
 dum, sed ab eis segregatæ in suis degentes domi-  
 ciliis perseverent. *Forosul. c. 4. Nicæn. c. 3.*

CAPUT II.

Decernimus, ut presbyteris nulla omnino co-  
 habitet fœminarum; contemnentes autem hanc  
 constitutionem periculum proprii substinere gra-  
 dus. *Aquisgr. II. sub Lud. p. 3. c. 11.*

CAPUT III.

Quamvis sacri canones quasdam personas femi-  
 Tom. V.

narum simul cum clericis in una domo habitare  
 permittant, tamen, quod multum dolendum est,  
 sæpe audivimus, per illam concessionem plurima  
 scelera esse commissa, ita, ut quidam sacerdotum  
 cum propriis fororibus concumbentes, filios ex  
 eis generassent. Et idcirco constituit hæc sancta  
 synodus, ut nullus presbyter ullam feminam se-  
 cum in domo propria permittat, quatenus occasio  
 malæ suspensionis, vel facti iniqui penitus auferat-  
 tur. *Magunt. sub Arnulph. c. 10.*

CAPUT IV.

Nequaquam in sua domo secum aliquam femi-  
 nam (*sacerdotes*) habeant, nec matrem, nec so-  
 rorem, sed auferentes omnem occasionem Satha-  
 næ, angelicam vitam ducant, & Domino Deo  
 casto corpore, & mundo corde sine tenus serviant.  
*Metens. c. 3.*

CAPUT V.

Prohibendum, & modis omnibus interminan-  
 dum est, ut nullus sacerdos eas personas femina-  
 rum sicut & in canone insertum continetur, de  
 quibus suspicio esse potest, in domo sua habeat,  
 sed neque illas, quas canones concedunt, quia  
 instigante diabolo etiam in illis scelus frequenter  
 perpetratum reperitur, aut etiam in pedissequis  
 illarum, scilicet matrem, amitam, sororem, sed  
 si quis de his habuerit talem necessitatem patien-  
 tem, cui sit necessaria sustentatio presbyteri, ha-  
 beat in vico, aut in villa domum longe a presby-  
 teri conversatione, & ibi eis subministret, quæ  
 necessaria sunt. *Nannerem. cap. 3. Capitul. lib. 7.*  
*cap. 376. Burch. lib. 2. cap. 116. Ivo part. 6. c.*  
*192. decr.*

*cap. 1. de co-*  
*habit. cler.*  
*& mulier.*  
*apud Greg.*  
*IX. & in 1.*  
*colleç.*

CAPUT VI.

Nulla fœmina cum presbytero in una domo ha-  
 bitet; quamvis enim canones matrem, & fororẽ,  
 & hujuscemodi personas, in quibus nulla sit sus-  
 picio, cum illo habitare concedant, hoc nos modis  
 omnibus idcirco amputamus, quia in obsequio,  
 sive occasione illarum veniunt aliæ fœminæ, quæ  
 non sunt ei affinitate conjunctæ, & eum ad pec-  
 candum illiciunt. *Theodulphus ad presbyteros*  
*Aurelian. cap. 12.*

TITULUS XXXII.

NE PRESBYTER SOLUS SERMONES  
 CONFERAT CUM FEMINIS.

CAPUT I.

Clericus solus ad fœminæ tabernaculum non  
 accedat, nec properet sine majoris natu-  
 principis jussione; nec presbyter solus cum sola  
 adjungatur, sed duobus adductis testibus visitet  
 infirmam, nec solus cum sola fœmina fabulas mi-  
 sceat. *Clem. epist. 2. post princ. Ivo part. 6. cap.*  
*89. decr. Ansel. lib. 7. cap. 139.*

*Distinç. 81.*  
*cap. 20.*

CAPUT II.

Nullus diaconus, vel presbyter, vel Episcopus  
 ad cellarii secretum intromittat puellam, vel in-  
 genuam, vel ancillam. *Arel. II. cap. 4.*

CAPUT III.

Ne Episcopi, aut presbyteri soli habeant ac-  
 cessum (*ad viduas, vel virgines*) nisi aut clerici  
 præsentes sint, aut graves aliqui Christiani. *Carth.*  
*III. c. 25. L. G. Afric. c. 5. L. Trosi. cap. 9. Carth.*  
*38. Capit. lib. 7. cap. 28. Ansel. lib. 7. cap. 143.*

*Distinç. 81.*  
*Clerici. 32.*

## CAPUT IV.

Distin. 81.  
cap. 33.

Ad reatum Episcopi pertinet, vel presbyteri, qui parochiæ præest, si sustentandæ vitæ præsentis causa adolescentiores viduæ, vel sanctimoniales clericorum familiaritatibus subiiciantur. *Carth. IV. cap. 102. Burch. lib. 8. cap. 55. Ivo part. 7. cap. 73. decret. Cæsar. lib. 9. cap. 60.*

## CAPUT V.

Episcopo, presbytero, diacono, vel diversis clericis, horis indebitis, id est meridianis, vel vespertinis ad fœminas prohibemus accessum, qui tamen, si causam habuerit, cum presbyterorum, aut clericorum testimonio videatur. *Epaun. c. 20.*

## CAPUT VI.

De familiaritate extranearum mulierum tam Episcopi, quam presbyteri, vel diaconi prætorum canonum statuta custodiant. *Aurel. c. 31. vel 29.*

## CAPUT VII.

Nuper editum concilii Toletani decretum servetur: ut si presbyteri, diaconi, vel clerici confortia extranearum feminarum, vel ancillarum familiaritatem per sacerdotis sui admonitionem a se minus removerint, sæculi iudices easdem mulieres cum voluntate, & permisso Episcopi comprehensas in suis lucris usurpent, ut vitium hoc, dum sacerdos inhibere non prævalet, potestas judicialis coerceat, dato tamen eidem iudicibus sacramento ab Episcopo, ut eas clericis nulla arte restituant, &c. *Hispal. I. cap. 3. Tolet. II. cap. 3.*

## CAPUT VIII.

Licet pro jam prioribus canonibus fuerit statutum, placuit tamen renovare, ut si quis Episcopus, presbyter, aut diaconus, vel quicumque ex sacerdotali catalogo, præter personas, quæ in ipsis canonibus continentur, cum qualicumque extranea muliere familiaritatem habere præsumperit, quæ dedecoris, vel adulterii possit afferre suspicionem, juxta statuta canonum ab ordine degradetur. *Cabilon. cap. 3.*

## CAPUT IX.

Omni fornicandi occasionem cupientes auferre, sancimus, ut nullus sacerdotum, sive quisque de clero absque honesto, & competenti testimonio, excepta sola matre, cum quibuslibet feminis secrete se præsumat adjungere, & non solum cum extraneis mulieribus, sed nec cum ipsis etiam sororibus, vel propinquis, ne licentia fororum, vel propinquarum mulierum quisque solus familiarior habeatur ad perpetrandum scelus. Hujus ergo præceptionis transgressor sex mensibus se noverit pœnitentiæ legibus subjacere. *Brac. III. cap. 4.*

## CAPUT X.

Monasteria puellarum, quæ sub disciplinæ regula degunt, obstructius munitis claustris, nullo patiant, nisi forte summa compellente necessitate, aditu virorum. Sed neque presbyteri, vel diacones, vel quilibet de clero, vel etiam Archimandritæ, quasi visitationis, vel prædicationis causa sine permisso Episcopi civitatis, quin etiam nec Episcopus absque sacerdotibus, vel clericis suis, ut decet, & honeste convenit, monasteria puellarum adire licentius se existiment. Sed

sive ipse, sive quælibet religiosa persona, alienus ab illicita suspitione, quem morum gravitas ornat permittente, & admonente Episcopo, exhortationis, vel ædificationis obtentu, quæ ad salutem animæ pertinet, dignum fuerit, ut adeant hæc Deo dicata loca, non aliter, sed cum idoneis testibus peregant, ne propter incautam præsumptionem, sanctæ Ecclesiæ infametur angelicus ordo. *Forojulien. cap. 12.*

## CAPUT XI.

Ne mulieres quamcumque frequentationem habeant in locis, in quibus presbyteri aliquem recursum habuerint. *Melden. cap. 36. Burch. lib. 2. cap. 107. Ivo part. 6. cap. 184. decret.*

## CAPUT XII.

Sancti Africani canones decreverunt, ut nec ipsi Episcopi, aut presbyteri soli habeant accessum ad viduas, vel virgines, vel quascumque feminas, sed ubi aut clerici præsentibus sunt, aut graves aliqui Christiani. Unde sicut beatus Gregorius ad ministros Ecclesiæ Romanæ scripsit, beatus Augustinus nec cum sorore habitare consensit, dicens: „Quæ cum sorore mea sunt, sorores meæ non sunt“. Et ex hoc dicit sanctus Gregorius: „Docti ergo viri cautela magna nobis debet esse instructio, nam inhonestæ præsumptionis est, quod fortis pavet, minus validum non timere“, &c. *Troslejan. cap. 9. Gregor. lib. 7. epist. 39. Ivo part. 6. cap. 77. decret. Anselm. lib. 7. cap. 134. Tarrac. lib. 3. cap. 55. & lib. 6. cap. 197.*

Distin. 81.  
c. 25. Legitur.

## TITULUS XXXIII.

## DE PRESBYTERIS, QUI IN FORNICATIONEM INCIDERUNT.

## CAPUT I.

SI quispiam sacerdotum, id est Episcopus, presbyter, aut diaconus, vel etiam subdiaconus, de quacumque femina, crimine fornicationis suspicatus, post primam, secundamque, & tertiam admonitionem Metropolitanæ, vel alterius Episcopi, aut ejus, cui subjacere videatur, invenitur fabulari cum ea, aliquove modo conversari, canonicè judicetur. *Eugen. II. & Leo IV. in syn. Roman. cap. 15. Anselm. lib. 8. cap. 9.*

Dist. 81. c. 22. &amp; c. 2. de cohabit. cler. &amp; mulier. Gregor. IX. &amp; in 1. coll. c. 3. eod. tit.

## CAPUT II.

Quicumque sacerdotum, diaconorum, subdiaconorum post constitutum beatæ memoriæ prædecessoris nostri sanctissimi Papæ Leonis de castitate clericorum concubinam palam duxerit, vel ductam non reliquerit, &c. Missam non canter, neque Evangelium, vel epistolam ad missam legat, neque in presbyterio ad divina officia cum obedientibus maneat, neque partem ab Ecclesia suscipiat, quousque a nobis sententia super hujusmodi Deo concedente procedat. *Nicol. II. in syn. Rom. CXIII. Episcoporum. cap. 3. Ivo lib. 3. tit. 11. cap. 3. panorm. Cæsar. lib. 8. cap. 44.*

Dist. 32. c. 6.

## CAPUT III.

Nullus sacerdos, aut diaconus, vel subdiaconus, sed & nullus, qui canonicam habet, fornicationis sibi copulam adjungat, &c. *Urban. II. in concil. Clarom. cap. 9.*

## CAPUT IV.

Episcopus, aut presbyter, aut diaconus, qui

Distin. 81.  
c. 12. Presbyter.

in

in fornicatione, &c. captus est, deponatur, non tamen communione privetur. Dicit enim scriptura: *Non vindicabit Dominus bis in idipsum.* Ap. 24. vel 25. G. 25. L. Tribur. cap. 11. Raban. c. 1. de pœnit. Burch. lib. 2. cap. 189. Ivo part. 6. cap. 234. decret. Anselm. lib. 11. cap. 30.

Num. 1.

CAPUT V.

Maximilianus filius noster zelo fidei, & disciplinæ ductus, non patitur ecclesiam pollui ab indignis presbyteris, quos in presbyterio filios asserit procreasse, &c. Eos, qui talia perpetrasse dicuntur, jubebitis in medio collocari, discussisque objectionibus, quæ ipsis presbyteris impinguntur, si convicti fuerint, a sacerdotali removeantur officio, quia qui sancti non sunt, sancta tractare non possunt, atque alieni efficiantur a ministerio, quod vivendo illicite polluerunt, &c. Innoc. epist. 5. Ivo part. 6. cap. 96. decret. Anselm. lib. 8. cap. 15.

Dist. 81. c. 6.

CAPUT VI.

Qui semel post suam ordinationem in lapsum ceciderit, ( loquitur de lapsu carnis ) deinceps jam depositus erit, nullumque gradum sacerdotii poterit adipisci, sed sufficiat ei lamentationibus, fletibusque assiduus, quousque advixerit in eadem pœnitentia perdurare, ut commissum delictum divina gratia extinguere valeat. Martin. epist. ad Amandum Episcopum ante med.

CAPUT VII.

Sunt quidam presbyteri, seu Episcopi multis vitiis irretiti, quorum vita in se ipsis sacerdotium maculat, &c. Hos ex Apostolica auctoritate redarguendo admoneas, & ad munditiam ecclesiasticæ disciplinæ reducas. Gregor. III. epist. 4. in fine.

CAPUT VIII.

Tua fraternitas, si quos repererit Episcopos, presbyteros, aut diaconos contra canones, vel statuta Patrum excessisse, id est in adulterio, vel si plures uxores habuerunt, &c. nulla ratione Apostolica auctoritate permittat sacerdotio fungi, &c. Quo modo sacerdotio fungi desiderant, qui talibus sceleribus involuti esse monstrantur, ut neque sæculares fideles his facinoribus obvolutos optemus? &c. Zach. ad Bonif. epist. 6. cujus initium: Susceptis, post princ.

CAPUT IX.

Presbyter, si uxorem duxerit, deponatur ab ordine: si fornicetur, vel adulter sit, eiiciatur, & agat pœnitentiam. Neocesar. cap. 1. Paris. sub Lud. & Loth. lib. 1. cap. 35. in fine. Magunt. sub Arnulph. cap. 19. Mart. Brac. c. 27. Burch. lib. 2. c. 108. Ivo lib. 3. tit. 8. cap. 8. panorm. & part. 6. c. 185. decret.

Dist. 28. c. 9.

CAPUT X.

Episcopi, presbyteri, diacones, si in ministerio positi, sint mœchati, propter scandalum, & nefandum crimen, nec in fine communionem accipiant. Elib. cap. 18.

CAPUT XI.

Quilibet ab Episcopo usque ad subdiaconum deinceps, qui vel ex ancillæ, vel ex ingenuæ detestando connubio, in honore constituti filios procrearint, illi ex quibus geniti probabuntur,

15. g. 8. c. 3. Cum mul. 12.

canonica censura damnentur, &c. Tolet. IX. cap. 10. Ivo part. 6. c. 425. decret.

CAPUT XII.

Episcopus, presbyter, &c. mulierem Deo consecratam violans, uti sponsam Dei corrupens, deponatur; laicus excommunicetur. Trull. c. 4.

27. g. 1. c. 6. Si quis.

CAPUT XIII.

Sancimus, ut qui in his turpitudinis sese implicari permiserint, & masculi in masculos hanc turpitudinem operaverint\*: Episcopus, presbyter, aut diaconus de proprii honoris gradu dejectus exilio perpetuo damnetur. Tolet. XVI. c. 3.

\* operati fuerint.

CAPUT XIV.

Falsos presbyteros, & adulteros, vel fornicatores diaconos, & clericos de peculiis ecclesiarum abstulimus, & degradavimus, & ad pœnitentiam coegimus. Franc. syn. Capit. lib. 5. c. 2.

CAPUT XV.

Sacerdos, si suggerente diabolo in fornicationem ceciderit, & Deo miserante ad pœnitentiæ remedia confugerit, quattuor annis in hunc modum expiabitur. In primis xl. diebus, & noctibus se purificet tuto remotus in loco, in solo pane, & aqua. Quibus exactis primo anno, qui sequitur, in pane, & aqua similiter luat, exceptis dominicis, & paschalibus, & præcipuis festis, in quibus vino, & omnibus pulmentis uti poterit, excepta sola carne. Ceteris vero diebus solo pane, & aqua sit contentus, nisi considerata personæ qualitate, in his etiam feriis indulgeatur, & de modico vino, legumine, lacte, pomis, pisciculis, & oleribus, sicut confessori suo visum fuerit. Decurso igitur primo anno statim sacrosancti corporis, & sanguinis Domini particeps fiat; psalmos cum fratribus in choro ultimus canat, & ad pacem veniat, minora gerat officia. Secundo anno tres legitimas ferias in unaquaque hebdomada expleat in pane, & aqua. Expletis duobus annis, si juxta præfixos gradus pœnituit, Episcopus eum in gradum, unde excidit, revocare poterit. Hibern. syn. sub Leone III.

CAPUT XVI.

Presbyter, si fornicationem fecerit, quamquam secundum Apostolorum canones deponi debeat, tamen juxta auctoritatem beati Silvestri Papæ, si in vitio non perduravit, si sua sponte confessus adjecit, ut resurgeret, decem annis in hunc modum pœniteat, &c. ad cornu altaris non accedat, juxta B. Clementis vocem, minora gerat officia &c. Expleto septimi anni circulo, si sui confratres ejus condignam pœnitentiam collaudaverint, Episcopus in pristinum honorem, juxta beati Callisti Papæ auctoritatem, eum revocare poterit, &c. Hibern. syn. sub Leone III. Vid. Clem. epist. 2. Casar. lib. 15. c. 41. Pœnit. Rom. tit. 8. c. 6.

Distin. 82. cap. ult.

CAPUT XVII.

Sacerdotes, si in fornicationis laqueum ceciderint, aut criminis manifestus, sive ostensus fuerit, actus sacerdotii non possunt habere honorem, secundum canonum institutionis auctoritatem. Form. c. 11.

CAPUT XVIII.

Si quis presbyter, aut diaconus fuerit fornicatus,

us, aut mœchatus, proiciatur, & agat poenitentiam. *Mart. Brac. c. 27. Vide Neocæs. c. 1.*

## CAPUT XIX.

Presbyter, qui mulieri separata, vivente marito, vim attulit, nec ut laicus debet communicare, cum eos, qui tales sunt, separare consueverit Ecclesia. *Theophil. Episcopus Alexandr. in commonitorio, c. 2.*

## TITULUS XXXIV.

NE QUISQUAM AUDIAT MISSAM PRESBYTERI, QUEM CERTO SCIT CONCUBINAM HABERE.

## CAPUT I.

**U**T nullus missam audiat presbyteri, quem scit concubinam indubitanter habere, aut subintroduciam mulierem, &c. *Nicol. II. in syn. Rom. CXIII. Episcop. c. 3. Cæs. lib. 8. c. 44.*

## CAPUT II.

Prædecessorum nostrorum Gregorii VII. Urbani, & Paschalis Romanorum Pontificum vestigiis inhaerentes præcipimus; ut nullus missas eorum audiat, quos uxores, vel concubinas habere cognoverit. *Innoc. II. in syn. Rom. cap. 5. post Ivonis panorm.*

*Dist. 32. c. 5. & 6.*

*Vid. dist. 32. cap. 5.*

*Dist. 32. c. 6. Præter. §. Ad hoc.*

## CAPUT III.

Prædecessores nostri Nicolaus, & Gregorius a missis sacerdotum, quos tales (*adulteros, homicidas, ebriosos*) revera esse constiterit, fideles abstinere decreverunt, ut & peccandi licentiam ceteris auferrent, & hujusmodi ad dignæ poenitentiae lamenta revocarent. *Urban. II. in epist. ad L. Præpositum.*

## CAPUT IV.

Nullus presbyter, diaconus, subdiaconus concubinam habeat, sed nec aliam sceminam, unde mala suspicio habeatur, in una domo secum teneat. Et quicumque hujusmodi sacerdotis missam scienter audierint, excommunicationi subjacere debeant. *Pictav. c. 9.*

*De cohabit. cleric. c. 2. in 7. collect.*

## TITULUS XXXV.

PRESBYTER HABEAT SEMPER SECUM TESTES SUÆ VITÆ.

## CAPUT I.

**D**E conversatione vitæ id statuere placuit a Pontifice usque ad subdiaconatum. Post suscepti honoris officium, si quis ex conjugatis fuerit ordinatus, ut semper alterius fratris utatur auxilio, cujus testimonio vita ejus debeat clarior apparere. *Ger. c. 6.*

## CAPUT II.

Presbyteri, & diaconi, & subdiaconi vicani hoc studeant, ut mancipiola sua ibi maneant, ubi uxores suæ. Illi tamen segregatim solitarii in cella jaceant, & orent, & dormiant. *Turon. II. c. 20.*

## CAPUT III.

Placuit ut quemadmodum Antifites, ita presbyteri, atque Levitæ, quos forte infirmitas, atque ætatis gravitas in conclavi suo manere non finit, ut & iidem in cellulis suis testes vitæ habeant, vitamque suam, sicut nomine, ita meritis teneant. *Tolet. IV. c. 22.*

## TITULUS XXXVI.

DE TEMPERANTIA PRESBYTERI IN VICTU.

297

## CAPUT I.

**S**I contingat, ut quæ sunt ad usum necessaria, non afferat monachus, vel sacerdos, & propter necessitatem velit sive in pandotheo, vel in alicujus domo divertere, ei liceat hoc facere, utpote urgente necessitate. *Nican. II. c. 22.*

## CAPUT II.

Episcopus, presbyter, diaconus alex, vel ebrietati deditus, cesset, vel deponatur. *Ap. cap. 42. Raban. c. 28. de poenit. Burch. lib. 14. c. 5. Ivo lib. 3. tit. 15. c. 4. panorm. & part. 13. cap. 73. decr. Cæs. lib. 8. c. 50. & 100.*

## CAPUT III.

Quod non oporteat sacro ministerio deditos a presbyteris usque ad diaconos, & reliquum ecclesiasticum ordinem, &c. ingredi tabernas. *Laod. c. 24. Aquisgr. cap. 60. Capitul. lib. 1. cap. 14. Burchard. lib. 2. cap. 131. Ivo part. 6. cap. 205. decret.*

## CAPUT IV.

Quod non oporteat sacerdotes, aut clericos ex collatis convivio celebrare. Hoc autem nec laici possunt. *Laod. c. 54. Aquisgr. c. 83. Mart. Brac. 62. Raban. c. 27. de poenit.*

## CAPUT V.

Placuit, ut sobrie, & pie, castæque juxta Apostolum viventes, fugiamus turpis lucri gratiam. Non in comestationibus, & ebrietatibus, & inebriemur vino, in quo est luxuria. Quemadmodum per semetipsum veritas generaliter in Evangelio præcipiendo protestatur, dicens: *Cavete a crapula, & ebrietate, & curis hujus sæculi.* Unde & in ecclesiastico canone sententialiter constat decisum, aut cessare ab hujuscemodi vitii ingurgitatione, aut certe perleverantes, honoris jactura periclitari debere. *Forojul. c. 3.*

## CAPUT VI.

Servandum presbyteris firmiter statuimus, ne tabernas ingrediantur concedendi, bibendive causa. Quod si post hæc statuta facere præsumperint, canonica decernimus sententia feriendos. *Turon. sub Carol. c. 21.*

## CAPUT VII.

Ut sobrietatem sacerdotes teneant, & hanc habendam fidelibus prædicent, quia non potest libere prædicare, qui se mero usque ad alienationem mentis ingurgitat. Hoc & de comestationibus, & de ceteris pestibus ad gastrimargiam pertinentibus servandum est. *Cabilon. sub Carolo cap. 10. Burch. lib. 14. cap. 4. Ivo part. 13. cap. 72. decret.*

## CAPUT VIII.

Superius scripsimus, presbyteros villicos esse non debere, & nunc eos in tabernis bibere, &c. penitus decrevimus inhibendum. *Cabil. sub Carolo cap. 44.*

## CAPUT IX.

Ministri altaris Domini, vel monachi, &c. a negotiis sæcularibus omnino abstineant. Multa sunt ergo negotia sæcularia, de his tamen pauca perstrinximus, &c. In deliciis vivere velle, gulam & ebrietatem sequi, &c. *Magunt. c. 14. & Magunt. sub Raban. c. 13. Capitul. lib. 7. cap. 172.*

*Dist. 35. c. 1.*

*Distin. 44. Non oportet. cap. 2.*

*Dist. 44. c. 10. Non oportet. & c. 12. Non liceat.*

*Tit. 2. c. Eph. 5. d.*

*Luc. 21. g.*

*Ne cler. vel Mon. cap. 1. Gregor. IX. & in 1. coll.*

*in addit. Burch. lib. 8. cap. 90. Ivo part. 7. cap. 108. decret.*

CAPUT X.

Episcopi, & Dei ministri non debent comestationibus, & vinolentiis nimis incumbere, sed considerent sententiam Domini dicentis: *Attendite, ne graventur corda vestra in crapula, & ebrietate: moderate enim cibum, & necessarium potum sumant, ut juxta Apostolum sobrii sint, parati ad servitium Domini. Remens. cap. 18. Burchard. lib. 14. cap. 2. Ivo part. 13. cap. 71. decret.*

CAPUT XI.

*Sobrium, prudentem, ornatum, hospitalem, doctorem, pudicum, &c. Sacerdotes, qui ministrant in templo Dei, prohibentur vinum, & siceram bibere, ne crapula, & ebrietate aggraventur corda eorum, & ut sensus officium exhibens Deo vigeat semper, & tenuis sit, &c. Non vinolentum, non percussorem.* Virtutibus vitia opposuit: didicimus, quales esse debeamus; discamus, quales non debeant esse sacerdotes. Vinolentia scurrarum est, & comestatorum, venterque mero æstuans, cito despumat in libidines. In vino luxuria, in luxuria voluptas, in voluptate impudicitia est. Qui luxuriatur, vivens mortuus est, ergo qui inebriatur, & mortuus est, & sepultus, &c.

*Domum suam bene regentem: non ut opes au-geat, non ut regias paret epulas, non ut cælaras patinas struat, & Phasides aves lentis vaporibus coquat, qui ad ossa perveniant, & superficiem carnis non dissolvant artificii temperamento, sed ut quod populis præcepturus est, prius a domesticis exigat. Hier. in ep. ad Ocean. apud Aquisgr. cap. 11.*

CAPUT XII.

Turpe est ante fores sacerdotes Christi crucifixi, & pauperis, & qui cibo quoque vescebatur alieno, inter lictores Consulium, & milites excubare, judicemque provinciæ melius est apud te prandere, quam te in Palatio. Quam si obtenderis te facere hæc, ut roges pro miseris, atque subjectis, judex sæculi plus deferet clerico continenti, quam diviti, & magis sanctitatem tuam venerabitur, quam opes, &c. Numquam redoleas vinum, ne audias illud Philosophi: *hoc non est officium porrigere, sed vinum propinare.* Vinolentos sacerdotes & Apostolus damnat, & vetus lex prohibet: *Qui altario deserviunt, vinum, & siceram non bibant, &c.* Quidquid inebriat, & statum mentis evertit, fuge similiter, ut vinum. Nec hoc dico, quod Dei creatura a nobis damnetur, siquidem & Dominus vini potator est appellatus, & Timotheo dolenti stomachum modica vini sorbitio relaxata est, sed modum pro ætatis, & valetudinis, & corporum qualitate, exigimus in potando. Quod si absque vino ardeo adolescentia, & inflammor calore sanguinis, & succulento, validoque sum corpore libenter carebo poculo, in quo suspicio veneni est. *Hieron. ad Nepotian. apud Aquisgr. c. 94. in med.*

CAPUT XIII.

Sobrietatem, quam Apostolus Episcopo habendam docet, adeo nos eam nobis sectandam

statuimus, ut nullus sacerdotum ebrietatis depravatione se, aut ministerium suum vilescere faciat, quo merito reprehensibilis videatur. Quia legimus, ebrietatem dedecus esse cuique Christiano sectari, quanto magis sacerdoti? unde Apostolus inquit: *Nolite inebriari vino, in quo est luxuria.* Legitur & alibi, sic oportere Episcopum bibere, ut quasi non bibisse videatur. Quapropter deinceps quicumque hujus ordinis huic noxio vitio inserviens deprehensus fuerit, censuimus, ut secundum statutum canonicum, quicumque ebrietati deservit, aut desinat, aut deponatur. *Aquisgr. II. sub Ludov. part. 1. c. 6. Vid. Ap. 42.*

CAPUT XIV.

De illis presbyteris, qui contra statuta canonum vilici sunt, tabernas ingrediuntur, turpia lucra festantur, & diversissimis modis usuris inserviunt, & aliorum domus inhoneste, & impudice frequentant, & comestationibus, & ebrietatibus deservire non erubescunt, & per diversos mercatus indiscrete discurrunt, observandum judicavimus, ut ab hinc districte severiterque coerceantur, ne per eorum illicitam, & indecentem actionem, & ministerium sacerdotale vituperetur, & quibus debuerant esse in eorum exemplum, deveniant in scandalum. *Aquisgr. II. sub Lud. part. 3. c. 8.*

CAPUT XV.

Observandum vobis est, ut, & vos ab ebrietate abstineatis, & ut plebes subditæ abstineant, & neque per tabernas earis bibendo, aut comedendo, neque domos, aut vicos curiositate qualibet peragretis, neque cum foeminis, aut cum quibuslibet impuris personis convivia exerceatis, nisi forte paterfamilias quilibet vos ad domum suam invitaverit, & cum conjuge sua, & prole velit vobiscum spirituali gaudio lætari, & verborum vestrorum refectioem accipere, & vobis refectioem carnalem charitatis officio exhibere. *Theodulph. ad presbyteros Aur. c. 13. Burch. lib. 14. c. 10. Ivo part. 13. c. 78. decret.*

TITULUS XXXVII.  
DE VESTIBUS SACERDOTUM.

CAPUT I.

Clerici officia, vel commercia sæcularia non exerceant, maxime inhonesta, &c. Clausa deferant desuper indumenta, nimia brevitate, vel longitudine non dotanda, &c. Cappas manicatas ad divinum officium intra ecclesiam nulli gerant, sed nec alibi, qui sunt in sacerdotio, vel personatibus constituti, nisi justis causa timoris exegerit habitum transformari, &c. *Innoc. III. in conc. gen. Later. c. 16.*

CAPUT II.

Episcopus, presbyter, diaconus sæculari indumento minime utatur, nisi ut concedet tunica sacerdotali. *Zach. in syn. Rom. c. 3.*

CAPUT III.

Sacerdotes [ sine ornatu sacerdotali extra domos apparere non convenit, ne ut aliquis sæcularium injurias patiantur. *Syn. Rom. sub Eugen. II. & Leone IV. c. 12. Ivo part. 13. c. 7. decret. Ans. lib. 7. c. 103. Cæs. lib. 8. c. 25.*

CAPUT IV.

Decrevimus, ut presbyteri, vel diaconi non sagis,

*Eph. 5. d.*

*De vita, & honest. cler. c. 15. Greg. IX. c. 4. eod. tit. in 4. collect.*

*21. 9. 4. Episc. c. 3.*

*21. 9. 4. c. 4.*

gis, laicorum more, sed calulis utantur ritu fervorum Dei. *Franc. in fin. Capit. lib. 5. c. 2.*

## CAPUT V.

Presbyteri sine intermissione utantur orariis propter differentiam sacerdotii dignitatis. *Magnunt. 28. Capitul. lib. 5. c. 81. Burch. lib. 2. cap. 101. Ivo part. 6. c. 178. decr.*

## CAPUT VI.

Quam moderata discretio in vestium cultu, & mensæ apparatus sacerdotibus tenenda sit, dicta beati Gregorii in expositione Evangeliorum, nec non & vita sanctorum virorum Augustini, & Ambrosii plenissime docent. *Paris. sub Ludovic. & Loth. lib. 1. c. 19. in fine.*

## TITULUS XXXVIII.

## DE TONSURA PRESBYTERI.

## CAPUT I.

Omnes clerici, vel letores, sicut, Levitæ, & sacerdotes detonso superius capite toto, inferius solam circuli coronam relinquunt, &c. *Toletan. IV. cap. 40. Anselm. lib. 7. cap. 201. in addit.*

## CAPUT II.

Est clericis tonsura signum quoddam, quod in corpore figuratur, sed in animo agitur, scilicet, ut hoc signo in religione vitia resercentur, & in criminibus carnis nostræ, quasi criminibus exuamur, &c. Quod vero detonso capite superius, inferius circuli corona relinquatur, sacerdotium, regnumque ecclesiæ in eis existimo figurari. Tiarâ enim apud veteres constituebatur in capite sacerdotum: hæc ex bysso confecta, rotunda erat, quasi sphaera media, & hæc significatur in parte capitis tonsi; corona autem latitudo aurei est circuli, quæ regum capita cingit. Utrumque itaque signum exprimitur in capite clericorum, ut impleatur etiam corporis quadam similitudine, quod scriptum est, Petro Apostolo perdocente: *vos estis genus electum, Regale sacerdotium. Isidor. de ecclesiasticis officiis lib. 2. cap. 4. apud Aquisgr. cap. 1.*

x. Pet. 2. b.

## TITULUS XXXIX.

## PRESBYTERI OBEDIANT EPISCOPO.

## CAPUT I.

Dist. 93. c. 5. A subdiacono.

Pontifici presbyter, presbytero diaconus, diacono subdiaconus, &c. in omni loco repræsentent obsequiū, sive in publico, sive in gremio ecclesiæ. *Silvest. in syn. Rom. CCLXXXIV. Episcoporum. c. 7. Burch. lib. 2. c. 224. Ivo part. 6. c. 299. decr. Anselm. lib. 7. c. 62.*

## CAPUT II.

Hujus urbis presbyteri Episcopum proprium recognoscant, & delinquentes canonicè judicet, judicatisque obedienter auscultent, &c. *Leo IV. in syn. Rom. c. 39.*

## CAPUT III.

Si presbyter, diaconus, clericus, sine licentia sui Episcopi in aliena parocia versetur, non ministret. Si revocetur a suo Episcopo, & non revertatur, ut laicus communicet. *Ap. cap. 15. Et si Episcopus hoc contemnens, alienum clericum, ut clericum tractet, quasi magister inobedienciæ excommunicabitur. Ap. cap. 16. Vide Antioch. cap. 3.*

## CAPUT IV.

Si quis presbyter contemnens Episcopum suum seorsum congregationem fecerit, & altare aliud erexerit, &c. deponatur. *Ap. 31. G. 32. L. Vide Antioch. cap. 5.*

## CAPUT V.

Admonebat Petrus Apostolus Episcopos, sacerdotes suos, ac cunctos reliquos ecclesiæ ministros, atque omnem plebem sibi commissam verbo divino, & mandato instruere, & dirigere, hosque omnes eorum Episcopos tota animi virtute diligere, ut oculos suos, quia oculi sunt illorum; eorum præceptis in omnibus obedire, etiam si ipsi aliter, quod absit, agant, memores Dominici præcepti: *Quæ dicunt, facite; quæ autem faciunt, facere nolite.* Ipsi autem Episcopi, si exorbitaverint, ab istis non sunt reprehendendi, vel arguendi, sed supportandi, nisi in fide erraverint. *Clem. epist. 1. prope finem. Isid. lib. 3. sentent. c. 39. sent. 4. Burch. lib. 1. c. 137. Ivo part. 5. c. 251. decr.*

2. 9. 7. Sacerdotes. c. 8.

Matt. 23. a.

## CAPUT VI.

Si vobis Episcopis non obedierint omnes presbyteri, diaconi, &c. non solum infames, sed & extorres a regno Dei, & consortio fidelium, ac a liminibus sanctæ Dei ecclesiæ alieni erunt. *Clem. ep. 3. in princ. Tribur. c. 8.*

11. 9. 3. c. 11. Si autem vobis.

## CAPUT VII.

Si quis sacerdotum, vel reliquorum clericorum suo Episcopo inobediens fuerit, aut insidias ei paraverit, aut contumeliam, aut calumniam, & convinci potuerit, mox curiæ tradatur. *Pius ep. 2. in fin. Ivo part. 5. c. 243. decr. Anselm. lib. 8. c. 17. Cas. lib. 4. c. 99.*

11. 9. 1. c. 19.

## CAPUT VIII.

Si quis presbyter, aut diaconus, & omnino quilibet ex clero, &c. in alia parochia nititur immorari, ulterius ibidem non ministret, maxime si vocanti suo Episcopo obedire contempserit. *Antioch. cap. 3. Vid. Apost. cap. 15. Syn. Rom. sub Leone IV. in causa Anastasii. Aquisgr. cap. 71. Martin. Brachar. cap. 34. Anselm. lib. 7. cap. 195.*

7. 9. 1. c. 24.

## CAPUT IX.

Si presbyter, aut diaconus Episcopum contemnens se ab Ecclesia sequestrat, deponatur. *Antioch. c. 5. Vid. Apost. 31. G. 32. L.*

Dist. 95. c. 8. de consecr. d. 4. Omni. 124. in fin. 11. 9. 3. c. 5.

## CAPUT X.

Non oportet presbyteros ante ingressum Episcopi ingredi, & sedere in tribunalibus. *Laod. cap. 55. G. 56. L. Mart. Brac. 53.*

## CAPUT XI.

Si quis presbyter a præposito suo excommunicatus, vel correptus fuerit, debet utique apud vicinos Episcopos conqueri, ut ab ipsis ejus causa possit audiri, ac per ipsos suo Episcopo reconciliari. Quod nisi fecerit, sed superbia infiarus secernendum se ab Episcopi sui communione duxerit, ac separatim cum aliquibus schisma faciens sacrificium Deo obtulerit, anathema habeatur, & locum amittat. *Carth. II. cap. 8. Carth. cap. 11. G. Vorm. cap. 66. Burchard. lib. 2. cap. 194. Ivo part. 6. cap. 239. decret. Anselm. lib. 12. cap. 33.*

CA.

CAPUT XII.

Episcopo præsente orationes presbyteri in ordine (non) colligant. *Barcin. I. cap. 5.*

CAPUT XIII.

Episcopus provinciæ nostræ, si voluerit, de parochianis presbyteris, atque diaconibus cathedrali sibi in principali ecclesia facere, maneat illi per omnia licentia: ii tamen, qui fuerint tranſducti, humilitatem dignam Episcopo suo teneant, &c. *Emerit. cap. 12.*

CAPUT XIV.

Decrevimus juxta sanctorum canones, ut unusquisque presbyter in parochia habitans Episcopo illi subiectus sit, in cujus parochia habitat. *Syn. Franc. in med. Capitul. lib. 5. cap. 2.*

CAPUT XV.

Unusquisque presbyter, qui in parochia est, Episcopo obediens, & subiectus sit. *Suessionen. sub Pipino.*

CAPUT XVI.

Si quis presbyter ab Episcopo suo degradatus fuerit, & ipse per contemptum postea aliquid de suo officio sine comœatu facere præsumpserit, & postea ab Episcopo suo correptus, & excommunicatus fuerit, qui cum ipso communicaverit, sciat se esse excommunicatum. *Vernen. cap. 9. Capir. lib. 5. cap. 42.*

CAPUT XVII.

Placuit, ut si in ministerio diaconi, vel presbyteri officio aliquis constitutus existat, si Episcopi, a quo ordinatus est, præceptis non obedierit, ut in delegata sibi ecclesia officium deperdat\* assiduum, quousque in vitio permanserit, & communione, & honore privetur. *Form. cap. 19.*

CAPUT XVIII.

Esto subiectus Pontifici tuo, & quasi animæ parentem sulcipe. *Hieron. ad Nepotian. apud Aquisgran. cap. 94. in medio.*

CAPUT XIX.

Quia mitis, & humilis magistri discipuli sumus, presbyteris nostris humilitatis exempla, ac monita dare debemus, videlicet ut eis, in quorum ditione suæ consistunt ecclesiæ, congruum honorem, & obsequium impendant debitum, id est spirituale, atque ecclesiasticum, & hoc sine ullo typho, vel contentione, vel rebellionem, salvo namque ministerii sui jure debent se gratiosos exhibere senioribus, & parochianis suis, de quorum oblationibus vivunt, & cum debita humilitate spiritualia eis obsequia ministrare. Sciant igitur presbyteri, secundum Apostolum omnibus sua reddere debita, cui honorem, honorem, cui timorem, timorem. *Troslejan. cap. 6.*

TITULUS XL.

PRESBYTERI NIHIL AGANT SINE CONSENSU EPISCOPI.

CAPUT I.

Nullus presbyter, volens monachus fieri, ecclesiam monachis relinquat, nisi ex licentia Episcopi. *Gregor. VII. in concil. Rom. anni incerti, cap. 13.*

CAPUT II.

Nullus Abbas, nullus ecclesiarum præpositus, quæ juris sunt ecclesiastici, accipere sine Episco-

pi concessione præsumat. *Urban. II. in syn. apud Melf. cap. 6.*

CAPUT III.

Presbyteri, & diaconi sine voluntate Episcopi, nihil agant. *Ap. 39. G. 40. L.*

CAPUT IV.

Nullum presbyterum in alicujus Episcopi parochia aliquid agere debere absque ejus permisso (*B. Petrus*) docebat, sed & cunctos presbyteros propriis Episcopis in omnibus absque mora obediens instituentem Domino esse debere, &c. *Clem. epist. 1. post med. Burch. lib. 2. cap. 94. Ivo part. 6. cap. 171. decret.*

CAPUT V.

Cunctis fidelibus, omnibus presbyteris, & diaconibus, ac reliquis clericis attendendum est, ut nihil absque Episcopi proprii licentia agant; non utique missas sine ejus jussu quisquam presbyterorum in sua parochia agat, non baptizet, nec quidquam absque ejus permisso faciat. *Clem. epist. 3. post med. Tribur. cap. 32. Burch. lib. 2. cap. 93. Ivo part. 2. cap. 123. G. part. 6. cap. 90. decret. Casar. lib. 4. cap. 97.*

CAPUT VI.

Similiter & de presbyteris hæc habeantur, ut sine jussu proprii Episcopi nihil agant, quia quod rarum est, hoc & pulchrius esse videtur. Et si nomen vilescit Pontificum, omnis status perturbatur Ecclesiæ. *Damasc. epist. 4. in medio.*

CAPUT VII.

Episcopus rem Ecclesiæ venditam a presbyteris, cum Episcopus non erat, potest reperere, nisi malit rei pretium. *Ancyran. 15. Anselm. lib. 6. cap. 162. Casar. lib. 7. cap. 71.*

CAPUT VIII.

Presbyteri sine conscientia Episcoporum, nihil faciant. *Arch. I. cap. 19.*

CAPUT IX.

Episcopus, presbyter, clericus, qui sine voluntate, & litteris Episcoporum, qui in provincia sunt, & præsertim Metropolitanis, audeat ad Imperatorem venire, eiiciatur non solum a communione, sed etiam a dignitate, quam obtinet. *Antiochen. cap. 11. Aquisgran. 73. Capitul. lib. 1. cap. 10. Burch. lib. 2. cap. 177. Ivo part. 6. cap. 268. decret. Anselm. lib. 6. cap. 115.*

CAPUT X.

Presbyteri sine consilio Episcopi nihil agant. *Laod. cap. 56. G. 57. L.*

CAPUT XI.

Si presbyter inconsulto Episcopo agenda in quolibet loco celebret, ipse honori suo contrarius existit. *Carth. II. cap. 9.*

CAPUT XII.

Unusquisque presbyter semper in cœna Domini rationem, & ordinem ministerii sui Episcopo reddat, & chrisma, & oleum petat. *Suession. sub Pipino.*

CAPUT XIII.

Ut omnes presbyteri, qui in parochia sunt, sub potestate Episcopi esse debeant, & de eorum ordine nullus presbyter præsumat in illa parochia baptizare, nec missas celebrare, sine jussione Episcopi, in cujus parochia est. *Vern. cap. 8.*

CA-

De cleric. excomm. c. 2. Gregor. IX. & in 1. coll.

\* dependat, f.

Rom. 13. b.

16. q. 1. c. 41.

12. q. 2. Si qua. 42.

23. q. 8. Si quis Episc. 27.

Dist. 80. c. 1. Non debe- re.

## CAPUT XIV.

Presbyter de cura animarum, & de Christianitatis ministerio Episcopo respondeat. *Pictav. cap. 6.*

## TITULUS XLI.

PRESBYTER PETAT CHRISMA A SUO EPISCOPO, ET NON AB ALIENO.

## CAPUT I.

*Dist. 95. c. 4. & de consecr. d. 4. c. 123.*

Presbyteri, qui per dioceses ecclesias regunt, non a quibuslibet Episcopis, sed a suis, nec per juniorem clericum, sed omni anno, aut per seipsum, aut per illum, qui sacrum tenet, ante Paschæ sollemnitate chrisma petant. *Carth. IV. cap. 36. Capitul. lib. 7. cap. 394. Burch. lib. 4. cap. 76. Ivo lib. 1. tit. 2. cap. 94. panorm. & part. 1. cap. 270. decret. Casaraug. lib. 4. cap. 11.*

## CAPUT II.

Per singula territoria presbyteri, vel ministri ab Episcopis, non prout libitum fuerit, sed a suis propriis per annos singulos petant chrisma, appropinquante sollemnitate paschali. *Vas. cap. 3. Vorm. c. 60. Capit. lib. 7. cap. 394. Burch. lib. 4. cap. 78. Ivo part. 1. cap. 272. decret.*

## CAPUT III.

A media quadragesima presbyteri chrisma petant. *Antist. cap. 6.*

## CAPUT IV.

Presbyter in cœna Domini semper novum chrisma ab Episc. quærat. *Fr. syn. Cap. l. 5. cap. 2.*

## CAPUT V.

Presbyter, qui in parochia est, in cœna Domini rationem, & ordinem ministerii sui Episcopo reddat, & chrisma, & oleum petat. *Syn. Suesfion. sub Pipino.*

## TITULUS XLII.

PRESBYTER NON POTEST RECONCILIARE PŒNITENTEM IN JUSSU EPISCOPI.

Vide supra libro quinto titulo octuagesimono. Et adde hæc :

## CAPUT I.

*26. q. 6. c. 1. Si jubet.*

Reconciliare quemquam pœnitentem in publico ministerio presbytero non licet. *Carth. 6. G. Carth. II. cap. 3. L.*

## CAPUT II.

*26. q. 6. c. 3. Ministrare.*

Pœnitentem in ecclesia benedicere presbytero penitus non licebit. *Agathen. cap. 44. Burch. lib. 1. cap. 90.*

## CAPUT III.

Non liceat (*presbyteris*) ecclesias consecrare, &c. Sed nec publice quidem in missa quemquam per pœnitentiam reconciliare. *Vormac. cap. 8.*

## TITULUS XLIII.

NE PRESBYTER DUAS ECCLESIAS OBTINEAT.

## CAPUT I.

*De cleric. non resid. c. 3. Greg. IX. & in 1. coll.*

Quia nonnulli modum avaritiæ non ponentes dignitates ecclesiasticas, & plures ecclesias parochiales contra sacrorum canonum instituta nituntur acquirere, ita ut cum uoum officium vix implere sufficiant, stipendia sibi vindicent plurimorum, ne id de cetero fiat, districtius inhibemus, &c. *Alex. III. in concil. Lateran. cap. 23.*

## CAPUT II.

Quia in tantum jam quorundam processit ambitio, ut non duas, vel tres, sed sex, aut plures ecclesias perhibeantur habere, cum nec duas debitam possint provisionem impendere, per fratres, & coepiscopos nostros carissimos \* emendari præcipimus, & de multitudine canonibus inimica, quæ dissolutionis materiam, & vagationis inducit, & certum continet periculum animarum, eorum, qui ecclesiis digne valeant delervire, volumus ecclesiasticis beneficiis indigentiam sublevare. *Alex. III. in conc. Later. c. 14.*

*De præb. c. 5. Greg. IX. eod. tit. in 1. coll. c. 6.*

\* hoc.

## CAPUT III.

De multa providentia fuit in Lateranensi concilio prohibitum, ut nullus diversas dignitates ecclesiasticas, & plures ecclesias parochiales reciperet, contra sacrorum canonum instituta. Alioquin, & recipiens sic receptam amitteret, & largiendi potestate conferens privaretur. Quia vero propter suppressiones †, præsumptiones, & cupiditates quorundam, nullus hæctenus fructus, aut rarus de prædicto statuto pervenit, &c. statuimus, ut quicumque receperit aliquod beneficium habens curam animarum annexam, si prius tale beneficium obtinebat, eo sit jure ipso privatus, & si forte illud retinere contenderit, alio etiam spoliatur. Is quoque, ad quem prioris spectat donatio, illud post receptionem alterius conferat, cui merito viderit conferendum, & si ultra tres \* menses conferre distulerit, non solum ad alium, secundum statutum Lateranensis concilii, ejus collatio devolvatur, verum etiam tantum de suis cogatur proventibus in utilitatem illius ecclesiæ, cujus illud est beneficium, assignare, quantum a tempore vacationis ipsius contulerit ex eo esse perceptum. Hoc idem in personatibus decernimus observandum, addentes, ut in eadem ecclesia nullus plures dignitates habere præsumat, aut personatus, etiam si curam non habeant animarum. Circa sublimes tamen, & litteratas personas, quæ majoribus sunt beneficiis honorandæ, cum ratio postulaverit, per sedem Apostolicam poterit dispensari. *Innocent. III. in concil. Later. cap. 29.*

*De præb. c. 28. Greg. IX. c. 4. eod. tit. in 4. collect.*

\* sex.

## CAPUT IV.

Non aliquis presbyter duas ecclesias simul obtineat. *Nicol. II. in synod. Rom. CXIII. Episcoporum. cap. 8.*

*19. q. 7. c. 20. Per lãicos. in fin.*

## CAPUT V.

In parochiis multæ sunt ecclesiæ constitutz, quæ a fidelibus factæ, aut paucum, aut nil de rebus videntur habere: sacerdotali ergo decreto presbytero uni plures exstant commissæ. Unde cavendum est, ne occurrente paupertate ordo ibidem non impleatur Missæ. Proinde salubri deliberatione censemus, ut per singulas ecclesias, in quibus presbyter jussus fuerit per sui Episcopi ordinationem præesse, singulis diebus dominicis sacrificium Deo procuraret offerre, &c. *Emerit. c. 19.*

## CAPUT VI.

Plures Ecclesiæ uni nequaquam committantur presbytero, quia solus per totas ecclesias nec officium valer perfolvere, nec populis sacerdotali jure occurrere, sed nec rebus earum necessarium

*10. q. 3. c. 3. an. §. Sed & hoc.*

riam



riam curam impendere. Ea scilicet ratione, ut ecclesia, quæ usque ad decem habuerit mancipia, super se habeat sacerdotem, quæ vero minus decem mancipia habuerit, aliis conjungatur ecclesiis. *Tolet. XVI. c. 5.*

CAPUT VII.

Vix quispiam presbyterorum in basilica, in qua divinæ servituti mancipatus est, digne, atque strenue militare invenitur, quanto minus id in duabus, aut tribus, aut eo amplius basilicis digne exsequi valet? in quo facto, & religio Christiana fuscatur, & sacerdotalis ordo confunditur, immo avaritia sacerdotum a subditis denotatur, locaque Deo dicata cultu sibi debito privantur, & animarum pericula generantur, &c. Quod ne ulterius unusquisque Episcoporum in parochia sua fieri sinat, omnes in commune statuimus decernentes, ut singulæ basilicæ, plebes, & res, quibus consistere possint, habentes, singulos habeant presbyteros. Si vero plebes habuerint, & rebus, quibus consistere possint, caruerint, in arbitrio Episcoporum pendet, utrum ita consistere debeant, aut possint, nec ne. Hoc tamen specialiter eorum solertia providendum est, ut hac occasione nullus presbyter duas, aut tres avaritiæ causa, quibus sufficere secundum divinum cultum nullatenus potest, habere audeat basilicas. *Parif. sub Ludov. Loth. lib. 1. c. 49.*

CAPUT VIII.

Unusquisque presbyter unam solummodo habeat ecclesiam, nisi forte antiquitus habuerit capellam, vel membrum aliquod adjacens sibi, quod non expedit separari, &c. *Meren. c. 2.*

CAPUT IX.

Sicut Episcopus non plus potest habere, quam unam civitatem, & vir unam uxorem, ita presbyter unam tantum ecclesiam. Itaque nullus presbyter plures præsumat habere ecclesias, nisi forte alios presbyteros sub se in unaquaque habeat, qui nocturnum, atque diurnum officium solemniter adimpleant, & missarum celebrationes cotidianis expleant cæremoniis. *Nannet. c. 8. Burch. lib. 3. c. 47. Ivo part. 3. c. 51. decr.*

CAPUT X.

Ut nemo Episcopatum, Abbatiam, Archidiaconatum, Archipresbyteratum, præbendam, vel alios ecclesiasticos honores, vel in duabus ecclesiis prælationes exercent, nisi in una tantum. *Pictav. cap. 2.*

TITULUS XLIV.  
NE PRESBYTER RELICTA SUA  
ECCLESIA AD ALIAM SE  
TRANSFERAT.

CAPUT I.

**E**piscopus, presbyter, diaconus ab una urbe in aliam non transeat, sed ad eam, in qua ordinatus est, reducat. *Nicæn. 15. Mart. Brac. cap. 5. Tribur. 28. Aquisgr. cap. 43. Burch. lib. 2. cap. 97. Ivo part. 6. cap. 174. decr. Anselm. lib. 6. cap. 104.*

CAPUT II.

**S**i qui timorem Dei præ oculis non habentes, neque ecclesiasticam regulam scientes, ab ecclesia sua recesserint, presbyteri, vel diaconi, vel o-

Tom. V.

mnino canonice constituti nullo modo suscipiantur in alia ecclesia, sed omnino cogantur, ut ad suas parœcias revertantur, aut si permanent, sine communione sint. *Nicæn. 16. G. 16. 17. L. Aquisgr. c. 45. Mart. Brac. cap. 33. Burch. lib. 2. c. 97. & 98. Ivo part. 6. c. 174. & 175. decret. Anselm. lib. 7. c. 95.*

CAPUT III.

Anastasium jam nuper excommunicatum presbyterum tituli sancti Marcelli, qui propriam parochiam relinquens, in aliena per multa tempora nititur immorari, a sacerdotali ministerio modis omnibus removemus, ita ut locum restitutionis nequaquam inveniat, &c. *Syn. Rom. sub Leone IV. in fine, in causa Anastasii.*

*De cler. non resid. cap. 2. Greg. IX. & in 1. coll.*

CAPUT IV.

Si presbyter, diaconus, clericus relicta sua parœcia in alteram ierit, sine licentia sui Episcopi non ministret. Si vero eum suus Episcopus vocaverit, neque redierit, ut laicus illic communicet. *Ap. 15. Si Episcopus alienus eum ut clericum tractet, excommunicetur. Ap. 16. Vide Antioch. cap. 3.*

CAPUT V.

Eos, qui ab ecclesiis ad Ecclesias migraverint, tamdiu a nostra communione alienos habemus, donec ad eas redierint civitates, in quibus primitus sunt ordinati. Quod si quis alius alio transigente in locum viventis ordinatus est, tamdiu vacet sacerdotii dignitate, donec successor ejus quiescat in Domino. *Damas. ad Paulin. Antioch. apud Theod. lib. 5. c. 11. & Trip. lib. 9. cap. 19. Anselm. lib. 6. cap. 95. Tarracom. lib. 3. cap. 70.*

CAPUT VI.

Illam partem ecclesiasticæ disciplinæ, qua olim a sanctis Patribus, & a nobis sæpe decretum est, ut nec in presbyteratus gradu, nec in diaconatus ordine, &c. ab ecclesia cuiquam transire sit liberum, ut in integrum revoces, admonemus. Et unusquisque non ambitione illectus, non cupiditate seductus, non persuasione hominum depravatus, ibi, ubi ordinatus est, perseveret. *Leo epist. 84. ad Nicetam Aquilejensem Episcopum, in fine.*

CAPUT VII.

Ut ne quis, dum in ea durare poterit, qualibet necessitate suam relinquat ecclesiam. *Hadrian. ad Episcop. Mediom. cap. 55. Capitul. lib. 7. cap. 366.*

CAPUT VIII.

De presbyteris, aut diaconibus, qui solent dimittere loca sua, in quibus ordinati sunt, & ad alia loca se transfulerunt, placuit, ut his locis ministrent, quibus præfixi sunt. Qui relictis locis suis ad alium locum se deferre voluerint, deponantur. *Arche. l. c. 22. Burch. lib. 2. cap. 95. Ivo part. 6. cap. 172. decret. & lib. 3. tit. 6. cap. 4. panorm.*

CAPUT IX.

Ne presbyter propriam relinquat ecclesiam. *Arelat. II. c. 13. Vide Nicæn. c. 15. & 16.*

CAPUT X.

Si quis presbyter, diaconus, vel clericus reli-

P P

Sta

*7. q. 1. c. 24.*

Et sua parœcia in aliam eat, & illic perseverare tentet longo tempore, non ministret, maxime si a suo Episcopo vocatus non venerit. Quod si perseverat in sua inobedientia, omnino deponatur, & restitutionem non speret. Si vero ex hac causa depositum alius Episcopus receperit, a communi synodo pœnitentiam accipiet, ut qui constituta Ecclesiæ dissolvat. *Antioch. 3. synod. Roman. sub Leone IV. in causa Anastasii Aquisgran. c. 71. Martin. Brach. 34. Ans. lib. 7. c. 195.*

## CAPUT XI.

7. q. 1. Episc. 37.

Inferioris gradus sacerdotes, vel alii clerici concessione suorum Episcoporum possunt ad alias ecclesias transmigrare. *Carth. IV. c. 27. Ivo lib. 3. tit. 6. c. 2. pan. & part. 5. c. 125. decr.*

## CAPUT XII.

De titulo minori ad majorem migrare nulli presbytero licitum sit, sed in eo permaneat ad quem ordinatus est. Quod si inventus fuerit contra statuta id facere, eadem feriatur sententia, qua Episcopus, si de minore ad majorem transmigraverit sedem, *Turon. sub Carolo c. 14.*

## CAPUT XIII.

Presbyter, proprio loco dimisso, ad alium migrans nequaquam recipiatur, nisi suæ migrationis causam dixerit, & se innocenter vixisse in parochia, in qua ordinatus est, sub testibus probaverit, & litteris, in quibus sint nomina Episcopi & civitatem plumbo impressa. Quibus cognitis, & talibus inventis, quibus fides adhiberi possit, recipiatur. *Cabilon. sub Carolo c. 41.*

## CAPUT XIV.

7. q. 1. c. 32.

Si quis de ordine sacerdotali contemptu minoris ecclesiæ, ambitiose, & improbe ad potiorem aspirare contenderit, canonica erga eum definitio conservetur. *Meld. cap. 30. Burchard. lib. 3. c. 48. Ivo lib. 2. tit. 4. cap. 18. panorm. & part. 3. c. 52. decr.*

## CAPUT XV.

Si quis in contemptu positus presbyter, aut diaconus, vel quicumque ex clero recesserit ab ecclesia sua, nullo modo in alia suscipiatur ecclesia, sed omnino compellatur, ut ad suam revertatur ecclesiam, &c. *Mart. Brach. cap. 33. Vide Nicæn. 16.*

## CAPUT XVI.

7. q. 1. c. 24.

Si quis presbyter, aut diaconus, aut aliquis de clero propriam ecclesiam derelinquens, ad alteram ecclesiam vadit, & multo tempore ibi demoratur, omnino numquam ministret in clero. Et si admonuerit eum Episcopus suus, ut ad suam redeat parochiam, & redire noluerit, ubi est, ibi de officio suo deponatur, ita ut numquam in suum revertatur gradum propter dissolutionis peccatum. Si autem Episcopus alter eum receperit, qui de reatu ejus est conscius, oportet ipsum Episcopum sine increpatione in communi concilio non admitti, ut ecclesiasticum canonem ultra non solvat. *Mart. Brach. c. 34. Vide Antioch. c. 3. Anselm. lib. 7. c. 195.*

## TITULUS XLV.

DE PRESBYTERIS, QUI ANTE ORDINATIONEM, VEL POSTEA, CRIMEN CAPITALE COMMISERUNT.

## CAPUT I.

SI qui sine examine presbyteri facti sunt, aut examinati confessi sunt sua peccata, ipsis tamen confitentibus manus impositæ sunt, hos canon non recipit. Quod enim irreprehensibile est, recipit Ecclesia catholica. *Nic. 9. M. B. 24. Raban. c. 1. de pœn. Burch. lib. 2. c. 13. Ivo part. 6. c. 33. decr. Ans. lib. 8. c. 13.*

Dist. 81. c. 4. &amp; dist. 24. c. 7. Si quis.

## CAPUT II.

Sacerdos, aut quivis alius in ordinē ecclesiasticum provectus, si in eo scelere inveniatur, quo abiiciendus existat, depositus providentia Episcopi bene proviso loco constituatur, ubi peccata lugeat, & ulterius non committat. *Syn. Rom. sub Eugen. II. & Leone IV. c. 14.*

Dist. 81. c. 7.

## CAPUT III.

Presbyter, qui confessus est, se corporaliter peccasse ante ordinationem, non offerat, sed in ceteris permaneat propter utilitatem, &c. Si vero non confiteatur, neque aperte vincatur, ipse sui potestatem habet. *Neocæs. 9. Mart. Brac. 25. Raban. cap. 1. de pœnit. Burch. lib. 2. cap. 48. & 49. Ivo lib. 3. tit. 11. cap. 18. & 19. panorm. & part. 6. cap. 149. & 150. decr.*

15. q. 8. c. 1. Qui admittit. &amp; c. 4. Si quis.

## CAPUT IV.

Si Episcopus, presbyter, aut diaconus capitale crimen commiserit, &c. ab officii honore depositus, in monasterium retrudatur, & ibi quamdiu vixerit, laicam tantum communionem accipiat. *Agath. cap. 50. Epauin. cap. 22.*

Dist. 50. c. 7.

## CAPUT V.

Si diaconus, aut presbyter crimen capitale commiserit, simul & ab officio, & communione pellatur. *Aurel. cap. 11. vel 9. Tarrac. lib. 6. cap. 4.*

Distin. 81. cap. 14.

## CAPUT VI.

Si is, qui jam in Episcopatu, vel presbyterio positus, aliquod peccatum admiserit, retrahitur, quanto magis ante ordinationem, si peccator inventus est, cavendum, ut non ordinetur. *Isidor. lib. 2. cap. 6. de eccles. offic. apud Aquisgr. c. 9. ante fin.*

## TITULUS XLVI.

PRESBYTER, QUI PœNITENTIAM SUSCEPIT, EA PERACTA POTEST SACRA FACERE.

## CAPUT I.

ERRant, qui putant Domini sacerdotes post lapsum, si condignam egerint pœnitentiam, Domino ministrare non posse, & suis honoribus frui, si bonam deinceps vitam duxerint, & suum sacerdotium condigne custodierint, &c. *Callist. epist. 2. ante fin. Burch. lib. 19. cap. 42. Ivo lib. 3. tit. 11. cap. 16. panorm. & part. 6. c. 48. decr.*

Distin. 50. c. 14. Ponderet. S. Errant.

## CAPUT II.

Sacerdos lapsus post pœnitentiam redire potest ad honores. *Gregor. epist. ad Secundin. e. 16. Quia. inclus. lib. 7. registr. epist. 53.*

Distin. 50. c. 16. Quia.

## CAPUT III.

Sancta synodus definit, ut quicumque Pontificum, vel sacerdotum deinceps per manus impositionem pœnitentiæ donum exceperint, nec se mortalium criminum professione notaverint, teneorem retentandi regiminis non omittant, sed per

per Metropolitanum reconciliatione poenitentium more suscepta, solita expleant ordinis, vel cetera mysteriorum sibi credita sacramenta. *Tol. l. XIII. cap. 10.*

**TITULUS XLVII.**  
**NULLAM PRESBYTERI IN ORDINUM SUSCEPTIONE, AUT RELIQUORUM SACRAMENTORUM ADMINISTRATIONE SIMONIAM COMMITTANT.**

**CAPUT I.**

1. 7. 1. 6. 8.

**S**i quis Episcopus per pecuniam ordinaverit Episcopum, Chorepiscopum, Presbyterum, &c. idque fecisse probetur, de suo gradu periclitetur, & qui ordinatus est, nihil consequatur, sed sit alienus dignitate, vel cura, quam emit. Si quis mediator hujus turpitudinis fuit, clericus proprio gradu cadat, laicus, vel monachus anathematizetur. *Chalcedon. cap. 2. Nicæn. II. capit. 5. Brac. III. cap. 7. Parisien. sub Ludovic. & Lorhar. lib. 1. cap. 11. Nannet. cap. 7. Capitul. lib. 1. cap. 19. Burch. lib. 1. cap. 112. Ivo lib. 3. ritul. 9. cap. 3. panorm. & part. 5. cap. 118. decret. Anselm. lib. 6. cap. 81. Casar. august. lib. 4. cap. 21.*

**CAPUT II.**

Servetur canon Apostolorum, ut si quis ob pecunias fiat Episcopus, vel presbyter, vel diaconus, deponatur, & is, & qui ordinavit, & eiiciatur omnino a comunione, & Simon Magus a me Petro, & secundo canone Chalcedonen. dicitur: *Si quis Episcopus, &c. Nicæn. II. cap. 5. Apost. 29. Chalc. cap. 2. Capitul. lib. 1. cap. 19.*

**CAPUT III.**

De sim. 6. 9. Gregor. IX. 6. 8. eod. tit. in 1. collect.

Cum in Ecclesiæ corpore omnia debeant ex charitate tractari, & quod gratis receptum est, gratis impendi; horribile nimis est, quod in quibusdam ecclesiis locum venalitas perhibetur habere, ita ut pro Episcopis, vel abbatibus, seu quibuscumque personis ecclesiasticis ponendis in sede, seu introducendis presbyteris in ecclesiam, &c. aliquid exigatur, & ille, qui indiget, non possit ista percipere, nisi manum implere curaverit largitoris, &c. Ne hoc de cetero fiat, & vel pro personis ecclesiasticis deducendis ad sedem, vel sacerdotibus instituendis, &c. aliquid exigatur, districtius inhibemus, &c. *Alexander III. in concilio Lateranens. cap. 7.*

**CAPUT IV.**

Cavere oportet unumquemque sacerdotem, ne præmiis videatur consecrari, ut non exemplo Simonis Magi in condemnationem, & laqueum incidat diaboli, quia tam factus, quam etiam faciens honore adepto debite sunt condemnandi, sicut Chalcedonen. aliorumque Patrum habetur concilio, quia muneribus ordinatus non animæ cupit remedium, sed vanæ gloriæ mercari lucrum. Ideo unusquisque sacerdos ab hoc se avaritiæ fermento semper custodiat, ne ob temporalis lucri commodum, post damna animæ, præditi Simonis particeps esse mereatur. *Eugen. II. & Leo IV. in syn. Rom. cap. 2. Chalc. cap. 2.*

**CAPUT V.**

1. 7. 1. Eos. cap. 21.

Si Episcopus, presbyter, diaconus per pecuniam fiat, deponatur ipse, & qui eum ordinavit, &

eiiciatur etiam communione, ut Simon Magus a me Petro. *Ap. cap. 29. G. 30. L. Nicæn. II. cap. 5. Bituric. act. 2. Taras. CP. ante VII. syn. Capit. lib. 1. cap. 19.*

**CAPUT VI.**

Illud magnopere commonens, ut hi, qui non Dei gratia, sed promissione rerum ecclesiasticarum præmissa, ad sacerdotium conantur accedere, desideriorum talium reprimatur effectus. Qui autem ab hujusmodi se intentione non cohibent, vindictis canonum sciant se sine dubitatione subiiciendos, &c. *Symmach. epist. 1. cap. 2.*

**CAPUT VII.**

Ne benedictionem per impositionem manus, quæ divina esse creditur, quis pretio comparet, quoniam ante oculos esse convenit, quod Simon Spiritum sanctum volens redemptione mereari, Apostoli fuerit detestatione percussus. Quis non vile putat esse, quod venditur? &c. nec ille se a culpa æstimet alienum, qui, &c. ad alterius redempti voluntatem, vel sponte in hoc, vel necessitate consenserit, &c. *Hormisd. epist. 4. cap. 2. Burch. lib. 1. cap. 23. Ivo part. 5. cap. 77. decret.*

AR. 8. d.

**CAPUT VIII.**

Vehementi tadio maroris afficimur, si in ecclesiasticis officiis quemquam habeat locum pecunia, & fiat sæculare, quod sacrum est. [Quicumque ergo hoc pretii studet datione mercari, dum non officium, sed nomen attendit, sacerdos non esse, sed dici tantummodo inaniter concupiscit, &c. Itaque in sacerdotibus ordinandis sinceritas vigeat, sit simplex sine venalitate consensus, &c. *Greg. ad Syagrium, & Ætherium Episc. cap. 1. lib. 7. registr. ep. 108. vel 110. in princ. Ivo epist. 21. ad Eudonem dapifer. Anselm. lib. 6. cap. 72.*

1. 7. 1. 6. 2.

**CAPUT IX.**

Omnino execrabile, & esse gravissimum detestamur, quod illic sacri ordines per simoniacam hæresim, quæ prima contra Ecclesiam orta, & damnata est, conferantur, &c. Perit utique reverentia, adimitur disciplina, quia qui culpas debuit emendare, committit, & nefaria ambitione honorabilis sacerdotii dignitas ducitur in depravatione censura. Nam quis denuo veneretur, quod venditur? aut quis non vile putet esse, quod emitur? &c. *Greg. ad Brunichild. Reginam post princ. lib. 7. epist. 111. vel 113.*

**CAPUT X.**

Illud fraternitati tuæ notum esse volumus, contra simoniacam hæresim in synodo confirmasse. Nam a sanctis Patribus longe ante statutum est, ac vehementer prohibuisse, ut neque ecclesiæ ullatenus vendantur, aut pro manus impositione pretium accipiatur, quod si hoc modo ordinatus aliquis fuerit, eum a Missæ celebratione, & Evangelii lectione omnibus modis removeamus. *Greg. VII. lib. 2. registr. epist. 67.*

**CAPUT XI.**

Gratis, inquit Dominus, accepistis, gratis date, &c. A me, inquit, accepistis dignitatem sacerdotii, si nihil pro ipso parum quid, vel magnum solvistis, & hoc a me venditum est, vos quoque ipsum aliis vendite. Sin autem gratis ac-

Matt. 10. d.

cepistis, vos quoque gratis date. Quid hoc est mandato apertius? Quid autem his, qui parent, utilius? Væ illis revera, qui donum acquirere, vel illud pro pecuniis dare, in animum induxerunt, &c. *Gennad. & synod. CP. sub eo habita.*

## CAPUT XII.

Cum ad officia ecclesiastica clerici provehantur, nihil pro benedictione, aut subdiaconi, aut diaconi, vel presbyteri collata, quidquam, vel sub oblationis nomen a quocumque Episcopo, vel ab ejus clero inquiratur, illud Domini Jesu meminentes edictum, quod ait: *Gratis accepistis, gratis date. Barcin. II. cap. 1.*

## CAPUT XIII.

Matt. 10. d.

Quicumque deinceps propter accipiendam sacerdotii dignitatem quodlibet præmium fuerit detectus obtulisse, ex eodem tempore se noverit anathematis opprobrio condemnatum, atque a participatione Christi corporis, & sanguinis alienum, &c. *Tolet. VIII. cap. 3.*

## CAPUT XIV.

Presbyteri, qui sanctam Dei baptismi infantibus tradunt, nihil pro tali gratia a parentibus eorum auferre præsumant. Quod si quis aliquid offert per bonam voluntatem, accipiat gratia, nihil tamen, ut diximus, auferatur quacumque occasione. Si quis sententiæ hujus ordinem non custodierit, eumque transgredi præsumperit, tribus mensibus sub pœnitentia excommunicatus manebit. *Emerit. cap. 9.*

## CAPUT XV.

Nullus Episcopus, nec presbyter, vel Abbas, seu diaconus per præmium ad sacrum ordinem penitus accedat. Quod qui fecerit, ipso honore, quem præmiis comparare præsumperit, omnino privetur. *Cabil. cap. 16.*

## CAPUT XVI.

1. q. 1. c. 101.

Quidquid invisibilis gratiæ collatione tribuitur, numquam quæstu, vel quibuslibet præmiis venundari penitus debet, dicente Domino: *Quod gratis accepistis, gratis date.* Quicumque deinceps in ecclesiastico ordine constitutus, aut pro baptizandis, consignandisque fidelibus, aut collatione chrismatis, vel promotionibus graduum pretia quælibet, vel præmia nisi voluntarie oblata, pro hujusmodi ambitione susceperit; si sciente loci Episcopo tale quidquam a subditis perpetratur, idem Episcopus duobus mensibus excommunicationi subjaceat, &c. Sin autem suorum quispiam eodem nesciente de supradictis quodcumque capitulis accipiendū esse sibi crediderit, si presbyter est, trium mensium excommunicatione plectatur, si diaconus, quatuor, &c. *Tolet. XI. cap. 8. Ivo part. 1. cap. 73. & part. 5. cap. 126. decret.*

## CAPUT XVII.

Non expedit, ut donum sancti Spiritus pecuniis comparetur, &c. Quicumque pro conferendo cuiquam sacerdotii gradu, aut munus quodcumque, aut promissiones muneris, antequam ordinetur, acceperit, vel etiam postquam ordinatus fuerit, in aliquo se pro hoc ipso præsumperit munerari, sive qui dederit, sive ille, qui acceperit, juxta sententiam Chalcedonenis concilii, gra-

tus sui periculum sustinebit. *Brac. III. c. 7. Ivo lib. 3. tit. 9. cap. 2. panorm.*

## CAPUT XVIII.

Nemo Episcopus, presbyter, diaconus communionem dans, ab accipiente exigat ob eam susceptionem obolos, vel speciem aliquam; non enim gratia venditur, neque pecunia sanctum Spiritum damus, sed doni meritis. Si vero quis id exigat, deponatur, ut Simonis amator. *Trull. c. 23. Ivo part. 2. c. 92. decret.*

1. q. 1. Nul-  
lus. 100.

## CAPUT XIX.

Quicumque presbyter per pretium ecclesiam fuerit adeptus, omnimodo deponatur, quod contra ecclesiasticæ regulæ disciplinam agere dignoscitur: & [qui alium presbyterum legitime ad ecclesiam ordinatum, per pecuniam expulerit, eamque sibi taliter vindicaverit. *Turon. sub Carolo c. 15. Magunt. sub Raban. c. 12. Magunt. sub Arnulph. c. 5. Burch. lib. 3. c. 110. Ivo part. 3. c. 86. decret.*

De simon. c.  
2. Greg. IX.  
& in 1. coll.

## CAPUT XX.

Statuimus, ut sicut pro dedicandis basilicis, & dandis ordinibus, nihil accipiendum est, ita etiam pro balsamo, sive luminaribus emendis nihil presbyteri chrisma accepturi dent, &c. *Cabilon. sub Carol. cap. 16. Burch. lib. 4. cap. 93. Ivo lib. 1. tit. 2. c. 91. panorm. & part. 1. c. 287. decret.*

1. q. 1. c. 106.

## CAPUT XXI.

Sunt in quibusdam locis Scoti, qui se dicunt Episcopos esse, & multos negligentes absque licentia dominorum suorum, sive magistrorum presbyteros, & diaconos ordinant, quorum ordinationem, quia plerumque in simoniacam incidit hæresim, & multis erroribus subjacet, modis omnibus irritam fieri debere omnes uno consensu decrevimus. *Cabil. sub Carol. c. 43. Capit. lib. 7. c. 66. in add. Burch. l. 1. c. 120. Ivo part. 5. c. 220. decret.*

## CAPUT XXII.

Quicumque presbyter per pretium gradum, & ecclesiam acquisierit, deponatur. *Rem. c. 21.*

## CAPUT XXIII.

Oportet, ut in electione, & ordinatione sacerdotis, valde execranda simoniaca hæresis, quæ propter quorundam avaritiam, & ambitionem, modernis temporibus dignitatem sacerdotalem fuscare comprobatur, nihil sui detestandi juris habeat, quæ in primordio sanctæ Dei Ecclesiæ a beato Petro Principe Apostolorum cum auctore suodamnata est, &c. In apologetico Gregorii Nazianzeni: „Religioni, inquit, ac doctrinæ nostræ opprobrium nascitur, quod sacerdotia, vel ministeria ambitione potius, & ad gratiam, quam meritorum judicio deferantur“, &c. *Parisiens. sub Ludov. & Lothar. lib. 1. c. 11.*

Dist. 24. c. 5.

## CAPUT XXIV.

Nemo Episcoporum, vel quilibet minister ecclesiasticus propter sacrum chrisma aliquid muneris accipiat, neque denarios, vel quælibet munuscula, quæ per ministros Episcoporum inordinabiliter exiguntur. *Melden. c. 45. Burch. lib. 4. c. 77. Ivo p. 1. c. 271. decret.*

## CAPUT XXV.

Episcopus e latere suo dirigere debet sacerdot-

Dist. 24. c. 5.  
tes,

tes, & alios prudentes viros, &c. qui ordinandorum vitam, genus, &c. diligenter investigent, &c. Ipsi autem, quibus hoc committitur, cavere debent, ne aut favoris gratia, aut cujuscumque muneris cupiditate illecti, a vero deviant, ut indignum, & minus idoneum ad sacros gradus suscipiendos Episcopi manibus applicent. Quod si fecerint, & ille, qui indigne accessit, ab altari removebitur, & illi, qui donum sancti Spiritus vendere conati sunt, coram Deo jam condemnati, ecclesiastica dignitate carebunt. *Nannet. c. 11. Burch. lib. 2. c. 1. Ivo lib. 3. tit. 2. c. 14. panorm. c. part. 6. c. 21. decr. Cæs. lib. 4. c. 106.*

## CAPUT XXVI.

Quidam (fuerunt) qui propter presbyteri gradum pecuniam dederant, & alii, qui duas uxores ante diaconatum habuerunt, &c. Dicitur de his in concilio est: „nulla illis misericordia potest tribui, quin omnes deponantur“. *Lemor. act. 11.*

## CAPUT XXVII.

Quicumque sacerdotis per pecuniam ordinati missam scienter audierint, excommunicationi subjacere debent. *Pictav. c. 9.*

## CAPUT XXVIII.

Qui munus imponunt, sunt ministri Spiritus, non Spiritus venditores, & qui Spiritus gratiam gratis acceperunt, eam quoque gratis dare iis, qui illam participant, iussi sunt, a Dominica voce hac libertate accepta: *Si quis autem eam auro emisse convictus fuerit, divina ei actione interdictum esse jubent*, &c. Mundi sumus a sanguine eorum, qui transgrediuntur canonicas constitutiones, & multo magis eorum, qui pecuniis ordinaverunt, vel ordinati sunt, cum divinus Petrus Apostolus, cujus cathedram sortita est fraterna vestra sanctitas, ut Simonem Magum eos depulerit, &c. Macedonii, & eorum, qui circa illum erant, sancti Spiritus hostium tolerabilior erat hæresis. Cum illi enim sanctum Spiritum Dei, & Patris creaturam, & servum nugentur, hi ipsum, ut videntur, servum suum faciunt. Omnis enim dominus id, quod habet, vendit. Similiter & qui emit, volens esse dominus ejus, quod emptum est, argenti pretio eum acquirit. Sic, qui rem hanc nefariam faciunt, Spiritum sanctum deprimunt, &c. *Taras. Episcopus CP. ep. ad Hadr. Pont. Max. post VII. syn. Anselm. lib. 6. c. 79. Deusd. c. 2. Casar. lib. 4. c. 20. Tarrac. lib. 1. c. 61.*

## CAPUT XXIX.

Sit, & est abdicatus, & ab omni sacerdotali dignitate, & ministerio alienus, & anathemati maledictionis obnoxius, tam qui se sacerdotium pecuniis acquirere posse putat, quam qui se pecuniis id præbere pollicetur sive sit clericus, sive laicus, &c. *Gennad. Episcopus CP. in syn. apud Taras. in epist. ad Hadrianum.*

## CAPUT XXX.

Scimus, divinos canones omnes accipientes, aut dantes quippiam in ordinatione sacerdotali excommunicare, & a sacerdotii sanctitate repellere, &c. Quorsum hæc dico? cum veritatis sermonem cognoscam, & cum divinos Apostolos clamantes videam, quod quicumque per pecu-

niam ordinatus est Episcopus, aut presbyter, aut diaconus alienus est a sacerdotali dignitate. Non enim divini Spiritus gratia venditur. Caiphaicum hoc studium est, simoniaca hæc machinatio, & aliena a sacerdotali sanctificatione. *Taras. CP. in epist. ad Joann. presbyterum ante VII. syn. in med. Ap. cap. 29. G. 30. L.*

## CAPUT XXXI.

Pelagius Papa dixit: „Peto, ut petitionem meam confirmetis, ut si quis ille est, qui promovendus est in sancta Ecclesia ab ostiario, usque ad gradum Episcopatus, neque per aurum, neque per aliquas promissiones proficiat, vos enim omnes scitis, quia hoc simoniacum est; sed si quis ille est doctus in opere Dei, bonam vitam habens, non per dationem, sed per bonam conversationem jubemus eum usque ad primum gradum venire“. *Ex Pontif.*

## TITULUS XLVIII.

NE PRESBYTERI PRETIO SACERDOTIA CONSEQUANTUR.

## CAPUT I.

Quoniam enormis quædam consuetudo in quibusdam locis contra sanctorum Patrum constitutiones invaluit, ut sub annuo pretio sacerdotes ad ecclesiarum regimen statuantur; ne id fiat, modis omnibus prohibemus, quia dum sacerdotium sub hujusmodi venali mercede disponitur, ad æternæ retributionis præmium consideratio non habetur. *Alexand. III. in conc. Turon. cap. 5.*

## CAPUT II.

Quia in quibusdam Episcopatibus Decani quidam, vel Archipresbyteri, ad agendas vices Episcoporum, seu Archidiaconorum, & terminandas causas ecclesiasticas, sub annuo pretio constituuntur, quod ad sacerdotum gravamen, & subversiones judiciorum non est dubium redundare, id ulterius fieri districtius prohibemus, quod qui fecerit, removeatur a clero, &c. *Alex. III. in conc. Turon. cap. 7. c. post conc. Later. Alex. III. pars 2. cap. 1.*

## CAPUT III.

Presbyteri non intrent ecclesias conducti pretio ad unum annum, sicut mercenarii, sed per manum Episcopi, vel Archidiaconi gratis habeant, quamdiu recte eas regere poterunt. *Greg. VII. in conc. Rom. ann. incert. cap. 31.*

## CAPUT IV.

Si quis sacerdotium per pecuniæ nundinum execrabili ambitione quæsierit, abiiciatur, ut reprobus, quia Apostolica sententia donum Dei esse præcipit pecuniæ trutina minime comparandum. *Aurel. II. cap. 4.*

## CAPUT V.

Laici omnino a presbyteris non audeant munera exigere propter commendationem ecclesiæ, quia propter cupiditatem plerumque a laicis talibus presbyteris ecclesiæ dantur, qui ad peragendum sacerdotale officium sunt indigni. *Arcl. sub Carolo cap. 5.*

## CAPUT VI.

Quicumque presbyter per pretium ecclesiam fuerit adeptus, omnimodis deponatur. *Turon. sub*

Ga-

De cohabit.  
aler. cap. 2.  
in 1. coll.

Mat. 10. d.

1. q. 1. Eos.  
21.

Ne Prel. vic.  
su. c. 3. Greg.  
IX. in 1. coll.

Ne Prelat.  
vic. su. c. 2.  
Greg. IX. c.  
in 1. collect.

Ab. 8. d.

*Carolo cap. 13. Magunt. sub Rab. cap. 12. Magunt. sub Arnulph. c. 5. Burch. lib. 3. cap. 119. Ivo part. 2. cap. 86. decret.*

## CAPUT VII.

Laici omnino munera injusta non exigant a presbyteris propter commendationem ecclesie cuiquam presbytero. *Magunt. cap. 30. Capit. lib. 5. cap. 83.*

## CAPUT VIII.

Quicumque presbyter per pretium gradum, & ecclesiam acquisierit, deponatur. *Rom. 21.*

## CAPUT IX.

Statuimus, quod nullus clericus ad curam animarum ab Episcopo, vel Archidiacono admitatur, nisi prius juraverit, quod nullam in adptione beneficii, ad cuius curam presentatur, commiserit simoniam. *Concil. habitum in Germania sub Conrad. Card. cap. 11.*

## CAPUT X.

Sit anathemati maledictionis obnoxios, tam qui se sacerdotium pecuniis acquirere posse putat, quam qui se pecuniis id præbere pollicetur, five sit clericus, five laicus. *Gennad. Patriarch. CP. in syn. apud Taras. epist. ad Hadrian.*

## CAPUT XI.

Si quis presbyter inventus fuerit alicui clerico, vel laico munera dare, aut dedisse, ut ecclesiam alterius presbyteri furripiat, sciat se pro hac rapina, & cupiditate, aut gradum amissurum, aut in carceris ærumna longo tempore poenitentiam agendo detinendum. *Theodulph. ad presbyt. Aurel. cap. 16.*

## TITULUS XLIX.

NE PRESBYTERI AVARITIÆ  
STUDEANT.

## CAPUT I.

*Ephes. 5. Coloss. 3. a. 1. Tim. 6. b.* **C**Avendum summo opere sacerdotibus est, ut ab avaritiæ peste, quæ est idolorum servitus, & cupiditate, quæ radix omnium malorum est, suisque sectatores a regno Christi excludunt, se compescant, &c. Gravius quippe, atrociusque hæ pestiferæ lues in illis damnanatur, quam in his, qui eorum dictis, & exemplis ab his coerceri debuerunt. Solent namque a nonnullis multifariæ occasiones obtendi, quæ necessitatis nomine palliantur. Et revera, dum exterius necessitas prætenditur, interius avaritia tegitur. Ait itaque Dominus in Evangelio: *Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra*, &c. *Jacobus Apostolus divites alloquitur: „Agite nunc divites, plorate „ululantes in miseriis, quæ adveniunt vobis. Divitiæ vestræ putrefactæ sunt, aurum vestrum, & argentum æruginavit, & ærugo eorum vobis in testimonium erit, & manducabit carnes vestras, sicut ignis“. Scribit etiam Beda in expositione tabernaculi ita: „Nonnulli sacerdotum ac doctorum loco potiri, quod distu quoque grave, ac lugubre fati est, dum ignem cupiditatis, igni supernæ dilectionis anteponunt, igne supernæ ultionis absumuntur, quorum perpetua damnatio temporalis est filiorum Aaron morte figurata“. *Paris. sub Lud. & Loth. lib. 1. c. 13.**

*Matt. c. 6.*

*Jacob. c. 5.*

*Levit. 10.*

## CAPUT II.

Avaritia sane, quæ est idolorum servitus, quod non sine magno pudore prosequimur, quosdam invasit presbyteros, suisque retinaculis adeo vinxit, captivosque effecit, ut instar cæcorum effecti, nesciant quo eant, nesciant, quid esse, vel quid agere debeant. Hi namque ignibus avaritiæ astuantes, sacerdotalisque dignitatis immemores, curamque basilicarum, in quibus promoti sunt, postponentes, datis quibusdam xenis, aut pollicitis, non solum a clericis, verum etiam a laicis, alias basilicas contra fas ad Christi famulatum peragendum suscipiunt, &c. *Paris. sub Lud. & Loth. lib. 1. c. 49.*

*Gal. 5. 2. phes. 5.*

## CAPUT III.

Nullus presbyter fidelibus sanctæ Dei Ecclesie de alterius presbyteri parochia persuadeat, ut ad suam Ecclesiam concurrant, relicta propria Ecclesia, & suas decimas sibi dent. Sed unusquisque sua Ecclesia, & populo contentus, quod sibi non vult fieri, alteri nequaquam faciat, &c. *Theodulphus ad presbyter. Aurelianen. cap. 15.*

## TITULUS L.

## NE PRESBYTERI NEGOTIIS SÆCULARIBUS DENT OPERAM.

## CAPUT I.

**C**Lerici in subdiaconatu, & supra, & in minoribus quoque ordinibus, si stipendiis ecclesiasticis sustentantur, coram iudice sæculari advocati in negotiis fieri non præsumant, &c. *Alex. III. in conc. Lat. c. 12.*

*De postuland. cap. 1. Greg. IX. in 1. collect.*

## CAPUT II.

Sacerdotes, qui ad debita, & opportuna officia ecclesiis indifferenter adesse debent scœnore aliquo, aut venatione, vel aliqua aucupatione, rusticoque ministerio omnino non occupentur, &c. contrarius inventus, aut deinceps desinat, aut canonicæ subiaceat disciplinæ. *Concil. Roman. sub Eugen. II. & Leone IV. cap. 12. Ivo part. 13. c. 7. decret.*

## CAPUT III.

Quamquam sacerdotum testimonium creditius habeatur, tamen ipsi in sæcularibus negotiis pro testimonio, aut conficiendis instrumentis non rogentur, &c. *Eugen. II. & Leo IV. in syn. Roman. c. 13.*

*14. q. 3. c. 10.*

## CAPUT IV.

Episcopus, presbyter, diaconus, si sæcularia negotia susceperit, deponatur. *Ap. 6. G. 7. L. Anselm. lib. 6. cap. 148. Vide Capitul. lib. 1. cap. 22.*

*Dist. 88. c. 3.*

## CAPUT V.

Si Episcopus, vel presbyter versetur in publicis administrationibus, aut cesset, aut deponatur, &c. *Ap. 81. al. 80.*

## CAPUT VI.

Episcopus, presbyter, diaconus militiam exercens, si vult utrumque retinere Romanum magistratum, & sacram administrationem, deponatur: *nam quæ sunt Cæsaris, Cæsari, & quæ Dei, Deo, Ap. c. 83. vel 82.*

*Man. 22. Luc. 10.*

## CAPUT VII.

Episcopi, presbyteri, diaconi de locis suis negotiandi causa non discedant, nec circumeuntes pro-

provincias quætuofas nundinas sectentur, &c. *Elib. c. 19.*

CAPUT VIII.

Episcopi, presbyteri, diaconi, conductores, vel procuratores non fiant, neque ex aliquo turpi, vel inhonesto quæstu cibum parent. Scriptum est: *Nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus. Carth. c. 16. G. Carth. III. c. 15. L. Vorm. c. 67. Burch. lib. 2. c. 151. Ivo part. 6. c. 242. decret. Anf. lib. 6. c. 151.*

CAPUT IX.

Episcopus, presbyter, aut diaconus non sint conductores. *Hipponen. c. 17.*

CAPUT X.

Id per omnia servandum instituímus, ut nulli presbytero, vel diacono, sine voluntate Episcopi sui, licentia sit sæculares peragere causas, aut inunctiones expedire publicas. Si quis hujus ordinem capituli transcendere voluerit, excommunicationis sententia feriendum se noverit. *Emeriten. c. 11.*

CAPUT XI.

Neque presbyteri, neque diaconi, neque monachi villici fiant. *Cabilon. sub Carolo c. 12.*

CAPUT XII.

Nemo sacerdotum, vel monachorum negotiis illicitis se implicet, quando scriptum est: *Nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus. Remen. c. 30.*

CAPUT XIII.

Inter cetera, quæ religioni Christianæ adversa sunt, hoc nihilominus contrarium, & periculosum existat, quod quorundam Prælatorum temerario ausu, qui sibi licere putant, quod non licet, & expedire, quod non expedit, ecclesiæ suis ad tempus viduantur sacerdotibus. Quoniam si quid eis in forensibus negotiis agendum, si quid jam in diversis aliis partibus nuntiandum occasio necessitatis opponit, id potius per sacerdotes Domini currentes, & discurrentes, quam per alios effici præcipiunt. Non attendentes, quod eorum absentia, & loca Deo dicata sibi, cultu debito privantur, & homines sine confessione, & infantes sine baptismatis regeneratione plerumque moriantur, &c. Proinde omnibus Prælati cavendum est, ne illicita sibi presbyterorum transmissio, animarum suarum habeant damnationem. Presbyteri porro, qui non sui Prælati imperio coacti, sed potius voluptatum suarum delectatione, immo avaritiæ æstuatione succensi, id facere præsumunt, perpendant, necesse est, quam luctuosam descriptionem Hieremias Propheta

Dei, &c. describat: *Quomodo obscuratum est aurum, mutatus est color optimus, dispersi sunt lapides sanctuarii in capite omnium platearum.*

Quod beatus Gregorius in libro pastorali ita exponit: „ Quid namque auro, quod metallis ceteris præeminet, nisi excellentia sanctitatis? quid colore optimo, nisi cunctis amabilis reverentia religionis exprimitur? quid sanctuarii lapidibus, nisi sacrorum ordinum personæ signantur? &c. Aurum igitur obscuratur, cum terrenis actibus sanctitatis vita polluitur, &c. *Parif. lib. 1. cap. 29.*

CAPUT XIV.

Sacerdotes, & Principes a recto tramite deviarunt, &c. quia & principalis potestas diversis occasionibus intervenientibus, secus quam auctoritas divina se habeat, in causas ecclesiasticas profilierit, & sacerdotes partim negligentia, partim ignorantia, partim cupiditate, in sæcularibus negotiis, & sollicitudinibus mundi, ultra quam debuerant, se occupaverint, & hac occasione aliter quam divina auctoritas doceat, in utraque parte actum extitisse dubium non est. *Parif. sub Lud. Loth. lib. 3. c. 26. Aquisgr. II. sub Lud. part. 4. c. 14.*

CAPUT XV.

De illis presbyteris, qui contra statuta canonum vilici fiunt, tabernas ingrediuntur, turpia lucra sectantur, & diversissimis modis usuris inferviunt, & aliorum domus inhoneste, & impudice frequentant, & comestationibus, & ebrietatibus deservire non erubescunt, & per diversos mercatus indiscrete discurrent, observandum judicavimus, ut ab hinc districtè, severiterque coercantur, ne per eorum illicitam, & indecentem actionem, & ministerium sacerdotale vituperetur, & quibus debuerant esse in eorum exemplum, deveniant in scandalum. *Aquisgr. II. sub Lud. p. 3. c. 8.*

CAPUT XVI.

Nemo laicorum presbyteros ecclesiarum suarum turpi vilicationi, & secundum Apostolum sæculari, & inhonestæ negotiationi implicare, nec secum aliorum contra auctoritatem præsumat ducere, quo ministerium sibi commissum cogatur negligere. Quod si contra interdicta præsumperit, excommunicetur. *Meld. c. 49. Burch. lib. 2. c. 146. Ivo part. 6. c. 219. decret.*

TITULUS LI.

NE PRESBYTER LUDOS SÆCULARES SPECTET.

CAPUT I.

Sacerdos sedule divina debet perscrutari, & admovere eloquia, ut inveniatur beatus, de quo Psalmista ait: *Et in lege ejus meditabitur die, ac nocte.* Quamobrem ludos aliquos coram se fieri non delectetur, transgressor quippe inventus, admonitione Episcopi ulterius agere desinat, sin autem, canonice judicetur. *Eugen. II. in syn. Rom. & Leo. IV. c. 11. Ivo part. 11. c. 76. decret. Cesar. lib. 8. cap. 81.*

CAPUT II.

Non oportet ministros altaris, vel quoslibet clericos spectaculis aliquibus, quæ aut in nuptiis, aut in conviviis exhibentur, interesse, sed ante quam Thymelici ingrediantur, surgere eos, & abire. *Laod. c. 54. Maxt. Brac. 60. Vide Aquisgr. 83. Ivo part. 11. cap. 78. decret. Cesar. lib. 8. cap. 83.*

CAPUT III.

Non licet presbytero inter epulas cantare, vel saltare. *Antistod. c. 40.*

CAPUT IV.

Ab omnibus quæcumque ad aurium, & ad oculorum pertinent illecebras, unde vigor animi emolliri posse credatur, quod de aliquibus gene-

ribus musicorum, aliisque nonnullis rebus senti-  
ri potest, Dei sacerdotes abstinere debent, qua  
per aurium, oculorumque illecebras vitiorum  
turba ad animam ingredi solet. Histrionum quo-  
que turpium & obscenorum insolentias jocosum  
& ipsi animo effugere, ceterisque sacerdotibus ef-  
fugienda prædicare debent. *Turon. sub Carolo*  
*cap. 7.*

**CAPUT V.**

Sacerdotibus non expedit sæcularibus & tur-  
pibus quibuslibet interesse jocis. *Turon. sub Ca-*  
*rolo c. 8.*

**CAPUT VI.**

Ab omnibus oculorum, auriumque illecebris  
sacerdotes abstinere debent, & canum, accipitrum,  
falconum, vel ceterarum hujusmodi rerum curam  
parvipendere, & histrionum, sive scurronum, &  
turpium, seu obscenorum jocosum insolentiam  
non solum ipsi respuant, verum etiam fidelibus res-  
puenda percenseant. *Cabilon. sub Carolo c. 9.*

**CAPUT VII.**

Magis convenit (*sacerdotibus Domini*) luge-  
re, quam ad scurrilitates, & stultiloquia & hi-  
strionum obscenas jocationes, & ceteras vanita-  
tes, quæ animam Christianam a rigore suæ recti-  
tudinis emollire solent, in cachinnos ora dissolve-  
re. Neque enim decet, aut fas est, oculos sacer-  
dotum Domini hujusmodi spectaculis foedari,  
aut mentem quibuslibet scurrilitatibus, aut tur-  
piloquiis ad inania rapi, &c. Nobis omnibus in  
commune visum fuit, ut si qui sacerdotum hæc-  
tenus his vanitatibus usi fuerunt, ab his deinceps,  
Domino adjuvante, prorsus se cavere debere me-  
minerint. *Paris. sub Ludov. & Lothar. lib. 1.*  
*cap. 38.*

**CAPUT VIII.**

Non liceat sacerdotibus, vel clericis aliqua spe-  
tacula in nuptiis, vel in conviviis spectare, sed  
oportet, antequam ingrediantur ipsa spectacula,  
surgere, & recedere inde. *Mart. Brachar. c. 60.*  
*Laodic. 54. Burch. lib. 2. cap. 135. Ivo part. 6.*  
*cap. 209. decret.*

**TITULUS LII.****NE PRESBYTERI VAGENTUR PER  
PLATEAS, AUT ALIBI.****CAPUT I.**

**N**ullus clericus, subdiaconus, diaconus, vel  
presbyter in plateis resideat, certe nec in  
plateis stare, & fabulis diversis commisci \*, &c.  
*Narbonen. cap. 3.*

\* commi-  
sceri, f.

**CAPUT II.**

Presbyteri, sicut hætenus factum est, indiscre-  
te per diversa non mittantur, nec ab Episcopis,  
nec ab aliis Prælatibus, nec etiam laicis, ne forte  
propter eorum absentiam, & animarum pericu-  
la, & ecclesiarum, in quibus constituti sunt, ne-  
gligantur officia. *Parisiense sub Ludovico, & Lo-*  
*thario lib. 3. c. 4.*

**CAPUT III.**

Sacerdotes, & Levitæ, & sequentis ordinis cle-  
rici, qui in diversas Imperii vestri partes, maxi-  
meque in Italiæ regionem fuga lapsi sunt, vestra  
auctoritate, per missos vestros diligenter perqui-  
rantur, & in præsentiam vestram venire compel-

lantur, & per vestram clementiam unicuique ec-  
clesiæ, a qua per contumaciam defecerunt, resti-  
tuantur. *Paris. sub Lud. & Lothar. lib. 3. c. 13.*

**CAPUT IV.**

Presbyteri nullatenus ubicumque hospitari si-  
nantur, aut aliquo modo ipsi præsumant, sed as-  
sidue apud suas ecclesias esse studeant, propter sa-  
cra mysteria, vel ministeria fidelibus exhibenda.  
*Meld. cap. 36. Burch. lib. 2. c. 107. Ivo part. 6.*  
*cap. 184. decret.*

**CAPUT V.**

De Episcopis, & presbyteris vagantibus, qui  
parochias non habent, nec scimus ordinationem  
eorum, qualiter fuit, placuit juxta instituta san-  
ctorum Patrum, ut in alterius parochia ministra-  
re, nec ullam ordinationem facere debeant sine jus-  
sione Episcopi, in cujus parochia sunt. Et si hoc  
facere præsumperint, ab officio suspendantur in-  
terim, quoad ad synodum exinde venerint, & ibidem  
secundum canonicam institutionem accipiant sen-  
tentiam, nisi tantum pro causa itineris. Et si  
ullus clericus, aut laicus talem Episcopum, aut  
presbyterum defensaverit, sine comiteatu Epi-  
scopi, cujus parochia est, excommunicetur usque  
ad emendationem. *Vormaciens. c. 62. Vernen. c.*  
*13. ex Carthaginensi.*

**TITULUS LIII.****NE PRESBYTER VENATIONI, AUT  
AUCUPIO OPERAM DET.****CAPUT I.**

**S**acerdotes, qui ad debita, & opportuna officia  
ecclesiis indifferenter adesse debent, a li-  
quo, aut venatione, vel aliqua aucupatione,  
rusticoque ministerio omnino non occupentur.  
*Eugen. II. in syn. Rom. & Leo IV. cap. 12. Ivo*  
*part. 13. c. 7. decret.*

**CAPUT II.**

Episcopis, presbyteris, diaconibus canes ad  
venandum, aut accipitres habere non liceat. Quod  
si quis talium personarum in hac voluptate dete-  
ctus fuerit, si Episcopus est, tribus mensibus se  
suspendat a communione, presbyter duobus men-  
sibus se abstineat, &c. *Agath. c. 55. Epaun. c. 3.*  
*Vorm. cap. 17. Burch. lib. 2. cap. 213. Ivo*  
*lib. 3. tit. 15. cap. 1. panorm. & part. 5.*  
*cap. 366. & part. 6. cap. 288. & part. 13. cap.*  
*30. decret.*

*Dist. 34. c. 2.*  
*Episcopum.*  
*c. 1. de cler.*  
*venat. Greg.*  
*IX. & in 1.*  
*collect.*

**CAPUT III.**

Sacerdotes venationes ferarum, vel avium mi-  
nime sectentur. *Turon. sub Carolo c. 8.*

**CAPUT IV.**

Sacerdotes canum, accipitrum, falconum, vel  
ceterarum hujusmodi rerum curam parvipendere  
debent. *Cabilon. sub Carol. c. 9.*

**CAPUT V.**

Ministri altaris Domini, vel monachi, nobis  
placuit, ut a negotiis sæcularibus omnino absti-  
neant, &c. Canes, & aves sequi ad venandum,  
in omnibus quibuslibet causis superfluum esse. Ec-  
ce talia, & his similia ministris altaris Domini,  
nec non & monachis omnino contradicimus, &c.  
*Magunt. sub Carolo c. 14. Magunt. sub Raban.*  
*c. 13. Capit. lib. 7. c. 172. in addit. Burch. lib.*  
*8. c. 90. Ivo part. 7. c. 108. decret.*

*Ne cleric. vel*  
*mon. cap. 1.*  
*Greg. IX. &*  
*in 1. coll.*



**TITULUS LIV.**  
**NE PRESBYTER ARMA PORTET.**

**CAPUT I.**

**S**ervis Dei per omnia omnibus armaturam portare, vel pugnare, aut in exercitum, & in hostem pergere omnino prohibemus, nisi illi tantummodo, qui propter divinum ministerium, missarum scilicet sollempnia adimplenda, & sanctorum patrocinia portanda, ad hoc electi sunt, id est unum, vel duos Episcopos cum capellanis presbyteris Princeps secum habeat, & unusquisque præfectus unum presbyterum, &c. *Synod. Franc. Capitul. lib. 5. cap. 2. & lib. 7. cap. 123. & 125. & 146. Burch. lib. 1. c. 218. Ivo part. 5. cap. 332. & part. 6. c. 289. & part. 13. cap. 29. decret.*

**CAPUT II.**

Nos, qui relinquimus sæculum, id modis omnibus observare volumus, ut arma spiritualia habeamus, sæcularia dimittamus, &c. *Maguntin. cap. 17.*

**TITULUS LV.**  
**DE VARIIS REBUS, QUAS PRESBYTERI FACERE PROHIBENTUR.**

**CAPUT I.**

**N**EC iis, qui vitam sacerdotalem elegerint, licet omnino seorsum cum mulieribus comedere, nisi utique cum piis, & religiosis viris, ac mulieribus, ut ipsum etiam convivium ad spirituales correctionem adducat, &c. *Nican. II. cap. 22.*

**CAPUT II.**

Nullus presbyter capellanus alicujus laici audeat esse in confessione \* sui Episcopi. *Urban. II. in conc. Clarom. c. 18.*

\* nisi confessione, s.

**CAPUT III.**

Non liceat sacerdotes consecrare, nec diaconos, aut subdiaconos, nec virgines, nec altare erigere, nec ungere, aut sacrare, nec ecclesias dedicare, nec chrisma conficere, nec chrismate baptizatorum frontes signare, nec publice in missa quemquam pœnitentem reconciliare, nec formatas epistolas mittere, nec populum benedicere, &c. (*presbyteri possunt*). *Damas. ep. 4. in med.*

**CAPUT IV.**

*Num. 7. a.* In divinis litteris præcipiente Domino solus Moses in tabernaculo Dei erexit altare, solus ipse unxit, qui utique summus sacerdos Dei erat, sicut scriptum est de eo: *Moses, & Aaron in sacerdotibus ejus*; ideoque id, quod tantum facere principibus sacerdotum iustum est, quorum typum Moses, & Aaron tenuerunt, omnino decretum est, ut Chorepiscopi, vel presbyteri, qui filiorum Aaron gestant figuram, arripere non præsumant. Nam | quamvis cum Episcopis plurima illis ministeriorum communis sit dispensatio, quædam tamen auctoritate veteris legis, quædam novæ, & ecclesiasticis regulis sibi prohibita noverint, sicut presbyterorum, & diaconorum, aut virginum consecratio, sicut constitutio altaris, ac benedictio, vel unctio. Si quidem nec erigere eis altaria nec ecclesias, vel altaria consecrare licet, &c. *Lco epist. 86. in fin. Hispalens. II. cap. 7. Ivo part. Tom. V.*

*Psal. 98.*

*Dist. 68. c. 4.*

*6. cap. 72. decret. Anselm. lib. 7. c. 114. Tarr. lib. 3. cap. 80.*

**CAPUT V.**

Presbyteros ultra modum suum tendere prohibemus, nec Episcopali fastigio debita, sibi met audacter assumere, non conficiendi chrismatis, non consignationis Pontificalis adhibendæ sibi met arripere facultatem, non præsentem quolibet Antistite, nisi fortasse jubeatur, vel orationis, vel actionis sacræ suppetere sibi præsumant esse licentiam, neque sub ejus aspectu, nisi jubeatur, aut sedere præsumant, aut veneranda tractare mysteria. Nec sibi meminerint ulla ratione concedi, sine summo Pontifice, subdiaconum, aut acolythum jus habere faciendi, nec profusus addubitent, si quicquam ad Episcopale ministerium specialiter pertinens, suo motu putaverint exequendum, continuo se presbyterii dignitate, & sacra communione privari. *Gelas. ep. 1. c. 8.*

*Dist. 95. c. 2.*

**CAPUT VI.**

Donum sancti Spiritus per impositionem manuum Chorepiscopi non tradant, nec presbyteri, sed Episcopi, quia non LXX. sed Apostoli tantum manus imponebant. *Joann. III. ep. 1. in princ.*

**CAPUT VII.**

Presbyter in convivio secundarum nuptiarum non interfit. *Neocæs. c. 7. Mart. Brach. cap. 38. Burch. lib. 2. c. 133. Ivo lib. 6. tit. 4. cap. 7. panorm. & part. 6. cap. 207. & part. 8. c. 48. & 315. decr. Anselm. lib. 10. c. 63.*

*31. q. 1. De his. c. 8.*

**CAPUT VIII.**

Presbyteri vicani in ecclesia urbis offerre non possunt, præsentem Episcopo, vel presbyteris urbis, neque panem dare in oratione, neque calicem. Si absint, ad orationem tantum vocati, dare possunt. *Neocæs. 13. Mart. Brach. 56. Burch. lib. 5. cap. 44. & 45. Ivo part. 2. cap. 53. & 54. decret. Anselm. lib. 7. cap. 188. Cæsar. lib. 8. cap. 18.*

*Dist. 95. cap. ult.*

**CAPUT IX.**

Presbyteri vicani epistolas canonicas ne dent nec ad vicinos Episcopos mittant. Chorepiscopi dent pacificas. *Antioch. 8.*

**CAPUT X.**

Ab universis Episcopis dictum est: „Chrismatis consecratio, & puellarum consecratio a presbyteris non fiant, vel reconciliare quemquam in publica missa presbytero non licere, hoc omnibus placet“. *Carth. II. cap. 3. L. Carth. 6. G.*

*26. q. 6. Si jubet. c. 1.*

**CAPUT XI.**

Consecrare altare presbyter non præsumat. *Agath. 43.*

*26. q. 6. Ministrare. c. 3. d. c. 3.*

**CAPUT XII.**

Benedictionem super plebem in ecclesia fundere, aut pœnitentem in ecclesia benedicere, presbytero penitus non licebit. *Agath. 44. Burch. lib. 2. cap. 90.*

**CAPUT XIII.**

Quamvis cum Episcopis plurima (*presbyteris*) ministeriorum communis sit dispensatio, quædam tamen auctoritate veteris legis, quædam novæ, & ecclesiasticis regulis sibi prohibita noverint sicut presbyterorum, & diaconorum ac virginum conse-

eratio, sicut constitutio altaris, benedictio vel unctio. Si quidem nec benedicere eis liceat Ecclesiam, vel altaria consecrare, nec per impositionem manus fidelibus baptizandis, vel conversis ex heresi Spiritum sanctum tradere, nec chrismata conficere, nec chrismate baptizatorum frontem signare, sed nec publice quidem in missa quemquam penitentem reconciliare, nec formatas cuilibet epistolas mittere, &c. Sed neque coram Episcopo licere eis in baptisterium introire, nec presente Antistite infantem tingere, aut signare, nec penitentem sine praecepto Episcopi sui reconciliare, nec eo presente sacramentum corporis, & sanguinis Christi conficere, nec, eo coram posito, populum docere, vel benedicere, aut salutare, nec plebem utique exhortari, quae omnia eis a sede Apostolica prohibita esse noscuntur. *Hispal. II. cap. 7.*

## CAPUT XIV.

Episcopalis eminentiae culminis auctoritas summa est, nam quae ceteris sacerdotibus exercenda prohibuit, scilicet templorum Dei sacrationem, chrismatis benedictionem, sacrorumque ordinum institutionem, &c. *Toleran. VIII. c. 7.*

## CAPUT XV.

Consecratio virginum, & benedictio, vel unctio altaris a presbyteris minime fiat. Similiter non liceat eis ecclesias consecrare, nec per impositionem manus Paracletum Spiritum tradere, nec chrismata conficere, nec chrismate baptizatorum frontem signare, sed nec publice quidem in missa quemquam per penitentiam reconciliare. Haec enim omnia illicita esse presbyteris cognoscuntur, quia Pontificatus apicem non habent. *Vorm. c. 8.*

## CAPUT XVI.

In locis non consecratis, id est in solariis, sive in cubiculis propter infirmos, vel longus iter a quibusdam presbyteris sacrificium offerebatur, quod omnimodis interdictum est. *Meten. c. 5.*

## CAPUT XVII.

*z. g. 5. c. 4.* Sacerdotes ex levi causa jurare non debent. *Si quis. Tribur. c. 21. Burch. lib. 2. c. 182. Ivo lib. 5. tit. 1. c. 9. pan. & part. 6. c. 227. decret. Caesar. lib. 6. c. 6.*

## TITULUS LVI.

## DE PRESBYTERIS, QUI PROHIBENTUR OFFERRE SACRIFICIUM.

## CAPUT I.

*Dist. 32. c. 6.* Quicumque sacerdotum, diaconorum, subdiaconorum, post constitutum bonae memoriae Papae Leonis de castitate clericorum concubinam palam duxerit, vel ductam non reliquerit, &c. Missam non cantet, neque Evangelium, vel epistolam ad missam legat, neque in presbyterio ad divina officia cum iis, qui constitutioni obediens fuerint, maneat, &c. *Nicol. II. in syn. Rom. CXIII. Episcoporum c. 3. Ivo lib. 3. tit. 11. c. 3. pan. Caesar. lib. 8. c. 44.*

## CAPUT II.

*Dist. 50.* Presbyteri, qui sacrificaverunt, sed postea tormenta sustinuerunt, in honoris cathedra maneanz sed non offerant, nec concionentur, neque ministrent in sacris ministeriis. *Anc. 1. Burch. lib. 5. c. 40. Ivo part. 2. c. 49. decret.*

## CAPUT III.

Presbyter, qui confessus est se corporaliter peccasse ante ordinationem, non offerat, sed in ceteris permaneat propter utilitatem; plerique enim ajunt, peccata etiam ordinationem auferre. Si vero non confiteatur, neque aperte convincatur, ipse sui potestatem habet. *Neoc. 9. Mart. Brac. 25. Raban. de poenit. cap. 1. Burch. lib. 2. cap. 48. & 49. Ivo lib. 3. tit. 11. cap. 18. & 19. panorm. & part. 6. cap. 149. & 150. decret.*

*15. g. 8. c. 4.*  
Si quis, &c.  
i. Quadam  
lit.

## CAPUT IV.

Placuit de digamis, aut internuptarum maritis, &c. ut qui hucusque ordinari sunt, habita miseratione, presbyteri, vel diaconi nomen tantum obtineant; officium vero consecrandi presbyteri, & ministrandi hujusmodi diacones non praesumant. *Agath. c. 1.*

## CAPUT V.

Si quis presbyter ante ordinationem peccaverit, & post ordinationem peccatum confessus fuerit, quod ante erraverit, non offerat, &c. *M. Brac. c. 25. Rab. c. 1. de poenit. Burch. lib. 2. c. 48. Ivo lib. 3. tit. 11. c. 18. panorm. & part. 6. c. 149. decret.*

*15. g. 8. c. 4.*

## TITULUS LVII.

## PRESBYTER EXCOMMUNICATUS A SUO EPISCOPO, NON SUSCIPIATUR AB ALIO.

## CAPUT I.

Presbyter, aut diaconus ab Episcopo excommunicatus, non suscipiatur ab alio, nisi post mortem Episcopi. *Ap. 32. G. 33. L.*

## CAPUT II.

Presbyter, diaconus, clericus excommunicatus, si confugit ad alium Episcopum, qui norit eum esse a suo Episcopo communionem privatum, non liceat Episcopo, ei communionem praebere. Si fecerit, coram Episcopis convenientibus se defendat. *Sard. c. 13. G. 16. L. Aquisgr. c. 53. Caput. lib. 1. c. 1.*

## TITULUS LVIII.

## NE PRESBYTER SINE FORMATA SUSCIPIATUR.

## CAPUT I.

Presbyteri, vel diaconi, qui de alio Episcopo ad alium transeunt, vel quicumque clerici, sine commendatitiis a suo Episcopo litteris, non recipiantur. *Gregor. VII. in conc. Rom. ann. incert. c. 23.*

## CAPUT II.

Ne quis sine licentia Episcopi clericus, nec Episcopus sine Metropolitano curiam adeat, praecipientes praecipimus, & prohibentes prohibemus, ne quis retineat hujusmodi, &c. *Urb. II. in syn. apud Melfiam, c. 9.*

## CAPUT III.

Episcopus, presbyter, diaconus peregrinus sine commendatitiis non suscipiatur, neque cum eis, nisi facta inquisitione de religione. Nam si male sentiat, non ad communionem, sed ad alias necessitates suscipiatur. *Ap. 33. G. 34. L.*

## CAPUT IV.

Episcopus, presbyter, clericus sine voluntate, & lit.

*23. g. 8. c. 27.*  
Si quis.

& litteris Episcoporum, qui in provincia sunt, & maxime Metropolitanis ad Imperatorem non eat sed & communionem, & dignitate privetur, &c. *Antioch. c. 11. Aquisgr. 73. Capit. lib. 1. c. 10. Burch. lib. 2. c. 177. Ivo part. 6. c. 268. decret. Anf. lib. 6. c. 115.*

CAPUT V.

De consecr. dist. 5. c. 36. Quod non oporteat sacerdotem, vel clericum sine litteris proficisci canonicis. *Laod. cap. 41. Aquisgr. c. 52. Nec sine iussione Episcopi. Laod. c. 42. Burch. lib. 2. cap. 45. Ivo part. 6. cap. 146. decret.*

CAPUT VI.

Presbytero, aut diacono, vel clerico sine Antistitis sui epistolis ambulanti, communionem nullus impendat. *Agath. c. 52. Epaun. 5. Aurel. III. c. 15. Vorm. 18. Burch. lib. 2. c. 44. Ivo part. 6. cap. 145. decret.*

CAPUT VII.

Illud a vestra pietate suppliciter flagitamus, ut monachi, & presbyteri, nec non & clerici, qui postposita canonica auctoritate, passim Palatium adeunt, & vestris sacris auribus importunissimam molestiam inferunt, vestra auctoritate, & potestate deterreantur, ne hoc facere præsumant. *Paris. sub Lud. & Loth. lib. 3. c. 14. Cap. lib. 5. c. 179.*

CAPUT VIII.

Similiter est postulandum de presbyteris, qui hinc inde de diversis parochiis veniunt, & in Palatio morantur, ut sine proprii Episcopi consensu ibi locum consistendi non habeant, nec recipiantur: quia fieri potest, ut intra parochiam metu perpetrati criminis, ne id palam juxta canonum sanctiones ulciscatur, palatinas ædes frequentent; aut certe, licet non sit ordinatus, ipse tamen absque litteris ordinatum se attestetur. *Aquisgr. II. sub Lud. part. 3. c. 22.*

CAPUT IX.

Presbyteri, vel quilibet clerici in alterius parochiam sine formata non recipiantur, neque retineantur, nec etiam ministrare sinantur: criminati autem ab omnibus excludantur, reiciantur a parochiis, in quibus cupiunt immorari, usquequo ad eum revertantur Episcopum, a quo aufugisse noscuntur. *Meld. c. 50.*

CAPUT X.

Qui cum senioribus suis de aliis provinciis ad nostras parochias veniunt sine formata, ministrare non permittantur. *Meld. c. 51. Burch. lib. 2. c. 144. Ivo part. 6. c. 217. decret.*

CAPUT XI.

Quidam Comites, & Vassi domestici presbyteros, & clericos nostros, &c. absque nostra licentia recipiunt, &c. quod ne ulterius fiat, omnimodis est inhibendum. *Ticinen. sub Ludovico II. cap. 4.*

TITULUS LIX.

DE FEMINIS, QUÆ PRESBYTERÆ APPELLANTUR.

CAPUT I.

SI quis presbyteram duxerit in conjugium, anathema sit. *Greg. II. in syn. Roman. c. 1. Troslej. c. 8.*

CAPUT II.

Ut presbyteram, &c. nullus sibi præsumat nefario conjugio copulare. *Zachar. in synod. Roman. c. 5.*

CAPUT III.

Non oportet eas, quæ dicuntur presbytides, aut procatemenæ \* in Ecclesia ordinare. *Laod. 11. G. 10. L.*

CAPUT IV.

Si inventus fuerit presbyter cum sua presbyterâ, &c. annum integrum excommunicatus habeatur, &c. *Turon. II. c. 20.*

CAPUT V.

De Presbytibus, & protenuis. *Trull. c. 46.*

TITULUS LX.

DE FILIIS PRESBYTERORUM.

CAPUT I.

Filii Canonorum non possunt esse Canonici in eadem ecclesia, in qua sunt parentes. *Inn. III. in conc. gen. Lat. c. 31.*

CAPUT II.

Filius presbyteri, &c. non ordinetur. *Gregor. VII. in conc. Rom. incert. c. 19.*

CAPUT III.

Ne filii presbyterorum diaconorum, vel subdiaconorum Canonorum ad ordines, vel ad alios honores ecclesiasticos promoveantur, nisi monachus, vel regularis Canonicus fuerit. *Urb. II. in syn. Clarom. c. 25.*

CAPUT IV.

Presbyterorum filios a sacri altaris ministeriis removendos decernimus, nisi aut in cœnobiiis aut in canonicis religiose fuerint conversati. *Inn. II. in syn. Roman. c. 15. Urban. II. in synodo apud Meliam cap. 14. Ivo part. 6. cap. 410. decret. & lib. 3. tit. 5. cap. 10. panorm. Cæsar. lib. 8. cap. 54.*

CAPUT V.

Filii presbyterorum, five diaconorum, five subdiaconorum in sacerdotio, vel diaconatu, vel subdiaconatu nati, nullo modo ulterius ad clericatum suscipiantur, &c. Qui de talibus clerici nunc sunt, sacros ordines ulterius non accipiant, sed in quocumque gradu nunc sunt, in eo tamen \* permaneant, ut ultra non promoveantur. *Bituricen. c. 8. apud Lemovicen. act. 2.*

CAPUT VI.

Statutum est, ut Episcopi, quando fecerint ordines, vel clericos audiente populo excommunicent, ut nullus eis offerat ad clericatum filium presbyteri, neque diaconi, neque subdiaconi, &c. *Bituric. cap. 11. apud Lemov. act. 2.*

CAPUT VII.

Filii presbyterorum & ceteri ex fornicatione nati ad sacros gradus non provehantur, nisi aut monachi fiant, aut in congregatione canonica regulariter viventes: Prælationes vero nullatenus habeant. *Pictav. cap. 8. Farrac. lib. 6. cap. 83.*

TITULUS LXI.

DE ARCHIPRESBYTERIS, ET DE EORUM OFFICIO.

CAPUT I.

UT singulæ plebes Archipresbyterum habeant. Propter assiduam erga populi Dei

Dist. 32. c. ult. Mulieres. \* procatib-stamena.

De fil. presbyter. c. 16. Greg. IX. & in 4. coll.

Dist. 56. c. 1.

\* tantum, f.

De off. Archipr. c. ult. Greg. IX. & in 1. coll.

curam, singulis plebibus Archipresbyteros præfere volumus. Qui non solum imperiti vulgi sollicitudinem gerant, verum etiam eorum presbyterorum, qui per minores titulos habitant, vitam jugi circumspeditione custodiant, & qua unusquisque industria divinum opus exerceat, Episcopo suo renuntient; nec obtendat Episcopus, non eger plebem Archipresbytero: quod si \* ipse eam gubernare valeat, quia etsi valde idoneus sit, decet tamen, ut partiat onera sua, & sicut ipse matri præest, ita Presbyteri \* præsent plebibus, ut in nullo titubet ecclesiastica sollicitudo: cuncta tamen ad Episcopum referant, nec aliquid contra ejus decretum ordinare præsumant. *Ravennat. sub Joanne IX. parte 2. cap. 12. Anselm. lib. 5. cap. 40. in Rom.*

## CAPUT II.

Nullus in Præpositum, nullus in Archipresbyterum \*, &c. nisi presbyter, vel diaconus ordinetur. *Callist. II. in conc. Rom. cap. 2.*

## CAPUT III.

Nullus omnino Archidiaconus, aut Archipresbyter, &c. animarum curam, vel præbendas ecclesiæ, sine iudicio, vel consensu Episcopi, alicui tribuat, &c. Si quis vero contra hæc facere, aut potestatem, quæ ad Episcopum pertinet, sibi vindicare præsumperit, ab ecclesiæ liminibus arceatur. *Callist. II. in conc. Rom. cap. 7.*

## CAPUT IV.

Episcopus gubernationem viduarum, & pupillarum, ac peregrinorum non per se ipsum, sed per Archipresbyterum, aut per Archidiaconum agat. *Carrh. IV. cap. 17.*

## CAPUT V.

Archipresbyter, dum diocesim tenet, de iis, quæ emerit, aut ecclesiæ nomine scripturam faciat, aut ab ejus, quam tenet, ecclesiæ ordinatione discedat. *Epaun. cap. 8.*

## CAPUT VI.

Episcopus nec Abbatem, nec Archipresbyterum, sine omnium suorum compresbyterorum, & Abbatum consilio, de loco suo præsumat elicere, &c. nisi facto concilio tam Abbatum, quam presbyterorum suorum: quem autem negligentia eiicit, cum omnium presbyterorum consilio refutetur. *Turon. II. cap. 7.*

## CAPUT VII.

Archipresbyteri vicani, & diaconi, & subdiaconi, non quidem omnes, sed plures in hac suspicionem tenentur a populo, quod cum conjugibus suis maneant, &c. Quotiescumque Archipresbyter seu in vico manserit, seu ad villam suam ambulaverit, unus lectorum canonicorum suorum, aut clericorum cum illo ambulet, &c. Si inventus fuerit presbyter cum sua presbytera, &c. annum integrum excommunicatus habeatur, &c. Illi vero Archipresbyteri, qui talem cautelam super juniores suos habere noluerint, & non eos habuerint studio distringendi, ab Episcopo suo in civitate retrudantur in cælla, &c. *Turon. II. c. 20.*

## CAPUT VIII.

Placuit, ut de rebus ecclesiasticis tres æquæ fiant portiones, id est, una Episcopi, alia clericorum, tertia in reparatione, vel in luminariis ec-

clesiæ, de qua \* parte five Archipresbyter, five Archidiaconus illam administrans, Episcopo faciat rationem. *Brac. cap. 25.*

## CAPUT IX.

Si quis ex secularibus institutionem, aut commotionem Archipresbyteri sui contumacia faciente audire distulerit, tamdiu a liminibus sanctæ ecclesiæ habeatur extraneus, quamdiu tam salubrem, institutionem adimplere (non) studuerit \*, insuper & multam, quam Rex præcepto suo instituit, sustineat. *Antisiod. 44.*

## CAPUT X.

Statuimus, ut singuli nostrum in cathedralibus ecclesiis Archipresbyterum, Archidiaconem, & Primicerium \* habere debeamus. *Emerit. c. 10.*

## CAPUT XI.

Removenda est quorundam laicorum procacitas, qui hoc solo obtentu, quod ad electionis consortium admittuntur, Archipresbyteris suis dominari præsumunt, & quos tamquam patres venerari debuerunt, velut subditos contemnunt. Hi igitur intra proprii juris terminos sunt redigendi, & si extraordinariam dominationem in ecclesiis exercere præsumperint, Regia sunt disciplina coercendi, &c. *Ticin. sub Ludov. II. cap. 5.*

## CAPUT XII.

Nemo Episcopatum, &c. Archipresbyteratum, præbendam, vel alios ecclesiasticos honores, vel in duabus ecclesiis prælationes exerceat, nisi in una tantum, & neutrum horum quicumque per pecuniam adquirat. Et quicumque tali modo jam adquisivisse comprobatur, omni remota occasione deponatur. *Pictav. cap. 2.*

## CAPUT XIII.

Qui Archipresbyteratus tenent, presbyteri fiant, aut honores amittant. Quod si aliqua justa causa prohibente presbyteri esse non potuerint, prælationes amittant. *Pictav. cap. 7. Tarrac. lib. 6. cap. 83.*

## TITULUS LXII.

## DE DECANIS.

## CAPUT I.

Inferiora ministeria, ut puta Decanatus, Archidiaconatus, & alia, quæ animarum curam habent annexam, nullus omnino suscipiat, sed nec parochialium ecclesiarum regimen, nisi qui jam vigesimum quintum ætatis annum attigerit, & qui scientia, & moribus existat commendandus. Cum autem assumptus fuerit, si Archidiaconus in diaconum, & Decani, & reliqui admoniti, non fuerint præfixo a canonibus tempore in presbyteros ordinati, & ab illo removeantur officio, & alii conferatur, qui, & velit, & possit convenienter illud implere, &c. *Alex. III. in conc. Lateran. cap. 3.*

## CAPUT II.

Decani (cum visitant) duobus equis existant contenti, &c. Archidiaconi, five Decani nullas exactiones, vel talias in presbyteros, seu clericos exercere præsumant. *Lateran. sub Alex. III. cap. 4.*

## CAPUT III.

Quoniam quidam in quibusdam partibus sub pretio statuuntur, qui Decani vocantur, & pro certa pecuniæ quantitate Episcopalem jurisdictionem

\* solus, f.

\* Archipresbyteri, f.

Dist. 60. c. 2.  
\* Archiepiscopus.16. 9. 7.  
cap. 11.

Dist. 88. c. 7.

\* quarta.

\* distulerit, f.

\* Primicerium.

De ætate, &amp; qualitat. ord. c. 1. Greg. IX. &amp; in 1. coll.

De elect. c. 7. Greg. IX. &amp; c. 16. eod. tit. in 1. collect.

De censib. c. 6. Greg. IX. &amp; in 1. coll.

Ne Prælati vices suas, &amp;c. cap. 1. Greg. IX. &amp; in 1. coll.

tionem exercent, præfenti decreto statuimus, ut qui de cetero id præsumpserit, officio suo privetur, & Episcopus conferendi hoc officium potestatem amittat. *Lateran. sub Alex. III. cap. 15.*

CAPUT IV.

Nullus fiat Decanus in Ecclesia, nisi presbyter. *Urban. II. in concil. Claromont. cap. 3.*

CAPUT V.

Nullus in Decanum, nisi presbyter (vel diaconus) ordinetur. *Callist. II. in concil. Roman. cap. 2.*

CAPUT VI.

Nullus omnino Archidiaconus, aut Archipresbyter sive Præpositus, vel Decanus animarum curam, vel præbendas ecclesiæ sine iudicio, vel consensu Episcopi alicui tribuat. *Callist. II. in conc. Rom. cap. 7.*

CAPUT VII.

Nullus in Archidiaconum, vel Decanum, nisi diaconus, vel presbyter ordinetur, &c. *Innoc. II. in syn. Rom. cap. 8. Remen. sub Eugen. III. cap. 9. & in edit. cap. 6. Ivo post panorm.*

CAPUT VIII.

Decani, qui presbyteri non sunt, presbyteri fiant, aut prælationes amittant, &c. Quod si aliqua causa iusta prohibente presbyteri esse non potuerint, prælationes amittant. *Pictav. cap. 7.*

TITULUS LXIII.

DE CAPITULIS, ET COLLEGIIS, ET CANONICIS ECCLESiarUM CATHEDRALIUM.

CAPUT I.

Episcopus, si cui fecerit, aut fieri consenserit contra hoc (loquitur de forma præscripta collationi quorundam beneficiorum) in conferendis prædictis potestatem suam amittat, & per Capitulum, aut per Metropolitanum, si Capitulum concordare nequiverit, ordinetur. *Alex. III. in conc. Later. cap. 3. in fin.*

CAPUT II.

(Si) Episcopus, ubi ad eum spectaverit, (ultra sex menses) conferre distulerit (præbendas vacantes) per Capitulum ordinetur. Quod si ad Capitulum electio pertinuerit, & intra prædictum terminum hoc non fecerit, Episcopus hoc secundum Deum, cum virorum religiosorum consilio exequatur. Aut si omnes forte neglexerint, Metropolitanus de ipsis secundum Deum absque illorum contradictione disponat. *Alex. III. in concil. Lat. cap. 8.*

CAPUT III.

Cum in cunctis ecclesiis, quod pluribus & senioribus fratribus visum fuerit, incunctanter debeat observari, grave nimis, & reprehensione est dignum, quod quarundam ecclesiarum pauci quandoque non tam de ratione, quam de propria voluntate ordinationem multoties impediunt, & ordinationem ecclesiasticam procedere non permittunt. Quo circa præfenti decreto statuimus, ut nisi a paucioribus, & inferioribus aliquid rationabile fuerit ostensum, appellatione remota, semper prævaleat, & suum consequatur effectum, quod a majoris, vel sanioris parte concilii fuerit constitutum. Nec nostram constitutionem

impediat, si forte aliquis ad conservandam ecclesiæ suæ consuetudinem, juramento se dicat astrictum, &c. Si aliquis huiusmodi consuetudines, quæ ratione juvantur, & sacris congruunt institutis irritare præsumpserit, donec congruam egerit poenitentiam, a Dominici corporis perceptione fiat alienus. *Alexand. III. in concil. Lateranens. cap. 16.*

CAPUT IV.

Excessus Canonicorum ecclesiæ cathedralis, qui consueverunt corrigi per Capitulum, per ipsum in ipsis ecclesiis, quæ talem hactenus consuetudinem habuerunt, ad commonitionem, & iussionem Episcopi corrigantur infra terminum competentem ab Episcopo præfigendum. Alioquin ex tunc Episcopus corrigat, &c. Sed & alios eorum excessus corrigere non omittat, &c. Ceterum si Canonici, absque manifesta, & rationabili causa, maxime in contemptum Episcopi cessaverint a divinis, Episcopus celebret in eadem ecclesia, &c. *Innoc. III. in conc. gen. Later. cap. 7.*

CAPUT V.

Non solum in qualibet cathedrali ecclesia, sed etiam in aliis, &c. constituatur magister idoneus a Prælato cum Capitulo, seu majori, ac saniori parte Capituli eligendus, qui clericos ecclesiarum ipsarum, & aliarum clericos instruat, &c. Assignetur autem cuilibet magistrorum a Capitulo unius præbendæ proventus, & a Metropolitano tantundem, &c. *Innoc. III. in concil. gener. Lateran. cap. 11.*

CAPUT VI.

Statuimus, ut ultra tres menses cathedralis, vel regularis ecclesiæ Prælato non vacet, infra quos iusto impedimento cessante, si electio celebrata non fuerit, qui eligere debuerant, eligendi potestate careant ea vice, & ipsa eligendi potestas ad eum, qui proxime præesse dinoscitur devolvatur. Is vero, ad quem devoluta fuerit potestas, non differat ultra tres menses cum Capituli sui consilio, & aliorum virorum prudentum viduatam ecclesiam de persona idonea, &c. canonicè ordinare, &c. *Innocent. III. in concil. gener. Later. cap. 23.*

CAPUT VII.

Statuimus, ut cum electio fuerit celebranda, præsentibus omnibus, qui debent, & volunt, & possunt commode interesse, assumantur tres de collegio fide digni, qui secreto, & singularim voces cunctorum diligenter exquirant, & in scriptis redacta mox publicent in communi, nullo prorsus appellationis obstaculo interjecto, ut is collatione adhibita eligatur, in quem omnes, vel major, & \* sanior pars consentit, &c. Qui vero contra prædictas formas eligere attentaverint, eligendi ea vice potestate priventur. Illad penitus interdiciamus, ne quis in electionis negotio procuratorē constituat, nisi sit absens in eo loco, de quo debeat advocari, iustoque impedimento detentus &c. & tunc, si voluerit, uni committat de ipso collegio vicem \* suam. Electiones quoque clandestinas reprobamus, &c. *Innoc. III. in concil. gener. Later. cap. 24.*

*De off. judic. ordin. c. 13. Greg. IX. c. 1. eod. tit. in 4. coll.*

*De magistr. c. 4. Gregor. IX. c. 1. eod. tit. in 4. colle 6.*

*De elect. 4. t. Greg. IX. c. 8. eod. tit. in 4. coll.*

*De elect. 4. 2. Greg. IX. c. 9. eod. tit. in 4. coll.*

*\* vel.*

*\* vocem, &*

*De his, qui sunt a major. part. Capit. c. 1. Greg. IX. c. 1. in 1. collect.*

*Dist. 60. c. 2.*

*16. q. 7. c. 11.*

*Dist. 60. c. 3. Innovamus.*

*De etat. & qual. ordin. c. 1. Greg. IX. c. 1. in 1. coll.*

*De elect. c. 7. in fin. Greg. IX. c. 6. eod. tit. in 1. collect.*

*De concess. præb. cap. 2. Greg. IX. c. 1. in 1. coll.*

*De his, qui sunt a major. part. Capit. c. 1. Greg. IX. c. 1. in 1. collect.*

*\* Capituli, f.*

## TITULUS LXIV.

DE PRESBYTERIS CARDINALIBUS, ET  
DE TITULIS PRESBYTERORUM  
URBIS ROMANÆ.

## CAPUT I.

**A**Nno Dominicæ Incarnationis MCLXIII. Indiēt. X. anno quarto \* sui Pontificatus, (in octavis Pentecostes,) IV. Kal. Junii sæpe dictus Alexander Papa (*tertius*) in Ecclesia sancti Mauricii Turonis concilium celebravit, in quo interfuerunt Cardinales numero XVII. Episcopi \* CDXII. CXXIV. Abbates CDXIV. \* &c. *Ex actis Turon. conc. sub Alex. III.*

## CAPUT II.

Statuimus, ut si forte, inimico homine superfeminante zizania, inter Cardinales de substituendo Pontifice non potuerit concordia plena esse &c. ille Romanus Pontifex habeatur, qui a duabus partibus fuerit electus, & receptus, &c. *Alex. III. in conc. Later. c. 1.*

## CAPUT III.

Statuimus, quod Archiepiscopi parochias visitantes &c. Leuectionis numerum non excedant. Cardinales vero XX. vel XXV. non excedant. Episcopi XX. vel XXX. &c. *Alexand. III. in d. concil. Lat. cap. 4.*

## CAPUT IV.

Nos & fratres nostri sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales plenarie decimam persolvemus (*in subsidium terræ sanctæ*) &c. *Innoc. III. in conc. Later. gen. c. ult. in med.*

## CAPUT V.

Presbyter Cardinalis nisi XLIV. \* testibus non damnabitur. Diaconus autem Cardinarius \* constitutus urbis Romæ, nisi in XXVI. \* &c. *Silv. in epil. Rom. synod. Idem cap. 3. synod. Rom. CCLXXXIV. Episc. Hadr. c. 68. ad Episc. Mediom. Magunt. sub Arnulph. cap. 12. Capit. lib. 1. cap. 1. 39. Ivo lib. 4. tit. 8. cap. 7. panorm. 6. parr. 6. c. 334. decr. Deusdedit c. 3.*

## CAPUT VI.

Subscripserunt presbyteri numero LXVII. Cælius Laurentius Archipresbyter tit. sanctæ Præxedis his subscripsi, &c. Asterius presbyter tituli sancti Pudentis. Andreas presbyter tit. sancti Matthæi, &c. *In subscriptionibus synod. Romanæ primæ sub Symmacho.*

## CAPUT VII.

Subscriptio presbyterorum. Laurentius presbyter tituli sancti Silvestri subscripsit. Joannes presbyter sancti Vitalis. Speciosus presbyter sancti Clementis, &c. *In subscriptionibus synodi Romanæ sub Gregorio lib. 4. c. 88. registr.*

## CAPUT VIII.

Subscriptio presbyterorum. Sifinnius humilis presbyter sanctæ Romanæ ecclesiæ, tituli sancti Laurentii, qui appellatur Lucinæ, huic constituto a nobis promulgato subscripsi. Joannes presbyter S. Rom. eccles. tituli S. Sixti \* subscripsi. Sifinnius presb. S. Rom. eccles. tituli S. Cæcilie subscripsi, &c. *In subscript. synodi Romanæ sub Gregor. II. exstat etiam in extremo registro Gregor. I.*

## CAPUT IX.

Anastasius presbyter cardinis nostri, quem nos in titulo beati Marcelli martyris, atque Pontificis ordinavimus, contra statuta Patrum, propriam ecclesiam deferens, &c. in alienis degit, &c. Et postea: Anastasium jam nuper excommunicatum presbyterum tituli sancti Marcelli, &c. a sacerdotali ministerio modis omnibus removemus, &c. Et in fine: Subscriptio presbyterorum. Romanus Archipresbyter tituli sanctæ Pudenzianæ. Sergius presbyter tituli sancti Clementis. Leo Sanctæ Cæcilie, &c. *Romana synod. sub Leone quarto.*

## CAPUT X.

Georgius Archipresbyter sanctæ Romanæ Ecclesiæ, tituli sancti Laurentii, qui appellatur Lucinæ, his sententiis, &c. manu propria subscripsi. Romanus presbyter S. Romanæ Ecclesiæ tituli S. Joannis, & Pauli similiter subscripsi. Maro presbyter S. R. E. tituli S. Cyriaci, similiter subscripsi, &c. *Rom. syn. sub Hadr. II. relata in VIII. syn. gen. action. 7.*

## CAPUT XI.

Sergium, Benedictum, atque Marinum dudum presbyteros sanctæ Romanæ Ecclesiæ, seu Leonem, Paschalem, & Joannem dudum diaconos sanctæ sedis Apostolicæ, juste & canonicè damnatos, si aliquis, &c. inter ecclesiasticos viros habuerit, &c. sciat se fore anathemate percussum, &c. *Joann. IX. in conc. Ravenn. c. 8.*

## CAPUT XII.

Electio Rom. Pontificis in potestate Cardinalium (Episcoporum) sit, ita ut, si quis Apostolicæ sedi sine præmissa concordia, & canonica electione eorum, ac deinde sequentium ordinum, &c. consensu intronizatur, non Papa, vel Apostolicus, sed Apostaticus habeatur. *Nicol. II. in synod. Rom. CXIII. Episc. cap. 1. Anselm. lib. 6. c. 12. in addit. Cæsar. lib. 3. c. 9.*

## CAPUT XIII.

Auctoritate Apostolica decernimus, quod in aliis conventibus nostris decrevimus, ut [si quis pecunia, vel gratia, &c. sine concordia, & canonica electione, ac benedictione Cardinalium (Episcoporum), ac deinde sequentium ordinum religiosorum clericorum fuerit Apostolicæ sedi intronizatus, non Papa, vel Apostolicus, sed Apostaticus habeatur. Liceatque Cardinalibus (Episcopis) cum religiosis clericis, & laicis in vasorem, &c. a sede Apostolica repellere, &c. *Nicol. II. in d. syn. Rom. c. ult. Ivo parr. 5. c. 80. decr. Anselm. lib. 6. c. 13. Cæsar. lib. 3. c. 10.*

## CAPUT XIV.

Guibertus contra canonum, & Rom. Pontificum jura, nullo Cardinalium Episcoporum præcedente iudicio, nullo Romani cleri approbante suffragio, &c. perditionis caput effectus est &c. sed cum Gregorius &c. ad æternam requiem evolasset, unanimi concordia Episcopi, & Cardinales, provincialesque Antistites, una cum Romano clero, & populo, parvitatem nostram &c. Apostolicæ sedi præfererunt, &c. Ricardus Massiliensis Abbas Romæ nostram electionem cum Cardinalibus, & Episcopis egerat, &c. *Victor III. in synod. Benev.*

*De cler. non resid. cap. 2. Greg. IX. & in 4. coll.*

*Distinct. 79. cap. 1.*

*Dist. 79. c. 9.*

CAPUT XV.

Pontifex narravit omnibus, qualiter ab Henrico Teutonicor. Rege cum Episcopis quibusdam & Cardinalibus tam presbyteris, quam diaconibus &c. captus fuerit, atque coactus, &c. Et juramenta per Episcopos, seu Cardinales præceperit, &c. Et in fine: Archiepiscopi vero, & Episcopi quoque, presbyteri Cardinales, qui interfuerant ipsi Concilio, hi sunt, &c. Presbyteri Cardinales. B. Cardinalis tit. S. Marci. R. Card. tit. S. Clementis. R. Card. tit. S. Priscæ, &c. *Later. Syn. sub Pasch. II.*

CAPUT XVI.

De Ecclesiis parochianis, &c. sequaris quod nos in Rom. Ecclesia nuper egisse cognoscitur, Ecclesias singulas lingulis presbyteris dedimus, parochias, & cœmeteria eis divisimus, &c. *Dionys. ep. 2. post princ. Burch. lib. 3. cap. 43. Ivo lib. 2. tit. 4. c. 16. panorm. 3. part. 3. cap. 47. decret. Anselm. lib. 7. cap. 112. 3. lib. 5. cap. 81. in Rom.*

CAPUT XVII.

Ad omnium causam pie, & fideliter exequendam fratres nostros Julianum Episcopum, & Renatum presbyterum tituli S. Clementis, sed & filium meum Hilarium diaconum vice nostra direximus, &c. *Leo ep. 10. olim 5. ad Flav. CP. Episcop. in fin.*

CAPUT XVIII.

Joannes Episcopus servus servorum Dei dilectis filiis Cardinalibus, & clericis Ecclesiæ Apostolorum perpetuo in Christi servitio manentibus. Quoniam primitivam Ecclesiam post incarnationem \* Christi duodecim Apostoli prædicatione illustrarunt, &c. Placuit mihi Joanni urbis Romæ humilissimo Pontifici, ecclesiam duodecim Apostolorum consummare, quam Pelagius Papa bon. mem. prædecessor meus ante Palatium Constantini initiaverat, &c. Hanc etiam in natali (*sanctorum*) Apostolorum Philippi, & Jacobi, quod est Kal. Maii, ad honorem omnium Apostolorum decenter dedicatam, titulum Cardinalem illum constituimus, necnon & parochiam, sicut ceteri tituli urbis habent, &c. *Joann. III. in priv. ejus tit.*

CAPUT XIX.

Pervenit ad nos, quod Populonensis Ecclesia ita sit sacerdotis officio destituta, ut nec poenitentia decedentibus ibidem, nec baptismum possit præstari infantibus, &c. Memoratæ Ecclesiæ visitator accedas, ut unum Cardinalem illic presbyterum, & duos debeas diaconos ordinare. In parochiis vero præfatæ Ecclesiæ tres similiter presbyteros, &c. *Greg. lib. 1. reg. epist. 15. Balbino Episc. Rossellano.*

CAPUT XX.

*Dist. 74. c. 6.* Quorundam ad nos relatione pervenit, Cosmam, qui ex Monacho monasterii S. Lucie, a decessore vestro Maximiano, in Ecclesia Syracusana factus (*e. B.*) subdiaconus, atque a vobis postea in possessione, quæ Juliana dicitur, presbyter est ordinatus, &c. Magna benignitatis est, si eum in Ecclesia ubi subdiaconi est functus officio sanctitas vestra reducere, atque illic presbyterum

voluerit constituere Cardinalem, &c. *Idem Greg. lib. 11. epist. 32. cap. 34. ad Joann. Episc. Indict. 6. Joann. Diac. lib. 3. c. 10. vitæ B. Greg.*

CAPUT XXI.

Denique Ecclesiæ CP. hortamur statum, ut tale allere omni religione eruditos studeat viros, qui ad honorem Cardinis ipsius sanctæ Ecclesiæ, suis præsulibus mortuis, vel quolibet causa amodo discedentibus valeant subrogari. Quod non solum in tanto Patriarchatu observari omnino debet, verum etiam in singulis quibusque Civitatibus ex consuetudine Canonica magna cum cautela servatur. *Nicol. in ep. ad Mich. Imp. Incip. Serenissimi Imperii, in fine, lecta in 12. syn. CP. sub Adv. 2. Act. 4.*

CAPUT XXII.

His igitur vestræ serenitatis auribus intimatis sicut, &c. missos sibi a Præfatu nostro Ideo auctore, destinatos, Donatum videlicet Reverentiss. & Sanctiss. Sanctæ Ecclesiæ Ostiensis Episcopum & religiosos, ac venerabiles Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Leonem, Tituli Sancti Christi Martiris Laurentii, qui appellatur Damasi, Presbyteri \*, atque Marinum Apostolicæ nostræ Sedis Diaconem, &c. *Nicol. in ep. ad eund. Mich. Imp. Incip. Quanto majora, prope finem, 3. in epist. ad Bardam Cæs. Incip. Postquam Dei, in medio.*

\* Presbyterum.

CAPUT XXIII.

Post mortem Phorii fratris nostri, nullus ex dignitate mundana ad Pontificalem honorem ascendat, sed ex presbyteris Cardinalibus ejusdem Ecclesiæ, vel Diaconibus, aut ex aliis Sacerdotibus, qui sub Ecclesia CP. consistunt. *Jo. VIII. in ep. ad Basil. Imp. lecta in synod. 8. sive IX. CP. act. 2. Ivo in præfat. Panorm. 3. decret. 3. post epist. 97. Hidelb. Cenom. sive Turon. in excer.*

CAPUT XXIV.

Sicut cardo immobilis permanens ducit, & reducit ostium, sic Petrus, & sui successores liberum de omni Ecclesia habent judicium, cum nemo debeat eorum dimovere statum quia summa sedes a nemine judicatur. Unde Clerici ejus Cardinales dicuntur, cardini utique illi, quo cetera moventur vicinius adherentes. *Leo IX. ad Mich. CP. Episc. cap. 32.*

CAPUT XXV.

Anno 1073. Indict. & Luna 11. (*die*) 10. Kal. Maii fet. 2. die sepultura D. Alexandri bon. mem. secundi, &c. in Basilica B. Petri ad Vincula nos sanctæ Romanæ Ecclesiæ Catholicæ, & Apostolicæ Cardinales Clerici, Acolythi, Subdiaconi, Diaconi, Presbyteri, præsentibus venerabilibus Episcopis, & Abbatibus, &c. Eligimus nobis in Pastorem & summum Pontificem virum religiosum, &c. pro vitæ merito in Archidiaconatus honorem usque hodie sublimatum Hildibrandum Archidiaconum, &c. & dicit Gregorium Papam, volumus, & approbamus, &c. *Initio Reg. Greg. VII.*

CAPUT XXVI.

Cletus ex præcepto B. Petri xxv. Presbyteros ordinavit in Urbe Rom. *Damas. in Clero.*

CA.

\* Ascensio mem.

**CAPUT XXVII.**

Evaristus Titulos in Urbe Roma divisit Presbyteris. *Damas. in Euar.*

**CAPUT XXVIII.**

Dionysius Presbyteris Ecclesias divisit, & cœmeteria, parochiasque, & diœceses constituit. *Damas. in Dionys.*

**CAPUT XXIX.**

Marcellus xxv. titulos in Urbe Roma constituit, quasi Diœceses propter baptismum, & poenitentiam multorum, qui convertebantur ex paganis, & propter sepulturas Martyrum hic ordinavit xxv. presbyteros in Urbe Roma &c. Lucina vidua suscepit B. virum quæ & domum suam nomine tituli B. Marcelli dedicavit. *Damas. in Marcello.*

**CAPUT XXX.**

Silvester fecit in urbe Roma Ecclesiam in prædio Equitii presbyteri sui juxta Thermas Domitianas\*, quem titulum Romanum constituit, qui usque hodie appellatur titulus Equitii &c. Et post alia: Eisdem temporibus constituit B. Silvester in urbe Roma titulum suum in Regione tertia juxta Thermas Domitianas, quæ cognominantur Trajanæ, Titulum scilicet Silvestri &c. Obrulit & omnia necessaria titulo Equitii. *Damas. in Silvestro.*

**CAPUT XXXI.**

Damasus constituit titulum in urbe Roma basilicam, quam ipse construxerat (juxta theatrum S. Laurentii) &c. *Ex Pontific.*

**CAPUT XXXII.**

Innocentius dedicavit basilicam Sanctorum Gervasi, & Protasii, ex devotione Testamenti cujusdem illustris feminae Vestinæ &c. Et postea: Et ex dispositione Vestinæ tituli supradicti presbyteris est concessa potestas. *Ex Pontific.*

**CAPUT XXXIII.**

Leo renovavit post cladem Vandalicam omnia ministeria lacrata argentea per omnes titulos de conflatis hydriis sex &c. *Ex Pontif.*

**CAPUT XXXIV.**

Hilarius fecit scyphos per titulos xxv. pensantes libras x. &c. *Ex Pontif.*

**CAPUT XXXV.**

Felix (III.) natione Romanus ex patre Feli-

ce presbytero de titulo Fasciolæ sedit annos viii. &c. *Ex Pontif.*

**CAPUT XXXVI.**

Si quando necessitas ordinandi sacerdotis obrepfit, neque Cardinales Ecclesiæ suæ, neque monachos monasterii sui penitus excusavit &c. Ex presbyteris Cardinalibus ecclesiæ suæ consecravit Episcopos, Bonifacium Regii, Habentium Perusii, & Donum Messanæ Sicilia. *Jo. Diac. lib. 3. c. 7. vitæ B. Greg.*

**CAPUT XXXVII.**

Cumque Gregorius percepta occasione suæ Ecclesiæ Cardinales, si tamen consentirent, satis voluntarie proveberet, neminem &c. violenter promovere certabat. *Joann. Diac. lib. 3. c. 8.*

**CAPUT XXXVIII.**

Item Cardinales violenter in parochiis forensibus ordinatos, in pristinum cardinem Gregorius revocabat. Quapropter Joanni Episcopo Syracusano scribens ait: *Quorundam ad nos &c. ut lib. Dist. 74. c. 6. 11. reg. ep. 32. c. 34. Jo. Diac. lib. 3. c. 10.*

**CAPUT XXXIX.**

Ego N. S. R. E. diaconus, vel presbyter, aut Episcopus Cardinalis electus, ut fiam per Dei gratiam hujus sanctæ Apostolicæ sedis minister humilis, profiteor tibi B. Petre &c. Si qua vere emerferunt contra canonicam disciplinam filiorum meorum S. R. E. Cardinalium, cum quorum consilio, consensu, directione, & rememoratione ministerium meum geram, & peragam, consilio emendare (curabo). *Profess. Rom. Pontif. ex lib. Diurno.*

**CAPUT XL.**

Hora diei prima ante solis ortum eiiciantur omnes ab Ecclesia, obferatisque foribus cunctis, ad unam januam, per quam sacerdotes ingredi oportet, ostiarii stabunt; & convenientes sacerdotes pariter cum Episcopo, introibunt, & secundum ordinis sui tempus residebunt. Post hos ingreditur, & diaconi &c. Deinde forentes ingreditur presbyteri &c. *Forma, sive ordo Synod. Episcop. apud Ivo. part. 4. c. 246. decr.*

**CAPUT XLI.**

Quibus taliter narratis, persecutandi, & inquirendi sunt Cardinales Sacerdotes, & Levitæ, necnon & reliqui, videlicet, de credulitate Trinitatis &c. *Ibid. Ivo d. part. 4. c. 250. decr.*

**LIBER SEPTIMUS.****De Diaconis, & Hypodiaconis, & Diaconissis.****TITULUS I.****DE INSTITUTIONE DIACONORUM, ET DE VARIIS EORUM MUNERIBUS.****CAPUT I.**

**I**N diebus illi crescente numero discipulorum factum est murmur Græcorum adversus Hebræos, eo quod despicerentur in ministerio cotidiano viduæ eorum. Convocantes autem Duodecim multitudinem discipulorum, dixerunt: „ Non est æquum nos derelinquere ver-

bum Dei, & ministrare mensis. Considerate ergo fratres, viros ex vobis boni testimonii septem, plenos Spiritu sancto, & sapientia, quos constituamus super hoc opus; nos vero orationi, & ministerio verbi instantes erimus. Et placuit sermo coram omni multitudine, & elegerunt Stephanum virum plenum fide, & Spiritu sancto, & Philippum, & Prochorum, & Nicanorem, & Timonem\*, & Parmenam, & Nicolaum advenam Antiochenum. Hos statuerunt ante conspectum Apostolorum, &

„ oran-

\* Timotheum.



„ orantes imposuerunt eis manus “. *Act. cap. 6. Trull. 16. Aquisgr. cap. 7.*

CAPUT II.

*Dist. 92. c. 2. In sancta.*

Quidam ad sacri altaris ministerium cantores eliguntur, & in diaconatus ordine constituti, modulationi vocis inserviunt, quos ad prædicationis officium, elemosynarumque studium vacare congruebat. Unde fit plerumque ut ad sacrum ministerium, dum blanda vox quaritur, quæ congrua vita negligatur, & cantor minister Domini moribus stimulet, cum populum vocibus delectet. Qua in re præsentis decreto constituo, ut in sede hac sacri altaris ministri cantare non debeant, solumque lectionis Evangelicæ officium inter missarum sollemnia exsolvant, &c. Si quis autem contra hoc decretum meum venire tentaverit, anathema sit. *Greg. in syn. Rom. indict. 13. cap. 1. & lib. 4. epist. 44. seu cap. 88. registr. Ivo part. 2. cap. 79. decret. Anselm. lib. 7. cap. 65. Tarrac. lib. 4. cap. 22.*

CAPUT III.

*12. q. 1. cap. 14. Præcipimus.*

Per presbyteros, & diaconos bona ecclesiæ, ubi opus est, de voluntate Episcopi distribuuntur. *Ap. 41. Anselm. lib. 6. cap. 160. Casar. lib. 7. cap. 56.*

CAPUT IV.

*Dist. 93. c. 6.*

Diaconi ecclesiæ, tamquam oculi sint Episcopi, oberrantes, & circumlustrantes cum verecundia actus totius ecclesiæ, & percrutantes diligentius, si quem videant vicinum fieri præcipitio, & proximum esse peccato, ut referant Episcopo, & ab eo revocetur, ne corruat, negligentiores, &c. ipsi commoneant & hortentur, &c. Eos, qui ægrotant, sollicitè perquirant, & plebi indicent, ut visitent eos, & necessaria præbeant eis, cum conscientia ejus, qui præest, vel etiam clam. De peregrinis similiter refovendis Episcopo suggerant, & cetera his similia, quæ ad cultum ecclesiæ, & disciplinam ejus pertinent, diaconis curæ sit. *Clem. epist. 1. ante med. Vide Clement. lib. 2. cap. 48. constit. Apost. Anselm. lib. 7. cap. 63. Casar. lib. 4. cap. 94.*

CAPUT V.

*Dist. 25. Audire. cap. 2.*

Monita vitæ a presbyteris inquirere oportet, a diaconibus vero ordinem disciplinae. *Clem. epist. 3. post princ. Anselm. lib. 7. cap. 76.*

CAPUT VI.

*Distinct. 95. cap. 11.*

Diaconi, qui quasi oculi videntur esse Episcopi, in unaquaque civitate, juxta Apostolorum constituta, septem debent esse, qui custodiant Episcopum prædicantem, ne aut ipse ab insidiatoribus quoquo modo infestetur aut lædatur a suis, aut verba divina detrahendo, aut insidiando polluantur, vel despiciantur; sed veritas spiritali redoleat fervore, & pax prædicata labiis, animi cum voluntate concordet. *Evar. epist. 1. in princ. Anselm. lib. 7. cap. 64. Tarrac. lib. 3. cap. 50.*

CAPUT VII.

Septem diaconos in urbe Roma per septem regiones civitatis, sicut a Patribus accepimus, habemus, qui per singulas hebdomadas, & dominicos dies, atque festivitatum sollemnia, cum subdiaconibus & acolythis, ac sequentium ordinum ministris, inuncta sibi observant ministeria, &c. *Tom. V.*

parati omni hora sint ad divini officium, & quidquid eis injungitur peragendum. Similiter & vobis, prout opportunum fuerit per singulas civitates est faciendum, ut divinum absque ulla mora, & negligentia studiose, ac sollemniter agatur officium. *Fabian. epist. 1. in princ.*

CAPUT VIII.

Septem diaconos ex canone esse oportet, etsi magna urbs sit, quod ex libro actuum constat. *Neocas. cap. ult. Trull. 16. Aquisgr. 64. Burch. lib. 2. cap. 219. & 220. Ivo part. 6. cap. 294. & 295. decret.*

*Dist. 93. c. 12. Diaconi.*

CAPUT IX.

Ut per diaconum suum Episcopi, non per se, in comitatum Cæsaris eant, &c. *Sard. 8. q. G. 9. L.*

CAPUT X.

Per diaconum ei victus ministraretur, qui pro catholica fide, &c. tribulationes patitur, & omni honore a sacerdotibus honorandus. *Carth. IV. cap. 43.*

CAPUT XI.

Si presbyter aliqua infirmitate prohibente, per se ipsum non potuerit prædicare, sanctorum Patrum homiliæ a diaconibus recitentur, si enim digni sint diaconi, quæ Christus in Evangelio locutus est, legere, quare indigni judicentur, sanctorum Patrum expositiones publice recitare? *Vasen. II. cap. 2.*

CAPUT XII.

Presbyteri, & diaconi alternant septimanas in diocesanis ecclesiis, sed omnis clerus die sabbati ad vesperam sit paratus, quo facti illius die dominico sollemnitatis cum omnium præsentia celebretur. *Tarrac. 7.*

CAPUT XIII.

Post (presbyteros) ingrediantur diacones probabiles (ad concilium) quos ordo poposcit interesse. Et corona facta de sedibus Episcoporum presbyteri a tergo eorum resideant, diaconi in conspectu eorum stent, &c. Omnibus in suis locis in silentio confidentibus diaconus alba indutus, codicem canonum in medio proferens, capitula de conciliis agendis pronuntiet. *Toletan. IV. c. 3.*

CAPUT XIV.

In Neocæsariensi synodo septem diaconi tantum in ecclesia esse jubentur, ut in actibus Apostolorum. Sed in actibus illi septem diaconi non ad sacra mysteria, sed ad mensas esse ordinati videbantur, ut ex verbis apparet, &c. Non convenit, ut verbo Dei relicto mensis serviamus, &c. & ex interpretatione Joan. Chrysoptomi, qui ait, „ tunc nullos Episc. presbyteros, diaconos appellatos fuisse “. Itaque diaconi septem ad rerum gubernationem, & pauperum necessarios usus ordinati sunt ad nostram disciplinam. *Trull. 16. Vide Neoc. 15. G. 14. L.*

*Canon numquam ab Ecclesia receptus.*

CAPUT XV.

Presbyteri, & diacones in omnibus bonorum operum exhibitionibus sui Episcopi vestigia sectentur, & in bonorum morum probitate, quæ Episcopo sunt observanda, eadem & sibi observanda esse cognoscant. *Turon. sub Carol. cap. 9.*

CAPUT XVI.

Lectum est Evangelium, ut diaconi etiam instrue-

struerentur, qualiter Christo, cujus funguntur officio, condigne valerent ministrare. *Rem. cap. 5.*

## CAPUT XVII.

Diaconorum ordo a tribu Levi accepit exordium, &c. a xxv. annis, & supra in tabernaculo servire ipsis mandatum est, quam regulam sancti Patres, & in novo testamento constituerunt. In Evangelio enim primordia eorum, & in actibus

Act. 6. a.

Apostolorum ita leguntur: „Convocantes autem duodecim Apostoli multitudinem discipulorum dixerunt: Non est æquum nos relinquere verbum Dei, & ministrare mensis, &c. considerare ex vobis viros boni testimonii septem, plenos spiritu sapientiæ, quos constituamus in hanc rem, nos vero erimus orationi, & ministerio sermonis instantes. Et placuit hic sermo coram multitudine, & legerunt statim Stephanum, virum plenum fide, & Spiritu sancto, & Philippum, & Prochorum, & Nicanorem, & Timonem, & Parmenam, & Nicolaum advenam Antiochenum“. Hos statuerunt ante Apostolos, & cum orassent, imposuerunt illis manus, verbumque Dei crescebat, &c. Ex hinc jam decreverunt Apostoli, vel successores Apostolorum per omnes ecclesias VII. diaconos ordinandos esse, qui sublimiori gradu ceteris proxime circa arcam Christi, quasi columnæ altaris assisterent, &c. Ipsi clara voce in modum præconis admonent cunctos, sive in orando, sive in flectendo genua, sive in psallendo, sive in lectionibus audiendo, ipsi etiam, ut aures habeamus ad Dominum, clamant, ipsi quoque evangelizant, sine ipsis sacerdos nomen habet, officium non habet. Nam sicut in sacerdote consecratio, ita in ministro dispensatio sacramenti est. Illi orare, huic psallere mandatur. Ille oblata sanctificat, hic sanctificata dispensat. Ipsi etiam sacerdotibus propter præsumptionem non licet de mensa Domini tollere calicem, nisi eis traditus fuerit a diacono. Levitæ inferunt oblationes in altaria, Levitæ componunt mensam Domini, Levitæ operiunt arcam testamenti. Non enim omnes vident alta mysteriorum, quæ operiuntur a Levitis, ne videant, qui videre non debent, &

\* *sumere, f.*r. *Timoth. 3. a. b.*\* *caelestibus, al. æternis, alii.*

sumant, qui servare\* non possunt. Qui propterea altari albis induti assistunt, ut caelestem vitam habeant, &c. mundi scilicet corpore, & incorrupti pudore, &c. Quales autem diaconi ordinentur, Paulus plenissime scribit ad Timotheum, &c. „Diaconos similiter irreprehensibiles, hoc est sine macula, sicut Episcopi, pudici utique, id est, a libidine continentes, non bilingues scilicet, ne conturbent habentes pacem, non multo vino deditos, quia ubi ebrietas, ibi libido dominatur, & furor, non turpe lucrum sectantes, ne de caelesti mysterio lucra terrena sectentur. Est quoque & turpis lucri appetitio, plus de præsentibus quam de futuris\* cogitare“. Post hæc subiicit: „Hi autem probentur primum, & sic ministrent, nullum crimen habentes. Hi utique sicut Episcopi, ante ordinationem probari debent, si digni sint, & sic postea ministrare. *Isid. lib. 2. cap. 8. de eccles. offic. apud Aquisgr. cap. 7.*

## CAPUT XVIII.

Evaristus diacones septem ordinavit, qui custodirent Episcopum prædicantem propter stolum veritatis. *Dam. in Evarist.*

## TITULUS II.

DIACONI MINISTRI SUNT PRESBYTERORUM IN SACRIFICIO MISSÆ, POSSUNTQUE EUCHARISTIAM TRIBUERE LAICIS.

## CAPUT I.

Tribus gradibus commissa sunt sacramenta divinorum secretorum, id est, presbytero, & diacono, & ministro, &c. *Clem. ep. 2. in princ. Ivo part. 2. cap. 64. decret. Anselm. lib. 8. cap. 38. in addit.*

## CAPUT II.

Sacerdotes Dominus sibi elegit, ut sacrificent ei, & offerant oblationes Domino: Levitas quoque sub eis esse iussit in ministeriis eorum. *Fabian. epist. 2. in med.*

## CAPUT III.

Sacri corporis prærogationem sub conspectu Pontificis, seu presbyteri, nisi his absentibus non habeant exercendi (diaconi). *Dist. 93. Diaconos. c. 13. in fin. Gelas. epist. 1. cap. 10.*

## CAPUT IV.

Diaconi, qui immolarunt, & iterum torti sunt, maneat in honore, sed vacent ab omni ministerio sacro etiam panis, & calicis proferendi, aut pronuntiandi. Sed Episcopi plus eis dare, & adimere possunt, quorum labores, & humilitatem cognoverint. *Ancy. cap. 2. Burch. lib. 5. cap. 41. Ivo part. 2. cap. 50. decret.*

## CAPUT V.

Diaconus præsentem presbytero Eucharistiam corporis Christi populo, si necessitas cogit, iussus eroget. *Carth. IV. cap. 38. Burch. lib. 5. cap. 13. Ivo part. 2. cap. 23. decret. Anselm. lib. 7. cap. 58. Caesar. lib. 8. cap. 20.*

## CAPUT VI.

Qui dat communionem Episcopus, presbyter, diaconus nihil auri exigat, vel deponatur. *Trull. cap. 23. Ivo part. 2. cap. 92. decret.*

## CAPUT VII.

Nemo laicus sibi sacra mysteria tradat præsentem Episcopo, presbytero, vel diacono. Qui fecerit, in hebdomadam excommunicetur, ut discat non sapere plus, quam oportet. *Trull. cap. 58.*

## TITULUS III.

A QUO ORDINETUR DIACONUS, ET NE QUISQUAM PRÆTER EPISCOPUM MANUS ILLI IMPONAT.

## CAPUT I.

Presbyter, diaconus, & ceteri clerici ab uno Episcopo ordinantur. *Ap. 2.*

## CAPUT II.

Lectores, subdiaconos, & exorcistas Chorescopus ordinare potest, non presbyteros, & diaconos sine Episcopo ejus urbis, &c. *Antioch. c. 10.*

## CAPUT III.

Diaconus cum ordinatur, solus Episcopus, qui eum benedicit, manus super caput illius ponat, quia non ad sacerdotium, sed ad ministerium consecratur. *Carth. IV. cap. 4. Ivo lib. 3. tit. 3. cap.*

\* *Dist. 23. cap. 11.*

cap. 7. panorm. & part. 6. cap. 13. decr. Anselm. lib. 7. cap. 52. Casar. lib. 8. cap. 21.

TITULUS IV.

NE QUIS DIACONUS, AUT HYPODIACONUS ORDINETUR, QUI NON PRIUS ORDINES INFERIORES SUSCIPIAT.

CAPUT I.

SI quis propter ipsum bonum humilitatis, quæ est circa Christum Jesum, abrenuntians mundo fiet clericus, aut monachus, & omnem gradum Ecclesiasticam transigens per definita nunc tempora, irreprehensibilis inventus extiterit, & probatus, ita ut in gradu lectoris annum compleat, in subdiaconi vero duos, sitque diaconus tribus & presbyter quatuor annis, bene placuit huic sanctæ, & universali synodo (Episcopum, vel patriarcham) eligi hunc, & admitti. Syn. VIII. gen. sub Hadr. II. c. 5.

CAPUT II.

Si quis clericatum promereri desiderat, hoc iustum est, ut sit ostiarius annum unum, lector annos \* xx. exorcista annos \* x. acolythus annos v. subdiaconus annos v. diaconus annos v. & sic ad honorem presbyterii accedat. Silvest. in conc. Rom. CCLXXV. Episcoporum c. 5.

\* dies, f. \* dies, f.

CAPUT III.

Silvester præsentem synodo constituit, ut nullus ex laica persona ab honore acolythi ad Episcopatum sublevaretur, nisi prius fuisset lector annis \* xxx. deinde una die exorcista, postea caperet onus acolythi, & faceret in eodem ordine annos x. ut acciperet onus subdiaconi, & in subdiaconatu esset annos v. deinde ad diaconatus honorem pertingeret fixus, donec rogantibus xxx. presbyteris examen, ut esset diaconus Cardinalis, quia a prima sede erat constitutum, ut serviret annos VII. Silvest. in syn. Roman. CCLXXXIV. Episcoporum c. 11.

\* dieb. f.

CAPUT IV.

Si quis desiderat in Ecclesia militare, aut proficere sit prius ostiarius, lector, exorcista per tempora, quæ Episcopus constituerit, deinde acolythus annis quinque, subdiaconus ann. v. custos martyrum annis v. diaconus annis v. presbyter tribus, &c. Silvest. in epilogo syn. Rom.

CAPUT V.

Illud mandamus, ut ad ordines ecclesiasticos sic ascendant in Ecclesia, qui ordinari merentur, id est, si quis Episcopus esse meretur, sit primo ostiarius, deinde lector, postea exorcista, inde facretur acolythus, demum vero subdiaconus, deinde diaconus, & postea presbyter. Capus ep. un. in fin.

Dist. 77. c. 1.

CAPUT VI.

Quid ab universis post hæc ecclesiis sequendum sit, quid vitandum, generali pronuntiatione discernimus. [Quicumque itaque se ecclesiæ voverit obsequiis, a sua infantia, ante pubertatis annos, baptizari, & lectorum debet ministerio sociari, qui ab accessu adolescentiæ usque ad tricesimum \* ætatis annum, si probabiliter vixerit, una tantum, & ea, quam virginem communi per sacerdotem benedictione percepit, uxore contentus, acolythus, & subdiaconus esse debebit. Post-

Dist. 77. c. 3.

\* XX.

eaque ad diaconii graduum, si se ipse primitus continentia præeunte dignum probaverit, accedat &c. Syric. ep. 1. c. 8. in fine, & 9. Ivo part. 6. c. 91. decr.

CAPUT VII.

Laici, qui habentes uxores baptizati sunt, &c. non prohibeantur ad clericatus sortem assumi, ita sane, ut in eos tempora a maioribus constituta ferventur, nec cito quilibet lector acolythus, diaconus, sacerdos fiat, &c. Inn. ep. 4. c. 4. & 5. Ivo lib. 3. tit. 3. c. 4. panorm. & part. 6. cap. 95. decr. Anselm. lib. 7. cap. 29. Tarrac. lib. 7. c. 129.

Dist. 33. c. 6.

CAPUT VIII.

Quis ille tam arrogans, tam impudens invenitur, ut in cælesti militia, &c. statim dux esse desideret, cum tiro ante non fuerit? & prius velit dicere \*, quam discere? assuescat in Domini castris in lectorum primitus gradu divini rudimentis servitii, nec illi vile sit, exorcistam, acolythum, subdiaconum, diaconum per ordinem fieri, nec hoc saltu, sed statutis majorum ordinatione temporibus. Zosim. ep. 1. c. 1. Anf. lib. 6. cap. 24.

Dist. 59. c. 2. Si officia.

\* docere, f.

CAPUT IX.

Hæc autem [in singulis gradibus observanda sunt tempora, si ab infantia ecclesiasticis ministeriis nomen dederit, inter lectores ad xx. ætatis annum continuata observatione perduret. Si major jam, & grandævus accesserit, &c. qui tamen post baptismum statim se divinæ militiæ desiderat mancipari, sive inter lectores, sive inter exorcistas quinquennio teneatur. Exinde acolythus, vel subdiaconus IV. annis sit, & sic ad benedictionem diaconatus, si mereatur, accedat. Zosim. ep. 1. c. 3. Anf. lib. 7. c. 41.

Dist. 77. c. 2.

CAPUT X.

Ne primum, vel secundum, aut tertium in Ecclesia gradum quisquam laicorum quibuslibet suffragiis fultus, ascendat prius, quam ad hoc meritum per legitima augmenta perveniat. Leo ep. 83. ad Episc. Afric. c. 1. in fine.

CAPUT XI.

Ordinari ad diaconatus, vel sacerdotii officium neophytum non debere. Arel. II. c. 1.

CAPUT XII.

Nullus Metropolitanorum cuicumque laico dignitatem Episcopatus tribuat, sed nec reliqui Pontifices presbyterii, vel diaconatus honorem conferre præsumant, nisi anno integro fuerit ab eis præmissa conversio. Arel. III. c. 2.

CAPUT XIII.

Ex laico ad gradum sacerdotii nemo veniat, nisi prius anno integro in officio lectorum, vel diaconatus, disciplinam ecclesiasticam discat, & sic per singulos gradus eruditus ad sacerdotium veniat, &c. Brae. c. 38.

CAPUT XIV.

Qui saltu sine gradu diaconi ad sacerdotium profuit, in degradationem debitam resilire debet. Synod. Sueff. apud S. Medard. in accus. Hymen. in fin.

CAPUT XV.

Cajus constituit, ut omnes ordines in Ecclesia

sic ascenderent. Si quis Episcopus fieri meretur, ut esset ostiarius, lector, exorcista, acolythus, sequens, subdiaconus, diaconus, presbyter, exinde Episcopus ordinaretur. *Damas. in Caii.*

CAPUT XVI.

Silvester constituit, ut si quis desideraret in Ecclesia militare, aut proficere, ut esset ostiarius annis 7, lector annos \* xxx. exorcista dies xxx. acolythus annis v. \* subdiaconus annis v. custos martyrum annis v. diaconus annis vii. presbyter annis xiii. probatus ex omni parte, &c. *Damas. in Silv. post princ.*

TITULUS V.

DE ÆTATE, ET QUALITATE ORDINANDORUM DIACONORUM.

CAPUT I.

Diaconos similiter pudicos, non bilingues, non multo vino deditos, non turpe lucrum sectantes, habentes mysterium fidei in conscientia pura. Et hi autem probentur primum, & sic ministrent nullum crimen habentes. Et mox. Diaconi sint unius uxoris viri, qui filiis suis bene præsent, & suis domibus. Qui enim bene ministraverint, gradum bonum sibi acquirunt, & multam fiduciam in fide, quæ est in Christo Jesu. *Paul. in epist. 1. ad Timoth. cap. 3. Aquifgran. c. 7.*

CAPUT II.

Constituimus, ut nemo ante annos quindecim, aut quattuordecim subdiaconus ordinetur: Nemo ante annos quindecim aut quattuordecim \* diaconus fiat: Nemo ante annos triginta in presbyterum consecratur. *Urban. II. in syn. apud Melfiam c. 4.*

CAPUT III.

Bonum, & congruum, si fieri potest, ut proventus ætatis, & boni viri testimonii, juxta sacrorum canonum instituta, ordinentur sacerdotes. Si autem minime reperiuntur, & necessitas exposcit, a xxv. annorum, & supra Levitæ, & sacerdotes ordinentur, quemadmodum in lege Domini continetur. *Zach. ep. 5. ad Bonif. Episcop. in med.*

CAPUT IV.

Ante xxv. annos diaconi non ordinentur. *Placuit. Carth. 16. in fin. G. Carth. III. cap. 4. L. Tribur. cap. 24. Vorm. 69. Burch. lib. 2. cap. 11. Ivo lib. 3. tit. 3. cap. 3. panorm. & part. 6. cap. 31. decret.*

CAPUT V.

Episcopus benedictionem diaconatus minoribus xxv. annis non committat, &c. *Agath. c. 16. Ivo part. 5. c. 365. decret.*

CAPUT VI.

Diaconus ante xxv. annos nullus Metropolitanorum ordinare præsumat, ne per ætatem, quod aliquotiens evenit, aliquo errore culpentur. *Agath. c. 17. Burch. l. 3. c. 9. Ivo l. 3. tit. 3. c. 1. pan. & part. 6. c. 29. decret.*

CAPUT VII.

Nullus Episcoporum diaconum, antequam xxv. annos impleat, ordinare præsumat. *Arel. III. c. 1.*

CAPUT VIII.

De his, quos voluntas parentum a primis infantia in clericatus officio, vel monachali posuit pariter statuimus observandum, &c. ut ubi octavum decimum ætatis suæ compleverint annum, coram totius cleri, plebisque conspectu voluntas eorum de expetendo conjugio ab Episcopo perscrutetur, quibus, si gratia castitatis, Deo inspirante, placuerit, &c. primo subdiaconatus ministerium probatione habita professionis suæ a vicelimo anno suscipiant. Quod si inculpabiliter, ac inoffense xxv. annum ætatis suæ peregerint, ad diaconatus officium, si scientes implere posse ab Episcopo comprobentur, promoveri debent. *Tolet. II. c. 1. Ans. lib. 7. c. 42.*

CAPUT IX.

Ne ullus ex laicis ante annualem conversionem, vel ætatem legitimam, id est, xxv. annorum diaconus, & xxx. presbyter ordinetur, ita ut de ipsis quoque, qui ordinandi sunt, clericis regulari custodiatur studio, ne aut duarum uxorum vir, aut reuptæ maritus, aut pœnitentiam professus, aut senius \* corpore, aut qui publice aliquando arreptus sit, ad supra scriptos ordines promoveatur, &c. *Aurel. III. c. 6.*

CAPUT X.

Nulli liceat Episcoporum ordinare diaconum aut presbyterum litteras ignorantem; sed si qui ordinati fuerint, cogantur discere. *Narbon. cap. 11.*

CAPUT XI.

In veteri lege ab anno xxv. Levitæ in tabernaculo servire mandantur, cujus auctoritatem in canonibus & sancti Patres secuti sunt, &c. probentur primum, & sic ministrent, nullum crimen habentes. *Tolet. IV. c. 17. Burch. lib. 2. c. 12. Ivo lib. 3. tit. 3. c. 4. panorm. & part. 6. cap. 32. decret.*

CAPUT XII.

Neque diaconus ante xxv. annos, neque diaconissa ante xl. ordinentur. *Trull. c. 14. ordinati deponantur. Trull. 15.*

TITULUS VI.

DE VESTIBUS, ET INSIGNIBUS DIACONORUM.

CAPUT I.

Presbyteris, & diaconis depositis, cum reconciliabantur, olim reddebat Pontifex oraria. *Syn. VIII. gen. act. 2.*

CAPUT II.

Diaconi non sint plures per parochiarum examen, nisi duo, & cardinales urbis Romæ septem, ita tamen, ut dalmaticis uterentur, & palla linostima læva eorum tegatur. *Silvest. in syn. Rom. CCLXXXII. Episc. c. 6.*

CAPUT III.

In solemnitatibus diebus (Episcopus) septem, aut quinque, aut tres diacones, qui ejus oculi dicuntur, & subdiaconos, ac reliquos ministros secum habeat, qui sacri induti vestimentis, in fronte, & a tergo, & presbyteri e regione dextra, lævaque stent, &c. *Anacl. ep. 1. in med. Ivo part. 2. c. 67. decret. Ans. lib. 6. c. 132. Cæsar. lib. 4. c. 49. Tarrac. lib. 3. c. 49.*

CA.

\* dies, f.  
\* X.

Dist. 28. c. 5.

\* casus, f.

\* XXV. aut  
XXIV. f.

Dist. 77. c. ult.

Num. 8. d.

Dist. 77. c. 5. Placuit. & 20. q. 1. c. 15.

Dist. 77. c. 6.

Dist. 77. Episc. bene. c. 6. in fine.

Dist. 77. c. 7. Num. 8. d.

Dist. 77. c. 4. Subdiaconus.

De conf. d. 1. Episc. 58.

XX.

CAPUT IV.

*Dist. 93. c. 19. in fin.* Diaconus tempore oblationis tantum vel lectionis alba induatur. *Carth. IV. c. 41. Ans. lib. 7. c. 61. Casar. lib. 8. c. 20.*

CAPUT V.

Quia aliquanti hujus provincie ecclesie diacones absconsis infra tunicam utuntur orariis, ita ut nihil differre a subdiacono videantur, ut de cetero superposito scapulae, sicut decet, utantur orario. *Brac. c. 27.*

CAPUT VI.

Non licet diacono velo, vel palla scapulas suas involvi. *Antissod. c. 13.*

CAPUT VII.

*21. q. 3. c. 65.* Episcopus depositus restitutus a synodo recipit orarium, anulum, & baculum; presbyter orarium, & patenam; diaconus orarium, & albam. *Tolet. IV. c. 27. Burch. lib. 2. c. 192. Ivo lib. 3. tit. 7. c. 5. pan. & part. 5. c. 367. & p. 6. c. 237. decr. Ans. lib. 6. c. 28.*

CAPUT VIII.

*Dist. 25. c. 3.* Oraria duo induere nec Episcopo licet, nec presbytero, multo minus diacono, qui minister eorum est. Unum ergo orarium oportet Levitam gestare in sinistro humero, propter quod orat, id est predicat. Dexteram autem oportet habere liberam, ut expeditius ad ministerium sacerdotale discurrat. Orarium vero purum sit, nullis coloribus aut auro ornatum. *Tolet. IV. c. 39. Ans. lib. 7. c. 80. Casar. lib. 4. c. 103.*

CAPUT IX.

Diaconi propterea altari albis induti assistunt, ut caelestem vitam habeant, candidique ad hostias, & immaculati accedant, mundi scilicet corpore, & incorrupti pudore, &c. *Aquisgr. c. 7. in fine.*

CAPUT X.

Stephanus constituit sacerdotes, & Levitas vestibus sacratibus in usu quotidiano non uti, & nisi in ecclesia tantum. *Damas. in Steph.*

CAPUT XI.

Silvester constituit, ut diaconi dalmaticis in ecclesia uterentur, & palla linostima laeva eorum tegetetur. *Damas. in Silv.*

CAPUT XII.

Zosimus constituit, ut diacones laevas tectas de pallis linostimis haberent. *Ex Pont.*

TITULUS VII.

DE ALIMENTIS DIACONORUM.

CAPUT I.

DE redditibus ecclesie quattuor partes fiant, quarum una cedat Pontifici, alia presbyteris, & diaconis, & omni clero, &c. *Sil. in syn. Rom. CCLXXXIV. Episc. c. 4.*

CAPUT II.

*Dist. 32. c. 6. Præter.* Statuimus, ut hi predictorum ordinum (*loquitur de sacerdotibus, diaconis, subdiaconis*) qui prædecessori nostro (*Leoni*) obedientes castitatem servaverunt, juxta ecclesias, quibus ordinati sunt, sicut oportet religiosos clericos, simul manducent, & dormiant, & quidquid eis ab ecclesiis venit, communiter habeant, &c. *Nic. II. in syn. Rom. CXIII. Episcoporum. c. 4. Ivo lib. 3. tit. 11. cap. 3. pan. Cas. lib. 8. c. 44.*

CAPUT III.

Diaconi, & ceteri clerici partem oblationum accipiant ab Episcopo, & presbyteris. *Ap. 4. G. 5. L.*

CAPUT IV.

Statuimus in nostris ecclesiis, vel civitatibus, hoc esse servandum, ut quidquid pecunie a fidelibus in ecclesia fuerit oblatum, fideliter collectum maneat, & conservatum, & fideliter Episcopo presentetur, qualiter exinde tres partes fiant æquales, unam Episcopus habeat, & alteram presbyteres, & diacones inibi deservientes consequantur, & inter se, ut dignitas, & ordo poposcerit, dividant; tertia vero subdiaconibus, & clericis tribuatur, &c. *Emerit. c. 14.*

CAPUT V.

*1. Cor. 9. 5.* Qui in sacrario operantur, quæ de sacrario sunt, edunt, & qui altario deserviunt, cum altario participant, &c. Deus ordinavit his, qui Evangelium adnuntiant, de Evangelio vivere. De Evangelio vivunt, qui nihil proprium habere volunt, qui nec habent, nec habere aliquid concupiscunt, non suorum, sed communium possessores. *Prosp. lib. de vita activa, & contemplativa c. 15. apud Aquisgr. c. 111.*

TITULUS VIII.

DIACONI HABEANT HONOREM EPISCOPIS, ET PRESBYTERIS, ET ANTIQUIORIBUS DIACONIS, ET CLERICI INFERIORES DIACONIS.

CAPUT I.

CUM in aliquibus locis, & urbibus presbyteris diaconi eucharistiam dent, quod neque canon, neque consuetudo tradidit, ut qui offerre non possunt, offerentibus dent corpus Christi, cum etiam quidam diaconi sint, qui ante Episcopos eucharistiam sumant, cessent igitur hæc, & diaconi permaneant in sua mensura, scientes se Episcopi ministros esse, presbyteris minores. Capiant ergo eucharistiam ordine suo post presbyteros, Episcopo ejus dante, vel presbytero. Sed & non sedeant in medio presbyterorum diaconi, cum contra canonem, & ordinem id fiat. Si vero quis nolit obedire his cesset a diaconatu. *Nican. 18. G. 14. L. Aquisgr. 41. Burch. lib. 5. c. 26. Ivo part. 2. c. 36. decr. Anselm. lib. 7. c. 55. Cas. lib. 8. c. 13.*

CAPUT II.

Silvester clara voce dicebat ad coepiscopos, ut [a subdiacono usque ad lectorem omnes subditi esse diacono Cardinali urbis Romæ, in ecclesia honorem representantes eidem. Pontifici vero presbyter, presbytero diaconus, diacono subdiaconus, &c. in omni loco representent obsequium sive in publico, sive in gremio ecclesie. *Silvest. in syn. Rom. CCLXXXIV. Episc. cap. 7. Burch. lib. 2. cap. 224. Ivo part. 6. c. 299. decr. Ans. lib. 7. cap. 62.*

CAPUT III.

Diaconi absque Episcopo, vel presbytero baptizare non præsumant, &c. Eos non in presbyterio residere, cum divina celebrantur, vel ecclesiasticas habetur quicumque tractatus. Sacri corporis prærogationem sub conspectu Pontificis, &c.

*Dist. 93. Pervenit. 14.*

*Dist. 93. c. 5.*

*Dist. 93. Diaconos. 13. in fin.*

seu presbyteri, nisi his absentibus, jus non habeant exercendi. *Gelas. ep. 1. c. 9. & 10. Burch. lib. 4. c. 57. Ivo part. 1. c. 252. & part. 6. c. 99. decr. Anselm. lib. 7. c. 54.*

CAPUT IV.

*Dist. 75. e. ult. in fin.* Non cujuslibet utilitatis causa presbyterum, seu diaconum his præferri, qui ante ipsos fuerint ordinati. *Gelas. ep. 1. c. 13. Ivo lib. 3. rit. 2. c. 18. panorm. & part. 6. c. 74. decr. Anselm. lib. 7. c. 38. Tarr. lib. 3. c. 48. & lib. 6. c. 40.*

CAPUT V.

De diaconibus urbicis, ut non aliquid per se præsumant, sed honor presbyteris reservetur. *Arelat. 1. c. 18.*

CAPUT VI.

In secretario diaconos inter presbyteros sedere non liceat, vel corpus Christi præsentate presbytero tradere non præsumant. Quod si fecerint, ab officio diaconatus abscendant. *Arel. II. c. 15.*

CAPUT VII.

*Distinct. 93. cap. 15. coram.* Non oportet diaconum prius, quam \* presbyterum sedere, sed cum jussione presbyteri sedeat. Similiter diaconi honorentur ab aliis ministris, & clericis. *Laodic. 20. M. Brac. cap. 40. Aquisgr. 77. Burch. lib. 2. c. 221. Ivo part. 6. c. 296. decr. Anselm. lib. 7. cap. 36. Casaraugust. lib. 8. cap. 19.*

CAPUT VIII.

*Dist. 93. c. 7.* Diaconus ita se presbyteri, ut Episcopi ministrum esse cognoscat. *Carth. IV. c. 37. Anselm. lib. 7. c. 57. Cas. lib. 8. c. 20.*

CAPUT IX.

*Distinct. 93. c. 19.* Diaconus quolibet loco jubente presbytero sedeat. *Carth. IV. c. 39. Anselm. lib. 7. c. 59.*

CAPUT X.

*Distinct. 93. c. 19.* Diaconus in conventu presbyterorum interrogatus loquatur. *Carth. IV. c. 40. Anselm. lib. 7. cap. 60. Cas. lib. 8. c. 20.*

CAPUT XI.

Non oportet diaconem sedere præsentate presbytero, sed ex jussione presbyteri sedeat, similiter honorificetur diaconus a ministris inferioribus & omnibus clericis. *Ag. c. 65.*

CAPUT XII.

Diaconi presbyteris omni humilitate noverint deferendum esse. *Andegaven. c. 3.*

CAPUT XIII.

*Distinct. 93. c. 20.* Nonnulli diacones in tantam erumpunt superbiam, uti sese presbyteris antepontant, atque in primo choro ipsi priores stare præsumant, presbyteris in secundo choro constitutis. Ergo ut sublimiores sibi presbyteros agnoscant, tam hi, quàm illi in utroque choro consistant. *Talet. IV. c. 38. Burch. lib. 2. c. 222. Ivo part. 6. c. 197. decr.*

CAPUT XIV.

*Dist. 93. c. ult.* Scimus in aliquibus ecclesiis diaconos ecclesiastica officia habentes, auctoritate propria ante presbyteros sedere. Id prohibemus, etsi dignitatem, vel officium habeant, nisi personam Patriarchæ, vel Metropolitanæ in alia urbe in aliquo negotio sustineat, nam tunc ut ille honorabitur. Si quis contra fecerit, ex suo loco dejectus, ultimo loco ordinis sui in sua ecclesia constituetur, dicente Domino: *Nolite querere primos accu-*

*bitus, &c. Idem in ceteris sacris ordinibus; mundi vero dignitates cedunt spiritualibus. Trull. 7. Ivo part. 6. c. 123. decr.*

CAPUT XV.

De pœna, & pœnitentia imponenda his, qui presbyterum, diaconum, subdiaconum injuria affecerit. *Conc. apud Theod. villam.*

TITULUS IX.

DIACONI NIHIL AGANT SINE CONSENSU EPISCOPI, ET REVEREANTUR ILLUM.

CAPUT I.

Presbyteri, & diaconi sine voluntate Episcopi nihil agant. *Ap. 39. G. 40. L.*

CAPUT II.

(Admonerat Petrus Apostolus) Episcopos sacerdotes suos, ac cunctos reliquos ecclesiæ ministros, atque omnem plebem sibi commissam verbo divino, & mandato instruere, & dirigere, hosque omnes eorum Episcopos tota animi virtute diligere, ut oculos suos, quia oculi sunt illorum, eorum præceptis in omnibus obedire, etiam si ipsi aliter, quod absit, agant, memores Domini præcepti: *Quæ dicunt, facite, quæ autem faciunt, facere nolite.* Ipsi autem Episcopi, si exorbitaverint, ab istis non sunt reprehendendi, vel arguendi, sed supportandi, nisi in fide erraverint. *Clem. ep. 1. prope fin. Burch. lib. 1. c. 137. Ivo part. 5. c. 251. decr.*

CAPUT III.

Si vobis Episcopis non obedierint omnes presbyteri, diaconi, subdiaconi, &c. non solum infames, sed & extorres a regno Dei, & consortio fidelium, ac a liminibus sanctæ Dei ecclesiæ alieni erunt. *Clem. epist. 3. in princ. Tribur. c. 8.*

CAPUT IV.

Cunctis fidelibus, omnibus presbyteris, & diaconibus, ac reliquis clericis attendendum est, ut nihil absque Episcopi proprii licentia agant. *Clem. ep. 3. post med. Tribur. c. 32. Burch. lib. 2. c. 93. Ivo part. 2. c. 123. & part. 9. c. 90. decr. Cas. lib. 4. c. 97.*

CAPUT V.

Diaconos propriam constituimus servare mensuram, nec ultra tenorem paternis canonibus deputatum quippiam tentare permittimus, &c. Non in presbyterio residere, cum divina celebrantur, vel ecclesiasticus habetur quicumque tractatus. Sacri corporis prærogationem, sub conspectu Pontificis, seu presbyteri, nisi his absentibus jus non habeant exercendi. *Gelas. epist. 1. cap. 9. & 10. Burch. lib. 4. cap. 57. Ivo part. 1. cap. 252. & part. 6. c. 99. decret. Anselm. lib. 7. cap. 54.*

CAPUT VI.

Si quis presbyter, vel diaconus contemnens suum Episcopum separet se ab ecclesia, & altare erigat, & vocanti Episcopo non obediat, & si semel, atque iterum eum vocaverit, deponatur, & ministerium non tangat, neque honorem repetat. Si perseveret, & tumultuetur, per extraneas potestates ut seditiosus coerceatur. *Antioch. c. 5. Mart. Brac. c. 37.*

CAPUT VII.

Episcopus provincie nostrae, si voluerit de parochitanis presbyteris, atque diaconibus cathedralem sibi in principali ecclesia facere, maneat illi per omnia licentia: hi tamen, qui fuerint transfusi, humilitatem dignam Episcopo suo teneant &c. *Emerit. c. 12.*

CAPUT VIII.

Placuit, ut si in ministerio diaconi, vel presbyteri officio aliquis constitutus existat, si Episcopi, a quo ordinatus est, preceptis non obedierit, ut in delegata sibi Ecclesia officium dependat assiduum, quousque in vitio permanerit, & communione, & honore privetur. *Form. c. 19.*

TITULUS X.

DIACONI, ET ALII CLERICI, QUI IN VICIS DEGUNT, DIEBUS SOLEMNIORIBUS AD CIVITATEM VENIANT.

CAPUT I.

*Dist. 92. c. ult.* Presbyter, diaconus, vel quilibet ecclesie deputatus clericus, si intra civitatem fuerit, vel in loco, in quo ecclesia est, aut castella, aut vici sunt, aut villae, si ad ecclesiam, aut ad sacrificium quotidianum non venerit, clericus non habeatur, si castigatus per satisfactionem, veniam ab Episcopo noluit promereri. *Tolet. c. 5. Mart. Brac. c. 64.*

CAPUT II.

*De cons. dist. 1. Si quis. 34.* Pascha, Natali Domini, Epiphania, Ascensione Domini, Pentecoste, & Natali S. Joannis Baptistae, & si qui maximi dies in festivitatibus habeantur, non nisi in civitatibus, aut parochiis (missas) teneant. Clerici, qui tunc in oratoriis, nisi jubente, aut permittente Episcopo, missas facere, aut tenere voluerint, a communione pellantur. *Agath. cap. 21. Ivo part. 4. cap. 9. decr.*

CAPUT III.

*7. q. 1. Si quis. 29.* Si clericus ab ecclesia sua diebus sollempnibus defuerit, id est, Nativitate Domini, Epiphania, Pascha, vel Pentecoste, &c. triennio a communione suspendatur. Similiter diaconus, vel presbyter, si per tres hebdomadas ab ecclesia sua defuerit. *Agath. c. 64.*

CAPUT IV.

Si quis ex presbyteris, aut diaconis, qui neque in civitate, neque in parochiis, canonicus esse dignoscitur, sed in villulis habitans in oratorio sancto deserviens, celebret divina mysteria, festivitates praecipuas Domini Natale, Pascha, Pentecosten, & si quae principales sunt festivitates reliquae, nullatenus alibi, nisi cum Episcopo suo in civitate teneat, &c. *Arvern. c. 14. Burch. lib. 2. c. 231. Ivo part. 6. c. 306. decr.*

CAPUT V.

Episcopus, presbyter, diaconus, clericus, laicus qui sine necessaria causa relicta ecclesia sua, in urbe vagans tres dominicas dies tribus hebdomadibus non convenerit, clericus deponatur, laicus communione arceatur. *Trull. c. 81.*

TITULUS XI.

NE DIACONUS IN ALIENA CIVITATE COMMORETUR, NEVE SUAM ECCLESIAM RELINQUAT.

CAPUT I.

Episcopus, presbyter, diaconus ab una urbe in aliam non transeat, sed ad eam in qua ordinatus est, reducatur. *Nicæn. 15. Mart. Brac. c. 5. Aquisgr. 43. Vide Tribur. 28. Burch. lib. 2. c. 97. Ivo part. 6. cap. 174. decr. Anselm. lib. 6. cap. 104.*

CAPUT II.

Presbyter, diaconus, clericus extra parochiam suam sine licentia sui Episcopi non ministret. Si vocatus ab eo non redeat, ut laicus communicet. *Ap. c. 15.* Si Episcopus alienus eum ut clericum tractet, excommunicetur. *Ap. c. 16.*

CAPUT III.

Illam partem ecclesiasticae disciplinae, quae olim a sanctis Patribus, & a nobis saepe decretum est, ut nec in presbyteratus gradu, nec in diaconatus ordine, nec in subsequenti officio clericorum ab ecclesia (ad ecclesiam) cuiquam transire sit liberum, ut in integrum revocari admonemus. *Leo epist. 84. ad Nicet. Aquilejen. Episcop. in fine.*

CAPUT IV.

Presbyteri, diaconi, qui dimittunt loca sua, & ad alia se transferunt, deponantur. *Arel. c. 22. Burch. lib. 2. c. 95. Ivo lib. 3. tit. 6. c. 4. pan. part. 6. c. 172. decr.*

CAPUT V.

Nullus cujusque ordinis clericus, non diaconus, non presbyter, non Episcopus, quacumque occasione faciente, propriam relinquat ecclesiam, sed omnino aut excommunicetur, aut redire cogatur, &c. *Arel. II. c. 13.*

CAPUT VI.

Presbyter, diaconus, clericus non relinquat suam parochiam; si admonitus non redeat, deponatur. *Antioch. c. 3. Aquisgr. c. 71. Mart. Brac. c. 34. Anselm. lib. 7. c. 195.*

CAPUT VII.

Sacerdotes, & levitae, & sequentis ordinis clerici, qui in diversas Imperii vestrae partes, maximeque in Italiae regionem fuga lapsi sunt, vestra auctoritate per missos vestros diligenter perquirantur, & in praesentiam vestram venire compellantur, & per vestram clementiam unicuique ecclesiae, a qua per contumaciam defecerunt, restituantur. *Paris. sub Lud. Loth. lib. 3. c. 13.*

TITULUS XII.

NE DIACONUS SINE LITTERIS SUAE EPISCOPI SUSCIPIATUR.

CAPUT I.

Episcopus, presbyter, diaconus peregrinus sine commendaticis non suscipiatur, neque cum eis ad communionem, nisi bene sentiat de religione, sed ad necessaria tantum. *Ap. 33. G. 34. L.*

CAPUT II.

Presbyteri, vel diaconi, qui de alio Episcopo ad alium non transeunt, vel quicumque clerici sine commendaticis a suo Episcopo litteris non recipiantur. *Greg. VII. in conc. Rom. ann. incert. cap. 23.*

CAPUT III.

Presbytero, aut diacono, aut clerico sine An-

tistitis sui epistolis ambulanti communionem nullus impendat. *Agarb. c. 2. Epau. c. 6. Aurel. III. cap. 15. Vorm. c. 18. Burch. lib. 2. c. 44. Ivo part. 6. c. 145. decr.*

TITULUS XIII.  
DE VITA, ET HONESTATE DIACONORUM, ET HYPODIACONORUM.

CAPUT I.

*De conf. d. 5. c. 37.* Non oportet ministros altaris, vel quoslibet clericos spectaculis aliquibus, quæ aut in nuptiis, aut in conviviis exhibentur, interesse, sed antequam thimelici ingrediantur, surgere eos & inde abire. *Laod. c. 54. Aquisgr. c. 83. Marr. Brac. c. 60. Ivo part. 11. c. 78. decr. Casar. lib. 8. c. 83.*

CAPUT II.

*Matth. 5.* Episcopus, presbyter, atque diaconus tam sancta conscientia resplendeant, ut effugiant probitate actuum maledicorum obloquia, & testimonium in se divinum implere contendant, quo Dominus ait: *Sic luceat lumen vestrum coram hominibus, ut videntes vestra bona opera glorificent Patrem vestrum, qui in celis est. Arvern. c. 15. Marisc. c. 1.*

CAPUT III.

Nullus clericus, subdiaconus, diaconus, vel presbyter in plateis resideat, certe nec in plateis stare, & fabulis diversis commiseri. Quod si quis facere presumpserit, repellendum omnino ab officio, & execrandum, si non emendaverit, & a communione, & ab officio privetur. *Narbon. cap. 3.*

TITULUS XIV.

DE TEMPERANTIA DIACONI, ET HYPODIACONI IN VICTU.

CAPUT I.

*Dist. 35. c. 1.* Episcopus, presbyter, diaconus aleæ, vel ebrietati deditus, cesset, vel deponatur; subdiaconus, lector, cantor, similia faciens, cesset, aut excommunicetur. *Apost. c. 42. & 43. Rab. c. 28. de pœnit. Burch. lib. 14. c. 5. Ivo lib. 3. tit. 15. c. 4. pan. & part. 13. c. 73. decr. Casar. lib. 8. c. 50. & 100.*

CAPUT II.

*Dist. 44. Non oportet. c. 2.* Quod non oporteat sacro ministerio deditos a presbyteris usque ad diaconos, & reliquum ecclesiasticum ordinem, &c. ingredi tabernas. *Laod. cap. 24. Aquisgran. cap. 60. Capitul. lib. 1. cap. 14. Burch. lib. 2. c. 131. Ivo part. 6. c. 205. decr.*

CAPUT III.

*No cler. vel monach. c. 2. Greg. IX. in 1. coll.* Ministri altaris Domini, vel monachi, &c. a negotiis sæcularibus omnino abstineant. Multa sunt ergo negotia sæcularia, de his tamen pauca perstrinximus, &c. In deliciis vivere velle, gulam, & ebrietatem sequi, &c. *Magunt. sub Carolo c. 14. & Magunt. sub Rab. c. 13. Capitul. lib. 7. c. 172. in addit. Burch. lib. 8. c. 90. Ivo part. 7. c. 108. decr.*

CAPUT IV.

*Luc. 21. 5.* Episcopi, & Dei ministri non debent comestationibus, & vinolentiis nimis incumbere, sed considerent sententiam Domini dicentis: *Attendite, ne graventur corda vestra in crapula, & ebrietate, moderate enim cibum, & necessarium po-*

*sum sumant; ut juxta Apostolum: sobrii sint, parati ad servitium Domini. Remen. cap. 18. Burch. lib. 14. c. 2. Ivo part. 13. c. 71. decr.*

TITULUS XV.

DE CASTITATE DIACONI, ET HYPODIACONI.

CAPUT I.

*Dist. 31. c. 3. & dist. 84. c. 3. Cum in præterito.* Episcopus, presbyteros, & diaconos, ita placuit, ut concederet sacrosanctos Antistites, & Dei Sacerdotes, nec non & Levitas, vel qui sacramentis divinis inserviunt, continentes in omnibus, quo possint simpliciter, quod a Deo postulant, impetrare, ut quod Apostoli tradiderunt, & ipsa servavit antiquitas, nos quoque custodiamus. *Carth. cap. 3. & 4. G. Carth. II. cap. 2. L. Raban. cap. 29. de pœnit. Ivo lib. 3. tit. 8. cap. 10. panorm.*

CAPUT II.

Non solum castitatem retinendam Pontifices suo corpore censeant, sed & presbyteris, & diaconibus ministrantibus Dei altaribus, modis omnibus observandam constituent ut ex his, qui castitatis voluerit patientiam violare, tali forte coerceatur, ut ultimus, a quo est gradu dejectus, Deo amplius non ministret, sed sacerdotis sui electione sit tali claustro conceptus, ut ceteros suo exemplo corrigat, & ille ex pœnitentia reviviscat. *Toletan. sub Reccared. Rege XVI. Episcop. cap. 1.*

CAPUT III.

Hoc sancta synodus fieri eligit, ut annuis vicibus unusquisque nostrum omnes Abbates monasteriorum, vel presbyteros & diaconos suæ diocesis ad locum, ubi Episcopus elegerit, congregare præcipiat, &c. cunctosque sub ecclesiasticis regulis adesse præmoneat, quosque etiam parsimonie, & sobrietati, atque veridicæ castimonie honestorum virorum testimonium fama commendat. Sollicitum etiam pro hac re unumquemque nostrum esse convenit, ut curiose indagare perquiramus, si presbyteris, & diaconibus atque subdiaconibus, & clericis pudica, & casta sit vita, &c. *Oscen. syn.*

CAPUT IV.

Sancta instituit synodus, ut constitutio, quæ dudum in concilio Oscensi constituta quidem, sed minime conscripta fuit, confirmata, & in perpetuum valitura perduret, & omnia, quæ ex castimonia presbyterorum, & inferius clericorum conscripta sunt, habeant eandem formam, &c. *Syn. Egar.*

CAPUT V.

Quando presbyteri, aut diaconi per parochias constituuntur, oportet eos primum professionem Episcopo suo facere, ut caste, & pie vivant sub Dei timore, ut dum eos talis professio obligaverit, vitæ sanctæ disciplinam retineant. *Tolet. IV. c. 26. Capit. lib. 7. c. 466. Burch. lib. 2. c. 157. Ivo lib. 3. tit. 2. c. 15. panorm. & part. 3. c. 130. & part. 6. c. 248. decr. Anselm. lib. 7. c. 106.*

TITULUS XVI.

NE DIACONUS, VEL HYPODIACONUS UXOREM DUCERE AUDEAT, AUT CONCUBINAM HABERE.

CA.



CAPUT I.

Nullus subdiaconorum ad nuptias transire aliqua prævaricatione præsumat. *Silvest. in Synod. Rom. CCLXXXIV. Episcoporum c. 8.*

CAPUT II.

*Dist. 32. c. 5. Nullus. c. 6. Præterea.*

Quicumque sacerdotum, diaconorum, subdiaconorum post constitutum beatæ memoriæ prædecessoris nostri sanctissimi Papæ Leonis de castitate clericorum concubinam palam duxerit, vel ductam non reliquerit, ex parte omnipotentis Dei, auctoritate beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, præcipimus, & omnino contradicimus, ut missam non cantet, neque Evangelium, vel epistolam ad missam legat, neque in presbyterio ad divina officia cum his, qui præfate constitutioni obedientes fuerint, maneat, neque partem ab ecclesia suscipiat, quousque a nobis sententia super huiusmodi, Deo concedente, procedat. *Nicol. II. in syn. Rom. CXIII. Episcoporum. c. 3. Ivo lib. 3. tit. 11. c. 3. panorm. Casar. lib. 8. c. 44.*

CAPUT III.

*Dist. 27. c. 3.* Presbyteris, diaconibus, subdiaconibus, & monachis concubinas habere, seu matrimonia contrahere penitus interdiximus: contractaque matrimonia ab huiusmodi personis disjungi, & personas ad pœnitentiam debere redigi, juxta sacrorum canonum definitionem iudicamus. *Calist. II. in syn. Rom. c. 20. Pœnit. Rom. lib. 8. cap. 8.*

CAPUT IV.

*Dist. 28. c. 2.* Decernimus, ut hi, qui in ordine subdiaconatus, & supra uxores duxerint, aut concubinas habuerint, officio, atque ecclesiastico beneficio careant, &c. [Statuimus, quatenus Episcopi, presbyteri, diaconi, subdiaconi, regulares, &c. qui sacrum \* transgredientes propositum, uxores sibi copulare præsumperint, separentur, &c. Qui etiam ab invicem separati pro tantis excessibus condignam pœnitentiam agat. *Innoc. II. in syn. Rom. c. 5. Eug. III. in syn. Rem. cap. 7. Pœnit. Rom. tit. 8. c. 7. c. in fine Ivonis panorm.*

CAPUT V.

Qui in ordine subdiaconatus, aut supra, uxores duxerint, aut concubinas habuerint, officio, atque ecclesiastico beneficio careant. *Eugen. III. in syn. Rem. c. 3. in edit. c. 2.*

CAPUT VI.

Episcopi, presbyteri, diaconi, subdiaconi, regulares canonici, &c. qui sacrum transgredientes propositum, uxores sibi copulare præsumperint, separentur, &c. & agant pœnitentiam. *Eugen. III. in concil. Rem. c. 7.*

CAPUT VII.

*Dist. 31. cap. 10.* Lex continentia eadem est ministris altaris, quæ Episcopis, atque presbyteris, qui cum essent laici sive lectores, licite, & uxores ducere, & filios procreare potuerunt; sed cum ad prædictos pervenerint gradus, cœpit eis non licere, quod licuit, &c. *Leo ep. 92. ad Rustic. Narbon. Episcop. cap. 3. Burch. lib. 2. c. 114. Ivo lib. 3. tit. 8. cap. 23. panorm. c. par. 6. cap. 68. decret. Anselm. lib. 7. cap. 135. Cas. lib. 8. c. 57. Tarr. lib. 1. cap. 101.*

Tom. V.

CAPUT VIII.

Cognovimus, quod quidam diaconus, nomine Joannes, postquam consecratus est minister, accepisset uxorem, &c. Si ita est, hoc tua fraternitas pro Dei amore corrigat, &c. *Vitalian. ep. 3.*

CAPUT IX.

Diaconi quicumque ordinantur, si in ipsa ordinatione protestati sunt, & dixerunt velle se conjugio copulari, quia sic manere non possunt, hi, si postmodum uxores duxerint, in ministerio maneat, propterea quod Episcopus ei licentiam dederit. Quicumque sane tacuerint, & susceperint manus impositionem, & postea nuptiis obligati sunt, a ministerio cessare debebunt. *Ancyra. c. 10. Mart. Brac. c. 39. Ivo lib. 3. tit. 8. c. 4. c. 14. panorm. part. 6. c. 376. decret.*

CAPUT X.

Subdiaconus defuncta uxore, si uxorem aliam duxerit, ab officio, in quo ordinatus fuerat, removeatur, & habeatur inter ostiarios, & lectores &c. Qui vero tertia acceperit, abstentus biennio, postea inter laicos reconciliatus per pœnitentiam communicet. *Tolet. c. 4. Mart. Brac. c. 44.*

*Dist. 34. c. 17. Si subdiacon.*

CAPUT XI.

Si quis diaconus in captivitate redactus uxori fuerit copulatus, revertus ab officio omnino ministerio removendus est, cui sufficere debet pro actus sui levitate, impleta pœnitentia, pro satisfactione communio. *Aurel. II. c. 8.*

CAPUT XII.

Relatum est nobis, quosdam subdiaconos, postquam ad sacri ordinis pervenerint gradum, carnis immunditia sordidari, cum scriptum sit: *Mundamini, qui fertis vasa Domini*, &c. & novis uxoribus quoque copulari, asserentes hoc ideo sibi licere, quia benedictionem a Pontifice se nesciunt percepisse, &c. Ideo cum subdiacones ordinantur cum vasis ministerii benedictio eis ab Episcopo detur, sicut in quibusdam ecclesiis vetustas tradit antiqua, &c. omni ab illis sorde mulierum ac familiaritate remota. Quod si hoc vulnere deinceps fuerint sauciati, mox erunt sub pœnitentiæ oneribus usque ad extremum vitæ monasteriis religandi.

*Es. 52. c.*

CAPUT XIII.

Apud Apostolicos canones reperitur, in clerici vocatos ante nuptias posse uxores ducere lectores & cantores tantum: statuimus subdiaconum, diaconum, presbyterum post ordinationem non posse uxorem ducere; si fecerit, deponatur, &c. *Trull. c. 6. Vid. Ap. c. 26. G. 27. L.*

CAPUT XIV.

Presbyteri, & diacones, & subdiaconi, sicut lex canonum præcipit, nec uxores, neque concubinas habeant, & qui eas modo habent, ita eas sine mora peracto hoc concilio derelinquant, ut numquam ulterius ad eas accedant. Qui vero derelinquere eas noluerint, a proprio gradu, & officio cessent, & inter lectores, & cantores permanent. *Bituricens. c. 5. apud Lemovic. act. 2.*

CAPUT XV.

Episcopi nullum amplius ad subdiaconatus gradum ordinent, nisi in præsentia Episcopi ante altare sedis Deo promittat, numquam se habitu-

S s

rum

rum uxorem, neque concubinam, & si tunc eam habuerit, mox ei abrenuntiet. *Bituricens. cap. 6. apud Lemovic. act. 2.*

TITULUS XVII.  
DIACONUS, ET HYPODIACONUS, QUI HABET UXOREM, ABSTINEAT AB EA.

CAPUT I.

**Q**uod dignum, & pudicum, & honestum est suademus, ut sacerdotes, & Levitæ cum uxoribus suis non coeant, quia in ministerio divino quotidianis necessitatibus occupantur. Ad Corinthios namque Paulus scribit: *Abstinete vos, & vacetis orationi.* Si ergo laicis abstinentia imperatur, quanto magis sacerdos utique omni momento paratus esse debet munditiæ puritate securus? &c. *Syric. in syn. Rom. ep. 4. c. 9. apud conc. Telen. Vid. Inn. ep. 2. c. 9. & ep. 3. c. 1.*

CAPUT II.

Sacrorum canonum instituta renovantes præcipimus, ut a tempore subdiaconatus nulli liceat carnale commercium exercere, quod qui deprehensus fuerit, ordinis sui periculum sustinebit. *Urban. II. in syn. apud Melfiam c. 2.*

CAPUT III.

Eos, qui subdiaconatus uxoribus vacare voluerint, ut ab omni sacro ordine removeamus, officioque, atque beneficio ecclesiæ carere decernimus. Quod si ab Episcopo commoiti non se correxerint, Principibus licentiam indulgemus, ut eorum feminas mancipent servituti, &c. *Urban. II. in syn. apud Melf. cap. 12. Ivo lib. 3. tit. 8. cap. 18. panorm.*

CAPUT IV.

Presbyteris, diaconibus, & subdiaconibus concubinarum, & uxorum contubernia pœnitentia interdiximus, &c. *Callist. II. in conc. Rom. c. 3.*

CAPUT V.

Unde scis tu, qui passim sacrarii \* panes indignis impendis, si a mulieribus mundi sunt? Unde & David ab Achimelech, &c. panes propositionis accepit, &c. Ad dominica autem ministeria \* tales eligantur, qui ante ordinationem suam conjuges tuas non noverint. Quod si post ordinationem ministro altaris contigerit proprium invadere cubile uxoris, sacrarii non intret limina, nec ab offerentibus holocausti oblationem suscipiat, nec ad Dominici corporis portionem \* accedat, sed \* aquam sacerdotibus porrigat ad manus, ostia forinsecus claudat, minora gerat officia, urceum, sive calicem ad altare non sufferat. *Clem. epist. 2. post princ. Ivo part. 2. cap. 86. & part. 6. cap. 87. decr. Anselm. lib. 8. c. 2. Cas. lib. 8. cap. 59.*

CAPUT VI.

Plurimos sacerdotes Christi, atque Levitas, post longa consecrationis suæ tempora, tam de conjugibus propriis, quam etiam de turpi coitu sobolem didicimus procreasse, & crimen suum hac præscriptione defendere, quia in veteri testamento sacerdotibus ac ministris generandi facultas legitur attributa, &c. Quarum sanctionum sacerdotes omnes, atque Levitæ insolubili lege constringimur, ut a die ordinationis nostræ lo-

brietati, ac pudicitia, & corda nostra mancipemus, & corpora, dummodo per omnia Deo nostro in his, quæ quotidie offerimus, sacrificiis placeamus: *Qui autem in carne sunt, &c. Deo placere non possunt, &c.* Ignoranter lapsi sine ullo honoris augmento, in hoc, quo detecti sunt quamdiam vixerint, officio perseverent, si tamen posthac continentem se studuerint exhibere. Hi vero, qui illiciti privilegii excusatione nituntur, & sibi afferunt veteri hoc lege concessum, noverint se ab omni ecclesiastico honore, quo indigne usi sunt, Apostol. Sedis auctoritate dejectos, nec unquam posse veneranda atrectare mysteria, a quibus se ipsi, dum obscœnis cupiditatibus inhiant, privaverunt, &c. Si quilibet Episcopus, presbyter, atque diaconus deinceps fuerit talis inventus, jam nunc sibi omnem per nos indulgentiæ aditum intelligat obseratum, quia ferro, necesse est, excindantur vulnera, quæ fomentum non senserint medicinam. *Syric. epist. 1. cap. 7. Ivo part. 6. cap. 50. decret. Casar. lib. 8. cap. 53. Tarrac. lib. 6. cap. 35.*

CAPUT VII.

Præterea, quod dignum, & pudicum, & honestum est, tenere Ecclesia omnino debet, ut sacerdotes, & Levitæ cum uxoribus suis non miscantur, &c. *Innoc. epist. 2. cap. 9. Burch. lib. 2. cap. 118. Ivo lib. 3. tit. 8. cap. 11. panorm. & part. 6. cap. 94. & 194. decret. Anselm. lib. 7. cap. 132.*

CAPUT VIII.

Proposuit, quid de his observari debeat, quos in diaconii ministerio, aut in officio presbyterii positos, incontinentes esse, aut fuisse, generati filii prodiderunt. De his & divinarum legum manifesta est disciplina, & beatæ recordationis viri Syrici Episcopi monita evidentia commearunt, ut incontinentes in officiis talibus positi, omni ecclesiastico honore privarentur, nec admittantur ad tale ministerium, quod sola continentia oportet impleri. Est enim verus admodum sacræ legis auctoritas, jam inde ab initio custodita, quod in templo anno vicis suæ habitare præcepti sunt sacerdotes, ut servientes sacris oblationibus puris \* & ab omni labe purgatos \* sibi vindicent divina mysteria, neque eos ad sacrificia fas sit admitti, qui exercent vel cum uxore carnale consortium, quia scriptum est: *Sancti estote, quia ego sanctus sum Dominus Deus vester.* Quibus utique propter sobolis successionem uxoris ulus fuerat relaxatus, quia ex alia tribu, &c. ad sacerdotium nullus fuerat præceptus accedere, quanto magis hi sacerdotes, vel Levitæ pudicitiam ex die ordinationis suæ servare debent, quibus vel sacerdotium, vel ministerium sine successione est, nec præterit dies, qua vel a sacrificiis divinis, vel a baptismatis officio vacent? &c. Si ad aliquos forma ista ecclesiastica vitæ, pariter & disciplina, quæ ab Episcopo Syricio ad provincias commearit, non probabitur pervenisse, his ignorantibus venia remittetur, ita ut de cetero penitus incipiant abstinere, & ita gradus suos, in quibus inventi fuerint, sic retentent, ut eis non liceat ad potiora conscendere \*, quibus in beneficio esse

Rom. 8. 6.

Dist. 82.

Quia. 6. 4.

Dist. 31. Tenere. c. 4.

Dist. 32. c. 10.

Dist. 82. c. 2.

De cons. dist. 2. c. 23. trib. in fin.

1. Reg. 21. b. Dist. 81.

Ministr. c. 19.

\* Sanctuarium.

\* mysteria.

\* portationem.

\* nec.

Luc. 1. a. 1. p. 24. c.

\* puri. \* purgati. Dist. 31. c. 6.

Lev. 11. g. & 20. b.

Dist. 81. c. 3.

Lev. 21. c. Luc. 1. d.

\* ascendere. de.

debet, quod hunc ipsum locum, quem retinent, non amittunt. Si qui autem scisse formam vivendi missam a Syricio deteguntur, neque statim cupiditates libidinis abjecisse, illi sunt modis omnibus submovendi, quia post admonitionem cognitam, præponendam arbitrati sunt voluptatem. *Inn. epist. 3. cap. 1. & epist. 2. cap. 9. Troslej. cap. 9. Ivo lib. 3. tit. 8. cap. 12. & tit. 11. cap. 3. panorm. & part. 6. cap. 57. decret. Anselm. lib. 8. cap. 8. Tarrac. lib. 6. cap. 194.*

CAPUT IX.

Cum extra clericorum ordinem constitutis nuptiarum societati, & procreationi filiorum studere sit liberum, ad exhibendam tamen perfectæ continentia puritatem, nec subdiaconibus quidem carnale connubium conceditur, ut, *& qui habent, sine tamquam non habentes, & qui non habent permaneant singulares.* Quod si in hoc ordine, qui quartus a capite est, dignum est custodiri, quanto magis in primo, aut secundo, vel tertio servandum est? ne aut levitico ministerio, aut presbyterali honori, aut Episcopali excellentiæ quisquam idoneus existimetur, qui se a voluptate uxoria necdum frænasse detegitur. *Leo ep. 82. cap. 4. ad Thessal. Episc. Burch. lib. 2. cap. 148. Ivo lib. 7. tit. 18. c. 3. panorm. & part. 6. cap. 98. & cap. 221. decret. Anselm. lib. 7. cap. 137.*

CAPUT X.

Placuit in totum prohibere Episcopis, presbyteris, diaconibus, ac subdiaconibus positis in ministerio, abstinere se a conjugibus suis, & non generare filios, &c. *Elib. cap. 33.*

CAPUT XI.

Tres gradus sacerdotii castos esse oportet, Episcopos, & presbyteros, & diaconos, quod Episcopi, sacerdotes, & Levitæ divinis sacrificiis servant, ut possint a Deo, quod petunt, impetrare, & quod ab Apostolis traditum est, & ab antiquitate servatum, nos observemus. Ab uxoribus abstineant Episcopi, presbyteri, diaconi, & omnes, qui sacra contingunt, &c. Pudicitia custodiat ab omnibus his, qui altari servant. *Carth. 3. & 4. G. Carth. II. cap. 2. L. Raban. cap. 29. de penit. Ivo lib. 3. tit. 8. c. 10. panorm.*

CAPUT XII.

Episcopus, presbyter, diaconus, subdiaconus, qui ab uxore non abstinet, ab officio ecclesiastico amoveatur. *Carth. capit. 25. G. Carth. V. capit. 3. L. Afric. capit. 37. L. Trull. 13. Magunt. sub Arnulph. cap. 19. Ivo lib. 3. tit. 8. cap. 22. panorm. Anselm. lib. 8. cap. 7.*

CAPUT XIII.

Diacones, si vel integri, vel casti sint, & continentis vitæ, etiam si uxores habeant, in ministerio constituantur, ita tamen, ut si qui etiam ante interdictum, quod per priores ante nos Episcopos constitutum est, incontinenter cum uxoribus vixerint, presbyterii honore non cumulentur. *Tolet. cap. 1. Ivo lib. 3. tit. 8. cap. 5. panorm.*

CAPUT XIV.

Placuit, ut si presbyteri, vel diaconi conjugati ad torum uxorum suarum redire voluerint, Patris Innocentii ordinatio, vel Syricii Episcopi au-

toritas servetur. Quod si ad aliquos formula illa ecclesiasticæ vitæ, pariter & disciplina, quæ a Syricio Episcopo ad provincias commea vit, non probabitur pervenisse, eis ignorationis venia remittitur, ita ut de cetero penitus incipiant abstinere, & ita gradus suos retineant, ut ad potiora, eis non liceat ascendere, quibus in beneficio esse debet, quod locum ipsum, quem retinent, non amittunt. Si qui autem scisse formam vivendi missam a sancto Syricio Episcopo deteguntur, neque statim cupiditates libidinis abjecisse, illi sunt modis omnibus submovendi, eo quod post admonitionem cognitam, præponendam arbitrati sunt voluptatem. *Agath. cap. 9. Vid. Syric. epist. 1. capit. 7. & epist. 4. cap. 9. Innocent. epist. 2. cap. 9. & epist. 3. cap. 1.*

CAPUT XV.

Non ordinentur diacones conjugati, nisi qui prius conversionis proposito confelli fuerint castitatem. *Araus. 22.* Si quis autem post acceptam benedictionem leviticam, cum uxore sua incontinens invenitur, ab officio abiiciatur. *Araus. 23.*

CAPUT XVI.

Licet a Patribus nostris fuerit constitutum, ut quicumque sacerdos, vel Levita filiorum procreationi operam dare fuisset convictus, a communione Dominica abstineret, nos tamen, &c. decrevimus, ut sacerdos vel Levita conjugali concupiscentiæ inhærens, vel a filiorum procreatione non desinens, ad altiorem gradum non conscendat, &c. Sed ut hæc valeant observare, fomitem omnium vitiorum oportet abscindi Apostolo præcipiente: *Nolite inebriari vino, in quo est luxuria, &c. Neque fornicatores, neque idolis servientes, neque ebriosos regnum Dei possesuros.* *Turon. cap. 2.*

CAPUT XVII.

Nullus clericorum a subdiacono, & supra, quos uxores in proposito suo accipere inhietur, propriæ, si forte jam habeat, misceatur uxori, quod si fecerit, laica communione contentus, juxta priorum canonum statuta, ab officio deponatur. Quæ si sciens Episcopus suus in hac villitate permissiois viventem, ad officium postea admiserit, & ipse Episcopus ad agendam poenitentiam tribus mensibus a suo officio sequestratus maneat. *Aurel. III. cap. 2.*

CAPUT XVIII.

Cum presbyteri, atque diaconi sublimes dignitatis apice prærogentur, actibusque omnino sæculi renuntiant, & ad sacrum ministerium electi repudient, & quisquis est presbyter, atque divino munere benedictione percepta, uxoris suæ prius, frater illico efficiatur ex conjugate, attamen quosdam, &c. inhibita conjugia repetisse reperimus, quod nati etiam filii prodiderunt. Quod quisquis fecisse cognoscitur, omni in perpetuum, quam admisso jam crimine perdidit, dignitate privabitur. *Arvern. cap. 12.*

CAPUT XIX.

Ab officio degradentur sacerdotes, & diaconi, qui cum conjugibus suis communem lectulum, vel cellulam habuerint. *Aurel. IV. cap. 17.*

Dist. 32. Omnium. cap. 1.

1. Cor. 7. c.

Dist. 28. Preterea. c. 7.

Eph. 5. d. 1. Cor. 6.

Dist. 84. c. 3. Cum in preterit. & dist. 4. c. 3. Episc.

Dist. 32. Placuit. cap. 13. dist. 84. c. 4. Cū de quorundam.

& conjugis.

## CAPUT XX.

Si inventus fuerit presbyter cum sua presbyteria, aut diaconus cum sua diaconissa, aut subdiaconus cum sua subdiaconissa, annum integrum excommunicatus habeatur, & depositus ab omni officio clericali, &c. inter lectores in psallentium choro colligatur. *Turon. II. cap. 20.*

## CAPUT XXI.

Si quis clericus post acceptam benedictionem cujuslibet loci, vel ordinis, ad conjugalem torum jam sibi illicitum denuo redire presumpserit, usque in diem vitæ ab honore accepti ordinis, sicut habent antiquorum Patrum canones, ab officio deponatur, ei tantummodo communione concessa. *Aurel. V. cap. 14.*

## CAPUT XXII.

Compertum est a sancto concilio, Episcopos, presbyteros, & diaconos venientes ex hæresi, carnali adhuc desiderio uxoribus copulari. Ne ergo de cetero hoc fiat, præcipitur, quod & canonibus prioribus continetur, ut non liceat eis vivere libidinosa societate, sed manente inter eos conjugali fide \* communem utilitatem habeant, & non sub uno conclave maneant, &c. Si quis vero post hanc conventionem obscene cum uxore elegerit vivere, ut \* lector habeatur. Qui vero semper sub canone ecclesiastico jacuerint, si contra veterum imperata, in suis cellulis mulierum, quæ infamie suspicionem possunt generare, consortium habuerint, illi canonicè quidem distringantur, mulieres vero ab Episcopis veniuntur, & pretium ipsum pauperibus erogetur. *Tolet. III. cap. 5.*

## CAPUT XXIII.

Quicumque uxoribus juncti ad diaconatus, aut presbyteratus ordinem quoquo modo pervernerint, non solum lecto, sed etiam frequentatione quotidiana debeant de uxoribus suis sequestrari. Quod si, quod Deus avertat, de eorum familiarum contubernio post acceptam benedictionem infans natus paruerit, ab officii gradu privetur. *Lugd. II. cap. 1.*

## CAPUT XXIV.

Episcopi, presbyteri, vel universi honorationes clerici, cum sublimi dignitatis apice sublimantur, adibus omnino renuntiant sæculi, & sacro electi ministerio repudient carnale consortium, &c. & quisquis ille est, divini muneris benedictione percepta, uxori suæ pius frater illico efficiatur ex conjugate, &c. *Matiscon. cap. 11.*

## CAPUT XXV.

Non licet presbytero in uno lecto post acceptam benedictionem cum presbyteria dormire, nec in peccato misceri, nec diacono, nec subdiacono. *Antisiod. cap. 21.*

## CAPUT XXVI.

Pervenit ad nos, quosdam sacerdotes, & ministros obliviscentes majorum, & veterum constitutorum, aut uxorum, aut quarumcunque seminarum immunda societate, & execrabili contagione turpari, & pessima cordis obstinatione tam sacris literis, quam Patrum regulis obviantes, &c. quibus quanto est pertinacior vis \* in malis, tanto austerioribus convenit obviare de-

cretis, &c. Omnes Episcopi id ipsum in suis querere sollicitè curent, & cum repererint, omnes placita cautione taliter distringant, ut numquam ulterius tam abominanda committant, &c. *Tolletan. VIII. cap. 5.*

## CAPUT XXVII.

In Romana Ecclesia in ordine canonis traditur, ut qui ad ordinem diaconi, vel presbyteri veniunt, promittant se suis uxoribus non copulare, &c. *Trull. 12. Ivo lib. 3. tit. 8. cap. 3. panorm.*

## CAPUT XXVIII.

Placuit, ut Episcopi, presbyteri, diaconi, subdiaconi abstineant se a conjugibus, & non generent filios. Quod si hoc decretum violaverint, ab honore clericatus pellantur. *Vorm. cap. 9.*

## TITULUS XVIII.

NE APUD DIACONUM, VEL HYPODIACONUM HABITENT FEMINÆ, PRÆTER MATREM, ET SOROREM, &c.

## CAPUT I.

Interdixit per omnia magna synodus non Episcopo, non presbytero, non diacono, nec alicui omnino, qui in clero est, licere subintroductam habere, nisi forte aut matrem, aut sororem aut amitam, aut materteram, vel eas tantum personas, quæ suspensiones effugiunt. *Nicæn. c. 3. Aquilgr. c. 39. Troslej. c. 9. Martin. Brac. cap. 32. Justin. Novell. 123. in princ. Capitul. lib. 1. cap. 4. Burch. lib. 2. cap. 109. Ivo lib. 3. tit. 8. cap. 29. panorm. & part. 6. cap. 186. decr. Anselm. lib. 7. cap. 133. Casar. lib. 8. c. 63.*

## CAPUT II.

Clerici in sacris ordinibus constituti, qui mulierulas suas in domibus suis sub incontinentia nota tenerint, aut abiciant eas, & continentibus vivant, aut ab officio, & beneficio ecclesiastico fiant alieni. *Alexand. III. in concil. Later. cap. 11.*

## CAPUT III.

Presbyteri, vel diaconi subintroductas mulieres nullo modo secum audeant habitare \*, nisi forsitan matrem suam, aut proximitatem generis sibi habentes, quæ suspensiones effugiant, sicut in synodo Nicæna continetur. Si quis vero presumpserit præter statuta agere, sacerdotii sui privetur honore. *Zachar. in synod. Roman. cap. 2.*

## CAPUT IV.

Presbyteris, diaconibus, & subdiaconibus concubinarum, & uxorum contubernia penitus interdiximus, & aliarum mulierum cohabitationes, præter quas synodus Nicæna propter solas necessitudinum causas habitare permisit, videlicet, matrem, sororem, amitam, vel materteram, aut alias hujusmodi, de quibus nulla juste valeat oriri suspicio. *Callist. II. in concil. Rom. c. 3.*

## CAPUT V.

Cum his, qui in sacro sunt ordine constituti, habitare mulieres perhibentur, de quibus ne antiquus humani generis inimicus exultet, omnium definiendum consensu est, ut præter eas, quas sacri canones complectuntur, alias mulieres habere secum non debeant. *Gregor. ad Syagr. & Eucher.*

*Distin. 31. Quoniam, 13.*

*Dist. 32. c. 16.*

*De excess. Præl. c. 4. Greg. IX. de cohab. cler. c. ult. in 1. coll.*

*\* habere.*

\* lege.

\* nec.

\* usus.

*her. Episcop. lib. 7. registr. epist. 108. vel 110. c. 3.*

**CAPUT VI.**

Si quis de clericis a gradu diaconatus in solatio suo mulierem, præter aviam, matrem, sororem, filiam, neptem, vel conversam secum uxorem habere præsumperit, a communione alienus habeatur. Par quoque & mulierem, si se separare noluerit, poena percussat. *Arel. II. c. 3.*

**CAPUT VII.**

Antiqua concilia non siluerunt, ut nullus clericorum a gradu subdiaconatus & supra, in confortio familiaritatis habeat mulierem, vel ingenuam, vel libertam, vel ancillam. Sed si sunt ei huiusmodi servitia, matri, vel forori, vel alii propinqua contradat, & quidquid cum suis manibus perfecerint, proprio domino deferatur. Si propinqua deest, alterius domus adhærens quærat, ita ut femina domum ejus non ingrediatur, &c. *Tolet. II. c. 3.*

**CAPUT VIII.**

Episcopus, presbyter, diaconus tam sancta conscientia replendeant, ut effugiant probitate actum maledicorum obloquia, & testimonium in se divinum implere contendant, quo Dominus ait; *Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in celis est.* Fugiat ab his extranearum mulierum culpanda libertas, & tantum cum avia, matre, sorore, vel nepte, si necessitas compulerit, habitent, de quibus, ut priorum canonum series continet, nefas est aliud, quam natura constituit, suspicari. In cubiculo etiam horum, atque cellario, vel familiari quolibet servitio neque sanctimonialis ulla, neque extranea mulier, neque ancilla ullo modo admittatur. Quod si quis præceptorum Dei in memor crediderit contemnendum, sciat se auctoritate canonica communionis sine dubio, iacturam subire. *Arvern. c. 15. & 16. Matise. c. 1.*

**CAPUT IX.**

Nullus clericorum Episcopus, presbyter, diaconus, subdiaconus, quasi sanctimonialem, aut viduam, vel ancillam propriam pro confirmatione rerum in domo sua stabilire præsumat, quæ & ipsa extranea est, dum non est mater, aut soror, aut filia, &c. Si quis Episcopus, presbyter, diaconus, subdiaconus de hac re statuta Patrum, vel nostra temerare præsumperit, excommunicatur. *Turon. II. c. 11.*

**CAPUT X.**

Nullus Episcoporum, presbyterorum, & diaconorum, extranearum mulierum intra domum præsumat habere solatium, quibus etiam pro utilitate sua aliqua familiariter regenda committat. Quod etiam de propinquis feminis indicentes, similiter prohibemus, ne sub concessa sibi licentia parentali, ex earum sequipedis memoratorum vita, vel opinio polluat. *Aurel. IV. cap. 3.*

**CAPUT XI.**

Licet jam prioribus canonibus fuerit statutum, placuit tamen renovare, ut si quis Episcopus, presbyter, aut diaconus, vel quicumque ex sa-

cerdotali catalogo, præter personas, quæ in ipsis canonibus continentur, cum qualicumque extranea muliere familiaritatem habere præsumperit, quæ dedecoris, vel adulterii possit adferre suspicionem, juxta statuta canonum ab ordine degradetur. *Cabil. c. 3.*

**CAPUT XII.**

Omni fornicandi occasionem cupientes auferre, sancimus, ut nullus sacerdotum, sive quisque de clero absque honesto, & competenti testimonio, excepta sola matre, cum quibuslibet feminis secrete se præsumat adungere, & non solum cum extraneis mulieribus, sed nec cum ipsis etiam sororibus, vel propinquis, ne licentia sororum, vel propinquarum mulierum quisquam solus familiarior habeatur ad perpetrandum scelus. Hujus præceptionis transgressores sex mensibus se noverint poenitentia legibus subjacere. *Bracar. III. c. 4.*

**CAPUT XIII.**

Quicumque clericatus utuntur officio, extranearum mulierum familiaritatem habere prohibentur, matrum, sororum, aut filiarum sibi solatia intra domum suam noverint tantum esse concessa. Sed quia sub occasione istarum personarum alia mulieres subintroducti cœperunt, sancti Africani canones decreverunt, ut nec ipsi Episcopi, aut presbyteri soli habeant accitum ad viduas, vel virgines, vel quascumque feminas, sed ubi, aut clerici præsentis sint, aut graves aliqui Christiani, &c. Hinc Christiani Imperatores legem decreverunt dicentes; „Presbyteris, diac. & subdiaconis, & aliis in clero scriptis, non habentibus uxores secundum regulas divinas, interdiciamus, & nos, mulierem habere in sua domo, excepta matre, & filia, & sorore, & aliis personis quæ omnem quærelam effugiunt. Si quis autem adversus istam observationem mulierem in sua domo habuerit, quæ potest inferre suspicionem turpitudinis, & ille a clericis suis audierit, quod cum tali muliere non debeat habitare, & noverit eam a sua domo repellere, vel accusatore emergente probatus fuerit cum tali muliere inhonestè versari, tunc Episcopus secundum ecclesiasticos canones clero eum repellat; curia civitatis ejus, cujus clericus est, tradendum“; &c. *Trosk. c. 9.*

**CAPUT XIV.**

Nullus presbyter, diaconus, subdiaconus concubinam habeat, sed nec aliam feminam, unde mala suspicio habeatur, in una domo secum teneat. *Pictav. c. 9.*

**CAPUT XV.**

Nullus Episcopus, neque presbyter, neque diaconus, neque omnino aliquis ex clero licentiam habeat intromittendi ad se quasi adoptivam aliquam mulierem quasi in loco filia, aut sororis, aut matris, nisi forte sororem patris, vel matris, & illas solas personas, quæ ab omni mala suspicionem alienæ sunt, *Max. Brac. c. 32. Vid. Nicen. cap. 3.*

**TITULUS XIX. NE DIACONUS SOLUS SERMONES CONFERRAT CUM FEMINIS.**

CA.

*Mat. 5. 6.*

*De cohabit. cler. c. 2. in 1. coll.*

## CAPUT I.

Dist. 81. c. 20.

**C**lericus solus ad feminæ tabernaculum non accedat, nec properet sine majoris natu Principis iussione, &c. Nec archidiaconus, aut diaconus sub prætextu officii humilitatis frequenter domicilia matronarum, &c. *Clem. epist. 2. post princip. Ivo part. 6. cap. 89. decret. Anselm. lib. 7. cap. 139.*

## CAPUT II.

Nullus diaconus, vel presbyter, vel Episcopus ad cællarii secretum intramittat puellam, vel ingenuam, vel ancillam. *Arel. II. c. 4.*

## CAPUT III.

Episcopo, presbytero, diacono, vel diversis clericis, horis indebitis, id est meridianis, vel vespertinis ad feminas prohibemus accessum; qui tamen si causam habuerit, cum presbyterorum, aut clericorum testimonio videatur. *Epaun. cap. 26.*

## CAPUT IV.

De familiaritate extranearum mulierum, tam Episcopi, quam presbyteri, vel diaconi præteritorum canonum statuta custodiant. *Aurel. cap. 31. vel 29.*

## CAPUT V.

Nuper editum concilii Toletani decretum servetur, ut si presbyteri, diaconi, vel clerici confortia extranearum feminarum, vel ancillarum familiaritatem per sacerdotis sui admonitionem a se minus removerint, sæculi iudices easdem mulieres cum voluntate, & permisso Episcopi comprehensas in suis lucris usurpent, ut vitium hoc, dum sacerdos inhibere non prævalet, potestas judicialis coerceat, dato tamen ab eisdem iudicibus sacramento Episcopo, ut eas clericis nulla arte restituant, &c. *Hispal. I. c. 3. Vid. Toler. II. cap. 3.*

## CAPUT VI.

Licet jam prioribus canonibus fuerit statutum placuit tamen renovare, ut si quis Episcopus, presbyter, aut diaconus, vel quicumque ex sacerdotali catalogo, præter personas, quæ in ipsis canonibus continentur, cum quacumque extranea muliere familiaritatem habere præsumperit, quæ dedecoris, vel adulterii possit afferre suspicionem, juxta statuta canonum ab ordine degradetur. *Cabilon. c. 3.*

## CAPUT VII.

Monasteria puellarum, quæ sub disciplinæ regula degunt, obstructius munitis claustris, nullo pateant, nisi forte summa compellente necessitate, aditu virorum. Sed neque presbyteri, vel diacones, vel quilibet de clero, &c. quasi visitationis, vel prædicationis causa, sine permisso Episcopi civitatis, sibi licentiam tribuant ineundi. *Forojul. cap. 12.*

## TITULUS XX.

DE DIACONIS, ET HYPODIACONIS, QUI IN FORNICATIONEM INCIDERUNT.

## CAPUT I.

**S**i quispiam sacerdotum, id est Episcopus, presbyter, aut diaconus, vel etiam subdiaconus, de quacumque femina, crimine fornicationis su-

mpicatus, post primam, secundamque, & tertiam admonitionem Metropolitanæ, vel alterius Episcopi, aut ejus, cui subiacere videatur, invenitur fabulari cum ea, aliquove modo conversari canonice judicetur. *Eugen. II. & Leo IV. in syn. Rom. c. 15. Anf. lib. 8. c. 9.*

## CAPUT II.

Quicumque sacerdotum, diaconorum, subdiaconorum post constitutum beatæ memoriæ prædecessoris nostri sanctissimi Papæ Leonis de castitate clericorum concubinam palam duxerit, vel ductam non reliquerit, &c. Missam non canet, neque Evangelium, vel epistolam ad Milsam legat, neque in presbyterio ad divina officia cum obedientibus maneat, neque partem ab ecclesia suscipiat, quousque a nobis sententia super hujusmodi Deo concedente procedat. *Nic. II. in syn. Rom. CXIII. Episcop. c. 3. Ivo lib. 3. tit. 11. c. 3. pan. Cæs. lib. 8. c. 44.*

## CAPUT III.

Nullus sacerdos, aut diaconus, vel subdiaconus, sed & nullus, qui canonicam habet, fornicationis sibi copulam adjungat, &c. *Urban. II. in concil. Clarom. cap. 9.*

## CAPUT IV.

Episcopus, aut presbyter, aut diaconus, qui in fornicatione, &c. captus est, deponatur, non tamen communionem privetur. Dicit enim Scriptura: *Non vindicabit Dominus bis in idipsum.* *Ap. 24. G. 25. L. Magunt. sub Arnulph. cap. 19. Tribur. cap. 11. Raban. cap. 1. de pœnit. Burch. lib. 2. cap. 189. Ivo part. 6. cap. 234. Anselm. lib. 11. cap. 30.*

## CAPUT V.

Si quos tua fraternitas repererit Episcopos, presbyteros, aut diaconos contra canones, vel statuta Patrum excessisse, id est, in adulterio, vel si plures uxores habuerunt, &c. nulla ratione Apostolica auctoritate permittat sacerdotio fungi, quia tales a suo proprio ore falsi nominantur sacerdotes, & peiores, ac deteriores sæcularibus esse noscuntur, qui se neque a fornicationibus, neque a nefariis matrimoniis abstinant, &c. *Zach. ep. 6. ante med. incip. Susceptis.*

## CAPUT VI.

Episcopi, presbyteri, diacones, si in ministerio positi, sint mœchati, propter scandalum, & nefandum crimen, nec in sine communionem accipiant. *Eliber. c. 18.*

## CAPUT VII.

Quilibet, ab Episcopo usque ad subdiaconum deinceps, qui vel ex ancillæ, vel ex ingenuæ detestando connubio, in honore constituti filios procrearint, illi quidem, ex quibus geniti probabuntur, canonica censura damnentur, &c. *Toler. IX. c. 10. Ivo part. 6. c. 425. decret.*

## CAPUT VIII.

Si quis Episcopus, vel presbyter, vel diaconus, vel subdiaconus, &c. cum muliere Deo dicata coierit, deponatur, ut qui Christi sponsæ vitium attulerit. *Trull. c. 4.*

## CAPUT IX.

Sancimus, ut qui in his turpitudinibus sese implicari permiserint, & masculi in masculos hanc

Dist. 32. c. 5. Nullus, &amp; c. 6. Præter.

Distin. 81. c. 21. Presbyter. Num. 1.

15. q. 8. c. 3. Cum muliere.

27. q. 1. c. 6.

Distin. 81. c. 22. &amp; c. 2. de cohab. cler. &amp; mulier. Gregor. IX. &amp; in 1. collect. c. 3. eod. tit.

\* operati fuerint. turpitudinem operaverint \*, Episcopus, presbyter, aut diaconus de proprii honoris gradu dejectus, exilio perpetuo damnatur. *Tolet. XVI. c. 3.*

CAPUT X.

Falsos presbyteros, & adulteros, vel fornicatores diaconos, & clericos de peculiis ecclesiarum abstulimus, & degradavimus, & ad poenitentiam coegimus. *Fan. syn. Capit. lib. 5. c. 2.*

CAPUT XI.

Si quis presbyter, aut diaconus fuerit fornicatus, aut mœchatus, & agat poenitentiam. *Mart. Brach. c. 27. Vid. Neocas. c. 1.*

TITULUS XXI.

DE FILIIS DIACONORUM, ET ALIORUM CLERICORUM.

CAPUT I.

NE filii presbyterorum diaconorum, vel subdiaconorum canonicorum ad ordines, vel ad alios ordines ecclesiasticos promoveantur, nisi monachus, vel regularis Canonicus fuerit. *Urban. II. in syn. 2. Clurom. c. 25.*

CAPUT II.

Filii sacerdotum, vel clericorum spectacula sæcularia non exhibeant, sed nec spectent; quandoquidem a spectaculo, & omnes laci prohibentur, &c. *Carth. III. c. 11.*

CAPUT III.

Episcopi, vel clerici suos filios non emancipent, nisi de moribus eorum fuerint, & ætate securi, &c. *Carth. III. c. 14.*

CAPUT IV.

Filii presbyterorum sive diaconorum, sive subdiaconorum in sacerdotio, vel diaconatu, vel subdiaconatu nati, nullo modo ulterius ad clericatum suspiciantur, &c. Qui de talibus clerici non sunt, sacros ordines ulterius non accipiant, sed in quocunque gradu nunc sunt, in eo tamen permaneat, ut ultra non promoveantur. *Bituric. c. 8. apud Lemovic. act. 2.*

CAPUT V.

Statutum est, ut Episcopi, quando fecerint ordines, vel clericos, audiente populo excommunicent, ut nullus eis offerat ad clericatum filium presbyteri, neque diaconi, neque subdiaconi, &c. *Bituric. c. 11. apud Lemov. act. 2.*

TITULUS XXII.

DIACONUS, ET HYPODIACONUS HABEANT SEMPER SECUM TESTES SUÆ VITÆ.

CAPUT I.

DE conversatione vitæ id statueri placuit, a Pontifice usque ad subdiaconum post suscepti honoris officium, si quis ex conjugatis fuerit ordinatus, ut semper alterius fratris utatur auxilio, cujus testimonio vita ejus debeat clarior apparere. *Gerund. c. 6.*

CAPUT II.

Presbyteri, & diaconi, & subdiaconi vicani hoc studeant, ut mancipiola sua ibi maneant, ubi uxores suæ. Illi tamen segregatim solitarii in cella jaceant, & orent, & dormiant. *Turon. II. c. 20.*

CAPUT III.

Placuit, ut quemadmodum Antistites, ita presbyteri, atque Levitæ, quos forte infirmitas,

atque ætatis gravitas in conclavi suo manere non sinit, ut & iidem in cellulis suis testes vitæ habeant, vitamque suam, sicut nomine, ita meritis teneant. *Tolet. IV. c. 22.*

TITULUS XXIII.

NE DIACONI, AUT HYPODIACONI USURAS EXIGANT.

CAPUT I.

Episcopus, presbyter, diaconus usuras a debitoribus exigens deponatur. *Ap. c. 44. Capit. lib. 1. c. 5. Burch. lib. 2. c. 119. Ivo lib. 3. tit. 13. c. 2. panorm. & part. 6. c. 195. & part. 13. c. 15. decr.*

CAPUT II.

Ministri, qui scenerantur, juxta formam divinitus datam, a communione abstineant. *Arel. I. c. 12. Ivo part. 13. c. 10. decr.*

CAPUT III.

Clericus, a diaconatu & supra, pecuniam non commodet ad usuras, nec de præstitis beneficiis quidquam amplius, quam datur, speret. Nec ut in exercendis negotiis turpis lucri cupiditate versetur, sicut publici negotiatores, qui ad populos pensam \* observant, aut sub alieno nomine interdita negotia audeat exercere. Quod si quis adversus hæc statuta venire præsumperit, communione concessa ab ordine degradetur. *Arel. III. cap. 26.*

CAPUT IV.

Episcopus, presbyter, diaconus usuras, vel centesimas accipiens, cesset, vel deponatur. *Trull. cap. 10.*

TITULUS XXIV.

DE DIACONIS, QUI PRETIO ORDINES OBTINENT, AUT RES ALIAS SPIRITUALES VENDUNT.

CAPUT I.

SI Episcopus per pecuniam ordinaverit Episcopum, Chorepiscopum, presbyterum, diaconum, clericum, aut constituerit œconomum defensorum, vel paramonarium, vel alium ex canone, idque fecisse probetur, de suo gradu periclitetur, & qui ordinatus est, nihil consequatur, sed sit alienus a dignitate, vel cura, quam emit. Si quis mediator hujus turpitudinis fuit, clericus proprio gradu cadat, laicus, vel monachus anathematizetur. *Chalc. c. 2. Nicæn. II. c. 5. Br. III. c. 7. Paris. sub Ludov. & Loth. lib. 1. c. 11. Nannet. c. 7. Capit. lib. 1. c. 19. Burch. lib. 1. cap. 112. Ivo lib. 3. tit. 9. c. 3. panorm. & part. 5. c. 118. decr. Anj. lib. 6. c. 81. Cæs. lib. 4. c. 21.*

CAPUT II.

Servetur canon Apostolorum, ut si quis ob pecunias fiat Episcopus, vel presbyter, vel diaconus deponatur, & is, & qui ordinavit, & eiiciatur omnino a communione, ut Simon Magus a Petro, & secundo canone Chalcedon. dicitur: *Si quis Episcopus, &c. Nicæn. II. c. 5. Vide Apost. c. 29. G. 30. L.*

CAPUT III.

Si quis Episcopus, presbyter, diaconus per pecuniam fiat, deponatur ipse, & qui eum ordinavit, & eiiciatur etiam a communione, ut Simon Magus a Petro. *Ap. c. 29. G. 30. L. Vid. Nicæn.*

\* tantum, f.

Dist. 47. c. 1.

14. 7. 4. c. 2.

\* mensam, f.

1. 9. 1. c. 8.

*Nican. II. c. 5. Biturie. act. 2. Taras. CP. ante VII. syn. Capitul. lib. 1. c. 19.*

**CAPUT IV.**

Nullus Episcopus, nec presbyter, vel Abbas, seu diaconus per premium ad sacrum ordinem penitus accedat. Quod qui fecerit, ipso honore, quem præmiis comparare præsumperit, omnino privetur. *Cabilon. c. 16.*

**CAPUT V.**

*1. q. 1. Nul-  
lus. 109.*

Nemo Episcopus, presbyter, diaconus communionem dans ab accipiente exigat ob eam susceptionem obolos, vel speciem aliquam, non enim gratia venditur, neque pecunia sanctum Spiritum damus, sed doni meritis. Si vero quis id exigat, deponatur, ut Simonis amator. *Trull. c. 23. Ivo part. 2. c. 92. decr.*

**CAPUT VI.**

Sunt in quibusdam locis Scoti, qui se dicunt Episcopos esse, & multos negligentes absque licentia dominorum suorum, sive magistrorum presbyteros, & diaconos ordinant, quorum ordinationem, quia plerumque in simoniacam incidit hæresim, & multis erroribus subjacet, modis omnibus irritam fieri debere, omnes uno consensu decrevimus. *Cabilon. sub Carol. c. 43. Capitul. lib. 7. c. 66. in additis. Burch. lib. 1. c. 120. Ivo part. 5. c. 220. decr.*

**CAPUT VII.**

Scimus divinos canones omnes accipientes, aut dantes quippiam in ordinatione sacerdotali excommunicare, & a sacerdotii sanctitate repellere, &c. „ Omnis igitur Episcopus, aut diaconus con-  
„ victus, quod pecuniis, aut largitione ordina-  
„ tionem obtinuit, ab Episcopatu excidit. „ Et  
„ postea : „ Quorsum hæc dico? cum veritatis fer-  
„ monem cognoscam, & eum, qui a divinis Apo-  
„ stolis initiatus est, clamantem videam :  
„ Quod quicumque per pecuniam ordinatus est  
Episcopus, aut presbyter, aut diaconus, alienus est a sacerdotali dignitate? *Tarasius Episcopus Constantinopolitanus epistol. ad Joann. presbyterum ante medium, & postea, ante VII. synod. Apost. cap. 29. G. 30. L.*

**TITULUS XXV.****NE DIACONI, AUT HYPODIACONI  
NEGOTIIS SÆCULARIBUS****OPERAM DENT.****CAPUT I.**

*De postul. c.  
1. Greg. IX.  
& 1. in coll.*

**C**Lerici in subdiaconatu, & supra, & in minoribus quoque ordinibus, si stipendiis ecclesiasticis sustentantur, coram iudice sæculari advocati in negotiis fieri non præsumant, &c. *Alex. III. in concil. Later. cap. 12.*

**CAPUT II.**

*Ne cleric. vel  
monach. c. 9.  
Greg. IX. &  
c. 2. end. tit.  
in 1. coll.*

Nullus clericus rotariis, aut ballistariis, aut hujusmodi viris sanguinum præponatur, nec illam chirurgiæ partem subdiaconus, diaconus, vel sacerdos exerceant, quæ ad unctionem, vel incisionem inducit, &c. *Inn. III. in conc. gen. Later. cap. 18.*

**CAPUT III.**

*Dist. 88. c. 3.*

Episcopus, presbyter, diaconus, si sæcularia negotia susceperit, deponatur. *Ap. 6. G. 7. L. Anselm. lib. 6. cap. 148.*

**CAPUT IV.**

Episcopus, presbyter, diaconus militiam exercens, si vult utrumque retinere, Romanum magistratum, & sacram administrationem, deponatur: *Nam quæ sunt Cæsaris, Cæsari, quæ sunt Dei, Deo. Ap. cap. 83.*

*Matth. 22.  
Luc. 20.*

**CAPUT V.**

Episcopi, presbyteri, diaconi de locis suis negotiandi causa non discedant, nec circumeuntes provincias quæstuosas nundinas sectentur, &c. *Elib. cap. 19.*

**CAPUT VI.**

Episcopi, presbyteri, diaconi, conductores, vel procuratores non fiant, neque ex aliquo turpi, vel inhonesto quæstu cibum parent, scriptum est: *Nemo militans Deo implicat se negotiis sæcularibus. Carth. cap. 16. G. Carth. III. c. 15. L. Vorm. cap. 67. Burch. lib. 2. cap. 151. Ivo part. 6. cap. 242. decr. Anselm. lib. 7. cap. 151.*

*21. q. 3. Pla-  
cuit. cap. 3.*

*2. Tim. 2. a.*

**CAPUT VII.**

Episcopus, presbyter, aut diaconus non sint conductores. *Hipponen. cap. 17.*

**CAPUT VIII.**

Neque presbyteri, neque diaconi, neque monachi villici fiant. *Cabilon. sub Carolo cap. 12.*

**CAPUT IX.**

Ministri altaris Domini, vel monachi, &c. a negotiis sæcularibus omnino abstineant. Multa sunt ergo negotia sæcularia; de his tamen pauca perstrinximus, ad quæ pertinet omnis libido, non solum immunditia carnis, sed etiam in omni concupiscentia carnali; quidquid plus iusto appetit homo, turpe lucrum, munera injusta accipere, vel etiam dare pro aliquo sæculari quæstu, pretio aliquem conducere, contentiones, & lites, vel rixas amare, in placitis sæcularibus disputare, excepta defensione orphanorum, aut viduarum, conductores, aut procuratores esse sæcularium rerum, turpis verbi, vel facti joculatorem esse, vel jocum sæcularem diligere, aleas amare, ornamentum inconueniens proposito suo quærere, in deliciis vivere velle, gulam, & ebrietatem sequi, pondera injusta, vel mensuras habere, negotium injustum exercere, &c. Quæ omnia, & his similia ministris altaris, &c. interdiximus, de quibus dicit Apostolus: *Nemo militans Deo, implicat se negotiis sæcularibus. Magunt. sub Carolo cap. 14. Magunt. sub Raban. cap. 13. Burch. lib. 8. c. 90. Ivo part. 7. cap. 108. decr. Capit. lib. 7. cap. 172. in addit.*

*Ne cleric. vel  
mon. cap. 1.  
Greg. IX. &  
in 1. coll.*

*2. Tim. 2. a.*

**TITULUS XXVI.****NE DIACONUS VESTITU SÆ-  
CULARI UTATUR.****CAPUT I.**

**E**Piscopus, presbyter, & diaconus sæculari indumento minime utantur, nisi ut concedet, tunica sacerdotali; sed neque dum ambulaverit in civitate, aut in via, aut in plateis, sine operimento præsumat ambulare, præter si in itinere longo ambulaverit. Quia sicut mulier orans in ecclesia non velato capite deturpat caput suum, juxta Apostoli vocem, ita sacerdos sine operimento deturpat suum sacerdotium. Nam si temere præsumperit contra statuta agere, commu-  
nitione

*21. q. 4. Epi-  
scopi. cap. 3.*

*1. Cor. 11.*



nione privetur, donec quæ statuta sunt, adimplere maturet. *Zachar. in syn. Rom. cap. 3.*

CAPUT II.

Decrevimus, ut presbyteri, vel diaconi non fagis, laicorum more, sed casulis utantur ritu fervorum Dei. *Franc. syn. in fin. Capit. lib. 5. cap. 2. in fine.*

TITULUS XXVII.

NE DIACONUS VENATIONI, AUT AUCUPIIS OPERAM DENT.

CAPUT I.

*Dist. 34. c. 2. Episcopū. c. 1. de cler. venat. Greg. IX. & in 1. collect. \* voluptate, f. \* uno, f.*

**E**Piscopis, presbyteris, atque diaconibus canes ad venandum, & accipitres ad aucupandum habere non liceat. Quod si quis talium personarum in hac voluntate \* detectus fuerit, si Episcopus est, tribus mensibus se suspendat a communione, presbyter duobus mensibus se abstineat, diaconus vero \* ab omni officio, & communione cessabit. *Agath. cap. 55. Epau. cap. 3. Vorm. cap. 17. Burch. lib. 1. cap. 213. Ivo lib. 3. tit. 15. cap. 1. panorm. & part. 5. cap. 366. & part. 6. cap. 288. & part. 13. cap. 30. decret.*

CAPUT II.

*Ne cler. vel monach. c. 1. Greg. IX. & in 1. coll.*

Ministri altaris Domini, vel monachi, nobis placuit, ut a negotiis sæcularibus omnino abstineant, &c. Canes, & aves sequi ad venandum, in omnibus quibuslibet sit causis, superfluum esse. Ecce talia, & his similia ministris altaris Domini, nec non & monachis omnino contradicimus. *Magunt. sub Carol. c. 14. Magunt. sub Raban. cap. 13. Capitul. lib. 7. cap. 172. in addit. Burch. lib. 8. cap. 90. Ivo part. 7. c. 108. decret.*

TITULUS XXVIII.

DIACONUS NON POTEST OFFERRE SACRIFICIUM.

CAPUT I.

**D**E diaconibus quos cognovimus multis locis offerre, placuit minime fieri debere. *Arelaten. 1. cap. 15.*

CAPUT II.

*Distin. 93. cap. 16.*

Non oportet ministros panem dare, neque calicem benedicere. *Laod. cap. 25. Aquisgr. 78.*

CAPUT III.

*26. q. 6. c. 3.*

Ministrare diaconus, &c. non præsumat. *Agath. 43.*

TITULUS XXIX.

DIACONUS NON BAPTIZET INJUSSU EPISCOPI, AUT PRESBYTERI, NISI CUM NECESSITAS COMPELLAT.

CAPUT I.

*Distin. 93. c. 13.*

**D**iaconos propriam constituimus servare mensuram, nec ultra tenorem paternis canonibus deputatum, quippiam tentare. Nihil eorum suo ministerio permittimus applicare, quæ primis ordinibus proprie decrevit antiquitas. Absque Episcopo, vel presbytero baptizare non præsumant, &c. nisi necessitas extrema compellat, quod & laicis Christianis facere plerumque conceditur. *Gelas. epist. 1. cap. 9. Burch. lib. 4. cap. 57. Ivo part. 1. cap. 252. & part. 6. cap. 99. decret. Anselm. lib. 7. cap. 54.*

CAPUT II.

Si quis diaconus regens plebem, sine Episcopo, vel presbytero aliquos baptizaverit, Episcopus

Tom. V.

eos per benedictionem perficere debet. Quod si ante de sæculo recesserit, sub fide, qua quis crediderit, poterit esse justus. *Elib. cap. 77.*

CAPUT III.

Si diaconus, vel presbyter pro reatu suo se ab altaris communione sub pœnitentis professione submoverint, sic \* quoque si alii defuerint, & causa certæ necessitatis exoritur, poscentem baptismum liceat baptizare. *Aurel. cap. 12. al. 14. Ivo part. 6. cap. 368. & part. 15. cap. 18. decret. Tarrac. lib. 6. cap. 4.*

*Distin. 93. c. 14.*

\* his.

TITULUS XXX.

DE DIACONO, VEL HYPODIACONO, QUI CRIMEN CAPITALE ANTE ORDINATIONEM, VEL POST- EA COMMISIT.

CAPUT I.

**S**ubdiaconem eum ordinari non debere, qui in adolescentia sua fuerit mœchatus, eo quod postea per subreptionem ad altiorem gradum non sit promovendus. Si autem aliqui sunt in præteritum ordinati, amoveantur. *Eliber. cap. 30.*

CAPUT II.

Si quis diaconum se permiserit ordinari, & postea fuerit in crimine detectus mortis, &c. Si sponte fuerit confessus, acta legitima pœnitentia post triennium accipiat communionem. Si alius detexerit, post quinquennium acta pœnitentia accipiat laicam communionem. *Eliber. c. 76.*

CAPUT III.

Si Episcopus, presbyter, aut diaconus capitale crimen commiserit, &c. ab officii honore depositus, in monasterium retrudatur, & ibi quamdiu vixerit, laicam communionem accipiat. *Agath. cap. 50. Epau. cap. 22.*

*Dist. 50. c. 7.*

CAPUT IV.

Si diaconus, aut presbyter crimen capitale commiserit, simul & ab officio, & communione pellatur. *Aurel. c. 9. vel 11. Tarrac. lib. 6. cap. 4.*

*Distin. 81. cap. 14.*

TITULUS XXXI.

COMMUNIA DE DIACONIS.

CAPUT I.

**E**Piscopus, presbyter, diaconus, aut ex catalogo sacro, qui non communicet sine justa causa, excommunicetur. *Ap. cap. 8. G. 9. L. Vid. Antioch. cap. 2. Capitul. lib. 1. cap. 6.*

CAPUT II.

Presbyter, aut diaconus excommunicatus a suo Episcopo non suscipiatur ab alio Episcopo, nisi post mortem sui Episcopi. *Ap. 32. G. 33. L. Vide Capitul. Caroli cap. 1.*

CAPUT III.

Si Episcopus, presbyter, aut diaconus non susceperit curam, & ministerium populi sibi commissi, excommunicetur donec suscipiat. *Ap. cap. 36. G. 37. L.*

CAPUT IV.

Cognovimus, quod quidam diaconus nomine Joannes in duabus militet ecclesiis, &c. Si ita est, hoc tua dilectissima fraternitas pro Dei amore corrigat. *Vitalian. epist. 3. in med.*

CAPUT V.

Quicumque judex, aut sæcularis presbytero, aut diacono, aut cuilibet de clero, aut de junioribus

T t

ribus

ribus absque audientia Episcopi, aut Archidiaconi, vel Archipresbyteri, injuriam inferre præsumpserit, anno ab omnium Christianorum consortio habeatur extraneus. *Antistod. c. 43.*

## CAPUT VI.

Licitum sit Episcopis, præsentibus presbyteris & diaconibus, de thesauro ecclesiæ, familiæ, & pauperibus ejusdem ecclesiæ, &c. erogare. *Turon. sub Carolo c. 2.*

## TITULUS XXXII.

## DE DIACONIS CARDINALIBUS.

## CAPUT I.

*\* Cardina-  
lis, vel car-  
dine constri-  
ctus.*  
*\* XXXVII.  
vel  
XXXVI.*  
Diaconus cardinalis \* constitutus urbis Romæ nisi in xxvi. \* (*testibus*), non damnabitur. *Silvest. in epil. Rom. syn. & in syn. Rom. CCLXXXIV. Episc. c. 3. Hadr. c. 68. ad Episc. Mediom. Magunt. sub Arnulph. cap. 12. Capit. lib. 1. cap. 139. Ivo part. 4. tit. 8. cap. 7. panorm. & part. 6. cap. 334 decret. Deusd. cap. 3.*

## CAPUT II.

Constituit, ut diaconi non essent plures per parochiarum examen nisi duo, & diaconi Cardinales urbis Romæ septem, &c. *Silv. in d. syn. Roman. c. 6.*

## CAPUT III.

*Dist. 93. c. 5.* Ut a subdiacono usque ad lectorē omnes subditi fiat diacono Cardinali urbis Romæ in Ecclesia honorem repræsentantes eidem. *Silv. in d. syn. Rom. c. 7. Burch. lib. 2. c. 224. Ivo part. 6. c. 299. decr. Ans. lib. 7. c. 62.*

## CAPUT IV.

Silvester fecit septem regiones, & divisit diaconibus. Erant autem diacones isti: Fabianus, Marcus, Liberius, Arcidamus, & Julius. Ordinavit quoque & alios duos, Priscum, & Theodorum, &c. *Silv. in d. syn. Roman. act. 2. ante cap. 11.*

## CAPUT V.

In subdiaconatu sit annis v. deinde ad diaconatus honorem pertingat fixus, donec rogantibus xxx. presbyteris examen, ut esset diaconus Cardinalis: quia a prima sede erat constitutum, ut serviret annos vii. *Silvest. in ead. syn. c. 11.*

## CAPUT VI.

*\* LXXVI.* Subscripserunt omnes in (*Euphemii*) damnationem, Episcopi numero lxxv. \* & duo diacones Cardinales Romani, & tres presbyteri, & tres Episcopi, qui directi fuerant, &c. *Hierosol. syn. rel. in syn. Rom. sub Xysto III. cap. 8.*

## CAPUT VII.

*\* Darvensi.  
\* tercia, f.*  
Subscriptio diaconorum. Cyprianus diaconus S. Eccl. Rom. regionis vii. his subscripsi &c. Anastasius diaconus regionis primæ subscripsi. Joannes diaconus regionis secundæ subscripsi. Tarrenis \* diaconus regionis primæ \* subscripsi. Tertullus diaconus regionis quartæ subscripsi. *Rom. syn. prima sub Symm. in fine.*

## CAPUT VIII.

Subscriptio diaconorum. Petrus indignus Archidiaconus sanctæ sedis Apostolicæ subscripsi. Muschus humilis diaconus sanctæ sedis Apostolicæ subscripsi. Gregorius indignus, & humilis diaconus S. Sed. Ap. subscr. Benedictus indignus diaconus S. Sed. Ap. huic constituto a nobis pro-

mulgato subscripsi. *Rom. synod. sub Gregor. II. in fine.*

## CAPUT IX.

Leonem, Paschalem, & Joannem dudum diaconos sanctæ sedis Apostolicæ juste, & canonicè damnatos si aliquis, &c. sciat se fore anathemate percussum, &c. *Jo. IX. in conc. Rav. cap. 8.*

## CAPUT X.

Pontifex narravit omnibus, qualiter ab Henrico Teutonicorum Rege cum Episcopis quibusdam, & cardinalibus tam presbyteris, quam diaconibus, &c. captus fuerit, &c. Et in fine: Diaconi Cardinales Abbas Sublacensis, Joannes Cajetanus Abbas S. Andreae, Leo, Gregorius, Saldo, Theobaldus, & Rosimanus. *Later. syn. sub Pasch. II.*

## CAPUT XI.

Septem diaconos in urbe Roma per septem regiones civitatis, sicut a Patribus accepimus, habemus, &c. *Fabian. epist. 1. in princ. Ans. lib. 7. cap. 77.*

## CAPUT XII.

Regiones, sicut in hac urbe fecimus, per singulas urbes, quæ populosæ fuerint, diaconibus dividuntur. *Cajus epist. unica in fine. Anselm. lib. 7. c. 79.*

## CAPUT XIII.

Liberatus diaconus, si a prædecessore tuo non factus est Cardinalis, ordinatis a te diaconibus nulla debet ratione præponi, &c. Ultimum inter diacones stare constitue, &c. Si post hæc Cardinalem facere volueris, nisi Pontificis sui concessionem solemniter meruerit, abstinendum ab omni ejus incardinatione memineris. *Greg. lib. 1. epist. 81. ad Januar. Calar. Archiep. Joan. diac. lib. 3. c. 21. de vita B. Gregorii.*

## CAPUT XIV.

Præsentium lator (*est*) Felix diaconus, &c. Substantationi ejus pietatis intuitu providentes, in tua Ecclesia Syracusana eum prævidimus cardinandum, sive ut officium diaconatus expleat, seu certe, ut sola ejusdem officii pro sustentanda paupertate sua commoda consequatur, &c. *Idem Greg. lib. 3. ep. 14. ad Maximum epist. Joann. diac. lib. 3. c. 20. de vit. B. Greg.*

## CAPUT XV.

*Dist. 7. c. 1.*  
Fraternitatem tuam a nobis petisse recolimus, ut Gratianum Ecclesiæ Vanafranzæ diaconum, tuæ concederemus Ecclesiæ cardinandum. Et quoniam nec Episcopum, cui obsecundare (*debeat*) nec propriam habet Ecclesiam, &c. scriptis tibi præsentibus eum necessario duximus concedendum habiturus \* licentiam, diaconum illum, *\* habituro.* nostra interveniente auctoritate, ecclesiæ tuæ. Deo propitio, constituere cardinalem. *Idem Greg. lib. 5. epist. 11. c. 111. Fortunato Episc. Neapol. Indict. 14. Joan. diac. lib. 3. c. 20. de vita B. Greg. Ans. lib. 7. c. 75.*

## CAPUT XVI.

Septem diaconos ex canone esse oportet, etsi magna urbs sit, quod ex libro actuom constat. *Neocæs. c. ult. Trull. 16. Aquisgran. 62. Burch. lib. 2. c. 219. & 220. Ivo part. 6. c. 294. & 295. decret.*

CA.

**CAPUT XVII.**

Evaristus septem diaconos ordinavit, qui custodirent Episcopum prædicantem propter stilum veritatis. *Dam. in Evarist.*

**CAPUT XVIII.**

Fabius regiones divisit diaconibus, & fecit septem subdiaconos, &c. *Damas. in Fabiano.*

**CAPUT XIX.**

Cajus regiones divisit diaconibus. *Dam. in Cajo in veteri libro.*

**CAPUT XX.**

Ex presbyteris Cardinalibus Ecclesiæ suæ consecravit Episcopos Bonifacium Regi, &c. Ex subdiaconibus vero Gloriosum Ostiæ, &c. Solis diaconibus Apostolicæ sedis, &c. parcebat. Quorum cum XIX. plenitudinem redundaret, ipse Bonifacium, Florentium, & Epiphanium consecravit. Nec quemquam eorum ab officio, nisi Laurentium Archidiaconum, &c. sequestravit. *Joan. Diac. lib. 3. c. 7. in vita Greg.*

**CAPUT XXI.**

Aliarum parochiarum clericos sibi, & aliis discretissimus Pontifex discretissime incardinare curabat. Quapropter Heliæ presbytero, & Abbati provinciæ Isauriæ scribens: *Filium*, inquit, *vestrum Epiphanium*, &c. diaconum quidem fecimus, sed quisquis semel in hac Ecclesia sacrum ordinem auxerit, egrediendi ex ea ulterius licentiam non habet, &c. *Joan. diac. d. lib. 3. c. 19. Greg. lib. 4. ep. 50. c. 74. reg. Ans. lib. 7. c. 73. Tarrac. lib. 1. c. 208.*

**CAPUT XXII.**

Ego N. S. R. E. diaconus, vel presbyter, aut Episcopus Cardinalis electus, ut fiam per Dei gratiam hujus sanctæ Apostolicæ sedis humilis minister, profiteor tibi B. Petre, &c. *Prof. Rom. Pont. ex lib. Diurno.*

**TITULUS XXXIII.**

**DE ARCHIDIACONO, ET DE OFFICIO, ET POTESTATE EJUS.**

**CAPUT I.**

In quibusdam Episcopatibus Decani quidam, vel Archipresbyteri, ad agendas vices Episcoporum, seu Archidiaconorum, & terminandas causas ecclesiasticas, sub annuo pretio constituuntur, &c. id ulterius fieri districtius prohibemus, &c. *Alexand. III. in conc. Turon. c. 7. post conc. Later. part. 2. c. 1.*

**CAPUT II.**

Inferiora ministeria, ut puta Decanatus, Archidiaconatus, & alia, quæ animarum curam habent annexam, nullus omnino suscipiat, sed nec parochialium ecclesiarum regimen, nisi qui jam vigesimum quintum ætatis annum attigerit, & qui scientia, & moribus existat commendandus. Cum autem assumptus fuerit, si Archidiaconus in Diaconem, & Decani, & reliqui admoniti non fuerint præfixo a canonibus tempore in presbyteros ordinati, & ab illo removeantur officio, & alii conferatur, qui velit, & possit convenienter illud implere, &c. *Alexand. III. in concil. Lateran. c. 3.*

**CAPUT III.**

Archidiaconi (cum visitant) v. aut VII. Deca-

ni constituti sub ipsis, duobus equis existant contenti, &c. Archidiaconi autem, sive Decani nullas exactiones, vel tallias in presbyteros, seu clericos exercere præsumant. *Alex. III. in concil. Later. c. 4.*

**CAPUT IV.**

Reprehensibilis valde consuetudo in quibusdam partibus inolevit, ut fratres, & coepiscopi nostri, seu etiam Archidiaconi, quos appellatos in causis suis existimant, nulla penitus admonitione præmissa, suspensionis, vel excommunicationis in eos ferant sententiam, &c. statuimus, ut nec prælati, nisi canonica admonitione præmissa, sententiam proferant, &c. *Alex. III. in conc. Lat. c. 6.*

**CAPUT V.**

Quilibet Archiepiscopus, vel Episcopus per se, aut per Archidiaconum suum, vel idoneas personas honestas, bis aut saltem semel in anno propriam parochiam, in qua fama fuerit hæreticos habitare, circumeat, &c. *Innocentius III. in conc. gen. Later. c. 3. prope finem.*

**CAPUT VI.**

Procuraciones, quæ visitationis ratione debentur Episcopis, Archidiaconis, vel quibuslibet aliis, &c. non exigantur, nisi quando præsentialiter officium visitationis impendunt, &c. *Innoc. III. in d. conc. gen. Later. c. 33.*

**CAPUT VII.**

Si criminofus fuerit aliquis presbyter, in præsentia Episcopi, vel Archidiaconi judicetur. Et si probata fuerit ejus culpa, per Episcopum, vel suos expellatur, & alius per Episcopum intromittatur. *Greg. VII. in concil. Roman. ann. incert. c. 4.*

**CAPUT VIII.**

Nullus fiat Decanus in Ecclesia, nisi presbyter: nullus Archidiaconus, nisi Levita. *Urban. II. in concil. Claromont. c. 3.*

**CAPUT IX.**

Nullus in Archidiaconum nisi diaconus ordinetur. *Callist. II. in conc. Rom. c. 2.*

**CAPUT X.**

Nullus omnino Archidiaconus, &c. animarum curam, vel præbendas ecclesiæ sine judicio, vel consensu Episcopi, alicui tribuat, &c. Si quis vero contra hæc facere, aut potestatem, quæ ad Episcopum pertinet, sibi vindicare præsumperit, ab ecclesiæ liminibus arceatur. *Callist. II. in conc. Rom. c. 7.*

**CAPUT XI.**

Præcipimus, ut nullus in Archidiaconum, vel Decanum, nisi diaconus, vel presbyter ordinetur. Archidiaconi vero, Decani, vel Præpositi, qui infra ordines prænotatos existunt, si inobedientes ordinati contempserint, honore suscepto priventur. Prohibemus etiam, ne adolescentibus, vel infra sacros ordines constitutis, sed qui prudentia, & merito vitæ clarescant, prædicti concedantur honores. *Innoc. II. in conc. Rom. c. 8. Eugen. III. in conc. Remen. c. 9. in edit. c. 6. Ivo in fine pan.*

**CAPUT XII.**

Nullus in Archidiaconum, vel Decanum, nisi

1. q. 1. c. 122.

No præl. v. su. c. 2. Gr. IX. in 1. coll.

De elect. c. 7. Greg. IX. c. 16. eod. tit. in 1. coll.

De cons. c. 6. Greg. IX. in 1. coll.

De app. c. 26. Gregor. c. 42. eod. tit. in 1. coll.

De heret. 13. Gr. IX. c. 2. eod. tit. in 4. coll.

De cons. 27. Gregor. IX. c. 2. eod. tit. in 4. coll.

Dist. 60. c. 2.

16. q. 7. c. 11.

Dist. 60. In-novamus. c. 3.

diaconus, vel presbyter ordinetur. Qui si ordinari contempserit, honore suscepto privetur, &c. *Eugen. III. in concil. Remen. cap. 9. in edit. cap. 6.*

## CAPUT XIII.

*Dist. 81. cler. 20.* Nec Archidiaconus, aut diaconus sub prætextu officii humilitatis frequentet domicilia matronarum, &c. *Clemens ep. 2. post princ. Ivo part. 6. c. 89. decr. Anf. lib. 7. c. 139.*

## CAPUT XIV.

*Dist. 23. c. 15.* Subdiaconus cum ordinatur &c. accipiat de manu Archidiaconi urceolum cum aqua, & mantile, & manutergium. *Carth. IV. c. 5. Ivo lib. 3. tit. 3. c. 8. panorm. & part. 6. c. 14. & c. 9. in fine decr. Anf. lib. 7. c. 51.*

## CAPUT XV.

*Dist. 23. c. 16.* Acolythus cum ordinatur, ab Archidiacono accipit ceroterarium cum cereo, & urceolum vacuum. *Carthag. IV. cap. 6. Ivo lib. 3. tit. 3. c. 9. panorm. & part. 6. cap. 15. decr. Anf. lib. 7. cap. 50.*

## CAPUT XVI.

*Dist. 23. c. 19.* Osiarius cum ordinatur, postquam ab Archidiacono instructus fuerit, qualiter in domo Dei debeat conyerlari, ad suggestionem Archidiaconi tradat ei Episcopus claves ecclesie de altario. *Carthag. IV. c. 9. Ivo lib. 3. c. 12. pan. & part. 6. c. 18. decr. Anf. lib. 7. c. 47.*

## CAPUT XVII.

*Dist. 88. c. 7.* Episcopus gubernationem viduarum, & pupil-  
lorum, ac peregrinorum non per se ipsum, sed per Archipresbyterum, aut per Archidiaconum agat. *Carth. IV. c. 17.*

## CAPUT XVIII.

Statutum est, diaconum non chrismare, sed presbyterum ablente Episcopo, præsentem vero non, nisi ab iplo fuerit præceptum. Archidiaconus constitutionem hujusmodi Episcopis absentibus, & præsentibus suggerat. *Tolet. I. c. 20.*

## CAPUT XIX.

*Dist. 23. c. 22.* Clerici, qui comam nutriunt, ab Archidiacono, etiam si noluerint, inviti detondeantur, &c. *Agath. 20. Capitul. lib. 7. c. 234. Cæsar. lib. 8. cap. 51.*

## CAPUT XX.

*Dist. 74. Episcoporum. c. 5. \* ordinatio. nem.* Si officium Archidiaconatus propter simpliciore naturam implere, aut expedire nequiverit, ille loci sui nomen teneat, & ordinationi \* Ecclesie, quem elegerit Episcopus, præponatur. *Agath. 23.*

## CAPUT XXI.

De rebus ecclesiasticis tres æquæ fiant portiones, &c. De parte (*reparationis Ecclesie*) sive Archipresbyter, sive Archidiaconus illam administrans, Episcopo faciat rationem. *Brac. I. c. 5.*

## CAPUT XXII.

A media quadragesima presbyteri chrisma pe-  
tant, & si quis infirmitate detentus venire non potuerit, ad Archidiaconum suum, vel Archi-  
subdiaconum transmittat. *Antioch. c. 6.*

## CAPUT XXIII.

Si presbyter, aut diaconus, aut subdiaconus post acceptam benedictionem infantes procreaverit, &c. & Archipresbyter hoc Episcopo, aut

Archidiacono non intimaverit, integro anno non communicet. *Antisiod. c. 20.*

## CAPUT XXIV.

Quicumque judex, aut sæcularis presbyterum, aut diaconum, aut quemlibet de clero, aut de junioribus, absque audientia Episcopi, aut Archidiaconi, vel Archipresbyteri, injuriam inferre præsumperit, anno ab omni Christianorum consortio habeatur extraneus. *Antisiod. c. 43.*

## CAPUT XXV.

Sedentibus in diuturno silentio sacerdotibus, &c. dicat Archidiaconus: *Orate*, &c. Si presbyter aliquis, aut diaconus, vel clericus sive laicus de his, qui foris steterint, concilium pro qualibet re crediderit appellandum, ecclesie Metropolitanae Archidiacono causam suam intimet, & ille concilio denuntiet. *Toleran. c. 3.*

## CAPUT XXVI.

Quicumque ad hoc officium (*Archipresbyteratus, seu Archidiaconatus*) pervenerit, humilitatem Pontifici suo, & reverentiam præbeat, &c. & sui dignitatem officii per omnia teneat. *Emeriten. cap. 10.*

## CAPUT XXVII.

De presbyteris, & clericis sic ordinamus, ut Archidiaconus Episcopi eos ad synodum commoneat una cum Comite, & si quis contempserit, Comes eum distringere faciat. *Syn. sub Pipino c. 3. Capitul. lib. 5. c. 9.*

## CAPUT XXVIII.

Dicitur est, quod in plerisque locis Archidiaconi super presbyteros parochianos quandam exercent dominationem, & ab eis census exigant, &c. Teneant propriam mensuram, & quod eis ab Episcopis injungitur, hoc per parochias suas exercere studeant, nihil per cupiditatem, & avaritiam præsumentes. *Cabilonense sub Carolo c. 15. Ivo part. 3. c. 134. decr.*

## CAPUT XXIX.

Subdiaconi cum ordinantur, &c. ab Archidiacono scyphum aquæ cum aquamanili, & manutergium accipiunt. *Isidor. lib. 2. c. 10. de eccles. offic. apud Aquigr. c. 6.*

## CAPUT XXX.

Statuimus, ut unusquisque Episcoporum super Archidiaconis suis deinceps vigilantioram curam adhibeat, quoniam propter eorum avaritiam & morum improbitatem, multi scandalizantur, & ministerium sacerdotale vituperatur, & in ecclesiis a sacerdotibus multa propter eos negliguntur. *Paris. sub Ludov. & Loth. lib. 1. c. 25.*

## CAPUT XXXI.

Archidiaconatum nullus habeat, nisi diaconus efficiatur. *Bituric. c. 4. apud syn. Lemov. act. 2.*

## CAPUT XXXII.

Nemo Archidiaconatum per pecuniam adquirat. Quicumque tali modo jam adquisisse comprobatur, omni remota occasione deponatur. *Pictav. cap. 2.*

## CAPUT XXXIII.

Qui Archidiaconatus tenent, diaconi fiant, &c. Quod si aliqua justa causa prohibente diaconi esse non potuerint, prælationes amittant. *Pictav. c. 7. Tarr. lib. 6. c. 83.*

CA-

*De stat. & qual. ord. c. 1. Greg. IX. & in 1. coll.*

CAPUT XXXIV.

Archidiaconi (si clericos rurales concubina-  
rios) in iniquitatibus voluerint confovere, vel  
eorum dissimulare excelsus, sciant ab officio se  
suspensos. *Concil. habitum in Alemania sub Con-  
rado Cardinali, c. 3.*

CAPUT XXXV.

Cū Vicarius (in ecclesia) poni debet, & potest,  
perpetuo instituat, idque assensu, & auctori-  
tate diocessani, & Archidiaconi loci illius: nec  
Episcopus, vel archidiaconus talem instituat,  
nisi ei de bonis ecclesie coram eo tantum fuerit  
assignatum, unde jura Episcopi, & Archidiaconi  
possit persolvere, & congruam, & sufficientem  
sustentationem habere. *Concilium sub eod. Con-  
rado Cardinali, cap. 12.*

CAPUT XXXVI.

Maras (diaconus) secundum veritatem excom-  
municatus est a proprio Archidiacono; non enim  
a me excommunicatus, quoniam injuriam fecit  
presbytero, ob hoc eum a communione suspendit.  
*Ibas Episcopus in Chalced. syn. act. 10.*

CAPUT XXXVII.

Cornelius antequam passus est, omnia bona  
ecclesie tradidit Stephano Archidiacono. *Dama-  
sus in Cornel.*

CAPUT XXXVIII.

Lucius omnem potestatem ecclesie dedit Ar-  
chidiacono suo Stephano, dum ad passionem per-  
geret. *Dam. in Lucii.*

TITULUS XXXIV.

DE HYPODIACONIS, ET DE MUNERIBUS,  
QUE AD EOS PERTINENT.

CAPUT I.

*Distin. 92.  
2. In sancta.  
in fin.*

**P**Salmos, ac reliquas lectiones censeo per sub-  
diaconos, &c. exhiberi. *Greg. in syn. Rom.  
c. 1. & lib. 4. c. 88. registr. Ivo part. 2. c. 79.  
decret. Anselm. lib. 7. cap. 65. Tarracon. lib.  
4. cap. 22.*

CAPUT II.

*De cons. d. 1.  
c. 58. Epi-  
scopus.*

In sollempnioribus diebus septem, aut quinque,  
aut tres diacones, qui ejus oculi dicuntur, & sub-  
diaconos, ac reliquos ministros secum habeat  
(Episcopus,) qui sacris induti vestimentis, in  
fronte, & a tergo, & presbyteri e regione dex-  
tra lævaque stent. *Anacl. ep. 1. in med. Ivo part. 2.  
c. 67. decret. Anselm. lib. 6. c. 132. Cesar. lib. 4. c. 49.  
Tarrac. lib. 3. cap. 49.*

CAPUT III.

Septem diaconos in urbe Roma per septem re-  
giones civitatis, sicut a Patribus accepimus, ha-  
bemus, &c. Denique septem similiter subdia-  
conos ordinavi, qui septem notariis imminerent,  
& gesta martyrum veraciter in integro colligerent,  
&c. *Fab. ep. 1. in princ. Anselm. lib. 7. c. 77. & 78.*

CAPUT IV.

Per singula territoria presbyteri, vel ministri  
ab Episcopis, non prout libitum fuerit a vicini-  
oribus, sed a suis propriis per annos singulos petant  
chrisma, appropinquante sollempnitate paschali,  
nec per quemcumque ecclesiasticum, sed si qua  
necessitas, aut ministrorum occupatio est, per  
subdiaconum, &c. *Vasens. cap. 3. Vorm. cap. 60.  
Burch. lib. 4. c. 78. Ivo part. 1. c. 272. decret.*

CAPUT V.

Non liceat cuilibet ex lectoribus sacra altaris  
vasa portare, nec aliis, nisi his, qui ab Episcopo  
subdiaconi fuerint ordinati. *Brach. l. c. 28. Vide  
Mart. Brach. 41. Ivo part. 6. c. 377. decret.*

*Dist. 32. c.  
31. & 32.*

CAPUT VI.

Tam subdiaconus, quam ostiarius, vel reliqui  
servitium sancte ecclesie consuetum absque ulla  
desidia impleant, &c. Qui contempserit facere,  
& adimplere, subdiaconos verbis corripiendos,  
& si non emendaverint ab stipendio privandos, re-  
liquos flagris coercendos. *Narbon. c. 13.*

CAPUT VII.

Lectæ sunt epistolæ Pauli, qualiter subdia-  
coni ministerium est, eundem Apostolum legere,  
ut officium sibi commissum implere, certius po-  
tuisset. *Rem. 4.*

CAPUT VIII.

Subdiaconi, qui apud Græcos hypodiaconi vo-  
cantur, in Eldra inveniuntur, appellanturque ibi  
*Nathinnæi*, id est in humilitate Domino servien-  
tes. Ex eorum ordine fuit ille Nathanaël, &c. Isti  
oblationes in templo Domini suscipiunt a popu-  
lis, isti officiis obediunt Levitarum, isti quoque  
vasa corporis, & sanguinis Christi diaconibus ad  
altaria Domini offerunt. De quibus quidem pla-  
cuit Patribus, ut quia sacra mysteria contrestant,  
casti, & continententes sint ab uxoribus & ab omni  
carnali immunditia liberi, juxta quod illis Pro-  
pheta jubente docetur: *Mundamini, qui servis  
vosa Domini. Isid. lib. 2. c. 10. de eccl. off. apud  
Aquisgr. cap. 6.*

*1. Esdr. 2. c.  
& 8. c.*

*Joann. 1. f.*

*Esa. 52. c.*

CAPUT IX.

Non liceat cuilibet ministeria tangere, nisi  
subdiacono, aut acolytho in secretario vasa Do-  
minica. *Mart. Brach. c. 41. Vid. Laod. 21. Ivo  
part. 6. c. 377. decret.*

*Dist. 23. c.*

CAPUT X.

Fabianus regiones divisit diaconibus, & fecit  
septem subdiacones, qui septem notariis immi-  
nerent, ut gesta martyrum in integro colligerent.  
*Damas. in Fabiani.*

TITULUS XXXV.

HYPODIACONUS NON ORDINETUR  
ANTE VICESIMUM ANNUM.

CAPUT I.

**D**E his, quos voluntas parentum a primis in-  
fantie annis in clericatus officio, vel mo-  
nachali posuit, pariter statuimus observandum,  
&c. ut ubi octavumdecimū ætatis suæ comple-  
verint annum, coram totius cleri, plebisque con-  
spectu voluntas eorum de expetendo conjugio ab  
Episcopo perscrutetur, quibus si gratia castita-  
tis Deo inspirante placuerit, &c. primo subdia-  
conatus ministerium probatione habita professionis  
suæ a vicesimo anno suscipiant, &c. *Toletan. II.  
c. 1. Anselm. lib. 7. c. 42.*

*Dist. 28. c. 5.*

CAPUT II.

Hypodiaconus minor xx. annis non ordi-  
netur. Si quis antea subdiaconus ordinatus fuerit,  
deponatur. *Frull. 15.*

*Dist. 77. c. 4.  
Subdia-  
conus.*

TITULUS XXXVI.

DE CERIMONIIS IN ORDINATIONE  
HYPODIACONI.

CA.

## CAPUT I.

*Distinct. 23. c. 15.* **S**ubdiaconus cum ordinatur, quia manus impositionem non accipit, patenam de Episcopi manu accipiat vacuum, & calicem vacuum; de manu vero Archidiaconi urceolum cum aqua & mantile, & manutergium. *Carth. IV. c. 5. Isid. lib. 2. c. 10. de eccles. offic. Ivo lib. 3. tit. 3. c. 8. panorm. c. part. 6. cap. 14. c. 9. in fine decr. Anselm. lib. 7. cap. 51.*

## CAPUT II.

Subdiaconi, cum ordinantur, sicut sacerdotes & Levitæ manus impositionem non suscipiunt, sed patenam tantum, & calicem de manu Episcopi, & ab Archidiacono scyphum aquæ cum aquamanili, & manutergium accipiunt. *Isid. de eccl. offic. lib. 2. c. 10. apud Aquisgr. c. 6.*

## TITULUS XXXVII.

DE HIS, QUÆ HYPODIACONI FACERE PROHIBENTUR.

## CAPUT I.

*Distinct. 23. c. 16. \* ministros.* **N**on oportet subdiaconos \* habere locum in diaconico, & Dominica vasa contingere. *Laod. c. 21. Mart. Brach. c. 41. Ivo part. 3. cap. 105. decr.*

## CAPUT II.

*Dist. 27. c. 27. Ministrum. \* ministrum.* Non oportet, subdiaconum \* uti orario, nec ostia derelinquere. *Laod. cap. 22. Anselm. lib. 7. cap. 82.*

## CAPUT III.

*Distinct. 93. c. 16. \* diaconos. \* ministros.* Non oportet, ministros \* panem dare, neque calicem benedicere. *Laod. 25. Aquisgr. 78.*

## CAPUT IV.

Non oportet, subdiaconos \*, saltem paululum januas deferere, & orationi vacare. *Laod. c. 43.*

## CAPUT V.

*Dist. 23. c. 30.* Non oportet infacratos ministros in secretariū, quod Græci *δισκονικον* appellant, ingredi, & contingere vasa dominica. *Agath. 66. Laod. 21.*

## TITULUS XXXVIII.

DIACONISSÆ NON ORDINENTUR ANTE QUADRAGESIMUM ANNUM.

## CAPUT I.

*87. q. 1. Diaconissæ. 23.* **N**on ordinetur diaconissa minor annis XL. & cum diligenti examinatione, si ordinata in ministerio aliquod tempus fuerit, & nupserit, injuria afficiens gratiam Dei, anathematizetur cum ejus conjugē. *Chalced. c. 15. Vorm. c. 73. Ans. lib. 11. cap. 86.*

## CAPUT II.

Non ordinetur diaconissa ante annos XL. *Trull. c. 14. ordinata deponatur. Trull. 15.*

## CAPUT III.

*1. Tim. 5. a.* Vidua eligatur LX. annorum, ut ait Apostolus: diaconissæ XL. ut sacri canones statuunt; virgo XVII. ut Basilii canones. *Trull. 40.*

## TITULUS XXXIX.

DIACONISSÆ NON NUBANT.

## CAPUT I.

*11. q. 1. c. 23. Diaconissam.* **D**iaconissa, quæ in ministerio aliquod tempus fuerit, si nubat, injuria afficiens gratiam Dei, anathematizetur cum conjugē suo. *Chalc. 15. Vorm. 73. Ans. lib. 11. c. 86.*

## CAPUT II.

Si quis diaconam in conjugium duxerit, ana-

thema sit. *Greg. II. in syn. Rom. cap. 2. Trosl. cap. 8.*

## CAPUT III.

Hadrianus filius Exhilarati, qui post præstitum sacramentum in Apostolica confessione Epiphaniam diaconam illicito ausu in uxorem habet, anathema sit. Epiphania diacona, quæ post prædictum sacramentum cum Hadriano Exhilarati filio fuga lapsa est in uxorem, anathema sit. Si quis ei in tam crudeli actu consensum præbuit, anathema sit. *Greg. II. in syn. Rom. c. 14. 15. 16.*

## CAPUT IV.

Ut presbyteram, diaconam, nonnam, aut monacham, vel etiam spiritalem commatrem nullus sibi præsumat nefario conjugio copulare, nam qui hujusmodi opus perpetraverit, sciat se anathematis vinculo esse obligatum, & Dei judicio condemnatum, atque a sacro corpore, & sanguine Domini nostri Jesu Christi alienum. Statuentes Apostolica censura, ut quicumque sacerdotum eos communicare præsumperit, eorum consortio condemnatus, sacerdotii sui honore privetur. Si autem hi, qui conjuncti sunt, admoniti declinaverint, & ab alterutro fuerint divisi, pœnitentiæ submittantur, ut sacerdos loci providerit. *Zachar. in syn. Rom. c. 5. Vide conc. Rom. sub Greg. II. cap. 1. 2. 3. 4.*

## CAPUT V.

Vidua Episcopi, presbyteri, diaconi, si maritum acceperit, nullus clericus, nulla religiosa cum ea convivium sumat, numquam communitet, nisi moriens. *Tolet. I. c. 18. M. Brach. cap. 19. Ans. lib. 10. c. 59.*

## CAPUT VI.

Relictæ presbyteri, sive diaconi, si cuicumque nupserint, eatenus ab ecclesia elongentur, donec a conjunctione illicita separentur. Maritum quoque ejus similis usque ad correctionem severitate plectendum. *Epaun. c. 32.*

## CAPUT VII.

Si se cuicumque mulier duplici conjugio presbyteri, vel diaconi relicta conjunxerit, aut castigati separentur, aut pari excommunicatione plectantur. *Aurel. c. 15. vel 13.*

## CAPUT VIII.

Feminæ, quæ benedictionem diaconatus habentus contra interdicta canonum acceperint, si ad conjugium probantur iterum devolutæ, a communione pellantur. Quod si hujusmodi contubernium admonitæ ab Episcopo, cognito errore dissolverint, in communionis gratiam acta pœnitentia revertantur. *Aurel. II. cap. 16.*

## CAPUT IX.

Viduam, quæ in viduarum numerum relata est, hoc est, quæ ab Ecclesia in diaconatum suscepta est, censuit Apostolus nubentem despici, &c. *Basil. epist. ad Amphilocho. cap. 24.*

## CAPUT X.

Diaconissa, quæ cum Græco \* fornicata est, \* Pagano. est ad communionem admittenda; ad oblationem autem septimo anno admittetur, scilicet, si in castitate vitam agat. Græcus \* autem, qui post \* Paganus. fidem, rursus ad sacrilegium accedit, ad vomitum revertitur. Nos ergo diaconissæ corpus ut con-

*Distinct. 28. Si qua. 12.*

*Distinct. 28. c. 11.*

*1. Tim. 5.*

*\* Paganus.*

*\* Paganus.*

con-

consecratum, esse in casu carnali non amplius permittimus. *Basil. ad Amphilocho. cap. 44.*

TITULUS XL.

DE DIACONISSIS NON ORDINANDIS.

CAPUT I.

**D**iaconissæ omnimode non ordinandæ. Si quæ jam sunt, benedictioni, quæ populo impenditur capita submittant. *Araus. cap. 26.*

CAPUT II.

Viduarum consecrationem, quas diaconissas <sup>regione, f.</sup> vocant, ab omni religione\* nostra penitus abrogamus, solam eis penitentia benedictionem, si converti ambiunt, imponendo. *Epaun. 21.*

CAPUT III.

Femina benedictionem diaconatus hactenus contra interdicta canonum accipiunt, &c. *Aurel. II. cap. 16.*

CAPUT IV.

Nulli postmodum feminae diaconalis benedictio pro conditionis hujus fragilitate credatur. *Aurel. II. cap. 17.*

TITULUS XLI.  
COMMUNIA DE DIACONISSIS.

CAPUT I.

**P**aulianistæ conversi rebaptizentur. Clerici eorum laudabilis vitæ rebaptizati ordinentur a catholico Episcopo, minus probati deponantur. Idem de diaconissis, & ceteris ex clero servetur. Diaconissas autem intelligimus, quæ in eo ordine numerantur, nam cum manus impositionem non habeant, omnino inter laicas computentur. *Nicæn. 19.*

CAPUT II.

Episcopi ante Episcoparum uxor ab eo separata ex consensu, post ejus ordinationem in monasterium ingrediatur, quod longius absit ab Episcopi habitatione, & Episcopi providentia sustententur. Quod si digna visa fuerit, ad diaconissæ dignitatem ascendat. *Trull. 48.*

CAPUT III.

Scimus sanctam Mariam prius meretricem <sup>Luc. 7. f.</sup> fuisse, postea factam continentem, non tamen inter diaconas relata est. *Taras. CP. ante VII. synod. in epist. ad Jo. presb. post med.*

LIBER OCTAVUS.

De Acolythis, & aliis Clericis inferioribus.

TITULUS I.

DE ACOLYTHIS, ET DE EORUM OFFICIO.

CAPUT I.

**N**ullus lector, vel ostiarius vasa sacrata audeat contingere. Nullus acolythorum rem sacratam a presbytero alii porrigere, &c. nisi tantum supportet, quod ei sacerdos imposuerit suo ore benedictum. *Silvest. in synod. Rom. CCLXXXIV. Episcopor. cap. 9.*

CAPUT II.

Septem diaconos in Urbe Roma, &c. habemus, qui per singulas hebdomadas, & Dominicos dies, atque festivitatum solemniam cum subdiaconibus, & acolythis, ac sequacium ordinum ministris inuncta sibi observant ministeria. *Fabian. epist. 1. in princ.*

CAPUT III.

<sup>Dist. 23. cap. 16.</sup> Acolythus cum ordinatur, ab Episcopo quidem doceatur, qualiter in officio suo agere debeat, sed ab Archidiacono accipiat cerofarium cum cereo, ut sciat se ad accendenda ecclesie luminaria mancipari, accipiat & urceolum vacuum ad suggerendum vinum in eucharistiam sanguinis Christi. *Carth. IV. cap. 6. Ivo lib. 3. c. 9. panorm. & part. 6. cap. 15. decret. Anselm. lib. 7. c. 50.*

CAPUT IV.

<sup>Joann. 1. a.</sup> Acolythis Græce, Latine cerofarii dicuntur, a deportandis cereis, quando legendum est Evangelium, aut sacrificium offerendum. Tunc enim accenduntur luminaria ab eis, & deportantur, non ad effugandas tenebras, dum sol eo tempore rutillet, sed ad signum lætitiæ demonstrandum, ut sub typo luminis corporalis illa lux ostendatur, de qua in Evangelio legitur: *Erat*

*lux vera, &c. Isid. lib. 7. cap. 12. etymol. apud Aquisgran. cap. 5. Raban. lib. 1. cap. 9. de instit. cleric.*

CAPUT V.

Non liceat cuilibet ministeria tangere, nisi subdiacono, aut acolytho in lecretario vasa Dominica. *Mart. Brac. cap. 41. Ivo part. 6. c. 377. decret. Vid. Laod. 21.*

TITULUS II.

DE EXORCISTIS, ET EORUM OFFICIO.

CAPUT I.

**N**on oportet exorcizare eos, qui non sunt <sup>Dist. 69. cap. ult.</sup> promoti ab Episcopis, neque in ecclesiis, neque in domibus. *Laod. cap. 26. refert Felix IV. epist. 1. cap. 1. in fin. Aquisgran. 79.*

CAPUT II.

Exorcista cum ordinatur, accipiat de manu Episcopi libellum, in quo scripti sunt exorcismi, dicente sibi Episcopo: *Accipe, & commenda memorie, & habeto potestatem imponendi manus super energumenu, sive catechumenum. Carth. IV. cap. 7. Raban. lib. 1. cap. 10. de inst. cleric. Ivo lib. 3. tit. 3. cap. 30. panorm. & part. 6. cap. 16. decret. Anselm. lib. 7. cap. 49.*

CAPUT III.

Omni die exorcistæ energumenis manus imponant. *Carth. IV. cap. 90. Burch. lib. 2. cap. 223. 5. c. 11. Ivo part. 6. cap. 298. decret.*

CAPUT IV.

Energumenis in domo Dei assidentibus victus quotidianus per exorcistas opportuno tempore ministratur. *Carth. IV. cap. 92.*

CAPUT V.

Quos Eldras actores memorat templi tunc, <sup>1. Esdr. 2. c.</sup> nunc

nunc esse exorcistas invenimus in Ecclesia Dei, &c. Hi cum ordinantur, sicut ait canon, accipiunt de manu Episcopi libellum, in quo scripti sunt exorcismi, accipientes potestatem imponendi manus super energumenos, (sive baptizatos) sive catechumenos. *Isidor. lib. 2. cap. 13. de eccles. offic. apud Aquisgr. cap. 4. Raban. lib. 1. cap. 10. de instit. cleric.*

## TITULUS III.

## DE LECTORIBUS, ET EORUM OFFICIO, ET DE HIS, QUÆ FACERE PROHIBENTUR.

## CAPUT I.

Dist. 69. c. 1.

Quoniam vidimus quosdam ex infantia tonsuram cleri accipientes, sine Episcopi ordinatione legere in ambone, id deinceps fieri prohibemus, etiam si monachi sint. Sed præposito monasterii, si presbyter sit ab Episcopo promotus, liceat hoc facere: item ex veteri consuetudine liceat Chorepiscopo lectores ordinare Episcopo permittente. *Nicæn. II. cap. 14. Ivo part. 3. cap. 376. decret. Cæsar. lib. 9. cap. 21.*

## CAPUT II.

Nullus lector, vel ostiarius vasa sacrata audeat contingere. *Silvest. in synodo Roman. CCLXXXIV. Episcoporum. cap. 9.*

## CAPUT III.

Dist. 23. cap. 28.

Non oportet lectores, aut cantores orarium ferre, & ita legere, aut canere. *Laod. cap. 23. Anselm. lib. 7. cap. 83.*

## CAPUT IV.

Dist. 32. c. 8.

Lectores ad pubertatis tempus venientes cogantur vel uxores ducere, vel castitatem profiteri. *Carth. cap. 16. post princ. G. Carth. III. cap. 19. L. Hippon. 20. L. Vorm. 68. Ivo lib. 3. tit. 8. cap. 28. panorm. Anselm. lib. 7. c. 142. Cæsar. lib. 8. cap. 58. Tatvac. lib. 1. cap. 109.*

## CAPUT V.

Dist. 77. c. 5. Placuit. 20. q. 1. c. 15.

Lectores populum non salutent. *Carth. cap. 16. in fin. G. Carth. III. cap. 4. L. Vide Vorm. 69. Burch. lib. 2. cap. 11. Ivo lib. 3. tit. 3. cap. 3. panorm. 6. part. 6. cap. 31. decret.*

## CAPUT VI.

Dist. 72. Placuit. cap. 3.

Quis in ecclesia vel semel legerit, ab alia ecclesia ad clerum non recipiatur. *Carthag. cap. 91. G. Milev. 15. L. Afr. 57. L. Aquisgr. 57. Burch. lib. 8. cap. 11. Ivo part. 7. cap. 34. decret.*

## CAPUT VII.

Dist. 71. c. 2. Clericum.

Clericorum nomen etiam lectores retinent. *Carthag. III. cap. 21. Burch. lib. 2. cap. 42. Ivo part. 6. cap. 143. decret.*

## CAPUT VIII.

Dist. 23. cap. 18.

Lector cum ordinatur, faciat de illo verbum Episcopos ad plebem, indicans ejus fidem, ac vitam, atque ingenium. Post hæc spectante plebe tradat ei codicem, de quo lecturus est, dicens ad eum: *Accipe & esto lector \* verbi Dei, habiturus, si fideliter, & utiliter impleveris officium, partem cum eis, qui verbum Dei ministraverunt. Carth. IV. c. 8. Ivo lib. 3. tit. 3. cap. 11. panorm. 6. part. 6. cap. 17. decret. Anselm. lib. 7. cap. 48.*

Dist. 34. cap. 18.

## CAPUT IX.

Lector fidelis, si viduam alterius uxorem ac-

ceperit, amplius nihil sit, sed semper lector habeatur, aut forte subdiaconus. *Tolet. I. cap. 3. Mart. Brac. cap. 43.*

## CAPUT X.

Non liceat cuilibet ex lectoribus sacra altaris vasa portare, nec aliis, nisi his, qui ab Episcopo subdiaconi fuerint ordinati. *Brach. I. c. 28. Laod. 21. Vid. Mart. Brach. c. 41.*

Dist. 23. cap. 31.

## CAPUT XI.

Lectores in ecclesia in habitu sæculari ornato non psallent, neque granos \* gentili ritu dimittant. *Brac. I. cap. 29.*

\* gradus.

## CAPUT XII.

Lectoris ordo formam, & initium a Prophetis accepit. Sunt igitur lectores, qui verbum Dei prædicant, quibus dicitur: *Clama, ne cesses, quasi tuba exalta vocem tuam.* Isti quippe, dum ordinantur, primum de eorum conversatione Episcopus verbum facit ad populum, deinde coram plebe tradit eis codicem apicum divinatorum ad Dei verbum annuntiandum. Qui autem ad hujusmodi provehitur gradum, iste erit doctrina, & libris imbutus, sensuumque, ac verborum scientia præornatus, &c. *Isid. lib. 2. c. 11. de eccles. offic. apud Aquisgr. c. 3. Raban. lib. 1. c. 11. de instit. clericorum.*

Esa. 58. a.

## CAPUT XIII.

Lector, si cum sua sponsa ante matrimonium commercium habuerit, postquam anno cessaverit ad legendum recipietur manens non ulterius promovendus. Quod si sine dispensatione furtim coierit, cessabit a ministerio. *Basil. ad Amph. c. 68.*

## CAPUT XIV.

Lector, si viduam alterius uxorem acceperit, in lectoris statu permaneat, aut si forte necessitas sit, subdiaconus fiat, nihil autem supra. Similiter & si bigamus fuerit. *Mart. Brac. cap. 43. Tolet. I. cap. 3.*

Dist. 34. c. 18.

## CAPUT XV.

Non liceat in publico psallere, aut legere, nisi qui ab Episcopo lectores sunt ordinati. *Martin. Brach. 45. Vid. Laod. 15. Aquisgr. 76.*

Dist. 92. c. 3.

## TITULUS IV.

## DE OSTIARIIS, ET DE EORUM OFFICIO.

## CAPUT I.

Nullus lector, vel ostiarius vasa sacrata audeat contingere. *Silvest. in syn. Rom. Episcop. cap. 9.*

## CAPUT II.

De velis januarum cura sit ostiariis, &c. *Clem. ep. 2. post principium.*

De cons. c. 1. Nemo. c. 39. in fin.

## CAPUT III.

Non oportet [ ministrum orarium ferre, neque januam relinquere. *Laod. cap. 22. Anselm. lib. 7. cap. 82.*

Dist. 23. c. 27.

## CAPUT IV.

Non oportet ministros, quamvis brevi tempore januas derelinquere, & orationi vacare. *Laod. cap. 43.*

## CAPUT V.

Clericorum nomen etiam ostiarii retinent. *Carth. III. c. 21. Burch. lib. 2. c. 42. Ivo part. 6. cap. 143. decret.*

Dist. 72. c. 2. Clericum.

CA-



CAPUT VI.

*Dist. 23. c. 19.* Ostiarius cum ordinatur, postquam ab Archidiacono instructus fuerit, qualiter in domo Dei debeat conversari, ad suggestionem Archidiaconi tradat ei Episcopus claves ecclesie de altario dicens: *Sic age, quasi redditurus Deo rationem pro his rebus, quæ his clavibus recluduntur.* *Carth. IV. c. 9. Ivo lib. 3. tit. 3. c. 12. panorm. c. part. 6. c. 18. decr. Ans. lib. 7. c. 47.*

CAPUT VII.

Tam subdiaconus, quam ostiarius, vel reliqui servitium sancte Ecclesie consuetum absque ulla desidia impleant, &c. Qui contempserit facere, & adimplere, subdiaconos verbis corripiendos, & si non emendaverint, ab stipendio privandos, reliquos flagris coercendos. *Narbon. c. 13.*

CAPUT VIII.

Munificus ille, qui sanctam Dei ædificaverit Ecclesiam, quod ibidem pro sua mercede largitus est, eodem loco presbyter secundum priorum canonum instituta deserviens habeat, & si presbyterum ea facultas habere non permittit, vel diaconus instituat. Certe si minor est census, ostiarius a sacerdote sit electus, qui nitorem infra sinus sancte Ecclesie faciat, qui & sanctarum reliquiarum luminaria omni subsequenti nocte accendat. *Tolet. habitum anno 12. Reccaredi Regis, cap. 2.*

CAPUT IX.

*1. Paral. 33. c. 2. 23.* Ostiarii sunt, qui in veteri testamento janitores templi vocabantur, qui præerant portis Hierusalem, quique ordinati per vices suas, omnia interiora templi, vel exteriora custodiebant. Hi denique inter sanctum, & iniquum discernentes, eos tantum in ecclesia, qui sunt fideles, recipiunt. Intrare enim templum, nisi per hos \* non possumus, habent enim potestatem tam bonos recipiendi, quam reiciendi indignos. *Isid. lib. 2. c. 14. de eccles. off. apud Aquisgr. c. 2. Raban. lib. 1. c. 12. de instit. cler.*

\* ostium, vel os.

CAPUT X.

Ostiarii tonsuram ecclesiasticam habeant, hoc est, barbam rasam, & coronam in capite. *Bitur. c. 7. apud syn. Lemovic. act. 2.*

TITULUS V.

DE PSALMISTIS, SIVE CANTORIBUS, ET DE CUSTODIBUS MARTYRUM, ET DE EORUM OFFICIIS.

CAPUT I.

SI quis desiderat in Ecclesia militare, aut proficere, sit prius ostiarius, lector, exorcista per tempora, quæ Episcopus constituerit, deinde acolythus annis v. subdiaconus annis v. custos martyrum ann. v. Diaconus annis v. &c. *Silvester in epilogo syn. Roman.*

CAPUT II.

*Dist. 91. Non liceat. cap. 3.* Non oportet amplius, quam eos, qui regulariter cantores existunt, qui & de codice canunt, alios in pulpitem conscendere, & in ecclesia psallere. *Laod. c. 15. Aquisgr. 76. Marr. Brac. c. 45.*

CAPUT III.

*Dist. 23. c. 28.* Non oportet lectores, aut cantores orariis uti, & ita legere, vel canere. *Laod. cap. 23. Anselm. lib. 7. c. 83.*

Tom. V.

CAPUT IV.

Clericorum nomen etiam psalmistæ retinent. *Dist. 72. c. 2. Clericum. Carth. III. c. 21. Burch. lib. 2. c. 42. Ivo part. 6. cap. 143. decr.*

CAPUT V.

Psalmista, id est cantor, potest absque scientia Episcopi sola iussione presbyteri officium suscipere cantandi, dicente sibi presbytero: *Vide, ut quod ore cantas, corde credas, & quod corde credis, operibus comprobas.* *Carth. IV. c. 10. Ivo lib. 3. tit. 3. c. 13. panorm. c. part. 6. c. 19. decr. Ans. lib. 7. c. 46.*

CAPUT VI.

Studendum summopere cantoribus est, ne donum sibi divinitus collatum, vitiis foedent, sed potius illud humilitate, castitate, & sobrietate, & ceteris sanctarum virtutum ornamentis exornent. Quorum melodia animos populi circumstantiis ad memoriam, amoremque caelestium non solum sublimitate verborum, sed etiam suavitate sonorum, quæ dicuntur, erigat. Cantorem autem, sicut traditum est a sanctis Patribus, & voce, & arte præclarum, illustremque esse oportet, ita ut per oblectamenta dulcedinis animos incitet audientium. Cantores itaque non propter donum sibi collatum se ceteris superbiendo præferant, sed humiliter socios exhibeant. Et providendum est illis, quando temperate, quandove submitte divinum agatur officium, scilicet, ut secundum numerum clericorum, & officii qualitatem, cantum protendant, & voces moderentur ceterorum. Sonum etiam vocalium literarum bene, atque ornate perstreperant, &c. *Aquisgr. cap. 137.*

CAPUT VII.

Silvester constituit, ut si quis desiderat in Ecclesia militare, aut proficere, ut esset ostiarius, lector, exorcista, acolythus, &c. subdiaconus annis v. custos martyrum ann. v. diaconus ann. vii. presbyter annis tribus. *Damasc. in Silvest.*

TITULUS VI.

DE MINORIBUS ORDINIBUS ANTE SACROS ORDINES SUSPICIENDIS.

Vide libro septimo titulo quarto scripta.

TITULUS VII.

CLERICI INFERIORIS ORDINIS HABEANT CLERICIS ORDINIS SUPERIORIS, ET LAICI CLERICIS HONOREM.

CAPUT I.

Subdiacono ad lectorem omnes subditi sicut *Dist. 93. c. 5.* diacono Cardinali urbis Romæ, in ecclesia honorem representantes eidem. Pontifici vero presbyter, presbytero diaconus, diacono subdiaconus, subdiacono acolythus, acolytho exorcista, exorcistæ lector, lectori ostiarius, in omni loco representent obsequium, sive in publico, sive in gremio ecclesie. *Silvester in syn. Rom. CCLXXXIV. Episcopor. c. 7. Burch. lib. 2. c. 224. Ivo part. 6. c. 299. decr. Ans. lib. 7. c. 62.*

CAPUT II.

Si quis quempiam clericorum honoratorum in itinere obvium habuerit, usque ad inferiorum gradum honoris veneranter, sicut concedet Chri-

V u

Ria-

stianum, illi colla subdat, prout is officia, & obsequia fidelissima Christianitatis jure promeruit. Et siquidem ille sæcularis equo vehitur, clericusque similiter, sæcularis galerum de capite auferat, & clerico sinceræ salutationis munus adhibeat. Si vero clericus pedes graditur, & sæcularis vehitur equo, ilico ad terram defluat, & debitum honorem clerico sinceræ charitatis exhibeat, &c. Qui vero hæc, quæ Spiritu sancto dictante sancita sunt, transgredi voluerit, ab Ecclesia, quæ in suis ministris dehonorat, quamdiu Episcopus illius Ecclesiæ voluerit, suspendatur. *Marisc. II. cap. 15.*

TITULUS VIII.

CLERICI, QUI NON SUNT SACRIS ORDINIBUS INITIATI UXORES DUCERE POSSUNT.

CAPUT I.

*Dist. 32. c. 15.*

Quoniam in aliquibus provinciis permittitur lectoribus, & cantoribus uxores ducere, non liceat eis alterius fidei uxorem ducere. Qui duxerunt, & liberos susceperunt, si eos permiserunt ab hæreticis baptizari, referant eos ad communionem catholicæ Ecclesiæ, non baptizatos non liceat baptizare apud hæreticos, neque copulare in matrimonio cum hæreticis, Judæis, vel Gentilibus, nisi promittant se convertere. Qui contra fecerit, canonica pœna \* punietur. *Chalc. c. 14. Ivo lib. 3. tit. 8. c. 27. panorm.*

*\* penitentia.*

CAPUT II.

Lectores, & cantores tantum ex omnibus in-nuptis clericis uxores ducere permittuntur. *Ap. c. 26. G. 27. L. Trull. 6.*

CAPUT III.

*Dist. 32. c. 3. c. 12. 9. 1. cap. 8. Quia tua. Si qui vero.*

Si qui clerici sunt extra factos ordines constituti, qui se continere possunt, sortiri uxores debent, & stipendia sua exterius accipere. *Greg. ad Auq. interrog. 2. vel 1. in fine. Ivo lib. 3. tit. 8. cap. 25. panorm. c. part. 6. cap. 86. decr. Anselm. lib. 7. cap. 3.*

CAPUT IV.

*Dist. 32. c. 8.*

Placuit, ut [lectores cum ad annos pubertatis venerint, cogantur aut uxores ducere, aut continentiam profiteri. *Carth. 16. Greg. Carth. III. c. 19. L. Ivo lib. 3. tit. 8. c. 28. panorm. Anl. lib. 7. cap. 142. Casar. lib. 8. cap. 58. Tarrac. lib. 1. cap. 109.*

CAPUT V.

Cum ad ætatem perfectam lectores pervenerint, aliquis eorum pro carnis fragilitate uxorem habere voluerit, potestas ducendi conjugem non negetur. *Vasen. II. c. 1.*

CAPUT VI.

Quoniam in Apostolicis canonibus dictum est, eorum, qui non ducta uxore in clerum promoventur, solos lectores, & cantores uxorem posse ducere, & nos hoc servantes decernimus, ut depnatur hypodiconus, diaconus, vel presbyter, qui post ordinationem uxorem duxerit, &c. *Trull. 6. Apost. 26. G. 27. L.*

TITULUS IX.

DE ŒCONOMO, DEFENSORE, EXECUTORE, ET PARAMONARIO, ET DE EORUM OFFICIO.

CAPUT I.

SI quis Episcopus per pecuniam ordinaverit Episcopum, Chorepiscopum, &c. œconomum, defensore, sive paramonarium \*, &c. de suo gradu periclitetur, &c. *Chalc. c. 2. Nicæn. II. c. 5. Paris. sub Lud. c. Loth. lib. 1. c. 11. Capitul. lib. 1. c. 19. Burch. lib. 1. c. 112. Ivo lib. 3. tit. 9. c. 3. pan. c. part. 5. c. 118. decr. Anl. lib. 6. c. 81. Casar. lib. 4. c. 21.*

*1. 9. 1. c. 8. \* mansiona- rium.*

CAPUT II.

De clerico, vel monacho CP. veniente sine mandatis Episcopi, ut admoneatur, & eiiciatur a defensore ecclesiæ CP. *Chalc. c. 23.*

*16. 9. 1. Qui- dam. 17.*

CAPUT III.

Apud œconomum ecclesiæ viduatæ fructus ecclesiæ conferentur. *Chalc. c. 25. Burch. lib. 6. c. 24. Ivo part. 5. c. 135. decr. Anl. lib. 6. c. 35. Casar. lib. 3. c. 28.*

*Dist. 75. c. 2. Quoniam.*

CAPUT IV.

In aliquibus ecclesiis sine œconomis Episcopi res ecclesiasticas tractant. Placuit omnem ecclesiam, quæ habet Episcopum, habere œconomum ex clero, qui res ecclesiasticas gubernet, juxta voluntatem Episcopi, ut non sine teste res administrantur ecclesiæ, & non dispergantur, atque Antistes vituperetur. Id si non fecerit, divinis canonibus subiaceat. *Chalc. c. 26. Deusd. c. 4. Anl. lib. 6. c. 135.*

*Dist. 89. c. 4. Quia, c. 15. quest. 7. Quoniam. 21.*

CAPUT V.

Cum servare canones debeamus, & dicatur in uno ex eis, „œconomum esse oportere in ecclesia“, is servetur, & si Metropolitanus in ecclesia sua constituit œconomum, recte est. Sin minus, ex auctoritate sua licet CP. Episcopo œconomum constituere in ecclesia: idem & Metropolitanis licet, si Episcopi, qui sub eis sunt, non constituerint in suis ecclesiis œconomos. Idem de monasteriis dicendum. *Nicæn. II. c. 11. Ivo part. 5. cap. 374. decret.*

*9. 9. 3. c. 3. Cui simus.*

CAPUT VI.

In singulis gradibus observanda sunt tempora. Si ab infantia ecclesiasticis ministeriis nomen dederit, inter lectores usque ad vicesimum ætatis annum continuata observatione perduret, &c. Sane ut etiam defensores ecclesiæ, qui ex laicis fiunt, supradicta observatione teneantur, si meruerint esse in ordine clericatus. *Zosim. ep. 1. c. 3. Anl. lib. 7. c. 41.*

*Dist. 77. c. 2.*

CAPUT VII.

Si quis dederit, vel acceperit fructus præter Episcopum, vel ordinatum ad œconomiam boni operis, & dans, & accipiens anathema sit. *Gangr. 7. c. 8. Symm. in Rom. syn. VI. in med. Aquif. 66. Capit. lib. 1. c. 47. c. lib. 6. c. 285. c. lib. 7. c. 7. Burch. lib. 3. c. 144. c. 145. Ivo part. 3. c. 209. c. 210. decr. Anl. lib. 5. c. 44. Casar. lib. 7. c. 43.*

*16. 9. 1. c. 17. In ca- nonibus.*

CAPUT VIII.

Executores quinque petantur electi, ut in diversas provincias dividantur. Advocatorum quoque disceptatio in causis ecclesiasticis ab Imperatoribus petatur. Petatur licentia constituendi defensores scholasticos, qui res ecclesiæ defendant, cum a sacerdotibus petitum fuerit, ut ingrediantur

tur secretaria iudicum. *Carth. c. 99. G. Milev. c. 16. L. Afr. c. 64. L.*

CAPUT IX.

23. 7. 3. c. 10. Petantur [ ab Imperatoribus defensores eligendi ab Episcopis , ne pauperes a divitibus vexentur , ob quos ecclesiam molestant. *Carth. c. 76. G. Carth. V. c. 9. L. Afric. c. 42. L. Capitul. lib. 5. cap. 31.*

CAPUT X.

Eos, quos œconomos Græci vocant, hoc est, qui vice Episcoporum res ecclesiasticas tractant, sicut sancta synodus Chalcedonensis instituit, omnes Episcopos de proprio clero ad regendas ecclesias habere oportet. Qui contempserit, obnoxius ejusdem magni concilii erit. *Tolet. IV. c. 47. Chalced. 26.*

CAPUT XI.

16. 9. 7. c. 22. In no. 22. Secundum Chalcedonensium Patrum decreta, ex proprio clero œconomum sibi constituat unusquisque Episcopus, &c. *Hispal. II. c. 9. Chalced. 26. Burch. lib. 1. cap. 89. Ivo part. 5. cap. 195. decret.*

CAPUT XII.

Totius sacerdotalis ordinis sententia alius renuntietur œconomus, in quo Apollo quoque Episcopus consensit, ut bona ecclesiarum, ut debent, infumantur. *Theophilus Episcopus Alexandr. in communitorio, c. 9.*

TITULUS X.

DE CLERICORUM NOMINE, ET MUNERE.

CAPUT I.

23. 7. 1. c. 3. Clericus, qui Christi servit Ecclesiarum, interpretetur primo vocabulum suum, & nominis definitione prolata, nitatur esse, quod dicitur. Sic enim κληρος Græce, Latine fors interpretatur, propterea vocantur clerici, quia de sorte sunt Domini, vel quia Dominus ipse fors, id est pars clericorum est. Qui autem vel ipse pars Domini est, vel Dominum partem habet, talem se exhibere debet, ut & ipse possideat Dominum, & ipse possideatur a Domino. Qui Dominum possidet, & cum Propheta dicit, *pars mea Dominus*, nihil extra Dominum habere potest: quod si quippiam aliud habuerit præter Dominum, pars ejus non erit Dominus, verbi gratia, si aurum, si argentum, si possessiones, si variam suppellectilem, cum istis partibus Dominus pars ejus fieri non dignatur, &c. *Hier. ad Neporianum apud Aquisgr. c. 94. Ivo lib. 6. c. 1. decret. Ans. lib. 7. c. 2. Deusd. c. 3. Casar. lib. 8. c. 1.*

CAPUT II.

AG. 1. d. Omnes, qui in ecclesiastici ministerii gradibus sunt ordinati, generaliter clerici nominantur. Cleros autem, vel clericos hinc appellatos doctores nostri dicunt, quia Mathias sorte electus est, quem primum per Apostolos legimus ordinatum. Sic & omnes, quos illis temporibus ecclesiarum Principes ordinabant, sorte eligebant. Nam κληρος, fors interpretatur. Unde & hæreditas Græce κληρονομία appellatur, & hæres κληρονομία. Proinde ergo clericos vocari ajunt, eo quod in sorte hæreditatis Domini dentur, vel pro eo, quod ipse Dominus fors eorum sit, sicut de eis scriptum est,

loquente domino, *Ego hæreditas eorum*. Unde oportet, ut qui Deum hæreditate possident absque ullo impedimento sæculi, Deo servire studeant, & pauperes spiritu esse contendant, ut congrue illud Psalmistæ dicere possint: *Dominus pars hæreditatis meæ*. *Isid. in lib. de eccl. offic. 2. c. 1. apud Aquisgr. c. 99.*

TITULUS XI.

DE CENSURA CLERICORUM.

CAPUT I.

Clerici coronam, & tonsuram habeant congruentem. *Innoc. III. in conc. gener. Later. cap. 16.*

CAPUT II.

Si quis ex clericis relaxaverit comam, anathema sit. *Greg. II. in syn. Rom. c. 17. Magunt. sub Rab. c. 15. Casar. lib. 15. c. 76.*

CAPUT III.

Si quis clericus, aut monachus comam laxare præsumperit, anathema sit. *Zach. in syn. Rom. cap. 8.*

CAPUT IV.

Prohibete fratres per universas regionum vestrarum ecclesias, ut clerici, qui laicis, & simplicibus virtutis, honestatis, prudentiæ, & gravitatis exemplar esse debent, ac se ipsos tamquam signum purioris vitæ rudioribus ad imitationem prudenter exhibere, juxta Apostolum comam non nutriant, sed desuper caput in modum sphaeræ radant, quia sicut discreti debent esse in conversatione, ita & in tonsura, & omni habitu discreti debent apparere. *Anicet. epist. unic. in fin. Ivo part. 6. cap. 46. decret. Casar. lib. 8. cap. 39.*

CAPUT V.

Archiepiscopum vestrum Jacobum consuetudini sanctæ Romanæ Ecclesiarum, matris omnium ecclesiarum, vestraque specialiter obedire cœgimus, scilicet, ut quemadmodum totius Occidentalis ecclesiarum clerus ab ipsis fidei Christianæ primordiis barbam radendi morem tenuit, ita & ipse raderet, &c. Omnem tuæ potestatis clerum barbam radere facias, atque compellas. *Greg. VII. lib. 8. reg. epist. 10. ad Judicem Caralitanum.*

CAPUT VI.

Clericus nec comam nutriat, nec barbam (radat). *Carth. IV. c. 44. Burch. lib. 2. c. 174. Ivo part. 6. c. 265. decret.*

CAPUT VII.

Clerici, qui comam nutriunt, Archidiacono etiam si noluerint, inviti detondeantur. *Agath. cap. 20. Capitul. lib. 7. cap. 234. Casar. lib. 8. cap. 51.*

CAPUT VIII.

Ut nullus clericorum comam nutriat, aut barbam radat. *Brac. c. 3.*

CAPUT IX.

Omnes clerici, vel lectores, sicut Levitæ, & sacerdotes detonso superius capite toto, inferius solum circuli coronam relinquunt: non sicut hucusque in Galliciæ partibus facere lectores videntur, qui prolixis, ut laici, comis in solo capitis apice, modicum circulum tondent. Ritus enim iste in Hispaniis hucusque hæreticorum fuit, &c.

Num. 18. c. Deut. 8. a.

Psal. 15. a.

De vita, & honest. cler. c. 15. Greg. IX. c. 4. eod. tit. in 4. coll. Dist. 23. c. 23. & de vit. & hon. cler. c. 4. Gr. IX. & in 1. coll. c. 3. eod. tit. Dist. 23. c. 21.

1. Cor. 11. c.

De vit. & hon. cler. c. 15. Gr. IX. & in 1. coll. c. 4. eod. tit. Dist. 23. c. 22.

Qui autem hoc non custodierit, fidei catholicæ reus erit. *Tolet. IV. c. 40.*

CAPUT X.

*Num. 9. 6. c.* Tonfuræ ecclesiasticæ usus a Nazareis, ni fallor, exortus est, qui prius crine servato, denuo, post magnam vitæ continentiam, devotione completa, caput radebant, & capillos in igne sacrificii ponere jubebantur, scilicet, ut perfectionem devotionis suæ Domino consecrarent. Hujus ergo exempli usus ab Apostolis introductus est, ut hi, qui in divinis cultibus mancipati Domino consecrantur, quasi Nazarei, id est sancti Dei, crine præciso innoventur: hoc quippe, & *Ezech. 7. a.* Ezechieli Prophetæ jubetur, &c. hoc & Nazareos illos Priscillam, & Aquilam in actibus Apostolorum primum fecisse legimus, Paulum quoque Apostolum, & quosdam discipulorum, Christi, qui in hujusmodi cultu mirandi \* exstiterunt. Est autem clericis tonsura signum quoddam, quod in corpore figuratur, sed in animo agitur, scilicet, ut hoc signo in religione vitia refecentur, & in criminibus carnis nostræ, quasi crinibus exuamur, atque inde innovati sensibus, ut comis rudibus enitescamus, expoliantes nos juxta Apostolum veterem hominem cum actibus suis, induentes novum, qui renovatur in agnitione Dei. Quam renovationem in mente oportet fieri, sed in capite demonstrari, ubi ipsa mens noscitur habitare. Quod vero de tonso capite superius, inferius circuli corona relinquatur sacerdotium, regnumque Ecclesiæ in eis existimo figurari. Tiara enim apud veteres constituebatur in capite sacerdotum, hæc ex bysso confecta rotunda erat, quasi sphaera media, & hoc significatur in parte capitis tonia, corona autem latitudo aurei est circuli, quæ Regum capita cingit. Utrumque itaque signum exprimitur in capite clericorum, ut impleatur etiam corporis quadam similitudine, quod scriptum est, Petro Apostolo perdocente: *Vos estis genus electum, regale sacerdotium. Isid. de ecclesiasticis officiis lib. 2. cap. 4. apud Aquisgr. cap. 1.*

CAPUT XI.

Archidiaconi, Abbates, Præpositi, Capischo- li, Canonici, Ostiarii, & omnes, qui ministerium intra sanctam ecclesiam tractant, tonsuram ecclesiasticam habeant, hoc est, barbam rasam, & coronam in capite. *Bituricen. cap. 7. apud Lemo- vican. act. 2.*

CAPUT XII.

Clerici clericaturam suam dimittentes, ab aliis clericis separentur. *Bituric. cap. 22. apud Lemo- vic. act. 2.*

CAPUT XIII.

*Distin. 23. Non liceat. 52. in fin.* Non oportet clericos comam nutrire, & sic ministrare, sed attonso capite patentibus auribus, & secundum Aaron talarem vestem induere, ut sint in habitu ornato. *Mart. Brac. cap. 67. Iva part. 6. cap. 378. decret.*

CAPUT XIV.

Anicetus constituit, ut clericus comam non nutriet secundum præceptum Apostoli. *Dam. in Anicet.*

TITULUS XII. QUALES DEBEANT ESSE CLERICI. CAPUT I.

*Dist. 23. c. 4.* **T**Ales ad ministerium eligantur clerici, qui di- gne possint Dominica sacramenta tractare. Melius enim est Domini Sacerdoti, paucos ha- bere ministros, qui possint digne opus Dei exer- cere, quam multos inutiles, qui onus grave or- dinari adducant, &c. Ornent tam clerici, quam sæculares animas suas ornamentis dignissimis, dogmatibus scilicet veritatis, decore pudicitiae, splendore justitiæ, candore pietatis, aliisque om- nibus, quibus compositam decet esse rationabi- lem mentem. Tum præterea declinare a confortiis inhonestis, & infidelibus, & societates habe- re fidelium, atque illos frequentare conventus, in quibus de pudicitia, de justitia, de pietate tra- ctatur. *Clem. epist. 2. ante med. Anselm. lib. 8. cap. 38. in addit.*

CAPUT II.

Obsecro te, & repetens iterum, iterumque monebo, ne officium clericatus genus antiquæ militiæ putes, id est, ne lucra sæculi in Christi quaras militia, ne plus habeas, quam quando clericus esse cœpisti, & dicatur tibi: *Clericorum non proderunt eis.* Mensulam tuam pauperes, & peregrini, & cum illis Christus conviva noverit, Negotiatorem clericum, ex inope divitem, ex ignobili gloriosum, quasi quandam pestem fuge: *Corrumpunt bonos mores confabulationes pessima.* Tu aurum contemnis, alius diligit. Tu cal- cas opes, ille sectatur. Tibi cordi est mansuetudo, silentium, secretum, illi loquacitas, atrita frons, fora placent, & plateæ, & medicorum tabernæ. In tanta morum discordia, quæ potest esse con- cordia? *Hieron. ad Neporian. apud Aquisgran. cap. 94.*

CAPUT III.

Obsecro te carissime, ut multitudines ho- minum, & officia, & salutationes, & convi- via veluti quasdam catenas fugias volupta- tum. Sit vilis tibi, & vespertinus cibus, olera & legumina, interdumque piliculos pro ma- ximis ducas delicias. Qui Christum desiderat, & illo pane vescitur, ne quarit magnopere, de quâ pretiosis cibus sterco conficiat. Quidquid post gulam non sentitur, idem tibi sit, quod panis, & legumina. Semper in manu tua sacra sit lectio. Frequenter orandum flexo corpore, & mens erigenda ad Dominum, crebrè vigiliæ, & ventre vacuo sæpius dormiendum. Rumu- sculos, & gloriolas, & palpantes adulatores, quasi hostes fuge \*. Pauperibus, & fratribus refrigeria sumptuum manu propria distribue. Humilitatem vestium tumentis animo non ap- petas. Sæcularium, & maxime potentium con- sortium evita. Habeto simplicitatem colum- bæ, ne cuiquam machineris dolos, & serpentis astutiam, ne aliorum supplanteris insidiis. Non multum distat in vitio, vel decipere posse, vel decipi Christianum. Templum verum Christi anima est credentis, illam exorna, illam vesti, illi offer donaria, in illa Christum suscipe. Ne- scio enim, quo modo plus placeat mundo, qui

Christi

„Christo displicet“. *Hieronym. in epist. ad Paulinum apud Aquisgran. cap. 95.*

CAPUT IV.

Si clericatus titillat te desiderium, disce quod possis docere, & rationabilem hostiam offeras Christo, ne miles, antequam tiro, ne prius magister sis, antequam discipulus. Non est humilitatis meæ, neque mensuræ, judicare de clericis, & de ministris ecclesiarum sinistram quippiam dicere, &c. volo ergo, ut sine intermissione, & vigil tibi sit sensus, nec vanis \* cogitationibus patens, corpus pariter, & animus tendatur ad Dominum. Iram vince patientia. Ama scientiam scripturarum, & vitia carnis non amabis. Nec vacet mens tua variis perturbationibus, quæ si pectori infederint, dominabuntur tui, & te deducunt ad delictum maximum. Facito & aliquid operis, ut te semper diabolus inveniat occupatum. Memento, quia & Apostoli Christi, habentes potestatem de Evangelio vivere, laborabant manibus suis, ne quem gravarent, & aliis tribuebant refrigeria, quorum pro spiritualibus debebant metere carnalia. Ita ergo age, & vive in monasterio, ut clericus esse merearis, ut adolescentiam tuam nulla sorde commacules, ut ad altare Christi quasi de thalamo virgo procedas, & habeas de foris bonum testimonium; feminæ, quæ nomen tuum noverunt, vultum nesciant. Cum ad perfectam ætatem veneris, si tamen vita comes fuerit, & te, vel populus vel Pontifex civitatis in clerum elegerit, agito, quæ clerici sunt, & inter ipsos sectare meliores, quia in omni conditione, & gradu, optimis mixta sunt pessima. Multo tempore disce, quod doceas. Ne credas laudatoribus tuis, immo irrisoribus aurem ne libenter accomodes. *Hieronym. ad Rusticum apud Aquisgr. cap. 96. Ivo lib. 3. tit. 16. cap. 5. parvorum. C. part. 7. cap. 5. decret.*

CAPUT V.

Clericis lege Patrum cavetur, ut a vulgari vita seclusi, a mundi voluptatibus sese abstineant. Non spectaculis, non pompis intersint, convivia publica fugant, privata non tantum pudica, sed & sobria colant, usuris nequaquam incumbant, neque turpium occupationes lucrorum, fraudisque cujusquam studium appetant. Amorem pecuniæ, quasi materiam cunctorum criminum fugiant, sæcularia officia, negotiaque abiciant, honorum gradus per ambitiones non subeant. Pro beneficiis medicinæ Dei, munera non accipiant, dolos, & conjurationes caveant, odium, & æmulationem, obreftationem, atque invidiam fugiant, non vagis oculis, nec infræni lingua, aut perulanti, tumidoque gestu incedant, sed pudorem, ac verecundiam mentis, simplici habitu, incessuque ostendant. Obscenitatem etiã verborum, sicut & operum, penitus execrentur. Viduarum, ac virginum visitationes frequentissimas fugiant, contubernia extranearum seminarum nullatenus appetant, castimoniam quoque inviolati corporis perpetuo conservare studeant, aut certe unius matrimonii vinculo fœderentur. Senioribus quoque obedientiam debitam præbeant, neque ullo jactantiæ studio semetipsos attollant.

Postremo, in doctrina, in lectionibus, psalmis, hymnis, canticis, exercitio jugi incumbant. Tales enim esse debent, qui divinis cultibus sese mancipandos student, scilicet, ut dum scientiæ operam dant, doctrinæ gratiam populis administrent. *Isidor. de eccles. offic. lib. 2. cap. 2. apud Aquisgr. cap. 100.*

CAPUT VI.

Clericus admonendus est, quatenus sic vivat, ut bonum exemplum vitæ suæ sæcularibus præbeat, & in clerico si quid juste reprehenditur, ejus vitio ipsa religionis nostræ æstimatio gravatur. Clerici discant, ut quæ a senioribus suis juste jubentur, impleant, ut humiliter eorum imperiis subjaceant, ut nec subjectio eos conterat, nec locus superior extollar. Clerici discant, quomodo ante occulti arbitri oculos per humilitatem, & obedientiam sua interiora componant, quatenus non cum reprobis puniantur, sed cum electis æterna præmia fortiantur. Admonendi sunt clerici, ut tanto circa se sollicitius vivant, quanto eos aliena cura non implicat. Dicendum est clericis, ne præpositorum suorum vitam temere judicent, si quid eos fortasse agere reprehensibiliter vident, ne unde recte mala redarguant, inde per elationis impulsu in profundiora mergantur. Admonendi sunt clerici, ne, cum culpam suorum præpositorum considerant, contra eos audaciores fiant; sed sic eorum prava apud semetipsos dijudicent, ut tamen divino timore constricti, sub eis jugum ferre reverentiæ non recusent, quia præpositorum facta oris gladio ferienda non sunt, etiam cum recte reprehendenda judicantur. *Greg. lib. 5. pastor. cap. 5. apud Aquisgr. 102.*

CAPUT VII.

Sunt nonnulli, qui tantum ex familia ecclesiastica clericos sibi commissis congregant ecclesiis, & hoc ideo facere videntur, ut, si quando eis aliquid incommodum fecerint, aut stipendia opportuna subtraxerint, nihil querimoniæ contra se obicere præsumant, timentes scilicet, ne aut severissimis verberibus afficiantur, aut humanæ servituti denuo crudeliter addicantur. Hoc autem non ideo dicitur, ut ex familia ecclesiæ probabilis vitæ in congregatione non sint admittendi, præsertim cum apud Deum non sit personarum acceptio, sed potius, ut, propter quam intulimus occasionem, nullus Prælatorum seclusis nobilibus viles tantum in sua congregatione admittant personas. *Aquisgr. cap. 119.*

TITULUS XIII.

CLERICI MELIORES COLLOCENTUR IN ALTIORI DIGNITATIS GRADU.

CAPUT I.

Quoniam quidem dicit alicubi divitium eloquium, *Dignus est operarius mercede sua*, hujus rei gratia & nos decernimus, & promulgamus, ut magnæ ecclesiæ clerici, qui in subjectis ordinibus morati sunt, ad majores gradus ascendant, & si digni claruerint, melioribus perfrui mereantur honoribus, cum aliqui eorum qui in ipsis sunt, aut per incrementum ad superiora ministeria \* advocati fuerint, aut per communem naturæ terminum dormientes defuerint. Sed

De consecr. dist. 5. c. 33. Numquam. \* vagis.

1. Cor. 9.

Luc. 10. 6.

mysteria.

NON

NON

NON

NON

non ex illis, qui foris sunt, aliqui se his in-  
 etentes, debitas eis, qui multo tempore labo-  
 raverunt, dignitates, vel honores accipiant, ac  
 per hoc inveniantur ecclesiæ clerici nullo modo  
 posse proficere. Nullatenus autem habeant pote-  
 statem, qui Principum domorum, aut suburba-  
 narum rerum curam gesserint, inter clerum ma-  
 gnæ ecclesiæ colligi, vel constitui: *Nemo quippe*  
*(Deo) militans sæculi negotiis implicatur.* Si ve-  
 ro quis præter definitionem, quam nunc protuli-  
 mus, promotus fuerit in quocumque magnæ ec-  
 clesiæ gradu, reprobetur omnimodis ab omni ec-  
 clesiastico gradu, tamquam qui contra magnam  
 synodum proventus extiterit. *Syn. VIII. CP. c.*  
*13. sub Hadr. II.*

*x. Tim. 2. a.*

*Dist. 61. c.*  
*13. Nullus.*

*\* ingeri.*  
*\* extraneo-*  
*rum.*

**CAPUT II.**  
 Habeat unusquisque (clericorum) suæ fru-  
 ctum militiæ in ecclesia, in qua suam per omnia  
 officia transegit ætatem: in aliena stipendia mini-  
 me alter obrepat, nec alii debitam alter sibi au-  
 deat vindicare mercedem. Sit facultas clericis re-  
 nitendi, si se viderint prægravari, & quos sibi in-  
 gredi \* ex transverso \* agnoverint, non timeant  
 refutare. Qui etsi non debitum, præmium, vel  
 liberum de eo, qui eos rectorus est, debent habere  
 judicium. *Celest. ep. 2. c. 5. Burch. lib. 1. c. 7. Ivo*  
*lib. 3. tit. 1. c. 7. pan. & part. 5. c. 61. decr. An-*  
*selm. lib. 7. cap. 21. Casar. lib. 3. c. 25. Tarrac.*  
*lib. 3. c. 3.*

**CAPUT III.**  
 Clericum inter tentationes officio suo incu-  
 bantem, gradibus sublimandum. *Carth. IV.*  
*cap. 42.*

**TITULUS XIV.**  
**CLERICI ORDINANTUR AB EPISCOPO,**  
**VEL CHOREPISCOPO, CUM CON-**  
**SENSU CLERICORUM.**

*Dist. 69. c.*  
*1. in fin.*

**CAPUT I.**  
 Juxta veterem morem Chorepiscopi ex permis-  
 sione Episcopi ordinant lectores. *Nic. II. cap.*  
*14. Ivo part. 5. c. 376. decr.*

**CAPUT II.**  
 Presbyter, & diaconus, & reliqui clerici ab uno  
 Episcopo ordinantur. *Ap. c. 2.*

**CAPUT III.**  
 Lectores, subdiaconos, & exorcistas Chorepi-  
 scopus ordinare potest, non presbyteros, & dia-  
 conos sine Episcopo ejus urbis. *Antioch. c. 10. Vi-*  
*de Ancy. c. 13.*

*Dist. 14. c.*  
*6.*  
*\* concilio.*

**CAPUT IV.**  
 Episcopus sine consilio \* clericorum suorum  
 clericos non ordinet, ita ut civium assensum, &  
 conniventiam, & testimonium querat. *Carth. IV.*  
*c. 22. Casar. lib. 4. c. 77.*

**TITULUS XV.**  
**NE CLERICUS ALIENUS ORDINETUR**  
**SINE LICENTIA SUI EPISCOPI.**

*Dist. 71. c.*  
*4.*

**CAPUT I.**  
 Clericos in una ecclesia ordinatos, ut antea  
 dictum est, non licet in alia ordinare, sed il-  
 lic ministrare, ubi ab initio constituti sunt, illis  
 exceptis, qui per vim patrias suas amiserunt, &  
 in aliam ecclesiam venerunt. Si vero Episcopus  
 receperit clericum, qui alii Episcopo pertinet, ex-

communicatus sit recipiens, & receptus, quoad  
 clericus absens ad suam revertatur ecclesiam.  
*Chalc. 20. Vern. c. 12. Tribur. c. 28. Aquisgr.*  
*87. Vide Chalc. 5. & 10. Nic. II. c. 15. Ivo part.*  
*6. c. 361. decr. Ans. lib. 7. c. 97. Casar. lib. 4.*  
*cap. 100.*

**CAPUT II.**  
 Ut de aliena ecclesia ordinare clericum nullus  
 usurpet. *Syric. in Syn. Rom. ep. 4. c. 6. apud con-*  
*cil. Telen.*

**CAPUT III.**  
 Interdicimus, ut nullus Episcoporum audeat  
 juxta sanctorum canonum instituta, &c. alterius  
 civitatis clericum sine dimissoriis sui Episcopi su-  
 scipere, vel ordinare, &c. *Zachar. in Syn. Rom.*  
*cap. 11.*

**CAPUT IV.**  
 Clericum alienum, nisi concedente ejus Epi-  
 scopo, nemo audeat retinere, vel promovere in  
 ecclesia sibi credita, &c. *Carth. III. c. 21. Trib.*  
*c. 28. Vide Carth. 91. G. Milev. 15. L. Afric.*  
*57. L. Burch. lib. 2. cap. 42. Ivo part. 6. cap.*  
*143. decr.*

*Dist. 72. c.*  
*2.*

**CAPUT V.**  
 Clericos ab aliis Episcopis ordinatos, sine per-  
 missu eorum, a quibus fuerant ordinandi, promo-  
 vere ad superiorem aliquem ordinem non præsu-  
 mant. *Vener. c. 10.*

**CAPUT VI.**  
 Nullus alienum clericum, secundum decreta  
 canonum, sine consensu Episcopi sui, au-  
 deat ordinare, sed nec ullum sanctorum sacerdo-  
 tum quispiam ordinet, qui localem se futurum  
 primitus non sponderit, ut per hæc nullus a  
 regula, vel disciplina ecclesiastica deviare per-  
 mittatur impune. *Valent. Hisp. c. 6.*

**CAPUT VII.**  
 Clerici, qui sub qualibet occasione, aut condi-  
 tione in aliorum civitatibus, vel territoriis credi-  
 derint immorandum, nec ad ullum clericatus ho-  
 norem, absque sui Episcopi scripto, atque con-  
 sensu habeant promoveri. *Aurel. III. c. 15.*

**CAPUT VIII.**  
 Nullus clericum, seu lectorem alienum, sine  
 sui concessionem Episcopi, vel promovere, vel sibi  
 quibuslibet conditionibus audeat vindicare.  
 Quod si quis hanc constitutionem fuerit quacum-  
 que præsumptione transgressus, &c. ab honore,  
 vel officio suscepto juxta arbitrium sui Pontificis  
 suspendatur. Episcopus vero, qui ordinaverit, sex  
 mensibus missas facere non præsumat. *Aurel. V.*  
*cap. 5.*

**CAPUT IX.**  
 Nullus Episcopus clericum alterius ordinare  
 præsumat, sicut & antiqui canones vetuerunt,  
 nisi forte signata ipsius Episcopi scripta suscepe-  
 rit. *Brac. c. 26.*

**CAPUT X.**  
 Nullus alterius clericum retinere præsumat,  
 sicut priscis est canonibus institutum, nec ad sa-  
 crum ordinem, sine voluntate sui Episcopi, pe-  
 nitus promovere. *Cabilon. c. 13.*

**CAPUT XI.**  
 Nullus clericus cujusque gradus sine litteris di-  
 mis-

*21. g. 2. c. 1.*

missorii sui Episcopi in alia Ecclesia constitutur: alias ordinatus, & ordinans deponatur. *Trull. c. 17.*

CAPUT XII.

Clerici si (a senioribus suis) ad ordinandum offeruntur, instrui debent, ut ad Episcopos, ex quorum parochiis sumpti sunt, eos remittant, & aut ibi ordinentur, aut litteras canonicas ab Episcopo, ex cujus diocesi sunt, perferant, sicut canonica docet auctoritas. *Meld. c. 51.*

TITULUS XVI.

DE HIS, QUI CLERICI ORDINARI NON PROHIBENTUR.

CAPUT I.

SI a barbaris, vel a dominis castratus dignus est, in clerum ordinetur. *Nican. c. 1. Mart. Brac. 21. Tribur. 33. Ivo lib. 3. tit. 5. c. 15. pan. & part. 6. c. 374. decr. Anselm. lib. 7. c. 31. Caesar. lib. 4. c. 110.*

CAPUT II.

Ad clerum venire possunt, qui vi illata manu ipsa apposita sacrificarunt, se Christianos esse profitentes, si alias vitæ laudabilis sint. *Ancyra. c. 3.*

CAPUT III.

Eos, qui ante baptismum sacrificarunt, ordinem suscipere posse, uti jam ablutos placet. *Ancyra. c. 12.*

CAPUT IV.

Procuratores, actores, tutores post deposita officia, & redditus rationes, si actus vitæ eorum fuerint probati, & clerici fuerint postulati ordinentur. *Carth. 1. c. 8. Burch. lib. 2. cap. 36. Ivo part. 6. c. 137. decr.*

CAPUT V.

Olim novella adhuc fide, de legitime conjugatis, atque a conjugio ad continentiam conversis clerici fiebant. *Troslej. c. 9.*

CAPUT VI.

Qui usuras accipit, si injustum lucrum in pauperes consumere voluerit, & ab avaritiæ morbo deinceps liberari, est ad sacerdotium admittendus. *Basil. ep. ad Amphilocho. c. 14.*

TITULUS XVII.

DE VITA COMMUNI CLERICORUM.

CAPUT I.

STATUIMUS, ut ii prædictorum ordinum, (loquitur de sacerdotibus, diaconis, subdiaconis) qui prædecessori nostro (Leoni) obedientes castitatem servaverunt, iusta ecclesias, quibus ordinati sunt, sicut oportet religiosos clericos, simul manducant, & dormiant, & quid eis ab ecclesiis venit, communiter habeant. Et rogantes monemus, ut ad Apostolicam, communem scilicet vitam summopere pervenire studeant. *Nicol. II. in syn. Rom. CXIII. Episcoporum. c. 4. Ivo lib. 3. tit. 11. c. 3. pan. Caesar. lib. 8. c. 44.*

CAPUT II.

Communis vita, fratres, omnibus necessaria est, & maxime his, qui Deo irreprehensibiliter militare cupiunt, & vitam Apostolorum, eorumque discipulorum imitari volunt, &c. *Clem. ep. 5. in princ. Ivo ep. 208. ad Joann. Aurel. Episc. Anselm. lib. 7. c. 1.*

CAPUT III.

Vita communis inter bonos Christianos viguit

& adhuc gratia Dei viget, & maxime inter eos, qui in sortem Domini sunt electi, id est clericos, &c. *Urban. ep. sing. in princ. Ivo part. 3. c. 139. decr. & ep. 208. ad Joann. Episc. Aurel. Anselm. lib. 7. cap. 4.*

CAPUT IV.

Quia tua fraternitas monasterii regulis erudita, seorsum fieri non debet a clericis suis, in ecclesia Angelorum, &c. hanc debet conversationem instituire, quæ in initio nascentis Ecclesiæ fuit Patribus nostris, in quibus nullus eorum, ex his, quæ possidebant, aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia, &c. communi autem vita viventibus, jam de faciendis portionibus, vel exhibenda hospitalitate, & adimplenda misericordia, nobis quid erit loquendum, cum omne, quod superest, in causis piis, ac religiosis erogandum est? Domino magistro omnium dicente: *Quod superest, date eleemosynam: & ecce omnia munda sunt vobis. Gregor. ad Aug. interrog. 1. & 2. Anselm. lib. 7. cap. 3. Tarrac. lib. 1. cap. 261.*

CAPUT V.

Canonici, & clerici civitatum, qui in Episcopis conversantur, consideravimus, ut in claustris habitantes, simul omnes in uno dormitorio dormiant, simulque in uno refectorio refectorio, quo facilius possint ad horas canonicas celebrandas occurrere, ac de vita, & conversatione sua admoneri, & doceri. Victum, & vestimentum juxta facultatem Episcopi accipiant, ne paupertatis occasione compulsi, per diversa vagari, ac turpibus se implicare negotiis cogantur, dimissoque ecclesiastico officio incipiant indisciplinate vivere, & propriis deservire voluptatibus. *Turon. sub Carolo cap. 23.*

CAPUT VI.

Dixi fratribus meis, ut quicumque habet aliquid, aut vendat, aut eroget, aut donet, aut commune illud faciat. Ecclesiam habet, per quam Deus non pascit, &c. Faciant inde, quod volunt, dum tamen sint pauperes mecum simul expectantes misericordiam Dei, &c. Statueram nullum ordinare clericum, nisi qui mecum vellet manere, ut si vellet recedere a proposito, recte illi tollerem clericatum, quia desereret sanctæ societatis promissum, conceptumque consortium, &c. Muto consilium. Qui volunt habere aliquid proprium, quibus non sufficit Deus, & Ecclesia ejus, maneat ubi volunt, & ubi possunt, non eis aufero clericatum. Nolo habere hypocritas, &c. Malum est cadere a proposito, sed pejus est simulare propositum, &c. Qui societatem communis vitæ jam susceptam, quæ laudatur in Apostolorum actibus, deserit, a voto suo cadit, a professione sancta cadit, observet judicem Deum, non me. Ego ei non aufero clericatum, quantum sit periculum, ante oculos ejus posui. Faciat quod vult. Et postea: Clericus duas res professus est, & sanctitatem, & clericatum. Interius sanctitatem, nam clericatum propter populum suum Deus imposuit cervicibus ipsius, &c. Ergo professus est societatem, professus est communem vivendi sanctitatem, professus est, *quam bonum, & quam jucundum sit* *Psalm. 137. ha-*

Dist. 55. c. 7. Si quis. & c. 9. Si quis.

Dist. 50. c. 41. Presbyteros. §. Qui autem.

Dist. 54. c. 3. Magn. & de oblig. ad ration. c. 11. Greg. IX. & in 1. coll.

Dist. 32. c. 6. Præter. §. 1.

12. quest. 1. Dilectissimis. c. 2.

12. q. 1. Sci. mus. 9.

12. q. 1. c. 8.

Act. 4. f.

Luc. 11. f.

Act. 2. g. &

4. 8.

Psalm. 137. ha-

*Habitare fratres in unum.* Si ab hoc proposito ceciderit, & extra manens clericus fuerit, dimidius cecidit & ipse, &c. Si foris servat sanctitatem, dimidius cecidit, si intus habuerit simulationem, totus cecidit, &c. Si paratus est pasci a Deo per ecclesiam ipsius, non debet habere aliquod proprium, sed aut erogare pauperibus, aut in commune mittere, & maneat mecum. Qui hoc non vult, habeat libertatem, sed videat, utrum habere possit felicitatis æternitatem. *August. serm. 52. ad fratres in eremo, apud Aquisgr. c. 112. ante fin. Ans. lib. 7. c. 6.*

## CAPUT VII.

Qui habere voluerit proprium, & de proprio vivere, & contra ista præcepta nostra facere, parum est ut dicam, non mecum manebit, sed nec clericus erit. Dixeram enim, ut si nollent suscipere sociale vitam mecum, non illis tollerem clericatum, seorsum manerent, seorsum viverent, quomodo nossent, Deo viverent. Et tamen ante oculos posui, quantum mali sit a proposito cadere. Malui enim habere cæcos, vel claudos, quam plangere mortuos; qui enim hypocrita est, mortuus est. Quomodo ergo quicumque voluisset extra manere, & de suo vivere, non ei tollerem clericatum, ita modo quia placuit illis, Deo propitio, socialis hæc vita: quisquis cum hypocrisis vixerit, quisquis fuerit habens proprium, non illi permitto ut inde faciat testamentum, sed deleo eum de tabula clericorum, &c. Ubi ego Episcopus sum, ille clericus non esse poterit, &c. Dixi aliquid suum non habere presbyteros, &c. *Aug. serm. 53. ad fratres in eremo, apud Aquisgr. c. 113. ante finem. Ans. lib. 7. c. 6. in fine.*

## TITULUS XVIII.

QUO PACTO SINT EDUCANDI  
CLERICI A PUERITIA.

## CAPUT I.

*12. q. 1. c. 3.* **N**ecessaria res existit, ut iusta Ecclesiam claustra constituantur, in quibus clerici disciplinis ecclesiasticis vacent. Itaque omnibus unum sit refectorium, ac dormitorium, seu ceteræ officinæ ad usus clericorum necessariæ. Ministri vero post Episcopum super eos tales eligantur, quorum vita, atque doctrina, illos potius exornent, quam dehonestent. *Syn. Rom. sub Eugen. II. Leone IV. c. 7. Ans. lib. 7. c. 3.*

## CAPUT II.

Omnes presbyteri, qui sunt in parochiis constituti, secundum consuetudinem, quam per totam Italiam satis salubriter teneri cognovimus, juniores lectores quantoscumque sive \* uxores habuerint, secum in domo, ubi habitare videntur, recipiant, & eos, quomodo boni patres spiritualiter nutriendos, psalmos parare, divinis lectionibus insistere, & in lege Domini erudire contendunt, ut & sibi dignos successores provideant, & a Domino præmia æterna recipiant. Cum vero ad ætatem perfectam pervenerint, si aliquis eorum pro carnis fragilitate uxorem habere voluerit, potestas ducendi conjugem non negetur. *Vasen. II. cap. 1.*

## CAPUT III.

De his, quos voluntas parentum, a primis in-

fantia annis in clericatus officio, vel monachali posuit, &c. mox cum detonsi, vel ministerio elector \*, contraditi fuerint, in domo ecclesiæ sub Episcopali præsentia a præposito sibi debeant erudiri. At ubi xviii. annorum fuerint, coram totius cleri, plebisque conspectu, voluntas eorum de expetendo conjugio ab Episcopo perscrutetur quibus si gratia castitatis Deo inspirante placuerit, &c. subdiaconatus ministerium probatione habita professionis suæ a vicesimo anno suscipiant &c. *Tolet. II. c. 1. Ans. lib. 7. c. 42.*

## CAPUT IV.

Prona est [ omnis ætas ab adolescentia in malum, nihil enim incertius, quam vita adolescentium. Si qui in clero pueri \*, aut adolescentes existunt, omnes in uno conclavi atrii commorentur, ut lubricæ ætatis annos, non in luxuria, sed in disciplinis ecclesiasticis agant, deputato probatissimo seniore, quem & magistrum disciplinæ, & testem vitæ habeant. Quod si aliqui ex his pupilli existunt, sacerdotali tutela foveantur, ut & vita eorum a criminibus intacta sit, & res ab injuria improborum. Qui autem his præceptis resultaverint, monasteriis deputentur, ut vagantes animi & superbi severiori regula distringantur. *Tolet. IV. c. 23. Aquisgr. c. 135. Ans. lib. 7. c. 8.*

## CAPUT V.

Instituit hoc sanctum synodum \*, ut omnes parochiani presbyteri, juxta & in rebus sibi a Deo creditis sentiunt, habere virtutem, de ecclesiæ suæ familia clericos sibi faciant, quos per bonam voluntatem ita nutriant, ut & officium sanctum digne peragant, & ad servitium suum aptos eos habeant. Hi etiam victum, & vestitum dispensatione presbyteri merebuntur, & Domino, & presbytero suo fideles esse debent, &c. *Emeriten. cap. 18.*

## CAPUT VI.

Sollerter rectores Ecclesiarum vigilare oportet, & pueri, ut adolescentes, qui in congregatione sibi commissa nutriuntur, vel erudiuntur, ita jugibus ecclesiasticis disciplinis corrigantur, ut eorum lasciva ætas, & ad peccandum valde proclivis, nullum possit reperire locum, quo in peccati facinus proruat. Quapropter in hujusmodi custodiendis, & spiritaliter erudiendis, talis a Prælati constitutus est vitæ probabilis frater, qui eorum curam summa gerat industria, eosque ita artissime constingat, qualiter ecclesiasticis doctrinis imbuti, & armis spiritalibus induti, & ecclesiæ utilitatibus decenter parere, & ad gradus ecclesiasticos quandoque digne possint promoveri. Libuit præterea ob ædificationem congruam, & instructionem negotii, de quo agitur, quandam sanctorum Patrum sententiam huic operi inferre, quæ ita se habet: „Prona est omnis ætas“, &c. His ita præmissis, oportet, ut probatissimo seniori pueri ad custodiendum, licet ab alio erudiantur, deputentur. Frater vero, cui hæc cura committitur, si eorum curam parvi penderit, & aliud, quam oportet, docuerit, aut eis in aliquo cujuslibet læsionis maculam ingesserit, severissime correptus, ab officio amoveatur, & fratri alii id committatur, qui eos & innocentis vitæ ex-

\* lector, f.

12. q. 1. c. 7.  
Gen. 6. a.  
\* puberes.  
Prov. 30. c.

\* concilia, f.

\* si non, f.

Distinct. 28.  
c. 5.12. q. 1. c. 1.  
Gen. 8. c. c.



xemplis informet, & ad opus bonum peragendum excitet. *Aquisgr. c. 135. Tolet. IV. c. 23.*

TITULUS XIX.

DE ALIMENTIS CLERICORUM.

CAPUT I.

**D**iaconi, & reliqui clerici partem oblationum accipiant ab Episcopo, & presbyteris. *Ap. cap. 4. G. 5. L.*

CAPUT II.

**Mos** Apostolicæ sedis est, ordinatis Episcopis præceptum tradere, ut ex omni stipendio, quod accedit, quattuor fieri debeant portiones, una videlicet Episcopo, & familiæ propter hospitalitatem, & susceptionem, alia clero, tertia pauperibus, quarta ecclesiis reparandis, &c. Tu debes eam conversationem instituire, quæ initio nascentis Ecclesiæ fuit, &c. quibus erant omnia communia. Si qui vero clerici sunt extra sacros ordines constituti, qui se continere non possunt, sortiri uxores debent, & stipendia sua exterius accipere, &c. quia dividebatur singulis prout cuique opus erat. De eorum quoque stipendio cogitandum, atque providendum est, qui sub ecclesiastica regula sunt tenendi, &c. *Greg. ad interrog. Aug. 1. c. 2. Ivo lib. 2. tit. 1. c. 8. panorm. Anselm. lib. 5. c. 64. c. lib. 7. c. 3. Cæs. lib. 7. cap. 106. Tarr. lib. 1. c. 180. c. 261.*

CAPUT III.

Hoc nobis iustum, & rationabile visum est, ut si ecclesia civitatis ejus, cui præest Episcopus, ita est idonea, ut ipsa nullius indigeat, quidquid parochus fuerit derelictum, clericis, qui in ipsis parochiis deserviunt, vel reparationibus ecclesiarum, rationabiliter dispensetur, &c. *Concil. Carpent. in med.*

CAPUT IV.

Defuncto Episcopo, is, cui domus commissa est, &c. clericis, qui in domo sunt, consuetam alimoniam administret. *Ierd. c. 16.*

CAPUT V.

Episcopo e corpore recedente Metropolitanæ electione talis persona ordinandæ domui ecclesiasticæ procuretur, quæ consueta clericis stipendia dispenset. *Valent. Hisp. c. 2.*

CAPUT VI.

De his clericorum personis, quæ de Civitatensis ecclesiæ officio, monasterii, vel diocesis, vel basilicis in quibuscumque locis positis, id est, si ve in territoriis, si ve in ipsis civitatibus suscipiuntur ordinandæ, in potestate sit Episcopi, si de eo quod ante de ecclesia habebant, eos aliquid, aut nihil exinde habere voluerit, quia unicuique facultas suscepti monasterii, diocesis, vel basilicæ debet plena ratione sufficere. *Aureh. III. c. 18.*

CAPUT VII.

Statuimus in nostris ecclesiis, vel civitatibus hoc esse servandum, ut quidquid pecuniæ a fidelibus in ecclesia fuerit oblatum, fideliter collectum maneat, & conservatum, & fideliter Episcopo præsentetur, qualiter exinde tres partes fiant æquales, unam Episcopus habeat, & alteram presbyteres, & diacones inibi deservientes consequantur, & inter se, ut dignitas, & ordo poposcerit, dividunt. Tertia vero subdiaconibus, & clericis

Tom. V.

tribuatur, ut a primicerio \*, juxta quod in officio eos percipit esse intentos, ita singulis dispensetur. *Emerit. c. 14.*

\* Primicerio.

CAPUT VIII.

Nec illi, qui sua possidentes, dari sibi aliquid volunt, sine grandi peccato suo, unde pauper victurus erat, accipiunt. De clericis dicit per Prophetam Spiritus sanctus: *Peccata populi mei comedunt.* Sed sicut nihil habentes proprium, non peccata, sed alimenta, quibus indigere videntur, suscipiunt, ita possessores, non alimenta, quibus abundant, sed aliena peccata suscipiunt, &c. Qui autem Ecclesiæ serviunt, & labori suo veluti debita reddi oportere credentes, ea, quibus opus non habent, aut accipiunt libenter, aut exigunt, nimis carnaliter sapiunt, si putant, quod Ecclesiæ fideliter servientes, stipendia terrena, ac non potius præmia æterna percipiant, &c. Quod si quilibet minister Ecclesiæ non habet unde vivat, non ei reddit hic, sed necessaria præstat Ecclesia, ut in futuro præmium laboris sui recipiat, quod in hac vita jam spe Dominicæ promissionis expectat. Illi quoque, qui velut idonei nihil sibi quidem dari velut debitum poscunt, sed tamen Ecclesiæ sumptibus vivunt, non est meum dicere, quali peccato cibos pauperum præsumendo suscipiunt, qui Ecclesiam, quam juvare de propriis facultatibus debuerant, suis expensis insuper gravant. Propter hoc fortassis in congregatione sunt viventes, ne aliquos pauperes pascant, ne adventientes excipiant, aut ne suum censum expensis cotidianis imminuant, &c. Si propter hoc non vult sua quisque relinquere, ut habeat unde vivat, ut quid accipit unde rationem reddat? ut quid peccatis alienis sua multiplicat? *Prosper lib. 2. de vita contemplativa, cap. 10. c. 11. apud Aquisgran. cap. 107. c. 120.*

Osee, 4. b.

CAPUT IX.

Clerici, quos pauperes, aut voluntas, aut nativitas fecit, cum perfectione virtutis, vitæ necessaria, si ve in domibus suis, si ve in congregatione viventes accipiunt, quia ad ea accipienda non eos habendi ducit cupiditas, sed cogit vivendi necessitas. Illi autem, qui tam infirmi sunt, ut possessionibus suis renuntiare non possint, si ea, quæ accepturi erant, dispensatori relinquunt, nihil habentibus conferenda, sine peccato possident sua, quia & ipsi quodammodo sua relinquunt, quando propriis contenti rebus, nihil eorum, quæ labori, vel ordini suo deberi arbitrantur, accipiunt. Quod si putant accipi debere eorum, quæ conferuntur Ecclesiæ, portionem, ne eam videantur abdicere, se vero non posse sua relinquere, quod eis deforme sit, inter suos pauperes reddi, noverint esse deformius, se possessores de eleemosynis pauperum pasci. *Prosper de vita contemplativa, lib. 2. cap. 12. c. 13. apud Aquisgr. cap. 108. c. 109.*

CAPUT X.

Qui in sacrario operantur, quæ de sacrario sunt, edunt, & qui altario deserviunt, cum altario participant, &c. Deus ordinavit his, qui Evangelium adnuntiant, de Evangelio vivere. De Evangelio vivunt, qui nihil proprium habere

1. Cor. 9. b.

volunt, qui nec habent, nec habere aliquid concupiscunt, non suorum, sed communium possessores. Quid est aliud de Evangelio vivere, nisi laborantem inde, ubi laborat, necessaria vitæ percipere? Apostolus tamen, qui sic Evangelium prædicavit, ut non de Evangelio viveret, sed necessaria sibi suis manibus ministraret, de se confidenter eloquitur: *Ego autem nullo horum usus sum*; & quare hoc dixerit, secutus aperuit, dicens: *Expedit mihi mori magis, quam ut gloriam meam quis evacuet*. Evacuari dicit gloriam suam, si ab eis, quibus prædicabat, voluisset accipere vitæ temporalis expensam. Nolebat quippe in præsentis laboris sui fructum, sed in futuro recipere. Si ergo ille, qui nihil habebat, noluit de Evangelio vivere, ubi laborabat, sed suis manibus ne gloriam suæ mercedis amitteret, quid nos, qui & propria nolumus amore possidendi, non vivendi necessitate, relinquere, & accipere insuper volumus, non unde vivamus, sed censum nostrum incrementis damnabilibus augeamus? *Prosp. lib. 2. de vita contemplativa, cap. 15. apud Aquisgran. cap. 111.*

**CAPUT XI.**

Qui suas, & Ecclesiæ habent facultates, & utilitatem Ecclesiæ, aut interius aut exterius conferunt, accipiant in congregatione cibum, & potum, & partes elemosynarum, & his contenti sint, ne plus accipientes, pauperes gravari videantur, perpendentes sententiam Prosperi, qua dicitur: „Qua sua possident, & dari sibi aliquid volunt, sine grandi peccato suo, unde pauper videtur erat, non accipiunt“. Hi vero, qui nec suis rebus abundant, nec Ecclesiæ habent possessiones, & magnam utilitatem Ecclesiæ conferunt, accipiant in canonica congregatione victum, & vestitum, & elemosynarum partes, quia de talibus ita in libro Prosperi scribitur: „Clericos, quos voluntas, aut nativitas pauperes fecit, in congregatione viventes, necessaria vitæ accipiant, quia ad ea accipienda, non eos habendi ducit cupiditas, sed cogit vivendi necessitas“. Porro si tales fuerint, qui nec suas, nec Ecclesiæ velint habere possessiones, horum necessitatibus providentissima gubernatione de facultatibus Ecclesiæ debent subvenire Prælati, &c. *Aquisgr. c. 120. ex Prospero lib. 2. de vita contemplativa, cap. 10. & 11. & 12.*

**CAPUT XII.**

Ea, quæ a Domino Imperatore, consensu Episcoporum ob honorem, & amorem Dei ecclesiis concessa sunt, non in avaritiam presbyterorum, aut in rapacitatem Episcoporum ministrorum cedant, sed in utilitatem ecclesiæ, & in usus clericorum, & pauperum deveniant. *Aquisgr. II. sub Lud. part. 3. cap. 6.*

**TITULUS XX.**

**NE PLURES CLERICI IN ECCLESIIS  
CONSTITUANTUR, QUAM EA-  
RUM FACULTATES FER-  
RE POSSUNT.**

**CAPUT I.**

*De instit. c. 2.  
in 2. coll.  
\* ordinan-  
dis.*

**I**n congregandis \* clericis modus discretionis teneatur, videlicet, ne plures admittantur,

quam facultas rerum eis canonice attributa sufficere possit. Deus enim noster omnipotens tribus in rebus universa constituit, pondere videlicet, numero, atque mensura, cujus nos saluberrimum perficere, & conservare præceptum semper oportet. *Syn. Rom. sub Eugenio II. & Leone IV. c. 9.*

**CAPUT II.**

Cavendum summopere Præpositis Ecclesiarum est, ut in Ecclesiis sibi commissis non plures admittant clericos, quam ratio finit, & facultas Ecclesiæ suppetit, ne si indiscrete, & extraordinarie plures aggregaverint, nec ipsos gubernare, nec ceteris Ecclesiæ necessitatibus, ut oportet, valeant adminiculari, &c. Hi namque taliter aggregati, dum a Prælati stipendia necessaria non accipiunt, neque canonicum servant ordinem, nec divinis officiis insistant, claustra, societatemque ceterorum relinquentes, efficiuntur vagi, & lascivi, gulæ, & ebrietati, & ceteris suis voluptatibus dediti, quidquid sibi licitum est, licitum faciunt, &c. *Aquisgr. cap. 118.*

**CAPUT III.**

Necessarium in quibusdam reperimus ecclesiis, ut clericorum ordo majori adstringatur disciplina, & custodia, ampliorique foveatur stipendiorum copia, ut occasione temporalium subsidiorum, sanctarum non deperat institutio rerum. *Aquisgran. II. sub Ludov. part. 3. cap. 9.*

**TITULUS XXI.**

**CLERICI VICTUM SIBI QUÆRANT AL-  
QUO ARTIFICIO, VEL OPERE.**

**CAPUT I.**

**C**lericus, quantumlibet verbo Dei eruditus, *Dist. 91. c. 4.* artificio victum quærat. *Carth. IV. cap. 51. Burch. lib. 2. cap. 102. Ivo part. 6. cap. 179. decret. Casar. lib. 4. cap. 112.*

**CAPUT II.**

Clericus victum, & vestimentum sibi artificio, vel agricultura, absque officii sui dumtaxat detrimento, præparet. *Carth. IV. cap. 52. Burch. lib. 2. cap. 103. Ivo part. 6. cap. 180. decret. Casar. lib. 4. cap. 112.*

**CAPUT III.**

Omnes clerici, qui ad operandum validi sunt, & artificiola, & litteras discant. *Carth. IV. c. 53. Distinct. 91. cap. 4. §. 1.*

**CAPUT IV.**

Cum jubeamur victum, aut vestitum artificio quærere, & manibus propriis laborare, quid opus est in domo (*mulierem*) includere pro veste? *Turon. II. cap. 10.*

**TITULUS XXII.**

**DE EXERCITATIONIBUS CLERICORUM.**

**CAPUT I.**

**S**acerdotes, & alii clerici, qui fuerint in exercitu Christiano, tam subditi, quam Prælati, orationi, & exortationi diligenter insistant, docentes eos verbo pariter & exemplo, ut timorem, & amorem semper habeant divinum ante oculos, &c. *Innoc. III. cap. ult. post princ. in conc. gen. Later.*

**CAPUT II.**

Clerici, qui extra sacros ordines sunt constituti, &c. sub ecclesiastica regula sunt tenendi, ut bonis moribus vivant, & canendis psalmis invigilent,

*Dist. 32. Si  
qui. c. 3. &  
12. 7. 1. c. 8.  
Quia tua. §.  
Si qui vero.*

gilent, & ab omnibus illicitis, cor, & linguam, & corpus, Deo auctore conservent, &c. *Greg. ad August. III. cap. 1. & 2. Ivo lib. 3. tit. 8. cap. 25. panorm. & part. 6. cap. 86. decret. Anselm. lib. 7. cap. 3. Tarrac. lib. 1. cap. 261.*

CAPUT III.

Clerici, si aliis temporibus nequeunt, saltem quadragesimæ tempore pedes pauperum in competenti lavent hospitali, juxta illud Evangelicum: *Si ego Dominus, & magister vester, laui vobis pedes, quanto magis vos debetis alter alterius lavare pedes?* Quapropter expedit, ut in competenti loco hospitale sit pauperum, ubi perfacilis ad illud veniendi conventus fieri possit fratrum. *Aquisgran. cap. 141.*

TITULUS XXIII.

DE VESTIBUS CLERICORUM.

CAPUT I.

Omnia mollities, & ornatus corporis aliena sunt ab ecclesiastico ordine. Episcopi igitur, & clerici vestibus splendidis utentes puniendi sunt, item unguentis uncti, &c. Sed si imaginum hostes derideant honesta vestimenta cleri, corrigantur, superioribus enim temporibus ita vestiebantur, &c. Qui non necessitatis causa, sed pulchritudinis id facit, elationis crimine accusetur, ut magnus Basilius ait: *A clericis quoque vestibus abstineant, & a variis coloribus,* &c. *Nicæn. II. cap. 16. Ivo part. 3. cap. 377. decret. Anselm. lib. 6. cap. 185. Cæsar. lib. 4. cap. 59.*

CAPUT II.

Clerici officia, vel commercia secularia non exercent, maxime inhonesta, &c. Clausa deferant desuper indumenta, nimia brevitate, vel longitudine non notanda. Pannis rubeis, aut viridibus, necnon manicis, aut subalaribus\* confuticis, seu rostratis, frænis, sellis, pectoralibus & calcaribus deauratis, aut aliam superfluitatem gerentibus non utantur: cappas manicatas ad divinum officium intra ecclesiam nulli gerant, sed nec alibi, qui sunt in sacerdotio, vel personatibus constituti, nisi justis causa timoris exegerit habitum transformari. Fibulas omnino non ferant, neque corrigias auri, vel argenti ornatum habentes, sed nec anulos, nisi quibus competit ex officio dignitatis, &c. Palliis diffibulatis non utantur in publico, sed vel post collum, vel ante pedes\* hinc inde connexis. *Innoc. III. in concil. gen. Lat. cap. 16.*

CAPUT III.

Scissis vestibus clericos abuti, ulterius prohibemus, & ne pomposis induantur exuviis admonemus, &c. *Urban. II. in syn. apud Melf. c. 13.*

CAPUT IV.

Præcipimus, quod tam Episcopi, quam clerici in statu mentis, & in habitu corporis Deo, & hominibus placere studeant, & nec in superfluitate fissuræ\*, aut colore vestium, nec in tonsura intuentium, quorum forma, & exemplum esse debent, offendant aspectum, sed potius, quod eorum deceat sanctitatem. Si moniti ab Episcopis emendari noluerint, ecclesiasticis careant beneficiis. *Innocent. II. in concil. Rom. c. 3. Ivo in fine pan.*

CAPUT V.

Præcipimus, ut tam Episcopi, quam clerici, neque superfluitate, seu inhonesta varietate colorum, aut fissura\* vestium, neque in tonsura intuentium, quorum forma, & exemplum esse debent, offendant aspectum, sed potius ita in suis actibus errata condemnent, & amorem innocentie conversatione demonstrent, sicut dignitas exigit ordinis clericalis. Quod si moniti ab Episcopis suis, infra quadraginta dies non obtemperaverint, ecclesiasticis beneficiis eorundem Pontificum auctoritate priventur, &c. *Eugen. III. in concil. Remen. c. 2.*

CAPUT VI.

Vestimenta, vel calciamenta clericis, nisi, quæ religionem deceant, uti, aut habere non liceat. *Agath. c. 20. Capit. lib. 7. cap. 234. Cæsar. lib. 8. c. 51.*

CAPUT VII.

Clericus professionem suam, & in habitu, & in incessu probet, & ideo nec vestibus, nec calciamenti decorem quærat. *Carth. IV. c. 45. Burch. lib. 2. c. 209. Ivo p. 6. c. 284. decret. Anselm. lib. 7. c. 202. Cæsar. lib. 4. c. 112.*

CAPUT VIII.

Nullus clericus sagum aut vestimenta, aut calciamenta secularia, nisi quod religionem deceat, induere præsumat. Quod si clericus, aut eum indecenti veste, aut cum armis inventus fuerit, a seniore ita coerceatur, ut triginta dierum inclusione detentus, aqua tantum, & modico pane diebus singulis sustentetur. *Matis. c. 5.*

CAPUT IX.

Nullus clericorum vestimenta purpurea induat, quæ ad jactantiam pertinent mundialem, non ad religiosam dignitatem, ut sicut est devotio in mente, ita & ostendatur in corpore, &c. *Narb. c. 1.*

CAPUT X.

Nemo clericus indecente veste utatur, in urbe, vel via iter agens, sed stolis, quæ clericis dedicatæ sunt. Si fecerit, unam hebdomadam excommunicetur. *Trull. c. 27.*

CAPUT XI.

Omnes clerici fornicationem non faciant, nec habitum laicorum portent. *Syn. Sueffion. sub Childerico in med.*

CAPUT XII.

Non vestis tenera clericum facit, aut sacerdotem, sed casta mentis intentio. *Hierom. ad Ocean. apud Aquisgr. c. 98.*

CAPUT XIII.

Nemo clericorum arma portet, vel indumenta laicalia induat, id est cottos, vel mantellos sine cappa non portet, & laici cappas non portent. *Meten. c. 3.*

TITULUS XXIV.

CLERICI SERVENT GRAVITATEM, ET LUDOS SÆCULARES NON SPECTENT.

CAPUT I.

Clerici mimis, jocularibus, & histrionibus non intendant. *Innoc. III. in conc. gen. Later. c. 16.*

Joann. 13. b.

21. q. 4. c. 1.

De vita, & honest. cler. c. 15. Greg. IX. & c. 4. eod. tit. in 4. coll. \* forularibus.

\* pectus.

21. q. 4. c. ult.

\* scissura.

\* scissura.

Dist. 23. c. 22. Clerici.

Dist. 41. c. ult.

21. q. 4. c. 2. Nullus.

De vita & honest. cler. c. 15. Greg. IX. & c. 4. eod. tit. in 4. coll.

# 348 Juris Pontificii Veteris Epitome

## CAPUT II.

*De conf. d. 5. c. 37.* Non oportet ministros altaris, vel quoslibet clericos spectaculis aliquibus, quæ in nuptiis, aut in conviviis exhibentur, interesse, sed ante quam thymelici ingrediantur, surgere eos, & abire. *Laod. c. 54. Aquis. c. 83. Trull. 24. Mart. Br. c. 60. Ivo part. 11. c. 78. decret. Cæsar. lib. 8. c. 83.*

## CAPUT III.

*Dist. 46. c. 6.* Clericum scurrilem, & verbis turpibus jocularitatem ab officio retrahendum. *Carth. IV. c. 60. Agath. c. 70. Capit. lib. 7. cap. 191. in additis. Burch. lib. 2. cap. 172. Ivo lib. 3. tit. 15. c. 6. pan. & part. 6. c. 263. & part. 11. c. 79. decret. Anselm. lib. 7. c. 163. Cæsar. lib. 4. c. 112. & lib. 8. c. 84.*

## CAPUT IV.

*22. q. 1. c. 9.* Clericum inter epulas cantantem objurgandum, si perstiterit in vitio, excommunicandum. *Carth. IV. cap. 62. Capitul. lib. 7. cap. 192. in addit. Burch. lib. 2. cap. 170. Ivo part. 6. cap. 261. decret.*

## CAPUT V.

Clericus, vel monachus, si ad hippodromias ascenderit, vel thymelicis intersit, &c. vel cesser, vel deponatur. *Trull. c. 24.*

## CAPUT VI.

Prohibet synodus mimos, & eorum theatra, & venationum spectacula, & scenicas saltationes fieri. Si quis hæc contempserit, & se ad prohibita dederit, clericus deponatur, laicus excommunicetur. *Trull. c. 51.*

## CAPUT VII.

Non liceat sacerdotibus, vel clericis aliqua spectacula in nuptiis, vel in conviviis spectare, sed oportet, ante quam ingrediantur ipsa spectacula, surgere, & redire \* inde. *Mart. Brac. c. 60. Laod. c. 44. Aquisgr. c. 83. Burch. lib. 2. c. 135. Ivo part. 6. c. 209. decret.*

\* recedere.

## TITULUS XXV.

### DE ORDINE CLERICORUM SERVANDO.

## CAPUT I.

*Dist. 61. c. 31.* **N**EC emeritis in suis ecclesiis clericis peregrini, & extranei, & qui ante ignorati sunt, ad exclusionem eorum, qui bene de suorum civium merentur testimonio, præponantur, ne novum quoddam, de quo Episcopi fiant, institutum videatur esse collegium. *Cælest. ep. 2. c. 4. Anselm. lib. 6. cap. 7.*

## CAPUT II.

Placuit, ut quicumque deinceps ab Episcopis ordinantur, litteras accipiant ab ordinantibus suis manu eorum subscriptas, continentes Consulem, & diem, ut nulla altercatio de posterioribus, vel anterioribus oriatur. *Carth. c. 90. G. Mil. c. 14. L. Afric. c. 56. L.*

## CAPUT III.

*Dist. 74. c. 5.* Episcoporum, quorum vita non reprehenditur, posteriorem (*presbyterum, vel clericum*) priori nullus præponat, nisi forte elatus superbia, quod pro necessitate ecclesiæ Episcopus julerit, implere contemnat, &c. *Agath. c. 23.*

## TITULUS XXVI.

### NE CUM CLERICIS HABITENT FEMINE, PRÆTER MATREM, &c.

## CAPUT I.

**I**nterdixit per omnia magna synodus, non Episcopo, non presbytero, non diacono, nec alicui omnino, qui in clero est, licere subintroductam habere, nisi forte aut matrem, aut sororem, aut amitam, vel materteram, vel eas tantum personas, quæ suspiciones effugiunt. *Nicæn. cap. 3. Aquisgran. cap. 39. Troslejan. cap. 9. Mart. Bracar. cap. 32. Justin. Novell. 123. in princ. Capit. lib. 1. cap. 4. Burch. lib. 2. cap. 109. Ivo lib. 3. tit. 8. cap. 29. panorm. & part. 6. c. 186. decret. Anselm. lib. 7. cap. 133. Cæsar. lib. 8. cap. 63.*

*Dist. 32. c. 16.*

## CAPUT II.

In domibus clericorum nullas liceat habitare mulieres, nisi quas sancti canones habitare permittunt. *Urban. II. in concil. Clarom. cap. 10.*

## CAPUT III.

Nemo clericorum cum extranea habitet femina, nisi soror, aut proxima fuerit, & hoc cum magna sollicitudine fiat, non enim ignoramus malitias Sathanæ. *Clem. ep. 2. ante med. Anselm. lib. 7. cap. 139. 2. Cor. 2. c.*

*Dist. 81. c. 21. Sed si.*

## CAPUT IV.

Feminas non alias esse patimur in domibus clericorum, nisi eas tantum, quas propter solas necessitudinum causas habitare cum iisdem synodus Nicæna permisit. *Syric. ep. 1. cap. 12. Burch. lib. 2. cap. 110. Ivo part. 6. cap. 52. & 187. decret. Anselm. lib. 7. cap. 141.*

*Dist. 81. c. 21.*

## CAPUT V.

Episcopus, vel quilibet clericus, aut sororem, aut filiam virginem dicatam Deo tantum secum habeat, extraneam vero nequaquam. *Elib. c. 27.*

## CAPUT VI.

Si quis de clericis a gradu diaconatus in solatio suo mulierem, præter aviam, matrem, sororem, filiam, neptem, vel conversam secum uxorem habere præsumperit, a communione alienus habeatur, par quoque & mulierem, si se separare noluerit, poena percussat. *Arel. II. cap. 3.*

## CAPUT VII.

Cum omnibus omnino clericis extraneæ feminae non cohabitent, sed solæ matres, avia, materteræ, amita, sorores, & filia fratrum, aut sororum, & quæcumque ex familia, domestica necessitate etiam, antequam ordinarentur, jam cum eis habitabant, vel si filii eorum jam ordinatis parentibus uxores acceperunt, aut servis non habentibus \* in domo, quas ducant, aliunde ducere necessitas fuit. *Carth. III. c. 17.*

*Dist. 81. c. 27.*

## CAPUT VIII.

Clericus cum extraneis mulieribus non habitet. *Carth. IV. c. 46.*

\* habitantibus.

## CAPUT IX.

Nullus clericorum extraneæ mulieri qualibet collatione, aut familiaritate jungatur. Et non solum in domo illius extranea mulier non accedat, sed nec ipse frequentandi extraneam mulierem habeat potestatem. Sed cum matre tantum, sorore filia, aut nepte, si habuerit, aut voluerit, vendi liberam habeat potestatem. De quibus nominibus nefas est, aliud, quam natura constituit suspi-

suspitari. *Agath. c. 10. Burch. lib. 2. c. 112. Ivo part. 6. c. 189. decr.*

## CAPUT X.

Ancillas, vel libertas a cellario, vel a secreto ministerio, & ab eadem mansione, in qua clericus manet, placuit removeri. *Agath. c. 11.*

## CAPUT XI.

Familiaritatem extranearum feminarum noverint (*clerici*) esse vitandam, sed qui sunt cælibes, non nisi a fororibus, aut amitis suis, aut a matribus consolentur, &c. *Andegaven. c. 4.*

## CAPUT XII.

Quia nullum diabolo locum dari oportet nullam clericis cum extraneis feminis habent familiaritatem, &c. Si quis clericus post interdictum Episcopi sui illicitis familiaritatibus extranearum feminarum voluerit inhære, a communione habeatur alienus. *Turon. c. 3.*

## CAPUT XIII.

De his, quibus cura pro parentelæ proximitate haberi permittitur, ea cautela earum necessitates sustineant, ut pietatis beneficia, quæ eis sunt necessaria, a longius præbeant. Ipsi vero pro vivendis eis, cum ingressi fuerint, cleri salutatione recurrant, nec ibi faciant mansionem. Qui tamen cum ad earum visitationem pergunt, testem solatii sui fide, & ætate probatum adhibeant secum. Si quis hæc contempserit, si clericus est, loci sui dignitate privetur, si vero religiosus, vel monachus, in cælla monasterii inclusus poenitentiae lamenti incumbat, ubi singulari afflictione, panis & aquæ victum ex Abbatis ordinatione percipiat. *Tarrac. c. 1.*

## CAPUT XIV.

De his qui sine uxoribus ordinantur, & familias domus habent, habito secum pro vitæ conversatione fratre in testimonium, non per quæcumque femineæ sexus personam eorum substantia gubernetur, aut per puerum, sed aut per amicum domum suam debeant ordinare, nisi matrem, aut sororem in domo habuerint, ut secundum priorum canonum statuta per earum personas eorum debeat conturari substantia. *Gerund. c. 7.*

## CAPUT XV.

Quod sæpe transcenditur, convenit replicari. Ne quis Antistitem, clericorumve omnium licentiam habeat, intra domum suam ullam absque propinquis mulieribus, quas priores canones eloquuntur, habere personam, &c. Si quis clericorum suspicionem adversam, aut oblocutionem populi de muliere quacumque fortassis incurrit, eam statim, si intra domum habet, abiiciat. Si certe extranea, & sui juris est, ita omnibus conditionibus studeat obviare, ut infamia, quæ excitata est, abrogetur. Qui hæc vitare noluerit, pro inobedientia, triennii excommunicatione multetur. Si de adulterii permixtione fuerit comprobatus, in regradatione honorum, priorum canonum statuta serventur, &c. *Aurel. III. c. 4.*

## CAPUT XVI.

Nullus deinceps clericorum pro occasione necessitatis faciendæ vestis, aut causa ordinandæ domus, extraneam mulierem in domo sua habere præsumat. Et cum jubeamur victum, aut vesti-

tum artificiolo quærere, & manibus propriis laborare, quid opus est in domo serpentem includere pro veste? &c. *Turon. II. c. 10.*

## CAPUT XVII.

Si qui clericorum, vel monachorum præter matrem, aut germanam, vel etiam, quæ proxima consanguinitate junguntur, alias aliquas quasi adoptivas feminas secum retinent, & cum ipsis habitant, sicut Priscilliani secta docuit, anathema sit. *Brach. c. 15.*

## CAPUT XVIII.

Cum clericis extraneæ femine nullatenus habitent, nisi tantum mater, soror, filia, amita, in quibus personis nihil sceleris æstimari naturæ fœdus permittit. Id enim & constitutio antiquorum Patrum decrevit. *Tolet. IV. c. 41.*

## CAPUT XIX.

Clericus præter non suspectas personas canone comprehensas, non habeat mulierem, vel ancillam; idem etiam eunuchi servant, sin minus, clerici deponantur, laici excommunicentur. *Trull. cap. 5.*

## CAPUT XX.

Clericus mulierem non habeat in domo sua, quæ cum illo habitet, nisi matrem, aut sororem, aut neptem suam. *Syn. Sueffion. sub Childer. Rege, prope fin.*

## CAPUT XXI.

Omnibus clericis feminas secum in domibus suis habere, ultra licentiam canonum, firmiter sit contradictum. *Magunt. c. 49.*

## CAPUT XXII.

Quicumque clericatus utuntur officio, extranearum mulierum familiaritatem habere prohibentur, matrum suarum, aut filiarum sibi solatia intra domum suam noverint tantum esse concessa, &c. *Froslejan. c. 9.*

## CAPUT XXIII.

Nec primi, nec soli statuimus, ne mulieres cum viris cohabitarent, sed lege canonem, qui a sanctis Patribus nostris Nicææ editus est, qui aperte prohibet, ne sint introducticæ. In hoc autem situm est cælibatus decus, & honestas, quod separatus sit a consuetudine, & consortio mulierum. Si quis enim verbo profitens, revera ea faciat, quæ, qui cum mulieribus cohabitant; aperte ostendit se virginitatis quidem laudem nomine tantum prosequi, sed a turpi voluptate non recedere. Tanto magis ergo oportebat te nostræ postulationi facile acquiescere, quod dicis te ab omni corporali perturbatione liberum. Neque enim credo eum, qui septuaginta annos natus est, cum muliere animi perturbatione commotum habitare, nec tamquam propter turpē aliquam actionem, quæ facta fuerit, statuimus ea, quæ statuimus, sed quia ab Apostolo docti sumus, fratri non esse ponendum offendiculum, vel scandalum. Scimus autem, quod id, quod recte, & sane sit ab aliquibus, erit aliis occasio ad peccatum. Ea de causa decrevimus, sanctorum Patrum constitutionem sequentes, ut a muliere separeris, &c. Eiiice eam a domo tua, & statue ipsam in monasterio, sit illa cum virginibus, & viri tibi serviant, ne nomen Dei per vos blasphemetur, &c. Sin autem non

*Rom. 14. 6.*

correctus ausus fueris sacerdotium apprehendere, eris toti populo anathema, & qui te susceperint, erunt in omni Ecclesia abdicati. *Basil. ad Greg. presbyr.*

## TITULUS XXVII.

NE CLERICUS FEMINIS VALDE FAMILIARITER UTATUR, NEQUE SOLUS CUM ILLIS SERMONES CONFERAT.

## CAPUT I.

*Distinct. 81. c. 20.*

**C**lericus solus ad foeminae tabernaculum non accedat, nec properet sine majoris natu Principis iussione, nec presbyter solus cum sola adjungatur, sed duobus adductis testibus visitet infirmam, nec solus cum sola foemina fabulas misceat. *Clem. epist. 2. post princ. Ivo part. 6. c. 89. decr. Ans. lib. 7. c. 139.*

## CAPUT II.

*Distinct. 81. c. 32.*

Clerici, vel virginitatem professi, ad viduas, vel virgines non ingrediantur, nisi de consensu Episcopi, vel presbyterorum, & tunc non soli, sed cum aliis clericis, vel cum his personis, cum quibus Episcopus, vel presbyteri ingredi solent, aut cum presbyteris, vel laicis honestis. *Carth. c. 38. G. Afr. 5. L. Carthag. III. c. 25. L. Trost. c. 9. Capit. lib. 7. c. 28. Ans. lib. 7. c. 143.*

## CAPUT III.

*Distinct. 81. c. 33.*

Ad reatum Episcopi pertinet, vel presbyteri, qui parochiae praest, si sustentandae vitae praesentis causa adolescentiores viduae, vel sanctimoniales clericorum familiaritatibus subiciantur. *Carthag. IV. c. 102. Burch. lib. 8. c. 55. Ivo part. 7. c. 73. decr. Casar. lib. 9. c. 60.*

## CAPUT IV.

Episcopo, presbytero, diacono, vel diversis clericis, horis indebitis, id est meridianis, vel vespertinis, ad foeminas prohibemus accessum, qui tamen, si causam habuerit, cum presbyterorum, aut clericorum testimonio videatur. *Epaun. cap. 20.*

## CAPUT V.

De his, quibus cura pro parentela proximitate haberi permittitur, ea cautela earum necessitates sustineant, ut pietatis beneficia, quae eis sunt necessaria, a longius praebent. Ipsi vero pro visendis eis, cum ingressi fuerint, celeri salutatione recurrant, nec ibi faciant mansionem. Qui tamen cum ad earum visitationem pergunt, testem solatii sui fidei, & aetate probatum adhibeant secum. Si quis haec a nobis statuta contempserit, si clericus est, loci sui dignitate privetur: si vero religiosus vel monachus, in cella monasterii inclusus poenitentiae lamenti incumbat, ubi singulari afflictione panis, & aquae victum ex Abbatis ordinatione percipiat. *Tarrac. c. 1.*

*Distinct. 81. c. 34.*

## CAPUT VI.

Familiaritatem extraneorum mulierum licet ex toto sancti Patres antiquis monitionibus praecerint ecclesiasticis evitandam, id nunc tamen nobis vitium est, ut qui post primam, & secundam admonitionem se emendare neglexerit, donec in vitio perseverat, officii sui dignitate privetur. Quod si se Deo juvante correxerit, sancto ministerio restauretur. *Ilerd. c. 15.*

-102

## CAPUT VII.

Nuper editum concilii Toletani decretum fervetur, ut si presbyteri, diaconi, vel clerici consortia extraneorum foeminarum, vel ancillarum familiaritatem per sacerdotis sui admonitionem a se minus removerent, saeculi iudices easdem mulieres, cum voluntate & permisso Episcopi comprehensas in suis lucris usurpent, ut vitium hoc, dum sacerdos inhibere non praevalet, potestas judicialis coerceat, dato tamen ab eisdem iudicibus sacramento Episcopo, ut eas clericis nulla arte restituant. *Hispal. I. c. 3. Tolet. II. c. 3.*

## CAPUT VIII.

Quidam clerici, legitimum non habentes conjugium, extraneorum mulierum, vel ancillarum suarum interdicta sibi consortia appetunt. Ideo quae conjunctae taliter cum clericis sunt, ab Episcopo auferantur, & veniuntur, illis pro tempore religatis\* ad poenitentiam, quos sua libidine infecerunt. *Toletan. IV. cap. 42. Anselm. lib. 7. c. 140.*

*Distinct. 81. c. 30.*

\* relegatis.

## CAPUT IX.

Omnem fornicandi occasionem cupientes auferre, sancimus, ut nullus sacerdotum, sive quisque de clero, absque honesto, & competenti testimonio, excepta sola matre, cum quibuslibet foeminis secrete se praesumat adjungere, & non solum cum extraneis mulieribus, sed nec cum ipsis etiam sororibus, vel propinquis, ne licentia fororum, vel propinquarum mulierum, quisque solus familiarior habeatur ad perpetrandum scelus. Hujus praecipionis transgressor lex mensibus se noverit poenitentiae legibus subjacere. *Brach. III. cap. 4.*

## CAPUT X.

Monasteria puellarum, quae sub disciplinae regula degunt, obstructius munitis claustris, nullo pateant, nisi forte summa compellente necessitate, aditu virosum. Sed neque presbyteri, vel diacones, vel quilibet de clero, &c. quasi visitationis, vel praedicationis causa, sine permisso Episcopi civitatis, &c. licentiam habeant ingrediendi, &c. *Forojul. c. 12.*

## CAPUT XI.

Prima tentamenta sunt clericorum foeminarum frequentes accessus. Iste sexus reprehensibilis exhibet clericos. Quid tibi revera cum foeminis, qui ad altare cum Domino fabularis? Te in publico cuncti, te in agro rustici, aratores, ac vinitores cotidie lacerabunt, si contra depositum fidei cum foeminis habitare contendis. Et quia, ut arbitror, concupiscis irreprehensibilis inveniri, testimonio bono munire. Numquid in choro Apostolorum foeminae adfuerunt? Prohibe virgines tecum commorari, etiam quae de genere tuo sunt. Dilige eas, exterius ordina, frequenter visita junctus obsequio clericorum, ne cum secretaliter, ac solus ingrederis, macules testimonium tuum. Aliter namque conjugati, aliter continentis edocentur ecclesiasticum subire ministerium, & onus. Foeminarum cum clericis nullo pacto conjuncta praecipitur conversatio, &c. Mihi crede, non potest toto corde habitare cum Domino, qui

foe-

„fœminarum accessibus copulatur, &c. Si pudicitiam quæris, fœminam, quam videris conversantem bene, mente dilige, non corporali frequenter ornatu“ &c. Si quis hæc præcepta non observavit, hostis est animæ suæ. Quod si post monita nostra aliquis clericus agapetas amplius quæserit amare, quam Christum, secundum synodalem regulam conveniatur, & præcepta patrum in Nicæa definita ei legantur. Jam vero si conventus prædicta fugerit, & reliquerit, consequuti sumus maximum lucrum. Alioquin talis ab Ecclesia anathematizandus est, &c. Proh nefas, dolor est dicere, sed præterire non decet. Christo istæ nubere noverunt, non clericis, &c. Hieron. ad Oceanum, apud Aquisgr. c. 98.

TITULUS XXVIII.

COMMUNIA DE CONTINENTIA CLERICORUM.

CAPUT I.

**F**raternitatem tuam negligentia merito argui putamus, quod de castitate clericorum, sicut nobis relatum est, præceptis Romanæ synodi, cui interfuisti, inobediens usque hodie videaris. Qua in re, tantum de te admirantes gravius dolemus, quantum de te illud sollicitius operari sperabamus. Unde Apostolica te auctoritate admonemus, ut clericos tuos, qui turpiter conversantur, pastoralis rigore coerceas, & quod Romana Ecclesia, te adstante, de immunditia clericorum statuit, neque gratiam, neque odium alicujus considerans constanti auctoritate in ecclesia tua prædicando exerceas. Greg. VII. lib. 1. reg. epist. 32. Geobardo Episcopo.

CAPUT II.

Clerici, ascetæ, laici in balneo cum mulieribus non lavent. Hinc enim primum a gentilibus reprehendimur. Laod. cap. 30. Trull. cap. 78.

CAPUT III.

Si conjugati juvenes consenserint ordinari, etiam uxorum voluntas ita requirenda est, ut sequestrato mansionis cubiculo, religione promissa, postea quam pariter conversi fuerint, ordinentur. Agath. cap. 16. Ivo part. 5. cap. 365. decret.

CAPUT IV.

Si de adulterii permixtione fuerit (Antistes, aut clericus) comprobatus in regradatione honorum, priorum canonum statuta serventur, &c. Aurel. III. cap. 4.

CAPUT V.

Si quis aliquem clericorum in accusatione fornicationis impetit, &c. Si non potuerit datis testimoniis approbare, quod dixit, excommunicationem accusati accusator accipiat. Brac. II. c. 8. Capitul. lib. 5. cap. 240. Burch. lib. 2. cap. 202. Ivo lib. 4. tit. 8. cap. 13. panorm. part. 6. cap. 276. decret.

CAPUT VI.

Hæc sancta synodus fieri elegit, ut annuis vicibus unusquisque nostrum omnes Abbates monasteriorum, vel presbyteros, & diaconos suæ diocesis ad locum, ubi Episcopus elegerit, congregare præcipiat, &c. Cunctosque sub ecclesiasticis regulis adesse præmoneat, quosque etiam parsimoniam, & sobrietati, atque veridicæ casti-

moniam honestorum virorum testimonio fama commendat. Sollicitum etiam pro hac re unumquemque nostrum esse convenit, ut curiosa indagine perquiramus, si presbyteris, & diaconibus, & clericis pudica, & casta sit vita, &c. Ofsen. synod. Vid. Egaren.

CAPUT VII.

Sancta instituit synodus, ut constitutio, quæ dudum in concilio Ofsensi constituta quidem, sed minime conscripta fuit, confirmata, & in perpetuum valitura perduret. Et omnia, quæ ex castimonia presbyterorum, & inferius\* clericorum conscripta sunt, habeant eandem formam. Egarenf. synodus.

CAPUT VIII.

Falsos presbyteros, & adulteros, vel fornicatores diaconos, & clericos de peculiis ecclesiarum abstulimus, & degradavimus, & ad poenitentiam coegimus. Franc. synod. Capitul. lib. 5. cap. 2.

TITULUS XXIX.

CLERICI REVEREANTUR EPISCOPUM, ET NIHIL AGANT SINE EJUS CONSENSU.

CAPUT I.

**C**lerici prochorum, & monasteriorum, & martiriorum sub potestate Episcoporum urbium sint, juxta sanctorum Patrum traditionem, nec per contumaciam ab Episcopo suo disfiliant, &c. Chal. cap. 8. Ivo part. 6. cap. 358. 359. decret. Anselm. lib. 5. cap. 84. in add.

CAPUT II.

Clerici, qui sequuntur presbyterum se a suo Episcopo segregantem, & altare erigentem, depellantur, & laici excommunicentur, post trinam Episcopi monitionem. Ap. cap. 31. G. 32. L.

CAPUT III.

(Admonebat Petrus Apostolus) Episcopos sacerdotes suos, ac cunctos reliquos Ecclesiæ ministros, atque omnem plebem sibi commissam verbo divino, & mandato instruere, & dirigere, hosque omnes eorum Episcopos tota animi virtute diligere, ut oculos suos, quia oculi sunt illorum, eorum præceptis in omnibus obedire, etiam si ipsi aliter, quod absit, agant, memores Dominici præcepti: Quæ dicunt, facite, quæ autem faciunt, facere nolite. Ipsi autem Episcopi, si exorbitaverint, ab istis non sunt reprehendendi, vel arguendi, sed supportandi, nisi in fide erraverint. Clem. epist. 1. prope fin. Vid. Isidor. lib. 3. sentent. cap. 39. sent. 4. Burch. lib. 1. cap. 137. Ivo part. 5. cap. 251. decret.

CAPUT IV.

Si vobis Episcopis non obedierint omnes presbyteri, diaconi, subdiaconi, & reliqui clerici, &c. Si autem non solum infames, sed extorres a Regno Dei, & consortio fidelium, ac a liminibus sanctæ Dei Ecclesiæ alieni erunt. Clem. epist. 3. in princ. Tribur. cap. 8.

CAPUT V.

Cunctis fidelibus, omnibus presbyteris, & diaconibus, ac reliquis clericis attendendum est, ut nihil absque Episcopi proprii licentia agant, &c. Clem. epist. 3. post med. Tribur. cap. 32. Burch. lib.

Distin. 81. Non oportet. cap. 28.

Dist. 77. Episcopus. c. 6.

2. q. 4. Placuit. cap. 1.

18. q. 2. c. 19. Quidã. §. 1.

2. q. 7. Sacerdotes. c. 8.

Mat. 23. 4.

11. q. 3. c. 11. Si autem vobis.

16. q. 1. c. 41.

*lib. 2. cap. 93. Ivo part. 2. cap. 123. C part. 6. cap. 90. decret. Caesar. lib. 4. cap. 97.*

## CAPUT VI.

*11. q. 1. c. 19.* Si quis sacerdotum, vel reliquorum clericorum suo Episcopo inobediens fuerit, aut insidias ei paraverit, aut contumeliam, aut calumniam, & convinci potuerit, mox curiæ tradatur. *Pius epist. 2. in fin. Ivo part. 5. cap. 243. decret. Anselm. lib. 8. cap. 17. Caesar. lib. 4. cap. 99.*

## CAPUT VII.

Abbatibus, presbyteris, omnique clero, vel in religionis professione viventibus, sine discussione, vel commendatione Episcoporum pro petendis beneficiis ad dominos venire non liceat. Quod si quisquam præsumperit, tamdiu loci sui honore, & communione privetur, donec per poenitentiam plenam ejus satisfactionem sacerdos accipiat. *Aurel. cap. 9. vel 7.*

## CAPUT VIII.

Oblervandum, ne a potentibus sæculi clerici contra Episcopos suos ullo modo erigantur. *Arvern. 3.*

## CAPUT IX.

Episcopi, atque clerici peregrini contenti sint hospitalitatis munere oblato, nullique eorum liceat ullum officium sacerdotale absque permisso Episcopi, in cujus parochia esse cognoscitur, agere. *Anglic. cap. 6.*

## TITULUS XXX.

NE CLERICUS SINE LITTERIS SUI EPISCOPI DISCEDAT, NEVE AB ULLO SUSCIPIATUR.

## CAPUT I.

*Dist. 71. Extraneo. c. 7.* Peregrinos clericos, vel lectores in aliena urbe sine commendatiis litteris sui Episcopi, nullo modo ministrare oportere. *Chalc. cap. 13. Aquisgr. sub Lud. cap. 51. Capitul. lib. 1. cap. 3. Burch. lib. 2. cap. 138. C 139. Ivo lib. 3. tit. 5. cap. 25. panorm. C part. 6. cap. 212. decret. Anselm. lib. 7. cap. 162.*

## CAPUT II.

*Dist. 71. c. 4. flau.* Clericos in suis ecclesiis constitutos, sicut jam definivimus, non licere in alterius civitatis ecclesiis ordinari \*, sed adquietere in ea, in qua ab initio ministrare meruerunt, exceptis illis, qui proprias civitates perdiderunt, & ex necessitate ad alias ecclesias migraverunt, &c. *Chalc. cap. 20. C action. 6. in fin. cap. 3. Aquisgr. 87. Tribur. 28. Ivo part. 6. cap. 361. decret. Anselm. lib. 7. cap. 97. Caesar. lib. 4. cap. 100.*

## CAPUT III.

*Dist. 98. c. 1.* Constituit (*Silvester*) [ nulla ratione transmarinum hominem penes nos in clericatus gradu suscipi, nisi quinque Episcoporum designatus sit chirographis. *Silvester in epilogo synodi Rom. in fin. Dam. in Anast. Anselm. lib. 7. cap. 19. Tarrac. lib. 3. cap. 39.*

## CAPUT IV.

Presbyteri, vel diaconi, qui de alio Episcopo ad alium transeunt, vel quicumque clerici sine commendatiis a suo Episcopo litteris non recipiantur. *Gregor. VII. in conc. Rom. ann. incert. cap. 23.*

## CAPUT V.

Ne quis sine licentia Episcopi clericus, nec Episcopus sine Metropolitanis curiam adeat, præcipientes præcipimus, & prohibentes prohibemus, &c. *Urban. II. in synod. apud Melf. cap. 9.*

## CAPUT VI.

Si clericus, vel laicus excommunicatus, vel suspensus in alia urbe suscipiatur sine litteris commendatiis, suscipiens, & susceptus excommunicentur. *Ap. cap. 12. G. 13. L. Capitul. lib. 1. cap. 3. Burch. lib. 2. cap. 136. Ivo lib. 3. tit. 5. cap. 24. panorm. C part. 6. cap. 210. decret.*

## CAPUT VII.

Alienum clericum, invito Episcopo ipsius, nemo suscipiat, nemo sollicitet, nisi forte ex placito charitatis, id inter dantem, accipientemque conveniat. Nam gravis injuriæ reus est, qui de fratris ecclesia id, quod est utilius, aut pretiosius, audet vel abicere, vel tenere. Itaque si intra provinciam res agatur transfugam clericum ad suam ecclesiam Metropolitanus redire compellet, si autem longius processit \*, tui præcepti auctoritate revocabitur, ut nec cupiditati, nec ambitioni occasio relinquatur. *Leo epist. 82. ad Anast. Thessalon. Episcop. cap. 9. Aquisgr. 58. Tribur. 28. Ivo part. 6. cap. 69. decret. Anselm. lib. 7. cap. 161. Tarrac. lib. 4. cap. 18.*

## CAPUT VIII.

Nemo peregrinus sine pacificis (*litteris*) suscipiatur. *Antioch. c. 7. Aquisgr. cap. 49. Burch. lib. 2. cap. 137. Ivo part. 6. cap. 211. decret. Dist. 71. Nullum. c. uit.*

## CAPUT IX.

Episcopus, presbyter, clericus sine voluntate, & litteris Episcoporum, qui in provincia sunt, & maxime Metropolitanis, ad Imperatorem non eat, sed & communione, & dignitate privetur, &c. *Antioch. cap. 11. Aquisgr. 73. Capitul. lib. 1. cap. 10. Burch. lib. 2. cap. 177. Ivo part. 6. c. 268. decret. lib. 6. cap. 115.*

## CAPUT X.

Non oportet sacerdotem, vel clericum sine canonicis litteris peregrinari \*. *Laod. c. 41. Aquisgr. cap. 52. C 81. Nec sine jussione Episcopi. Laod. 41. Burch. lib. 2. cap. 45. Ivo part. 6. cap. 146. decret. De consecr. d. 5. cap. 36. proficisci.*

## CAPUT XI.

Ne Episcopus clericum alienum sine litteris sui Episcopi ordinet, aut apud se retineat. *Carth. I. cap. 5. Vide Tribur. 28. Burch. lib. 2. cap. 43. Ivo part. 6. cap. 144. decret. Anselm. lib. 6. cap. 124. in Rom. Dist. 71. c. 6. Privatus.*

## CAPUT XII.

Statuat gravitas vestra, ut unusquisque clericus, vel laicus non communicet in aliena plebe sine litteris Episcopi sui. Gratus Episcopus dixit: „ Nisi hoc observatum fuerit, communio fiet „ passim \* “. Nam si cum litteris receptus fuerit, & concordia inter Episcopos servatur, & nemo subtilis alterius fugiens communionem, ad alterum latenter accedit. Universi dixerunt: „ Omnis „ mibus provides, & clero, & laicis consulis “. *Carth. I. c. 7. passiva.*

## CAPUT XIII.

Quicumque clericus propter necessitatem suam ali-



alicubi ad comitatum ire voluerit, formatam ab Episcopo suo accipiat. Quod si sine formata voluerit pergere, a communione removeatur. Quod si alicubi ei repentina necessitas orta fuerit ad comitatum pergendi, alleget apud Episcopum loci ejus ipsam necessitatem, & de hoc scripta ejusdem Episcopi deferat. *Milev. c. 20.*

CAPUT XIV.

20. 7. 4. Monachum. c. 5. §. 2.

Clericis sine commendaticijs epistolis Episcopi sui licentia non pateat evagandi. *Agath. c. 38. Vide Vener. 5. Valent. 5. Burch. lib. 2. c. 131. & 142. Ivo lib. 3. tit. 5. c. 26. panorm. & part. 6. c. 214. & 215. decr.*

CAPUT XV.

Presbytero, aut diacono, aut clerico sine Antifistis sui epistolis ambulanti communionem nullus impendat. *Agath. c. 52. Epain. c. 5. Aurel. III. c. 15. Vorm. cap. 18. Burch. lib. 2. c. 44. Ivo part. 6. c. 145. decr.*

CAPUT XVI.

Contra Episcopale iudicium clericis non liceat proflire, neque inconsultis sacerdotibus suis secularia iudicia expetere, sed nec de loco uno ad alium sine Episcopi permissione transire, nec sine commendaticijs sacerdotum suorum litteris commeare. *Andegav. c. 2.*

CAPUT XVII.

Clerici non absque suorum sacerdotum commendatione ad alias provincias, sive civitates ambulare disponent. *Turon. c. 12.*

CAPUT XVIII.

Nullus clericorum relinquens proprium Episcopum, passim quolibet discurrat, neque alicubi veniens absque commendaticijs litteris sui Præfulis suscipiatur. Quod si semel susceptus est, & noluerit invitatus redire, & susceptor, & is, qui susceptus est, excommunicatioi subjacebit. *Anglic. cap. 5.*

CAPUT XIX.

11. 9. 2. c. 1.

Quoniam diversarum ecclesiarum clerici suas ecclesias, in quibus ordinati sunt, relinquunt, & ad alios eunt Episcopos, & sine voluntate sui Episcopi in alienis ecclesiis versantur, ex quo contingit eos ordinem non servare, jubemus, ut post Jan. mens. iv. Ind. nullus clericus cujuscumque ordinis possit, sine sui Episcopi litteris dimissorijs in alia ecclesia constitui, quia & ipse deponetur, & qui eum suscepit. *Trull. c. 17.*

CAPUT XX.

Priscis temporibus quando jura canonum suam servabant vigorem, nullus clericorum parochiam suam, in qua divinæ militiæ devinctus erat, relinquere, & ad aliam sine commendaticijs litteris, & epistolis, quas mos canonicus formatas appellat, audebat quoquo modo pergere. Nostri vero temporis miserabilis, dignaque emendatione inolevit consuetudo, eo quod multi ecclesiasticæ regulæ subjecti, propositi, & loci sui desertores effecti, passim quocumque eis voluntas suaserit, post habita auctoritate canonica pergunt, & non solum ab alijs Episcopis, & Abbatibus, verum etiam a Comitibus, & nonnullis alijs nobilibus viris recipiuntur. Quod quantum, & a divina, & a canonica auctoritate discordet, in prompta est.

Tom. V.

Quod ne ulterius fiat, & ab Episcopis, & a ceteris ecclesiasticis Prælatibus obnixè est observandum, & a celsitudine Imperiali humiliter petendum, ut potestate regali prohibeatur, ne quispiam laicorum sollicitare, aut recipere præsumat alterius clericum. *Paris. sub Ludov. & Lothar. lib. 1. cap. 36.*

CAPUT XXI.

Illud a vestra pietate suppliciter flagitamus, ut monachi, & presbyteri, nec non & clerici, qui postposita canonica auctoritate, passim palatium adeunt, & vestris sacris auribus importunissimam molestiam inferunt, vestra auctoritate, & potestate deterreantur, ne hoc facere præsumant. *Paris. sub Ludov. & Loth. lib. 3. cap. 14. Capitul. lib. 5. cap. 179.*

CAPUT XXII.

Presbyteri, vel quilibet clerici in alterius parochiam sine formata non recipiantur, neque retineantur, nec etiam ministrare sinantur, &c. *Meld. cap. 50.*

CAPUT XXIII.

Qui cum senioribus suis de alijs provinciis ad nostras parochias veniunt sine formata, ministrare non permittantur. *Meld. c. 51. Burch. lib. 2. c. 144. Ivo part. 6. c. 217. decr.*

CAPUT XXIV.

Quidam Comites, & Vassi domestici presbyteros, & clericos nostros, &c. absque nostra licentia recipiunt, &c. quod ne ulterius fiat, omnimodis est inhibendum. *Ticin. sub Lud. II. c. 4.*

TITULUS XXXI.

NE CLERICUS IN ALIENA CIVITATE COMMORETUR, NEQUE SUAM ECCLESIAM RELINQUAT.

CAPUT I.

Presbyteri, diaconi, vel clerici, qui relictis suis ecclesijs ad alias se conferunt, admoniti non revertuntur, excommunicentur. *Nican. c. 16. Aquisgr. c. 45. Mart. Brach. cap. 31. Burch. lib. 2. c. 98. Ivo part. 6. c. 175. decr. Anselm. lib. 7. cap. 95.*

7. 9. 1. c. 23. Si qui.

CAPUT II.

Clericos in Ecclesia constitutos non licere alterius civitatis ecclesiæ deputari, sed permanere illic, in qua ministrare ab initio deputati sunt, extra illos scilicet, qui amissis proprijs provincijs, ex necessitate in alienam ecclesiam transferunt, &c. *Chalc. act. 6. in fin. cap. 3. & Chalc. 20. Aquisgr. 87. Tribur. 28. Ivo part. 6. c. 361. decr. Anselm. lib. 7. c. 97. Cæs. lib. 4. c. 100.*

Dist. 71. c. 4.

CAPUT III.

De ijs, qui transmigrant de civitate in civitatem Episcopis, aut clericis, placuit, ut canones, qui de hac re a sanctis Patribus statuti sunt, habeant firmitatem. *Chalc. c. 5. Aquisgr. sub Lud. c. 44. Capit. lib. 1. c. 24.*

7. 9. 2. c. 26. Propter.

CAPUT IV.

Clerici, & monachi quidam, qui nihil ab eorum Episcopis in mandatis acceperint, & nonnumquam ab eis excommunicati, CP. veniunt, & illi diutius morantur tumultuantes, & perturbantes ecclesiasticum ordinem, & pervertunt aliquorum domos. Commoneantur igitur a

16. 9. 4. Quidam. 17.

Y y

De-

Defensore CP. ecclesie, ut exeant ab Imperiali Urbe. Si vero in eisdem actionibus permanerint, inviti ab eodem Defensore eiiciantur, & ad sua loca redeant. *Chalced. 23.*

## CAPUT V.

Quidam clerici transgressi canonicam constitutionem, omittunt suas parochias, & in alias eunt, sæpe etiam CP. & ad magistratus accedunt, in eorum oratoris ministeria faciunt, sine licentia sui Episcopi, & CP. non liceat eos recipi in aliqua domo, vel ecclesia, alias si fecerit, deponatur. Sed qui cum voluntate eorum id agunt, non suscipiant sæculares curas, quod sacris canonibus prohibetur. Sed vel cesset, vel deponatur, maxime si ad docendum pueros, vel servos sacerdotio contempto descendant. *Nic. II. c. 10.*

## CAPUT VI.

Presbyter, diaconus, clericus, extra parochiam suam sine licentia sui Episcopi non ministret. Si vocatus ab eo non redeat, ut laicus communicet. *Ap. 15.* Si Episcopus alienus eum ut clericum tractet, excommunicetur. *Ap. 16. Vide Antioch. 3.*

## CAPUT VII.

*7. q. 1. c. 43.* Eos, qui ab ecclesiis ad ecclesias migraverint, tandiu a nostra communione alienos habemus, donec ad eas redierint civitates, in quibus primitus sunt ordinati, &c. *Damas. ad Paulin. Antioch. apud Theodorit. lib. 5. c. 11. & Trip. lib. 9. cap. 19. Anselm. lib. 6. cap. 95. Tarrac. lib. 3. cap. 70.*

## CAPUT VIII.

Illam partem ecclesiasticæ disciplinæ, qua olim a sanctis Patribus, & a nobis sæpe decretum est, ut nec in presbyteratus gradu, nec in diaconatus ordine, nec in subsequenti officio clericorum ab Ecclesia cuiquam transire sit liberum, ut in integrum revoces admonemus, &c. *Leo ep. 84. ad Nicet. Aquil. Episc. in fin.*

## CAPUT IX.

Quisquis propriæ desertor ecclesie, nullis instantibus causis, ad aliam putaverit transeundum, temereque susceptus fuerit, & promotus, reverendorum canonum vel ipse, vel receptor ejus, atque provector, constituta non effugiet, quæ de hujusmodi præsumptoribus præfixere servanda. *Gelas. epist. 1. c. 25.*

## CAPUT X.

Ut nequis, dum in ea durare poterit, qualibet necessitate suam relinquat ecclesiam. *Hadr. ad Episcop. Mediom. c. 55. Capit. lib. 7. c. 366.*

## CAPUT XI.

Qui in quibuscumque locis ordinati fuerint ministri, in ipsis locis perseverent. *Arelat. I. c. 2. Vide etiam cap. 22.*

## CAPUT XII.

Nullus cujusque ordinis clericus, non diaconus, non presbyter, non Episcopus, quacumque occasione faciente, propriam relinquat ecclesiam, sed omnino aut excommunicetur, aut redire cogatur, &c. *Arelat. II. c. 13.*

## CAPUT XIII.

*7. q. 1. Si quis. 24.* Presbyter, diaconus, clericus, non relinquat suam parochiam; si admonitus non redeat, deponatur. *Antioch. cap. 3. Syn. Rom. sub Leo IV. in*

*causa Anastasii. Aquisgr. c. 71. M. Brach. 34. Ans. lib. 7. c. 195.*

## CAPUT XIV.

Clerici in aliena civitate non immorentur, nisi causas eorum justas Episcopi loci, vel presbyteri locorum perviderint. *Carth. III. c. 37.*

## CAPUT XV.

Presbyteri, & alii clerici possunt concessione suorum Episcoporum ad alias ecclesias transmigra- *7. q. 1. Episcopus. 37.*  
*Carth. IV. c. 27. Ivo lib. 3. tit. 6. cap. 2. panorm. & part. 5. c. 125. decr.*

## CAPUT XVI.

Si quis clericus regulam disciplinæ ecclesiasticæ subterfugiens, fuerit evagatus, quicumque eum susceperit, per illum Pontifici suo non reconciliaverit, sed magis defensare præsumperit, Ecclesie communione privetur. *Arel. III. c. 4.*

## CAPUT XVII.

Ne quis ex eis (clericis) qui tali educatione imbuantur, qualibet occasione cogente propriam relinquens ecclesiam, ad aliam transire præsumat. Episcopus vero, qui eum suscipere absque conscientia proprii sacerdotis præsumperit, totius fraternitatis se reum esse noverit, quia durum est ut eum, quem alius rurali censu \* a squalore infantie exiit, alius suscipere, ac vindicare præsumat. *Tolet. II. c. 2.* \* *sensu.*

## CAPUT XVIII.

Vagus, atque instabilis clericus, sive etiam in diaconi ministerio, vel presbyteri officio constitutus, si episcopi, a quo ordinatus est, præceptis non obedierit, ut in delegata sibi ecclesia officium dependat assiduum, quousque in vitio permanerit, & communione, & honore privetur. *Valentin. Hisp. c. 5.*

## CAPUT XIX.

Scribitur in lege mundiali de colonis agrorum, ut ubi esse quisque jam cœpit, ibi perduret, non aliter & de clericis, qui in agro ecclesie operantur, canonum decreto præcipitur, nisi ut ibi permaneant, ubi esse cœperunt. Ideoque placuit, ut si quis clericus, ministeriis ecclesie propriæ destitutus, ad aliam transitum fecerit, compellente, ad quem fugerit, sacerdote, ad ecclesiam, quam prius incoluerat, remittatur. Qui vero eum susceperit, nec statim sine ullo nisi exceptionis ad propriam ecclesiam remittendum elegerit, quamdiu eum restituat, communione se privatum cognoscat. Desertorem autem clericum cingulo honoris, atque ordinationis suæ exutum aliquo tempore monasterio religari convenit, sicque postea in ministerio ecclesiastici ordinis revocari. Nam non poterit in talibus pervagationibus aboleri licentia, nisi fuerit in eis propter correctionem disciplinæ subsequuta censura. *Hispal. II. cap. 3.* *21. q. 2. c. 2. Placuit.*

## CAPUT XX.

Qui occasione barbaricæ persecutionis clerici fiunt, vel ex aliqua alia causa, & cessante persecutione, vel causa, secedunt, ad suas ecclesias revertantur, & eas non derelinquant. Qui non fecerit, excommunicetur, donec revertatur. Item Episcopus, qui eum retinet. *Trull. 18.*

CA-

CAPUT XXI.

Sacerdotes, & Levitæ, & sequentis ordinis clerici, qui in diversas Imperii vestri partes, maximeque in Italiæ regionem fuga lapsi sunt, vestra auctoritate, per missos vestros diligenter, perquirantur, & in præsentiam vestram venire compellantur, & per vestram clementiam unicuique ecclesiæ, a qua per contumaciam defecerunt, restituantur. *Paris. sub Ludov. & Lothario, lib. 3. cap. 13.*

TITULUS XXXII.  
NE QUISQUAM CLERICUM ALIENUM A SUO EPISCOPO AVOCET.

CAPUT I.

Nullus alienum presbyterum, Abbatem, ministrum, sive subdiaconum, vel quemlibet clericum fugientem, vagumque suscipiat, non ad fugam suadeat, non fugæ latibulum præbeat, non apud se habito, vel retento humanitatem impendat; non occasiones, quibus quasi se nesciente alibi lateat, turpi oppositione confingat. Nam horum omnium casibus non solum turpatur honestas, sed & frequenti dolorum acerbitate confoditur fraternitas, &c. *Toletan. XIII. cap. 11.*

CAPUT II.

Omnibus ministris ecclesiasticæ dignitatis interdicens, ut nullus quoquam munere, aut favore corruptus, clericum alterius parochiæ latenter, ac furtive ad ordinationem subintrodere præsumat. Quod si fecerit, juxta Chalcedonense decretum, is, qui ordinatus est, donum sancti Spiritus, quod furari conatus est, amittat, & qui mediator extitit, si clericus est, proprio gradu decidat, si laicus, aut monachus, anathematizetur. *Nannet. c. 7. Chalc. c. 2. Burch. lib. 1. c. 106. Ivo part. 5. c. 308. decr.*

CAPUT III.

Prohibemus, ut nullus vestrum alterius clericum sollicitet, aut recipiat, quia gravis de hac re in sacris canonibus sententia est. *Theodulphus ad presbyteros Aurel. c. 15.*

TITULUS XXXIII.  
NULLUS CLERICUS CENSEATUR IN DUABUS ECCLESIIS, AUT IN UNA DUO OBTINEAT BENEFICIA.

CAPUT I.

NON liceat clerico in duabus ecclesiis enseri, in qua ordinatus est, & in quam confugit, quod major sit, ob vanæ gloriæ cupiditatem. Si fecerint, revocentur ad ecclesiam eorum, in qua initio ordinati sunt, & in ea solum ministrent. Si vero quis mutatur ex una in aliam ecclesiam, nihil attingat ex priori ecclesia, vel ex martyriis, ptochiis, xenodochiis ei subjectis. Qui contra hæc fecerint, cadant ab ordine suo. *Chalced. cap. 10. Aquisgr. c. 50. Burch. lib. 2. c. 96. Ivo lib. 3. tit. 6. c. 5. pan. & part. 6. c. 173. decr. Ans. lib. 7. c. 96. Casar. lib. 8. c. 14.*

CAPUT II.

Clericus non constituatur in duabus ecclesiis: est enim avari, & negotiatoris, & alienum a consuetudine ecclesiastica. Nam Dominus dixit: *Nemo potest duobus dominis servire, &c. Unuf-*

quisque igitur juxta Apostoli vocem, in quo vocatus est, in eo permaneat, & serviat in una Ecclesia. Quæ vero per avaritiam fiunt in ecclesiasticis rebus aliena sunt a Deo; sed quæ ad victum necessaria sunt, ex eis consequatur, Apostolus ait: *Necessitatibus meis & meorum servierunt manus meæ.* Hæc in hac urbe, extra vero in agris ob hominum raritatem permittitur. *Nican. II. cap. 15. Ivo part. 6. c. 231. decr. Ans. lib. 7. c. 98.*

CAPUT III.

Nulli clerico liceat deinceps in duabus civitatibus duas præbendas obtinere, cum duos titulos non possit habere. *Urban. II. in concil. Clarom. cap. 12.*

CAPUT IV.

Nullus deinceps in una ecclesia geminos honores habeat. *Urban. II. in concil. Clarom. c. 14.*

TITULUS XXXIV.  
NE CLERICI A LAICIS ECCLESIAS ACCIPIANT NEVE LAICI ILLAS CONFERANT.

CAPUT I.

Quia in tantum quorundam laicorum processit audacia, ut Episcoporum auctoritate neglecta, clericos instituunt in ecclesiis, & removeant etiam, cum voluerint, possessiones quoque, atque alia bona ecclesiastica pro sua plurimum voluntate distribuunt, & tam ecclesias ipsas, quam earum homines, tallis, & exactionibus gravare præsumant, eos qui a modo ista commiserint, anathemate decernimus feriendos. Presbyter autem, sive clericus, qui ecclesiam per laicos sine proprii Episcopi auctoritate receperit tenendam, communione privetur, & si persiste- rit, a ministerio ecclesiastico, & ordine deponatur. *Alex. III. in conc. Later. c. 14.*

CAPUT II.

Ut [ per laicos nullo modo quilibet clericus, aut presbyter obtineat ecclesiam, nec gratis, nec pretio. *Nicol. II. in conc. Rom. CXIII. Episc. c. 6.*

CAPUT III.

Decernimus, ut nullus clericorum investituram Episcopatus, vel Abbatia, vel ecclesiæ de manu Imperatoris, vel Regis, vel alicujus laicæ personæ, viri, vel feminae suscipiat. Quod si præsumperit, recognoscat investituram illam Apostolica auctoritate irritam esse, & se usque ad dignam satisfactionem excommunicationi subjace- re. *Syn. Rom. sub Greg. VII. ann. VI. Pont. 1078. XIII. Kal. Dec. 3. Tarrac. lib. 7. c. 47.*

CAPUT IV.

Si quis Imperatorum, Regum, Ducum, Marchionum, Comitum, vel quarumlibet sæcularium potestatum, aut personarum, investituram Episcopatus, vel alicujus ecclesiasticæ dignitatis dare præsumperit, & gratiam sancti Petri, & introitum ecclesiæ ei interdicens. *Greg. VII. in concil. Rom. anni VII. c. 2. Anselm. lib. 6. c. 65.*

CAPUT V.

Ne aliquis clericus, vel monachus a laicis ecclesias recipiat dono, vel pretio, nisi ab Episcopo. *Greg. VII. in conc. Rom. ann. incert. c. 1.*

CAPUT VI.

Nullus clericus, vel monachus, vel laicus do-

Aff. 20. g.

De jure pa- tr. c. 4. Gr. IX. & c. 5. eod. tit. in 1. coll.

\* plerunque.

16. q. 7. c. 20.

16. q. 7. c. 13. Quoniam.

16. q. 7. c. 12. in fin. \* quilibet.

21. q. 1. Clericum. c. 2.

21. q. 2. Si quis. c. 3.

21. q. 1. c. 1.

Matt. 6. c. Luc. 16. 1. Cor. 7. d.

num ecclesiasticæ rei, vel ipsam ecclesiam a laico recipiat, sed ab Episcopo. *Greg. VII. in conc. Rom. ann. incert. c. 10.*

CAPUT VII.

Si quis Imperatorum, Regum, Ducum, Principum, Comitum, vel cujusvis potestatis secularis, Episcopatum, vel quamvis aliam ecclesiasticam dignitatem dare præsumperit ejusdem sententiæ vinculo (*loquitur de excommunicatione*) se astrictum noverit, &c. *Benevent. sub Viflore III.*

CAPUT VIII.

Interdictum est, ne Reges, vel aliqui Principes aliquam investituram de ecclesiasticis honoribus faciant. *Urb. II. in concil. Clar. c. 16.*

CAPUT IX.

Illud summopere, & Apostolicæ auctoritatis privilegio prohibentes interdiximus, ut nullus in clericali ordine constitutus, nullusque monachus Episcopatus, aut Abbatix, aut cujuslibet ecclesiasticæ dignitatis investituram de manu laici suscipere audeat. Quod si præsumperit, depositione multetur. *Urban. II. in concil. Placent. cap. 16.*

CAPUT X.

Nullus in clericali ordine constitutus, nullus monachus, aut Abbatix, aut cujuslibet ecclesiasticæ dignitatis investituram de manu laici suscipere audeat; quod si præsumperit, depositione multetur. *Urban. II. in syn. apud Melfiam, c. 8.*

CAPUT XI.

Quicumque clericorum ab hac hora in antea, investituram ecclesiæ, vel ecclesiasticæ dignitatis da manu laica \* acceperit, & qui ei manum imposuerit, gradus sui periculo subiaceat, & communionem privetur. *Paschal. II. in concil. incert. cap. 1.*

16. q. 7. e.  
17. Constitutions.  
\* laici.

CAPUT XII.

Si quis clericus, Abbas, vel monachus per laicos ecclesias obtinuerit, secundum sanctorum Apostolorum canones, & Antiocheni concilii capitulum excommunicationi subiaceat. *Paschal. II. in conc. incert. c. 3.*

16. q. 7. c.  
16.

CAPUT XIII.

Decrevit sancta synodus, ut nullus Episcopus, Abbas, presbyter, vel quælibet persona de clero accipiat de manu Regis, vel Comitum, vel cujuslibet laicæ personæ donum Episcopatus, vel Abbatix, vel ecclesiæ, vel aliquarum ecclesiasticarum rerum. Sed Episcopus a suo Metropolitano, Abbas, presbyter, & ceteræ personæ a proprio Episcopo, &c. *Pistav. c. 1. Tarr. lib. 6. c. 83.*

TITULUS XXXV.

DE IMMUNITATE CLERICORUM.

CAPUT I.

In tantum quorundam laicorum processit auidacia, ut tam ecclesias ipsas, quam earum homines talliis, & actionibus præsumant gravare, eos, qui amodo ista commiserint, anathemate decernimus feriendos. *Alexander III. in conc. Later. c. 14.*

De jure patr. c. 4. apud Gr. IX. c. 5. eod. tit. in 1. coll.

CAPUT II.

In diversis partibus mundi rectores, & Consules civitatum, nec non & alii qui potestatem ha-

De imm. eccl. c. 4. Gr.

bere videntur, tot ecclesiis frequenter onera imponunt, & ita gravibus eas, crebrisque exactio-  
bus premunt, ut deterioris conditionis factum sub eis sacerdotiū videatur, quam sub Pharaone fuerit, &c. Sive quidem fossata, sive expeditiones, sive quælibet alia sibi arbitrentur agenda, de bonis ecclesiarum, clericorum, & pauperum Christi usibus deputatis, cuncta volunt fere compilari\*, &c. Quocirca sub anathematis distinctione severius prohibemus, ne de cetero talia præsumant attentare, nisi Episcopus, & clerus tantam necessitatem, vel utilitatem aspexerint, ut absque coactione ad relevandas communes necessitates, ubi laicorum non suppetunt facultates, subsidia per ecclesias existiment conferenda, &c. *Alex. III. in conc. Later. c. 19.*

IX. c. in 1. coll.

Gen. 47.

\* compleri.

CAPUT III.

Si quis ecclesiis, vel personis ecclesiasticis aliquid præsumperit inferre dispendium, per censuram canonicam compescatur. *Inn. III. in conc. gen. Lat. cap. 18.*

Ne cler. vel mon. c. 9. Gr. IX. c. 12. eod. tit. in 4. coll.

CAPUT IV.

Sicut volumus, ut jura clericorum non usurpent laici, ita velle debemus, ne clerici jura sibi vindicent laicorum. Quocirca universis clericis interdiximus, ne quis prætextu ecclesiasticæ libertatis, suam de cetero jurisdictionem extendat in præjudicium justitiæ secularis, sed contentus existat constitutionibus scriptis, & consuetudinibus hætenus approbatis, ut quæ sunt Cæsaris, reddantur Cæsari, & quæ sunt Dei, Deo, &c. *Inn. III. in conc. gen. Lat. c. 42.*

Matth. 22.

CAPUT V.

Nimis de jure divino quidam laici usurpare conantur, cum viros ecclesiasticos, nihil temporale continentes ab eis, ad præstandum sibi fidelitatis juramenta compellunt. Quia vero, secundum Apostolum, *servus sua Domino stat, aut cadit*, sacri auctoritate concilii prohibemus, ne tales clerici personis secularibus præstare cogantur hujusmodi juramentum. *Inn. III. in concil. generali Later. cap. 43.*

De jurej. 20. Gr. IX. c. 3. eod. tit. in 4. coll. Rom. 14.

CAPUT VI.

Adversus Consules, ac rectores civitatum, & alios, qui ecclesias, & viros ecclesiasticos talliis, seu collectis, & exactioibus aliis aggravare nituntur, volens immunitati ecclesiasticæ Lateranense concilium providere, præsumptores hujusmodi sub anathematis distinctione prohibuit, &c. Verum si quando forsitan Episcopus simul cum clericis tantam necessitatem, vel utilitatem inspexerint, ut absque ulla coactione, ad relevandas utilitates, & necessitates communes, ubi laicorum non suppetunt facultates, subsidia per ecclesias duxerint conferenda, prædicti laici humiliter & devote recipiant cum actionibus gratiarum. Propter imprudentiam tamen quorundam Romanum prius consulant Pontificem, &c. *Inn. III. in conc. gen. Lat. c. 46. Vid. Alex. III. in concil. Lat. cap. 14. c. 19.*

De immunit. eccl. cap. 7. Gr. IX. c. 3. de conf. in 4. coll.

CAPUT VII.

Ut cujuslibet ordinis clericos laici non judicent, nec de ecclesiis eiiciant. *Nicol. II. in concil. CXIII. Episc. Rom. c. 10.*

CA-

CAPUT VIII.

23. 9. 3. c. 24. Paternarum traditionum exemplis commo-  
ni, pastoralis officii debitum persolventes, eccle-  
sias cum bonis suis, tam personis, quam posses-  
sionibus, clericos videlicet, ac monachos, eo-  
rumque conversos, oratores quoque cum suis ni-  
hilominus rebus, quas ferunt, tutos, & sine mo-  
lestia esse statuimus, &c. *Callist. II. in concil.  
Rom. cap. 19.*

CAPUT IX.

\* ecclesia. Si quis iudicum clericos de quolibet corpore  
venientes, atque altario mancipatos, vel quorum  
nomina in matricula ecclesie \* tenentur inscripta  
publicis actionibus applicare presumpserit, si a  
sacerdote admonitus, emendare noluerit, agnos-  
cat se pacem Ecclesie non habere. *Aurelian. IV.  
cap. 13.*

CAPUT X.

12. 9. 2. c. 19. Ecclesiarum servos, & Episcoporum, vel o-  
mnium clericorum a iudicibus, vel actoribus pu-  
blicis in diversis angariis fatigari dolemus, pro-  
pterea petit concilium a gloriosissimo Domino  
nostro, ut tales ausus inhibeat, sed servi supra-  
scriptorum officiorum in eorum usibus, vel ecclesie  
laborent. Si qui vero iudicium, aut actorum cle-  
ricum, aut servum clerici, vel ecclesie in publi-  
cis, ac privatis negotiis occupare voluerit, a com-  
munionem ecclesiasticam, cui impedimentum facit,  
efficiatur extraneus. *Toletan. III. c. 21. Capitul.  
lib. 7. c. 290. Ivo part. 3. c. 138. decr.*

CAPUT XI.

Quicumque iudex, aut secularis presbytero,  
aut diacono, aut cuilibet de clero, aut de junio-  
ribus absque audientia Episcopi, aut Archidiaconi,  
vel Archipresbyteri injuriam inferre presump-  
serit, anno ab omnium Christianorum consortio  
habeatur extraneus. *Antisiod. c. 43.*

CAPUT XII.

Præcipiente D. N. Sisenando Rege, consti-  
tuit sanctum concilium, ut omnes ingenui cleri-  
ci, pro officio religionis, ab omni publica indi-  
ctione, atque labore habeantur immunes, ut li-  
beri Deo serviant, nullaque præpediti neces-  
sitate ab ecclesiasticis officiis retrahantur. *Tolet.  
IV. cap. 46.*

CAPUT XIII.

Decernimus, ut cultus, & honor ecclesiarum  
Dei in omnibus, & ab omnibus religiose custo-  
diatur, & digna reverentia immunitatibus earum  
ac ministris exhibeatur, &c. *Frost. c. 1.*

TITULUS XXXVI.

DE CLERICIS, QUI IN ORDINUM SUSCE-  
PTIONE, AUT IN ALIORUM SACRA-  
MENTORUM ADMINISTRATIONE SI-  
MONIAM COMMITTUNT.

CAPUT I.

1. 9. 2. c. 8. \* mansiona-  
rium. SI quis Episcopus per pecuniam ordinaverit E-  
piscopum, Chorepiscopum, presbyterum,  
diaconum, clericum, aut constituerit cecono-  
mum, defensorem, vel paramonarium \*, vel alium  
ex canone, idque fecisse proberetur, de suo gradu  
periclitetur, & qui ordinatus est, nihil consequatur,  
sed sit alienus a dignitate, vel cura, quam e-  
mit. Si quis mediator hujus turpitudinis fuit, cle-

ricus proprio gradu cadat; laicus, vel monachus  
anathematizetur. *Chalc. c. 2. Nicæn. II. c. 5. &  
19. Brac. III. c. 7. Paris. sub Lud. & Loth. lib.  
1. c. 11. Nannet. c. 7. Capitul. lib. 1. c. 19. Bur-  
ch. lib. 1. c. 112. Ivo lib. 3. tit. 9. c. 3. panorm.  
& part. 5. c. 118. decr. Ans. lib. 6. c. 81. Cas.  
lib. 4. cap. 21.*

CAPUT II.

Episcopus, præpositus, clericus vel cesset a si-  
monia in datione ordinum, vel susceptione mo-  
nachorum, vel deponatur juxta concilium Chal-  
cedon. Præposita eiiciatur a monasterio, & in alio  
pœniteat, Item Præpositus, si presbyter non  
est. *Nicæn. II. c. 19. Chalced. c. 2.*

CAPUT III.

Sicut pro certo didicimus, in plerisque locis,  
& a plurimis personis, quasi columbas in templo  
vendentibus fiunt exactiones, & extorsiones tur-  
pes, & pravae pro consecrationibus Episcoporum,  
benedictionibus Abbatum, & ordinibus clerico-  
rum, estque taxatum, quantum sit isti, vel illi,  
quantumve alteri, vel alii persolvendum, &c.  
Tantum abolere volentes abusum, consuetudi-  
nem hujusmodi, quæ magis dicenda est corrupte-  
la, penitus reprobamus, firmiter statuantes, ut  
pro his sive conferendis, sive collatis nemo ali-  
quid quocumque prætextu exigere, ac extorque-  
re præsumat; alioquin & qui receperit, & qui de-  
derit hujusmodi pretium omnimodo damnatum,  
cum Giezi, & Simone condemnetur. *Immoc. III.  
in conc. gener. Lat. c. 63.*

CAPUT IV.

Antiquam Patrum regulam sequens, nihil um-  
quam de ordinationibus accipiendum esse consti-  
tuo, neque ex datione pallii, neque ex traditione  
chartarum, neque ex ea, quam nova per ambi-  
tionem simulatio invenit, appellatione pastelli,  
&c. Sicut Pontificem non decet manum, quam  
imponit, vendere, ita minister, vel notarius non  
debet in ordinatione ejus vocem suam, vel cala-  
mum venundare. Pro ordinatione vero, vel pal-  
lio, seu chartis, atque pastello eidem, qui ordina-  
ndus est, vel ordinatus omnino aliquid dare prohi-  
beo, &c. Is autem, qui ordinatus fuerit, si non  
ex placito, neque exactus, neque petitus post ac-  
ceptas chartas, & pallium, aliquid cuilibet ex  
clero, gratiæ tantummodo causa, dare voluerit, hoc  
accipi nullo modo prohibemus, quia ejus oblatio  
nullam culpæ maculam ingerit, quæ ex accipien-  
tis ambitu non processit. *Greg. in syn. Rom. c. 5.  
lib. 4. reg. c. 88. Ans. lib. 6. c. 83.*

CAPUT V.

Ut per simoniacam hæresim nemo ordinetur,  
vel promoveatur ad quodlibet ecclesiasticum offi-  
cium. *Nicol. II. in syn. Rom. c. 9.*

CAPUT VI.

De iis, qui non per pecuniam, sed gratis sunt  
a Simoniacis ordinati, &c. quia vix quælibet ec-  
clesia valet reperiri, quæ hoc morbo non sit ali-  
qua ex parte corrupta, eos, qui usque modo gra-  
tis sunt a Simoniacis consecrati, &c. in acceptis  
ordinibus manere permittimus, nisi forte alia cul-  
pa ex vita eorum contra canones eis existat, &c.  
[ De cetero si quis ab eo, quem Simoniacum esse

*De sim. 39.  
Greg. IX. c. 3. eod. tit.  
in 4. coll.*

*e. 1. de simon.  
Greg. IX. c. 1.  
in 1. coll.  
1. 9. 2. Nul-  
lus. 3. c. 1.  
4. Sicut.*

*1. 9. 1. cap.  
109.*

non

non dubitat, se consecrari permiserit, & consecrator, & consecratus non disparem damnationis sententiam subeat, sed uterque depositus penitentiam agat, & privatus a propria dignitate persistat. *Nicol. II. in synod. Rom. CXIII. Episcoporum. prope fin. Ivo lib. 3. rit. 9. c. 9. panorm. & part. 5. c. 79. decret. Cæs. lib. 4. cap. 15. Tarrac. lib. 6. c. 23.*

## CAPUT VII.

*1. q. 1. cap. 113.*  
 \* *impensæ sunt.*  
 \* *infirmas irritas. Joann. 10.*  
 Ordinationes, quæ interveniente pretio, vel precibus, vel obsequio alicui personæ ea intentione impenso\*, vel quæ non communi consensu cleri, & populi secundum canonicas sanctiones fiunt, & ab eis, ad quos consecratio pertinet, non comprobantur, falsas\* esse dijudicamus, quoniam, qui taliter ordinantur, non per ostium, id est, per Christum intrant, sed ut ipsa veritas testatur, fures sunt, & latrones. *Greg. VII. in syn. Rom. anni 6. c. 5. Ivo part. 5. c. 81. decret. Tarrac. lib. 5. cap. 49.*

## CAPUT VIII.

*1. q. 3. c. 5.*  
 Ea, quæ a sanctis Patribus de simoniacis statuta sunt, nos quoque sancti Spiritus iudicio, & Apostolica auctoritate firmamus. Quidquid agitur in sacris ordinibus, vel in ecclesiasticis rebus, data, vel promissa pecunia acquisitum est, nos irritum esse, nullaque vires obtinere censemus. *Urban. II. in concil. Placent. c. 1. & 2. Cæsar. lib. 4. cap. 33.*

## CAPUT IX.

*1. q. 1. cap. 108.*  
 \* *quod.*  
 Si qui a Simoniacis non Simoniace ordinati sunt, siquidem probare potuerint se, cum ordinarentur, nescisse eos Simoniacos esse, & si\* tunc pro catholicis habebantur in Ecclesia, talium ordinationes misericorditer sustinemus, si tamen eos laudabilis vita commendat. *Urban. II. in eod. conc. Placent. c. 3. Cæs. lib. 4. c. 33.*

## CAPUT X.

*1. q. 1. cap. 108. in fin.*  
 Qui vero scienter se a simoniacis consecrari, immo execrari permiserint, eorum consecrationem omnino irritam esse decernimus. *Urban. II. in eod. conc. Placent. c. 4. Cæs. d. c. 33.*

## CAPUT XI.

Personarum ordinationes (*a schismaticis*) sine communi consensu clericorum ecclesiæ, sive per Simoniam itidem factas, irritas judicamus. *Urban. II. in conc. incert. c. 3. Call. II. c. 21. in concil. Rom.*

## CAPUT XII.

Patrum nostrorum exemplo, & scriptis instructi, qui diversis temporibus Novatianos, Donatistas, & alios hæreticos in suis ordinibus susceperunt, præfati regni (*Teutonici*) Episcopos in schismate ordinatos, nisi aut invasores, aut Simoniaci, aut criminosi comprobentur, in officio Episcopali suscipimus. Id ipsum de clericis cujuscumque ordinis constituimus, quos vita, scientiaque commendat. *Pasch. II. in conc. apud Guardast. cap. 2.*

## CAPUT XIII.

Statuimus, ut si quis Simoniace ordinatus fuerit, ab officio omnino cadat, quod illicite usurpavit. *Innoc. II. in syn. Rom. cap. 1. apud Ivon. post panorm.*

## CAPUT XIV.

Quos constiterit indignos meritis, sacram mercatos esse pretio dignitatem, convictos oportet arceri, non sine periculo facinus tale perpetrantes, quia dantem pariter, & accipientem damnatio Simonis, quam sacra lectio testatur, involvit. *Gelas. epist. 1. cap. 26. Burch. lib. 1. cap. 22. Ivo part. 5. cap. 76. decret. Deusded. cap. 2. Cæsar. lib. 4. cap. 5.*

## CAPUT XV.

Quoniam Xystus\* Capuanæ ecclesiæ Episcopus in Romana civitate positus, de hac luce migravit, curæ nobis fuit, &c. ut memoratæ ecclesiæ visitator accedas, sic tamen, ut nihil de proventionibus clericorum, &c. a quoquam præsumi patiaris. *Greg. epist. ad Gaudentium Episcop. lib. 4. registr. cap. 56. Anselm. lib. 5. cap. 12.*

## CAPUT XVI.

Gaudentio Nolanæ civitatis Episcopo dedimus in mandatis, ut nihil de proventionibus clericorum, &c. a quoquam usurpari patiatur. *Greg. ep. ad clerum ecclesiæ Capuanæ, lib. 4. reg. c. 57.*

## CAPUT XVII.

Vehementi tædio mæroris afficimur, si in ecclesiasticis officiis quemquam habeat locum pecunia, & fiat sæculare, quod sacrum est. [Quicumque ergo hoc pretii studet datione mercari, dum non officium, sed nomen attendit, sacerdos non esse, sed dici tantummodo inaniter concupiscit, &c. Itaque fratres carissimi, in sacerdotibus ordinandis sinceritas vigeat, sit simplex sine venalitate consensus, &c.] *Greg. ad Syagr. & Æther. Episcop. cap. 1. lib. 7. registr. epist. 108. vel 110. in princ. Ivo epist. 21. ad Eudon. dapifer. Anselm. lib. 6. cap. 72.*

## CAPUT XVIII.

Nullus pro adipiscendis ecclesiasticis ordinibus dare aliquod commodum præsumat, vel pro datis accipere. *Greg. ad eosd. Syagr. & Æther. Episcop. lib. 7. registr. d. epist. 100. vel 108. in fine.*

## CAPUT XIX.

Omnino execrabile, & esse gravissimum detestamur, quod illic sacri ordines per Simoniacam hæresim, quæ prima contra Ecclesiam orta, & damnata est, conferantur, &c. Petimus, ut Synodum fieri iussio vestra constituat, ubi, &c. sub districti anathematis interpositione debeat interdici, &c. ne pro ecclesiasticis ordinibus quilibet quidquam dare, vel ausus sit accipere. *Gregor. ad Brunichild. Reginam lib. 7. registr. epist. 111. vel 113. cap. 2. & 3.*

## CAPUT XX.

Vos officium eorum, quos aut Simoniace promotos, & ordinatos, aut in crimine fornicationis jacentes cognoveritis, nullatenus recipiatis. *Greg. VII. lib. 2. registr. epist. 45. Rodulfo Duci, in fine.*

## CAPUT XXI.

Qui Simoniace, videlicet per interventum pecuniæ sunt promoti, ut abque ulla spe procuratoris deponantur, Apostolica censura statuimus. *Greg. VII. lib. 2. reg. epist. 63. Sicardo Aquilegien. Episcopo.*

CAPUT XXII.

Illud fraternitati tuæ notum esse volumus, contra Simoniacam hæresim in synodo confirmasse. Nam a sanctis Patribus longe ante statutum est, ac vehementer prohibuisse, ut neque ecclesiæ ullatenus vendantur, aut pro manus impositione pretium accipiatur. Quod si hoc modo ordinatus aliquis fuerit, eum a missæ celebratione, & Evangelii lectione omnibus modis removeamus. *Greg. VII. lib. 2. reg. epist. 67.*

CAPUT XXIII.

Quod M. presbyter filius noster interrogare curavit, quid de his, qui a Simoniacis nescienter, & sine pretio ordinati sunt, Apostolicæ sedis misericors censura decernat, hoc observare te volumus, eos, qui ante tempus Nicolai Papæ sine venalitate a Simoniacis ad aliquem gradum promoti sunt, si tamen vita eorum irreprehensibilis esse probatur, per manus impositionem confirmatos in suis ordinibus permanere, & ministrare posse. *Greg. VII. lib. 6. registr. epist. 39. Rainald. Cuman. Episc. in fine.*

CAPUT XXIV.

Ne quis Episcopus de quibuslibet causis, vel Episcoporum ordinationibus, cæterorumque clericorum, aliquid præsumat accipere, quia sacerdotem nefas est cupiditatis venalitate corrumpi. *Aurel. II. cap. 3.*

CAPUT XXV.

Nullus Episcoporum de ordinationibus clericorum præmia præsumat exigere, quia non (solum) sacrilegum, sed & hæreticum est, sicut in dogmatibus ecclesiasticis habetur insertum, ad ordinandum clericum, per ambitionem, ad imaginem Simonis Magi pecuniam offerre sacerdoti, quia dicitur: *Gratis accepistis, gratis date.* Et cum talis sit, qui gratia Dei a sacerdote æstimat pretio comparari, qualis ille, qui vendit? uterque usque ad synodum ab Ecclesia segregetur. *Turon. II. cap. 28.*

CAPUT XXVI.

Non aliquo pretio gratia Dei, & impositio manuum venundetur, quia antiqua descriptio Patrum ita de ecclesiasticis ordinationibus statuit, anathema sit danti, & accipienti, propterea, quia aliquanti multis sceleribus obnoxii sancto indigne ministrantes altari, non hoc testimonio bonorum actuum, sed profusione munerum obtinent. Oportet ergo non per gratiam munerum, sed per diligentem prius discussionem, deinde per multorum testimonium clericos ordinare. *Brac. II. cap. 3. Ivo part. 5. cap. 128. decret.*

CAPUT XXVII.

Quicumque Simonis imitator Simoniacæ hæresis exstiterit sectator, ut ecclesiasticorum ordinum gradus non dignitate morum obtineat, sed munerum impensione conquirat, & per oblata munera capiat, quibus hunc nec rationis ordo, nec dignitas morum ulla commendat, talis inventus sacrorum ordinum apices penitus adipisci nullo modo permittatur. Sed etsi adeptus fuerit, communionem privatus, cum ordinatoribus suis propriorum bonorum amissione damnetur. *Tolet. VI. cap. 4.*

CAPUT XXVIII.

Quicumque deinceps in ecclesiastico ordine constitutus, aut pro baptizandis, consignandisque fidelibus, aut collatione chrismatis, vel promotionibus graduum pretia quælibet, vel præmia, nisi voluntarie oblata, pro huiusmodi ambitione susceperit, si sciente loci Episcopo tale quicquam a subditis perpetratur, idem Episcopus duobus mensibus excommunicationi subiaceat, &c. Sin autem suorum quispiam eodem nesciente de supradictis quodcumque capitulis accipiendum esse sibi crediderit: si presbyter est, trium mensium excommunicatione plectatur, si diaconus, quatuor, subdiaconus, vel clericus his cupiditatibus serviens, & competenti pœna, & debita excommunicatione plectendus est. *Tolet. XI. cap. 8. Ivo part. 1. cap. 73. G. part. 5. cap. 126. decret.*

CAPUT XXIX.

Episcopus, vel quivis clericus ob pecuniam ordinatus, non ob probationem, & vitæ bonum, deponatur cum ordinatore. *Trull. cap. 22.*

CAPUT XXX.

Ut nullus per pecunias ad honorem, vel gradum ecclesiasticum accedere debeat. *Vernen. c. 24.*

CAPUT XXXI.

Illud summopere, vigilantique studio præcaventes decernere curavimus, ut nullus canonicæ deditus ditioni donum sancti Spiritus, pecuniæ pretio fraudulenter deceptus, vendere, vel emere præsumat. Ne cui in quemlibet sacrum ecclesiastici ordinis gradum, muneris exigente merito, liceat quempiam subvehendo promovere, patentiique semper cordis aure pertimescens, intelligat clarissimam illam Domini vocem, dicentis: *Gratis accepistis, gratis date,* &c. *Forojul. c. 1.*

CAPUT XXXII.

Nemo Episcoporum, vel quilibet minister ecclesiasticus propter sacrum chrisma aliquid muneris accipiat, neque denarios, vel quælibet munuscula, quæ per ministros Episcoporum inordinabiliter exiguntur. *Melden. cap. 45. Burch. lib. 4. cap. 77. Ivo part. 1. cap. 271. decret.*

CAPUT XXXIII.

In ordinandis plebium rationibus civium instituta servantur, & pestiferæ ambitionis vitium radicitus extirpetur, & neque ob quorundam propinquitatem, neque pro alicujus familiaritatis gratia, neque, quod maxime detestandum, propter pecuniarum acceptionem indignus quilibet ordinetur. *Ticin. cap. 4.*

CAPUT XXXIV.

Omnibus ministris ecclesiasticæ dignitatis interdiciamus, ut nullus quocumque munere, aut favore corruptus clericum alterius parochiæ latenter, ac furtive ad ordinationem subintroducere præsumat. Quod si fecerit, juxta Chalcedonense decretum, is, qui ordinatus est, donum sancti Spiritus, quod furari conatus est, amittat, & qui mediator extitit, si clericus est, proprio gradu decidat, si laicus, aut monachus, anathematizetur. *Nannet. cap. 7. Vide Chalc. 2. Burch. lib. 1. cap. 106. Ivo part. 5. cap. 208. decret.*

CAPUT XXXV.

Episcopus e latere suo dirigere debet sacerdotes, *Dist. 24. c. 5.*

Act. 8. c. Matt. 10. a.

1. q. Placuit. cap. 22.

1. q. 1. cap. 101. Quidquid.

Matt. c. 10.

\* canonici, f.

tes, & alios prudentes viros, &c. qui ordinandorum vitam, genus, &c. diligenter investigent. Ante omnia, si fidem catholicam firmiter teneant, & verbis simplicibus asserere queant. Ipsi autem, quibus hoc committitur, cavere debent, ne aut favoris gratia, aut cujuscumque muneris cupiditate illecti, a vero deviant, ut indignum, & minus idoneum ad sacros gradus suscipiendos Episcopi manibus applicent. Quod si fecerint, & ille, qui indigne accessit, ab altari removebitur, & illi, qui donum sancti Spiritus vendere conati sunt, coram Deo jam condemnati ecclesiastica dignitate carebunt. *Nannet. cap. 11. Burch. lib. 2. cap. 1. Ivo lib. 3. tit. 2. cap. 14. panorm. 6. part. 6. cap. 21. decret. Caesar. lib. 4. cap. 106.*

## CAPUT XXXVI.

Nullus pretium pro baptismo, neque pro poenitentia danda, neque pro sepultura accipiat, nisi quod fideles sponte dare vel offerre voluerint. *Bituricen. cap. 12. apud Lemov. act. 2.*

## CAPUT XXXVII.

Multipliciter, multisque modis Evangelice, & Apostolice, & paterne docemur, ut mores ab avaritia alienos in sacerdotii consecratione habeamus, & neque deauremur, vel deargentemur, vel nobis aliquid vindicemus in cujusquam sacerdotalis viri ordinatione, &c. Qui enim manus imponunt sunt ministri Spiritus, non Spiritus venditores: & qui Spiritus gratiam gratis acceperunt, eam quoque gratis dare iis, qui illam participant, iussi sunt a Dominica voce hac libertate accepta. Si quis autem eam auro emisse convictus fuerit, divina ei actione interdictum esse jubent, &c. Mundi sumus a sanguine eorum, qui transgrediuntur canonicas constitutiones, & multo magis eorum, qui pecuniis ordinaverunt, vel ordinati sunt, cum divinus Petrus Apostolus, cujus cathedram fortiter est fraterna vestra sanctitas, ut Simonem Magum eos deposuerit, &c. Macedonii, & eorum, qui circa illum erant, sancti Spiritus hostium, tolerabilior erat hæresis. Cum illi enim sanctum Spiritum Dei, & Patris creaturam, & servum nutrentur, hi ipsum, ut videntur, servum suum faciunt. Omnis enim dominus id, quod habet, vendit. Similiter, & qui emit, volens esse dominus ejus, quod emptum est, argenti pretio eum acquirit. Sic, qui rem hanc nefariam faciunt, Spiritum sanctum deprimunt, æque peccantes, ac ii, qui Christum in Beelzebub dæmonia eiicere impie, blasfemeque dicebant. Vel ut vrius dicam, sunt Judææ proditori similes, qui Dei interfecto-ribus Judæis argenti pretio Dominum vendidit, &c. *Taras. Episcop. CP. ad Hadr. Pont. Max. post VII. syn. Anf. lib. 6. c. 79. Deusd. c. 2. Caesar. lib. 4. c. 20. Tarrac. lib. 1. c. 61.*

## CAPUT XXXVIII.

Pelagius Papa dixit: „ Pero, ut petitionem  
 „ meam confirmetis, ut si quis ille est, qui pro-  
 „ movendus est in sancta Ecclesia, ab offitio us-  
 „ que ad gradum Episcopatus, neque per au-  
 „ rum, neque per aliquas promissiones proficiat.  
 „ Vos enim omnes scitis, quia hoc Simoniacum  
 „ est, sed si quis ille est doctus in opere Dei, bo-  
 „ nam vitam habens, non per dationem, sed per

„ bonam conversationem jubemus eum usque  
 „ ad primum gradum venire“. *Ex Pontif.*

## TITULUS XXXVII.

NE CLERICI BENEFICIA ECCLESIASTICA, AUT RES ALIAS SPIRITUALES EMANT, AUT VENDANT.

## CAPUT I.

EOS, qui per auri dationem se fuisse in Ecclesia constitutos gloriantur, &c. primum quidem ultimum proprii ordinis gradum sumere, sine autem perseveraverint, inflicta quoque poena corrigere decernimus. Si quis autem in ordinatione hoc quandoque fecisse visus fuerit, aut ut vult canon Apostolicus, qui dicit: „ Si quis Episcopus „ pus „, &c. *Nic. II. c. 5. Vide Ap. 29. G. 30. L.*

## CAPUT II.

Cum in Ecclesiæ corpore omnia debeant ex caritate tractari, & quod gratis receptum est, gratis impendi, horribile nimis est, quod in quibusdam ecclesiis locum venalitas perhibetur habere, ita ut pro Episcopis, vel Abbatibus, seu quibuscumque personis ecclesiasticis ponendis in sede, &c. aliquid exigatur, &c. Ne hoc de cetero fiat, & vel pro personis ecclesiasticis deducendis ad sedem vel sacerdotibus instituendis, &c. aliquid exigatur, districtius inhibemus, &c. *Alex. III. in conc. Later. c. 7.*

## CAPUT III.

Pro licentia docendi nullus omnino pretium exigat, &c. qui vero contra hoc venire præsumpserit, a beneficio ecclesiastico fiat alienus. *Alex. III. in conc. Later. c. 18.*

## CAPUT IV.

Ad Apostolicam audientiam frequenti relatione pervenit, quod quidam clerici pro exequiis mortuorum, & benedictione nubentium, & similibus pecuniam exigunt, & extorquent, & si forte cupiditati eorum non fuerit satisfactum, impedimenta fictitia fraudulenter opponunt. E contra vero quidam laici laudabilem consuetudinem erga sanctam Ecclesiam pia devotione fidelium introductam, ex fermento hæreticæ pravitate nituntur infringere sub prætextu canonicæ pietatis. Quapropter & pravæ exactiones super his fieri prohibemus, & piæ consuetudines præcipimus observari. Statuentes, ut libere conferantur ecclesiastica sacramenta, sed per Episcopum loci, veritate cognita, compefiantur, qui malitiose nituntur laudabilem consuetudinem immutare. *Innoc. III. in concil. gener. Later. cap. 66.*

## CAPUT V.

Ut [ per laicos nullo modo quilibet clericus, aut presbyter obtineat ecclesiam, nec gratis, nec pretio. Ut per Simoniacam hæresim nemo ordinetur, vel promoveatur ad quodlibet ecclesiasticum officium. *Nicol. II. in syn. Rom. CXIII. Episcopos. c. 5. 9.*

## CAPUT VI.

Quicumque sane cupiditate parentum, cum adhuc parvuli essent, ecclesias, vel ecclesiarum partes \* per pecunias adepti sunt, postquam eas omnino dimiserint, si canonicè in eis vivere voluerint, pro magna misericordia ibidem eos esse con-

*De simon. 6. 9. Greg. IX. c. 8. eod. tit. in 1. coll.*

*De magistr. c. c. 1. Gr. IX. in 1. coll.*

*De sim. c. 42. Gr. IX. c. 6. eod. tit. in 4. coll.*

*Matt. 10. 4.*

*1. q. 1. c. Eos qui. 21.*

*1. q. 5. c. 1. \* beneficia.*

con-



*inveniantur.* concedimus, neque pro hoc facto a sacris ordinibus illos removemus, si alias digni inveniantur\*. *Urban. II. in concil. Placent. cap. 5. Cæsar. lib. 4. cap. 33.*

CAPUT VII.

*1. q. 5. c. 1. §. 1.* Illi vero, qui per se ipsos, cum jam majoris essent ætatis, nefanda cupiditate ducti eas emerunt, si in aliis ecclesiis vivere canonicè voluerint, servatis propriis ordinibus pro magna misericordia ibi eos ministrare permittimus. Quod si ad alias fortassis transferri non poterint\*, & in eisdem canonicè vivere promiserint, minoribus ordinibus contenti, ad sacros ordines non ascendant\*, salva tamen in omnibus Apostolicæ sedis auctoritate. *Urban. II. in concil. Placent. cap. 6. Cæsar. d. cap. 33.*

CAPUT VIII.

*1. q. 5. c. 1. §. 2.* Si qui tamen ante emptionem catholicæ ordinati sunt, cum ea, quæ emerunt, dimiserint, & vitam canonicam egerint, in suis gradibus permittantur, nisi forte hujusmodi\* ecclesia sit, ut ibi primum locum debeant obtinere. *Urban. II. in d. conc. Plac. c. 7. Cæsar. d. c. 33.*

CAPUT IX.

*2. q. 5. c. 1. in fine.* Primum enim, vel singularem, vel præposituræ, vel officii locum in emptis ecclesiis eos habere non patimur. *Urb. II. in d. conc. Plac. c. 8. Cæsar. d. c. 33.*

CAPUT X.

*1. q. 3. c. ult.* Si quis præbendam, vel prioratum, seu Decanatum, aut honorem, vel promotionem aliquam ecclesiasticam, &c. interveniente execrabili ardore avaritiæ per pecunias acquisivit, honore male acquisito careat, & emptor, atque venditor, & interventor nota infamiæ percellantur, & nec pro pastu, nec sub obrentu alicujus consuetudinis, ante, vel post a quoquam aliquid exigatur, vel ipse dare præsumat, quoniam Simoniacum est; sed libere, & absque imminutione aliqua collata sibi dignitate, atque beneficio perfruatur. *Inn. II. in syn. Rom. c. 1. apud Ivon. post pan.*

CAPUT XI.

Clerici honorem gradus per ambitionem non subeant: pro beneficiis Dei medicinæ munera non accipiant, &c. *Isid. apud Magunt. c. 10.*

CAPUT XII.

Statuimus, quod nullus clericus ad curam animarum ab Episcopo, vel Archidiacono admittatur, nisi prius juraverit, quod nullam in adeptione beneficii, ad cujus curam præsentatur, commiserit Simoniam. *Concil. habitum in Germania sub Conrad. Card. c. 11.*

TITULUS XXXVIII.  
NE CLERICI EXIGANT USURAS.

CAPUT I.

*14. q. 1. c. 4. c. 2. Ps. 14. b.* Quoniam multi in canone ordinati clerici avaritiam, & turpia lucra persequentes, obliviscuntur divinæ scripturæ, quæ ait: *pecuniam suam non dedit ad usuram, sed scenerantur, & centesimas exigunt.* Si quis deinceps usuras acciperit, mutuo dans, vel alia ratione lucrum consequens, aut seculum exigens, deponetur a clero, & alienus a communione erit. *Nican. c. 17. Aquisgr. 40. Mart. Brac. 63. vel 62. Capitul. lib. 1. cap. Tom. V.*

*5. Raban. cap. 32. de pœnit. Burch. lib. 2. cap. 120. Ivo part. 6. cap. 196. C. part. 13. cap. 8. decr. Anselm. lib. 7. c. 153. in addit. Cæsar. lib. 8. cap. 77.*

CAPUT II.

Plures clericorum, & quod merentes dicimus, eorum quoque, qui præsens sæculi conditione\*, votis\*, & habitu reliquerunt, dum communes usuras, quasi manifestius damnatas, exhorrent, commodata pecunia indigentibus, possessiones eorum in pignus accipiunt, & provenientes fructus percipiunt ultra sortem. Idcirco generalis concilii decernit auctoritas, ut nullus amodo constitutus in clero, vel hoc, vel aliud usuræ genus exercere præsumat. Et si quis hætenus alicujus possessionem data pecunia sub hac specie in pignus accepit, si sortem suam deductis expensis de fructibus jam recepit\*, absolute possessionem restituat debitori. Si autem aliquid minus habet, eo recepto, possessio libere ad dominum revertatur. Quod si post hujusmodi constituta in clero quisquam extiterit, qui detestandis usurarum lucris insistat, ecclesiastici officii periculum patiatur, nisi forte beneficium ecclesiæ fuerit, quod redimendum ei hoc modo de manu laica videatur. *Alex. III. in conc. Tur. c. 2.*

*De usur. c. 1. Greg. IX. C. in 1. coll. \* professione. \* vocis.*

*\* percepit.*

CAPUT III.

Ne hoc prætereundum esse duximus, quosdam lucri turpis cupiditate captos, usurariam exercere pecuniam, & scœnore velle discere. Quod nos, non dicam in eos, qui sunt in clericali officio constituti, sed & in laicos cadere, qui Christianos se dici cupiant, condolemus. Quod vindicari acrius in eos, qui fuerint confutati, decernimus, ut omnis peccandi opportunitas adimatur. Illud etiam duximus præmonendum, ut [sicur non suo, ita nec alieno nomine, aliquis clericorum exercere scœnus attemptet. Indecens enim est, crimea suum commodis alienis impendere. Scœnus autem hoc solum aspicere, & exercere debemus, ut quod hic misericorditer tribuimus, ab eo Domino, qui multipliciter, & in perpetuum mansura retribuet, recipere valeamus. *Leo epist. 1. cap. 3. C. 4. Aquisgr. sub Ludov. c. 62. C. 92. Raban. cap. 32. de pœnit. Burch. lib. 2. c. 121. C. 123. Ivo part. 6. cap. 65. decr. Ans. lib. 7. cap. 150. C. 149. in addit. Favrac. lib. 4. cap. 27.*

*14. q. 4. c. 7.*

*Dist. 46. c. ult.*

CAPUT IV.

Si quis clericorum detestus fuerit usuras accipere, placuit degradari, & abstinere. *Elib. cap. 20. Ivo part. 13. cap. 12. decr. C. lib. 3. tit. 13. cap. 1. pan.*

*Dist. 47. c. 5.*

CAPUT V.

De ministris, qui scœnerantur, juxta formam, divinitus datam a communione abstinere. *Arch. lib. 1. c. 12. Ivo part. 13. c. 10. decr.*

*14. q. 4. Ministri. c. 2. Luc. 6. c.*

CAPUT VI.

Si quis clericus pecuniam dederit ad usuram, aut conductor alienæ rei voluerit esse, aut turpis lucri gratia aliquod genus negotiationis exercuerit, depositus a clero, a communione alienus habeatur. *Arch. II. c. 14.*

CAPUT VII.

Nulli clerico liceat alicujus rei usuram accipere.

re. Quæ apertissime a scriptura divina faciuntur, magis sequenda, quam decernenda sunt. Quod laicis vetatur, multo magis clericis prohibendum est. *Carth. cap. 5. G. Carth. I. c. 13. L. Aquisgr. cap. 61.*

## CAPUT VIII.

*Distinct. 46.* Non oportet clericos scenerari, & usuras, & fescupla accipere. *Laod. c. 4. Aquisgr. c. 75.*

*6. 9.*

## CAPUT IX.

*Dist. 46. c. 8.* Seditiosarios nunquam ordinandos, sicut nec usurarios, &c. *Carth. IV. c. 67. Agath. cap. 69. Burch. lib. 2. c. 17. Ivo part. 6. c. 36. decr.*

## CAPUT X.

Ne quis clericus, qui negotiandi studium habere voluerit, usuras accipiat, quia scriptum est: *Psal. 14. Qui pecuniam suam non dedit ad usuram, & alio loco: Et non defecit de plateis ejus usura, & dolus.* Manifestum est enim, beatitudinis non posse consequi gloriam, qui a præceptis divinis deviauerit. *Turon. c. 13.*

*Psal. 54.*

## CAPUT XI.

*15. q. 2. c. un.* Ne quis sacerdotum, vel clericorum more sæcularium judicum accipiat pro impensis patrociniis munera, nisi in ecclesiis oblata, &c. Si acciperit, veluti exactor sceneris, aut usurarum possessor, secundum statuta Patrum, degradetur. *Tarr. c. 10. Cæs. lib. 5. c. 76.*

## CAPUT XII.

Clerici usuris nequaquam incumbant, neque turpium occupationes lucrorum, fraudisque cujusquam studium non appetant, amorem pecuniæ quali materiam cunctorum criminum fugiant, &c. *Magunt. sub Carol. c. 10. ex Isid.*

## CAPUT XIII.

*1. Tim. 6.* Cupiditatem tamquam radicem omnium malorum, & Apostolica damnat sententia, & ab omni ordine ecclesiastico canonica perturbat interdictio? ita, ut statuerit, nullum clericorum de qualibet re scenus accipere. *Aquisgr. II. sub Lud. part. 1. cap. 5.*

## CAPUT XIV.

Ut Episcopi se ipsos, atque ministros suos, & maxime ecclesiasticos, cunctosque Christianos in sua parochia, perpendentes ex hoc statuta Nicæni concilii, & ceterorum conciliorum, ab usuris sine excusatione compescant, & quos compescere aliter non potuerint, canonicam in eos sententiam proferant. *Meld. c. 55.*

## CAPUT XV.

Usurarum turpia lucra iterum canonica severitate inhibemus. *Valent. sub Lothar. cap. 10. in fine.*

## CAPUT XVI.

Inhibemus modis omnibus cum ingenti protestatione pessimam lucri rabiem, usurarum adinventionem, quam non minus clerici sectantur, quam laici, Dominici immemores præcepti, quo dicitur: *Pecuniam tuam non dabis ad usuram, & iterum: Non accipies a fratre tuo usuram, nec amplius quam dedisti.* *Tros. cap. 15. prope finem.*

*Lev. 22.*

*De vita, & honest. cler. c. 2. Gregor. IX. & in 1. collecti.*

## CAPUT XVII.

Clerici usurarii excommunicentur. *Pictav. c. 10. Tarr. lib. 6. c. 83.*

## TITULUS XXXIX.

## NE CLERICI NEGOTIIS SÆCULARIBUS DENT OPERAM.

## CAPUT I.

**L** Abora, sicut bonus miles Christi Jesu: *Nemo militans Deo, implicat se negotiis sæcularibus: ut ei placeat, cui se probavit.* *Paul. epist. 2. ad Timoth. c. 2. in princ.*

## CAPUT II.

Episcopus, clericus, monachus non aliena prædia conducatur, neque tractet administrationem rerum sæcularium, nisi ex legibus ad tutelam impuberum inexcusabilem vocetur, aut si Episcopus urbis ei commiserit curam rerum Ecclesiasticarum, aut orphanorum (*pupillarum*) vel viduarum, & earum personarum quæ ecclesiastico auxilio indigent. Contraveniens ecclesiasticis præniis subiaceat. *Chalc. c. 3. Vernen. cap. 16. Paris. sub Ludov. & Loth. lib. 1. c. 28. Burch. lib. 2. c. 145. Ivo part. 6. c. 218. decr. Anselm. lib. 6. c. 181. in Rom.*

*Distinct. 86. Pervenit. c. ult. 21. q. 3. cap. 1.*

## CAPUT III.

Non licet clericis curas sæculares suscipere, ut qui sint a canonibus prohibiti hoc facere. *Nicæn. II. cap. 10.*

## CAPUT IV.

Nullatenus habent potestatem, qui Principum domorum, aut suburbanarum rerum curam gesserint, inter clerum magnæ ecclesiæ colligi, vel constitui: *Nemo quippe Deo militans, sæculi negotiis implicatur.* *Syn. VIII. gen. CP. c. 13. sub Hadr. II.*

*2. Tim. 2. a.*

## CAPUT V.

Clerici in subdiaconatu, & supra & in minoribus quoque ordinibus, si stipendiis ecclesiasticis stentantur, coram judice sæculari, advocati in negotiis fieri non præsumat, nisi propriam, vel ecclesiæ suæ causam fuerint profecuti, aut pro miserabilibus forte personis, quæ proprias causas administrare non possunt. [Sed nec procurationes villarum, aut iurisdictiones etiam sæculares sub aliquibus Principibus, vel sæcularibus viris, ut Justitiani eorum fiant, clericorum quinquam existere \* præsumat. Si quis adversus hoc venire tentaverit, quoniam contra doctrinam Apostoli est: *Nemo militans Deo, implicat se negotiis sæcularibus, & sæculariter agit, ab ecclesiastico fiat ministerio alienus, pro eo, quod officio clericali neglecto, fluctibus sæculi, ut potentibus sæculi placeat, se immergit, &c.* *Alex. III. in concil. Later. cap. 12.*

*De postul. c. 1. Greg. IX. & in 1. coll.*

*Ne cler. vel monac. c. 4. Greg. IX. & c. 3. eod. tit. in 1. coll. \* assumere.*

*2. Tim. 2. a.*

## CAPUT VI.

Sententiam sanguinis nullus clericus dicet, aut proferat, sed nec sanguinis vindictam exerceat, aut ubi exercetur, intersit. Si quis autem hujusmodi occasione statuti, ecclesiis, vel personis ecclesiasticis aliquod præsumperit inferre dispendium, per censuram canonicam compescatur, nec quisquam clericus litteras scribat, aut dicet pro vindicta sanguinis destinandas, unde in curiis Principum hæc sollicitudo non clericis, sed laicis committatur. Nullus quoque clericus rotariis, aut ballistariis, aut hujusmodi viris sanguinum præponatur, nec illam chirurgiæ partem

*Ne cler. vel mon. cap. 9. Greg. IX. & c. 2. eod. tit. in 4. coll.*

\* *arzem.* tem \* subdiaconus, diaconus, val sacerdos exer-  
ceant, quæ ad uisionem, vel incisionem inducit,  
&c. *Inn. III. in conc. gen. Lat. c. 18.*

CAPUT VII.

*c. 1. de fide-  
juss. Gregor.  
IX. c. 3.  
cod. tit. in 1.  
coll.* Clericus fidejussionem dans, (*fidejussionibus  
inserviens*) deponatur. *Ap. c. 20. Burch. lib. 2. c.  
173. Ivo part. 6. c. 264. decr.*

CAPUT VIII.

*Distinct. 88.  
Consequēs.  
cap. 2.* Plurimos clericorum negotiationibus inhone-  
stis, & lucris turpibus imminere, nullo pudore  
cernentes, Evangelicam lectionem, qua ipse Do-  
minus negotiatores e templo verberatos flagellis  
asseritur expulisse, nec Apostoli verba: *Nemo  
militans Deo, implicat se negotiis secularibus.*  
*Mac. 21. b.  
2. Tim. 2. a.* Psalmistam quoque David: *Quoniam non cogno-  
vi negotiationes, introibo in potentias Domini.*  
*Psal. 70.  
14. 9. 4. Cle-  
rici. c. 1.* Proinde ab indignis posthac quæstibus noverint  
abstinendum, & ab omni cujuslibet negotiatio-  
nis ingenio, vel cupiditate cessandum, aut in quo-  
cumque gradu sint positi, mox a clericalibus offi-  
ciis abstinere cogantur, quoniam *domus Dei,  
domus orationis est, &c. Gelas. epist. 1. cap. 17.  
Aquisgr. 93. Ivo part. 13. c. 28. decr. Caesar. lib.  
8. cap. 76.*

CAPUT IX.

Tanto nimirum a sacris debet omnis munda-  
narum rerum administrator esse remotus, quan-  
to quemlibet ex catalogo clericorum, & militan-  
tium Deo nullis convenit negotiis secularibus  
implicari. *Nic. ad Mich. Imp. prope finem.*

CAPUT X.

Si quis clericus pecuniam dederit ad usuram,  
aut conductor alienæ rei voluerit esse, aut turpis  
lucris gratia aliquod genus negotiationis exercue-  
rit, depositus a clero, a communione alienus  
habeatur. *Arclat. II. c. 14.*

CAPUT XI.

*21. 7. 3.  
Credo. c. 1.* Qui serviunt Deo, & annexi sunt clero, non  
accedant ad actus, seu administrationem, vel pro-  
curationem domorum, &c. & Apostolorum sta-  
*2. Tim. 2. a.* fluta sunt, quæ dicunt: *Nemo militans Deo,  
ingerit se negotiis secularibus:* proinde aut ele-  
rici sint sine actionibus domorum, aut actores si-  
ne officio clericorum. *Carth. I. c. 6. Vide Carth.  
16. G. Burch. lib. 2. cap. 150. Ivo part. 6. cap.  
223. decr.*

CAPUT XII.

Non liceat (*laicis* clericos nostros eligere apo-  
thecarios, vel ratiocinatores. Gratus Episcopus  
dixit, &c. „ Si injuria constitutionis Imperato-  
riæ clericos inquietandos putaverint, si defen-  
sio ecclesiastica nos non deridet, pudor publi-  
cus vindicabitur.“ *Carth. I. c. 9.*

CAPUT XIII.

*14. 9. 4. c. 3.* Canonum statutis firmatum est, ut quicum-  
que in clero esse voluerit, emendi vilis, vel ven-  
dendi carius studio non utatur. Si hæc voluerit e-  
xercere, cohibeatur a clero. *Tarr. c. 2. Burch.  
lib. 2. c. 122. Ivo part. 6. cap. 197. c. part. 13.  
cap. 13. decr.*

CAPUT XIV.

*14. 9. 2. Ob-  
servandum.  
c. un.* Si quis sacerdotum, vel clericorum more sæcu-  
larium judicum accipiat pro impensis patrociniis  
munera, &c. veluti exactor scœnoris, aut usura-

rum possessor, secundum statuta Patrum, se no-  
verit degradandum. *Tarrac. cap. 10. Caesar. lib.  
5. cap. 76.*

CAPUT XV.

Ut sæcularia negotia ultra modum mensuræ  
nulli liceat exercere, ait enim Apostolus: *Nemo  
militans Deo, implicat se negotiis secularibus,*  
&c. *Forojul. c. 5.*

CAPUT XVI.

Placuit, ut eas prorsus mundanas dignitates,  
quas sæculares viri, vel Principes terræ exercere  
solent, in venationibus scilicet, vel in canticis  
sæcularibus, aut in resoluta, & immoderata læ-  
titia, in lyris, & tibiis, & his similibus lusibus,  
nullus sub ecclesiastico canone constitutus, ob i-  
nanis lætitiæ fluxum, audeat fastu superbiæ tu-  
midus quandoque præsumendo abuti, nisi forte,  
si in hymnis, & spiritualibus canticis delectatur,  
de sacris videlicet scripturarum voluminibus di-  
gne, honesteque compositis utatur. Ab his igitur  
non solum non inhibemus abstinere, verum etiam  
conniventes licentiæ concedimus votum. *For-  
rojul. cap. 6.*

CAPUT XVII.

Ministri altaris Domini, vel monachi, &c. a  
negotiis sæcularibus omnino abstineant. Multa  
sunt ergo negotia sæcularia; de his tamen pauca  
perstrinximus, ad quæ pertinet omnis libido, non  
solum in immunditia carnis, sed etiam in omni  
concupiscentia carnali, quidquid plus justo appe-  
tit homo, turpe lucrum, munera injusta accipe-  
re, vel etiam dare pro aliquo sæculari quæstu, pre-  
tio aliquem conducere, contentiones, & lites,  
vel rixas amare, in placitis sæcularibus disputare  
excepta defensione orphanorum, aut viduarum,  
conductores, aut procuratores esse sæcularium  
rerum, turpis verbi, vel facti joculatorem esse,  
vel jocum sæcularem diligere, aleas amare, orna-  
mentum inconveniens proposito suo quærere, in  
deliciis vivere velle, gulam, & ebrietatem sequi,  
pondera injusta, vel mensuras habere, negotium  
injustum exercere, &c. Quæ omnia ministris al-  
taris Domini, &c. interdiciamus, de quibus dicit  
Apostolus: *Nemo militans Deo, implicat se ne-  
gotiis secularibus.* *Magunt. sub Carol. cap. 14.  
Magunt. sub Rab. c. 13. Capitul. lib. 7. cap. 172.  
in addit. Burch. lib. 8. cap. 90. Ivo part. 7. cap.  
108. decr.*

CAPUT XVIII.

Sancti viri nequaquam occupationum sæcula-  
rium curas appetunt, sed occulto ordine sibi su-  
perimpositas genuat, &c. *Isid. lib. 3. c. 33. de  
summo bono, apud Aquisgr. c. 18.*

CAPUT XIX.

Negotiatorem clericum, ex inope divitem, ex  
ignobili gloriosum, quasi quandam pestem fuge.  
*Hieron. ad Nepotian. apud Aquisgran. cap. 94.  
in princ.*

CAPUT XX.

Procuratores, ac dispensatores domorum alie-  
narum, atque villarum, quomodo possunt esse  
clerici, qui proprias jubentur contemnere facul-  
tates? *Hieron. ad Nepotian. apud Aquisgr. cap.  
94. in fine.*

## CAPUT XXI.

*Dist. 88. c. 1.* Decevit sancta synodus ( *Nicana*, ) nullum deinceps clericum aut possessiones conducere, aut negotiis sæcularibus se miscere, nisi propter curam pupillorum, & orphanorum, ac viduarum, aut si forte Episcopus civitatis ecclesiasticarum rerum sollicitudinem habere præcipiat, &c. *Incert. de primitiva Eccles. ante edictum Constantini. Vid. Chalc. cap. 3.*

## TITULUS XL.

## NE CLERICI ALEA LUDANT.

## CAPUT I.

*De vita, & honest. cleric. cap. 15. Greg. IX. c. 4. cod. tit. in 4. coll.* Clerici officia, vel commercia sæcularia non exercent, maxime inhonesta, mimis, jocularibus, & histrionibus non intendunt, &c. Ad aleas, vel taxillos non ludant, nec hujusmodi ludis intersint. *Innoc. III. in concil. gen. Lateran. cap. 16.*

## CAPUT II.

*Dist. 35. c. 1.* Episcopus, presbyter, diaconus aleæ, & ebrietati deditus, cesset, vel deponatur. *Ap. cap. 42. Subdiaconus, lector, cantor, &c. cesset, vel excommunicetur. Ap. cap. 43. Raban. cap. 28. de penitent. Burch. lib. 14. cap. 5. Ivo lib. 3. tit. 15. cap. 4. panorm. & part. 13. cap. 73. decret. Casaraug. lib. 8. cap. 50. & 100.*

## CAPUT III.

Nemo laicus, vel clericus alea ludat; si fecerit, clericus deponatur, laicus excommunicetur. *Trull. cap. 50.*

## CAPUT IV.

*Ne cler. vel mon. c. 1. Gr. IX. & in 1. coll.* Ministri altaris Domini, vel monachi, &c. a negotiis sæcularibus omnino abstineant. Multa sunt negotia sæcularia, de his tamen pauca perscrinimus, &c. Jocum sæculare diligere, aleas amare, &c. *Magunt. sub Carolo c. 14. Magunt. sub Rab. cap. 13. Capit. lib. 7. cap. 172. in addit. Burch. lib. 8. cap. 90. Ivo part. 7. cap. 108. decret.*

## TITULUS XLI.

## NE CLERICI VAGENTUR, AUT OTIOSI IN FORO SEDEANT.

## CAPUT I.

Clericus per plateas, & andronas, nisi certa, & maxima officii sui necessitate, non ambulet. *Carth. IV. cap. 47.*

## CAPUT II.

*Dist. 91. c. 4.* Clericus, qui non pro emendo aliquid in nudinis, vel in foro deambulat, ab officio suo degradetur. *Carth. IV. cap. 48. Burch. lib. 2. cap. 210. Ivo part. 6. cap. 285. decret. Anselm. lib. 7. cap. 202. in addit.*

## CAPUT III.

*\* commisscevi, f.* Nullus clericus, subdiaconus, diaconus, vel presbyter in plateis resideat, certe nec in plateis stare, & fabulis diversis commisci. *Narbon. c. 3.*

## CAPUT IV.

De clericis vagis, seu de acephalis, &c. neque in servitio Domini nostri, neque sub Episcopo, neque sub Abbate, sed sine canonica, vel regulari vita degentes, ut in libro officiorum secundum capitulum, & tertium de eis dicit. Hos neque inter laicos aut sæcularium officiorum studia, neque inter clericos religio tenet divina, sed soliva-

gos, atque oberrantes, sola turpis vita completitur, & vaga, quique dum nullum metuunt, explenda voluptatis suæ licentiam sectantur, quasi animalia bruta, libertate, ac desiderio suo feruntur, habentes signum religionis, non religionis officium, hippocentauris similes, nec equi, nec homines. Tales omnino, ubicumque inventi fuerint, præcipimus, ut Episcopi sine ulla mora eos sub custodia constringant canonica, & nullatenus eos amplius ita errabundos, & vagos secundum desideria voluptatum suarum vivere permittant. Sin autem Episcopis suis canonice obedire noluerint, excommunicentur usque ad iudicium Archiepiscopi regionis illius; & si ille eos corrigere non voluerit, tunc omnino sub vinculis constringantur, usque ad synodum, ut ibi eis indicetur, utrum ad iudicium Domini nostri, aut ad istam magnam synodum afferantur sub custodia publica. *Magunt. cap. 22. Aquisgr. cap. 100. Tribur. 27. Isidor. lib. 2. cap. 3. divin. offic.*

## TITULUS XLII.

## NE CLERICI VENATIONI, AUT AUCUPIO OPERAM DENT.

## CAPUT I.

Venationem, & aucupationem universis clericis interdiximus, unde nec canes, nec aves ad aucupandum habere præsumant. *Innoc. III. in concil. gen. Later. cap. 15. in fine.*

## CAPUT II.

Venationes, & silvaticas vagationes cum canibus omnibus servis Dei interdiximus. Similiter accipitres, & falcones non habeant. *Franc. syn. Capit. lib. 5. cap. 2. & lib. 7. cap. 125. & 146. Burch. lib. 2. cap. 214. Ivo part. 6. cap. 289. & part. 13. cap. 29. decret.*

## CAPUT III.

Clerici fornicationem non faciant, &c. nec apud canes \* venationes faciant, nec accipitres portent. *Syn. Sueffion. sub Pipino.*

## CAPUT IV.

Ministri altaris Domini, vel monachi, nobis placuit, ut a negotiis sæcularibus omnino abstineant, &c. Canes, & aves sequi ad venandum in omnibus quibuscumque sit causis, superfluum esse. Ecce talia, & his similia ministris altaris Domini, necnon & monachis omnino contradicimus. *Magunt. sub Carol. cap. 14. Magunt. sub Raban. cap. 13. Capit. lib. 7. cap. 172. in addit. Burch. lib. 8. cap. 90. Ivo part. 7. cap. 108. decret.*

## TITULUS XLIII.

## NE CLERICI ARMIS UTANTUR.

## CAPUT I.

NE aliquis clericus arma deferat. *Urb. II. in conc. Claromont. cap. 4.*

## CAPUT II.

Si quis clericus relicto officii sui ordine laicam voluerit agere vitam, vel se militiæ tradiderit, excommunicationis pœna feriat. *Turon. cap. 5.*

## CAPUT III.

Si clericus, aut cum indecenti veste, aut cum armis inventus fuerit, a seniore ita corceatur, ut triginta dierum inclusione detentus, aqua tantum, & modico pane diebus singulis sustentetur. *Marifcon. cap. 5.*

CA.

*c. 2. de cler. venat. Greg. IX. & in 1. collect. & d. 54. cap. 3.*

*\* cum canibus, f.*

*Ne clerici, vel monach. c. 1. Gr. IX. & in 1. coll.*

CAPUT IV.

Servis Dei per omnia omnibus armaturam portare, vel pugnare, aut in exercitum, & in hostem pergere omnino prohibemus, nisi illis tantummodo, qui propter divinum ministerium, missarum scilicet sollempnia adimplenda, & sanctorum patrocinia portanda\*, ad hoc electi sunt, id est unum, vel duos Episcopos cum capellanis presbyteris Princeps secum habeat, & unusquisque præfectus unum presbyterum, qui hominibus peccata confitentibus judicare, & indicare poenitentiam possit. *Syn. Franc. Capitul. lib. 5. cap. 2. & lib. 7. cap. 123. Burch. lib. 1. cap. 218. Ivo part. 5. cap. 332.*

• impetranda.

CAPUT V.

Nos, qui relinquimus sæculum, id modis omnibus observare volumus, ut arma spiritualia habeamus, sæcularia dimittamus. Laicis vero, qui apud nos sunt, arma portare non præjudicemus, quia antiquus mos est, & ad nos usque pervenit. *Magunt. cap. 17.*

CAPUT VI.

Quicumque ex clero esse videntur, arma militaria non sumant, nec armati incedant, sed professionis suæ vocabulum religiosi moribus, & religioso habitu præbeant. Quod si contempserint, &c. proprii gradus amissione multentur, quia non possunt simul Deo, & sæculo militare. *Melden. cap. 37. Burch. lib. 2. cap. 211. Ivo lib. 3. tit. 15. cap. 2. panorm. & part. 5. cap. 286. decret.*

23. q. 8. c. 6.

CAPUT VII.

Clerici arma portantes, & usurarii excommunicentur. *Pictav. cap. 10.*

c. 2. de vita, & hon. cler. Greg. IX. & in 1. coll.

CAPUT VIII.

Nemo clericorum arma portet, vel indumenta laicalia induat, id est cottos, vel mantellos sine cappa non portet, & laici cappas non portent. *Meten. cap. 3.*

TITULUS XLIV.  
NE CLERICI GULÆ, AUT EBRIETATI DEDITI SINT.

CAPUT I.

**A** Crapula, & ebrietate omnes clerici diligenter abstineant, unde vinum sibi temperent, & se vino nec ad bibendum quispiam incitetur, cum ebrietas mentis inducat exilium, & libidinis provocet incentivum. Unde illum ab usum decernimus penitus abolendum, quo in quibusdam partibus ad potus æquales suo modo se obligant potatores, &c. Si quis autem super his culpabilem se exhibuerit, nisi a superiore communitus satisfecerit competenter, a beneficio, vel officio suspendantur. *Innoc. III. in concil. gen. Later. cap. 15.*

De vita, & honest. cleric. c. 14. Greg. IX. c. 2. eod. tit. in 4. coll.

CAPUT II.

Dolentes referimus, quod non solum quidam minores clerici, verum etiam & aliqui ecclesiarum Prælati circa comestiones superfluas, & confabulationes illicitas, ut de aliis taceamus, fere medietatem noctis expendunt, &c. Hæc igitur, & similia sub poena suspensionis penitus inhibemus, &c. *Innoc. III. in concil. gen. Later. cap. 17.*

De celebrat. miss. c. 9. Gr. IX. c. 2. eod. tit. in 4. coll.

CAPUT III.

Episcopus, presbyter, diaconus alex, vel ebrietati deditus cesset, vel deponatur. *Ap. cap. 42. Subdiaconus, lector, cantor, vel laicus cesset, vel excommunicetur. Ap. cap. 43. Vid. Agath. cap. 41. Raban. cap. 28. de poenit. Burch. lib. 14. cap. 5. Ivo lib. 3. tit. 15. cap. 4. panorm. & part. 13. cap. 73. decret. Casar. lib. 8. cap. 50. & 100.*

Dist. 35. c. 1.

CAPUT IV.

Quod non oporteat sacerdotes, aut clericos ex collatis, vel symbolis convivium celebrare. Hoc autem nec laicos posse. *Laod. cap. 54. vel 55. Aquisgr. cap. 83. in fine. Mart. Brac. cap. 62. Raban. cap. 27. de poenit.*

Distin. 44. Non Oportet. c. 10. & cap. Non liceat. 12.

CAPUT V.

Ante omnia clericis vitetur ebrietas, quæ omnium vitiorum fomes, ac nutrix est. Quem ebrium fuisse constiterit, ut ordo patitur, aut xxx. dierum spatio communionem statuimus submovendum, aut corporali subdendum supplicio. *Agath. cap. 41. Vener. cap. 13. Capitul. lib. 7. cap. 218. & 270. Burch. lib. 14. cap. 11. Ivo part. 13. cap. 79. decret.*

Dist. 35. cap. ult.

CAPUT VI.

Ministri altaris Domini, vel monachi, &c. a negotiis sæcularibus omnino abstineant. Multa sunt ergo negotia sæcularia, de his tamen pauca perstrinximus, &c. In deliciis vivere velle, gulam, & ebrietatem sequi, &c. *Magunt. sub Carol. cap. 14. & Magunt. sub Rab. cap. 13. Capitul. lib. 7. cap. 172. in addit. Burch. lib. 8. cap. 9. Ivo part. 7. cap. 108. decret.*

Ne cler. vel monach. c. 1. Gr. IX. & in 1. coll.

CAPUT VII.

Episcopi, & Dei ministri non debent comestationibus, violentiis nimis incumbere, sed considerent sententiam Domini dicentis: *Attendite, ne graventur corda vestra in crapula, & ebrietate: moderate enim cibum, & necessarium potum sumant, ut juxta Apostolum, sobrii sint, parati ad servitium Domini. Remen. cap. 18. Burch. lib. 14. cap. 2. Ivo part. 13. cap. 71. decret.*

Luc. 21. f.

1. Pet. 5. c.

CAPUT VIII.

Zosimus præcepit, ut nullis clericis\* poculum in publico propinaretur, nisi tantum in cellis fidelium, maxime clericorum. *Ex Pontif.*

\* nullus clericus.

TITULUS XLV.  
CLERICI NE INGREDIANTUR TABERNAS.

CAPUT I.

**C**lerici officia, vel commercia sæcularia non exercent, maxime inhonesta, mimis, jocularibus, & histrionibus non intendunt, & tabernas prorsus evitent, nisi forte causa necessitatis in itinere constituti. *Innoc. III. in conc. gen. Later. c. 16.*

De vita & honest. cler. c. 15. Gr. IX. & c. 4. eod. tit. in 4. coll.

CAPUT II.

Qui ad quærendas elemosynas destinantur, modesti sint, & discreti, nec in tabernis, aut locis incongruis hospitentur, nec inutiles faciant, aut sumptuosas expensas, caventes omnino, ne falsum religionis habitum gestent. *Innoc. III. in conc. gener. Lat. c. 62.*

c. Cum ex eod. 14. de pan. Gr. IX. c. 5. eod. tit. in 4. coll.

CA-

## CAPUT III.

Si clericus in taberna comedens inveniatur, excommunicetur, nisi in pandocheo in via urgente necessitate. *Ap. c. 54.*

## CAPUT IV.

*Dist. 44. c. 2.* Non oportet clericos a presbyteris ad diaconos & ceteros ecclesiastici ordinis ministros, aut lectores, cantores, exorcistas, ostiarios, aut eos, qui in ascetarum ordine sunt, in tabernam ingredi. *Laod. cap. 24. Aquisgran. cap. 68. Capitul. lib. 1. cap. 14. Burch. lib. 2. cap. 131. Ivo part. 6. c. 204. decr.*

## CAPUT V.

*Dist. 44. c. 4.* Clerici cibi, vel potus causa non ingrediantur tabernas, nisi hospitii causa necesse sit. *Carth. c. 40. G. Afr. 7. L. Carth. III. cap. 27. L. Aquisgr. c. 59. C. 60. Capit. lib. 1. c. 14. Burch. lib. 2. c. 130. Ivo part. 6. c. 204. decr.*

## CAPUT VI.

*Dist. 44. c. 3. Nulli.* Non licet clerico tabernariam officinam habere. Nam si ingredi in tabernam non licet, minus aliis in ea ministrare, & tractare; si fecerit, vel cesset, vel deponatur. *Trull. c. 9.*

## TITULUS XLVI.

DE PÆNA, QUÆ AFFICITUR CLERICUS, QUI MUNUS SUUM NEGLIGIT.

## CAPUT I.

*Dist. 91. c. 4. Clericus. in fine.* Clericum inter tentationes ab officio suo declinantem, vel negligentius agentem ab officio suo removendum. *Carth. IV. c. 50. Burch. lib. 2. c. 51.*

## CAPUT II.

De diocesanis ecclesiis, vel clero id placuit definitum, ut presbyteri, vel diaconi, qui inibi constituti sunt, cum clericis septimanas observent, id est, ut presbyter unam faciat hebdomadam, qua expleta succedat diaconus ei. Similiter ea scilicet conditione servata, ut omnis clerus die sabbathi ad vesperam sit paratus, quo facilius die Dominico solemnitas cum omnium presentia celebretur, ita tamen, ut omnibus diebus Vesperas, & Matutinas celebrent, quia desistente clero, quod est pessimum, comperimus in basilicis nec luminaria ministrari. Si qui sane negligentiam vitio hæc implere noluerint, noverint se, secundum statuta canonum, pro modo personarum canonicæ disciplinæ subdendos. *Tarrac. c. 7.*

## CAPUT III.

Clerici, qui officium suum implere despiciunt aut vice sua ad ecclesiam venire detrectant, loci sui dignitate priventur. *Aurel. II. c. 13.*

## CAPUT IV.

Si qui clerici ministeria suscepta quacumque occasione agere, sicut & reliqui detrectant, & excusationem de patrocinis quorumcumque, ne officium impleant, præterdunt, ac sacerdotes suos sub hujusmodi causa æstimant per inobedientiam contemnendos, inter reliquos clericos canonicos, ne ea licentia alii vitientur, nullatenus habeantur, neque ex rebus ecclesiasticis cum canonicis stipendia, aut munera ulla percipiant. *Aurel. III. c. 11.*

## CAPUT V.

Si quis superbia elatus officium suum indigna-

tionem quacumque implere noluerit, juxta statuta priora a communione retentus\*, & ab ordine depositus tamdiu habeatur, quamdiu sicut scriptum est poenitentiam suppletionem satisfecerit presentem Pontifice. Tamen illis regulariter, juxta charitatem integram, & quacumque illis stipendiorum juxta consuetudinem debentur, pro qualitate temporis sunt ministranda, de quibus si querela procedat, officium agens recurrat ad synodum. *Aurel. III. c. 19.*

## CAPUT VI.

Si quæ parochiæ in potentatum\* domibus constitutæ sunt, ubi observantes clerici ab ecclesia civitatis admoniti, secundum qualitates ordinis sui, fortasse quod ecclesiæ debent, sub specie domini domus implere neglexerint, corrigantur secundum ecclesiasticam disciplinam, & si ab agentibus potestatem\*, vel ab ipsis rei dominis de agendo officio ecclesiæ ab aliquo prohibentur, auctores nequitiam a sacris caeremoniis arceantur, donec subsecuta emendatione, in pace ecclesiastica sacris caeremoniis misceantur. *Aurel. IV. c. 25.*

## TITULUS XLVII.

DE CLERICIS APOSTATIS.

## CAPUT I.

Semel in clero ordinatos, & monachos censemus, neque ad militiam, neque in dignitatem sæcularem venire. Qui non resipuerint, anathematizentur. *Chalced. c. 7. Aquisgr. c. 85. Tribur. c. 27. Capit. lib. 1. c. 26. Burch. lib. 8. c. 4. Ivo lib. 7. c. 28. decr. Casar. lib. 9. c. 17.*

## CAPUT II.

Clerici, qui relicto clero se ad sæcularem militiam, & ad laicos contulerint, non injuste ab Ecclesia, quam reliquerunt, amoveantur. *Andegavenf. cap. 8.*

## CAPUT III.

In synodo Chalcedonensi capite septimo statutum est, ut clerici, qui semel in clero deputati sunt, neque ad militiam, neque ad aliquam veniant dignitatem mundanam. Et hoc tentantes, & poenitentiam non agentes, &c. anathematizari. Nos autem eandem sequentes canonicam auctoritatem, statuimus, ut clericus ecclesiastice nutritus, in ecclesia coram populo, vel legens, vel cantans, si postmodum relicto clericatus habitu a castris Dominicis, quibus adscriptus est, profugus, & apostata elabatur, & ad sæculum egreditur, ab Episcopo canonicè coerceatur, ut ad sinum matris Ecclesiæ revertatur. Quod si in hac indisciplinatione perdurat, ut comam nutriat, constringatur, ut iterum detondeatur, & postea nec uxorem accipiat, nec sacrum ordinem attingat. Si vero huic hujus sancti concilii reluctaverit definitioni, secundum præstitutam Chalcedonensis capituli constitutionem anathematizetur, &c. *Tribur. c. 27.*

## TITULUS XLVIII.

COMMUNIA DE CLERICIS.

## CAPUT I.

Sacerdos, aut quisvis alius in ordinem ecclesiasticum proventus, si in eo scelere inveniatur, quo abiiciendus existat, depositus providentia Episcopi bene proviso loco constituatur, ubi peccata

\* laica communione contentus.

\* potentum.

\* potentum.

20.9.3. Eos c. 3.

Dist. 81. c. 7.

cata